# مجموعه

## قوانین — عهدنامه‌ها — کنتراتها — امتیازات — خلاصهٔ تصویبات مالی — خلاصهٔ تصمیمات و مطالب متفرقه

مصوبه مجلس مقدس شورای ملی در چهار دوره تقنینیه

از شعبان المعظم ۱۳۲۴ الی ذیقعدة الحرام ۱۳۴۱ قمری

میزان ۱۲۸۵ شمسی « جوزای ۱۳۰۲ شمسی

به ضمیمه

## فرمان مشروطیت — قانون اساسی و متمم آن

( باستثنای قوانین موقتی مصوبهٔ کمیسیون های پارلمانی )

(سه دوره تقنینیه که در مجموعه علیحده تنظیم و طبع شده است)

مطبعه « مجلس »

بسمه تعالی

در این موقع که قوانین و مصوبات چهار دورهٔ تقنینیه (بضمیمهٔ فرمان مشروطیت وقانون اساسی ومتمم آن) درمجموعهٔ خاصی طبع وتنظیم میشود لازم است خاطر محترم مطالعه کنندگان رامتذکر شود :

اولا

این مجموعه به پنج بند تقسیم شده بند اول آن شامل فرمان مشروطیت وقانون اساسی ومتمم آن است وچهار بند دیگر آن هر کدام راجع است بقوانین ومصوبات هریك ازدوره های چهارگانهٔ تقنینیه

ثانیا

مصوبات هریك از ادوار تقنینیه بشرح ذیل بهشش قسمت منقسم شده وهرقسمتی بترتیب تاریخ تصویب تنظیم وطبع شده است :

۱ - قوانین

۲ - عهدنامه‌ها

۳ - کنترانتها

۴ - امتیازات

۵ - خلاصهٔ تصویبات مالی

۶ - خلاصهٔ تصمیمات ومطالب متفرقه

تبصره — چنانچه ازعنوان قسمت پنج وشش معلوم میشود این‌دوقسمت شامل خلاصهٔ مطالب بوده وازطبع متن مفصل آنها صرف نظر شده‌است

ثالثا

در ادوار مختلفهٔ قانون گذاری (دوره دوم وسوم وچهارم) بااختیار خاصی که‌مجلس مقدس دارالشورای ملی به کمیسیون های عدلیهٔ خود داده‌قوانینی «بعنوان قوانین موقت» در کمیسیون های مزبوره تصویب وبدولت ابلاغ شده است که بموقع اجرا گذارند قوانین مزبوره خارج ازاین مجموعه بوده ودر مجلد خاصی بترتیب تاریخ تصویب طبع وتنظیم شده

رابعا

برای این مجموعه دونوع فهرست تنظیم شده :

۱ - فهرست مصوبات هردوره بامراعات تقسیم شش گانهٔ مذکورهٔ فوق وبترتیب تاریخ تصویب برای هرقسمتی

۲ - فهرست هجائی برای کلیه مندرجات این مجموعه صرف نظر از

تقسیمات منظوره و تاریخ تصویب فقط با مراعات ذکر مطالب بترتیب حروف تهجی

## خامسا

باوجود کمال دقتی که در تصحیح ومقابلهٔ مندرجات این مجموعه بااصل اسنادشده معهذا سهو ونسیانهای جزئی بوسیله غلط نامهٔ کهضمیمهٔ آخراین کتاب است جبران شده واز مطالعه کنندکان محترم تمنا میشود قبل ازهرمطالعه ودقتی نسخه خودشان را ازروی غلط نامه اصلاح نموده و عذر قصور را بپذیرند

معاون اداری ریاست مجلس شورای ملی

معتمد الممالك

# فهرست اول

## فهرست «هجائی»

متضمن عناوین قوانین و غیره

به ترتیب حروف تهجی

| عنوان | |
|---|---|
| | # الف |
| آبله | قانون حفظ الصحه و آبله کوبی |
| ابرقویه | قانون الحاق ابرقویه به یزد |
| اختیار | قانون اختیارات کمیسیون عدلیه نسبت بوضع قوانین موقتی |
| « | قانون تجدید اختیارات کمیسیون عدلیه نسبت بوضع قوانین موقتی |
| اداری | قانون اداری وزارت معارف و اوقاف |
| « | ضمیمه قانون اداری وزارت معارف واوقاف |
| اساسی | قانون اساسی مملکتی |
| « | متمم قانون اساسی مملکتی |

| تاریخ تصـــــویب | | دوره تقنینیه | صفحه |
| --- | --- | --- | --- |
| شمسی | قمری | | |
| ١٦ عقرب ١٢٨٩ | ٥ ذی‌القعده ١٣٢٨ | دوم | ٣٠٢ |
| ٢١ اسد ١٣٠١ | ١٩ ذی‌الحجه ١٣٤٠ | چهارم | ٥٦٩ |
| ٢٥ دلو ١٣٠٠ | ١٦ جمادی‌الثانیه ١٣٤٠ | چهارم | ٥٥٣ |
| ٢٥ ثور ١٣٠٢ | ٢٨ رمضان ١٣٤١ | چهارم | ٦٢٠ |
| ١١ سنبله ١٢٨٩ | ٢٨ شعبان ١٣٢٨ | دوم | ٢٩٥ |
| ٥ سرطان ١٢٩٠ | ٢٩ جمادی‌الثانیه ١٣٢٩ | دوم | ٤٠٣ |
| تاریخ توشیح: ٨ جدی ١٢٨٥ | ١٤ ذی‌القعده ١٣٢٤ | اول | ٣ |
| تاریخ توشیح: ١٥ میزان ١٢٨٦ | ٢٩ شعبان ١٣٢٥ | اول | ١٨ |

| تاریخ تصویب | | | | |
|---|---|---|---|---|
| شمسی | قمری | دوره تقنینیه | صفحه |
| ۱۶ ثور ۱۲۹۰ | ۷ جمادی الاولی ۱۳۲۹ | دوم | ۳۵۳ |
| ۹ عقرب ۱۲۹۰ | ۱۰ ذی القعده ۱۳۲۹ | دوم | ٤۳٤ |
| ۲۳ عقرب ۱۳۰۱ | ۲۵ ربیع الاول ۱۳٤۱ | چهارم | ۵۷۵ |
| ۲۲ قوس ۱۳۰۱ | ۲٤ ربیع الثانی ۱۳٤۱ | چهارم | ۵۷۸ |
| ۲۵ حمل ۱۳۰۲ | ۲۸ شعبان ۱۳٤۱ | چهارم | ٦۰۷ |
| ۲۹ جوزا ۱۳۰۲ | ٤ ذی القعده ۱۳٤۱ | چهارم | ٦۲۱ |
| ۲٤ حوت ۱۲۸۸ | ۳ ربیع الاول ۱۳۲۸ | دوم | ٤۳۸ |
| ۲٦ جوزا ۱۲۸۹ | ۸ جمادی الثانیه ۱۳۲۸ | دوم | ٤۳۸ |
| ۱۳ میزان ۱۲۸۹ | ۲ شوال ۱۳۲۸ | دوم | ٤۳۹ |

| | عنوان |
| --- | --- |
| استخدام | قانون تجدید استخدام هشت نفر بلژیکی برای گمرک |
| « | قانون استخدام چهار نفر بلژیکی برای گمرک |
| « | قانون استخدام مسیو هازه |
| « | قانون تجدید استخدام مسیو مولیتر |
| « | قانون استخدام سه‌نفر سوئدی برای ژاندارمری |
| « | قانون استخدام دو نفر مستشار برای داخله وعدلیه |
| « | قانون استخدام چهار نفر امریکائی برای مالیه |
| « | قانون استخدام دو نفر امریکائی ویک نفر اروپائی برای مالیه |
| « | ماده الحاقیه به کنترات استخدام مسیو هازه |

| تاریخ تصویب | | دوره تقنینیه | صفحه |
|---|---|---|---|
| شمسی | قمری | | |
| ۳۰ میزان ۱۲۸۹ | ۱۹ شوال ۱۳۲۸ | دوم | ۴۳۹ |
| ۲ قوس ۱۲۸۹ | ۲۱ ذی القعده ۱۳۲۸ | دوم | ۴۳۹ |
| ۱۹ دلو ۱۲۸۹ | ۹ صفر ۱۳۲۹ | دوم | ۴۴۰ |
| ۳۱ حمل ۱۲۹۰ | ۲۰ ربیع الثانی ۱۳۲۹ | دوم | ۴۴۱ |
| ۲۸ ثور ۱۲۹۰ | ۱۹ جمادی الاولی ۱۳۲۹ | دوم | ۴۴۲ |
| ۲۸ ثور ۱۲۹۰ | ۱۹ جمادی الاولی ۱۳۲۹ | دوم | ۴۴۲ |
| ۲ سرطان ۱۲۹۰ | ۲۶ جمادی الثانیه ۱۳۲۹ | دوم | ۴۴۳ |
| ۱۴ سرطان ۱۲۹۰ | ۹ رجب ۱۳۲۹ | دوم | ۴۴۴ |
| ۱۳ اسد ۱۲۹۰ | ۱۰ شعبان ۱۳۲۹ | دوم | ۴۴۵ |

| عنوان | |
|---|---|
| استخدام | قانون تجدید کنترات مسیو لاتس |
| « | قانون استخدام دو نفر معلم طب و تاریخ طبیعی |
| « | قانون استخدام هفت نفر صاحب‌منصب سوئدی برای ژاندارمری |
| « | قانون تجدید استخدام هفت نفر بلژیکی |
| « | قانون استخدام مسیو نیو |
| « | قانون استخدام بیست نفر صاحب‌منصب سوئدی برای تشکیلات قشونی |
| « | قانون استخدام مسیو بوتن |
| « | قانون استخدام ده نفر امریکائی برای مالیه |
| « | قانون استخدام دکتر میلسپو |

| تاریخ تصویب | | | | دوره تقنینیه | صفحه |
|---|---|---|---|---|---|
| شمسی | | قمری | | | |
| اول سنبله | ۱۲۹۰ | ۲۹ شعبان | ۱۳۲۹ | دوم | ٤٤٦ |
| اول سنبله | ۱۲۹۰ | ۲۹ شعبان | ۱۳۲۹ | دوم | ٤٤٦ |
| ۲۸ سنبله | ۱۲۹۰ | ۲٦ رمضان | ۱۳۲۹ | دوم | ٤٤٧ |
| ۳ میزان | ۱۲۹۰ | ۲ شوال | ۱۳۲۹ | دوم | ٤٤٨ |
| ۱۰ میزان | ۱۲۹۰ | ۹ شوال | ۱۳۲۹ | دوم | ٤٥۰ |
| ۱۷ میزان | ۱۲۹۰ | ۱٦ شوال | ۱۳۲۹ | دوم | ٤٥۱ |
| ۱۹ میزان | ۱۲۹۰ | ۱۸ شوال | ۱۳۲۹ | دوم | ٤٥٥ |
| ۱۸ عقرب | ۱۲۹۰ | ۱۹ ذیقعده | ۱۳۲۹ | دوم | ٤٥٦ |
| ٤ اسد | ۱۳۰۱ | ۲ ذیحجه | ۱۳٤۰ | چهارم | ٦٦٦ |

| | عنوان |
|---|---|
| استخدام | اصلاح قانون استخدام دکتر میلسپو |
| « | قانون استخدام دوازده نفر بلژیکی برای گمرک |
| « | قانون استخدام هشت نفر امریکائی متخصص مالیه |
| « | قانون استخدام مستر هال بجای مستر مور |
| « | قانون استخدام مستر ریان برای بلدیه |
| « | قانون استخدام مستر جونس بجای مستر کار |
| « | قانون استخدام دکتر ویلهلم |
| « | قانون استخدام سه نفر معلمین حقوق |
| « | قانون استخدام مسیو اودیژیه معلم فیزیک |

| تاریخ تصویب | | دوره تقنینیه | صفحه |
| --- | --- | --- | --- |
| شمسی | قمری | | |
| ۲۳ اسد ۱۳۰۱ | ۲۱ ذی الحجه ۱۳۴۰ | چهارم | ۶۷۱ |
| ۴ سنبله ۱۳۰۱ | ۳ محرم ۱۳۴۱ | چهارم | ۶۷۲ |
| ۲۰ سنبله ۱۳۰۱ | ۱۹ محرم ۱۳۴۱ | چهارم | ۶۷۳ |
| ۲۴ میزان ۱۳۰۱ | ۲۵ صفر ۱۳۴۱ | چهارم | ۶۷۵ |
| ۲۴ میزان ۱۳۰۱ | ۲۵ صفر ۱۳۴۱ | چهارم | ۶۷۶ |
| ۷ قوس ۱۳۰۱ | ۹ ربیع الثانی ۱۳۴۱ | چهارم | ۶۷۷ |
| ۴ جدی ۱۳۰۱ | ۷ جمادی الاولی ۱۳۴۱ | چهارم | ۶۷۸ |
| ۶ جدی ۱۳۰۱ | ۹ جمادی الاولی ۱۳۴۱ | چهارم | ۶۷۹ |
| ۲۸ حمل ۱۳۰۲ | غره رمضان ۱۳۴۱ | چهارم | ۶۸۰ |

| استخدام | عنوان |
| --- | --- |
| استخدام | قانون استخدام مسیو لاپر بجای مسیو ریو |
| « | قانون استخدام مسیو پرنی |
| « | قانون استخدام دکتر منار |
| « | قانون استخدام مسیو پیر برای پستخانه |
| « | قانون استخدام مسیو ترسنسکی مهندس اهستانی |
| « | قانون استخدام مسیو شویو |
| « | قانون استخدام مستر کلامان برای بانك ایران |
| « | قانون استخدام مسیو لامبر مولیتر رئیس کل گمرکات |
| « | قانون استخدام مسیو وستحال رئیس کل تشکیلات نظمیه |

| تاریخ تصویب | | دوره | صفحه |
| --- | --- | --- | --- |
| شمسی | قمری | تقنینیه | |
| ۲۷ جوزا ۱۳۰۲ | ۲ ذی القعده ۱۳۴۱ | چهارم | ۶۸۱ |
| ۳۱ جوزا ۱۳۰۲ | ۶ ذی القعده ۱۳۴۱ | چهارم | ۶۸۳ |
| ۳۱ جوزا ۱۳۰۲ | ۶ ذی القعده ۱۳۴۱ | چهارم | ۶۸۲ |
| ۳۲ جوزا ۱۳۰۲ | ۷ ذی القعده ۱۳۴۱ | چهارم | ۶۸۷ |
| ۳۲ جوزا ۱۳۰۲ | ۷ ذی القعده ۱۳۴۱ | چهارم | ۶۸۶ |
| ۳۲ جوزا ۱۳۰۲ | ۷ ذی القعده ۱۳۴۱ | چهارم | ۶۸۷ |
| ۳۲ جوزا ۱۳۰۲ | ۷ ذی القعده ۱۳۴۱ | چهارم | ۶۸۵ |
| ۳۲ جوزا ۱۳۰۲ | ۷ ذی القعده ۱۳۴۱ | چهارم | ۶۸۴ |
| ۳۲ جوزا ۱۳۰۲ | ۷ ذی القعده ۱۳۴۱ | چهارم | ۶۸۸ |

| عنوان | |
|---|---|
| استقراض | قانون استقراض دو کرور و نیم لیره |
| » | قانون تخصیص مخارج وجه استقراض دو کرور و نیم لیره |
| » | قانون تفتیش وجه استقراض دو کرور ونیم لیره |
| » | قانون استقراض یك ملیون دولار |
| » | قانون استقراض ۵ ملیون دولار واجازه مذاکره ۳۵ ملیون دیگر |
| » | ماده الحاقیه بقانون استقراض پنج ملیون دولار |
| اسکناس | قانون راجع باسکناس بانك شاهنشاهی ایران |
| اسلحه | قانون منع حمل اسلحه |
| اسناد | قانون ثبت اسناد |

| تاریخ تصویب | | دوره تقنینیه | صفحه |
|---|---|---|---|
| شمسی | قمری | | |
| ۱۲ ثور ۱۲۹۰ | ۳ جمادی‌الاولی ۱۳۲۹ | دوم | ۳۵۱ |
| ۲۸ ثور ۱۲۹۰ | ۱۹ جمادی‌الاولی ۱۳۲۹ | دوم | ۳۸۹ |
| ۹ جوزا ۱۲۹۰ | غره جمادی‌الثانیه ۱۳۲۹ | دوم | ۳۹۲ |
| ۱۴ جدی ۱۳۰۰ | ۶ جمادی‌الاولی ۱۳۴۰ | چهارم | ۵۵۲ |
| ۳۱ جوزا ۱۳۰۲ | ۶ ذی القعده ۱۳۴۱ | چهارم | ۶۲۳ |
| ۳۲ جوزا ۱۳۰۲ | ۷ ذی القعده ۱۳۴۱ | چهارم | ۶۲۶ |
| ۷ ثور ۱۲۹۴ | ۱۲ جمادی‌الثانیه ۱۳۳۳ | سوم | ۴۹۴ |
| ۱۲ حمل ۱۲۸۹ | ۲۱ ربیع الاول ۱۳۲۸ | دوم | ۲۸۷ |
| ۲۱ ثور ۱۲۹۰ | ۱۲ جمادی‌الاولی ۱۳۲۹ | دوم | ۳۵۴ |

| عنوان | |
|---|---|
| اسناد | قانون نسخ قانون ثبت اسناد |
| اصلاح | اصلاح قانون قبول ونکول بروات تجارتی |
| « | اصلاح ماده دوم قانون تحدید تریاك |
| « | اصلاح قانون واگذاری امتیاز نفط شمال به استاندارد اویل |
| « | اصلاح قانون کنترات دکتر میلسپو |
| « | اصلاح قانون منع خروج طلا ونقره |
| اصول | تفسیر فقره چهارم از ماده (۱۴۷) قانون اصول تشکیلات عدلیه |
| اکسید دوفر | امتیاز استخراج خاك سرخ (اکسید دوفر) از جزیره هرمز |
| « | امتیاز استخراج خاك سرخ (اکسید دوفر) از جزیره هرمز وغیره |

| تاریخ تصویب | | دوره تقنینیه | صفحه |
|---|---|---|---|
| شمسی | قمری | | |
| ۲۸ حمل ۱۳۰۲ | غره رمضان ۱۳۴۱ | چهارم | ۶۱۹ |
| ۴ جوزا ۱۲۹۰ | ۲۶ جمادالاولی ۱۳۲۹ | دوم | ۳۹۱ |
| ۹ میزان ۱۲۹۴ | ۲۱ ذی‌القعده ۱۳۳۳ | سوم | ۵۴۱ |
| ۲۵ جوزا ۱۳۰۱ | ۱۸ شوال ۱۳۴۰ | چهارم | ۶۹۰ |
| ۲۳ اسد ۱۳۰۱ | ۲۱ ذی‌الحجة ۱۳۴۰ | چهارم | ۶۷۱ |
| ۳۰ جوزا ۱۳۰۲ | ۵ ذی‌القعده ۱۳۴۱ | چهارم | ۶۲۲ |
| ۶ حوت ۱۳۰۰ | ۲۷ جمادی‌الثانیه ۱۳۴۰ | چهارم | ۵۵۴ |
| ۹ عقرب ۱۲۹۰ | ۱۰ ذی‌القعده ۱۳۲۹ | دوم | ۴۷۵ |
| ۲۸ حوت ۱۳۰۱ | غره شعبان ۱۳۴۱ | چهارم | ۶۹۴ |

| | عنـــــــــــــــــــــــــوان |
|---|---|
| الحاق | مادهٔ الحاقیه به کنترات مسیو هازه |
| « | قانون الحاق ابرقویه به یزد |
| « | قانون الحاق خلجستان بقم |
| « | شرط الحاقی بفصل سوم عهد نامهٔ ایران و افغانستان |
| « | مادهٔ الحاقیه به قانون استقراض پنج ملیون دولار |
| امتیاز | امتیاز طلا شوئی آستانهٔ عراق |
| « | امتیاز کارخانه چرم سازی وصابون پزی بربیع زاده وشرکاء |
| « | امتیاز نصب لوله نفط از بیجار خاله الی رشت به کمپانی نوبل |
| « | امتیاز چرم سازی به جلالیانس |

| تاریخ تصویب | | دورهٔ تقنینیه | صفحه |
|---|---|---|---|
| شمسی | قمری | | |
| ۱۳ اسد ۱۲۹۰ | ۱۰ شعبان ۱۳۲۹ | دوم | ٤٤٥ |
| ۲۱ اسد ۱۳۰۱ | ۱۹ ذی‌الحجة ۱۳٤۰ | چهارم | ٥٦٩ |
| ۲٥ میزان ۱۳۰۱ | ۲٦ صفر ۱۳٤۱ | چهارم | ٥۷۳ |
| ۱٥ جدی ۱۳۰۱ | ۱۸ جمادی‌الاولی ۱۳٤۱ | چهارم | ٦٦٤ |
| ۳۲ جوزا ۱۳۰۲ | ۷ ذی‌القعده ۱۳٤۱ | چهارم | ٦۲٦ |
| ۲ سنبله ۱۲۸۹ | ۱۹ شعبان ۱۳۲۸ | دوم | ٤٦۰ |
| ۲٥ عقرب ۱۲۸۹ | ۱٤ ذی‌القعده ۱۳۲۸ | دوم | ٤٦۳ |
| ۲۸ سنبله ۱۲۹۰ | ۲٦ رمضان ۱۳۲۹ | دوم | ٤٦۸ |
| ۳۱ میزان ۱۲۹۰ | غرهٔ ذی‌القعده ۱۳۲۹ | دوم | ٤۷۱ |

| امتیاز | عنـــــــوان |
| --- | --- |
| امتیاز | امتیاز تاسیس سهم نقاله بشرکت قندسازی |
| « | امتیاز استخراج خاك سرخ (اکسیددوفر) از جزیرهٔ هرمز |
| « | امتیازاستخراج خاك سرخ (اکسیددوفر) ازجزیرهٔهرمزوغیره |
| « | قانون واگذاری امتیاز نفط شمال باستاندارداویل |
| « | اصلاح قانون واگذاری امتیاز نفطشمال باستانداراویل |
| « | قانون امتیاز نفط شمال به یك کمپانی امریکائی |
| « | امتیاز کارخانهٔ کبریت سازی آذربایجان |
| « | قانون امتیاز نفط یکی ازولایات شمالی به تبعهٔداخله |
| انتخابات | قانون انتخابات (اضافی) |

| تاریخ تصویب | | دوره تقنینیه | صفحه |
| --- | --- | --- | --- |
| شمسی | قمری | | |
| ٤ عقرب ۱۲۹۰ | ٥ ذی‌القعده ۱۳۲۹ | دوم | ٤٧٢ |
| ۹ عقرب ۱۲۹۰ | ۱۰ ذی‌القعده ۱۳۲۹ | دوم | ٤٧٥ |
| ۲۸ حوت ۱۳۰۱ | غرهٔ شعبان ۱۳٤۱ | چهارم | ٦٩٤ |
| ۳۰ عقرب ۱۳۰۰ | ۲۱ ربیع‌الاول ۱۳٤۰ | چهارم | ٦٨٩ |
| ۲٥ جوزا ۱۳۰۱ | ۱۸ شوال ۱۳٤۰ | چهارم | ٦٩۰ |
| ۲۳ جوزا ۱۳۰۲ | ۲۷ شوال ۱۳٤۱ | چهارم | ٦٩٧ |
| ۱٥ جدی ۱۳۰۱ | ۱۸ جمادی‌الاولی ۱۳٤۱ | چهارم | ٦٩۱ |
| ۳۰ جوزا ۱۳۰۲ | ٥ ذی‌القعده ۱۳٤۱ | چهارم | ٧۱٤ |
| تاریخ توشیح : ۱۸ سنبله ۱۲۸٥ | ۲۰ رجب ۱۳۲٤ | قبل از دوره اول | ۳٧ |

| | عنـــوان |
|---|---|
| انتخابات | قانون انتخابات مصوبهٔ کمیسیون فوق‌العاده |
| » | قانون انتخابات |
| انجمن | قانون انجمنهای ایالتی و ولایتی |
| انحصار | قانون انحصار نمك |
| » | نسخ قانون انحصار نمك |
| اوقاف | قانون اداری وزارت معارف و اوقاف |
| » | ضمیمهٔ قانون اداری وزارت معارف و اوقاف |

## ب

| | |
|---|---|
| بروات | قانون قبول و نکول بروات تجارتی |

| تاریخ تصویب | | دوره تقنینیه | صفحه |
| --- | --- | --- | --- |
| شمسی | قمری | | |
| تاریخ تصویب کمیسیون : ۱۰ سرطان ۱۲۸۸ | ۱۲ جمادی الثانیه ۱۳۲۷ | بعدازدوره اول | ۲۶۱ |
| ۲۹ میزان ۱۲۹۰ | ۲۸ شوال ۱۳۲۹ | دوم | ۴۱۰ |
| تاریخ توشیح : جوزا ۱۲۸۶ | ربیع الثانی ۱۳۲۵ | اول | ۶۴ |
| ۲۴ حوت ۱۲۸۸ | ۳ ربیع الاول ۱۳۲۸ | دوم | ۲۸۲ |
| ۱۱ جوزا ۱۲۹۰ | ۳ جمادی الثانیه ۱۳۲۹ | دوم | ۳۹۷ |
| ۱۱ سنبله ۱۲۸۹ | ۲۸ شعبان ۱۳۲۸ | دوم | ۲۹۵ |
| ۵ سرطان ۱۲۹۰ | ۲۹ جمادی الثانیه ۱۳۲۹ | دوم | ۴۰۳ |
| ۲۹ ثور ۱۲۸۹ | ۹ جمادی الاولی ۱۳۲۸ | دوم | ۲۹۲ |

| تاریخ تصویب — شمسی | تاریخ تصویب — قمری | دوره تقنینیه | صفحه |
|---|---|---|---|
| ٤ جوزا ۱۲۹۰ | ۲۶ جمادی الاولی ۱۳۲۹ | دوم | ۳۹۱ |
| ٥ جوزا ۱۲۸۹ | ۱۶ جمادی الاولی ۱۳۲۸ | دوم | ۴۵۷ |
| ۳۰ جوزا ۱۳۰۰ | ۲۳ شوال ۱۳۴۰ | چهارم | ۵۶۰ |
| تاریخ توشیح: ۱۲ جوزا ۱۲۸۶ | ۲۰ ربیع الثانی ۱۳۲۵ | اول | ۸۷ |
| بتفاوت از ۲۲ عقرب ۱۲۸۸ الی ۲۱ عقرب ۱۲۹۰ | ۲ ذی القعده ۱۳۲۷ - ۲۲ ذی القعده ۱۳۲۹ | دوم | ۴۷۷ |
| بتفاوت از ١٤ قوس ۱۲۹۴ الی ۲۲ عقرب ۱۲۹۵ | ۱۷ محرم ۱۳۳۳ - ۷ محرم ۱۳۳۴ | سوم | ٥٤٩ |
| بتفاوت از اول سرطان ۱۳۰۰ الی ۳۲ جوزا ۱۳۰۲ | ۱۵ شوال ۱۳۳۹ - ۷ ذی القعده ۱۳۴۱ | چهارم | ۷۱۵ |
| ۳ ثور ۱۲۸۹ | ۱۲ ربیع الثانی ۱۳۲۸ | دوم | ۲۸۸ |

## عنوان

| | |
|---|---|
| پست | قانون پستی |
| » | اصلاحات قرارداد پستی رم که در کنگره مادرید شده است |
| پوست | نسخ قرارداد پوست بره |
| » | قانون منع صدور پوست بره |

## ت

| | |
|---|---|
| تحدید | قانون تحدید تریاك |
| » | اصلاح ماده دوم قانون تحدید تریاك |
| » | قانون تحدید مدت اقامت مامورین سیاسی در خارجه |
| تخفیف | قانون تخفیف مخابرات تلگرافی واجرت پستی جراید . |

| تاریخ تصویب | | دوره تقنینیه | صفحه |
| --- | --- | --- | --- |
| شمسی | قمری | | |
| ۵ اسد ۱۲۹٤ | ۱۵ رمضان ۱۳۳۳ | سوم | ۵۱۳ |
| ۳ سرطان ۱۳۰۱ | ۲۷ شوال ۱۳٤۰ | چهارم | ٦۵۳ |
| ۵ جوزا ۱۲۸۹ | ۱٦ جمادی‌الاولی ۱۳۲۸ | دوم | ٤۵۷ |
| ۳۰ جوزا ۱۳۰۱ | ۲۳ شوال ۱۳٤۰ | چهارم | ۵٦۵ |
| ۲۳ حوت ۱۲۸۹ | ۱۲ ربیع الاول ۱۳۲۹ | دوم | ۳٤۹ |
| ۹ میزان ۱۲۹٤ | ۲۱ ذی القعده ۱۳۳۳ | سوم | ۵٤۱ |
| ۱٦ حمل ۱۳۰۱ | ۸ شعبان ۱۳٤۰ | چهارم | ۵٦۰ |
| ۳ ثور ۱۲۸۹ | ۱۲ ربیع الثانی ۱۳۲۸ | دوم | ۲۸۸ |

| | عنــــــــــــوان |
| --- | --- |
| تشکیل | قانون تشکیل ایالات و ولایات (قانون وزارت داخله) |
| « | قانون تشکیل ترتیبات مالیاتی (قانون ۲۳ جوزا) |
| « | نسخ قانون تشکیل ترتیبات مالیاتی ( قانون نسخ قانون ۲۳ جوزا ) |
| « | قانون تشکیلات ادارات وزارتمالیه |
| « | قانون نسخ تشکیلات ادارات وزارتمالیه |
| « | تفسیر فقرهٔ چهارم از ماده (۱۴۷) قانون اصول تشکیلات عدلیه |
| « | قانون تشکیل خزانه داری کل |
| تصویبات | خلاصه تصویبات مالی دوره دوم (بودجه ها - شهریه ها - مستمریات - حقوق وغیره ) |
| « | خلاصه تصویبات مالی دوره سوم ( بودجه‌ها - شهریه ها - مستمریات - حقوق وغیره) |

| تاریخ تصویب | | دوره تقنینیه | صفحه |
|---|---|---|---|
| شمسی | قمری | | |
| تاریخ توشیح : ۱۷ قوس ۱۲۸٦ | ٤ ذی القعده ۱۳۲٥ | اول | ۱۰۹ |
| ۲۳ جوزا ۱۲۹۰ | ۱٥ جمدی الثانیه ۱۳۲۹ | دوم | ۳۹۸ |
| ۲٦ حوت ۱۲۹۳ | سلخ ربیع الثانی ۱۳۳۳ | سوم | ۴۹۲ |
| ۱٥ جوزا ۱۲۹٤ | ۲۱ رجب ۱۳۳۳ | سوم | ۴۹۷ |
| ۲۰ عقرب ۱۳۰۰ | ۱۱ ربیع الاول ۱۳٤۰ | چهارم | ٥٥۱ |
| ٦ حوت ۱۳۰۰ | ۲۷ جمدی الثانیه ۱۳٤۰ | چهارم | ٥٥۴ |
| ٥ حوت ۱۳۰۱ | ۷ رجب ۱۳٤۱ | چهارم | ٦۰۳ |
| بتفاوت از ۲۲ عقرب ۱۲۸۸ الی ۲۱ عقرب ۱۲۹۰ | ۲ ذی القعده ۱۳۲۷ - ۲۲ ذی القعده ۱۳۲۹ | دوم | ۴۷۷ |
| بتفاوت از ۱٤ قوس ۱۲۹٤ الی ۲۲ عقرب ۱۲۹٥ | ۱۷ محرم ۱۳۳۳ - ۷ محرم ۱۳۳٤ | سوم | ٥۴۹ |

| | عنوان |
| --- | --- |
| تصویبات | خلاصه تصویبات مالی دورهٔ چهارم ( بودجه‌ها ـ شهریه‌ها ـ مستمریات ـ حقوق وغیره) |
| تعرفه | قانون تعرفه مخابرات تلگرافی |
| تفتیش | قانون تفتیش وجه استقراض دو کرور ونیم لیره |
| « | قانون کمیسیون تفتیش و نظارت مالیه ( قانون نسخ قانون ۲۳ جوزا ) |
| « | قانون تمدید مدت کمیسیون تفتیش و نظارت مالیه |
| « | قانون تمدید مدت کمیسیون تفتیش و نظارت مالیه |
| « | قانون تمدید مدت کمیسیون تفتیش ونظارت مالیه |
| تفسیر | تفسیر اصل هفتم قانون اساسی |
| « | تفسیر ماده هفتم متمم قانون وظایف |

| تاریخ تصویب | | دوره تقنینیه | صفحه |
| --- | --- | --- | --- |
| شمسی | قمری | | |
| به‌تفاوت از اول سرطان ۱۳۰۰ الی ۳۲ جوزا ۱۳۰۲ | ۱۵ شوال ۱۳۳۹ ۷ ذی‌القعده ۱۳۴۱ | چهارم | ۷۱۵ |
| ۳۲ جوزا ۱۲۹۰ | ۲۴ جمادی‌الثانیه ۱۳۲۹ | دوم | ۴۰۱ |
| ۹ جوزا ۱۲۹۰ | غرهٔ جمادی‌الثانیه ۱۳۲۹ | دوم | ۳۹۲ |
| ۲۶ حوت ۱۲۹۳ | سلخ ربیع‌الثانی ۱۳۳۳ | سوم | ۴۹۲ |
| ۳۰ حمل ۱۲۹۴ | ۵ جمادی الثانیه ۱۳۳۳ | سوم | ۴۹۳ |
| ۳۰ ثور ۱۲۹۴ | ۵ رجب ۱۳۳۳ | سوم | ۴۹۶ |
| ۸ اسد ۱۲۹۴ | ۱۸ رمضان ۱۳۳۳ | سوم | ۵۳۳ |
| ۱۶ ثور ۱۲۹۰ | ۷ جمادی‌الاولی ۱۳۲۹ | دوم | ۳۵۳ |
| ۲۶ سرطان ۱۲۹۰ | ۲۱ رجب ۱۳۲۹ | دوم | ۴۰۴ |

| | عنوان |
| --- | --- |
| تفسیر | تفسیر فقرهٔ چهارم از ماده (۱۴۷) قانون اصول تشکیلات عدلیه |
| « | تفسیر قانون شهریه ها |
| « | تفسیر قانون مالیات کتیرا |
| تلگراف | قانون تخفیف مخابرات تلگرافی و اجرت پستی جراید |
| « | قانون تعرفه مخابرات تلگرافی |
| تمدید | قانون تمدید مدت کمیسیون تفتیش و نظارت مالیه |
| « | قانون تمدید مدت کمیسیون تفتیش و نظارت مالیه |
| « | قانون تمدید مدت کمیسیون تفتیش و نظارت مالیه |
| « | قانون تمدید مدت هیئت منصفه |

| تاریخ تصویب | | دوره تقنینیه | صفحه |
| --- | --- | --- | --- |
| شمسی | قمری | | |
| ٦ حوت ١٣٠٠ | ٢٧ جمادی الثانیه ١٣٤٠ | چهارم | ٥٥٤ |
| ١٨ سنبله ١٣٠١ | ١٧ محرم ١٣٤١ | چهارم | ٥٧٠ |
| ٢٧ سنبله ١٣٠١ | ٢٦ محرم ١٣٤١ | چهارم | ٥٧٢ |
| ٣ ثور ١٢٨٩ | ١٢ ربیع الثانیه ١٣٢٨ | دوم | ٢٨٨ |
| ٣٢ جوزا ١٢٩٠ | ٢٤ جمادی الثانیه ١٣٢٩ | دوم | ٤٠١ |
| ٣٠ حمل ١٢٩٤ | ٥ جمادی الثانیه ١٣٣٣ | سوم | ٤٩٣ |
| ٣٠ ثور ١٢٩٤ | ٥ رجب ١٣٣٣ | سوم | ٤٩٦ |
| ٨ اسد ١٢٩٤ | ١٨ رمضان ١٣٣٣ | سوم | ٥٣٣ |
| ٢٨ حوت ١٣٠١ | غره شعبان ١٣٤١ | چهارم | ٦٠٦ |

| عنوان | |
|---|---|
| **ث** | |
| ثبت | قانون ثبت اسناد |
| « | قانون نسخ قانون ثبت اسناد |
| **ج** | |
| جامعهٔ ملل | تصویب عضویت مملکت ایران درجامعهٔ ملل |
| جراید | قانون تخفیف مخابرات تلگرافی واجرت پستی جراید |
| جزا | قانون اجازه تشکیل کمیسیون دوازده نفری برای تهیه و تدوین قانون جزای موقتی |
| جوزا | قانون (۲۳) جوزا یا قانون تشکیل ترتیبات مالیاتی |
| « | قانون نسخ قانون ( ۲۳ ) جوزا |

| تاریخ تصویب | | دوره تقنینیه | صفحه |
|---|---|---|---|
| شمسی | قمری | | |
| ۲۱ ثور ۱۲۹۰ | ۱۲ جمادی‌الاولی ۱۳۲۹ | دوم | ۳۵٤ |
| ۲۸ حمل ۱۳۰۲ | غرهٔ رمضان ۱۳٤۱ | چهارم | ٦۱۹ |
| ۹ جدی ۱۳۰۰ | غرهٔ جمادی‌الاولی ۱۳٤۰ | چهارم | ٦٤۹ |
| ۳ ثور ۱۲۸۹ | ۱۲ ربیع‌الثانی ۱۳۲۸ | دوم | ۲۸۸ |
| ۳۱ جوزا ۱۳۰۲ | ٦ ذی‌القعده ۱۳٤۱ | چهارم | ٦۲٤ |
| ۲۳ جوزا ۱۲۹۰ | ۱۵ جمادی‌الثانیه ۱۳۲۹ | دوم | ۳۹۸ |
| ۲٦ حوت ۱۲۹۳ | سلخ ربیع‌الثانی ۱۳۳۳ | سوم | ٤۹۲ |

## ح

| تاریخ تصویب | | دوره تقنینیه | صفحه |
|---|---|---|---|
| شمسی | هجری | | |
| ۱۶ عقرب ۱۲۸۹ | ۵ ذیقعده ۱۳۲۸ | دوم | ۳۰۲ |
| ۳۰ جوزا ۱۳۰۱ | ۲۳ شوال ۱۳۴۰ | چهارم | ۵۶۳ |
| ۳۰ جوزا ۱۳۰۱ | ۲۳ شوال ۱۳۴۰ | چهارم | ۵۶۳ |
| ۲۰ اسد ۱۲۹۰ | ۱۷ شعبان ۱۳۲۹ | دوم | ۴۰۸ |
| ۱۶ جوزا ۱۳۰۱ | ۹ شوال ۱۳۴۰ | چهارم | ۵۶۱ |
| بتفاوت از ۲۲ عقرب ۱۲۸۸ الی ۲۱ عقرب ۱۲۹۰ | ۲ ذیقعده ۱۳۲۷ - ۲۲ ذیقعده ۱۳۲۹ | دوم | ۴۷۷ |
| بتفاوت از ۱۴ قوس ۱۲۹۴ الی ۲۲ عقرب ۱۲۹۵ | ۱۷ محرم ۱۳۳۳ - ۷ محرم ۱۳۳۴ | سوم | ۵۴۹ |
| بتفاوت از اول سرطان ۱۳۰۰ الی ۳۲ جوزا ۱۳۰۲ | ۱۵ شوال ۱۳۳۹ - ۷ ذی القعده ۱۳۴۱ | چهارم | ۷۱۵ |

| | |
|---|---|
| حکومت | قانون حکومت نظامی |

## خ

| | |
|---|---|
| خارجه | قانون شرایط اساسی کنترات استخدام اتباع خارجه |
| خاک سرخ | امتیاز استخراج خاک سرخ (اکسید دوفر) از جزیرهٔ هرمز |
| « | امتیاز استخراج خاک سرخ (اکسید دوفر) از جزیرهٔ هرمز وغیره |
| خزانه | قانون تشکیل خزانه داری کل |
| خلجستان | قانون الحاق خلجستان بقم |

## چ

| | |
|---|---|
| چرم | امتیاز کارخانه چرم سازی وصابون پزی به ربیع زاده و شرکاء |

| تاریخ تصویب | | | | دوره تقنینیه | صفحه |
| --- | --- | --- | --- | --- | --- |
| شمسی | | قمری | | | |
| ۲۷ سرطان | ۱۲۹۰ | ۲۲ رجب | ۱۳۲۹ | دوم | ٤٠٥ |
| ۲۳ عقرب | ۱۳۰۱ | ۲۵ ربیع الاول | ۱۳٤۱ | چهارم | ۵۷۵ |
| ۹ عقرب | ۱۲۹۰ | ۱۰ ذی القعده | ۱۳۲۹ | دوم | ٤۷۵ |
| ۲۸ حوت | ۱۳۰۱ | غرهٔ شعبان | ۱۳٤۱ | چهارم | ٦۹٤ |
| ۵ حوت | ۱۳۰۱ | ۷ رجب | ۱۳٤۱ | چهارم | ٦۰۳ |
| ۲۵ میزان | ۱۳۰۱ | ۲٦ صفر | ۱۳٤۱ | چهارم | ۵۷۳ |
| ۲۵ عقرب | ۱۲۸۹ | ۱٤ ذی القعده | ۱۳۲۸ | دوم | ٤٦۳ |

| ده | وان |
| --- | --- |
| چرم | امتیاز چرم سازی به جلالیانس |
| | **د** |
| داخله | قانون وزارت داخله یا تشکیلات ایالات و ولایات |
| دخانیات | قانون مالیات دخانیات |
| دیوان | قانون دیوان محاسبات |
| | **ر** |
| رحبه | قانون اجازه فروش رحبه و غبیرا |
| روده | قانون مالیاتی راجع بروده |
| روزنامه | قانون روزنامهٔ رسمی |

| تاریخ تصویب | | دورهٔ تقنینیه | صفحه |
| --- | --- | --- | --- |
| شمسی | قمری | | |
| ۳۱ میزان ۱۲۹۰ | غرهٔ ذی‌القعده ۱۳۲۹ | دوم | ۴۷۱ |
| تاریخ توشیح : ۱۷ قوس ۱۲۸۶ | ٤ ذی‌القعده ۱۳۲۵ | اول | ۱۰۹ |
| ٦ میزان ۱۲۹٤ | ۱۸ ذی‌القعده ۱۳۳۳ | سوم | ۵۳۹ |
| ٤ حوت ۱۲۸۹ | ۲۳ صفر ۱۳۲۹ | دوم | ۳۱۸ |
| ۹ میزان ۱۲۹٤ | ۲۱ ذی‌القعده ۱۳۳۳ | سوم | ۵٤۲ |
| ۸ ثور ۱۲۸۹ | ۱۷ ربیع‌الثانی ۱۳۲۸ | دوم | ۲۸۹ |
| ۲۵ میزان ۱۲۸۹ | ١٤ شوال ۱۳۲۸ | دوم | ۳۰۱ |

| | عنوان |
|---|---|
| | **س** |
| سرباز گیری | قانون سرباز گیری |
| سیاسی | قانون تحدید مدت اقامت مامورین سیاسی درخارجه |
| سهم | امتیاز سهم نقاله بشرکت قندسازی |
| | **ش** |
| شرایط | قانون شرایط اساسی کنترات استخدام اتباع خارجه |
| شورا | قانون شورای عالی معارف |
| شهریه | قانون شهریه ها |
| « | تفسیر قانون شهریه ها |

| تاريخ تصويب | | | |
|---|---|---|---|
| شمسی | قمری | دورهٔ تقنینیه | صفحه |
| ۹ عقرب ۱۲۹٤ | ۲۳ ذی‌الحجه ۱۳۳۳ | سوم | ٥٤٥ |
| ۱٦ حمل ۱۳۰۱ | ۸ شعبان ۱۳٤۰ | چهارم | ٥٦۰ |
| ٤ عقرب ۱۲۹۰ | ٥ ذی‌القعده ۱۳۲۹ | دوم | ٤۷۲ |
| ۲۳ عقرب ۱۳۰۱ | ۲٥ ربیع‌الاول ۱۳٤۱ | چهارم | ٥۷٥ |
| ۲۰ حوت ۱۳۰۰ | ۱۱ رجب ۱۳٤۰ | چهارم | ٥٥٥ |
| ۱۷ اسد ۱۳۰۱ | ۱٥ ذی‌الحجه ۱۳٤۰ | چهارم | ٥٦۷ |
| ۱۸ سنبله ۱۳۰۱ | ۱۷ محرم ۱۳٤۱ | چهارم | ٥۷۰ |

| عنـــــوان | |
|---|---|
| شهریه ها | برقراری شهریه های دورهٔ دوم |
| » | برقراری شهریه های دورهٔ سوم |
| » | برقراری شهریه های دورهٔ چهارم |

## ص

| | |
|---|---|
| صابون | امتیاز کارخانهٔ صابون پزی و چرم سازی به ربیع زاده و شرکاء |

## ط

| | |
|---|---|
| طاحونه | قانون مالیات حق الارض وحق الماء طواحین |
| طبابت | قانون طبابت |
| طلا | امتیاز طلا شوئی آستانهٔ عراق |

| تاریخ تصویب | | دوره تقنینیه | صفحه |
|---|---|---|---|
| شمسی | قمری | | |
| بتفاوت از ۲۲ عقرب ۱۲۸۸ الی ۲۱ عقرب ۱۲۹۰ | ۲ ذی القعده ۱۳۲۷ - ۲۲ ذی القعده ۱۳۲۹ | دوم | ۴۷۷ |
| بتفاوت از ۱۴ قوس ۱۲۹۴ الی ۲۲ عقرب ۱۲۹۵ | ۱۷ محرم ۱۳۳۳ - ۷ محرم ۱۳۳۴ | سوم | ۵۴۹ |
| بتفاوت از اول سرطان ۱۳۰۰ الی ۳۲ جوزا ۱۳۰۲ | ۱۵ شوال ۱۳۳۹ - ۷ ذی القعده ۱۳۴۱ | چهارم | ۷۱۵ |
| ۲۵ عقرب ۱۲۸۹ | ۱۴ ذی القعده ۱۳۲۸ | دوم | ۴۶۳ |
| ۳۰ جوزا ۱۳۰۱ | ۲۳ شوال ۱۳۴۰ | چهارم | ۵۶۳ |
| ۱۱ جوزا ۱۲۹۰ | ۳ جمادی الثانیه ۱۳۲۹ | دوم | ۳۹۳ |
| ۲ سنبله ۱۲۸۹ | ۱۹ شعبان ۱۳۲۸ | دوم | ۴۶۰ |

| عنـــــــــــــــــــــــــــــــــــوان | |
|---|---|
| طلا | قانون منع خروج طلا و نقره |
| « | قانون منع خروج طلا و نقره |
| « | اصلاح قانون منع خروج طلا و نقره |
| | ع |
| عدلیه | قانون اختیارات کمیسیون عدلیه |
| « | قانون تجدید اختیارات کمیسیون عدلیه |
| « | تفسیر فقرهٔ چهارم ماده (۱٤۷) قانون اصول تشکیلات عدلیه |
| عهد نامه | عهد نامهٔ ایران و چین |
| « | عهد نامهٔ ایران و افغانستان |

| تاریخ تصویب | | دورهٔ تقنینیه | صفحه |
| --- | --- | --- | --- |
| شمسی | قمری | | |
| ١٨ ثور ١٢٩٤ | ٢٣ جمادی الثانیه ١٣٣٣ | سوم | ٤٩٥ |
| اول جدی ١٣٠١ | ٤ جمادی الاولی ١٣٤١ | چهارم | ٦٠٠ |
| ٣٠ جوزا ١٣٠٢ | ٥ ذی القعده ١٣٤١ | چهارم | ٦٢٢ |
| ٢٥ دلو ١٣٠٠ | ١٦ جمادی الثانیه ١٣٤٠ | چهارم | ٥٥٣ |
| ٢٥ ثور ١٣٠٢ | ٢٨ رمضان ١٣٤١ | چهارم | ٦٢٠ |
| ٦ حوت ١٣٠٠ | ٢٧ جمادی الثانیه ١٣٤٠ | چهارم | ٥٥٤ |
| ١٤ عقرب ١٣٠٠ | ٥ ربیع الاول ١٣٤٠ | چهارم | ٦٢٧ |
| ١٤ قوس ١٣٠٠ | ٦ ربیع الثانی ١٣٤٠ | چهارم | ٦٣٠ |

| | عنـــــوان |
|---|---|
| عهد نامه | شرط الحاقی بفصل سوم الحاقیه عهدنامهٔ ایران و افغانستان |
| » | عهد نامهٔ ایران و روس |
| » | عهد نامهٔ حکمیت بین ایران و اتازونی امریکا |

## غ

| | |
|---|---|
| غبیرا | قانون اجازه فروش غبیرا ورحبه |

## ق

| | |
|---|---|
| قبول | قانون قبول و نکول بروات تجارتی |
| » | اصلاح قانون قبول و نکول بروات تجارتی |
| قرار داد | قرار داد موقتی تجارتی بین ایران و مصر |

| تاريخ تصويب | | دورهٔ تقنينيه | صفحه |
| --- | --- | --- | --- |
| شمسى | قمرى | | |
| ۱۵ جدى ۱۳۰۱ | ۱۸ جمادى الاولى ۱۳٤۱ | چهارم | ٦٦٤ |
| ۲۳ قوس ۱۳۰۰ | ۱۵ ربيع الثانى ۱۳٤۰ | چهارم | ٦۳٥ |
| ۲ حوت ۱۳۰۰ | ۲۳ جمادى الثانيه ۱۳٤۰ | چهارم | ٦٥۰ |
| ۹ ميزان ۱۲۹٤ | ۲۱ ذى القعده ۱۳۳۳ | سوم | ٥٤۲ |
| ۲۹ ثور ۱۲۸۹ | ۹ جمادى الاولى ۱۳۲۸ | دوم | ۲۹۲ |
| ٤ جوزا ۱۲۹۰ | ۲٦ جمادى الاولى ۱۳۲۹ | دوم | ۳۹۱ |
| ۲٦ دلو ۱۳۰۱ | ۲۸ جمادى الثانيه ۱۳٤۱ | چهارم | ٦٦٥ |

| | عنوان |
|---|---|
| | **ک** |
| کارخانه | امتیاز کارخانهٔ چرم سازی وصابون پزی به ربیع‌زاده وشرکاء |
| « | امتیاز کارخانهٔ کبریت سازی آذربایجان |
| کبریت | امتیاز کارخانهٔ کبریت سازی آذربایجان |
| کتیرا | قانون مالیات کتیرا |
| « | تفسیر قانون مالیات کتیرا |
| کنترات | کنترات های تبعهٔ خارجه |
| « | شرایط اساسی کنترات استخدام اتباع خارجه |

| تاریخ تصویب — شمسی | تاریخ تصویب — قمری | دورهٔ تقنینیه | صفحه |
| --- | --- | --- | --- |
| ۲۵ عقرب ۱۲۸۹ | ۱۴ ذی القعده ۱۳۲۸ | دوم | ٤٦٣ |
| ۱۵ جدی ۱۳۰۱ | ۱۸ جمادی الاولی ۱۳٤۱ | چهارم | ٦۹۱ |
| ۱۵ جدی ۱۳۰۱ | ۱۸ جمادی الاولی ۱۳٤۱ | چهارم | ٦۹۱ |
| ۱۱ سرطان ۱۳۰۱ | ٦ ذی القعده ۱۳٤۰ | چهارم | ٥٦٦ |
| ۲۷ سنبله ۱۳۰۱ | ۲٦ محرم ۱۳٤۱ | چهارم | ٥۷۲ |
| در تواریخ مختلفه | | دوم سوم چهارم | باستخدام در ادارهٔ قشون |
| ۲۳ عقرب ۱۳۰۱ | ۲٥ ربیع الاول ۱۳٤۱ | چهارم | ٥۷٥ |

| تاریخ تصویب | | | |
|---|---|---|---|
| شمسی | قمری | دوره تقنینیه | صفحه |
| ۲۹ دلو ۱۳۰۱ | غره رجب ۱۳۴۱ | چهارم | ۶۰۲ |
| ۲۸ سنبله ۱۲۹۰ | ۲۶ رمضان ۱۳۲۹ | دوم | ۴۶۸ |
| ۲۶ حوت ۱۲۸۸ | ۵ ربیع الاول ۱۳۲۸ | دوم | ۲۸۴ |
| ۸ ثور ۱۲۸۹ | ۱۷ ربیع الثانی ۱۳۲۸ | دوم | ۲۸۹ |
| ۲۳ جوزا ۱۲۹۰ | ۱۵ جمادی الثانیه ۱۳۲۹ | دوم | ۳۹۸ |
| ۲۶ حوت ۱۲۹۳ | سلخ ربیع الثانی ۱۳۳۳ | سوم | ۴۹۲ |
| ۹ سنبله ۱۲۹۴ | ۲۰ شوال ۱۳۳۳ | سوم | ۵۳۴ |

| | عنـــــــــــــــــوان |
| --- | --- |
| مالیات | قانون مالیات دخانیات |
| » | قانون مالیات حق الارض و حق الماء طواحین |
| » | قانون مالیات کتیرا |
| » | تفسیر قانون مالیات کتیرا |
| مالیه | قانون کمیسیون تفتیش و نظارت مالیه ( یا قانون نسخ قانون ۲۳ جوزا) |
| » | قانون تمدید مدت کمیسیون تفتیش و نظارت مالیه |
| » | قانون تمدید مدت کمیسیون تفتیش و نظارت مالیه |
| » | قانون تمدید مدت کمیسیون تفتیش و نظارت مالیه |
| » | قانون تشکیلات ادارات وزارت مالیه |

| تاریخ تصویب | | | | |
|---|---|---|---|---|
| شمسی | قمری | دوره تقنینیه | صفحه |
| ۶ میزان ۱۲۹۴ | ۱۸ ذی‌القعده ۱۳۳۳ | سوم | ۵۳۹ |
| ۳۰ جوزا ۱۳۰۱ | ۲۳ شوال ۱۳۴۰ | چهارم | ۵۶۳ |
| ۱۱ سرطان ۱۳۰۱ | ۶ ذی‌القعده ۱۳۴۰ | چهارم | ۵۶۶ |
| ۲۷ سنبله ۱۳۰۱ | ۲۶ محرم ۱۳۴۱ | چهارم | ۵۷۲ |
| ۲۶ حوت ۱۲۹۳ | سلخ ربیع‌الثانی ۱۳۳۳ | سوم | ۴۹۲ |
| ۳۰ حمل ۱۲۹۴ | ۵ جمادی‌الثانیه ۱۳۳۳ | سوم | ۴۹۳ |
| ۳۰ ثور ۱۲۹۴ | ۵ رجب ۱۳۳۳ | سوم | ۴۹۶ |
| ۸ اسد ۱۲۹۴ | ۱۸ رمضان ۱۳۳۳ | سوم | ۵۳۳ |
| ۱۵ جوزا ۱۲۹۴ | ۲۱ رجب ۱۳۳۳ | سوم | ۴۹۷ |

| | عنـــــــــــــــــــــــــــــوان |
|---|---|
| مالیه | قانون نسخ تشکیلات ادارات وزارت مالیه |
| مامورین سیاسی | قانون تحدید مدت اقامت مامورین سیاسی درخارجه |
| متفرقه | خلاصه مطالب متفرقه مصوبه دورهٔ دوم |
| « | خلاصه مطالب متفرقه مصوبه دورهٔ سوم |
| « | خلاصه مطالب متفرقه مصوبه دورهٔ چهارم |
| متمم | متمم قانون اساسی |
| « | متمم قانون وظایف |
| « | تفسیر ماده هفتم متمم قانون وظایف |
| محاسبات | قانون محاسبات عمومی |

| تاریخ تصویب | | دوره تقنینیه | صفحه |
|---|---|---|---|
| شمسی | قمری | | |
| ۲۰ عقرب ۱۳۰۰ | ۱۱ ربیع الاول ۱۳۴۰ | چهارم | ۵۵۱ |
| ۱۶ حمل ۱۳۰۱ | ۸ شعبان ۱۳۴۰ | چهارم | ۵۶۰ |
| بتفاوت از ۲۲ عقرب ۱۲۸۸ الی ۲۱ عقرب ۱۲۹۰ | ۲ ذی القعده ۱۳۲۷ - ۲۲ ذی القعده ۱۳۲۹ | دوم | ۴۹۰ |
| بتفاوت از ۱۴ قوس ۱۲۹۴ الی ۲۲ عقرب ۱۲۹۵ | ۱۷ محرم ۱۳۳۳ - ۷ محرم ۱۳۳۴ | سوم | ۵۵۰ |
| بتفاوت از اول شرطان ۱۳۰۰ الی ۳۲ جوزا ۱۳۰۲ | ۱۵ شوال ۱۳۳۹ - ۷ ذی القعده ۱۳۴۱ | چهارم | ۷۲۹ |
| تاریخ توشیح: ۱۵ میزان ۱۲۸۶ | ۲۹ شعبان ۱۳۲۵ | اول | ۱۸ |
| ۱۷ ثور ۱۲۸۹ | ۲۶ ربیع الثانی ۱۳۲۸ | دوم | ۲۹۰ |
| ۲۶ سرطان ۱۲۹۰ | ۲۱ رجب ۱۳۲۹ | دوم | ۴۰۴ |
| ۲ حوت ۱۲۸۹ | ۲۱ صفر ۱۳۲۹ | دوم | ۳۰۳ |

| عنوان | |
| --- | --- |
| مدرسه | قانون اجازه افتتاح نه باب مدرسه ابتدائی |
| مستغلات | قانون مالیات مستغلات |
| مستمریات | بر قراری مستمریات دوره دوم |
| « | بر قراری مستمریات دوره سوم |
| « | بر قراری مستمریات دوره چهارم |
| « | قانون مستمریات و حقوق اعضاء دوایر دولتی و درباری و هیئتهای شوروی |
| « | قانون مستمریات |
| « | قانون نرخ پرداخت مستمریاتی که شهریه بوده |
| مشروطه | فرمان مشروطیت |

| تاریخ تصویب | | دوره تقنینیه | صفحه |
|---|---|---|---|
| شمسی | قمری | | |
| ٢٨ سنبله ١٢٩٠ | ٢٦ رمضان ١٣٢٩ | دوم | ٤٠٩ |
| ٩ سنبله ١٢٩٤ | ٢٠ شوال ١٣٣٣ | سوم | ٥٣٤ |
| بتفاوت از ٢٢ عقرب ١٢٨٨ الی ٢١ عقرب ١٢٩٠ | ٢ ذی القعده ١٣٢٧ - ٢٢ ذی القعده ١٣٢٩ | دوم | ٤٧٧ |
| بتفاوت از ١٤ قوس ١٢٩٤ الی ٢٢ عقرب ١٢٩٥ | ١٧ محرم ١٣٣٣ - ٧ محرم ١٣٣٤ | سوم | ٥٤٩ |
| بتفاوت از ١ سرطان ١٣٠٠ الی ٣٢ جوزا ١٣٠٢ | ١٥ شوال ١٣٣٩ - ٧ ذی القعده ١٣٤١ | چهارم | ٧١٥ |
| ١٦ جوزا ١٣٠١ | ٩ شوال ١٣٤٠ | چهارم | ٥٦١ |
| ٢ جدی ١٣٠١ | ٥ جمادی الاولی ١٣٤١ | چهارم | ٦٠١ |
| ٣٢ جوزا ١٣٠٢ | ٧ ذی القعده ١٣٤١ | چهارم | ٦٢٠ |
| تاریخ توشیح: ١٣ اسد ١٢٨٥ | ١٤ جمادی الثانیه ١٣٢٤ | قبل از دوره تقنینیه اول | ١ |

| | عنـــــــــــــــــــوان |
|---|---|
| مطبوعات | قانون مطبوعات |
| « | قانون راجع بنظارت مطبوعات |
| معارف | قانون اداری وزارت معارف و اوقاف |
| « | ضمیمهٔ قانون اداری وزارت معارف واوقاف |
| « | قانون اساسی معارف |
| « | قانون شورای عالی معارف |
| مقبره | قانون تعمیر مقبرهٔ نادر شاه |
| منصفه | قانون هیئت منصفه |
| « | قانون تمدید مدت هیئت منصفه |

| تاریخ تصویب | | دورهٔ | صفحه |
| --- | --- | --- | --- |
| شمسی | قمری | تقنینیه | |
| ۱۸ دلو ۱۲۸۶ | ۵ محرم ۱۳۲۶ | اول | ۲٤۵ |
| ۱۰ عقرب ۱۳۰۱ | ۱۲ ربیع الاول ۱۳٤۱ | چهارم | ۵۷٤ |
| ۱۱ سنبله ۱۲۸۹ | ۲۸ شعبان ۱۳۲۸ | دوم | ۲۹۵ |
| ۵ سرطان ۱۲۹۰ | ۲۹ جمادی الثانیه ۱۳۲۹ | دوم | ٤۰۳ |
| ۹ عقرب ۱۲۹۰ | ۱۰ ذی القعده ۱۳۲۹ | دوم | ٤۳٤ |
| ۲۰ حوت ۱۳۰۰ | ۱۱ رجب ۱۳٤۰ | چهارم | ۵۵۵ |
| ۹ میزان ۱۲۹٤ | ۲۱ ذی القعده ۱۳۳۳ | سوم | ۵٤۳ |
| ۱۰ قوس ۱۳۰۱ | ۱۲ ربیع الثانی ۱۳٤۱ | چهارم | ۵۷٦ |
| ۲۸ حوت ۱۳۰۱ | غره شعبان ۱۳٤۱ | چهارم | ٦۰٦ |

## عنوان

| | |
|---|---|
| منع | قانون منع حمل اسلحه |
| « | قانون منع خروج طلا و نقره |
| « | قانون منع خروج طلا و نقره |
| « | اصلاح قانون منع خروج طلا و نقره |
| « | قانون منع جمع دو حقوق (قانون مستمریات و حقوق اعضاء دوایر دولتی ودرباری و هیئت های شوروی) |
| « | قانون منع صدور پوست بره |

### ن

| | |
|---|---|
| نادر | قانون تعمیر مقبرهٔ نادر شاه |
| نسخ | نسخ قرار داد پوست بره |

| تاریخ تصویب شمسی | تاریخ تصویب قمری | دوره تقنینیه | صفحه |
|---|---|---|---|
| ۱۲ حمل ۱۲۸۹ | ۲۱ ربیع الاول ۱۳۲۸ | دوم | ۲۸۷ |
| ۱۸ ثور ۱۲۹٤ | ۲۳ جمادی الثانیه ۱۳۳۳ | سوم | ٤۹٥ |
| اول جدی ۱۳۰۱ | ٤ جمادی الاولی ۱۳٤۱ | چهارم | ٦۰۰ |
| ۳۰ جوزا ۱۳۰۲ | ٥ ذیقعده ۱۳٤۱ | چهارم | ٦۲۲ |
| ۱٦ جوزا ۱۳۰۱ | ۹ شوال ۱۳٤۰ | چهارم | ٥٦۱ |
| ۳۰ جوزا ۱۳۰۱ | ۲۳ شوال ۱۳٤۰ | چهارم | ٥٦٥ |
| | | | |
| ۹ میزان ۱۲۹٤ | ۲۱ ذیقعده ۱۳۳۳ | سوم | ٥٤۳ |
| ٥ جوزا ۱۲۸۹ | ۱٦ جمادی الاولی ۱۳۲۸ | دوم | ٤٥۷ |

| | عنوان |
|---|---|
| نسخ | نسخ قانون انحصار نمك |
| » | نسخ تشكيل ترتيبات مالياتي ( نسخ قانون ۲۳ جوزا ) |
| » | نسخ تشكيلات ادارات وزارت ماليه |
| » | نسخ قانون ثبت اسناد |
| نظارت | قانون كميسيون تفتيش و نظارت ماليه ( يا قانون نسخ قانون ۲۳ جوزا ) |
| » | قانون تمديد مدت كميسيون تفتيش ونظارت ماليه |
| » | قانون تمديد مدت كميسيون تفتيش ونظارت ماليه |
| » | قانون تمديد مدت كميسيون تفتيش ونظارت ماليه |
| » | قانون راجع به نظارت مطبوعات |

| تاریخ تصویب | | دوره تقنینیه | صفحه |
| --- | --- | --- | --- |
| شمسی | قمری | | |
| ۱۱ جوزا ۱۲۹۰ | ۳ جمیدی‌الثانیه ۱۳۲۹ | دوم | ۳۹۷ |
| ۲۶ حوت ۱۲۹۳ | سلخ ربیع الثانی ۱۳۳۳ | سوم | ۴۹۲ |
| ۲۰ عقرب ۱۳۰۰ | ۱۱ ربیع الاول ۱۳۴۰ | چهارم | ۵۵۱ |
| ۲۸ حمل ۱۳۰۲ | غره رمضان ۱۳۴۱ | چهارم | ۶۱۹ |
| ۲۶ حوت ۱۲۹۳ | سلخ ربیع الثانی ۱۳۳۳ | سوم | ۴۹۲ |
| ۳۰ حمل ۱۲۹۴ | ۵ جمیدی الثانیه ۱۳۳۳ | سوم | ۴۹۳ |
| ۳۰ ثور ۱۲۹۴ | ۵ رجب ۱۳۳۳ | سوم | ۴۹۶ |
| ۸ اسد ۱۲۹۴ | ۱۸ رمضان ۱۳۳۳ | سوم | ۵۲۳ |
| ۱۰ عقرب ۱۳۰۱ | ۱۲ ربیع الاول ۱۳۴۱ | چهارم | ۵۷۴ |

| | |
|---|---|
| نظامنامه | نظامنامه داخلی مجلس |
| نظامی | قانون حکومت نظامی |
| نفط | امتیاز نصب لوله نفط از بیجار خاله الی رشت بکمپانی نوبل |
| « | قانون واگذاری امتیاز نفط شمال به استاندارد اویل |
| « | اصلاح قانون واگذاری امتیاز نفط شمال باستاندارد اویل |
| « | قانون امتیاز نفط شمال به یك کمپانی امریکائی |
| « | امتیاز نفط یکی از ولایات شمالی به تبعهٔ داخله |
| نقره | قرار داد تهیه نقره با بانك شاهنشاهی |
| « | قانون منع خروج طلا و نقره |

| تاریخ تصویب – شمسی | تاریخ تصویب – قمری | دوره تقنینیه | صفحه |
|---|---|---|---|
| ۲۵ میزان ۱۲۸۵ | ۲۹ شعبان ۱۳۲۴ | اول | ۴۶ |
| ۲۷ سرطان ۱۲۹۰ | ۲۲ رجب ۱۳۲۹ | دوم | ۴۰۵ |
| ۲۸ سنبله ۱۲۹۰ | ۲۶ رمضان ۱۳۲۹ | دوم | ۴۶۸ |
| ۳۰ عقرب ۱۳۰۰ | ۲۱ ربیع‌الاول ۱۳۴۰ | چهارم | ۶۸۹ |
| ۲۵ جوزا ۱۳۰۱ | ۱۸ شوال ۱۳۴۰ | چهارم | ۶۹۰ |
| ۲۳ جوزا ۱۳۰۲ | ۲۷ شوال ۱۳۴۱ | چهارم | ۶۹۷ |
| ۳۰ جوزا ۱۳۰۲ | ۵ ذی القعده ۱۲۴۱ | چهارم | ۷۱۴ |
| ۶ ثور ۱۲۹۰ | ۲۶ ربیع‌الاول ۱۳۲۹ | دوم | ۴۶۳ |
| ۱۸ ثور ۱۲۹۴ | ۲۳ جمادی الثانیه ۱۳۳۳ | سوم | ۴۹۲ |

| تاریخ تصویب | | دوره تقنینیه | صفحه |
|---|---|---|---|
| شمسی | قمری | | |
| اول جدی ۱۳۰۱ | ۴ جمادی الاولی ۱۳۴۱ | چهارم | ۶۰۰ |
| ۳۰ جوزا ۱۳۰۲ | ۵ ذی القعده ۱۳۴۱ | چهارم | ۶۲۲ |
| ۲۹ ثور ۱۲۸۹ | ۹ جمادی الاولی ۱۳۲۸ | دوم | ۲۹۲ |
| ۴ جوزا ۱۲۹۰ | ۲۶ جمادی الاولی ۱۳۲۹ | دوم | ۳۹۱ |
| ۲۴ حوت ۱۲۸۸ | ۳ ربیع الاول ۱۳۲۸ | دوم | ۲۸۲ |
| ۱۱ جوزا ۱۲۹۰ | ۳ جمادی الثانیه ۱۳۲۹ | دوم | ۳۹۷ |
| ۲۶ حوت ۱۲۸۸ | ۵ ربیع الاول ۱۳۲۸ | دوم | ۲۸۴ |
| ۲۰ اسد ۱۲۹۰ | ۱۷ شعبان ۱۳۲۹ | دوم | ۴۰۸ |

| | عنـــــــــــــوان |
| --- | --- |
| وزارت | قانون وزارت داخله |
| « | قانون اداری وزارت معارف و اوقاف |
| « | ضمیمه قانون اداری وزارت معارف واوقاف |
| « | قانون تشکیلات ادارات وزارت مالیه |
| « | نسخ تشکیلات ادارات وزارت مالیه |
| وطنی | قانون لباس وطنی |
| وظایف | قانون وظایف |
| « | متمم قانون وظایف |
| « | تفسیر ماده هفتم متمم قانون وظایف |

| تاريخ تصويب | | دوره تقنينيه | صفحه |
|---|---|---|---|
| شمسی | قمری | | |
| تاريخ توشيح: ۱۷ قوس ۱۲۸٦ | ٤ ذی القعده ۱۳۲۵ | اول | ۱۰۹ |
| ۱۱ سنبله ۱۲۸۹ | ۲۸ شعبان ۱۳۲۸ | دوم | ۲۹۵ |
| ۵ سرطان ۱۲۹۰ | ۲۹ جمادی الثانیه ۱۳۲۹ | دوم | ٤۰۳ |
| ۱۵ جوزا ۱۲۹٤ | ۲۱ رجب ۱۳۳۳ | سوم | ٤۹۷ |
| ۲۰ عقرب ۱۳۰۰ | ۱۱ ربیع الاول ۱۳٤۰ | چهارم | ۵۵۱ |
| ۲۹ دلو ۱۳۰۱ | غره رجب ۱۳٤۱ | چهارم | ٦۰۲ |
| تاريخ توشيح: اول ثور ۱۲۸۷ | ۱۹ ربیع الاول ۱۳۲٦ | اول | ۲۵۹ |
| ۱۷ ثور ۱۲۸۹ | ۲٦ ربیع الثانی ۱۳۲۸ | دوم | ۲۹۰ |
| ۲٦ سرطان ۱۲۹۰ | ۲۱ رجب ۱۳۲۹ | دوم | ٤۰٤ |

## ه

| | |
|---|---|
| هیئت | قانون هیئت منصفه |
| « | قانون تمدید مدت هیئت منصفه |

| تاریخ تصویب | | دوره تقنینیه | صفحه |
|---|---|---|---|
| شمسی | قمری | | |
| ۱۰ قوس ۱۳۰۱ | ۱۲ ربیع الثانی ۱۳۴۱ | چهارم | ۵۷۶ |
| ۲۸ حوت ۱۳۰۱ | غره شعبان ۱۳۴۱ | چهارم | ۶۰۶ |

# فهرست دوم

## فهرست «تاریخی»

متضمن عنوان قوانین

بترتیب تاریخ تصویب برای هر قسمتی

| شماره ترتیبی | عنوان |
|---|---|
| | **بند اول** |
| | فرمان مشروطیت — قانون اساسی و متمم آن |
| | **قسمت اول** |
| ۱ | فرمان مشروطیت |
| | **قسمت دوم** |
| ۲ | قانون اساسی |
| | **قسمت سوم** |
| ۳ | متمم قانون اساسی |

| تاریخ تصویب — شمسی | تاریخ تصویب — قمری | صفحه |
|---|---|---|
| تاریخ توشیح : ۱۳ اسد ۱۲۸۵ | ۱۴ جمادی الثانیه ۱۳۲۴ | ۱ |
| تاریخ توشیح : ۸ جدی ۱۲۸۵ | ۱۴ ذی قعده ۱۳۲۴ | ۷/۳ |
| تاریخ توشیح : ۱۵ میزان ۱۲۸۶ | ۲۹ شعبان ۱۳۲۵ | ۱۸ |

| نمرهٔ ترتیبی | عنوان |
|---|---|

# بند دوم

## دوره تقنینیه اول

# قسمت اول : قوانین

| | |
|---|---|
| ٤ | نظامنامه انتخابات مجلس شورای ملی (اضافی) |
| ٥ | نظامنامه داخلی مجلس شورای ملی |
| ٦ | قانون انجمنهای ایالتی و ولایتی |
| ٧ | قانون بلدیه |
| ٨ | قانون تشکیل ایالات و ولایات و دستورالعمل حکام |
| ٩ | قانون مطبوعات |

| تاریخ تصویب | | صفحه |
| --- | --- | --- |
| شمسی | قمری | |
| تاریخ توشیح : ۱۸ سنبله ۱۲۸۵ | ۲۰ رجب ۱۳۲٤ | ۳۷ |
| ۲۵ میزان ۱۲۸۵ | ۲۹ شعبان ۱۳۲٤ | ٤٦ |
| تاریخ توشیح : جوزا ۱۲۸٦ | ربیع الثانی ۱۳۲۵ | ٦٤ |
| تاریخ توشیح : ۱۲ جوزا ۱۲۸٦ | ۲۰ ربیع الثانی ۱۳۲۵ | ۸۷ |
| تاریخ توشیح : ۱۷ قوس ۱۲۸٦ | ٤ ذی القعده ۱۳۲۵ | ۱۰۹ |
| ۱۸ دلو ۱۲۸٦ | ۵ محرم ۱۳۲٦ | ۲٤۵ |

| عنوان | نمره ترتیب |
| --- | --- |
| قانون وظائف | ۱۰ |
| نظامنامهٔ انتخابات مجلس شورای ملی ( مصوبهٔ کمیسیون فوق العاده ) | ۱۱ |

# بند سوم

## دورهٔ تقنینیه دوم

# قسمت اول : قوانین

| | |
| --- | --- |
| قانون انحصار نمک | ۸۲ |
| قانون مالیات بلدی بنواقل | ۸۳ |
| قانون منع حمل اسلحه | ۸۴ |
| قانون تخفیف مخابرات تلگرافی و اجرت پستی جرائد | ۸۵ |

| تاریخ تصویب | | |
|---|---|---|
| شمسی | قمری | صفحه |
| تاریخ توشیح : اول ثور ۱۲۸۷ | ۱۹ ربیع الاول ۱۳۲۶ | ۲۵۹ |
| تاریخ تصویب کمیسیون : ۱۰ سرطان ۱۲۸۸ | ۱۲ جمادی الاخری ۱۳۲۷ | ۲۶۱ |
| ۲۴ حوت ۱۲۸۸ | ۳ ربیع الاول ۱۳۲۸ | ۲۸۲ |
| ۲۶ حوت ۱۲۸۸ | ۵ ربیع الاول ۱۳۲۸ | ۲۸۴ |
| ۱۲ حمل ۱۲۸۹ | ۲۱ ربیع الاول ۱۳۲۸ | ۲۸۷ |
| ۳ ثور ۱۲۸۹ | ۱۲ ربیع الثانی ۱۳۲۸ | ۲۸۸ |

| تاریخ تصـــویب | | |
| --- | --- | --- |
| شمسی | قمری | صفحه |
| ٨ ثور ١٢٨٩ | ١٧ ربیع الثانی ١٣٢٨ | ٢٨٩ |
| ١٧ ثور ١٢٨٩ | ٢٦ ربیع الثانی ١٣٢٨ | ٢٩٠ |
| ٢٩ ثور ١٢٨٩ | ٩ جمادی‌الاولی ١٣٢٨ | ٢٩٢ |
| ١١ سنبله ١٢٨٩ | ٢٨ شعبان ١٣٢٨ | ٢٩٥ |
| ٢٥ میزان ١٢٨٩ | ١٤ شوال ١٣٢٨ | ٣٠١ |
| ١٦ عقرب ١٢٨٩ | ٥ ذیقعده ١٣٢٨ | ٣٠٢ |
| ٢ حوت ١٢٨٩ | ٢١ صفر ١٣٢٩ | ٣٠٣ |
| ٤ حوت ١٢٨٩ | ٢٣ صفر ١٣٢٩ | ٣١٨ |
| ٢٣ حوت ١٢٨٩ | ١٢ ربیع الاول ١٣٢٩ | ٣٤٩ |

| [illegible] | عنـــــوان |
|---|---|
| ٢٥ | قانون استقراض دو كرورو نيم ليره [illegible] |
| ٢٦ | تفسير [illegible] قانون [illegible] [illegible] |
| ٢٧ | قانون [illegible] [illegible] |
| ٢٨ | قانون راجع به مخارج وجه استقراض دو كرورو نيم ليره [illegible] |
| ٢٩ | اصلاح قانون قبول [illegible] بروات تجارتى [illegible] |
| ٣٠ | قانون [illegible] وجه [illegible] دو كرورو نيم ليرة [illegible] |
| ٣١ | قانون [illegible] [illegible] |
| ٣٢ | قانون [illegible] ماليات [illegible] [illegible] |
| ٣٣ | قانون تشكيل ترتيبات ماليات يا قانون ٢٣ [illegible] [illegible] |

| تاریخ تصویب | | صفحه |
| --- | --- | --- |
| شمسی | قمری | |
| ۱۲ ثور ۱۲۹۰ | ۳ جمدی الاولی ۱۳۲۹ | ۳۵۱ |
| ۱۶ ثور ۱۲۹۰ | ۷ جمدی الاولی ۱۳۲۹ | ۳۵۳ |
| ۲۱ ثور ۱۲۹۰ | ۱۲ جمدی الاولی ۱۳۲۹ | ۳۵٤ |
| ۲۸ ثور ۱۲۹۰ | ۱۹ جمدی الاولی ۱۳۲۹ | ۳۸۹ |
| ٤ جوزا ۱۲۹۰ | ۲۶ جمدی الاولی ۱۳۲۹ | ۳۹۱ |
| ۹ جوزا ۱۲۹۰ | غرهٔ جمدی الثانیه ۱۳۲۹ | ۳۹۲ |
| ۱۱ جوزا ۱۲۹۰ | ۳ جمادی الثانیه ۱۳۲۹ | ۳۹۳ |
| ۱۱ جوزا ۱۲۹۰ | ۳ جمدی الثانیه ۱۳۲۹ | ۳۹۷ |
| ۲۳ جوزا ۱۲۹۰ | ۱۵ جمدی الثانیه ۱۳۲۹ | ۳۹۸ |

## قسمت دوم : کنترات مستخدمین خارجی

| تاریخ تصویب | | |
| --- | --- | --- |
| شمسی | قمری | صفحه |
| ۳۲ جوزا ۱۲۹۰ | ۲٤ جمادی الثانیه ۱۳۲۹ | ٤۰۱ |
| ۵ سرطان ۱۲۹۰ | ۲۹ جمادی الثانیه ۱۳۲۹ | ٤۰۳ |
| ۲٦ سرطان ۱۲۹۰ | ۲۱ رجب ۱۳۲۹ | ٤۰٤ |
| ۲۷ سرطان ۱۲۹۰ | ۲۲ رجب ۱۳۲۹ | ٤۰۵ |
| ۲۰ اسد ۱۲۹۰ | ۱۷ شعبان ۱۳۲۹ | ٤۰۸ |
| ۲۸ سنبله ۱۲۹۰ | ۲٦ رمضان ۱۳۲۹ | ٤۰۹ |
| ۲۹ میزان ۱۲۹۰ | ۲۸ شوال ۱۳۲۹ | ٤۱۰ |
| ۹ عقرب ۱۲۹۰ | ۱۰ ذی القعده ۱۳۲۹ | ٤۳٤ |

| تاریخ تصـــــــویب | | |
|---|---|---|
| شمسی | قمری | صفحه |
| ۲۴ حوت ۱۲۸۸ | ۳ ربیع الاول ۱۳۲۸ | ۴۳۸ |
| ۲۶ جوزا ۱۲۸۹ | ۸ جمادی الثانیه ۱۳۲۸ | ۴۳۸ |
| ۱۳ میزان ۱۲۸۹ | ۲ شوال ۱۳۲۸ | ۴۳۹ |
| ۳۰ میزان ۱۲۸۹ | ۱۹ شوال ۱۳۲۸ | ۴۳۹ |
| ۲ قوس ۱۲۸۹ | ۲۱ ذی‌القعده ۱۳۲۸ | ۴۳۹ |
| ۱۹ دلو ۱۲۸۹ | ۹ صفر ۱۳۲۹ | ۴۴۰ |
| ۳۱ حمل ۱۲۹۰ | ۲۰ ربیع الثانی ۱۳۲۹ | ۴۴۱ |
| ۲۸ ثور ۱۲۹۰ | ۱۹ جمادی الاولی ۱۳۲۹ | ۴۴۲ |
| ۲ سرطان ۱۲۹۰ | ۲۶ جمادی الثانیه ۱۳۲۹ | ۴۴۳ |

| نمره ترتیبی | عنوان |
|---|---|
| ۵۱ | قانون استخدام سه نفر مستخدم (دو نفر امریکائی ویکنفر از اروپائیهائیکه در ایران هستند) برای وزارت مالیه |
| ۵۲ | ماده الحاقیه بکنترات مسیو هازه |
| ۵۳ | تجدید کنترات مسیو لاتس و استخدام یکنفر معلم طب و یکنفر معلم تاریخ طبیعی |
| ۵۴ | استخدام یکنفر صاحبمنصب اداری (انتاندانس) وشش نفر صاحبمنصب قشونی سوئدی برای ژاندارمری |
| ۵۵ | تجدید کنترات سه ساله هفت نفر مستخدم بلژیکی |
| ۵۶ | استخدام مستر ینو |
| ۵۷ | استخدام بیست نفر صاحبمنصب سوئدی برای تشکیلات قشونی |
| ۵۸ | کنترات مسیو بوتن |
| ۵۹ | استخدام ده نفر مستخدم امریکائی برای مالیه |

| تاریخ تصویب | | صفحه |
|---|---|---|
| شمسی | قمری | |
| ١٤ سرطان ١٢٩٠ | ٩ رجب ١٣٢٩ | ٤٤٤ |
| ١٣ اسد ١٢٩٠ | ١٠ شعبان ١٣٢٩ | ٤٤٥ |
| اول سنبله ١٢٩٠ | ٢٩ شعبان ١٣٢٩ | ٤٤٦ |
| ٢٨ سنبله ١٢٩٠ | ٢٦ رمضان ١٣٢٩ | ٤٤٧ |
| ٣ میزان ١٢٩٠ | ٢ شوال ١٣٢٩ | ٤٤٨ |
| ١٠ میزان ١٢٩٠ | ٩ شوال ١٣٢٩ | ٤٥٠ |
| ١٧ میزان ١٢٩٠ | ١٦ شوال ١٣٢٩ | ٤٥١ |
| ١٩ میزان ١٢٩٠ | ١٨ شوال ١٣٢٩ | ٤٥٥ |
| ١٨ عقرب ١٢٩٠ | ١٩ ذی القعده ١٣٢٩ | ٤٥٦ |

| نمره ترتیبی | عنوان |
|---|---|

## قسمت سوم : امتیازات

| تاریخ تصویب | | صفحه |
|---|---|---|
| شمسی | قمری | |
| ۵ جوزا ۱۲۸۹ | ۱۶ جمدی الاولی ۱۳۲۸ | ۴۵۷ |
| ۲ سنبله ۱۲۸۹ | ۱۹ شعبان ۱۳۲۸ | ۴۶۰ |
| ۲۵ عقرب ۱۲۸۹ | ۱۴ ذی القعده ۱۳۲۸ | ۴۶۳ |
| ۶ ثور ۱۲۹۰ | ۲۶ ربیع الاول ۱۳۲۹ | ۴۶۵ |
| ۲۸ سنبله ۱۲۹۰ | ۲۶ رمضان ۱۳۲۹ | ۴۶۸ |
| ۳۱ میزان ۱۲۹۰ | غره ذی القعده ۱۳۲۹ | ۴۷۱ |
| ۴ عقرب ۱۲۹۰ | ۵ ذی القعده ۱۳۲۹ | ۴۷۲ |
| ۹ عقرب ۱۲۹۰ | ۱۰ ذی القعده ۱۳۲۹ | ۴۷۵ |

| نمره مسلسل | عنوان |
|---|---|
| | **قسمت چهارم :** |
| ۶۸ | خلاصه تصویبات مالی ( دوره دوم ) |
| | **قسمت پنجم :** |
| ۶۹ | خلاصه تصمیمات ومطالب متفرقه ( دورهٔ دوم ) |
| | **بند چهارم** |
| | دوره تقنینیه سوم |
| | **قسمت اول : قوانین** |
| ۷۰ | قانون نسخ قانون ۲۳ جوزا |
| ۷۱ | قانون تمدید مدت ماموریت کمیسیون تفتیش ونظارت مالیه |

| تاريخ تصويب | | صفحه |
| --- | --- | --- |
| شمسی | قمری | |
| بتفاوت از ۲۲ عقرب ۱۲۸۸<br>الی ۲۱ عقرب ۱۲۹۰ | ۲ ذی القعده ۱۳۲۷ -<br>۲۲ ذی القعده ۱۳۲۹ | ٤۷۷ |
| بتفاوت از ۲۲ عقرب ۱۲۸۸<br>الی ۲۱ عقرب ۱۲۹۰ | ۲ ذی القعده ۱۳۲۷ -<br>۲۲ ذی القعده ۱۳۲۹ | ٤۹۰ |
| ۲۶ حوت ۱۲۹۳ | سلخ ربیع الثانی ۱۳۳۳ | ٤۹۲ |
| ۳۰ حمل ۱۲۹٤ | ۵ جمادی الثانیه ۱۳۳۳ | ٤۹۳ |

| تاریخ تصویب | | صفحه |
|---|---|---|
| شمسی | قمری | |
| ۷ ثور ۱۲۹٤ | ۱۲ جمادی الثانیه ۱۳۳۳ | ٤۹٤ |
| ۱۸ ثور ۱۲۹٤ | ۲۳ جمادی الثانیه ۱۳۳۳ | ٤۹٥ |
| ۳۰ ثور ۱۲۹٤ | ٥ رجب ۱۳۳۳ | ٤۹٦ |
| ۱٥ جوزا ۱۲۹٤ | ۲۱ رجب ۱۳۳۳ | ٤۹۷ |
| ٥ اسد ۱۲۹٤ | ۱٥ رمضان ۱۳۳۳ | ٥۱۳ |
| ۸ اسد ۱۲۹٤ | ۱۸ رمضان ۱۳۳۳ | ٥۳۳ |
| ۹ سنبله ۱۲۹٤ | ۲۰ شوال ۱۳۳۳ | ٥۳٤ |
| ٦ میزان ۱۲۹٤ | ۱۸ ذی قعده ۱۳۳۳ | ٥۳۹ |
| ۹ میزان ۱۲۹٤ | ۲۱ ذی قعده ۱۳۳۳ | ٥٤۱ |

# بند پنجم

دوره تقنینیه چهارم

| تاريخ تصـــــــــويب | | صفحه |
| --- | --- | --- |
| شمسی | قمری | |
| ۹ میزان ۱۲۹٤ | ۲۱ ذی‌قعده ۱۳۳۳ | ٥٤۲ |
| ۹ میزان ۱۲۹٤ | ۲۱ ذی‌قعده ۱۳۳۳ | ٥٤۳ |
| ۹ عقرب ۱۲۹٤ | ۲۳ ذیحجه ۱۳۳۳ | ٥٤٥ |
| به‌تفاوت از ۱٤ قوس ۱۲۹٤ الی ۲۲ عقرب ۱۲۹٥ | ۱۷ محرم ۱۳۳۳<br>۷ محرم ۱۳۳٤ | ٥٤۹ |
| به‌تفاوت از ۱٤ قوس ۱۲۹٤ الی ۲۲ عقرب ۱۲۹٥ | ۱۷ محرم ۱۳۳۳<br>۷ محرم ۱۳۳٤ | ٥٥۰ |

| نمره ترتیبی | عنوان |
|---|---|
| | # قسمت اول : قوانین |
| ۸۶ | قانون نسخ تشکیلات ادارات وزارت مالیه |
| ۸۷ | قانون استقراض یك ملیون دولار مساعده |
| ۸۸ | قانون اعطای اختیارات بکمیسیون عدلیهٔ مجلس و اجازهٔ اجرای قوانین عدلیه بطور موقت |
| ۸۹ | تفسیر قانونی فقرهٔ چهارم ازماده (۱۴۷) قانون اصول تشکیلات عدلیه |
| ۹۰ | قانون شورای عالی معارف |
| ۹۱ | قانون تحدید مدت اقامت مامورین سیاسی وقونسولی دولت علیه ایران درخارجه |
| ۹۲ | قانون راجع بمستمری وحقوق اعضاء ادارات دولتی و درباری وهیئتهای شوروی واجتماعی |
| ۹۳ | قانون حق الارض وحق الماء طواحین اربابی واقعه در اراضی خالصهٔ دولتی |

| تاریخ تصویب | | | صفحه |
| --- | --- | --- | --- |
| شمسی | | قمری | |
| ۲۰ عقرب | ۱۳۰۰ | ۱۱ ربیع الاول ۱۳۴۰ | ۵۵۱ |
| ۱۴ جدی | ۱۳۰۰ | ۶ جمادی الاولی ۱۳۴۰ | ۵۵۲ |
| ۲۵ دلو | ۱۳۰۰ | ۱۶ جمادی الثانیه ۱۳۴۰ | ۵۵۳ |
| ۶ حوت | ۱۳۰۰ | ۲۷ جمادی الثانیه ۱۳۴۰ | ۵۵۴ |
| ۲۰ حوت | ۱۳۰۰ | ۱۱ رجب ۱۳۴۰ | ۵۵۵ |
| ۱۶ حمل | ۱۳۰۱ | ۸ شعبان ۱۳۴۰ | ۵۶۰ |
| ۱۶ جوزا | ۱۳۰۱ | ۹ شوال ۱۳۴۰ | ۵۶۱ |
| ۳۰ جوزا | ۱۳۰۱ | ۲۳ شوال ۱۳۴۰ | ۵۶۳ |

| عنوان | نمره ترتیبی |
| --- | --- |
|  | ۱۰۲ |

| تاریخ تصویب | | | | صفحه |
|---|---|---|---|---|
| شمسی | | قمری | | |
| ۳۰ جوزا | ۱۳۰۱ | ۲۳ شوال | ۱۳٤۰ | ٥٦٥ |
| ۱۱ سرطان | ۱۳۰۱ | ٦ ذی‌القعده | ۱۳٤۰ | ٥٦٦ |
| ۱۷ اسد | ۱۳۰۱ | ۱٥ ذی‌حجه | ۱۳٤۰ | ٥٦۷ |
| ۲۱ اسد | ۱۳۰۱ | ۱۹ ذی‌حجه | ۱۳٤۰ | ٥٦۹ |
| ۱۸ سنبله | ۱۳۰۱ | ۱۷ محرم | ۱۳٤۱ | ٥۷۰ |
| ۲۷ سنبله | ۱۳۰۱ | ۲٦ محرم | ۱۳٤۱ | ٥۷۲ |
| ۲٥ میزان | ۱۳۰۱ | ۲٦ صفر | ۱۳٤۱ | ٥۷۳ |
| ۱۰ عقرب | ۱۳۰۱ | ۱۲ ربیع الاول | ۱۳٤۱ | ٥۷٤ |
| ۲۳ عقرب | ۱۳۰۱ | ۲٥ ربیع الاول | ۱۳٤۱ | ٥۷٥ |

| نمره ترتیبی | عنوان |
|---|---|
| ۱۰۳ | قانون هیئت منصفه موقتی |
| ۱۰۴ | قانون استخدام کشوری |
| ۱۰۵ | قانون منع خروج طلا و نقره از سرحدات |
| ۱۰۶ | قانون اجازه پرداخت مستمریات |
| ۱۰۷ | قانون استعمال البسهٔ وطنی |
| ۱۰۸ | قانون تشکیل اداره خزانه داری کل |
| ۱۰۹ | قانون تمدید قانون موقتی هیئت منصفه |
| ۱۱۰ | قانون استخدام حکام محاکم عدلیه و صاحبمنصبان پارکه |
| ۱۱۱ | قانون فسخ قانون ثبت اسناد مورخه ۱۳۲۹ |

| تاریخ تصویب | | صفحه |
|---|---|---|
| شمسی | قمری | |
| ۱۰ قوس ۱۳۰۱ | ۱۲ ربیع الثانی ۱۳۴۱ | ۵۷۶ |
| ۲۲ قوس ۱۳۰۱ | ۲۴ ربیع الثانی ۱۳۴۱ | ۵۷۸ |
| اول جدی ۱۳۰۱ | ۴ جمادی الاولی ۱۳۴۱ | ۶۰۰ |
| ۲ جدی ۱۳۰۱ | ۵ جمادی الاولی ۱۳۴۱ | ۶۰۱ |
| ۲۹ داو ۱۳۰۱ | غره رجب ۱۳۴۱ | ۶۰۲ |
| ۵ حوت ۱۳۰۱ | ۷ رجب ۱۳۴۱ | ۶۰۳ |
| ۲۸ حوت ۱۳۰۱ | غره شعبان ۱۳۴۱ | ۶۰۶ |
| ۲۵ حمل ۱۳۰۲ | ۲۸ شعبان ۱۳۴۱ | ۶۰۷ |
| ۲۸ حمل ۱۳۰۲ | غره رمضان ۱۳۴۱ | ۶۱۹ |

| تاریخ تصویب | | |
|---|---|---|
| شمسی | قمری | صفحه |
| ۲۵ ثور ۱۳۰۲ | ۲۸ رمضان ۱۳۴۱ | ۶۲۰ |
| ۲۹ جوزا ۱۳۰۲ | ۴ ذی‌القعده ۱۳۴۱ | ۶۲۱ |
| ۳۰ جوزا ۱۳۰۲ | ۵ ذی‌القعده ۱۳۴۱ | ۶۲۲ |
| ۳۱ جوزا ۱۳۰۲ | ۶ ذی‌القعده ۱۳۴۱ | ۶۲۳ |
| ۳۱ جوزا ۱۳۰۲ | ۶ ذی‌القعده ۱۳۴۱ | ۶۲۴ |
| ۳۲ جوزا ۱۳۰۲ | ۷ ذی‌القعده ۱۳۴۱ | ۶۲۵ |
| ۳۲ جوزا ۱۳۰۲ | ۷ ذی‌القعده ۱۳۴۱ | ۶۲۶ |
| ۱۶ عقرب ۱۳۰۰ | ۷ ربیع الاول ۱۳۴۰ | ۶۲۷ |

| تاریخ تصویب | | |
| --- | --- | --- |
| شمسی | قمری | صفحه |
| ۱۴ قوس ۱۳۰۰ | ۶ ربیع الثانی ۱۳۴۰ | ۶۳۰ |
| ۲۳ قوس ۱۳۰۰ | ۱۵ ربیع الثانی ۱۳۴۰ | ۶۳۵ |
| ۹ جدی ۱۳۰۰ | غره جمادی الاولی ۱۳۴۰ | ۶۴۹ |
| ۲ حوت ۱۳۰۰ | ۲۳ جمادی الثانیه ۱۳۴۰ | ۶۵۰ |
| ۳ سرطان ۱۳۰۱ | ۲۷ شوال ۱۳۴۰ | ۶۵۳ |
| ۱۵ جدی ۱۳۰۱ | ۱۸ جمادی الاولی ۱۳۴۱ | ۶۶۴ |
| ۲۶ دلو ۱۳۰۱ | ۲۸ جمادی الثانیه ۱۳۴۱ | ۶۶۵ |
| ۴ اسد ۱۳۰۱ | ۲ ذی حجه ۱۳۴۰ | ۶۶۶ |

| تاريخ تصويب | | | |
|---|---|---|---|
| شمسی | | قمری | صفحه |
| ۲۳ اسد | ۱۳۰۱ | ۲۱ ذی حجه ۱۳۴۰ | ۶۷۱ |
| ۴ سنبله | ۱۳۰۱ | ۳ محرم ۱۳۴۱ | ۶۷۲ |
| ۲۰ سنبله | ۱۳۰۱ | ۱۹ محرم ۱۳۴۱ | ۶۷۳ |
| ۲۴ میزان | ۱۳۰۱ | ۲۵ صفر ۱۳۴۱ | ۶۷۵ |
| ۲۴ میزان | ۱۳۰۱ | ۲۵ صفر ۱۳۴۱ | ۶۷۶ |
| ۷ قوس | ۱۳۰۱ | ۹ ربیع الثانی ۱۳۴۱ | ۶۷۷ |
| ۴ جدی | ۱۳۰۱ | ۷ جمیدی الاولی ۱۳۴۱ | ۶۷۸ |
| ۶ جدی | ۱۳۰۱ | ۹ جمیدی الاولی ۱۳۴۱ | ۶۷۹ |
| ۲۸ حمل | ۱۳۰۲ | غره رمضان ۱۳۴۱ | ۶۸۰ |

# قسمت چهارم : امتیازات

| تاریخ تصویب | | |
| --- | --- | --- |
| شمسی | قمری | صفحه |
| ۲۷ جوزا ۱۳۰۲ | ۲ ذی القعده ۱۳٤۱ | ٦۸۱ |
| ۳۱ جوزا ۱۳۰۲ | ٦ ذی القعده ۱۳٤۱ | ٦۸۲ |
| ۳۱ جوزا ۱۳۰۲ | ٦ ذی القعده ۱۳٤۱ | ٦۸۳ |
| ۳۲ جوزا ۱۳۰۲ | ۷ ذی القعده ۱۳٤۱ | ٦۸٤ |
| ۳۲ جوزا ۱۳۰۲ | ۷ ذی القعده ۱۳٤۱ | ٦۸۵ |
| ۳۲ جوزا ۱۳۰۲ | ۷ ذی القعده ۱۳٤۱ | ٦۸٦ |
| ۳۲ جوزا ۱۳۰۲ | ۷ ذی القعده ۱۳٤۱ | ٦۸۷ |
| ۳۲ جوزا ۱۳۰۲ | ۷ ذی القعده ۱۳٤۱ | ٦۸۸ |

| تاریخ تصـــــــویب | | صفحه |
| --- | --- | --- |
| شمسی | قمری | |
| ٣٠ عقرب ١٣٠٠ | ٢١ ربیع‌الاول ١٣٤٠ | ٦٨٩ |
| ٢٥ جوزا ١٣٠١ | ١٨ شوال ١٣٤٠ | ٦٩٠ |
| ١٥ جدی ١٣٠١ | ١٨ جمدی الاول ١٣٤١ | ٦٩١ |
| ٢٨ حوت ١٣٠١ | غره شعبان ١٣٤١ | ٦٩٤ |
| ٢٣ جوزا ١٣٠٢ | ٢٧ شوال ١٣٤١ | ٦٩٧ |
| ٣٠ جوزا ١٣٠٢ | ٥ ذی قعده ١٣٤١ | ٧١٤ |
| به‌تفاوت از اول سرطان ١٣٠٠ الی ٣٢ جوزا ١٣٠٢ | ١٥ شوال ١٣٣٩<br>٧ ذی القعده ١٣٤١ | ٧١٥ |

| تاریخ تصویب | | صفحه |
| --- | --- | --- |
| شمسی | قمری | |
| به‌تفاوت ازاول سرطان ۱۳۰۰<br>الی ۳۲ جوزا ۱۳۰۲ | ۱۵ شوال ۱۳۳۹ -<br>۷ ذی قعده ۱۳۴۱ | ۷۲۹ |

# بند اول :

## فرمان مشروطیت ـ قانون اساسی و متمم آن

# بند اول

## قسمت اول

# فرمان مشروطیت

### السلطان مظفرالدین شاه قاجار

جناب اشرف صدر اعظم   از آنجا که حضرت باریتعالی جل شانه سر رشتهٔ ترقی و سعادت ممالک محروسهٔ ایران را بکف کفایت ما سپرده و شخص همایون ما را حافظ حقوق قاطبهٔ اهالی ایران و رعایای صدیق خودمان قرار داده لهذا در این موقع که رأی و ارادهٔ همایون ما بدان تعلق گرفت که برای رفاهیت وامنیت قاطبهٔ اهالی ایران و تشیید و تایید مبانی دولت اصلاحات مقتضیه بمرور در دوائر دولتی و مملکتی بموقع اجرا گذارده شود چنان مصمم شدیم که مجلس شورای ملی از منتخبین شاهزادگان و علماء و قاجاریه و اعیان و اشراف و ملاکین و تجار و اصناف بانتخاب طبقات مرقومه در دارالخلافه طهران تشکیل و تنظیم شود که در مهام امور دولتی و مملکتی و مصالح عامه مشاوره ومداقه لازمه را بعمل آورده و بهیئت وزرای دولتخواه ما در اصلاحاتی که برای سعادت و خوشبختی ایران خواهد شد اعانت و کمک لازم را بنماید ودر

کمال امنیت و اطمینان عقاید خود را در خیر دولت و ملت و مصالح عامه و احتیاجات قاطبهٔ اهالی مملکت بتوسط شخص اول دولت بعرض برساند که بصحهٔ همایونی موشح و بموقع اجراء گذارده شود بدیهی است که بموجب این دستخط مبارك نظامنامه و ترتیبات این مجلس و اسباب و لوازم تشکیل آنرا موافق تصویب و امضای منتخبین از این تاریخ مرتب ومهیا خواهد نمود که بصحهٔ ملوکانه رسیده وبعون الله تعالی مجلس شورای مرقوم که نگهبان عدل ماست افتتاح و باصلاحات لازمه امور مملکت و اجراء قوانین شرع مقدس شروع نماید و نیز مقرر میداریم که سواد دستخط مبارك را اعلان و منتشر نمائید تاقاطبهٔ اهالی از نیات حسنهٔ ما که تماما راجع به ترقی دولت وملت ایران است کما ینبغی مطلع ومرفه الحال مشغول دعا گوئی دوام این دولت و این نعمت بی زوال باشند

درقصر صاحبقرانیه بتاریخ چهاردهم ۱٤ شهر جمادی الثانیه ۱۳۲٤ هجری

درسال یازدهم سلطنت ما — محل صحهٔ همایونی

بند اول

قسمت دوم

# قانون اساسی

بسم الله الرحمن الرحیم

آنکه مطابق فرمان معدلت بنیان همایونی مورخه ۱۴ جمادی الاخره ۱۳۲۴ از برای ترقی و سعادت ملك وملت و تشیید مبانی دولت واجرای قوانین شرع حضرت ختمی مرتبت صلی الله علیه وآله امر بتاسیس شورای ملی فرمودیم و نظر بدان اصل اصیل که هریك از افراد اهالی مملکت در تصویب و نظارت امور عموم علی قدر مراتبهم محق وسهیمند تشخیص و تعیین اعضاء مجلس را بانتخاب ملت محول داشتیم اینك که مجلس شورای ملی برطبق نیات مقدسه ما افتتاح شده است اصول ومواد نظامنامه اساسی شورای ملی را که مشتمل بوظایف وتکالیف مجلس مزبور وحدود روابط آن نسبت بادارات دولت است ازقرار اصول ذیل مقرر میفرمائیم :

## در تشکیل مجلس

### اصل اول

مجلس شورای ملی بموجب فرمان معدلت بنیان مورخهٔ چهاردهم جمادی الاخره ۱۳۲۴ مؤسس ومقرر است

## اصل دوم

مجلس شورای ملی نماینده قاطبه اهالی مملکت ایران است که در امور معاشی و سیاسی وطن خود مشارکت دارند

## اصل سوم

مجلس شورای ملی مرکب است از اعضائی که در طهران و ایالات انتخاب میشوند و محل انعقاد آن در طهران است

## اصل چهارم

عدهٔ انتخاب شوندهگان بموجب انتخاب نامه علیحده از برای طهران و ایالات فعلا یکصد و شصت و دو نفر معین شده است و بر حسب ضرورت عده مزبوره تزاید تواند یافت الی دویست نفر

## اصل پنجم

منتخبین از برای دو سال تمام انتخاب میشوند و ابتداء این مدت از روزی است که منتخبین ولایات تماما در طهران حاضر خواهند شد پس از انقضاء مدت دوسال باید نمایندگان مجددا انتخاب شوند و مردم مختارند هر یك از منتخبین سابق را که بخواهند و از آنها راضی باشند دو باره انتخاب کنند

## اصل ششم

منتخبین طهران لدی الحضور حق انعقاد مجلس را داشته مشغول مباحثه و مذاکره می شوند رای ایشان در مدت غیبت منتخبین ولایات

با اکثریت مناط اعتبار واجراء است

## اصل هفتم

در موقع شروع بمذاکرات باید اقلا دو ثلث از اعضاء مجلس حاضر باشند و هنگام تحصیل رای سه ربع از اعضاء باید حاضر بوده و اکثریت آراء وقتی حاصل میشود که بیش از نصف حضار مجلس رای بدهند

## اصل هشتم

مدت تعطیل و زمان اشتغال مجلس شورای ملی بر طبق نظامنامه داخلی مجلس به تشخیص خود مجلس است و پس از تعطیل تابستان باید مجلس از چهاردهم میزان که مطابق جشن افتتاح اول مجلس است مفتوح و مشغول کار شود

## اصل نهم

مجلس شورای ملی در مواقع تعطیل فوق‌العاده منعقد تواند شد

## اصل دهم

در موقع افتتاح مجلس خطابهٔ بحضور همایونی عرض کرده بجواب خطابه از طرف قرین‌الشرف ملوکانه سر افراز و مباهی میشود .

## اصل یازدهم

اعضاء مجلس بدوا که داخل مجلس میشوند باید بترتیب ذیل قسم خورده و قسم نامه را امضا نمایند

# صورت قسم نامه

ما اشخاصی که در ذیل امضا کرده ایم خداوند را بشهادت می‌طلبیم و بقرآن قسم یاد می‌کنیم مادام که حقوق مجلس ومجلسیان مطابق این نظامنامه محفوظ ومجری است تکالیفی را که بما رجوع شده است مهما امکن باکمال راستی ودرستی وجد وجهد انجام بدهیم ونسبت باعلیحضرت شاهنشاه متبوع عادل مفخم خودمان صدیق و راست گو باشیم وباساس سلطنت وحقوق ملت خیانت ننمائیم وهیچ منظوری نداشته باشیم جزفوائد ومصالح دولت وملت ایران

## اصل دوازدهم

بهیچ عنوان وبهیچ دست آویز کسی بدون اطلاع وتصویب مجلس شورای ملی حق ندارد متعرض اعضای آن بشود اگر احیانا یکی از اعضا علنا مرتکب جنحه وجنایتی شود ودرحین ارتکاب جنایت دست گیر گردد بازباید اجرای سیاست درباره او با استحضار مجلس باشد

## اصل سیزدهم

مذاکرات مجلس شورای ملی ازبرای آنکه نتیجه آنها بموقع اجرا گذارده تواند شد باید علنی‌باشد روزنامه نویس وتماشاچی مطابق نظامنامه داخلی مجلس حق حضور واستماع دارند بدون اینکه حق نطق داشته باشند تمام مذاکرات مجلس را روزنامجات میتوانند بطبع برسانند بدون تحریف وتغییر معنی تا عامهٔ ناس ازمباحث مذاکره وتفصیل گذارشات مطلع شوند هر کس صلاح اندیشی درنظر داشته باشد درروزنامهٔ عمومی برنگارد تاهیچ

امری ازامور درپرده وبرهیچکس مستور نماند لهذا عموم روزنامجات مادام که مندرجات آنها مخل اصلی ازاصول اساسیه دولت وملت نباشد مجاز ومختارند که مطالب مفیده عام المنفعه راهمچنان مذاکرات مجلس وصلاح اندیشی خلق را بران مذاکرات بطبع رسانیده منتشر نمایند واگر کسی درروزنامجات ومطبوعات برخلاف آنچه ذکرشد وباغراض شخصی چیزی طبع نماید یاتهمت وافتراء بزند قانونا مورد استنطاق ومحاکمه ومجازات خواهد شد

## اصل چهاردهم

مجلس شورای ملی بموجب نظامنامه علیحده موسوم بنظامنامه داخلی امور شخصی خود را ازقبیل انتخاب رئیس ونواب رئیس ومنشیان وسایر اجزاء وترتیب مذاکرات وشعب وغیره منظم ومرتب خواهد کرد

# در وظایف مجلس

## وحدود وحقوق آن

## اصل پانزدهم

مجلس شورای ملی حق دارد در عموم مسائل آنچه را صلاح ملک و ملت میداند پس از مذاکره ومداقه از روی راستی ودرستی عنوان کرده با رعایت اکثریت آراء در کمال امنیت و اطمینان با تصویب مجلس سنا بتوسط شخص اول دولت بعرض برساند که بصحه همایونی موشح و بموقع اجرا گذارده شود .

## اصل شانزدهم

کلیهٔ قوانینی که برای تشیید مبانی دولت وسلطنت وانتظام امور مملکتی واساس وزارتخانها لازم است باید بتصویب مجلس شورای ملی برسد

## اصل هفدهم

لوائح لازمه را درایجاد قانونی یا تغییر وتکمیل ونسخ قوانین موجوده مجلس شورای ملی در موقع لزوم حاضر مینماید که باتصویب مجلس سنا بصحهٔ همایونی رسانده بموقع اجرا گذارده شود

## اصل هیجدهم

تسویه امور مالیه جرح وتعدیل بودجه تغییر در وضع مالیاتها ورد و قبول عوارض و فروعات همچنان ممیزی های جدیده که از طرف دولت اقدام خواهد شد بتصویب مجلس خواهند بود

## اصل نوزدهم

مجلس حق دارد برای اصلاح امور مالیاتی وتسهیل روابط حکومتی در تقسیم ایالات وممالك ایران وتحدید حکومت ها پس ازتصویب مجلس سنا اجرای آرای مصوبه را از اولیای دولت بخواهد

## اصل بیستم

بودجه هریك از وزارتخانها باید در نیمهٔ آخر هرسال از برای سال دیگر تمام شده پانزده روز قبل از عید نوروز حاضر باشد

## اصل بیست و یکم

هر گاه در قوانین اساسی وزارتخانها قانونی جدید یا تغییر و نسخ قوانین مقرره لازم شود باتصویب مجلس شورای ملی صورت خواهد گرفت اعم از اینکه لزوم آن امور ازمجلس عنوان یا ازطرف وزرای مسؤل اظهار شده باشد .

## اصل بیست و دویم

مواردی که قسمتی ازعایدات یا دارائی دولت ومملکت منتقل یافروخته میشود یا تغییری در حدود وثغور مملکت لزوم پیدا می کند بتصویب مجلس شورای ملی خواهد بود

## اصل بیست و سیم

بدون تصویب شورای ملی امتیاز تشکیل کمپانی و شرکت های عمومی ازهر قبیل وبهر عنوان ازطرف دولت داده نخواهد شد

## اصل بیست و چهارم

بستن عهد نامه ها ومقاوله نامها اعطای امتیازات ( انحصار ) تجارتی وصنعتی وفلاحتی وغیره اعم از اینکه طرف داخله باشد یاخارجه بایدبتصویب مجلس شورای ملی برسد باستثنای عهد نامه هائی که استتار آنها صلاح دولت وملت باشد

## اصل بیست وپنجم

استقراض دولتی بهر عنوان که باشد خواه از داخله خواه از خارجه با اطلاع و تصویب مجلس شورای ملی خواهد شد

## اصل بیست و ششم

ساختن راه های آهن یاشوسه خواه بخرج دولت خواه بخرج شرکت و کمپانی اعم از داخله و خارجه منوط بتصویب مجلس شورای ملی است

## اصل بیست و هفتم

مجلس درهر جا نقضی در قوانین و یا مسامحه در اجرای آن ملاحظه کند بوزیرمسؤل در آن کار اخطار خواهد کرد ووزیر مزبوربایدتوضیحات لازمه را بدهد

## اصل بیست و هشتم

هر گاه وزیری برخلاف یکی از قوانین موضوعه که بصحه همایونی رسیده اند باشتباه کاری احکام کتبی یاشفاهی از پیشگاه مقدس ملوکانه صادر نماید و مستمسك مساهله و عدم مواظبت خود قرار دهد بحکم قانون مسؤل ذات مقدس همایون خواهد بود

## اصل بیست و نهم

هر وزیری که در امری از امور مطابق قوانینی که بصحهٔ همایونی رسیده است از عهدهٔ جواب بر نیاید ومعلوم شود که نقض قانون وتخلف ازحدود مقرره کرده است مجلس عزل او را از پیشگاه همایونی مستدعی خواهد شد و بعد از وضوح خیانت در محکمهٔ تمیز دیگر بخدمت دولتی منصوب نخواهد شد

## اصل سی‌ام

مجلس شورای ملی حق دارد مستقیما هر وقت لازم بداند عریضه بتوسط هیئتی که مرکب از رئیس وشش‌نفر از اعضاء که طبقات شش‌گانه انتخاب کنند بعرض پیشگاه مقدس ملوکانه برساند وقت شرفیابی را باید بتوسط وزیر دربار از حضور مبارك استیذان نمود

## اصل سی و یکم

وزراء حق دارند در اجلاسات مجلس شورای ملی حاضر شده ودر جائی که برای آنها مقرراست نشسته مذاکرات مجلس را بشنوند واگر لازم دانستند از رئیس مجلس اجازهٔ نطق خواسته توضیحات لازمه را از برای مذاکره و مداقه امور بدهند

# در اظهار مطالب به مجلس شورای ملی

## اصل سی و دویم

هرکس از افراد ناس میتواند عرض حال یا ایرادات یا شکایات خود را کتبا بدفترخانه عرایض مجلس عرضه بدارد اگر مطلب راجع بخود مجلس باشد جواب کافی باو خواهد داد و چنانکه مطلب راجع بیکی از وزارت خانها است بدان وزارت خانه خواهد فرستاد که رسیدگی نمایند وجواب مکفی بدهند

## اصل سی و سیم

قوانین جدیده که محل حاجت باشد در وزارت خانهای مسؤل انشاء وتنقیح یافته بتوسط وزراء مسؤل یا از طرف صدر اعظم بمجلس شورای ملی اظهار خواهد شد و پس از تصویب مجلس بصحهٔ همایونی موشح گشته بموقع اجرا گذاشته میشود

## اصل سی و چهارم

رئیس مجلس میتواند برحسب لزوم شخصا یابخواهش ده نفر از اعضاء مجلس یاوزیری اجلاسی محرمانه بدون حضور روزنامه نویس و تماشاچی یاانجمنی محرمانه مرکب از عدهٔ منتخبی از اعضاء مجلس تشکیل بدهد که سایر اعضاء مجلس حق حضور در آن نداشته باشند لیکن نتیجهٔ مذاکرات انجمن محرمانه وقتی مجری تواند شد که درمجلس محرمانه باحضور سه ربع ازمنتخبین مطرح مذاکره شده باکثریت آرا قبول شود اگر مطلب در مذاکرات انجمن محرمانه قبول نشد در مجلس عنوان نخواهد شد و مسکوت عنه خواهد ماند

## اصل سی و پنجم

اگر مجلس محرمانه بتقاضای رئیس مجلس بوده است حق دارد هر مقدار ازمذاکرات را صلاح بداند باطلاع عموم برساند لکن اگر مجلس محرمانه بتقاضای وزیری بوده است افشای مذاکرات موقوف به اجازهٔ آن وزیر است

## اصل سی و ششم

هریك از وزرا میتوانند مطلبی را که بمجلس اظهار کرده در هردرجه از مباحثه که باشد استرداد کنند مگر اینکه اظهار ایشان بتقاضای مجلس بوده باشد در اینصورت استرداد مطلب موقوف بموافقت مجلس است

## اصل سی و هفتم

هر گاه لایحهٔ وزیری در مجلس موقع قبول نیافت منضم بملاحظات مجلس عودت داده میشود وزیر مسئول پس از رد یاقبول ایرادات بمجلس میتواند لایحه مزبوره را درثانی بمجلس اظهار بدارد.

## اصل سی و هشتم

اعضای مجلس شورای ملی باید رد یا قبول مطالب را صریح وواضح اظهار بدارند و احدی حق ندارد ایشانرا تحریص یاتهدید در دادن رأی خود نماید اظهار رد و قبول اعضای مجلس باید بقسمی باشد که روزنامه نویس و تماشاچی هم بتوانند ادراك کنند یعنی باید آن اظهار بعلامات ظاهری باشد از قبیل اوراق کبود وسفید وامثال آن

# عنوان مطالب از طرف مجلس

## اصل سی و نهم

هر وقت مطلبی ازطرف یکی از اعضای مجلس عنوان شود فقط وقتی مطرح مذاکره خواهد شد که اقلا پانزده نفر از اعضای مجلس آن مذاکره مطلب را تصویب نمایند در این صورت آن عنوان کتبا برئیس

مجلس تقدیم میشود رئیس مجلس حق دارد که آن لائحه را بدواً در انجمن تحقیق مطرح مداقه قرار بدهد

## اصل چهلم

درموقع مذاکره و مداقه لائحه مذکوره دراصل سی و نهم چه در مجلس وچه در انجمن تحقیق اگر لائحه مزبور راجع بیکی از وزراء مسئول باشد مجلس باید بوزیر مسئول اطلاع داده که اگر بشود شخصا والا معاون او بمجلس حاضر شده مذاکرات در حضور وزیر یامعاون او بشود سواد لایحه ومنضمات آنرا باید قبل از وقت از ده روز الی یکماه باستثناء مطالب فوری از برای وزیر مسئول فرستاده باشند همچنان روز مذاکره باید قبل از وقت معلوم باشد پس از مداقه مطلب با حضور وزیر مسئول در صورت تصویب مجلس با کثریت آرا رسما لائحه نگاشته بوزیر مسئول داده خواهد شد که اقدامات مقتضیه را معمول دارد

## اصل چهل و یکم

هر گاه وزیر مسئول درمطلب معنون از طرف مجلس بمصلحتی همراه نشد باید معاذیر خود را توجیه و مجلس را متقاعد کند

## اصل چهل دویم

در هر امری که مجلس شورای ملی از وزیر مسئولی توضیح بخواهد آن وزیر ناگزیر از جوابست واین جواب نباید بدون عذر موجه بیرون از اندازه اقتضا بعهدهٔ تاخیر بیفتد مگر مطالب محرمانه که مستور بودن آن در مدت معینی صلاح دولت و ملت باشد ولی بعد از انقضاء مدت

معین وزیر مسئول مکلف است که همان مطلب را در مجلس ابراز نماید

# در شرایط تشکیل

## مجلس سنا

### اصل چهل و سوم

مجلس دیگری بعنوان سنا مرکب از شصت نفر اعضاء تشکیل می یابد که اجلاسات آن بعد از تشکیل مقارن اجلاسات مجلس شورای ملی خواهد بود

### اصل چهل و چهارم

نظامنامهای مجلس سنا باید بتصویب مجلس شورای ملی برسد

### اصل چهل و پنجم

اعضای این مجلس ازاشخاص خبیر وبصیر ومتدین محترم مملکت منتخب میشوند سی نفر از طرف قرین الشرف اعلیحضرت همایونی استقرار می‌یابند پانزده نفر ازاهالی طهران پانزده نفر از اهالی ولایات وسی نفر از طرف ملت پانزده نفر بانتخاب اهالی طهران و پانزده نفر بانتخاب اهالی ولایات

### اصل چهل و ششم

پس از انعقاد سنا تمام امور باید بتصویب هر دو مجلس باشد اگر آن امور درسنا یا ازطرف هیئت وزراء عنوان شده باشدباید اول درمجلس سنا تنقیح وتصحیح شده با کثریت آراء قبول وبعدبتصویب مجلس شورای‌ملی برسند ولی اموریکه درمجلس شورای‌ملی عنوان میشود برعکس ازاین‌مجلس

بمجلس سنا خواهد رفت مگر امور مالیه که مخصوص بمجلس شورای ملی خواهد بود وقرارداد مجلس در امور مذکوره باطلاع مجلس سنا خواهد رسید که مجلس مزبور ملاحظات خودرا بمجلس ملی اظهار نماید ولیکن مجلس ملی مختار است ملاحظات مجلس سنارا بعد از مداقه لازمه قبول یا رد نماید

## اصل چهل و هفتم

مادام که مجلس سنا منعقد نشده فقط امور بعد از تصویب مجلس شورای ملی بصحهٔ همایونی موشح و بموقع اجرا گذارده خواهد شد

## اصل چهل و هشتم

هر گاه مطلبی که از طرف وزیری پس از تنقیح وتصحیح در مجلس سنا بمجلس شورای ملی رجوع میشود قبول نیافت درصورت اهمیت مجلس ثالثی مرکب ازاعضای مجلس سنا و مجلس شورای ملی بحکم انتخاب اعضای دومجلس وبالسویه تشکیل یافته درمادهٔ متنازع فیها رسیدگی میکنند نتیجهٔ رای این مجلس را در شورای ملی قرائت میکنند اگر موافقت دست داد فبها والا شرح مطلب را بعرض حضور ملوکانه میرسانند هر گاه رای مجلس شورای ملی را تصدیق فرمودند مجری میشود واگر تصدیق نفرمودند امر بتجدید مذاکره ومداقه خواهند فرمود واگر باز اتفاق آراء حاصل نشد ومجلس سنا باکثریت دو ثلث آراء انفصال مجلس شورای ملی را تصویب نمودند وهیئت وزرا هم جداگانه انفصال مجلس شورای ملی را تصویب نمودند فرمان همایونی بانفصال مجلس شورای ملی صادر میشود واعلیحضرت همایونی درهمان فرمان حکم بتجدید انتخاب میفرمایند ومردم حق خواهند داشت منتخبین سابق را مجدداً انتخاب کنند

## اصل چهل و نهم

منتخبین جدید طهران باید بفاصله یکماه ومنتخبین ولایات بفاصله سه ماه حاضر شوند وچون منتخبین دارالخلافه حاضر شدند مجلس افتتاح ومشغول کار خواهند شد لیکن در ماده متنازع فیها گفتگو نمیکنند تا منتخبین ولایات برسند هر گاه مجلس جدید پس از حضور تمام اعضا باکثریت تام همان رای سابق را امضا کرد ذات مقدس همایونی آن رای مجلس شورای ملی را تصویب فرموده امر باجرا میفرمایند

## اصل پنجاهم

در هر دورهٔ انتخابیه که عبارت از دو سال است یك نوبت بیشتر امر بتجدید منتخبین بیشتر نخواهد شد

## اصل پنجاه ویکم

مقرر آنکه سلاطین اعقاب و اخلاف ما حفظ این حدود و اصول را که برای تشیید مبانی دولت وتاکید اساس سلطنت ونگهبانی دستگاه معدلت و آسایش ملت بر قرار ومجری فرمودیم وظیفهٔ سلطنت خود دانسته در عهده شناسند .   فی شهر ذی القعدة الحرام ۱۳۲٤

### هوالله تعالی

این قوانین اساسی مجلس شورای ملی و مجلس سنا
که حاوی پنجاه و یك اصل است صحیح است
چهاردهم شهــر ذی قعده ۱۳۲٤
محل صحه همایونی
امضاء ولیعهد وامضاء مشیرالدوله

# متمم قانون اساسی

بسم الله الرحمن الرحیم

اصولی که برای تکمیل قوانین اساسیهٔ مشروطیت دولت علیهٔ ایران بر قانون اساسی که در تاریخ چهاردهم شهر ذی القعدة الحرام یك هزارو سیصد وبیست وچهار بصحهٔ مرحوم مغفور شاهنشاه سعید مظفر الدین شاه قاجار نور الله مضجعه موشح شده اضافه میشود از قرار ذیل است

## کلیات

اصل اول ــ مذهب رسمی ایران اسلام و طریقه حقه جعفریه اثنی عشریه است باید پادشاه ایران دارا ومروج این مذهب باشد

اصل دویم ــ مجلس مقدس شورای ملی که بتوجه وتایید حضرت امام عصر عجل الله فرجه و بذل مرحمت اعلیحضرت شاهنشاه اسلام خلد الله سلطانه ومراقبت حجج اسلامیه کثرالله امثالهم و عامهٔ ملت ایران تاسیس شده است باید در هیچ عصری از اعصار مواد قانونیه آن مخالفتی بقواعد مقدسه اسلام وقوانین موضوعه حضرت خیر الانام صلی الله علیه وآله وسلم نداشته باشد ومعین است که تشخیص مخالفت قوانین موضوعه با قواعد اسلامیه بر عهدهٔ علمای اعلام ادام الله برکات وجودهم بوده و هست لهذا رسما

مقرر است در هر عصری از اعصار هیئتی که کمتر از پنج نفر نباشد از مجتهدین وفقهای متدینین که مطلع از مقتضیات زمان هم باشند باین طریق که علمای اعلام وحجج اسلام مرجع تقلید شیعه اسامی بیست نفر از علما که دارای صفات مذکوره باشند معرفی بمجلس شورای ملی بنمایند پنج نفر از انهارا یا بیشتر بمقتضای عصر اعضای مجلس شورای ملی بالاتفاق یا بحکم قرعه تعیین نموده بسمت عضویت بشناسند تا موادیکه درمجلسین عنوان میشود بدقت مذاکره وغور رسی نموده هریك ازآن مواد معنونه که مخالفت با قواعد مقدسه اسلام داشته باشد طرح ورد نمایند که عنوان قانونیت پیدا نکند ورای این هیئت علماء در این باب مطاع و متبع خواهد بود و این ماده تا زمان ظهور حضرت حجة عصر عجل الله فرجه تغییرپذیرنخواهدبود

اصل سیم — حدود مملکت ایران وایالات وولایات وبلوکات آن تغییر پذیر نیست مگر بموجب قانون .

اصل چهارم — پای تخت ایران طهران است .

اصل پنجم — الوان رسمی بیرق ایران سبز وسفید و سرخ و علامت شیر وخورشید است .

اصل ششم — جان ومال اتباع خارجه مقیمین خاك ایران مامون ومحفوظ است مگر در مواردیکه قوانین مملکتی استثنا می کند

اصل هفتم — اساس مشروطیت جزا و کلا تعطیل بردار نیست

# حقوق ملت ایران

اصل هشتم — اهالی مملکت ایران در مقابل قانون دولتی متساوی الحقوق خواهند بود .

اصل نهم — افراد مردم از حیث جان ومال ومسکن وشرف محفوظ ومصون از هرنوع تعرض هستند ومتعرض احدی نمیتوان شد مگر بحکم و ترتیبی که قوانین مملکت معین مینماید .

اصل دهم — غیر از مواقع ارتکاب جنحه و جنایات و تقصیرات عمده هیچکس را نمیتوان فورا دستگیر نمود مگر بحکم کتبی رئیس محکمه عدلیه بر طبق قانون و در آنصورت نیز باید گناه مقصر فورا یا منتهی در ظرف بیست و چهار ساعت باو اعلام واشعار شود .

اصل یازدهم — هیچ کس را نمی توان ازمحکمه که باید درباره او حکم کنند منصرف کرده مجبوراً بمحکمهٔ دیگر رجوع دهند .

اصل دوازدهم — حکم واجرای هیچ مجازاتی نمیشود مگر بموجب قانون .

اصل سیزدهم — منزل و خانهٔ هرکس در حفظ و امان است درهیچ مسکنی قهراً نمیتوان داخل شد مگر بحکم وترتیبی که قانون مقرر نموده .

اصل چهاردهم — هیچیك ازایرانیان را نمی توان نفی بلد یامنع از اقامت درمحلی یامجبور باقامت محل معینی نمود مگر درمواردی که قانون تصریح میکند .

اصل پانزدهم ــ هیچ ملکی را از تصرف صاحب ملك نمی توان بیرون کرد مگر بامجوز شرعی و آن نیز پس از تعیین وتادیه قیمت عادله است .

اصل شانزدهم ــ ضبط املاك واموال مردم بعنوان مجازات و سیاست ممنوعست مگر بحکم قانون .

اصل هفدهم ــ سلب تسلط مالکین ومتصرفین ازاملاك واموال متصرفه ایشان بهر عنوان که باشد ممنوعست مگر بحکم قانون .

اصل هیجدهم ــ تحصیل و تعلیم علوم ومعارف وصنایع آزاد است مگر آنچه شرعا ممنوع باشد .

اصل نوزدهم ــ تاسیس مدارس بمخارج دولتی وملتی و تحصیل اجباری باید مطابق قانون وزارت علوم ومعارف مقرر شود وتمام مدارس و مکاتب باید درتحت ریاست عالیه ومراقبت وزارت علوم ومعارف باشد .

اصل بیستم ــ عامه مطبوعات غیر از کتب ضلال ومواد مضره بدین مبین آزاد و ممیزی در آنها ممنوع است ولی هر گاه چیزی مخالف قانون مطبوعات درآنها مشاهده شود نشر دهنده یانویسنده برطبق قانون مطبوعات مجازات میشود اگر نویسنده معروف ومقیم ایران باشد ناشر وطابع وموزع از تعرض مصون هستند .

اصل بیست ویکم ــ انجمنها واجتماعاتیکه موجب فتنه دینی ودنیوی ومخل بنظم نباشند در تمام مملکت آزاد است ولی مجتمعین باخود اسلحه نباید داشته باشند و ترتیباتی راکه قانون در اینخصوص مقرر میکند باید متابعت نمایند اجتماعات در شوارع و میدانهای عمومی هم باید تابع قوانین نظمیه باشند .

اصل بیست ودویم — مراسلات پستی کلیهٔ محفوظ و از ضبط و کشف مصون است مگر در مواردیکه قانون استثنا میکند .

اصل بیست و سیم — افشا یاتوقیف مخابرات تلگرافی بدون اجازهٔ صاحب تلگراف ممنوع است مگر در مواردیکه قانون معین میکند .

اصل بیست و چهارم — اتباع خارجه میتوانند قبول تبعیت ایران را بنمایند قبول و بقای آنها بر تبعیت و خلع آنها از تبعیت بموجب قانون جدا گانه است .

اصل بیست و پنجم — تعرض بمامورین دیوانی در تقصیرات راجعه بمشاغل آنها محتاج بتحصیل اجازه نیست مگر در حق وزراء که رعایت قوانین مخصوصه در اینباب باید بشود .

# قوای مملکت

اصل بیست وششم — قوای مملکت ناشی از ملت است طریقهٔ استعمال آن قوی را قانون اساسی معین مینماید .

اصل بیست و هفتم — قوای مملکت بسه شعبه تجزیه میشود .

اول - قوهٔ مقننه که مخصوص است بوضع و تهذیب قوانین و این قوه ناشی میشود از اعلیحضرت شاهنشاهی و مجلس شورای ملی و مجلس سنا و هریك از این سه منشاء حق انشاء قانون را دارد ولی استقرار آن موقوف است بعدم مخالفت با موازین شرعیه و تصویب مجلسین و توشیح بصحهٔ همایونی لکن وضع و تصویب قوانین راجعه بدخل و خرج مملکت

از مختصات مجلس شورای ملی است .

شرح وتفسیر قوانین از وظایف مختصه مجلس شورای ملی است .

دویم - قوهٔ قضائیه و حکمیه که عبارت است از تمیز حقوق واین قوه مخصوص است بمحاکم شرعیه در شرعیات و بمحاکم عدلیه در عرفیات .

سیم - قوهٔ اجرائیه که مخصوص پادشاه است یعنی قوانین و احکام بتوسط وزراء ومامورین دولت بنام نامی اعلیحضرت همایونی اجرا میشود بترتیبی که قانون معین میکند .

اصل بیست و هشتم — قوای ثلثه مزبوره همیشه از یکدیگر ممتاز و منفصل خواهد بود .

اصل بیست ونهم — منافع مخصوصهٔ هر ایالات وولایت وبلوك بتصویب انجمن های ایالتی و ولایتی بموجب قوانین مخصوصه آن مرتب و تسویه می شود .

# حقوق اعضای مجلسین

اصل سی ام — وکلای مجلس شورای ملی و مجلس سنا از طرف تمام ملت وکالت دارند نه فقط از طرف طبقات مردم یا ایالات و ولایات و بلوکاتی که آنها را انتخاب نموده اند .

اصل سی و یکم - یك نفر نمی‌تواند در زمان واحد عضویت هر دو مجلس را دارا باشد .

اصل سی و دویم — چنانچه یکی از وکلا در ادارات دولتی موظفاً مستخدم بشود از عضویت مجلس منفصل میشود ومجدداً عضویت او درمجلس موقوف باستعفای ازشغل دولتی وانتخاب ازطرف ملت خواهد بود .

اصل سی و سیم — هریك ازمجلسین حق تحقیق وتفحص درهرامری ازامور مملکتی دارند .

اصل سی وچهارم — مذاکرات مجلس سنا در مدت انفصال مجلس شورای ملی بی نتیجه است .

# حقوق سلطنت ایران

اصل سی و پنجم — سلطنت ودیعه ایست که بموهبت الهی ازطرف ملت بشخص پادشاه مفوض شده .

اصل سی و ششم — سلطنت مشروطه ایران در شخص اعلیحضرت شاهنشاه السلطان محمد علی شاه قاجار ادام الله سلطنته واعقاب ایشان نسلا بعد نسل بر قرار خواهد بود .

اصل سی و هفتم — ولایت عهد درصورت تعدد اولاد به پسر اکبر پادشاه که مادرش ایرانی الاصل و شاهزاده باشد میرسد و در صورتی که برای پادشاه اولاد ذکور نباشد اکبر خاندان سلطنت با رعایت الاقرب فالاقرب برتبهٔ ولایت عهد نایل میشود و هرگاه در صورت مفروضهٔ فوق اولاد ذکوری برای پادشاه بوجود آید حقا ولایت عهد باو خواهد رسید

اصل سی و هشتم ــ در موقع انتقال سلطنت ولیعهد وقتی میتواند شخصا امور سلطنت را متصدی شود که سن او بهیجده سال بالغ باشد چنانچه باین سن نرسیده باشد باتصویب هیئت مجتمعهٔ مجلس شورای ملی و مجلس سنا نایب السلطنهٔ برای او انتخاب خواهد شد تاهیجده سالگی را بالغ شود .

اصل سی و نهم ــ هیچ پادشاهی بر تخت سلطنت نمی تواند جلوس کند مگر اینکه قبل از تاجگذاری در مجلس شورای ملی حاضر شود با حضور اعضای مجلس شورای ملی ومجلس سنا و هیئت وزراء بقرار ذیل قسم یاد نماید .

من خداوند قادر متعال را گواه گرفته بکلام الله مجید وبانچه نزد خدا محترم است قسم یاد میکنم که تمام هم خودرا مصروف حفظ استقلال ایران نموده حدود مملکت وحقوق ملت را محفوظ ومحروس بدارم قانون اساسی مشروطیت ایران را نگهبان وبر طبق آن و قوانین مقرره سلطنت نمایم ودر ترویج مذهب جعفری اثنی عشری سعی و کوشش نمایم ودر تمام اعمال وافعال خداوند عز شانه را حاضر وناظر دانسته منظوری جز سعادت وعظمت دولت و ملت ایران نداشته باشم و از خداوند مستعان در خدمت به ترقی ایران توفیق می طلبم و از ارواح طیبهٔ اولیای اسلام استمداد می کنم

اصل چهلم ــ همینطور شخصی که بنیابت سلطنت منتخب می شود نمی تواند متصدی این امر شود مگراینکه قسم مزبور فوق را یاد نموده باشد .

اصل چهل و یکم ــ در موقع رحلت پادشاه مجلس شورای ملی ومجلس

سنا لزوما منعقد خواهد شد وانعقاد مجلسین زیاده از ده روز بعد از فوت پادشاه نباید به تعویق بیفتد .

اصل چهل و دویم ـــ هرگاه دورهٔ وکالت وکلای هر دو یا یکی از مجلسین درزمان حیواة پادشاه منقضی شده باشد وو کلای جدید در موقع رحلت پادشاه هنوز معین نشده باشند وکلای سابق حاضر و مجلسین منعقد می شود .

اصل چهل و سیم ـــ شخص پادشاه نمی تواند بدون تصویب ورضای مجلس شورای ملی ومجلس سنا متصدی امور مملکت دیگری شود .

اصل چهل و چهارم ـــ شخص پادشاه از مسئولیت مبری استوزراء دولت درهر گونه امور مسئول مجلسین هستند .

اصل چهل و پنجم ـــ کلیه قوانین ودستخطهای پادشاه درامورمملکتی وقتی اجرا میشود که بامضای وزیر مسئول رسیده باشد و مسئول صحت مدلول آن فرمان و دستخط همان وزیر است .

اصل چهل و ششم ـــ عزل و نصب وزرا بموجب فرمان همایون پادشاه است .

اصل چهل و هفتم ـــ اعطای درجات نظامی و نشان و امتیازات افتخاری بامراعات قانون مختص شخص پادشاه است .

اصل چهل و هشتم ـــ انتخاب مامورین رئیسه دوائر دولتی از داخله و خارجه باتصویب وزیر مسئول از حقوق پادشاه است مگر در مواقعیکه قانون استثناء نموده باشد ولی تعیین سایر مامورین راجع به پادشاه نیست

مگر در مواردیکه قانون تصریح میکند .

اصل چهل و نهم — صدور فرامین و احکام برای اجرای قوانین از حقوق پادشاه است بدون اینکه هرگز اجرای آن قوانین را تعویق یا توقیف نماید .

اصل پنجاهم — فرمانفرمائی کل قشون بری و بحری با شخص پادشاه است

اصل پنجاه و یکم — اعلان جنگ و عقد صلح با پادشاه است

اصل پنجاه و دویم — عهد نامه هائی که مطابق اصل بیست و چهارم قانون اساسی مورخه چهاردهم ذیقعده یکهزار و سیصد و بیست و چهار استتار آنها لازم باشد بعد از رفع محظور همینکه منافع و امنیت مملکتی اقتضا نمود با توضیحات لازمه باید از طرف پادشاه بمجلس شورای ملی و سنا اظهار شود .

اصل پنجاه و سیم — فصول مخفیه هیچ عهد نامه مبطل فصول آشکار آن عهد نامه نخواهد بود .

اصل پنجاه و چهارم — پادشاه میتواند مجلس شورای ملی و مجلس سنا را بطور فوق العاده امر بانعقاد فرمایند .

اصل پنجاه و پنجم — ضرب سکه با موافقت قانون بنام پادشاه است .

اصل پنجاه و ششم — مخارج و مصارف دستگاه سلطنتی باید قانوناً معین باشد .

اصل پنجاه و هفتم — اختیارات و اقتدارات سلطنتی فقط همان است که در قوانین مشروطیت حاضره تصریح شده .

# راجع بوزراء

اصل پنجاه و هشتم — هیچکس نمیتواند بمقام وزارت برسد مگر آنکه مسلمان و ایرانی الاصل و تبعه ایران باشد .

اصل پنجاه و نهم — شاهزادگان طبقه اولی یعنی پسر و برادر و عموی پادشاه عصر نمیتوانند بوزارت منتخب شوند .

اصل شصتم — وزراء مسؤل مجلسین هستند و درهرمورد که ازطرف یکی از مجلسین احضار شوند باید حاضر گردند ونسبت باموریکه محول بانهاست حدود مسؤلیت خود را منظور دارند

اصل شصت و یکم — وزراء علاوه براینکه بتنهائی مسؤل مشاغل مختصهٔ وزارت خود هستند بهیئت اتفاق نیز در کلیات امور در مقابل مجلسین مسؤل وضامن اعمال یکدیگرند .

اصل شصت و دویم — عدهٔ وزرا را بر حسب اقتضاء قانون معین خواهد کرد .

اصل شصت و سیم — لقب وزارت افتخاری بکلی موقوف است .

اصل شصت و چهارم — وزرا نمیتوانند احکام شفاهی یاکتبی پادشاه را مستمسك قرارداده سلب مسؤلیت از خودشان بنمایند .

اصل شصت و پنجم — مجلس شورای ملی یاسنا میتوانند وزرارا در تحت مؤاخذه و محاکمه در آورند .

اصل شصت وششم — مسؤلیت وزرا وسیاستی را که راجع بانها میشود قانون معین خواهد نمود

اصل شصت و هفتم — در صورتیکه مجلس شورای ملی یا مجلس سنا باکثریت تامه عدم رضایت خود را از هیئت وزراء یا وزیری اظهار نمایند آن هیئت یا آن وزیر ازمقام وزارت منعزل میشود

اصل شصت و هشتم — وزرا موظفا نمی توانند خدمت دیگر غیراز شغل خودشان درعهده گیرند

اصل شصت و نهم — مجلس شورای ملی یا مجلس سنا تقصیر وزرا را در محضر دیوان خانه تمیز عنوان خواهند نمود دیوانخانهٔ مزبوره باحضور تمام اعضاء مجلس محاکمات دائرهٔ خود محاکمه خواهد کرد مگر وقتیکه بموجب قانون اتهام واقامهٔ دعوی ازدائره ادارات دولتی مرجوعه بشخص وزیر خارج وراجع بخود وزیر باشد

تنبیه مادامیکه محکمه تمیزتشکیل نیافته است هیأتی منتخب ازاعضاء مجلسین بعدهٔ متساوی نایب مناب محکمه تمیز خواهد شد

اصل هفتادم — تعیین تقصیرومجازات واردهٔ بروزرا در موقعیکه مورد اتهام مجلس شورای ملی یا مجلس سنا شوند و یا در امور ادارهٔ خود دچار اتهامات شخصی مدعیان گردند منوط بقانون مخصوص خواهد بود

# اقتدارات محاکمات

اصل هفتادویکم — دیوان عدالت عظمی ومحاکم عدلیه مرجع رسمی

تظلمات عمومی هستند وقضاوت در امور شرعیه با عدول مجتهدین جامع الشرایط است

اصل هفتاد ودویم — منازعات راجعه بحقوق سیاسیه مربوط بمحاکم عدلیه است مگر در مواقعیکه قانون استثنا نماید .

اصل هفتاد وسیم — تعیین محاکم عرفیه منوط بحکم قانون است و کسی نمیتواند بهیچ اسم ورسم محکمه برخلاف مقررات قانون تشکیل نماید .

اصل هفتاد وچهارم — هیچ محکمه ممکن نیست منعقد گردد مگر بحکم قانون .

اصل هفتاد وپنجم — در تمام مملکت فقط یك دیوانخانه تمیز برای امور عرفیه دایر خواهد بود آن هم درشهر پای تخت و این دیوانخانه تمیز در هیچ محاکمه ابتداء رسیدگی نمی کند مگر در محاکماتیکه راجع بوزرا باشد .

اصل هفتاد وششم — انعقاد کلیه محاکمات علنی است مگر آنکه علنی بودن آن مخل نظم یا منافی عصمت باشد در این صورت لزوم اخفا را محکمه اعلان مینماید .

اصل هفتادو هفتم — در ماده تقصیرات سیاسیه و مطبوعات چنانچه محرمانه بودن محاکمه صلاح باشد باید باتفاق آراء جمیع اعضاء محکمه بشود .

اصل هفتادو هشتم — احکام صادره از محاکم باید مدلل و موجه و محتوی فصول قانونیه که بر طبق آنها حکم صادر شده است بوده وعلنا قرائت شود .

اصل هفتاد و نهم — در مواد تقصیرات سیاسیه و مطبوعات هیئت منصفین در محاکم حاضر خواهند بود .

اصل هشتادم — رؤسا و اعضای محاکم عدلیه بترتیبی که قانون عدلیه معین میکند منتخب وبموجب فرمان همایونی منصوب میشوند .

اصل هشتاد و یکم — هیچ حاکم محکمهٔ عدلیه را نمی‌توان از شغل خود موقتا یا دائما بدون محاکمه و ثبوت تقصیر تغییر داد مگر اینکه خودش استعفا نماید .

اصل هشتاد و دویم — تبدیل ماموریت حاکم محکمه عدلیه ممکن نمیشود مگر برضای خود او .

اصل هشتاد و سیم — تعیین شخص مدعی عموم با تصویب حاکم شرع درعهدهٔ پادشاه است .

اصل هشتاد و چهارم — مقرری اعضای محاکم عدلیه بموجب قانون معین خواهد شد .

اصل هشتاد و پنجم — رؤسای محاکم عدلیه نمی توانند قبول خدمات موظفهٔ دولتی را بنمایند مگر اینکه آن خدمت را مجانا برعهده گیرند ومخالف قانون هم نباشد .

اصل هشتاد و ششم — درهر کرسی ایالتی یك محکمهٔ استیناف برای امور عدلیه مقرر خواهد شد به ترتیبی که در قوانین عدلیه مصرح است

اصل هشتاد و هفتم — محاکم نظامی موافق قوانین مخصوصه در تمام مملکت تاسیس خواهد شد .

اصل هشتاد و هشتم -- حکمیت منازعه در حدود ادارات و مشاغل دولتی بموجب مقررات قانون به محکمهٔ تمیز راجع است .

اصل هشتاد و نهم -- دیوانخانه عدلیه و محکمه ها وقتی احکام و نظامنامه های عمومی وایالتی وولایتی و بلدی را مجری خواهند داشت که آنها مطابق باقانون باشند .

## ( درخصوص انجمنهای ایالتی وولایتی )

اصل نودم -- درتمام ممالك محروسه انجمنهای ایالتی وولایتی بموجب نظامنامه مخصوص مرتب میشود و قوانین اساسیه آن انجمنها از این قرار است .

اصل نود ویکم — اعضای انجمنهای ایالتی وولایتی بلا واسطه ازطرف اهالی انتخاب میشوند مطابق نظامنامه انجمنهای ایالتی وولایتی .

اصل نود ودوم — انجمنهای ایالتی و ولایتی اختیار نظارت تامه در اصلاحات راجعه بمنافع عامه دارند با رعایت حدود قوانین مقرره .

اصل نود وسیم — صورت خرج ودخل ایالات وولایات از هر قبیل بتوسط انجمنهای ایالتی وولایتی طبع ونشر میشود .

# در خصوص مالیه

اصل نود وچهارم — هیچ قسم مالیات برقرارنمی شودمگربحکم قانون

اصل نود وپنجم — مواردی را که از دادن مالیات معاف توانندشد قانون مشخص خواهد نمود .

اصل نود وششم — میزان مالیات را همه ساله مجلس شورای ملی باکثریت تصویب ومعین خواهد نمود .

اصل نود وهفتم — در موادمالیاتی هیچ تفاوت وامتیازی فیمابین افراد ملت گذارده نخواهد شد .

اصل نود وهشتم — تخفیف ومعافیت از مالیات منوط به قانون مخصوص است

اصل نود ونهم — غیراز مواقعیکه قانون صراحتا مستثنی میدارد بهیچ عنوان از اهالی چیزی مطالبه نمی شود مگر باسم مالیات مملکتی و ایالتی و ولایتی و بلدی .

اصل صدم — هیچ مرسوم وانعامی بخزینه دولت حواله نمی‌شود مگر بموجب قانون .

اصل صدویکم — اعضای دیوان محاسبات را مجلس شورای ملی برای مدتیکه بموجب قانون مقرر میشود تعیین خواهد نمود .

اصل صد ودوم — دیوان محاسبات مامور بمعاینه وتفکیک محاسبات ادارهٔ مالیه وتفریغ حساب کلیه محاسبین خزانه است ومخصوصا مواظب است که هیچیک از فقرات مخارج معینه در بودجه از میزان مقرر تجاوز ننموده تغییر وتبدیل نپذیرند وهر وجهی درمحل خود بمصرف برسد و همچنین معاینه وتفکیک محاسبه مختلفهٔ کلیه ادارات دولتی را نموده اوراق سند خرج محاسبات راجمع آوری خواهد کردوصورت کلیهٔ محاسبات مملکتی راباید باانضمام ملاحظات خود تسلیم مجلس شورای ملی نماید

اصل صد و سیم — ترتیب وتنظیم واداره دیوان بموجب قانون است

# قشون

اصل صد و چهارم — ترتیب گرفتن قشون را قانون معین می نماید تکالیف و حقوق اهل نظام و ترقی در مناصب بموجب قانون است

اصل صد و پنجم — مخارج نظامی هرساله از طرف مجلس شورای ملی تصویب میشود

اصل صد و ششم — هیچ قشون نظامی خارجه بخدمت دولت قبول نمی شود و در نقطه از نقاط مملکت نمیتواند اقامت و یا عبور کند مگر بموجب قانون

اصل صد و هفتم — حقوق ومناصب و شؤنات اهل نظام سلب نمیشود مگر بموجب قانون

## سواد دستخط مبارک همایونی

بسمه تبارک وتعالی

متمم نظامنامه اساسی ملاحظه شد تماما صحیح است

وشخص همایون ما انشاءالله حافظ وناظر کلیه آن خواهیم بود

اعقاب واولاد ماهم انشاءالله مقوی این اصول واساس مقدس

خواهندبود ۲۹ شعبان قوی ئیل ۱۳۲۵ درقصر سلطنتی طهران

## بند دوم:

# دورهٔ تقنینیهٔ اول

# قسمت اول

# قوانین

# نظامنامهٔ انتخابات مجلس شورای ملی

(اصنافی)

بسم الله الرحمن الرحیم

نظامنامهٔ انتخابات مجلس شورای ملی مطابق دستخط مبارک بندگان اعلیحضرت همایونی خلدالله ملکه که در تاریخ ۱۴ شهر جمادی الثانیه سنه ۱۳۲۴ شرف صدور یافته از قرار شرح ذیل است

## فصل اول قواعد انتخابات

ماده اول — انتخاب کنندگان ملت در ممالک محروسهٔ ایران از ایالات وولایات باید از طبقات ذیل باشند

شاهزادگان و قاجاریه علما وطلاب اعیان و اشراف تجار ملاکین و فلاحین اصناف

تنبیه ۱ — ایلات هر ایالتی جزو سکنهٔ آن ایالت محسوب و با شرایط مقرره حق انتخاب دارند تنبیه ۲ ملاک عبارت از ارباب ملک است فلاح عبارت از زارع

مادهٔ دوم — انتخاب کنندگان باید دارای مقامات ذیل باشند اولا سن آنها کمتر از بیست وپنج سال نباشد ثانیا رعیت ایران باشند ثالثا معروفیت

محلی داشته باشند رابعا ملاکین و فلاحین آنها باید صاحب ملکی باشند که هزار تومان قیمت داشته باشد پنجم تجار آنها حجره و تجارت معینی داشته باشند ششم اصناف آنها باید از اهل صنف و کار معین صنفی داشته باشند و دارای دکانی باشند که کرایهٔ آن دکان مطابق کرایه های حد وسط محلی باشد

مادهٔ سیم — اشخاصی که از انتخاب نمودن کلیهٔ محروم هستند از قرار تفصیلند

اولا طایفهٔ نسوان ثانیا اشخاص خارج از رشد و آنهائی که محتاج بقیم شرعی می باشند ثالثا تبعهٔ خارجه رابعا اشخاصیکه سن آنها کمتر از بیست و پنجسال باشد خامسا اشخاصیکه معروف به فساد عقیده هستند سادسا ورشکستهٔ که بی تقصیری خود را ثابت نکرده باشد سابعا مرتکبین قتل و سرقت و مقصرین و آنهائیکه مجازات اسلامی قانونی دیده اند و متهمین بقتل و سرقت و غیره که شرعا رفع تهمت از خود نکرده باشند ثامنا اهل نظام بری و بحری که مشغول خدمتند

اشخاصی که از انتخاب نمودن بشرط ممنوعند از قرار ذیل است

اولا حکام و معاونین حکام در محل حکومت ثانیا مستخدمین ادارهٔ نظمیه و ضبطیه در محل ماموریت خودشان

مادهٔ چهارم — انتخاب شدگان باید دارای مقامات ذیل باشند اولا زبان فارسی بدانند ثانیا سواد فارسی داشته باشند ثالثا رعیت داخله باشند رابعا معروفیت محلی داشته باشند خامسا داخل در خدمت دولتی نباشند سادسا سن آنها کمتر از سی سال نباشد و اضافه از هفتاد سال

نباشد سابعاً در امور مملکتی بصیرتی داشته باشند

مادهٔ پنجم — اشخاصیکه از انتخاب شدن محروم هستند اولاً طایفه اناثیه ثانیاً تبعهٔ خارجه ثالثاً اهل نظام بری وبحری که مشغول خدمتند رابعاً ورشکسته بتقصیر خامساً مرتکبین بقتل و سرقت و آنهائیکه مجازات قانونی اسلامی دیده اند و متهمین بقتل و سرقت و غیره که شرعاً رفع تهمت از خود نکرده باشند سادساً آنهائی که سن شان از سی سال کمتر باشد سابعاً اشخاصیکه معروف بفساد عقیده هستند و متظاهر به فسق

ماده ششم — عدهٔ انتخاب شدگان ملت در بلاد ایران متناسب با جمعیت سکنهٔ آن بلد است واز هر ایالتی شش یادوازده نفر موافق صورت ذیل باید انتخاب شود مگر طهران که عدهٔ انتخاب شده گان آن بموجب تفصیل ذیل است

شاهزادگان وقاجاریه چهار نفر علما وطلاب چهار نفر تجار ده نفر ملاکین وفلاحین ده نفر

اصناف از هرصنفی یك نفر جمعاً سی و دو نفر میشود

در سایر ایالات وولایات ازقرار تفصیل است

آذربایجان ۱۲ نفر

خراسان و سیستان وتربت و ترشیز و قوچان و بجنورد و شاهرود وبسطام ۱۲ نفر

گیلان وطالش ٦ نفر

مازندران وتنکابن واستراباد وفیروزکوه ودماوند ٦ نفر

خمسه وقزوین وسمنان ودامغان ٦ نفر

کرمان وبلوچستان ٦ نفر

فارس وبنادر ١٢ نفر

عربستان لرستان و بروجرد ٦ نفر

کرمانشاهان و گروس ٦ نفر

کردستان وهمدان ٦ نفر

اصفهان ویزد وکاشان وقم وساوه ١٢ نفر

عراق وملایر وتوی سرکان ونهاوند و کمره کلپایکان وخونسار ٦ نفر

ماده هفتم -- هریك ازانتخاب کنندکان صاحب یك رای میباشند و فقط دریك طبقه می توانند انتخاب کنند

ماده هشتم — عدهٔ انتخاب شده کان برای مجلس شورای ملی در تمام ممالك محروسهٔ ایران بیش از دویست نفر نمی تواند باشد در شهر های جزء هر ایالتی هرطبقهٔ علیحده جمع شده یك نفررا انتخاب نموده بکرسی ایالات میفرستند این انتخاب شده کان باید درهمان شهری که انتخاب میشوند ویادر محال آن شهر سکنا داشته باشند انتخاب شده کان درشهرهای جزء ایالات در کرسی ایالات جمع شده به عدهٔ که در صورت فوق برای هر ایالتی معین شده ازبرای مجلس شورای ملی اعضا انتخاب می کنند تادر مجلس شورای ملی حضور بهمرسانیده در مدت ماموریت بوظیفه وتکلیف خودکه حفظ حقوق دولت وملت است عمل نمایند انتخاب کنندکان مجبور نیستند که حتما ازصنف وطبقهٔ خودشان انتخاب کنند

مادهٔ نهم — در هر محلی که انتخاب بعمل می آید انجمنی برای نظارت انتخابات از معاریف طبقات ششکانه انتخاب کنندکان آن محل

مرکب ازشش نفر ودرتحت نظارت موقتی حاکم یا نایب الحکومهٔ همان محل تشکیل خواهد شد ازاین قرار دوانجمن تشکیل میشود انجمن محلی وایالتی انجمن محلی درشهر های جزء ایالات وانجمن ایالتی در کرسی ایالات

ماده دهم — شکایات راجعه بانتخابات مانع از اجرای انتخابات نخواهد بود یعنی انجمن های مذکوره در ماده نهم رسیدگی خواهند کرد بدون اینکه انتخابات توقیف شود

ماده یازدهم — اگر از انجمن محلی کسی متشکی باشد به انجمن ایالتی رجوع خواهد کرد واگر نتیجه حاصل نشد بمجلس شورای ملی باید رجوع نماید

ماده دوازدهم — هرگاه یکی از اعضاء مجلس شورای ملی استعفا یا فوت نماید و بیش ازشش ماه به انتخابات جدیده باقی باشد اعضاء مجلس بجای او یك نفر از اهل ایالات خودش انتخاب خواهند کرد

ماده سیزدهم — اسامی انتخاب کنندگان وانتخاب شدهگان هرولایت را انجمنهای محلی وایالتی بدفترخانه مجلس شورای ملی باید بفرستند که در دفترخانه مجلس اسامی آنها را بترتیب حروف تهجی ثبت وبرای اطلاع عموم طبع ونشر نماید کذالك بعد از اتمام عمل انتخابات انجمن محلی نتیجهٔ عمل را درظرف یك هفته به انجمن ایالتی اطلاع خواهد داد

ماده چهاردهم — انتخاب شدهگان درشهر های جزء ایالات باید از انجمن محلی اعتبار نامه در دست داشته باشند و کذالك انتخاب شدهگان در کرسی ایالات باید اعتبار نامهٔ ازانجمن ایالتی دردست داشته باشند ودرمجلس شورای ملی ارائه دهند

ماده پانزدهم — انتخاب اشخاص مقرره بقرعه و اکثریت آراء خواهد بود .

ماده شانزدهم — بعد از انتخاب اعضاء مجلس شورای ملی اسامی انتخاب شده کان در دفتر مجلس ثبت ودر روزنامها اعلان خواهد شد

ماده هفدهم — مجلس انتخاب کنند کان ملی در شهر های حاکم نشین که به دو درجه منقسم می شود بر قرار خواهد بود وبنا بر اقتضا و مکان حاکم محل می تواند محل مجلس انتخاب را معین کند

ماده هیجدهم — موعد و میعاد انتخاب باید یك ماه قبل از وقت بتوسط حکومت محل بعموم اهالی به اعانت اوراق چاپی و سایر اعلانات مقتضیه اعلام شود

مادهٔ نوزدهم — انتخاب شده کان دارالخلافه و سایر ایالات هر چه زود تر باید در طهران حاضر شوند چون انتخاب شده کان ولایات بموجب نظامنامه باید منتخب شوند و حضور آنها فعلا مدتی طول خواهد کشید لهذا منتخبین طهران حالا انتخاب می شوند ومجلس تشکیل خواهد شد و بوظایف خود رفتار خواهد نمود تا منتخبین ولایات حضور بهمرسانند و تاخیر حضور آنها سبب تعطیل مجاس نخواهد بود

مادهٔ بیستم — خرج سفره ومقرری سالیانه اعضای مجلس شورای‌ملی موقوف به تشخیص و تصویب خود مجلس است

مادهٔ بیست و یکم — مدت ماموریت نمایندکان ملت دو سال خواهد بود و بعد از دو سال در تمام ممالك ایران تجدید انتخابات خواهد شد

مادهٔ بیست و دوم — شکایات راجعه بمجلس و اعضای آن در عمل

انتخابات و غیره آنچه راجع بمجلس است باید کتبا به رئیس مجلس اظهار شود که در مجلس شورای ملی بمادهٔ شکایت رسید گی و حکم آن صادر شود .

مادهٔ بیست و سیم — بدون اجازهٔ مجلس احدی از اجزای مجلس را نمیتوان بهیچ عنوان گرفتار و دستگیر نمود مگر مرتکب بجنحه یا جنایتی باشد بطور علنی

وکلیه تحریر و تقریر اعضای مجلس در مصالح دولت و ملت آزاد و هیچ کسی حق مزاحمت آنها را ندارد مگر در صورتیکه تحریرات و تقریرات عضوی بر خلاف مصالح عامه وموافق قوانین شرع انور مستوجب مجازات باشد در این صورت باجازهٔ مجلس این نوع اشخاص بمحکمهٔ عدلیه جلب خواهند شد

مادهٔ بیست و چهارم — اشخاصیکه از رجال دولت و اعضای دوایر دولتی بسمت نمایند گی بعضویت مجلس شورای ملی منتخب می شوند از خدمت سابقه منفصل ودر مدت این ماموریت حق مداخله و اشتغال بخدمت سابقه یا خدمت دیگری ندارند والا نمایند گی وعضویت ایشان باطل میشود

# فصل دوم

## ترتیب انتخاب و کشیدن قرعه و شرایط آن

مادهٔ بیست و پنجم — انتخاب اعضای مجلس شورای ملی در پایتخت و شهر های بزرك و متوسط و کوچك بعمل خواهد آمد با حضور حاکم

یا نایب‌الحکومه و در تحت نظارت انجمن مذکور در مادهٔ نهم

مادهٔ بیست و ششم — انتخاب بقرعه و اکثریت آراء نامه‌یا نسبی باید باشد و درصورت تساوی آراء باید بقرعه تشخیص انتخاب شده داده شود

مادهٔ بیست و هفتم — روز انتخاب اعضای مجلس و کشیدن قرعه در هر سال که باشد روز جمعه خواهد بود با رعایت ترتیبات ذیل

اولا کشیدن قرعه باید در حضور حاکم و انجمن محل و حضار انتخاب کنند کان باشد ثانیا نظم مجلس قرعه‌کشی بعهدهٔ انجمن های‌مذکوره در ماده نهم خواهد ثالثا ورقهٔ قرعه باید کاغذ سفید بی نشان باشد رابعا هر یك از انتخاب کنند کان باید در خارج مجلس رای خود را در آن ورقه نوشته سر بسته بدست یك نفر از اعضای انجمن مذکوره که معین خواهد شد بدهد که مشار الیه در حضور جمع در صندوق بیندازد خامسا یك‌نفر از اعضای انجمن مذکور درماده نهم اسامی انتخاب کنند کان را با صورتی که دارد مطابق کند

مادهٔ بیست و هشتم — قبل از کشیدن قرعه یکنفر اعضای انجمن درب صندوق را قفل نموده ودو نفر دیگر آنرا مهر می کنند وکلید‌صندوق را یکی از اعضای انجمن ضبط می کند

مادهٔ بیست و نهم — پس از انجام کشیدن قرعه درب صندوق را باز نموده در حضور جماعت اوراق را شمرده زیادی و کمی آنرا از روی صورت اسامی تشخیص می دهند و چند نفر از حضار در حضور جماعت با نظارت انجمن مشغول استخراج آراء می شوند

مادهٔ سی ام — از اوراق آنچه غیر مکتوب یا لایقرأ باشد یا اینکه معرفی انتخاب شده را واضح نکرده باشد یا صاحب رای خود را در آن معرفی کرده باشد از درجه اعتبار ساقط است و منضم بیاد داشتها می‌شود بعد نتیجهٔ قرعه را بلند فریاد می کنند و از طرف رئیس مجلس اعلان می شود

مادهٔ سی و یکم — هر گاه عدهٔ انتخاب شده کان ملت زیاده از عدهٔ مقرره باشد اشخاصی از میان انتخاب خواهند شد که از حیث سن برتری ورجحان داشته باشند والا باوجود فرصت تجدید قرعه می شود اگر پس ازشمردن اوراق معلوم شد که عدهٔ اوراق زایدازعدهٔ انتخاب کنندکان است قرعه‌را باطل کرده تجدید قرعه مینمایند

ماده سی و دویم — انتخاب شدکان طهران یك نفر رئیس و چهار نفر منشی ازمیان خود انتخاب مینمایند ودر تحت ریاست عالیهٔ اعلیحضرت اقدس شهریاری خلد الله ملکه مجلس افتتاح خواهد شد

ماده سی و سوم — رئیس مجلس شورای ملی ودونفر نایب رئیس ومنشی های مجلس باتصویب اعضای مجلس سالی یك مرتبه تبدیل میشوند و در تجدید انتخاب اشخاص مذکوره رعایت اکثریت آراء مجلس همیشه ملحوظ است . بتاریخ ۱۹ شهر رجب سنه ۱۳۲٤

بسم الله الرحمن الرحیم

جناب اشرف صدر اعظم این نظامنامه صحیح است

۲۰ شهر رجب ۱۳۲٤

# نظامنامه داخلی دارالشورای ملی ایران

۱۳۲۴

# نظامنامهٔ داخلی دار الشورای ملی ایران

## فصل اول

در تعیین رئیس ونایبان رئیس ومنشیان وتکالیف آنها

۱ — پس از افتتاح مجلس در اجلاس اول باید مطابق ماده ۳۲ و ۳۳ نظامنامه انتخابات تعیین رئیس و دونایب رئیس وچهار منشی ازمنتخبین باکثریت آراء بشود رئیس باکثریت تام سایر باکثریت نسبی ودروقع انتخاب رئیس ونایبان و منشیان باید اقلا سه ربع ازاعضاء مجلس حضور داشته باشند

## تکالیف رئیس

۲ — افتتاح و اختتام اجلاسات با رئیس است و قرار گرفتن یا برخواستن رئیس از جای خود علامت افتتاح واختتام مجلس است قبل از اجتماع عدهٔ لازمه از اعضاء برای شروع بمذاکرات رئیس مجلس را افتتاح نمی کند همچنین تعیین روز و ساعت اجلاسات مقرره یافوق العاده بعهده رئیس است

۳ — تعیین مستخدمین مجلس ازقبیل نویسنده وپیشخدمت وسرایدار

و اجزاء نظمیه و غیره مقرر داشتن تکالیف این اجزاء بعهدهٔ رئیس است

٤ — پس از آنکه مجلسیان در موضوع معینی بقدر کفایت مذاکره کردند رئیس امر بتحصیل آراء می نماید و نتیجه عمل را بمجلسیان اعلان می کند

٥ — رئیس همیشه مراقب حفظ نظم در مذاکرات هست و هر وقت خلاف نظم ظاهر شود قوانین نظمیه مجلس را به مجلسیان تذکار مینماید

٦ — هریك از اجزاء مجلس از قوانین نظمیه مجلس منحرف شود و بتذکار رئیس متنبه نشود رئیس تقصیر او را بمجلسیان اظهار میکند وحدی که موافق فصل سیم درباره او مقرر است اجرا مینماید

٧ — رئیس مجلس داخل گفتگو نمی‌شود و سخنی آغاز نمیکند مگر در موقعیکه مجلسیان نسبت بیکدیگر بی احترامی وخشونت کنند یا وقتی که چیزی از او بپرسند در صورت اول باید مجلسیان را متذکر کند که ملتفت حفظ قانون باشند در صورت دویم باید جواب سائل را بیان کند

٨ — هر گاه رئیس بخواهد در مباحثه مطلبی دخالت کند باید جای خود را بنایب رئیس سپرده خود در جای متکلم قرار گرفته و آنچه صلاح داند مذاکره کند

٩ — اگر بواسطه نزاع ومشاجرهٔ اعضاء امر مذاکرات معوق شود رئیس میتواند موقتا باندازهٔ رفع غائله اجلاس را تعطیل کند

١٠ — رئیس میتواند بهریك از اعضاء مجلس بقدر یك هفته برای رفع حوائج شخصی آن شخص مرخصی بدهد

۱۱ — رئیس مجلس درهر انجمن تحقیقی که از اعضاء مجلس تشکیل یافته باشد میتواند داخل شود و درمذاکرات آن انجمن شرکت نماید

۱۲ — رسیدگی بصورت مجلس که منشیان درهر اجلاسی مینویسند بعهدهٔ رئیس است همچنین تعیین وتحدید مکتوبات تندنویسان برای اشاعه و طبع در روزنامجات

۱۳ — شخص رئیس تابع مجلس است درعین اینکه سمت ریاست دارد

۱٤ — نماینده مجلس نسبت بخارج منحصر بشخص رئیس است وهر وقت هیئت مجلس بخارج مجلس مثلا بوزراء دولت مطلبی داشته باشد بتوسط رئیس فقط ابلاغ وتحصیل جواب میشود همچنین بالعکس

۱۵ رئیس مجلس میتواند برحسب لزوم شخصا یا بخواهش ده نفر از اعضاء مجلس یا وزیری اجلاسی محرمانه بدون حضور روز نامه نویس و تماشاچی یا انجمنی محرمانه مرکب از عده منتخبی از اعضاء مجلس تشکیل بدهد که سایر اعضاء مجلس حق حضور در آن نداشته باشند لیکن نتیجهٔ مذاکرات انجمن محرمانه وقتی مجری تواندشد که در اجلاس محرمانه با حضور عدهٔ کافی از اعضاء مطرح مذاکره شده باکثریت آراء قبول شود واگر مطلب در مذاکرات انجمن محرمانه قبول نشد در مجلس عنوان نخواهد شد ومسکوت عنه خواهد بود

۱٦ — در اول هر دوره اجلاسیه رئیس بودجه مخارج و مصارف ان دوره را تعیین کرده در مجلس قرائت میشود بعد از انکه در مجلس باکثریت آراء قبول شد یك نفر وکیل خرج از اعضاء مجلس منتخب

میشود که با نظارت انجمنی از مجلس مباشر مخارج باشد

## تکالیف نایبان رئیس

۱۷ — بطور کلی تمام تکالیف رئیس درموقع غیبت رئیس برنایبان رئیس وارد است

## تکالیف منشیان ودفتر دار

۱۸ — نوشتن صورت مجلس برای هراجلاس بطبع رساندن مذاکرات در اجلاسات برای تقسیم باعضای مجلس ورسیدگی بتحریرات تندنویسان ومقابله انها باصورتهائیکه روزنامه نویسان برمیدارند بعهده منشیان مجلس است

۱۹ — هر روز در حین افتتاح هر اجلاس منشی اصول مطالبی را که روز قبل در مجلس طرح شده برای مجلسیان قرائت می کند که نتیجه مجلس سابق را در نظر داشته باشند

۲۰ — بعد از اجتماع مجلسیان باید حضار مجلس را با فهرستی که در دفتر ثبت است تطبیق کرده عدهٔ حاضرین و غائبین را تشخیص بدهند همچنین تعیین عدهٔ حاضرین از اعضاء قبل از شروع بمذاکرات یا رای خواستن بعهدهٔ منشیان است

۲۱ — قرائت کلیه مکتوباتی که درمجلس باید خوانده شود با منشیان است مگرانکه ان مکتوب راجع بیکی از اعضای مجلس باشد وخودش بخواهد قرائت کند

۲۲ — وقتی که منشی مطلبی را در مجلس قرائت می کند اگر

مجلسیان بتجدید قرائت امر کردند باید دفعه ثانی وثالث بخواند تا وقتی که از اعاده ذکران مستغنی شوند

۲۳ — هر یك از منشیان مادام که مشغول کار است حق دخالت در مباحثات ندارد مگر اینکه کار خود را بمنشی دیگر واگذار کرده خود داخل در مباحثات شود

۲۴ — درموقع تعیین اکثریت شمردن آراء بعهدهٔ منشیان است

۲۵ — مکتوباتی که ازطرف مجلس نوشته میشوند اعم از سؤال یا جواب باید یکی از منشیان مسوده کرده پس از تصویب مجلس و امضای رئیس بدفتر بفرستند که آنرا پاك نویس کرده بامضای رئیس برسانند و اصل را با اسناد راجعه بان ثبت وضبط نمایند

۲۶ — یکنفر دفتردار از اعضاء مجلس منتخب میشود که متصدی ضبط اسناد وترتیب دفتر باشد و نوشتجات و ثبت هائیکه منشیان باو میدهند بترتیب مخصوص ضبط کند که درموقع لزوم مراجعه بانها سهل وآسان باشد

۲۷ — نوشتجات و دفاتری که مربوط بمجلس است دفتر دار حق ارائه آنرا باحدی ندارد مگر باجازهٔ تمام یااکثر افراد مجلسیان وهمچنین اطلاعاتی که دفتر دار یا اجزاء دفتر خانه درضمن خدمت تحصیل کرده اند نباید اشاعه وافشا نمایند

۲۸ — ثبت اسامی اعضای انجمنهای تحقیق بادستور العمل کار و تاریخ ماموریت آنها همیشه باید دردفتر حاضر باشد

۲۹ — برای تعیین تکالیف دفتردار و اجزاء و مستخدمین دفترخانه

دستور العمل مخصوص نوشته خواهد شد وبتصویب اعضاء مجلس خواهد رسید .

## فصل دوم

## درحدود سایر اعضاء مجلس

۳۰ — اعضای مجلس باید در نهایت ادب و احترام بایکدیگر رفتار کنند واز حیث رعایت ادب فرقی میان افراد اهل مجلس ملحوظ نیست

۳۱ — تواضع کردن واداء بعضی رسومات که اسباب تفرقه حواس باشد درمجلس ممنوع است

۳۲ — هریك از اعضاء مجلس حق دارد موافق فصل پنجم مطالبی را عنوان کند ودر رد وقبول هر امری که دیگری ابتدا کرده ودرتحت مذاکره است رأی خودرا اظهار کند

۳۳ — اکل وشرب و استعمال دخانیات در اطاق مجلس ممنوع است

۳۴ — باید هر یك از افراد مجلسیان مواظب باشد که تضییع حق دیگری را نکند مثلا اگر یکی از اجزاء مشغول نطق است به نجوی کردن یاقیل وقال کردن حواس اورا متفرق نکند

۳۵ — اگر اتفاقا دو نفر از مجلسیان مقارن یکدیگر اجازه نطق خواستند سبقت در استیذان ولو بچند ثانیه حق تقدیم میدهد

۳۶ — اگر یکی از مجلسیان شکایت شخصی راجع به یکی از اعضای مجلس داشته باشد باید به مجلس اظهار کند و بعد از اینکه

مدعی علیه جواب شخص شاکی را گفت هردو از مجلس خارج شوند تا در غیاب آنها اهل مجلس در مادهٔ شکایت رسیدگی کرده حکم مسئله را معلوم کند

۳۷ ـــ هریك از اعضاء مجلس بر ترك یا خلاف فصلی از نظامنامه داخلی مطلع شود حق دارد بر رئیس اطلاع داده منع واصلاح آنرا بخواهد

# فصل سوم

## در جنایات و مجازات اعضاء مجلس

جنایات اعضاء مجلس بچهار درجه تقسیم می شود

۳۸ ـــ درجه اول از قبیل نجوی کردن و سرفه کردن بعمد در موقع نطق یکی از اعضاء و مجازات این درجه ملامت کردن ونصیحت کردن بر ترك این افعال است

۳۹ ـــ درجه دویم مثل مخالفت قوانین نظمیه یا اعادهٔ نجوی وقیل وقال با وجود ملامت ونصیحت ومجازات این درجه بیرون رفتن ازمجلس است بامر رئیس بقدر یك ساعت

۴۰ ـــ درجه سوم حاضر نشدن در تکالیف مقرره است مثل اینکه یکی از اعضا دزده اجلاس متوالیه بدون عذر صحیح از حاضر شدن مجلس تقاعد کند در اینصورت مجلس باو تکلیف خواهد کرد که ازعضویت استعفا کند اگر بعد ازتکرار تکلیف استعفا تا سه مرتبه استعفا نکرد از عضویت خلع میشود و عضو دیگر بجای او انتخاب می‌شود و این عضو از وکلای

هر طبقه وایالتی باشد در صورت اقتضای فرصت باید همان طبقه و ایالت بدل اورا تعیین کنند وقبل از تعیین هیئت مجلس از او و کالت خواهد کرد

۴۱ — درجهٔ چهارم خیانت کردن بهیئت مجلس از قبیل رشوه گرفتن یا افشای سر مجلس یا سعی درتخریب اساس و اخلال در پیشرفت کار مجلس است بغرض و جزای این درجه بعد از ثبوت خیانت اخراج از عضویت مجلس و فرستادن به محکمه عدلیه و تعاقب درمجازات خائن است

# فصل چهارم

## در طریقهٔ رسیدگی بمطالب

۴۲ — مطلبی که از طرف دولت بمجلس میرسد بکلمهٔ (اظهار) تعبیر می‌شود ومطلبی که ازطرف اعضاء مجلس باشد بکلمهٔ (عنوان) وآنچه سایر مردم بفرستند بکلمهٔ (عریضه)

۴۳ — هر گاه عریضهٔ بمجلس برسد وبیشتر ازسه ربع اعضاء مجلس مذاکره انرا بی‌فائده بدانند برئیس اظهار میدارند که مطلب قابل مذاکره نیست

۴۴ — هر گاه مطلبی باشد که فهم آن موقوف بفهم مطلب دیگر باشد اول مطلب موقوف علیه‌را مذاکره کرده بعد به‌مطلب اول می‌پردازند

۴۵ — اگر مطلب پیچیده ودرهم ومتوقف برمطالب متعددهٔ دیگر باشد مجلسیان مختارندکه خودشان اطراف وحواشی مسئله را تنقیح کرده در مجلس مذاکره نمایند یا انجمن تحقیق مخصوص برای رسیدگی بان تشکیل کنند

## فصل پنجم

## در طریقهٔ تقدیم بمجلس

٤٦ ـ اگر کسی از مجلسیان چیزی راجع بنفع و مصلحت عموم بنظرش رسید بعد از آنکه درلایحهٔ نوشته وخواست بمجلسیان عرضه دارد باید از رئیس اجازه بخواهد بعد از تحصیل اجازه میتواند شخصا بمحلی که برای نطق و تکلم معین شده برود ولایحه مرقومه را قرائت نماید یا لایحه را بدهد که یکی ازمنشیان بخواند اگر پانزده نفر از اعضاءمجلس باعنوان او همراه شدند یعنی مشاورهٔ آن عنوان را تصویب کردند مطلب او در مجلس قبول میشود ودرتحت مشاوره درمیاید

٤٧ ـ بعد از قبول مطلبی مجلس مختار است در همان ساعت در آن ماده مذاکره کند یا محول بوقت دیگر بگذارد

٤٨ ـ سایر مردم نیز می توانند در صلاح بینی یا شکایات مطالب خود را مکتوبا با امضا ونشانه منزل بمجلس بفرستند که در انجمن عرایض رسیده گی شده آنچه تکلیف مجلس است رفتار شود

## فصل ششم

## در طریقه تشکیل انجمنهای تحقیق وسپردن مطالب بانها

٤٩ ـ مقصود از انجمن تحقیق هیئتی است که اعضاء مجلس برای رسیدگی مطلب بخصوص از میان خود انتخاب می کنند و آن بر حسب ضرورت و لزوم موقتی یا دائمی خواهد بود

۵۰ — در موقع تشکیل انجمن اول باید تعیین کنند که برای انجام کاری که موضوع تحقیق است چند نفر اجزاء لازم است و بعد از تعیین عده اجزاء شروع بانتخاب کنند و طریقهٔ انتخاب آنست که رئیس اسامی اشخاصی را که برای عضویت انجمن صلاحیت دارند معین کرده بمجلسیان اظهار میکنند اگر قبول کردند همان اشخاص اعضای انجمن خواهند بود والا هر کدام مقبول مجلسیان نباشد بحکم اکثریت تبدیل میشود

۵۱ — هریك از انجمن های تحقیق یك نفر رئیس و یکنفر منشی و یك راپورت دهنده ما بین اعضاء خود انتخاب خواهند کرد

۵۲ — تکلیف اعضای این انجمن آنست مطلبی که بآنها رجوع میشود اول بطور صحت تنقیح کرده بعد بدقت تمام مذاکره کنند بعد از فهم مطلب نتیجه تحقیقات را راپورت کرده در موقعی که مجلس معین می کند بمجلس عرضه دارند

۵۳ — اگر انجمن تحقیق برای مذاقه درامری است که یکی از اعضاء عنوان کرده باشد دراین صورت باید آن عضو یکی از اعضای انجمن باشد و اگر انجمن راجع بمطلبی است که از طرف وزیری اظهار شده آن وزیر می تواند در آن انجمن حضور داشته باشد و در مذاکرات شرکت نماید

۵۴ — بعد از انتخاب اعضاء انجمن باید منشی اسامی آنها را ثبت کند وصورت اسامی اعضارا با دستورالعمل و ترتیبی که مجلسیان برای انجمن مقرر کرده اند نوشته بعد از امضای رئیس برئیس انجمن تحقیق بدهد

۵۵ — تکلیف انتظامات داخلی اعضای انجمن تحقیق درحکم انتظامات مجلس شورای ملی است

٥٦ — اگر اعضاء انجمن تحقیق ازدستورالعمل مجلس منحرف شوند و بر خلاف ماموریت مقرره رفتار کنند اعمال آنها از درجه اعتبار ساقط است

٥٧ — اعضای انجمن تحقیق درباب حدود و تنبیهات و شکایات باید بمجلس شورای ملی رجوع کنند

٥٨ — راپورت دهنده انجمن بعد از ختم عمل نتیجه تحقیقات و خلاصه رای انجمن را بمجلسیان اظهار می کند یا تفصیلا راپورتی را که حاضر کرده است قرائت می کند و نوشتجات راجع بمطلب را با راپورت انجمن برئیس مجلس تسلیم می کند تا باز تفصیلا درموقع بسمع مجلسیان برسد و معلوم شود رای انجمن در مجلس نیز قبول شده یا نه در صورت عدم قبول خود مجلس درآن خصوص استیناف می کند یا انجمن دیگر انتخاب مینماید

## فصل هفتم

## در انجمن تحقیق عرایض

٥٩ — چون عدهٔ عرایض بمجلس از طرف مردم غالبا زیاد خواهد بود لهذا برای رسیدگی بعرایض یك انجمن تحقیق عرایض برقرارمیشود این انجمن عرایضی را که لیاقت مذاکره درمجلس داشته باشند عینابمجلس اظهار میدارد و از سایر عرایض هفته یك مرتبه فهرستی ترتیب داده با اشاره بخلاصه آنها بعرض مجلس خواهد رسانید

## فصل هشتم

## در تصحیح و تجزیهٔ مطالبی که بمجلس داده میشود

۶۰ — اگر اصل مطلبی که بمجلس وارد می شود ناطق بر بعضی جزئیات نباشد اعضاء مجلس می توانند جزئیات مطلب را معین کرده تحت مشاوره در آورند

۶۱ — مطلبی که بمجلس داده می شود تکلیف اعضاء مجلس یا تکلیف اعضاء انجمن های تحقیق این است که اگر در عبارات وطریقه ادای آن یا در شرح جزئیات عیب ونقصی باشد تصحیح کرده بعبارات واضح وروشن تعبیر کنند بعد از تصحیح اگر جزئیات و فروع زیاد داشته باشد باید آنرا باجزائی که مطلب از آنها ترکیب شده تجزیه کرده در هر یك علیحده گفتگو کنند مثل اینکه شخصی مطلبی داده است که فلان مالیات باید از فلان محل گرفته شود و بفلان مصرف برسد یك جزء مطلب گرفتن مالیات است از این محل و جزء دیگر مصرفی است که معین شده پس باید مطلب را باین دوجزء تجزیه کرده درهریك علیحده مذاکرات کنند و رای مجلس یا انجمن را درهر کدام تعیین نمایند

۶۲ — یکی از شرایط تصحیح مطالب این است بعد از فراغت از تصحیح سه مرتبه درمجلس خوانده شود اول بعباراتی که صاحب مطلب داده است بدون کم وزیاد دویم با ضمیمه آنچه کم وزیاد کرده اند سوم بعد از تصحیح تام وعلت سه دوره قرائت این است که معلوم شود تفاوت مطلب تصحیح شده و کم وزیاد آن با اصل مطلب چیست

## فصل نهم

## در ترتیب مذاکره مطالب

۶۳ ــ هنگامی که مطلب در تحت مذاکره است دیگری نباید مطلب مجددی در آن داخل کند تا مذاکره آن مطلب تمام بشود مگر آنکه مطلب ثانی مقدمه مطلب اول باشد و مجلسیان بان محتاج باشند

۶۴ ــ مطالبی که بمجلس میرسد هر کدام مهم تر است مذاکره و انجام آن باید مقدم باشد

۶۵ ــ وقتیکه مطلب بمجلس رسید و رئیس مذاکرهٔ آنرا بروزی معین توقیت کرد باید این مطلب در فهرست آنروز ثبت شود تادر آن روز ودر ساعتی که معین کرده اند دران مذاکره شود اتفاقا اگرمجلسیان درآن ساعت بمطلب دیگر مشغول شدند هر کس ازاعضاء مجلس ملتفت شد حق دارد اظهار کند که موقع مذاکره فلان مطلب رسیده است وبایدانرا مقدم داشت

۶۶ ــ اگر مطلب مهمی پیش آید که انعقاد مجلس برای مذاکره آن لازم باشد و تاموعد انعقاد مجلس معمول فاصله باشد باید رئیس اعلان کند که درفلان وقت وفلان ساعت انعقاد مجلس فوق العاده برای فلان مطلب لازم است و مجلسیان باید درهمان روز و ساعت معین حاضر شوند بعد ازحضور مذاکره اگر باز بانعقاد مجلس دیگر احتیاج افتاد هریك از مجلسیان می توانند ضرورت مجلس فوق العاده دیگر را اظهار کنند و رئیس وقت وساعت آنرا معین نماید تاوقتی که مذاکره آن مطلب ختم و

اعادهٔ مجلس فوق‌العاده ضرور نباشد

۶۷ — مطالب دولتی ومطالب اساسی باید سه مرتبه درمجلس قرائت ومطرح مذاکرات شود

۶۸ — ترتیب قرائت سه گانه این است که پس از قرائت اول در اصول مسئله مذاکره کنند ومعلوم شودکه رجوع بانجمن تحقیق لازم‌است یانیست ازقرائت اول تاقرائت ثانی باید اقلا دو روز فاصله باشد واگر مطلب راجع بانجمن تحقیق شود باید از روزی که مجلس انجمن تحقیق باعضا تقسیم میشود تاروز قرائت ثانی سه روز بگذرد

۶۹ — پس ازقرائت ثانی اصلاحاتی که بنظر اعضاء مجلس میرسد باید بترتیب مقرر اظهار نمایند وبدلایل لازمه استدلال کنند پس از انجام مذاکرات نتیجه آنها راکه یکی از منشیان نوشته است بانضمام صورت‌اصل مطلب درنوبت ثالث قرائت‌نموده آراء اهل مجلس معین شود یقین است اگر درقرائت ثانی مجلس مطلب را ردکنند قرائت ثالث واقع نخواهدشد

۷۰ — پس از انجام مذاکرات در قرائت ثانی و تقسیم صورت مجلس باعضاء تاقرائت ثالث باید اقلا دوروز فاصله باشد بعد از قرائت‌ثالث اصلاحی که یک‌یاچندنفر اظهار نمایند مطرح مذاکره نمیشود مگر آنکه‌پانزده نفر متفقاآن اصلاح را بخواهند ونتیجه قرائت ثالث رد یاقبول خواهدبود

۷۱ — مطالبی که دریک دوره اجلاسیه قرائت نشده باشد یاپس از قرائت ناتمام مانده باشد در دوره دیگر مطرح مذاکره نمیشود مگر اینکه مجدداً اظهار شود

۷۲ — برای تحصیل آراء باید مطلبی که مطرح مذاکرات بوده قبل از رأی خواستن جهة تذکار حاضرین دراطاق خوانده شود

## فصل دهم

### بعضی قوانین در مباحثه و مذاکرهٔ مطالب

۷۳ — درصورتیکه دوثلث از اعضاء مجلس حضور داشته باشند شروع بمذاکرات و در صورتیکه سه ربع حاضر باشند اقدام بتحصیل آراء میشود اگر عده حاضرین ازسه ربع کمتر باشد تحصیل آراء نمیشود

۷٤ — حق نطق باکسی است که پس از عنوان مطلبی اول خواهش نطق کند وبعد بترتیب اظهار

۷٥ — هریك از مجلسیان که مستعد برای نطق هستند دراول امر بیش ازیك مرتبه حق نطق ندارند ولی بعداز آنکه سایر اعضاء مجلس هر کدام یك مرتبه نطق کردند یا ازسکوت آنها معلوم شد که نطقیدر آن موضوع معین ندارند و مطلب هم مجمل ماند آنوقت ناطق اول میتواند با اجازهٔ رئیس ثانیا نطق کند تاوقتیکه مطلب تعیین وتشریح شود

۷٦ — اگر یکی از مجلسیان که نوبت نطق اوست نطق کرد ولی مجلسیان نطق اورا ملتفت نشدند می تواند از رئیس اجازه بخواهد که نطق خودرا تجدید نماید

۷۷ — در موقعی که مباحثه مطلبی در مجلس طول کشید و رأی مجلسیان معلوم نشد هریك از آنها میتوانند برخواسته واظهار دارند که مذاکرهٔ این مطلب طول کشیده باید رئیس اکثریت آراء را معین کند

در این موقع اگر پانزده نفر از مجلسیان شخص متکلم را تقویت کردند رئیس باید فوراً بمجلس اعلان بدهد ودرصدد کسب اکثریت برآید

## فصل یازدهم

### در طریقهٔ بدست آوردن اکثریت آراء

۷۸ — برای تعیین اکثریت آراء پس از اعلان رئیس بهریك از اعضاء دوقطعهٔ مقوا داده میشود که یکی از آنها سفید ودیگری کبود خواهد بود و اسم گیرنده روی آنها چاپ است مقوای سفید نشانهٔ قبول و کبود نشانهٔ ردمطلب است هریك ازاعضا باید رأی خودش را بانداختن یکی ازدوقطعه مقوا درظرفی که نزداو میبرند ظاهر سازد پس از تحصیل آراء تمام اعضا آن ظرف را در حضور حاضرین خالی میکنند ویکی از منشیان مقواهای سفید را جدا ومقوا های کبودرا جدا بصوت بلند شماره مینماید ورئیس مجلس حاصل شماره را اعلام می کند

۷۹ — رئیس ومنشیان باید رای خود را بعد از آراء سایرین وقبل از شماره آراء بترتیب فوق اظهار نمایند

۸۰ — هرگاه در موقع بدست آوردن اکثریت آراء یك یا چند نفر که عده آنها بیش از ربع عدهٔ اعضای مجلس نباشد حاضر نبودند حق ندارند رای مجلس را قبول نکنند

## فصل دوازدهم

### در توضیح خواستن از ادارات

۸۱ — سؤالات مکتوبی که از طرف مجلس از وزراء میشود باید

در مادهٔ معین باشد وپانزده نفر از اعضاء مجلس آنرا امضاء نموده برئیس بدهند که سواد آنرا بمهر مجلس بمقام صدارت تبلیغ نموده اصل را بدفتر خانه مجلس بسپارد درموقعی که رئیس این سؤالات را بمقام صدارت یاوزراء تبلیغ می کند باید روزی را تعیین کند که صدر اعظم یا وزیری که مطلب راجع باوست یا معاون انها برای جواب دادن درمجلس حاضر شود

۸۲ ــ روز موعود اول کسیکه توضیح خواسته و منشا سؤال بوده مطلب را اظهار وموجه میدارد تا وزیر یا معاونی که حاضراست جواب بگوید

## فصل سیزدهم

### در انشاء عرایض بحضور مبارك

۸۳ ــ برای انشاء عرایض بحضور مبارك همایونی انجمنی مرکب از دوازده نفر از اعضای مجلس تشکیل میشود که هردو نفر از انها از طبقهٔ باشند این انجمن بریاست رئیس مجلس عریضه را نوشته پس‌ازقرائت در مجلس بتوسط هیئتی که مرکب است از رئیس مجلس وشش نفر دیگر که طبقات شش کانه انتخاب کنند بعرض میرسد

## فصل چهاردهم

### دررسیدگی بشکایات راجعهٔ بانتخابات

۸٤ ــ چنانکه در نظامنامه انتخابات مقرر است شکایات در انتخابات را باید بالاخره راجع بمجلس‌شورای ملی نمایند وبرای رسیدگی باین‌شکایات باید انجمن تحقیقی تشکیل شود که بمواد شکایات رسیدگی نماید

۸۵ — شکایات راجعه بانتخابات را در هر محلی باید در ظرف ده روز پس از انجام انتخابات به پست خانه آن محل داده باشند والا طرف ملاحظه نخواهد بود

۸۶ — انجمن تحقیقات شکایاتی را که بموقع بمجلس ارسال شده باشد رسیدگی مینماید وصورت مجلس انجمن را بمجلس عرضه میدارد و اگر منتخبی بر خلاف نظامنامه انتخاب شده باشد باید آن انتخاب اعاده شود ولی تا روزیکه در این خصوص حکم مجلس صادر نشده آن منتخب از اعضای مجلس محسوب است وحق رای دادن دارد

## فصل پانزدهم

### در تکالیف تماشاچی

۸۷ — عموم مردم میتوانند با داشتن بلیط برای استماع مذاکرات در اجلاسات علنی داخل مجلس شورای ملی بشوند و در جائی که برای تماشاچی مقرر است بنشینند

۸۸ — تماشاچیان بهیچوجه حق شرکت در مذاکرات مجلس ندارند وباید در کمال آرامی نشسته فقط مستمع باشند

۸۹ — تماشاچیان باید در ورود بمجلس خود را مکلف باطاعت قوانین نظمیهٔ مجلس دانسته درصورت تخلف از آنها از هر گونه اقدامات سخت زنجند

## خاتمه

۹۰ — هریك از این قوانین ونظامات که بحکم تجربه واقتضای وقت جالب نسخ وتغییر باشد اعضاء مجلس بحکم اکثریت میتوانند آنرا بقانون دیگر که مناسب باحال مجلس باشد تبدیل کنند وهمچنین فصول جدیدی که طرف احتیاج بشوند براین نظامنامه اضافه خواهد شد بتاریخ ۲۹ شهر شعبان ۱۳۲٤

# قانون انجمنهای ایالتی و ولایتی

## قانون انجمنهای

# ایالتی و ولایتی

## فصل اول در تشکیل انجمنهای ایالتی

۱ — ایالت قسمتی از مملکت است که دارای حکومت مرکزی و ولایات حاکم نشین جزو است

۲ — درمرکز هر ایالتی انجمنی موسوم بانجمن ایالتی به تفصیل ذیل تشکیل میشود

۳ — اعضای انجمن ایالتی مرکب میشود از منتخبین کرسی ایالت و توابع آن و مبعوثینی که از انجمنهای ولایتی فرستاده میشوند

٤ — عده منتخبین کرسیهای ایالت دوازده نفر خواهد بود وعده مبعوثینی که ازولایات جزو بکرسی ایالت فرستاده میشوند موافق عدهولایات حاکم نشین جزو خواهد بود باین معنی که هریك از انجمنهای ولایتی فقط یك نفر از میان خودشان باکثریت آراء باطلاع حکومت انتخاب نموده با اعتبار نامه بامضای انجمن ولایتی بانجمن ایالتی میفرستند

۵ - ایلاتیکه درقلمرو ایالتی سکونت دارند میتوانند یك نفر منتخب بانجمن ایالتی بفرستند

### شرایط انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان در شهر ها

٦ — انتخاب کنندگان اعضاء انجمنهای ایالتی درشهرها باید دارای

شرایط ذیل باشند اولا تابعیت ایرانیه ثانیا اکمال بیست و یك سال اولا ثالثا داشتن ملك یا خانه در آن ایالت یا دادن مالیات مستقیم

٧ — اشخاص ذیل حق انتخاب ندارند اولا اشخاصیکه بواسطه جنحه یا جنایتی مجازات قانونی دیده اند ثانیا اشخاصیکه معروف بفساد عقیده و ارتکاب قتل یا سرقت باشند ثالثا اشخاص ورشکسته بتقصیر رابعا طایفه نسوان خامسا اشخاص خارج از رشد

٨ — اشخاص ذیل از شرکت در انتخابات بشرط ممنوعند اولا حکام و معاونین آنها در محل حکومت ثانیا عمال نظمیه شهری که در آن انتخابات بعمل می آید ثالثا مامورین نظامی بری وبحری داخل در نظام

٩ — شرایط انتخاب شدن همان شرایط انتخاب کردن است بعلاوه باید انتخاب شده گان سواد فارسی کامل داشته باشند و سنشان کمتر از سی سال نباشد وداخل خدمت دولتی نباشند

١٠ — اشخاصیکه انتخاب میشوند باید قبل از وقت یا خودشان داو طلب انتخاب شدن باشند یا بتکلیف انتخاب کننده گان قبول انتخاب شدن را نموده باشند

## ترتیب انتخاب اعضا در شهر ها

١١ — درهر شهری که انتخابات بعمل می آید انجمنی برای نظارت در انتخابات تشکیل می یابد که مرکب از شش نفر از معاریف انتخاب کننده گان شهر ودر تحت نظارت حاکم یا نایب الحکومه یا معاونشان خواهد بود

۱۲ — پس از تشکیل اعضاء انجمن ازمیان خودشان یك نفر رئیس ویك منشی انتخاب خواهند نمود

۱۳ — نظم مجلس و حفظ قوانین انتخاب بارئیس و نوشتن صورت مجلس بامنشی خواهد بود

۱٤ — انجمن نظار فقط مشغول امر انتخاب خواهد بود وبهیچوجه داخل در گفتگوی دیگری نخواهد شد

۱۵ — انجمن نظار اعلانی مرتب نموده دوهفته قبل ازروز انتخاب که جمعه خواهد بود درشهر اشاعه میدهد

۱٦ — اعلان مذکور درماده فوق مطالب ذیل را دارا خواهد بود اول محل وایام واوقاتی که انجمن نظار خواهد بود برای دادن تعرفه باشخاصی که شرایط انتخاب کردن را دارا هستند دوم مواد شش‌گانه این قانون را سوم محل و روز و مدتی را که انجمن نظار حاضر خواهد بود برای گرفتن اوراق انتخاب از دارندگان تعرفه انتخاب چهارم عدهٔ اعضائیکه باید انتخاب شوند

۱۷ — محل اجتماع انجمن نظار حتی المقدور قسمی انتخاب خواهد شد که درمرکز شهر واقع باشد تامردم بتوانند بسهولت آزادی ورود کرده تعرفه بگیرند یا روز انتخاب رای بدهند مثل مساجد یا مدارس

۱۸ — تعرفه‌که بانمره و تاریخ بمهر اعضای انجمن نظار بانتخاب کننده‌گان داده میشود محتوی اسم خود وپدر وسن وشغل ومنزل انتخاب کننده خواهد بود همچنین تعیین روز و محلی را مینمایدکه دارنده تعرفه باید حاضر شده رای خود را بدهد

۱۹ ــ انجمن نظار تمام تعرفه هائی را که میدهد بترتیب نمره در کتابچه ثبت خواهد نمود وروز انتخاب که فقط یك روز خواهد بود و بوسیله اعلان وتعرفه معین گردیده انجمن نظار از صبح تا شام درمحلی که معین شده حاضر می شود

۲۰ ــ روز انتخاب انجمن اقلا ده ساعت برای تحصیل آراء حاضر خواهد بود ساعت افتتاح و اختتام مجلس انتخاب قبل از وقت اعلان خواهد شد

۲۱ ــ پس از انقضای وقتی که معین شده دیگر ورقه انتخاب از کسی قبول نخواهد شد

۲۲ ــ دادن رای باید مخفی باشد واز این جهت دارنده تعرفه باید قبل از دخول بمجلس انتخاب مطابق عدهٔ که اعلان شده است اسم یك یا چند نفر را که دارای شرایط انتخاب شدن باشند روی یك قطعهٔ کاغذ سفید بی نشان نوشته تا کند وبا خود داشته باشد

۲۳ ــ پس از حضور اعضای انجمن و افتتاح مجلس انتخاب در ساعتی که اعلان شده قبل از شروع بگرفتن اوراق انتخاب رئیس انجمن نظار جعبهٔ که برای ضبط اوراق انتخاب است در حضور اعضای انجمن و حاضرین از انتخاب کنندگان باز نموده خالی بودن آن را مینماید

۲۴ ــ دارندگان تعرفه برای ورود بمجلس انتخاب باید تعرفه وورقه انتخاب خودرا دردست داشته باشند

۲۵ ــ اشخاصیکه تعرفه ندارند حق دخول و مزاحمت را ندارند

۲٦ ـــ هر یك از دارندگان تعرفه پس از ورود بمجلس انتخاب در کمال آرامی تعرفه و ورقه انتخاب خود را برئیس خواهند داد

۲۷ ـــ رئیس نمرهٔ تعرفه را بصوت بلند می گوید تا یکی ازاعضای انجمن نمره را در کتابچه ثبت تعرفه پیدا نموده نشان کند پس از نشان آن نمره رئیس تعرفه را بصاحبش رد نموده ورقه انتخاب او را بدون نگاه کردن در جعبه انتخاب می اندازد

۲۸ ـــ انتخاب کنندگان پس از دادن ورقه انتخاب وپس گرفتن تعرفه در صورت تنگی جای واختلال نظم وترتیب انتخاب وامر رئیس ازمجلس انتخاب خارج خواهند شد

۲۹ ـــ رئیس از حضور عدهٔ از انتخاب کنندگان در مجلس انتخاب مضایقه نخواهد نمود مگر اینکه موجب تنگی مکان ومعطلی وبی نظمی امر انتخاب بشود در این صورت اطاعت امر رئیس لازم است

۳۰ ـــ دخول درمجلس انتخاب با داشتن حربه ممنوع است

۳۱ ـــ پس از انقضای وقت مجلس انتخاب یا نشان شدن تمام نمره‌ها در کتابچه ثبت تعرفه رئیس ختم انتخاب را بصوت بلند اعلان می نماید وپس از آن دیگر از کسی ورقه انتخاب قبول نمیشود

۳۲ ـــ پس ازاعلان ختم انتخاب رئیس جعبه انتخاب را درحضور اعضای انجمن نظار وحاضرین از انتخاب کنندگان خالی نموده امرباستخراج اسامی می نماید

۳۳ — کار اول تعیین عده اوراق انتخاب خواهد بود و نتیجه آن بتوسط منشی انجمن در صورت مجلس روز انتخاب ثبت میشود

٣٤ — پس از تعیین عده اوراق انتخاب یکی از اعضا اسامی مرقومه روی اوراق را یك یك بصوت بلند میخواند ویك نفر دیگر از اعضا میدهد

۳۵ — منشی مجلس باید اسامی که خوانده میشود در بالای صفحه کاغذی سیاهه نموده هر چند دفعه که یك اسم مکرر میشود زیر آن برای شماره علامتی بگذارد

٣٦ — در صورتیکه روی اوراق انتخاب بیشتر یا کمتر از عده معینه در اعلان اسامی نوشته باشند نقضی در امر انتخاب حاصل نخواهد شد در صورت اول آن عده اسمی که زیاد نوشته شده از آخر ورقه خوانده نخواهد شد

۳۷ — ازاوراق انچه سفید لایقرء باشد یا انکه صحیحا معرفی انتخاب شده را نکند یا امضای انتخاب کننده را داشته باشد یا بیش از یك ورق باشد محسوب نخواهد بود ولی عینا ضمیمه صورت مجلس میشود

۳۸ — بلا فاصله پس از استخراج و شمارهٔ آراء رئیس نتیجه را بصوت بلند اعلان مینماید واوراق انتخاب را پاره وباطل مینماید باستثنای انهائیکه در ماده فوق ذکر شدکه ضمیمه صورت مجلس می شود

۳۹ — انتخاب شده اشخاصی خواهند بود که اکثریت نسبی آراء بطرف ایشان باشد

٤٠ — صورت مجلس انتخابات را منشی در دو نسخه تحریر نموده

بامضای انجمن نظار میرساند یك نسخه بحاکم یا نایب الحکومه داده خواهد شد و نسخه دیگر با کتابچه ثبت تعرفه و اوراق مذکور در ماده ۳۸ در نزد یکی از اعضا که انجمن نظار معین کند امانت میماند که پس از تشکیل بانجمن ایالتی یا ولایتی تسلیم نماید

۴۱ — در صورت تساوی آراء منتخب بحکم قرعه معین می شود

۴۲ — در صورتیکه تجدید انتخاب لازم شود جمعهٔ آینده خواهد بود

۴۳ — اگر از انتخاب کننده کان وانتخاب شونده کان کسی در حین انتخاب شکایت یا ایرادی در امر انتخاب داشته باشد مانع از انجام انتخاب نخواهد شد ولی شرح ان شکایت باید در صورت مجلس درج شود

۴۴ — شکایات وایرادات راجعه بانتخابات باید درظرف یك هفته بعد از ختم انتخابات بانجمن نظار اظهارشود تا انجمن رسیده گی نموده حکم خود را بدهد ونتیجه راضمیمه صورت مجلس انتخاب نماید

۴۵ — متشکیان از انتخابات اگراز حکم انجمن نظار راضی نباشند میتوانند پس از افتتاح انجمن ایالتی یا ولایتی شکایات خودشانرا در ظرف هفته اول تجدید نمایند وحکم انجمن ایالتی یا ولایتی قطعی خواهد بود

۴۶ — حق اعتراض و ایراد برانتخابات را اشخاصی دارند که حق انتخاب کردن و انتخاب شدن را داشته باشند

۴۷ — انجمن نظار یك هفته بعد از انجام انتخابات متفرق خواهدشد

## شرایط انتخاب کنندکان وانتخاب شوندکان بلوك

۴۸ ــ انتخاب کنندکان وانتخاب شوندکان بلوك باید دارای صفات ذیل باشند اولا تابعیت ایرانیه ثانیا کمتر نبودن سن از بیست و پنج ثالثا داشتن زراعت ودادن مالیات رابعا معروف نبودن بقتل یاسرقت خامسا داخل نبودن درخدمت نظامی

۴۹ ــ انتخاب شوندکان باید علاوه برانچه درماده فوق ذکر شد کمتر از سی سال نداشته باشند ودر امور محلی صاحب بصیرت و اطلاع باشند وداخل درخدمت دولتی نباشند

## ترتیب انتخاب اعضاء دربلوك

۵۰ ــ از هر قریهٔ یك نفر بانتخاب اهل قریه انتخاب میشود و تمام منتخبین قراء یك بلوك درمرکز بلوك جمع شده بایکنفر منتخب انجا باطلاع نایب الحکومه بلوك یك نفررا باکثریت آراء ازمیان خود منتخب نموده باعتبار نامهٔ که امضای نایب الحکومه و انتخاب کنندکان را خواهد داشت بانجمن روانه میدارند و بمنازل خود مراجعت مینمایند

۵۱ ــ منتخبینی که ازطرف اهالی قراء بمرکز بلوك برای انتخاب نماینده فرستاده میشوند باید اعتبار نامه بامضای ریش سفیدان قریه خود داشته باشند

۵۲ ــ منتخبین قرأ مختارند اگر بخواهند برای نمایندگی در انجمن ازاهل شهر کسی را انتخاب کنند

## ترتیب انجمن ایالتی

۵۳ — یك هفته بعد از انجام انتخاب در شهرها انجمن ایالتی منعقد گشته مشغول امور راجعه بخود میشود رأی انجمن درغیبت مبعوثین توابع مناط اعتبار واجرا است

۵۴ — انجمن ایالتی اعتراضات بانتخابات را موافق قوانین مقرره رسیدگی خواهد کرد وباید درظرف یکماه پس از رسیدن اعتراضات بانجمن آنها را قطع و فصل کنند چنانچه رجوع اعتراضات بمحاکم عمومی لزوم یابد ابتدای آن یکماه از روزی خواهد بود که این ارجاع مقرر میشود رسیدگی و محاکمه انجمن فقط در ایرادات مرقومه در ورقه اعتراضیه است

۵۵ — اعضای انجمن ایالتی که انتخاب آنها مورد ایراد است تا زمانیکه ایرادات بثبوت نرسیده میتوانند در اجلاسات حضور بهمرسانیده رأی دهند

۵۶ — هریك از اعضای انجمن میتوانند از عضویت استعفا نمایند و همچنین انجمن یاشورای ملی میتوانند یکی از اعضاء انجمن را بعد ازثبوت تقصیر بحکم قانون از عضویت معاف دارند

۵۷ — هریك از اعضاء که شرط عضویت ازوی سلب شود بحکومت انجمن از عضویت معاف میشود

۵۸ — هریك از اعضاء که در ده اجلاس متوالی بدون عذر موجه در انجمن حاضر نشود بحکم انجمن ازعضویت خارج میشود

۵۹ — هر عضویکه موافق مواد فوق از عضویت معاف شده باشد می تواند در این خصوص بمجلس شورای ملی شکایت کند تا بشکایت او رسیدگی شود .

۶۰ — هر عضوی که می خواهد ازعضویت استعفا نماید باید استعفاء خود را کتبا وصریحا برئیس انجمن عرضه دارد تا ازطرف انجمن بتوسط حکومت اقدامات لازمه در انتخاب عضو دیگری بجای او بشود

۶۱ — مدت دورهٔ انتخابیه اعضای انجمن های ایالتی چهار سال خواهد بود و پس از انقضای دو سال اول نصف از اعضاء بحکم قرعه از عضویت خارج و عوض آنها انتخاب می شود و ازاین ببعد در رأس هر دو سال آن نیمهٔ از اعضا که دوره چهار سال عضویت آنها بسر آمده بموجب انتخاب جدید تبدیل یا تجدید میشود

۶۲ — در صورتیکه عضوی قبل از انقضای دورهٔ انتخابیه بسبب استعفاء یا معاف شدن از انجمن خارج بشود عوض او باید در ظرف یکماه از محل خود انتخاب شده در انجمن حاضر بشود و انجمن ایالتی باید مواظب اجرای این امر باشد

۶۳ — انجمن ایالتی در تمام سال منعقد خواهد بود و لی در سه ماه تابستان در هر ماه ثلث اعضاء بحکم قرعه حق تعطیل دارند

۶۴ — در موقع افتتاح انجمن اعضائیکه حاضر هستند یکنفر رئیس یك نفر نایب رئیس و دومنشی ازمیان خود باکثریت آراء برای یکسال انتخاب خواهند نمود و در این موقع باید اقلا سه ربع از اعضاء حضور داشته باشند .

۶۵ — انجمن های ایالتی موافق نظامنامه داخلی امور داخلی خود را مرتب خواهند کرد .

۶۶ — انجمن های ایالتی میتوانند یك یا چند نفر از اعضاء انجمن را برای رسیدگی بامور یکه راجع بانهاست مامور نمایند

۶۷ — رؤسای شعب مختلفه ادارات دولتی در ایالات باید اطلاعات کتبی و شفاهی که انجمن بخواهد و راجع بان ایالت باشد بدهند

۶۸ — انجمن ایالتی میتواند مستقیما بدون واسطهٔ حاکم مکاتبه با شعبات مختلفه ادارات دولتی در ایالات بنماید باستثنای اداراتیکه در تحت ریاست خود حاکم واقعند که در این صورت طرف مکاتبات خود حاکم خواهد بود .

۶۹ — حاکم یا معاون او حق حضور و نطق در اجلاسات انجمن ایالتی دارد مگر در مواردی که بمحاسبات حکومتی رسیدگی میشود .

۷۰ — اجلاسات انجمن علنی است ولی بر حسب خواهش پنجنفر از اعضاء یا حاکم یا رئیس با رعایت اکثریت آراء میتوان مجلس محرمانه بدون حضور تماشاچی تشکیل داد

۷۱ — اشاعه صورت مجلس محرمانه موقوف برای کسی است که انجمن محرمانه را خواسته است

۷۲ — نظم داخلی انجمن بعهده رئیس است هر یك از اعضا که برخلاف نظم انجمن رفتار نماید بحکومت خود انجمن موافق نظامنامه

داخلی مجازاتش مقرر میشود واگر از غیراعضا حرکتی مخالف انتظامات مجلس ظهور کند رئیس میتواند بتوسط مامورین نظمیه که در تحت اطاعت او هستند مقصر را اخراج یا توقیف کند وعده مامورین نظمیه برای انجمن ایالتی از شش الی دوازده نفر وبرای انجمن ولایتی از دو الی شش نفر مقرر است

۷۳ — در صورتیکه در انجمن جنحه یا جنایتی واقع شود صورت واقعه را رئیس امضا می کند وبمحکمه که در این باب باید حکم کند میرساند

۷۴ — در صورتیکه برای حفظ نظم داخلی انجمن حضور دسته از مامورین نظامی یا نظمیه لازم باشد رئیس میتواند بقدر کفایت انهـا را از حاکم بخواهد

۷۵ — در صورتی که بیش از نصف اعضا حاضر باشند شروع بمذاکرات میشود

۷۶ — برای تحصیل رای اقلا حضور دوثلث اعضا لازم است

۷۷ — در صورتیکه عده اعضا در اجلاسی از عدهٔ مقرره کمتر باشد مذاکرات و کسب رای موکول بمجلس آینده میشود ودر اجلاس ثانی بدون مراعات عدد مذاکرات میشود واکثریت آراء حاضرین مناط اعتبار خواهد بود ودر صورت مجلس انجمن اسامی غائبین باید نوشته شود

۷۸ — در صورتیکه ربع اعضاء حاضر خواهش کنند کسب رای مخفی می شود

۷۹ — در صورت تساوی اراء رای رئیس بمنزله دورای محسوب

است در انتخاب اشخاص حتما رای مخفی گرفته میشود ونتیجه رای وعده رای دهنده گان باید در صورت مجلس ثبت گردد

۸۰ — همه روزه صورت مجلس رسمی بطور خلاصه باید مرتب و محرر شود ودر ظرف چهل وهشت ساعت بعد از اختتام هر اجلاسی آن صورت بروزنامه نویسان در صورت مطالبه داده شود

۸۱ — روزنامهای محلی هر کاه عقاید خود را درخصوص مذاکرات انجمن خواسته باشند طبع نمایند باید قسمتی از صورت مجلس انجمن را که مربوط بان است نیزدرج نمایند والا موردمؤاخذه وموافق قانون انطباعات مجازات می شوند

۸۲ — صورت مجالس باید بتوسط یکی از منشیان نوشته شده در ابتدای اجلاس اینده بامضای رئیس ومنشی برسد واین صورت باید محتوی باشد بر مذاکرات واسامی اعضائیکه داخل در مباحثه شده اند و خلاصه اظهارات انها

۸۳ — کلیه اشخاصیکه حق انتخاب دارند یا در ولایات مالیات بده باشند حق دارند صورت مجالس علنی را بخواهند و از روی انها صورت بردارند وبتوسط روزنامجات منتشر سازند

۸۴ — کلیه مذاکرات ومباحثاتی که خارج از وظیفه انجمن است از درجه اعتبار ساقط است وبموقع اجراء گذارده نمیشود هر کس حق دارد باین قبیل اقدامات که خارج ازوظیفه انجمن است ایراد واعتراض کند

۸۵ — اعلیحضرت همایونی بتصویب وزیر داخله نظر بدلائل موجه

میتوانند انجمنی را بموجب فرمان مرخص و درهمان فرمان امر بتجدید انتخاب فرمایند که درظرف یکماه امر انتخابات جدیده انجام یابد و باید انجمن بعد از تکمیل امر انتخابات بفاصله یك هفته تشکیل یابد و منعقد شود .

۸۶ — مردم مختارند که هر کدام از اعضاء سابق را که بخواهند و از آنها رضایت داشته باشند دوباره انتخاب نمایند .

## فصل دوم در وظایف انجمنهای ایالتی

۸۷ — وظایف انجمن های ایالتی منحصر است بنظارت دراجرای قوانین مقرره و رسیدگی وقرارداد درامور خاصه ایالات موافق شرح ذیل یا اخطار وصلاح اندیشی درصرفه وامنیت وآبادی ایالات

۸۸ — ایجاد قانون از وظیفه انجمن های ایالتی خارج است

۸۹ — انجمن های ایالتی میتوانند در کلیه تظلماتی که از حکام ایالات و ولایات میرسد رسیدگی کرده هر گاه رفتار حاکم بر خلاف قانون باشد نقض قوانین را باو اخطار نمایند ودرصورت عدم ظهور نتیجه مراتب را بادارات مرکزی دولت اظهار داشته احقاق حق متظلمین را بخواهند

۹۰ — مادامی که ادارات عدلیه تشکیل نشده در صورتیکه کسی از حکمی که در بارهٔ او ازیکی از محکمه های عرفیه صادر شده باشد بانجمن شکایت وتظلم کند انجمن میتواند درهمان محکمه امرباستیناف وتجدیدرسیدگی کند واگر این استیناف رفع شکایت محکوم علیه را نکند انجمن حق دارد رسیدگی درآن امر را بادارات مرکزیه ارجاع کند .

۹۱ — انجمن ایالتی حق نظر در وصول و ایصال مالیات بهر عنوان که موافق قانون مقرر شده باشد دارد تصفیه شکایات راجعه بمالیات و همچنین تحقیق درباب استدعای تخفیفات و تشخیص امر آفات بر عهده انجمن ها است و نتیجه تخفیفات بتوسط حاکم ایالات باید بوزارت مالیه ابلاغ شود که با تصویب وزارت مالیه بموقع اجراء گذارده شود

۹۲ — انجمن ایالتی میتواند در مواردی که برای مصارف محلی از قبیل راه سازی و تاسیس مدارس و پل سازی و غیره وجهی لازم شود آن وجه را به نسبت تقسیم مالیات همان محل سرشکن اهالی نماید موافق حدی که در قانون مالیه مقرر است

۹۳ — انجمن ایالتی میتواند در موقع احتیاج برای احداث پاره تاسیسات عام المنفعه ازقبیل راه و پل ومدرسه وغیرها مبلغی استقراض کند مشروط بر اینکه محل ادای آن استقراض از عایدات معمولی یافوق العاده همان ایالات باشد واین استقراض بدون تصویب مجلس شورای ملی وامضای ملوکانه صورت پذیر نخواهد شد .

۹۴ — در صورتی کهانجمن اخذ مالیاتی فوق العاده علاوه برحدود مقرره لازم داند بایدموافق قانون اساسی بتصویب مجلس شورای ملی برسد

۹۵ — مالیات فوق العاده فقط بمحلی تعلق میگیرد که فایده تاسیسات مذکوره در مواد فوق راجع بان است چنانچه فائده تاسیسات راجع بتمام ایالات باشد مالیات هم سرشکن تمام ایالات می شود و اگر فایده آن به بلد یا بلوکی خاصه تعلق گیرد مالیات مزبور هم فقط از همان بلد یا بلوك گرفته خواهد شد .

تنبیه - وجوهیکه بموجب موادفوق برسبیل فوق‌العاده سرشکن اهالی میشود باید به نسبت مالیاتی باشد که پس از ممیزی جدید مقرر خواهد شد

۹۶ — قرارداد های انجمن درامورذیل باکثریت اراء واجب‌الاجرا است مگر انکه حاکم در مدت بیست روز پس از صدور حکم اخطار کند که قرار داد انجمن مخالف قانون یا خارج ازوظیفه انجمن است ونسخ انرا بخواهد اگر انجمن متقاعد نشد حاکم باید ناسخ ان قرارداد را درظرف دو ماه بتصویب مجلسین وصحه همایونی صادر نماید و الا قرار داد انجمن باید بموقع اجرا گذارده شود

۹۷ — قرار داد های مذکوره در ماده فوق از قرار ذیل است

اول در خصوص خرید وفروش ومعاوضه اموال منقوله وغیر منقوله ایالتی باستثناء ابنیه حکومتی ومحکمه ها ومدارس ومحبس‌ها وعمارات نظمیه واشیاء منقوله متعلق بانها دوم در ترتیب اداره ونگاهداری اموال منقوله و غیر منقوله سوم در اجاره واستجاره مستقلات واملاك برای صرفه یا رفع حاجت ایالت چهارم در خارج کردن عمارات یا ملکی از تصرف اداره و بتصرف اداره دیگر دادن باستثناء ابنیه حکومتی ومحکمه ها ومدارس ومحبس ها و عمارات نظمیه که باید باتصویب ادارات مرکزی باشد پنجم در ردوقبول عطایا نسبت بایالات مشروط بر آنکه اعتراضی بر انها نشده باشد ششم در بیمه کردن عمارات وابنیه ایالتی هفتم در اداره شوارع ایالتی ورسیدگی بنقشها وبازدید کارهائیکه برای ساختن وتعمیر راههای ایالتی لازم است ودر تعیین اداراتیکه ساختن ومرمت این راهها بانها باید واگذار شود و در باب طرق شوسه وغیره که درتحت امتیاز خارجه یاداخله است وظیفه انجمن فقط

نظارت است براینکه بشروط مقرره امتیاز نامه عمل شده باشد ودرصورتیکه انجمن تخلفی از مواد امتیاز نامه معلوم دارد باید ملاحظات خودرا بدون مداخله بوزارت فواید عامه اطلاع دهد هشتم در اداره شوارع عمومی که منافع انها بچندین ولایت میرسد وتعیین بلوکاتیکه باید شرکت درایجاد ونکاه داری آن راهها بنمایند وتعیین وجه سالیانه پس از تحصیل اراء انجمنهائیکه در این امر شرکت دارند و تقسیم وجوهی که دولت یا ایالات از برای کلیه این قبیل راهها میدهد وتعیین اداراتیکه ساختن این شوارع بانها واگذار میشود وتبدیل بی کاریها بوجوه نقدیه نهم درایجاد وسائل عبوروحمل ونقل ازقبیل کشتی های کوچك و کرجی جهة عبور از رودخانها وغیرها وتعیین حق العبور دهم در رسیدگی بنقشه وباز دید کلیه کارهائیکه مخارج آنها از وجوه ایالات داده میشود وتعیین اداره که اجرای این کارها بعهده آن محول خواهد شد یازدهم در رسیدگی باظهارات اهالی بلوکات وقراء وقصبات وشرکتها واشخاص مختلفه برای کمك نقدی درانجام کارهائیکه منافع ایالتی دارد دوازدهم درتعیین سهم نقدی ایالات در مخارجی که منافع انها هم بایالات هم به بلوکات میرسد سیزدهم در حفظ حقوق علایق واملاك ایالتی درمحکمها چهاردهم دررسیدگی بمحاسبات مریضخانهای ایالتی وهمچنین قراردادبامریضخانهای متفرقه درخصوص پذیرفتن مرضای فقرا پانزدهم دراداره دارالایتام شانزدهم درتعیین سهم بلوکات جهة مخارج مریضخانها ودارالایتام و تشخیص ماخذ این تقسیم هفدهم درتاسیس واداره کردن دارالعجزه ایالتی هیجدهم درتاسیس واداره صندوق وظیفه برای مامورینی که حقوق آنها از وجوه ایالتی پرداخته میشده وبواسطه پیری و نا توانی وقدمت خدمت

معاف از خدمت شده اند و همچنین برای ورثه اشخاصی که در سر خدمت وفات کرده اند نوزدهم در معاونت نقدی برای تکمیل تحصیل شاگردان قابل بی بضاعت بموجب راپورت مفتشین انجمن های علمی وادارات مدارس و سلب این امتیاز درصورت عدم استحقاق یاظهور تقصیر بیستم درتاسیس مجلس امتحان برای انتخاب شاگردانی که بانها جهة تکمیل تحصیل معاونت می شود بیست و یکم دررسیدگی باختلافاتیکه ما بین دو یاچند بلوك در خصوص تقسیم مخارج مشترکه حاصل شود بیست و دویم در رسیدگی بقرار داد های انجمن های بلدی در خصوص برقرار نمودن یاتوقیف یا تغییر دادن مکان ها و میدانهائیکه جهة بار انداز وفروش امتعه دائما یاموقتا بر قرار میشود بیست و سیم دو قریه را از بلوکی خارج کردن و جزو بلوك دیگر محسوب داشتن با موافقت انجمن های ولایتی بیست وچهارم در رسیدگی بصورت اسامی اشخاصیکه در بلوك حق انتخاب کردن دارند

۹۸ — چون انجمن های ایالتی بصیرت در امور و حوائج ایالات دارند لازم است اولیای دولت قبل از اقدام به تغییرات در ایالات رای انجمن های مزبوره را بخواهند ولی مجبور به پیروی رای آنها نیستند

۹۹ — اولیای دولت باید در مسائل ذیل رای انجمن را بخواهند اول در صورتیکه بخواهند حدود ایالات یا بلوکات ویا مقر حکومت راتغییر بدهند سوم درصورتی که بخواهند بعضی از مراتع را تبدیل به جنگل نمایند .

۱۰۰ — صلاح اندیشی در وجوهی که از خزانه دولتی برای مخارج

عمومی ایالات بعنوان کمك داده میشود بعهده انجمن ایالتی است و باید از قرار داد انجمن بی اندازه تجاوز نشود

۱۰۱ ــ در خصوص اعانهائی که از ادارات دولتی برای مخارج مساجد وتاسیسات خیریه یا معاونت در ایجاد یا مرمت مدارس و دارالعجزه وهمچنین کمك بانجمن های زراعتی وفلاحتی میشود انجمن می تواند صلاح اندیشی خود را با رعایت ترتیب اهمیت بادارات دولتی اظهار نماید

۱۰۲ ــ انجمن ایالتی می تواند بتوسط رئیس انجمن ایرادات خود را در اموریکه راجع بمنافع ایالات است وهمچنین اعتراضاتیکه در خصوص ترتیب و حوائج ادارات متعلقه بایالات دارد بوزارت خانه ها اظهار کند

۱۰۳ ــ در کلیه امور معاشی و اداره انجمن ایالتی میتواند رأی خودرا اظهار کند لیکن دراموری سیاسی حق مذاکره ندارد . تنبیه - امور سیاسی عبارت از مسائلی است که راجع باصول اداره وقوانین اساسی مملکت و پلتیك دولت باشد

۱۰٤ ــ ایرادات انجمن درخصوص منافع ایالتی بیکی از ملاحظات سه کانه ذیل راجع تواند شد . اول اینکه دراجرای آن امور منافع مخصوصه آن ایالات منظور نشده باشد دوم آنکه ازمنافع مخصوصه آن ایالات صرف نظر کرده باشند سوم آنکه بملاحظه منافع دیکر چشم از منافع آن ایالات پوشیده باشند

## فصل سوم بودجه و محاسبات ایالات و ولایت

۱۰۵ ــ هر ایالت یاولایت صاحب بودجه خواهد بود که جمع وخرج معمولی و فوق العاده آن از قرار تفصیل ذیل است

۱۰۶ — جمعهای معمولی بودجه ایالت یاولایت ازاین قراراست اول وجهی که بعد از ممیزی وتعدیل مالیات برطبق قانون مالیه وبرحسب حکم دولت و تصویب مجلس شورای ملی از مالیات هر ایالت و ولایتی برای مخارج محلی انجا وا گذار میشود دوم منافع اموال ایالتی یاولایتی سوم منافع حاصله از حق العبور طرق و معابریکه بتوسط ایالت و ولایت ساخته شده وحق اخذ آن را دارند چهارم سهمی که بلوکات ازبابت نگاهداری طرق وشوارع بایالات یاولایت میدهند جمعهای فوق العاده ایالات و ولایات از قرار ذیل است اول مالیات فوق العاده که برحسب اقتضای ضرورت و بحکم قانون موقتا علاوه بر معمول دریافت میشود دوم وجه استقراض که در موقع لزوم برحسب قانون استقراض آن تصویب میشود سوم عطایات وبخششهائیکه بایالات و ولایات میشود چهارم قیمت اموال ایالتی که بفروش رسیده باشد پنجم سایر فواید متفرقه که برحسب تفاق ممکن است پیدا شود

۱۰۷ — مخارج معمولی بودجه ایالت یا ولایت از قرار ذیل است اول اجاره یامرمت دارالحکومه و همچنین اساسیه و مرمت آن دوم اجاره یامرمت محل و اساسیه که برای انجمن معارف لازم است سوم اجاره یا مرمت قراولخانه ها و محل قراسوران ها چهارم اجاره یا مرمت محاکم عدلیه و اساسیه آنها پنجم مخارج طبع و انتشار اعلانات و صورت های لازمه از اسامی اشخاصی که حق انتخاب در ایالت یا ولایت دارند ششم کلیه مخارجی که از طرف دولت بعهدهٔ ایالات یاولایت محول است هفتم ادای اقساط قروض ایالتی

۱۰۸ — مخارج فوق العاده بودجه ایالت یاولایت مخارجی است که

بطور موقتی و اتفاق ضرورت پیدا میکنند

۱۰۹ — وجوهیکه دریك دوره معامله مالیاتی که عبارت ازیك سال شمسی است بمصرف مقرره در بودجه نرسیده باشد در بودجه سال بعد به عنوان همان مصرف بخرج منظور میشود وهرگاه دریك دوره دخل بودجه از مخارج مقرره بیشتر باشد باقی بودجه آن سال در بودجه سال بعد ابوابجمعی می شود انجمن مصارف آن را معین مینماید

۱۱۰ — مامور مالیه هریك از ایالات یاولایات باید مواظبت نماید که وجوه عایدی ایالات وصول شود و مسؤلیت این امر بعهده او محول است حکم ایصال این وجوه باید ازطرف حاکم به مامور مالیه ابلاغ شود

۱۱۱ — مامور مالیه باید موافق میزان بودجه وبر طبق حواله حاکم وجوه مخارج را بپردازد

۱۱۲ -- انجمن ایالتی یا ولایتی بودجهٔ سالیانه را که حاکم ترتیب داده است رسیدگی نموده باکثریت اراء اصلاح مینماید واین بودجه پس از انکه در انجمن تصویب شد باید بتصویب وزارت مالیه برسد

۱۱۳ — حاکم باید درماه اول هرسال جزء کلیه مخارج سال گذشته را بانجمن ارائه دهد

۱۱٤ — بودجه ایالات باید طبع ومجانا منتشر شود

## فصل چهارم در تشکیل انجمنهای ولایتی

۱۱۵ — ولایت قسمتی از مملکت استکه دارای یك شهرحاکم نشین

وتوابع باشد اعم از اینکه حکومت ان تابع پایتخت یا تابع مرکز ایالتی باشد

۱۱۶ — درشهر حاکم نشین هرولایتی انجمنی موسوم بانجمن ولایتی منعقد می شود

۱۱۷ — اعضای انجمنهای ولایتی مرکب خواهند بود از منتخبین شهر حاکم نشین ومبعوثینی که از بلوکات وتوابع ان ولایت بانتخاب اهالی انها فرستاده می شوند

۱۱۸ — عدهٔ منتخبین شهر حاکم نشین که محل انعقاد انجمن ولایتی است شش نفر خواهد بود

۱۱۹ — عده مبعوثینی که از بلوکات وتوابع ان ولایت بانجمن ولایتی فرستاده میشوند مطابق عدهٔ بلوکات وتوابع ان ولایت خواهد بود

۱۲۰ — هریك از بلوکات وتوابع ولایتی فقط یك نفر منتخب بانجمن ولایتی خواهد فرستاد که دربلاد موافق قواعد انتخابات شهرها ودر بلوك موافق ترتیب انتخاب بلوك معین میشود

۱۲۱ — هر یك از ایلات عمده که در قلمرو ولایتی هستند میتوانند یك نفر منتخب بانجمن ولایتی بفرستند

۱۲۲ وظایف وترتیبات انجمنهای ولایتی در قلمرو هرولایت که عبارت از شهر وتوابع وبلوکات ان است مطابق خواهد بود وظایف و حقوقیکه برای انجمنهای ایالتی مقرر شده ولی انجمنهای ولایاتیکه جزء ایالتی هستند

در مطالب لازمه بانجمن ایالتی که در کرسی ان ایالات تشکیل میشود رجوع خواهند نمود و ولایاتیکه مستقل هستند ودر تحت ایالات دیگر نیستند مستقیما بادارات مرکزی دولت که در دار الخلافه است طرف می شوند

تبصره - انجمن ایالتی در مرکز ایالات وانجمن ولایتی درشهرها کم نشین ولایت بر قرار خواهد بود لاغیر

محل مهر مبارك

جناب اشرف اتابك اعظم این نظامنامه انجمن ولایتی
ملاحظه شد صحیح است معمول و مجری بدارید
شهر ربیع الثانی ۱۳۲۵

# کتابچه قانون

# بلدیه

# قانون بلدیه

## فصل اول

### قواعد کلیه

۱ — مقصود اصلی از تاسیس بلدیه حفظ منافع شهر ها و ایفای حوائج اهالی شهر نشین است .

۲ — امور راجعه ببلدیه از قرار تفصیل است اولا اداره کردن آنچه اهالی شهر برای اصلاح امور بلد بموجب قانون میدهد ثانیا اداره کردن اموال منقوله وغیر منقوله وسرمایهائیکه متعلق بشهراست ثالثا مراقبت در عدم قحطی آذوقه شهر بوسائل ممکنه رابعا ساختن و پاکنگاهداشتن کوچه ها و میدان ها وخیابان ها از پیاده رو و کالسکه رو و باغهای عمومی و مجاری میاه و زیر آبها و پلها ومعابر وغیره و همچنان روشن کردن شهر و تقسیم آب های شهری ومراقبت در تنقیه قنوات و پاکیزگی حمامها خامسا مراقبت دررفع تکدی وتاسیس دارالمساکین ودارالعجزه ومریضخانها و امثال آن سادسا معاونت در اقدامات حفظ الصحه و حفظ دواب و حشم وتاسیس دواخانها و امثال آن سابعا مواظبت در اینکه معابرشهری موافق نقشه معینی باشد و اقدامات مقتضیه بر ضد حریق و سایر بلیات سماوی و ارضی بعمل آید ثامنا بیمه ابنیه متعلق بشهر از حریق

تا سعا معاونت در تکثیر معارف و مساعدت در دایر نمودن کتابخانها و قرائت خانها و موزه ها و حفظ و مرمت مساجد و مدارس و ابنیهٔ عتیقه عاشرا مساعدت با دولت در ساختن بازار ها و نمایش گاههای تجارتی و کلیه مراقبت رواج حرفت و تجارت شهر و دایر نمودن محل تشخیص اسعار و معاملات عمومی

۳ — دایره اقدامات بلدیه مختص بحدود شهر و اراضی متعلقه بشهر است .

٤ — انجمن و اداره بلدیه میتواند باسم شهر بیع و شراء و هرگونه معاملات نماید و بجاهای لازم شکایت کند و درمحاکمه عدلیه اقامه دعوا نماید ومدعی الیه واقع شود

۵ — اراضی کوچه ها و میدان ها و پیاده روها و معابر و رودخانها و سواحل رودخانها و زیرآبها وغیره هر چند که متعلق بشهر است محل استفاده عموم ناس است

٦ — وجوهی که اهل شهر برای مصارف بلدیه میدهند باید بحکم قانون باشد .

۷ — حاکم شهر باید مراقبت نماید که اقدامات بلدیه مخالف با این نظامنامه نباشد .

۸ — اداره بلدیه حق دارد که مهر معینی باسم شهر داشته باشد

# فصل دویم

## در تشکیل انجمن بلدیه

۹ ـ هیئت بلدیه مرکب است از انجمن بلدیه و اداره و شعب جزو آن .

۱۰ ـ انجمن بلدیه مرکب است از اعضائی که از محلات شهر بترتیب ذیل انتخاب می شوند .

۱۱ ـ عدهٔ اعضای انجمن بلدیه در شهر های کوچك شانزده و در شهر های متوسط بیست و در شهر های بزرك سی نفر خواهد بود که با رعایت وسعت و جمعیت بمحلات شهر تقسیم می شوند

## شرایط انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان

۱۲ ـ انتخاب کنندگان اعضای انجمن بلدیه باید دارای شرایط ذیل باشند .

اولا تابعیت ایرانیه ثانیا اکمال بیست و یك ثالثا دادن مالیات یا داشتن خانه یا مستقل یا اراضی در حدود شهر که در شهر های بزرگ هزار و در شهر های متوسط پانصد و در شهر های کوچك سیصد تومان ارزش داشته باشد :

۱۳ ـ ادارات علمیه وخیریه نیز در صورتیکه صاحب چنین مستقلی یا زمینی در شهر باشند حق فرستادن وکیلی برای شرکت در انتخابات دارند

کذالك شرکت ها و اشخاصیکه تجارت خانه و حجره معینی دارند حق شرکت در انتخاب را دارند ولو اینکه صاحب خانه و یا مستقل یا اراضی بطوریکه ذکر شد نباشند .

۱٤ ــ اگر خانه یا مستقل یا زمینی مابین چند نفر مشترك باشدیکی از شرکاء میتواند موافق قرار داد سایر شرکاء در انتخابات حاضر شود

۱۵ ــ اشخاص ذیل حق انتخاب ندارند اولا اشخاصی که بواسطه جنحه وجنایتی مجازات قانونی دیده اند ثانیا اشخاصیکه معروف بارتکاب قتل وسرقت باشند ثالثا ورشکسته بتقصیر رابعا اشخاصیکه ازبابت عوارض بلدیه بقایا دارند وبیش ازنصف عوارض سالیانه را نپرداخته اند خامسا طایفه نسوان سادسا اشخاص خارج از رشد

۱٦ ــ اشخاص ذیل از شرکت در انتخابات بشرط ممنوعند اولا حکام و معاونین آنها در محل حکومت ثانیا عمال نظمیه شهری که در آن انتخابات بعمل میاید ثالثا مامورین نظامی بری وبحری داخل درنظام

۱۷ ــ شرایط انتخاب شدن همان شرایط انتخاب کردن است بعلاوه باید انتخاب شوندکان سواد فارسی کامل داشته وسنشان کمتر از بیست و پنج نباشد و داخل در خدمت دولتی نباشند

۱۸ ــ اشخاصیکه انتخاب میشوند باید قبل ازوقت یاخودشان داوطلب انتخاب شدن باشند و یا بتکلیف انتخاب کنندکان قبول انتخاب شدن را نموده باشند

## ترتیب انتخاب اعضاء

برای انتخاب اعضاء انجمن نظارتی از معاریف انتخاب کنندگان از محلات شهر تشکیل می یابد که در تحت نظارت حاکم یا نایب الحکومه یا معاونشان خواهد بود

۲۰ ـــ عده اعضای انجمن نظارت مطابق خواهد بود باعده محلات شهر ولی کمتر از شش نفر نخواهد بود

۲۱ ـــ پس از تشکیل اعضای انجمن از میان خودشان یك نفر رئیس ویك منشی انتخاب خواهند نمود

۲۲ ـ نظم مجلس وحفظ قوانین انتخاب با رئیس و نوشتن صورت مجلس هر اجلاس بامنشی خواهد بود

۲۳ ـــ انجمن نظار فقط مشغول امر انتخاب خواهد بود ودخالت درامر دیگر نخواهد نمود

۲٤ ـــ انجمن نظار اعلان مرتب نموده دوهفته قبل از روزانتخاب که جمعه خواهد بود درشهر اشاعه میدهد

۲۵ ـــ اعلان مذکور درماده فوق مراتب ذیل را دارا خواهد بود

اول محل ایام و اوقاتیکه انجمن نظار حاضر خواهد بود برای دادن تعرفه باشخاصیکه شرایط انتخاب کردن را دارا هستند دویم مواد دوازده تاهیجده این قانون را سیم محل روز و مدتیرا که انجمن نظار حاضر خواهد بود برای گرفتن اوراق انتخاب از دارندگان تعرفه انتخاب چهارم عدهٔ اعضائی که باید انتخاب شوند

۲۶ — محل اجتماع انجمن نظار حتی المقدور قسمی انتخاب خواهد شد که در مرکز شهر واقع باشد تامردم بتوانند بسهولت و آزادی و رود کرده تعرفه بگیرند یا روز انتخاب رأی بدهند مثل مساجد و یا مدارس

۲۷ — تعرفهٔ که بانمره وتاریخ بمهر اعضای انجمن نظار بانتخاب کنندگان داده میشود محتوی اسم خود وپدر و سن وشغل و منزل انتخاب کننده خواهد بود همچنین تعیین روز و محلی را مینماید که دارنده تعرفه باید حاضر شده رای خودرا بدهد

۲۸ — انجمن نظار تمام تعرفه هائی راکه میدهند بترتیب نمره در کتابچه ثبت خواهد نمود

۲۹ — در روز انتخاب که فقط یك روز خواهد بود وبوسیله اعلان وتعرفه معین گردیده انجمن نظار از صبح تاشام در محلی که معین شده حاضر میشود

۳۰ — در روز انتخاب اولا ده ساعت برای تحصیل آراء حاضر خواهد بود ساعت افتتاح و اختتام مجلس انتخاب قبل از وقت اعلان خواهد شد

۳۱ — پس از انقضای وقتیکه معین شده دیگر ورقه انتخاب از کسی قبول نخواهد شد

۳۲ — دادن رای باید مخفی باشد واز این جهة دارنده تعرفه باید قبل ازدخول بمجلس انتخاب مطابق عده که اعلان شده است اسم یك یاچند

نفررا که دارای شرایط انتخاب شدن باشند روی کاغذ سفید بی‌نشان نوشته تاکنند وباخود داشته باشد

۳۳ — پس ازحضور اعضای انجمن و افتتاح مجلس انتخاب درساعتی که اعلان شده قبل از شروع بگرفتن اوراق انتخاب رئیس انجمن‌نظار جعبهٔ که برای ضبط اوراق انتخاب‌است درحضور اعضای انجمن‌وحاضرین از انتخاب کنندگان باز نموده خالی بودن آنرا مینماید

۳۴ — دارندگان تعرفه برای ورود بمجلس انتخاب باید تعرفه وورقه انتخاب خودرا در دست داشته باشند

۳۵ — اشخاصیکه تعرفه ندارند حق دخول و مزاحمت را ندارند

۳۶ — هریك از دارندگان تعرفه پس ازورود بمجلس انتخاب در کمال آرامی تعرفه وورقه انتخاب خود را برئیس خواهد داد

۳۷ — رئیس نمره تعرفه را بصوت بلند میگوید تایکی از اعضای انجمن نمره را در کتابچه ثبت‌تعرفه پیدا نموده نشان کند پس ازنشان‌نمره رئیس تعرفه را بصاحبش رد نموده وورقه انتخاب اورا بدون نگاه کردن درجعبه انتخاب می اندازد

۳۸ — انتخاب کنندگان پس از دادن ورقه انتخاب و پس گرفتن تعرفه در صورت تنگی جای واختلال نظم و ترتیب انتخاب وامر رئیس‌از مجلس انتخاب خارج خواهند شد

۳۹ — رئیس از حضور عده از انتخاب کنندگان درمجلس انتخاب مضایقه نخواهد نمود مگر اینکه موجب تنگی مکان و معطلی وبی نظمی

امر انتخاب بشود دراین صورت اطاعت امر رئیس واجب است .

۴۰ — دخول در مجلس انتخاب باداشتن حربه ممنوع است

۴۱ — پس از انقضای وقت مجلس انتخاب یا نشان شدن تمام نمره ها در کتابچه ثبت تعرفه رئیس ختم انتخاب را بصوت بلند اعلان مینماید وپس از آن دیگر از کسی ورقه انتخاب قبول نمی شود

۴۲ — پس از اعلان ختم رئیس جعبه انتخاب را درحضور اعضای انجمن نظار و حاضرین از انتخاب کنندگان خالی نموده امرباستخراج اسامی می نماید

۴۳ - کار اول تعیین عده اوراق انتخاب خواهد بود و نتیجه ان بتوسط منشی انجمن در صورت مجلس روز انتخاب ثبت می شود

۴۴ - پس از تعیین عده اوراق انتخاب یکی از اعضا اسامی مرقومه روی اوراق را یك یك بصوت بلند میخواند وبیك نفردیگر ازاعضاء میدهد

۴۵ - منشی مجلس باید اسامی که خوانده میشود دربالای صفحه کاغذی سیاهه نموده هرچند دفعه که یك اسم مکرر میشود زیران برای شماره علامتی بگذارد

۴۶ - در صورتیکه روی اوراق انتخاب بیشتر یا کمتر از عده معینه در اعلان اسامی نوشته باشند نقصی در امر انتخاب حاصل نخواهد شددر صورت اول ان عده اسمی که زیاد نوشته شده از آخر ورقه خوانده نخواهد شد

۴۷ -- از اوراق انچه سفید یا لایقراء باشد یا انکه صحیحا معرفی

انتخاب شده را نکنند یا امضای انتخاب کننده را داشته باشد یا بیش از یك ورق باشد محسوب نخواهد بود ولی عیناً ضمیمه صورت مجلس می شود

۴۸ — بلا فاصله پس از استخراج و شماره آراء رئیس نتیجه را بصوت بلند اعلان می‌نماید واوراق انتخاب را پاره وباطل مینماید باستثناء انهائیکه در ماده فوق ذکر شد که ضمیمه صورت مجلس میشود

۴۹ — انتخاب شده اشخاصی خواهند بودکه اکثریت آراءکه نسبتا بطرف ایشان باشد

۵۰ — صورت مجلس انتخابات را منشی در دو نسخه تحریر نموده بامضای اعضای انجمن نظار میرساند یك نسخه بحاکم یا نایب الحکومه داده خواهد شد ونسخه دیگر با کتابچه ثبت تعرفه و اوراق مذکور در ماده فوق در نزدیکی از اعضا که انجمن نظار معین کنند امانت می ماندکه پس از تشکیل بانجمن بلدیه تسلیم نماید

۵۱ — در صورت تساوی آراء منتخب بحکم قرعه معین می شود

۵۲ — درصورتیکه تجدید انتخاب لازم شود جمعه آینده خواهد بود

۵۳ — اگر از انتخابات کنندگان وانتخاب شوندگان کسی‌درحین انتخاب شکایات یا ایرادی در امر انتخاب داشته باشد مانع ازانجام انتخاب نخواهد شد ولی شرح ان شکایت باید در صورت مجلس درج بشود

۵۴ — شکایات وایرادات راجعه بانتخابات باید درظرف یك هفته بعد از ختم انتخابات بانجمن نظار اظهار شود تا انجمن رسیدگی نموده حکم خود را بدهد ونتیجه را ضمیمه صورت مجلس انتخاب نماید

۵۵ ـــ متشکیان ازانتخابات اگر ازحکم انجمن نظار راضی نباشند میتوانند پس از افتتاح انجمن بلدیه شکایات خودشان را درظرف هفته اول بانجمن بلدیه اظهار نماید حکم انجمن بلدی قطعی خواهد بود

۵۶ ـــ حق ایرادات واعتراض بر انتخابات را اشخاصی دارندکه حق انتخاب کردن و انتخاب شدن را داشته باشند انجمن نظار یك هفته بعد از انجام انتخابات متفرق خواهد شد

۵۷ ـــ اسامی انتخاب شده گان برای انجمن بلدیه بعد از اتمام انتخابات از طرف حاکم در روزنامه طبع خواهد شد

۵۸ ـــ در شهر های بزرك برای تسهیل امر انتخاب انجمن نظار می تواند در هر محله شعبه جداگانه مرکب از شش نفر تشکیل نماید که بترتیب فوق منتخبین آن محله را تعیین کند

۵۹ ـــ اعمال انجمن نظار وشعب آن ازدادن تعرفه وتحصیل اراء در روز انتخاب و غیره باید مقارن یکدیگر باشد ودر یکروز اختتام پذیرد

# فصل سوم

## ترتیب و وظایف انجمن بلدیه

۶۰ ـــ یك هفته پس از انجام انتخاب اعضاء انجمن بلدیه منعقد گشته مشغول امور راجعه بخود میشود

۶۱ ـــ انجمن بلدیه بعد از تشکیل اگر خللی در امر انتخاب یکی از محلات مشاهده نماید می‌تواند با اطلاع حکومت امر بتجدید انتخاب

در آن محله نماید .

۶۲ ــ انجمن بلدیه مرکب است از اعضائیکه بمدت چهار سال بموجب این نظامنامه انتخاب میشود .

۶۳ ــ اعضای انجمن بلدیه قبل از شروع باجرای وظایف خود قسم یاد خواهند کرد که با کمال راستی و درستی تکالیف خود را انجام دهند

۶۴ ــ اعضای انجمن بلدیه از طرف دولت یا ملت موظف نخواهند بود

۶۵ ــ اگر یکی از اعضای انجمن بلدیه از این شغل استعفا نماید و یا آنکه بجهتی از جهات که در ماده ۱۲ این نظامنامه مصرح است از عضویت انجمن محروم شود بجای آن عضو دیگری ازمحل خودش انتخاب خواهد شد .

۶۶ ــ هیچکس از اعضای انجمن بلدیه نباید بدون عذر موجه از حضور در اجلاسات انجمن خود داری نماید .

۶۷ ــ عضو غایب باید رئیس انجمن را هر دفعه ازجهت غیبت خود مطلع نماید و رئیس انجمن اظهار عضو غایب را باطلاع انجمن برساند .

۶۸ ــ هر گاه عضوی در انجمن حاضر نشد و برئیس انجمن جهة غیبت خود را اطلاع نداد ویاانیکه اطلاع داد ولی انجمن باکثریت دوثلث آراء عذر او را موجه ندانست دفعه اول ودوم رئیس اورا توبیخ خواهد کرد و دردفعه سیم از حضور در انجمن معاف خواهد بود .

۶۹ ــ رئیس انجمن بلدیه را خود انجمن از میان خود باکثریت

آراء انتخاب خواهد کرد در پای تخت و کرسی های ایالات فرمان همایون در استقرار او بدین سمت صادر خواهد شد رؤسای انجمن های بلدیه شهر های دیگر بدین سمت بحکم وزیر داخله مستقر خواهند نمود منشی انجمن را نیز خود انجمن با رعایت کثرت آراء از اعضاء انتخاب خواهد کرد .

۷۰ — وظایف انجمن بلدیه از اینقرار است اولا انتخاب اجزای بلدیه و مستخدمینی که موافق این نظامنامه باید از طرف انجمن انتخاب شوند ثانیا تعیین مقرری برای مستخدمین ادارات بلدیه ثالثا ترتیب تکالیف ووظایف اداره بلدیه ودوائر جزو او و نوشتن دستور العمل آنها رابعا مداقه درعمل بودجه بلدیه خامسا تعیین مقدار فروعات وعوارضی که برای مصارف بلدیه ازاهالی شهربموجب قانون گرفته میشود سادسا تبدیل عوارض جنسی بنقدی سابعا تعیین اینکه از چه نوع بقایای شهری که لا وصول مانده باید صرف نظر بشود ثامنا ترتیب حفظ و اداره کردن سرمایه ها و اموال بلدیه وهمچنان نظم و ترتیب تاسیسات خیریه ازقبیل مریضخانه و کتابخانه و غیره که بخرج شهر دایر شده تاسعا تحصیل اموال غیر منقوله عاشرا خرید وفروش اموال غیر منقوله وتعیین قواعد خرید آنچه که برای ترتیب ابنیه و کوچه ها موافق نقشه که ممضی ومقبول شده ولازم است واحد عشرا تعیین وتعدیل نرخ گوشت و نان و سایر ارزاق ومیزان اجرت کالسکه های کرایه وتراموای و سایر اسباب حمل و نقل اثنین عشرا مداقه درلایحهٔ استقراض شهری وکلیه قرارداد هائیکه باسم شهر منعقد خواهد شد ثلاث عشرا قبول نمودن وجه اعانه باسم شهر اربع عشرا ترتیب قواعدیکه برای اجرای مواد سابق الذکر لازم خواهد شد

خمس عشرا ترتیب لوایح تغییر وتکمیل نقشه های شهری و ترتیب نقشه‌های جدیده سادس عشرا رسیدگی بحساب اداره بلدیه ونظارت وتفتیش اعمال ان اداره ورسیدگی بمواد شکایات که دران اداره ورسیدگی بمواد شکایات که در آن اداره طرح میشود سبع عشرا مسؤل نمودن مستخدمین و عمال بلدیه ثمانیة عشرا تقدیم لوایح وعرایض بوزیر داخله بتوسط حاکم محل در احتیاجات اهالی شهر ومنافع آنها تسعة عشرا تعیین مقدار عوارضی که باید مردم ازبابت استفاده از راههای اطراف شهر و پلها ومعابر وسلاخ خانها و لوله های مجاری آب ها وزیرابها که بخرج شهر ساخته شده است بدهند همچنان تعیین مقدار حق الارضی که باید شرکت های کشتی رانی وصاحبان کشتی از بابت اسکله هائیکه ساخته شده است بدهند عشرین رسیدگی بصحت موازین ومقادیر احد عشرینا تعیین محلی برای سپردن ونگاهداری اطفال ومجانین وحیوانات گمشده وطریق ایصال ایشان باولیای آنها

۷۱ — انجمن بلدیه در عرض سال معمولا کمتر از شش و زیاد تر از بیست و چهار مرتبه منعقد نمیشود مگر باقتضای حاجت وتصویب خود انجمن که فوق العاده منعقد تواند شد فهرست اجلاسات خود را انجمن بلدیه در برج حوت برای سال آتیه ترتیب داده اعلان خواهد کرد

۷۲ ــ هر دفعه قبل از انعقاد انجمن بلدیه رئیس انجمن فهرست اموری که باید مطرح مذاکره ومداقه شود ترتیب داده برای اعضای انجمن بلدیه خواهد فرستاد ونسخه هم برای اطلاع حاکم محل بحکومت ارسال خواهد داشت هر گاه در اجلاس انجمن بلدیه در یکروز فرصت مذاکره در تمام امور معینه نشد روز های بعد بان امور رسیدگی خواهد شد

۷۳ — انجمن بلدیه بحکم وزیر داخله در پای تخت و حکام در ولایات فوق العاده تشکیل تواند شد ولی باید قبل از وقت فهرست اموری که در انجمن مطرح مذاکره خواهد شد بتوسط رئیس انجمن بلدیه برای اعضا فرستاده شود

۷۴ — امور راجعه بانجمن بلدیه بموجب اظهار اشخاص ذیل طرح می شود اولا بتکلیف رئیس انجمن بلدیه و اعضای آن ثانیا بموجب اظهار کتبی حاکم محل ثالثا باظهار اداره بلدیه رابعا بموجب اظهار و شکایت اشخاص متفرقه

۷۵ — اعضای انجمن درصورتیکه بخواهند مطلبی را اظهار نمایند باید کتبا برئیس انجمن اعلان نمایند بعد از این اعلام مسئله را رئیس بانجمن اظهار میدارد و در صورتیکه انجمن اظهار مسئله را تصویب نمود اعضاء شروع در مذاکره مینمایند

۸۶ — انجمن بلدیه میتواند تسویه اموری را که وقت مخصوص لازم دارد به یکی یاچند نفر از اعضای بلدیه محول کند

۷۷ — رئیس انجمن بلدیه حق دارد که برای حضور در مجلس اشخاصی را که اطلاعات آنها باعث پیشرفت و مذاکره و مداقه امور است دعوت نماید

۷۸ -- برای اعتبار قرارداد های انجمن بلدیه اولا باید نصف اعضاء حاضر باشند ولی در اجلاساتیکه در مواقع بلیات ارضی و سماوی و یاجنگ بطور فوق العاده تشکیل می شود از این قاعده صرف نظر خواهد شد و

قرار داد انجمن با حضور هر قدر از اعضاء معتبر خواهد بود

۷۹ -- برای قرارداد های انجمن بلدیه در مواد ذیل باید اقلا دو ثلث از اعضاء حاضر باشند اولا در باب فروش اموال غیر منقوله متعلق بشهر و خرید اموال غیر منقوله برای شهر ثانیا تعیین قیمت اراضی که برای ساختن ابنیه باشخاص متفرقه فروخته می شود ویا برای تصحیح نقشه شهر ابتیاع می شود ثالثا استقراضات و ضمانات که از طرف شهر میشود رابعا تبدیل عوارض جنسی بنقدی خامسا تعیین مسؤلیت مستخدمین اداره بلدیه و دوائر جزو آن

۸۰ -- غیر از مواردی که در ماده هفتاد و پنج اشاره شده است سایر امور راجعه بانجمن بلدیه با کثریت آراء حل و تسویه میشود در صورت تساوی آراء رأی رئیس دو رأی محسوب می شود هیچ عضوی بیش از یك رای ندارد و رای خود را نمی تواند بدیگری محول کند

۸۱ — درباب تعیین مستخدمین اداره بلدیه و دوایر جزو آن و مقرری آنها ومسؤلیت اجزا ومستخدمین رای مخفی گرفته می‌شود ولی در سایر امور انجمن مختار است رای را مخفی یا علنی بگیرد

۸۲ — تمام قراردادهای انجمن بلدیه باید در دفتری ثبت شده به امضای رئیس انجمن و اعضائیکه در مذاکرات شرکت داشته اند برسدو صورت مجلس را منشی انجمن و منشی اداره بلدیه نیز امضا مینماید و ترتیب دفاتر بعهده منشی های مزبوره است

۸۳ — کلیه قراردادهای انجمن بلدیه با منضمات آن باید بتوسط رئیس

انجمن برای حاکم محل فرستاده شود و آنچه که باید در روزنامجات طبع ونشر شود با تصویب انجمن برای اطلاع اهالی شهر اعلان و اعلام خواهدشد

۸۴ ـــ از قرار دادهای انجمن آنچه باید بامضای حاکم یا وزیر داخله برسد بعد از امضا بموقع اجرا گذارده خواهد شد

۸۵ ـــ از قرار داد های انجمن بلدیه که باید بامضای حاکم برسد از این قرار است

اولا تعیین قیمت اراضی شهر که باید فروخته یا ابتیاع شود ثانیا استقراضات وضماناتیکه از طرف شهر میشود ثالثا تعدیل وتسهیل نرخ نان و گوشت وسایر ارزاق رابعا کرایه کالسکه ودرشکه وتراموای وسایر وسایل حمل ونقل خامسا تغییر در نقشه شهر وترتیب نقشه های جدیده سادسا حقوقیکه از سفاین در اسکله هائیکه بخرج شهر درست شده اخذ میشود سابعا کلیه دستور العمل هائیکه انجمن بلدیه برای ادارات بلدیه وادارات خیریه که در اداره شهر است ترتیب میدهد

۸۶ ـــ از قرار داد های انجمن بلدیه انچه که باید بامضای وزیر داخله برسد از این قرار است اولا تسعیر عوارض جنسی شهر ثانیا بخرج شهر کوچه ها وپیاده رو هارا پاك کردن ونگاهداشتن مستحفظین حریق وتنظیفات بلدیه وترتیب زیر آب سازیها ثالثا فروش و انتقال اموال غیر منقوله شهر باستثنای اراضی کوچك که در فقرهٔ اول ماده ۸۵ تصریح شده رابعا استقراضات و ضمانت هائیکه از طرف شهر می شود خامسا تعیین وجوهیکه از بابت ساختن راهها وپلهای اطراف شهر و بنای

سلاخ خانها ومجاری آبها وغیره داده میشود سادسا تعیین حق الارض و اراضی که در سواحل دریاها و رودخانها باشخاص متفرقه ویا شرکتها داده میشود که اسکله بنا نمایند ویا برای بار گرفتن ویا بار دادن سفاین استعمال کنند سابعا ترتیب دستور العملهای راجعه بادارات خیریه و حفظ اموال غیر منقوله شهر در پای تخت و کرسیهای ایالات وولایات

۸۷ — هر گاه حاکم قرار داد انجمن بلدیه را تصویب ننمود باید جهت عدم موافقت خود را بانجمن بلدیه اظهار نموده انجمن را متقاعد نماید ودر صورتیکه انجمن متقاعد نشد قرار داد انجمن را حاکم بوزیر داخله تقدیم نماید که موافق ماده (۸۸) اقدام شود

۸۸ — — قرار داد های انجمن بلدیه که باید بتصویب وامضای وزیر داخله برسد بتوسط حاکم بوزیر داخله تقدیم خواهد شد وزیر داخله مکلف است که با کمال دقت بقرار داد انجمن و اعتراض حاکم در آن باب رسیدگی نماید هر گاه قرار داد انجمن راجع بامری بوده که از تکالیف انجمن بلدیه خارج است اعتراض حاکم را تصدیق نموده ان قرار داد را امضا نمی نماید ولی درصورتیکه قرار داد انجمن بلدیه خارج از تکالیف وحدود ان نبود ولی بجهتی یا ملاحظه مخالف با مصالح عامه ویا منافع شهر است وزیر داخله باید مسئله را در مجلس وزراء مذاکره نماید چنانچه مسئله راجع بازدیاد عوارض است درمجلس شورای ملی مطرح شود واگر محتاج بایجادقوانین جدیده باشد درمجلس شورای ملی وسنا موردمداقه گردد

۸۹ — هر گاه درانجمن بلدیه اعضاء بقدریکه برای اعتبار قرارداد انجمن لازم است حاضر نشدند انجام امور محول باجلاس دیگر میشود و

اگر در اجلاس ثانی اعضا باز بقدر لزوم حاضر نشدند اداره بلدیه راپورتهای دوائر جزو را بحاکم محل میدهد و هرگاه حاکم با رای اداره بلدیه موافقت ننمود باید بطوری رفتار نماید که در باب قرار دادهای انجمن در ماده (۸۷) مقید است

۹۰ ـــ انجمن بلدیه میتواند که قواعد لازمه را درباب تنظیمات کوچه ها و دستور العمل های راجعه بساختن پشت بام ها و ناودانها و پاکیزگی مجاری میاه و اقدامات حفظ الصحه و ضد عفونت و تمیزی میدانها و اقدامات ضد حریق و حفظ و حراست اهالی از مواد محترقه و غیره ترتیب نماید

۹۱ ـــ کلیه این قواعد و دستور العمل ها بارعایت حدود قوانین شرع انور بامضای حاکم رسیده بتوسط اداره پلیس بموقع اجرا گذاشته خواهد شد

# فصل چهارم

## ادارهٔ بلدیه

۹۲ ـــ ادارهٔ بلدیه مرکب است از اعضائیکه انجمن بلدیه انتخاب کرده است عدهٔ اعضای اداره بلدیه چهار نفر خواهد بود

۹۳ ـــ اداه بلدیه در تحت ریاست رئیس انجمن بلدیه خواهد بود و رئیس مزبور که موسوم به کلانتر است یکنفر معاون از اعضای اداره بلدیه بانتخاب انجمن بلدیه خواهد داشت و معاون مزبور که بدین سمت بحکم وزیر داخله استقرار مییابد در موارد غیبت یا مرض کلانتر قایم

مقام او خواهد بود منشی ادارهٔ بلدیه را نیز انجمن بلدیه از میان اعضای اداره بلدیه معین خواهد کرد مدت ماموریت کلانتر و اعضای بلدیه چهار سال است در دوره اول بعد از دوسال نصف اعضای بلدیه بحکم قرعه خارج شده وبجای آنها اعضای جدید انتخاب میشوند وبعد از انقضای هر دوسال آن نصف اعضائیکه چهار سال مدت ماموریتشان بسر آمده خارج شده واعضای جدیده انتخاب میشوند انتخاب اعضای سابق باا کثریت آراء انجمن بلدیه جایز است

۹۴ — اداره بلدیه مکلف است که موافق این نظامنامه و مطابق دستور العملهای انجمن بلدیه امور شهررا اداره نماید اداره بلدیه صورت صحیحی ازکلیه اموال متعلقه بشهر را داشته باشد وامور جاریه شهررا انجام بدهد و پیوسته درصدد فراهم نمودن اصلاح وضع شهر باشد و اطلاعاتیکه برای انجمن بلدیه لازم میشود تحصیل کرده بانجمن مزبور برساند و موافق احکام آن عمل نماید ولوایح جمع وخرج شهررا مرتب کنندومالیات وعوارض شهری را وصول نموده برطبق دستور العملهای انجمن بلدیه که موافق قوانین خواهد بود خرج نماید ودر دیوانخانها ومحاکم عدلیه برای امور شهری مدعی و مدعی الیه واقع شود و بجاهای لازم شکایت نماید وباجازه و دستور العمل انجمن بلدیه بادارات جزو خود تفتیش ورسیدگی نماید وکلیه حساب وراپورت اقدامات خودرا بانتیجه تفتیش و رسیدگی بادارات جزو را بانجمن بلدیه بدهد و راپورتها وحساب های مزبوره را بطبع رسانده اشاعه دهد

۹۵ — امورداخلی اداره بلدیه و تقسیم کارهادران اداره موافق دستورالعمل

انجمن بلدیه مرتب خواهد شد امور راجعه باداره بلدیه باکثریت آراء انجام می‌یابد در صورت تساوی آراء رأی کلانتر اکثریت را معین میکند ولی هرگاه کلانتر رای اکثریت را مضر مصالح عموم ومنافع شهر بداند مجاز است که رای اداره بلدیه را موقوف الاجراء گذارده مراتب را بانجمن بلدیه اظهار کند

۹۶ — کلانتر مکلف است که کمال مراقبت را در انتظام امور اداره بلدیه بعمل آورد

۹۷ — حاکم حق تفتیش ورسیدگی باداره بلدیه و ادارات جزو آن را دارد هرگاه در اعمال اداره بلدیه چیزی مشاهده کند که خلاف قاعده و دستورالعمل ها باشد حق دارد باداره بلدیه اخطار نماید و در صورتیکه اداره مزبوره متنبه نشود مراتب را بانجمن بلدیه اظهار کند و چنانچه انجمن بلدیه باداره بلدیه هم رای شد مسئله بوزیر داخله تقدیم خواهد شد حکم وزیر داخله برای اداره بلدیه حتمی الاجری است ولی انجمن بلدیه حق دارد مادامی که دیوانخانه ادارت تشکیل نشده بکمیسیونی مرکب از اعضای شورای ملی و سنا بعدهٔ متساوی شکایت نماید

۹۸ — ادارات بلدیه می‌توانند عرضحال ومستدعیات خودشانرا بتوسط حاکم بوزارتخانهای لازمه تقدیم نمایند

۹۹ — برای اینکه امور شهری خوب اداره شود انجمن بلدیه حق دارد که کمیسیون های اجرائی تشکیل کرده بهر کدام رشته کاری رابسپارد کلیه کمیسیون ها در تحت نظارت اداره بلدیه بوده موافق دستورالعمل‌های انجمن بلدیه رفتار خواهند کرد

۱۰۰ — رؤسای کمیسیون ها را اداره بلدیه از میان اعضای خود انتخاب خواهد کرد و اگر اداره بلدیه تصویب نماید که رئیس کمیسیون از خارج انتخاب شود آن شخص در اداره بلدیه در موقع مذاکره امور راجعه بکمیسیون حاضر و صاحب رای خواهد بود

۱۰۱ — هر گاه برای اداره کردن اموال و دارائی شهر اشخاصی لازم شود که اهل خبره و فن باشند اداره بلدیه حق دارد بقدر حاجت این نوع اشخاص را از خارج مستخدم نماید عزل ونصب اجزاء اداره بلدیه از قبیل محرر و دفتردار وغیره با کلانتر است

۱۰۲ — کلانتر ومعاون او و اعضای اداره بلدیه و سایر مستخدمین بلدیه از خریدن اموال شهر در موارد فروش آنها ممنوع اند

# فصل پنجم

## در باب مستخدمین بلدیه

۱۰۳ — هر گاه درانجمن بلدیه شکایتی از کلانتر یامعاون او و یایکی از مستخدمین اداره بلدیه ودوائر جزوآن مطرح مذاقه باشد مستخدمین مزبور نمیتوانند درانجمن حاضرشوند وانجمن بلدیه دراین موارد رئیس ومعاون جدیدی موقتا انتخاب نماید

۱۰۴ — کلانتر ومعاون او واعضای اداره بلدیه ومنشی ان اداره جزو مستخدمین دولت محسوب خواهند بود ودر ترفیع رتبه وسایر حقوق حکم مستخدمین دولتی را خواهند داشت

۱۰۵ — قواعد انفصال مستخدمین فوق الذکر در صورت استعفای انها قبل از انقضای مدت چهار سال ازقرار تفصیل است

انفصال کلانتر ها در پای تخت و کرسیهای ایالات منوط باجازهٔ همایونی است انفصال کلانترها در شهرهای متوسط و کوچك وهمچنان معاون کلانترها مطلقا باجازهٔ وزیر داخله است

۱۰۶ — کلانتر ومعاون او واعضای اداره بلدیه و اجزای دوائر و انجمنهای جزو آن علامتی موافق نقشه و نمونه که بامضای همایونی رسیده خواهند داشت و ملبوس معینی بترتیب مخصوص بانها داده میشود

۱۰۷ — انتخاب کلانتر ومعاون او برای مدت چهار سال است تعیین مدت ماموریت منشی اداره بلدیه منوط برای انجمن بلدیه است

۱۰۸ — مستخدمین اداره بلدیه که ازخارج دعوت میشوند بایدشرایطی را دارا باشند که درباره انتخاب کنندگان اعضای انجمن بلدیه مقید است

سواد دستخط مبارك

قرار داد نامه بلدی بطوریکه نوشته شده است صحیح است

۲۰ ربیع الثانی ۱۲۳۵

# قانون تشكيل ايالات و ولايات

و دستور العمل حكام

# قوانین
# تشکیل ایالات و ولایات
## و دستورالعمل حکام

بسم الله الرحمن الرحیم

### فصل اول

در تقسیم مملکت وتحدید حدود دوائر محلیه

ماده ۱ — مملکت محروسه ایران برای تسهیل امور سیاسی بایالات وولایات منقسم میشود .

ماده ۲ — ایالت قسمتی از مملکت است که دارای حکومت مرکزی وولایات حاکم نشین جزء است وفعلا منحصر بچهار ایالت است (آذربایجان) ( کرمان وبلوچستان ) ( فارس ) ( خراسان )

ماده ۳ — ولایت قسمتی از مملکت است که دارای یك شهر حاکم نشین وتوابع باشد اعم از اینکه حکومت آن تابع پای تخت یاتابع مرکز ایالتی باشد

ماده ٤ — در ایالات و ولایات و بلوکات برای ترتیب و تنظیم کلیه امور علاوه برانجمن ایالتی و ولایتی و بلدی که مطابق نظامنامه انجمنهای مذکوره تکالیفشان معین است دوائری تشکیل میشود که بدوائر محلیه موسوم خواهد بود ( درمقابل دوائر مرکزیه که عبارت ازوزارت خانه ها است ) این دوائر ازحیث وظائف ووسعت قلمرو وحدود اختیارات

از یکدیگر متمایزند چنانکه از حیث وظائف کلیه منقسم میشوند بدوائر اداریه و عدلیه از حیث قلمرو بدوائر ایالتی وولایتی وبلوکی وازحیث اختیارات بدوائر تابعه و متبوعه چنانکه بلوك در اختیارات تابع ادارهولایات است وقریه تابع اداره بلوك

ماده ۵ — اختیارات دوائر محلیه از این قرار است - اولا عزل ونصب اشخاص که تعیین آنها بموجب قوانین بدوائر مزبوره واگذارشده‌است

ثانیا نظارت وتفتیش اعمال شعبات جزء

ثالثا حل وتسویه امور راجعه بانها واقدام دراجراء قوانین

رابعا واسطه بودن در امور مابین دوائر تابعه و متبوعه

ماده ٦ — دوائر اداره نیزبدو قسم منقسم میشود اولا دوائرحکومتی ثانیا شعب وزارت خانهـا که قانونا در ولایات تشکیل شده - دوائر حکومتی عبارتاست :

اولا در ولایت از حاکم ودفتر خانه او و اداره ولایتی یا دفتر خانه آن وادارات نظمیه شهری

ثانیا در بلوك از نایب الحکومه واداره بلوکی واداره نظمیه بلوکی

ثالثا در دهات از کدخدا

تبصره - قوانین ونظامنامهای شعب وزارتخانها در ولایات علیحده مرتب ومدون است اصول‌وفصول‌قوانین این‌نظامنامه راجع بتشکیل وترکیب دوائرحکومتی ولایات و بلوکات وقری وروابط ان دوائر بادوائر مرکزی و محلی است

## فصل دوم

### در تشکیل ولایات اول قواعد عمومی

ماده ۷ ــ فرمان فرمایان و حکام بموجب فرمان اعلیحضرت همایونی و تصویب وزارت داخله بسمت حکومت منصوب و از حکومت معاف میشوند

ماده ۸ ــ در صورت غیبت یا مرض یا عزل یا انفصال حاکم معاون حکومت متصدی شغل اوست و هرگاه معاون حاضر نباشد و یا بجهتی نتواند قائم مقام حاکم واقع شود یکی از رؤسای شعب وزارت خانها از قبیل کار گذاری یا اداره مالیه یا غیره بموجب قدمت خدمت و تحقق لیاقت کارهای ولایتی را موقتا موافق قوانین و دستور العملهائیکه برای ولایات وضع شده اداره خواهد کرد

ماده ۹ ــ هرگاه حاکم از حدود ولایات خارج نشود و غیبت او فقط از کرسی ولایت برای بلوك گردشی یا انجام یکی از تکالیف ماموریتی او باشد غائب محسوب نتواند شد و حل و عقد امور باخود حاکم خواهد بود خاصه اموریکه بشخص حاکم محول است درین صورت اگر برای قائمقام حاکم در تسویه امری اشتباهی حاصل شود یا با اعضای ادارهٔ ولایتی موافقت حاصل ننمایند آن امر را موکول بمراجعت حاکم خواهد کرد و چنانچه غیبت حاکم از شهر متمادی باشد مطلب را بحاکم راپورت خواهد نمود

تبصره ــ در مورد ماده ۱۲ معاون یا شخصی که در غیاب حاکم متصدی

امر حکومت است کاغذ ها را بعنوان مدیری امضا میکنند ودر مورد ماده ۱۳ بسمت نیابت

## دویم در وظایف حکام بطور عمومی

ماده ۱۰ -- چون ازطرف دولت امور ولایت بعهده کفایت صداقت حاکم که رئیس ولایت است محول شده حاکم باید بیش از همه در حفظ منافع ومصالح دولت وملت و اجرای قوانین و نظامنامها و دستورالعملهای ادارات متنوعه وقرار داد های انجمنهای ولایتی و بلدی بکوشد وفواید مملکت ومنافع اهالی را درنظر داشته باشد واحتیاجات آنها را بفهمد وبا اختیاراتیکه بحکام داده شده امنیت و رفاهیت قاطبهٔ اهالی را فراهم آورد وقوانین و قواعدی که برای نظم وآسایش عمومی ایجاد شده است بموقع اجراء گذارده وهمچنان برعهده حاکم است که درتهیه اسباب حفظ الصحه و وفور ارزاق و آذوقه در ولایات بکوشد و ناظر اجرای کلیه قوانین و دستورالعملهای راجعه بادارات محلیه که در قلمرو ولایت تاسیس شده باشد

ماده ۱۱ -- چون حاکم نماینده دولت است در ولایت و نظارت تمام امور کشوری بعهده او تعلق میگیرد لهذا حق دارد که بی مقدمه بتمام دوائر کشوری سر کشی نماید حدود این حق حکام بعضا دراین قوانین مقید و بعضا در نظامنامهای راجعه بشعبات وزارتخانها مندرج است

ماده ۱۲ -- حکام باید در امر انتخابات وکلاء دارالشورای ملی و منتخبین انجمنهای ایالتی وولایتی وبلدی نهایت جدوجهد را منظور دارند وناظر باشند که انتخابات مذکوره مطابق نظامنامه انتخابات از روی کمال

صحت بعمل آید و در صورت تجدید انتخابات لوازم سهولت و سرعت آنرا بعمل آورند و در موردیکه یکی از وکلا یا منتخبین از سمت عضویت منفصل شود یا فوت کند پس از اطلاع فوراً امر به تجدید عضو دیگری بجای او نمایند

ماده ۱۳ -- چون حکام ناظر نظم و ترتیبند حق دارند بمواد شکایات متظلمین نظر کنند اگر امور آنها در جائی برخلاف قوانین موضوعه معطل و معوق مانده باشد در سرعت آن اقدام نمایند و کار صاحب‌منصبان و مستخدمین ادارات محلیه را در صورت نقض قوانین موضوعه و یا ارتکاب آنها باعمال شنیعه و جنحه و جنایات موافق قوانین بمحاکم عدلیه رجوع نمایند و در مواقع لازمه توجه ادارات متبوعه آنها را باکمال و اتمام عمل آنها معطوف دارند که رسیدگی لازم بعمل آید ولی خود حاکم وجها من الوجوه نمی تواند شخصا محاکمه نماید و نه در محاکمه طرف واقع شود

ماده ۱۴ -- حاکم باید پیوسته درصدد آبادی ولایت و رفاهیت اهالی بوده و چنانچه اقداماتی لازم شود که خارج از تکالیف او باشد اگر جزء وظائف انجمنهای ولایتی و بلدی است بآنها اطلاع دهد و الا بادارات متبوعه راپورت کند و کلیه راپورتهای صحیح از اقدامات خود و احتیاجات اهالی و وضع امور ولایتی بوزارتخانهای لازمه بفرستند

ماده ۱۵ -- حکام مکلفند که مواظبت تامه را در اعلان و انتشار قوانینی که وضع شده و اعلام نامه ها و دستور العمل های رؤسا و حکام ادارات متبوعه و غیره در صورتی اطلاع قاطبه اهالی از مفاد آنها لازم است بعمل آورند

ماده ۱۶ ـــ هر گاه حکام مشاهده نمایند که برخلاف قوانین موجوده اقدامی میشود باید بلا تامل مانع آن اقدام شده بموجب قوانین در صدد سیاست و تنبیه مقصرین برآیند و کلیه باید مراقبت نمایند که امور اداره ولایتی و ادارات تابعه درجریان قانونی تحت نظم وترتیب باشدوهراداره امور محوله بخود را انجام دهد

ماده ۱۷ ـــ حکام حق دارند که در موارد فوق العاده ویا درموقعی که امر مهمی مورد مذاکره باشد مجلسی در تحت ریاست خود از رؤسای کلیه دوائر محلیه تشکیل دهند در این مواقع حکام صورت مجلس و رای ان را بوزارتخانه که مرجع انکارند می‌فرستند ودر صورت لزوم کسب تکلیف می نمایند این نوع مجالس را نمیتوان بدون جهت تشکیل کرد فقط وقتی صورت لزوم خواهد یافت که اشتباه وتردیدی در معنی قانون ویا اشکال در امر مهمی روی دهد واطلاع وزارتخانها از اشتباه واشکالی که پیش آمده لازم باشد (رجوع بماده ۱۴۱ ) شود

ماده ۱۸ ـــ چنانچه باداره ولایتی از دوائر جزء وتابع آن اخبار شود که شك و شبهه در موقع اجرای قانونی حاصل شده و یا اشکالی در اجرای احکام پیش آمده حاکم مکلف است مراقبت نماید که موافق ترتیبی که‌درماده (۱۵۸) مذکور است این نوع امور فورا دراداره ولایتی‌مطرح مذاکره شودهر گاه اداره ولایتی نتواند توضیحات لازمه را بدهد وخودش هم تردید یا اشتباهی در معنی قانون حاصل نماید باید حاکم یا رای‌اداره ولایتی را بوزارتخانه لازمه فرستاده توضیحات ورفع اشکال را بخواهد و یا در صورت اهمیت مسئله مجلسی را که در ماده (۱۴۷) مذکور است

معتقد داشته وموافق مدلول ان رفتار کنند

ماده ۱۹ — چون حکام مسؤل نیك وبد امور قلمرو خود هستند باید مواظب باشند که انجمنهای ولایتی وبلدی ازحدود وظایف خود خارج نشوند وهمچنین کمال مراقبت را در صحت انتخابات مستخدمینی که تعیینشان بعهده حکام واگذار شده داشته باشند و اطلاعات لازمه را قبل از وقت در باب خدمت سابق اشخاصیکه میخواهند مستخدم شوند ونیز در باب اخلاق ورفتار وکردار انها تحصیل نمایند وکلیه مراقبت کنند که اشخاصیکه داو طلب استخدام هستند مسبوق بارتکاب جنحه وجنایات وقباحت نبوده دارای اخلاق پسندیده ولایق کاری که بانها رجوع میشوند باشند

ماده ۲۰ — چنانچه دوایرادارهٔ محلیه بخواهند بموجب اختیاراتیکه بانها داده شده مستخدمین جدیدی معین کنند یا مستخدمین سابق را بمشاغل جدیدی بر گمارند یا از جائی بجای دیگری مامور نمایند حکام می توانند درمورد عدم لیاقت مستخدمین مزبوره مراتب را بادارات مرکزی اطلاع دهند

ماده ۲۱ — حکام برای تشویق مستخدمین واجزای لایق قابل خود میتوانند برطبق قوانین بانها رفعت رتبه و انعام بدهند ویا استدعای ترفیع رتبه واعطای منصب وامتیاز از دولت نمایند و مکلفند که قوانین راجعه بخدمت دولتی وترفیع رتبه واعطای مناسب و امتیازات را صحیحا بموقع اجراء گذارند

ماده ۲۲ — کلیه مستدعیات ادارات محلیه در ترفیع رتبه و اعطای مناسب وامتیازات در باره مستخدمین جزو باید بتوسط حاکم بوزارتخانه لازم تقدیم شود ولی صاحب منصبان ومستخدمین ادارات عدلیه وتفتیش از

این قاعده مستثنی خواهند بود

ماده ۲۳ — حکام باید مواظب باشند که مرخصی موقتی بارباب مناصب ومستخدمین ادارات و اجزای دفتر خانها وانفصال انها از خدمت موافق قواعدی باشد که ایجاد شده وبتوسط شخصی باشد که حق این گونه اقدامات را دارند وهر گاه حکام مشاهده کنند که مستخدمین فوق العاده غایب میشوند اخطارات لازمه را در این باب بانها بنمایند واگر پند و نصیحت آنها اثری نبخشید و وضع وحالات این نوع مستخدمین طوری باشد که در سر خدمت مرتبا نتوانند حاضر شوند باید حکام بمراکز متبوعه اطلاع دهند

ماده ۲٤ — حاکم مواظبت مخصوصی خواهد داشت که حدود ولایتی که بریاست او محول شده هیچگونه اغتشاش وبی نظمی اتفاق نیفتد مخصوصا مراقب افعال و اعمال صاحب منصبان و مستخدمین جزو حکومت خواهد بود و هرگاه از یکی از ارباب مناصب و مستخدمین جزو اشکارا مسامحه یاسوء رفتار یا اعمال شنیعه سر زند و یا انکه از اختیاراتیکه بانها داده شده تجاوز نموده باشند حاکم بتوسط اداره ولایتی بعد از پند ونصیحت امربمؤاخذه و تنبیه و سیاست آنها خواهد کرد

حدود مؤاخذه وسیاست در این موارد ازقرار تفصیل است (۱) توبیخ و ملامت (۲) کسر گذاشتن مقرری ومواجب (۳) تنزل دادن از شغل اعلی باسفل (٤) انفصال مقصر از شغلی که دارد

تبصره — کسر مواجب و مقرری حدی داردکه نباید از آن تجاوز نماید و آن ثلث مواجب یا مقرری سالیانه شخص مقصر است

ماده ۲۵ — حاکم حق انفصال از شغل و کسر گذاشتن از مقرری یا مواجب مقصر و تنزل دادن از شغل اعلی باسفل را فقط نسبت بصاحب منصبان و مستخدمینی دارد که تعیین آنها بموجب قوانین باختیار حاکم محول شده و هر گاه اجرای سیاست مزبوره در باره صاحب‌منصبانی لازم شود که از وزارتخانها و مقامات عالیه معین شده اند حاکم مراتب را با کلیه اطلاعات و توضیحات بوزارت یا مقامات لازمه خواهد فرستاد (رجوع به ماده ۳۹٤ )

مادهٔ ۲٦ — هر گاه تقصیر مقصر بقدری اهمیت داشته که اجــرای سیاسات مذکوره در ماده (۲۲) کافی نباشد بعد از تحقیقات لازمه در اداره ولایت کار این نوع مقصرین بمحکمه عدلیه رجوع خواهد شد (رجوع بمادهٔ ۳۹۳)

مادهٔ ۲۷ — هر گاه حاکم مسامحه یا تقصیرات جزئی در خدمات مرجوعه ازطرف مستخدمین بلوکی و دهات مشاهده کند حق داردکه موافق مادهٔ ۲٤ آنها را تنبیه و سیاست نماید — اما در باب مباشر دهات حاکم حق دارد فقط موقتا او را از شغل خودش انفصال داده باداره بلوکی تفصیل تقصیر او را اطلاع بدهد که ادارهٔ مزبوره با ادارهٔ ولایتی در این باب مذاکره کرده یا مباشر را بکلی از شغل خودش خلع نمایند و یا بمحکمه عدلیه بفرستند

مادهٔ ۲۸ — چون حاکم نمایندهٔ دولت است در ولایت تمام صاحب منصبان و مستخدمین ولایتی چه آنهائیکه در ادارهٔ حکومتند و چه اشخاصی

که در سایر دوایر محلیه خدمت می نمایند خواه در تحت ریاست حاکم باشند خواه نباشند باید قطع نظر از رتبه و منصب و قدمت خدمت وغیره نسبت بحاکم احترامات لازمه را بعمل آورند و هر گاه حاکم آنها را برای مذاکره در امری احضار نماید حاضر شوند

مادهٔ ۲۹ -- حدود حقوق وتکالیف حکام را سمت آنها معین ومشخص می کند یعنی چون حکام الت اجرائیه اند بهیچوجه حق نداوند قانون یا قرار جدیدی بگذارند یا مالیات و عوارض جدیدی وضع نمایند و یا در احکام محاکم عدلیه تغییری بدهند و یا بالاخره از اجرای قوانین موضوعه خود داری کنند

ماده ۳۰ -- حکام باید سعی نمایند که همیشه اطلاعات صحیحه کافیه از وضع ولایتی که قلمرو ماموریت آنهاست داشته یعنی از عده نفوس ووسعت خاك ولایت وثروت طبیعی آن ومقدار زراعتها وچمنها و جنگلها و از چگونگی شغل و حرفت و صنایع و معادن و تجارت ولایتی و وضع مساجد و ابنیه خیریه وعمارات عتیقه ودارالمساکین و مریضخانها و از انتشار معارف واخلاق وعادات اهالی وعده جنحه وجنایاتیکه اتفاق میافتند و کلیه اطلاعاتی که اوضاع واحوال ولایت و اهالی ان را نشان میدهد

ماده ۳۱ — برای جمع آوری این اطلاعات در هر ولایتی در تحت ریاست حاکم هیأتی تشکیل میشود موسوم بهیئت احصائیه (استاتستیك) حاکم مراقبت نماید که احصائیه مزبوره مرتبا کار نماید

ماده ۳۲ — نتیجه اقدامات احصائیه را بعد از تدقیق حاکم بـه

وزارت داخله ارسال میدارد و هنگام مسافرت یا عبور موکب همایونی از ولایتی حاکم ولایت مختصری از اطلاعات هیئت احصائیه را که مفید وجامع باشد با راپورت خود کتبا تقدیم حضور مبارك همایونی مینماید

ماده ۳۳ — حکام باید مواظبت مخصوصی در باره تبعه خارجه که مقیم ولایتی هستند یا از آن ولایت عبور می نمایند داشته باشند و در امور تجارتی و سایر اموریکه مضر بحال دولت و ملت نیست موافق قوانین موضوعه و عهد نامها حمایت لازم را در موارد مقتضیه از آنها بنمایند که از امنیت و رفاهیت عمومی متمتع باشند و نیز باید مراقبت نمایند که بتذکره های تبعه خارجه همیشه بتوسط اداره نظمیه رسیدگی شود که مجهول الحال نباشند تبعه خارجه فقط بحکم محکمه عدلیه بارعایت مدلول عهود می توانند ازخاك ایران تبعید شوند هرگاه حاکم مشاهده کنند که اقامت اتباع خارجه در ولایتی بواسطه سوء رفتار و کردار آنها مضر است باید مراتب را بوزارت داخله و وزارت خارجه اطلاع داده و موافق دستور العمل های آن ادارات رفتار کنند

ماده ۳۴ — یکی از مشاغل حکام این است که مراقبت مخصوص در قلع وقمع چیزهائیکه موجب فساد اخلاق اهالی میشود از قبیل قمارخانها وغیره بعمل آورند وبجهة نیل باین مقصود اداره نظمیه و ضبطیه بلوکی و غیره را حاکم مامور مینماید که در موارد اجتماع اهالی در نقطه مخصوصی مراقبت در حفظ نظم وامنیت داشته باشد وازاعمال شنیعه ممانعت نمایند و مقصررا دنبال کنند - ولی باید دستور العملهای حاکم دراین باب طوری روشن و واضح و موافق قوانین موضوعه باشد که این ماموریت

ادارات نظمیه وضبطیه مبدل باجحاف و تعدی و هتک ناموس نشود

ماده ۳۵ -- حکام باید اسباب امنیت جان ومال اهالی را از هر حیث چه در شهرها و دهات وچه در طرق و شوارع فراهم آورند چنانچه دزدان و قطاع الطریق در نقطهٔ از نقاط ولایت پدید آیند و ادارات نظمیه و ضبطیه از قلع وقمع آن عاجز باشند باید حاکم فوراً اقدامات مؤثرهٔ سریعه را بعمل آورده، مامور مخصوصی برای انجام این ماموریت بمحل لازم روانه ودر صورت لزوم بقوای نظامی ولایتی رجوع نماید - برای حفظ وامنیت راهها در صورت عدم کفایت قراسوران حکام با تصویب ادارات نظمیه وضبطیه امر به تشکیل دسته مستحفظین سواره از اهالی و سکنه محل می نمایند و باید به پست و کاروانیکه حمل مال التجاره و پول مینماید مستحفظ بدهند

ماده ۳۶ — هرگاه درشهر یا دهی اغتشاشی روی دهد ومردم اوامر قانونی حکومت را اطاعت نکردند باید حاکم بدون فوت وقت شورشیان را پند و نصیحت و یا توبیخ و ملامت نماید اگر مؤثر واقع نشد قشون ولایتی را خواسته باز شورشیان را به پند و نصیحت متنبه و اتمام حجت نماید هرگاه باز نتیجه حاصل نشد حاکم مامور است بقوهٔ جبریه اغتشاش را برطرف می نماید ومحرکین اغتشاش وشورش را بمحکمه عدلیه میفرستند بعد ازاین اقدامات باید حاکم مواظبت نماید اشخاصی که پشیمان شده اند مجدداً بواسطه سوء اقدامات مامورین و یا سختی بی موقع بحالت اغتشاش عودت ننمایند و کلیه اقداماتی از طرف مامورین بعمل آید که باعث تسکین قلوب و رفع هیجان عامه شود هرگاه ماندن قشون در محل لازم باشد امر حاکم

در آن باب صادر خواهد شد

( تبصره ) تکالیف حکام و مامورین کشوری در وقت احضار قشون برای کمك به حکومت علیحده مرتب و منضم باین ماده است

ماده ۳۷ — در ولایات سرحدی حکام مکلفند که نظارت مخصوصی نسبت بادارات نظمیهٔ ولایتی وضبطیه بلوکی داشته باشند که حتی المقدور فراریهای نظامی و مقصرین مدنی و اشخاصی که جنایت کرده اند از دولت همسایه بخاك ایران نگذرند و کسی قدرت پذیرفتن آنها را درخاك ایران نداشته باشد هر گاه با وجود مراقبت لازمه این نوع اشخاص درخفا داخل خاك ایران شوند حاکم بعد از حصول اطلاع موافق مداول عهود و قرارنامه هائی که در این باب با دول خارجه منعقد شده و یا دستور العمل وزارت خارجه اقدام می نمایند

ماده ۳۸ — حکام مراقبت لازمه را خواهند داشت نسبت به اشخاصی که در تحت نظارت ادارات نظمیه و ضبطیه هستند که نه سستی از طرف ادارات مزبوره بعمل آید و نه سختی

ماده ۳۹ — یکی از تکالیف حکام مراقبت و مواظبت لازمه است که در قلمرو ماموریت آن ها انجمنهائیکه مخالف قوانین موضوعه است تشکیل نشود

ماده ۴۰ — در صورتیکه حکام مشاهده کنند که اقدامات انجمنی با حوزه مخالف اصلی از اصول قانونی بوده تولید فسادی می کند یا قسمتی از اهالی را بر قسمتی می شوراند و باعث فساد و تخریب اخلاق میشود

پس از تحقیق حق دارد آن انجمن یا حوزه را تعطیل کند و در صورت عدم فرصت و احتمال خطر و فساد عاجل حاکم حق دارد که فورا آن انجمن را تعطیل نمایند تا رسیدگی لازم در محکمه عدلیه بعمل نماید در این موارد حاکم باید مراتب را بوزارت داخله ووزیر مسئول اطلاع دهد

## سیم وظایف حکام

دریاب آذوقه اهالی وامور داخلی و اجتماعی ولایت

ماده ۴۱ — وظایف حکام دراین باب ازقرار تفصیل است

اولا مراقبت درامر آذوقه وارزاق اهالی

ثانیا مراقبت در اینکه ابنیه جدید الاحداث شهر ها و دهات موافق قوانین موضوعه تاسیس شود

ثالثا وقایع امنیت درحدود ولایات وحفظ رفاهیت وآسوده گی اهالی

رابعا تشویق اهالی باقدامات عام المنفعه خاصا مساعدت لازمه (بقدری که در قوه و استطاعت حاکم است) در پیشرفت زراعت و حرفت و صنایع و تجارت ولایتی

ماده ۴۲ — اقداماتی که از طرف حکام برای وفور آذوقه وارزاق می شود بر دو نوع است عمومی و خصوصی

ماده ۴۳ — اقدامات عمومی که راجع به پیشرفت امر زراعت و جلو گیری وممانعت از چیزهائیکه مخل امرمحصولات زراعتی و ارزاق است باید همیشه در مد نظر حکام باشد بخصوص وقتیکه درتمام ولایات یا قسمتی

از آن احتمال قحطی برود

ماده ٤٤ -- ما حصل اقدامات عمومی آنست که حاکم باید مراقبت مخصوصی بعمل آورد که گندم وسایر ارزاق بدون ممانعت در تمام ولایت بازادی و قیمت عادله خرید و فروش شود و کسی احتکار ننماید

ماده ٤٥ -- اقدامات خصوصی آنکه حکام اطلاعات لازمه را در باب نرخ ارزاق و آذوقه از اداره بلدیه تحصیل مینمایند و نه فقط بتوسط ادارات نظمیه وضبطیه و بلدیهٔ حکام مواظب تعدیل نرخ و عدم کم فروشی و صحت اکیال و اوزان میباشند بلکه خودشان هم در موارد لازمه حق دارند بتوسط مامورین مخصوصی باین امور رسیدگی نمایند

ماده ٤٦ -- هرگاه عمارت یا خانه را کسی بدولت ویا بشهری وا گذار کند حاکم مکلف است مراتب را بوزارت داخله ووزارتیکه از آنخانه یا عمارت استفاده خواهد کرد اطلاع دهد

ماده ٤٧ -- هر گاه آثار عتیقه در ولایت باشد و یا مجددا کشف شود حاکم مکلف است که مراتب را مفصلا بوزارت داخله اطلاع بدهد

ماده ٤٨ — حاکم باید مراقبت نماید که ادارات اطفائیه در کمال نظم و ترتیب بوده قواعد راجعه باین اداره تماما بموقع اجراء گذارده شود اگر شهری استطاعت ترتیب اداره اطفائیه را نداشته باشد حاکم می تواند در صورت لزوم بتوسط وزارت داخله استدعای وجه اعانه ازدولت برای دایر نمودن اداره اطفائیه در آن شهر بنماید و آن وجه اعانه رابا طلاع انجمن ولایتی بمصرف مذکور برساند

## چهارم در وظایف حکومت نسبت بحفظ الصحه عمومی

ماده ۴۹ — وظایف حکام در این باب آنستکه مراقبت لازمه را در اجرای نظامنامه طبی و حفظ الصحه داشته باشند و ساعی باشند که باقدامات صحیحه سریعه در امراض مسریه وامراض سریع الانتشار جلو گیری شود لذا همینکه خبر حدوث چنین مرضی از دوائر جزو حکومت و یا از محل موثقی رسید حاکم باید رسیدگی ومعلوم نماید که چه نوع اقدامات برای جلو گیری از انتشار مرض بعمل آمده وعلاجی که شده است کافی است یا نه بعد پس ازمشاوره با طبیب حفظ الصحه ولایتی اگر لازم شود حاکم مامور مخصوصی با چند نفر طبیب ومعاون طبی وادویه و آلات و اسباب طبی روانه محل آلوده بمرض وجاهای لازمه مینماید وهر گاه صلاح بداند چند نفر اجزای لازم را هم با مامور مخصوص روانه می کند بعد ازاین اقدامات در صورت لزوم خود حاکم به محل ناخوشی رفته شخصا تحقیقات لازمه را مینماید وهر گونه اقدام مجدانه که مقتضی باشد بعمل میاورد و بتوسط ماموری مخصوص حکام ولایات همجوار را مطلع میدارد

ماده ۵۰ — حکام حق نظارت مخصوصی نسبت بمریض خانها و دهات و همچنان مریضخانهای محبسها وغیره دارند و خواه هنگام محال گردشی خواه در غیر این موقع رسیدگی بمریضخانه ها را غالبا بطبیب حافظ الصحه ولایتی یا بمعاونین او میسپارند

## پنجم در وظایف حکام

### نسبت بوصول شدن مالیات دولتی و عوارض محلی

ماده ۵۱ — حکام باید مراقبت تامه داشته باشند که مالیات وعوارض

دولتی بموجب قوانین موضوعه در موقع خود بتوسط کار گذاران مالیه وصول و ایصال شود و بعلاوه باید نظارت صحیح نسبت بوصول و ایصال عوارضی که برای مخارج محلیه از بلدیه وغیره اخذ میشود داشته باشند

## ششم در وظایف حاکم نسبت باداره بلدیه

ماده ۵۲ ــ نوشتجاتیکه محتاج بامضای حاکم یا بتصویب اوست وقتی حاکم فرستاده میشود یابامضای حاکم میرسد ویاصورت عدم تصویب مشارالیه عقیده خود را باداره مالیه اظهار میدارد

ماده ۵۳ ــ حاکم فهرست کارهای تمام شده را که از اداره مالیه برای او در آخر هرسال میفرستند ملاحظه نموده هرگاه تعویقی یاتعطیلی درجریان امور آن اداره مشاهده کند فوراً بوزارت مالیه راپورت میدهد

ماده ٥٤ ــ هرگاه حاکم بی نظمی یا اغتشاشی در اداره مالیه مشاهده کنند باید فورا باداره مزبوره ملاحظات خود را اخطار نموده مراتب را بوزارت مالیه اطلاع دهد واگر رفع بی نظمی نشد باز وزارت مالیه را مطلع نموده توجه آن وزارت را بمسئله لازمه معطوف دارند ولی حاکم حق ندارد راسا اجزای اداره محاسبات را تنبیه یاسیاست نماید

## هفتم در وظایف حکام نسبت باداره خالصجات

ماده ۵۵ ــ حکام مراقبت تامه خواهند داشت که اداره خالصجات و مستخدمین واجزای آن اداره تکالیف خودرا موافق قوانین ودستورالعمل

های راجعه بان اداره بعمل آورند و امور آن اداره موافق قوانین و دستور العمل های وزارت مالیه مرتب باشد هرگاه حاکم مشاهده کند که از طرف اداره یا یکی از مستخدمین آن اداره از حدود مقرر تجاوز میشود باید مراتب را بوزارت مالیه اطلاع داده درخواست اقدامات لازمه را برای رفع بی نظمی بنماید

ماده ۵۶ — حکام باید مراقبت مخصوصی نسبت بجنگلهای دولتی داشته آنها را حفظ نمایند و هرگاه برخلاف قواعدیکه برای حفظ جنگلها ایجاد شده است اقدامی ملاحظه نمایند بدون فوت وقت ممانعت نموده مراتب را بوزارت مالیه اطلاع بدهند

ماده ۵۷ — حکام در راپورت های خود که بمقامات عالیه میدهند باید همیشه خالصه جات ولایتی را مفصلا بنویسند وهرگاه اداره خالصه جات منظم و مرتب و مستخدمین آن در اجرای تکالیف خود ساعی باشند حاکم می تواند که از وزارت مالیه خواهش امتیازی برای مستخدمین آن اداره بنماید

ماده ۵۸ — نرخ فروش هیزم جنگل دولتی را که اداره خالصه جات در هر سال معین و بوزارت مالیه می فرستد باید قبل از وقت بنظر حاکم برسد

## هشتم در وظایف حکام نسبت به تحویلخانها

ماده ۵۹ — حاکم در وقت بلوک گردشی و همچنان هر وقتیکه لازم بداند حق دارد که مقدار پولیکه در دوائر محلیه (ولایتی وبلوکی) موجود است

تفتیش نماید و همچنان حق دارد که بکلیه اموال متعلقه بان ادارات رسیدگی نموده معلوم دارد که عایدات دولت بدون حیف و میل وارد صندوق می‌شود یا نه و مقدار بقایا چقدر است تمام اطلاعات خود را دراین باب حکام باید بوزارت مالیه راپورت کنند بعلاوه این اقدام حکام مکلفند که اطلاعات خود را در تفتیش صندوق ادارات باداره مالیه نیز اعلام نمایند که اقدامات مقتضیه از طرف آن اداره بعمل آید و اگر اغتشاش یا بی نظمی روی داد جلوگیری کامل بعمل آورند

ماده ۶۰ ـ حکام باید سالیانه بوزارت داخله راپورتی تقدیم نمایند که در آن راپورت اطلاعات راجعه باخذ مالیات و بقایا و کذلك مقدار بقایائی که لا وصول مانده و جهة وصول نشدن بقایا وکلیه اقداماتیکه برای اخذ مالیات و وصول شدن آن از طرف حکومت بعمل آمده است توضیح و تصریح شده باشد راپورت مزبور مبتنی بر اطلاعات خود حاکم که در وقت بلوك گردشی تحصیل کرده است و اطلاعات اداره ولایتی و ادارات نظمیه خواهد بود

## نهم در وظایف حکام نسبت باداره علوم و معارف

ماده ۶۱ ـ حکام مکلفند که مراقبت مخصوصی نسبت بمکاتب ابتدائیه داشته بی خبر باین نوع مکاتب و همچنان بمدارس متوسطه و عالیه ( در صورتی که باشد ) سرکشی نماید و هرگاه از قوانین و دستور العمل ها و دستور تعلیمات راجعه بمعارف تخلف می شود مراتب را بوزارت معارف اطلاع دهند و باداره معارف ولایتی نیز اخطار نمایند بعلاوه این اقدامات

حکام باید مساعدت وهمراهی لازم را باداره معارف در اشاعه معارف نمایند

## دهم در وظایف حکام

### نسبت بادارات زراعت و فلاحت و معادن و جنگل ها و کمرك وپست و تلگراف و غیره

ماده ۶۲ ــ حکام مکلفند که در مواردی که این ادارات بتقویت و همراهی حکام محتاجند موافق قوانین موضوعه و دستورالعمل های رؤسای آنها کمال مساعدت وهمراهی را از آنها بنمایند و نیز بر عهده حکام است باندازهٔ که در قوانین و نظامنامه های این ادارات معین شده است مراقبت و مواظبت نمایندکه بخزانه دولت ضرری وارد نیاید و رفع موانع واشکالات و اشتباهات بعمل آید

ماده ۶۳ ــ حکام حق دارند که ادارت مذکوره در ماده قبل را سر کشی نمایند بدون اینکه حق مداخله در امور آن ادارات داشته باشند و نمی توانند راسا اجزای آن ادارات را تنبیه یا سیاست نمایند ولی در صورتیکه اغتشاش یا بی نظمی در آن ادارات مشاهده کنند مکلفند فورا مراتب را برؤسای بلا واسطه آن ادارات که در محل هستند اخطار نمایند و اگر نتیجه مترتب نشد مراتب را بوزارت متبوعه آن اداره و وزارت داخله راپورت نمایند

## یازدهم در وظایف حکام

در صورت رجوع کار صاحب منصبان و مستخدمین
و اجزای دوایر اداره بمحاکمهٔ عدلیه

مادهٔ ٦٤ — حدود تکالیف حکام در باب جلب مستخدمین و اجزای دوایر اداره بمحاکم عدلیه درنظامنامهٔ محاکمهٔ جنایتی مفصلا مندرج است (رجوع بمادهٔ ۳۹۱ — ۳۹۵)

## دوازدهم در وظایف حکام

نسبت باداره جنگ

مادهٔ ٦٥ — تکالیف حکام نسبت باداره نظام از قراریست که در نظامنامهٔ خدمت نظامی و سایر قوانین و نظامنامه های نظامی مندرج است قواعدیکه باید در موقع احضار و استعمال قشون (رجوع بمادهٔ ۳٦) و درباب روابط صاحبمنصبان کشوری و لشکری باید مراعات شود جداگانه مرتب و منظم بماده ۳٦ خواهد بود

## سیزدهم در وظایف حکام

نسبت بکارگذاریهای خارجه

ماده ٦٦ — کارگذاری های امور خارجه مقیم ولایات در روابط حکام با قنسولگری های خارجه مقیم ولایات واسطه اند لهذا تمام امور خارجه در روابط حکام با قونسولگری ها باید باطلاع کارگذار ها باشد و

همچنان اجرای عهد نامه ها و قرارنامه های بین المللی باندازهٔ که راجع به تبعهٔ خارجه است باید بواسطه و باطلاع کار گذاری ها باشد حکام کمال همراهی و مساعدت را از کار گذاری ها در اجرای تکالیف آنها که مبتنی بعهد نامه ها و قرارداد ها و نظامنامه ها و دستور العمل های آنها است خواهند نمود از طرف دیگر حکام حق دارند که در صورت لزوم بامور کار گذاری ها سرکشی نموده و هر گاه اغتشاشی یا بی نظمی مشاهده کنند مراتب را فورا بوزارت خارجه اطلاع دهند و هر گاه راپورت آنها منتج نتیجه نشد مجددا توجه مقامات عالیه را به راپورت های سابقه خود جلب نمایند ولیکن حکام حق ندارند که کار گذار یا اجزای کار گذاری را تنبیه و سیاست کنند

## چهاردهم در وظایف حکام

### هنگام تحویل گرفتن و تحویل دادن ولایات

ماده ۶۷ — حاکمی که از شغل خود منفصل می شود باید اوضاع امور ولایتی را با کلیه اطلاعات راجعه بولایت مشروحا بوزارت داخله و بفرمانفرما (درصورتی که ولایت جزو ایالتی باشد) تقدیم نماید و نسخهٔ هم بحاکم جدید بدهد

ماده ۶۸ — هر گاه انفصال حاکمی از ولایت قبل از ورود حاکم جدید باشد حاکم منفصل باید کلیه اطلاعات خود را بقائم مقام حکومت بدهد و او هم بعد از ورود حاکم جدید راپورتی که حاوی اطلاعات حاکم سابق و اطلاعاتی است که خود او در زمان مدیری تحصیل کرده بحاکم

جدید بدهد حاکم جدیدهم بعد ازمباشرت بشغل خود باید راپورت اطلاعاتی را که ازحاکم قبل باو رسیده باملاحظات خود بوزارت داخله ویا بفرمانفرما بدهد (درصورتیکه ولایت جزو ایالتی باشد)

ماده ۶۹ — در راپورتیکه حاکم منفصل و حاکم منصوب میدهند باید مواد ذیل مندرج باشد اولا اموری که تسویه نشده - ثانیا وضع دفتر خانه حاکم - ثالثا وضع اداره ولایتی - رابعا حالت اطفائیکه شهر های ولایتی وبلوکی - خامسا مقدار بقایائیکه لاوصول مانده - سادسا خیالاتیکه حاکم منفصل در اصلاح وضع و امور ولایتی داشته و خیالاتی که حاکم منصوب دارد - سابعا وضع نرخ ارزاق و وفور یا قحطی آذوقه

ماده ۷۰ — درباب دفترخانه حاکم باید مطالب ذیل (در راپورت حاکم منفصل و جدید) تصریح شده باشد اولا اموری که راجع بدستور-العمل های مقامات عالیه و وزارتخانها است - ثانیا کلیه اموری که بموجب مراسلات و راپورت های سایر دوایر دولتی و مملکتی و شکایات واحکام خود حاکم شروع شده

تبصره — از کلیه این کار ها انچه محرمانه است باید مجزی شده علیحده نوشته شود

ماده ۷۱ — انچه باید ازامور اداره ولایتی در راپورت فوق‌الذکر نوشته شود از قرار ذیل است حاکم منفصل دفعه آخر که در اداره‌ولایتی حاضر میشود کتابچه ترتیب داده درآن کتابچه معین میکند چقدرازاموریکه راجع بمجلس وزراء وتحقیقات و امورجنایتی است تسویه‌شده وچه‌مقداری

از امور بلا تسویه مانده و همچنان چقدر از امور تکلیفش در اداره ولایتی معین نشده سوادی از کتابچه مزبور برای فرمانفرما ( در صورتیکه باشد ) ارسال و نسخه بحاکم جدید داده میشود کتابچه مزبور باید بامضای حضار برسد

ماده ۷۲ — درباب بقایا باید حاکم منفصل اطلاعات اخیره خود را مفصلا برای هر محلی علیحده قید نماید

ماده ۷۳ — حاکم منفصل باید خیالات ونقشه های خودرا که راجع باصلاحات ولایتی است مشروحا وواضح (نزدیك بفهم) بحاکم جدید اظهار نماید وجهت لزوم این اصلاحات را باوسائلی که میتوان برای اجرای اصلاحات اتخاذ کرد و همچنان موانعی که تا آنوقت مانع اجرای خیالات او بوده باید تصریح کند و کلیه اگر چیزی موجب جلب توجه او شده خاطر حاکم جدید را بدان معطوف دارد

ماده ۷۴ — حاکم منفصل حتما باید تمام اطلاعات فوق الذکررا بجاهای لازم بدهد و الا نقض قانون و تخلف از تکلیف کرده و مسئول خواهد بود بعلاوه هر اغتشاشی وبی نظمی که درمحل بتوسط حاکم جدید کشف شود وحاکم منفصل اطلاع نداده باشد برعهدهٔ او خواهدبود

ماده ۷۵ — همینکه حاکم جدید امور ولایتی را از حاکم منفصل یادر غیاب او از مدیر تحویل گرفت راپورت خودرا درباب امورولایتی بفرمانفرما ( در صورتیکه ولایت در جزو ایالتی باشد ) والا بوزارت داخله می فرستند

ماده ۷۶ ــ نه فقط حاکم منفصل مسؤل اطلاعات غیر صحیحه ایست که بجاهای لازمه و بجانشین خود داده بلکه اشخاصیکه راپورت حاکم را تصدیق کرده وامضا نموده اند نیز مسؤلند

ماده ۷۷ ــ راپورت واطلاعات مذکوره درمواد (۶۹ و ۷۰ الی ۷۳) را حکام باید در موقع مرخصی موقتی یاموریت مخصوصی که بانها داده میشود نیز بقائم مقام خودشان ولو موقتی هم باشند بدهند و ولایت را تحویل داده و تحویل بگیرند هرگاه حاکم رعایت این قاعده را بنماید و هنگام مرخصی بجای دیگر مامور شود و یا استعفا کند باید بخرج خود بمحل حکومت سابق خود مراجعت کرده ولایت را بطوریکه در مواد ۶۷ الی ۷۵ ذکرشد تحویل بدهد مگر اینکه حرکت فوری حاکم از ولایت به جهتی مقتضی شده باشد

ماده ۷۸ ــ هرگاه حاکم ولایتی فوت نماید و یابواسطه مرضی نتواند ولایت را اداره کند قائم مقام او موافق مواد ۷۶ - ۶۷ باید اقدام بترتیب کتابچه های فوق الذکر از تاریخ تصدی اوبامر حکومت بنماید

## پانزدهم در معال گردشی

ماده ۷۹ ــ حکام جدید بعد از تحویل گرفتن ولایت بطوری که درمواد ۷۶ - ۶۷ مذکور است بدون فوت وقت بادارات واقعه در کرسی ولایت و دفتر خانه ها و دفاتر آنها و همچنین بصندوق ولایتی و ادارات نظمیه و اداره اطفائیه و محبسها و مریضخانها و ادارات خیریه سر کشی مینمایند بعد از تفتیش و رسیدگی ملاحظات خود راالخطار می کنند و

قواعد وقوانین موضوعه ومقتضیات وقت ومحل را وهمچنان نقشه اصلاحات حاکم سابق را منظور نموده در صورت لزوم اقدام در اجرای اصلاحات می نماید اگر این اقدامات بموجب قوانین در حیطه اختیارات حاکم است رأسا ویا بتوسط واطلاع اداره ولایتی اقدام می کنند (رجوع بمواد ۱۰۱و۱۱۱) وهرگاه اطلاع و اجازه مقامات عالیه و وزارتخانه ها لازم است مراتب را بوزارت داخله و وزارت لازمه راپورت میکنند

ماده ۸۰ — بعداز اتمام سرکشی بادارات ولایتی وآشناشدن بامور آن ولایت حاکم جدید شروع بسرکشی توابع قلمرو خود می‌نماید وطوری سرکشی می کند که از کرسی ولایت زیاد دور نشود وغیبت او از کرسی ولایت زیاده از اندازه طول نکشد مگر در صورت ضرورت قبل ازشروع بمحال گردشی حاکم اطلاعات ذیل را می‌خواهد اولا صورتی ازاطلاعات اخیری که از هر کدام از بلوکات در باب اموردایره بلوکی رسیده وصورت اتفاقاتیکه دلالت بر بی نظمی واختلال امور بلوکی مینماید ثانیا از اداره مالیه اطلاعات راجعه بصندوق بلوکی وبقایای بلوکات ثالثا از اداره خالصه جات وبهمین طور از هر اداره اطلاعاتیکه مهم و برای تفتیش وسرکشی حاکم مفید است از آن اداره می خواهد

ماده ۸۱ — حاکم هنگام محال گردشی شخصا تمام ادارات را سرکشی می نماید وصورت هائیرا که از ادارات مختلفه گرفته بافهرست هاو صورت های دوائر بلوکی تطبیق کرده واختلافات را یاد داشت می‌نماید اگر این اختلافات طوری است که رفعش اسان است فورا حکم باصلاح و رفع آن می کند وچنانچه مهلت لازم دارد موعدی معین کرده رفع اختلافات

را در آن موعد می خواهد ولی هر گاه اختلافات مهم وکلی است و مسامحه بزرگی روی داده ویا سوء استعمال شده حاکم صورت انرا باداره ولایتی می فرستد واداره مزبوره موافق اختیاراتیکه بان اداره قانونا داده شده از مقصر مؤاخذه می نماید ودر صورت اهمیت تقصیر تحقیقات لازمه را برای فرستادن مقصر بمحکمه عدلیه بعمل میاورد ملاحظات خود را حاکم باداراتیکه سر کشی کرده اخطار کرده بعد صورتی از ان ملاحظات را باداره ولایتی ارسال میدارد و هر گاه این ملاحظات حاکم راجع بسایر دوائر محلیه باشد ملاحظات خود را بان دوائر اخطار می نماید

ماده ۸۲ — بعد از سر کشی یك بلوك حاکم ببلوك دیگر میرود و طوری مسافرت خود را ترتیب میدهد که بعضی از نواحی ودهات معتبر را هم به بیند در سرراه حاکم بطور رسمی ولی محرمانه از اشخاص لازم سؤال های راجعه باداره شدن امور بلوکی وغیره می نماید ومی فهمد که بی اعتدالی میشود یا نه واحتیاجات اهالی چیست و میل بچه نوع اصلاحات دارند ومی خواهند وهر گاه مطلبی کشف کند که دلالت بر بی نظمی وبی اعتدالی راجع باداراتی باشد که تابع دوائر دیگرند مراتب را بان دوائر اطلاع می دهند

ماده ۸۳ — هنگام بلوك گردشی حکام متوجه باخلاق واداب ودرجه معارف وحالت زراعت ومعادن وثروت وتجارت محلی بوده واطلاعات خود را جداگانه مرتب و با عقاید خود در اصلاحات لازمه ا بوزارت داخله ارسال خواهد داشت

ماده ۸۴ — حکام مکلفند هنگام بلوك گردشی طوری نمایند که این

سر کشی انها که برای رفاهیت و آسودگی اهالی است تولید زحمت و آزردگی خاطر برای اهالی ننماید بدین جهت لوازم مسافرت را باید بقدر مایحتاج تحصیل نموده مراقبت نمایند که از طرف خدمه و همراهان آنها اجحاف وتعدی بکسی نشود

ماده ۸۵ — بعد از اتمام عمل بلوك گردشی حاکم مکلف است که راپورت محال گردشی خود را مستقیما بوزارت داخله تقدیم کند وسوادی هم برای فرمان فرما (در صورتیکه باشد) از راپورت خود و منضمات آن خواهد فرستاد

ماده ۸۶ — حاکم مکلف است که این سر کشیرا موافق مواد ۸۵ ۷۹ همه ساله یك دفعه بعمل آورد واگر وضع ولایت بواسطه وسعت زیاد وبدی راهها اقتضا ندارد لامحاله دوسال یك دفعه بلوك گردشی نماید

(تنبیه) ترتیب سر کشی که غفلتا وبطور خصوصی بدوائر محلیه میشود در مواد آتیه مرتب است (مورد هفتم ماده ۱٤٦ وغیره)

## شانزدهم در راپورتهای سالیانه و اطلاعات فوری
## که حکام باید بدهند

ماده ۸۷ — غیر از راپورتی که حکام بوزیر داخله بعد از اتمام عمل محال گردشی میدهند باید در مواقع معینه راپورتهای مفصل ومختصر را در باب وضع ولایت و اقداماتی که کرده اند بدهند این راپورتها بر دو نوع است یکی عمومی است که حکام بعد از انقضای هر سالی میدهند دیگری خصوصی که در موارد لازمه یادر مواقع فوری در عرض سال باید بدهند

ماده ۸۸ — راپورتهای عمومی حکام سالی یك مرتبه به وزارت داخله تقدیم می کنند وباید تمام ادارات ولایتی حتی ادارات بلدیه اطلاعاتیکه برای تقدیم این راپورت لازم است بحاکم برسانند سوادی ازاین راپورت عمومی را حکام برای فرمانفرما در جائیکه هست ارسال میدارد

ماده ۸۹ — غیر از راپورت سالیانه حکام مکلفند که ماهی دو دفعه راپورت گذارشات ولایتی را بوزیر داخله بدهند ونیز گذارشات ووقایع فوری را بدون فوت وقت تقدیم کنند کلیه هرگونه اطلاعات راجعه بوزارت داخله را باید حکام بوقت وبموقع خود برسانند وانچه را که موافق قوانین بسایر وزارتخانها راجع است بموقع بان وزارتخانه اطلاع دهند

(تنبیه) حکام میتوانند در مواقع مهمه درصورتیکه شکل ووضع واهمیت کار تقاضا مینماید چاپار مخصوص روانه پای تخت نمایند

## هفدهم در مسؤلیت حکام

ماده ۹۰ — حکام در موارد ذیل مسؤل ومؤاخذند اولا درصورتیکه قوانین واحکام وهمچنان دستورالعملهای رؤسای خودرا بلا اجراء گذارند ویا درست اجراء ننمایند ونتوانند بی تقصیری خود را مدلل نمایند ثانیاهر گاه در موقع تفتیش ولایات بواسطه مفتشی که از مرکز دولت فرستاده شده مدلل شودکه اغتشاش و اختلال امور ولایتی تقصیر حاکم بوده و میتوانسته است از اغتشاش ولایتی جلوگیری کند ولی بمسامحه گذرانیده ثالثا چنانچه مطرح شودکه رواج رشوه وتعارف در ولایت بواسطه اغماض

حاکم یا شراکت خود حاکم در این گونه عمل شنیع بوده - رابعا در صورتیکه حکام اقدامی نمایند که خارج از وظیفه انها باشد و یا انکه خارج از حدود اختیاراتی باشد که بانها بموجب قوانین و نظامنامه ها داده شده - خامسا وقتیکه باشخاصی که در ادارات حکومتی خدمت می کنند و کذلك باجزای نظمیه کارهائی رجوع نمایند که خارج از حوزه تکالیف انها باشد و یا انکه کارهای شخصی خود را بانها رجوع کنند سادسا در صورتیکه بی قاعده تحقیقاتی را در امری شروع نمایند و خود سرانه تحقیقاتی را ختم کنند سابعا وقتیکه حکام شخصا و رأسا اقدام کنند در اموریکه راجع باداره ولایتی و یا سایر دوائر محلیه و یا ادارات جزو ان دوائر است و در این باب دستورالعملی از رؤسای خود نداشته اند - ثامنا در مواردیکه حکام دخالت بکار محاکمه نمایند و ملك کسی را انتزاع نموده بدیگری دهند و کلیه باموری دخالت نمایند که راجع بمحاکم عدلیه است - تاسعا در مواردیکه خود سرانه و بدون اجازه جاهای لازم تغییری در وضع ولایت دهند که باعث اجحاف و تعدی و آزردگی خاطر اهالی شود یا بواسطه اهمال و عدم دقت در امور قوانین را طوری اجرا نمایند که منظور از ایجاد قوانین که مساوات است بعمل نیاید و یا انکه بالاخره مالیات و عوارضی که قانونا معین نشده از اهالی اخذ نمایند عاشرا در مواقعیکه تحقیقات جنایتی بعمل میاید بواسطه غرض شخصی اغتشاش و اختلالی فراهم آورند و این اقدامات شنیعه انها در محاکم استیناف یا جای دیگر کشف شود - حادی عشر وقتی معلوم شود اقدامی که حاکم برای جلوگیری از تعدی و اجحاف و جنحه و جنایات و قباحت و رفع ظلم وغیره کرده است بدرجه که لازم است سخت نبوده و نتیجه

حاصل آمده خصوصاً ظاهر شود که حاکم غرضی داشته یا باجانی وظالم و مقصر همراه بوده ( ثانی عشر ) درمواردیکه حکام برای وصول بقایاهمراهی لازم بعمل نیاورند وازاجرای قوانین خود داری نمایند - ثالث عشر وقتیکه حکام درموارد بلیات سماوی از قبیل حریق وامراض مسریه درمیان مردم وحشم و حیوانات و همچنان در موقع طغیان آب وطوفان و غیره با تمام قدرت و اختیاراتیکه بانها داده شده برای حفظ نفوس و کمك و اعانه بدرماندگان وبیچارگان اقدام نکرده اند ( رابع عشر ) درصورتیکه مشاهده شود که عمداً یاچند دفعه سهواً قوانین راجعه بخودشانرا نقض کرده اندواز اندازه خود خارج شده اند خواه این اقدام را رأساً خودشان کرده باشند وخواه از اداره ولایتی وجاهائی شده باشد که درتحت ریاست یانظارت حکام واقع اند - خامس عشر وقتی که بمامورینی که بداخله ولایت برای انجام کاری میفرستند خرج سفر بدهند بدون اینکه قواعدی را که دراین باب ایجادشده رعایت نموده باشند

ماده ۹۱ — در تمام مواردیکه در ماده قبل معین شده و همچنان در سایر مواردیکه ازاین قبیل باشد حکام بحکم قانون مسؤلند و تنبیه وسیاست آنها بعد از ثبوت تقصیر آنها از توبیخ و شماتت گرفته الی خلع ازشغل وعزل از حکومت برحسب تصویب وزارت داخله بحکم بندگان اعلیحضرت اقدس شاهنشاهی بعمل میاید وهر گاه تقصیر حاکم بقدری مهم باشدکه بعداز عزل باید بمحاکم عدلیه جلب شود موافق نظامات عدلیه کار او بمحکمه لازمه رجوع خواهد شد و تحقیقات لازمه برای ارجاع کار حاکم مقصر بمحکمه عدلیه درمجلس وزراء بعمل خواهد آمد

## مبحث دهم در روابط حکام

### با مقامات عالیه و ادارات متساویه و تابعه (جزو حکومت)

ماده ۹۲ ــــ حکام درمواردیکه بموجب این نظامنامه معین شده بتوسط وزارت داخله بحضور مبارك اعلیحضرت اقدس شاهنشاهی راپورت عرض میکنند و بصدور اوامر واحکام که برطبق قوانین موجوده است از جانب سنی الجوانب مفتخر ومباهی میشوند

ماده ۹۳ ــــ حکام بوزیر داخله و بفرمانفرما اگر باشد راپورت می دهند و دستور العمل میگیرند و بسایر وزراء در مواقع لازمه اطلاعات و عقاید خودشانرا تقدیم میکنند

ماده ۹٤ ــــ در صورتی ولایتی جزو ایالتی باشد حاکم تابع دستور العملهای قانونی فرمانفرمای آن ایالات است و اطلاعات و عقاید وملاحظات خود را بتوسط فرمانفرما بوزرای مسؤل راپرت مینماید ازاین قاعده کلی موارد ذیل مستثناست اولا راپرت تحویل دادن وتحویل گرفتن ولایت وراپرت سرکشی نوبت اول ولایت و راپرتهای سالیانه و اطلاعات فوری راجعه بجریان امور ولایتی و اتفاقات فوق العاده و امثال آن ثانیا راپرتهای راجعه باتفاقات مهمه که اندك تاخیری در وصول اطلاعات درمرکز موجب خسران بزرك تواندشد ثالثا درمواردیکه حکام دستورالعملهای واصله از فرمانفرما را مناقض و مخالف قوانین موجوده میدانند در کلیه موارد مذکوره حکام مستقیما اطلاعات و عقاید وملاحظات خود را بوزیر داخله راپورت و بوزراء مسؤل تقدیم میکنند و در همین موقع صورت

آن راپرتها را بجهت فرمانفرما میفرستند

ماده ۹۵ — حکام بادارات کل وادارات جزو وزارتخانها در پایتخت و کذلك بادارات طرق وشوارع ومعارف و گمرك ومعادن ونظامی وبحری و پست وتلگراف که در ولایت تاسیس شده ومدعی عمومی ولایت و همچنان باداره تفتیش ولایتی و انجمن های ولایتی و بلدی مراسله مینویسند

ماده ۹٦ — حکام باداره ولایتی و هیئت احصائیه و اداره مالیه و انجمن ولایتی واداره بلدیه و کمیسیون ها و نرخ ارزاق عقایدوملاحظات خودشانرا اخطار مینمایند و آن ادارات ملاحظات خودشان را بحاکم تقدیم می کنند

ماده ۹۷ — حکام بادارات نظمیه و ضبطیه کرسی ولایت و بلوکات که جزو حکومت هستند حکم می کنند و از آنها راپرت میگیرند باداره قراسوران که در کرسی ولایت تاسیس شده مراسله می نویسند و راپرت اطلاعات را می گیرند

ماده ۹۸ — ترتیب روابط حکام با دوایر عدلیه در نظامات عدلیه مندرج است

ماده ۹۹ — حکام باید مراقبت نمایند که نوشتجات و مکاتبات آنها با سایر ادارات و همچنان مکاتبات اشخاص ودوایر جزو حکومتی با ادارات متفرقه موافق قواعد توقیر و ادب باشد و طوری نباشد که تولید مناقشه و مکابره نماید و بی جهت مسائلی طرح شود که باعث ازدیاد مکاتب و فوت وقت طرفین شود

ماده ۱۰۰ — حکام باید سعی نمایند که مکاتبه مابین دوایر حکومتی و سایر دوایر حتی‌المقدور بموقع و با معنی باشد و بیجهت رشته مکاتبات بطول نیانجامد و کارها از جریان طبیعی نیفتد

ماده ۱۰۱ — حکام باید مراقبت نمایند که هر کاری در اداره و دایره متعلق بها طرح و تسویه شود و حدود و حقوق ادارات محفوظ بماند حاکم فقط در دو مورد حق دارد که کار ها را در دفتر خانه خود تسویه کنند اولا وقتیکه کار فوری و فوتی است و سرعت اقدام مستلزم استثنای از قاعده کلی است این گونه امور با منضمات آن بعـــد از تسویه فوری باداره ولایتی داده خواهد شد و ثانیا درصورتی که استتار مطلبی یا مسئله مقتضی پیشرفت آن مسئله است و یا آنکه موقع مقتضی افشای ان مطلب اینست

ماده ۱۰۲ — حکام حق ندارند سواد قرار داد های اداره ولایتی را از آن اداره خواسته بدفتر خانه خودشان بدهند و باید مراقبت داشته باشند که در دفتر خانهٔ ان اداره آن قرار داد ها بموقع اجرا گذارده شود

ماده ۱۰۳ — روابط رسمی حکام باادارات واشخاص که تابع وجزو ولایتی وهمچنان باادارات واشخاصی که جزو شعبات ولایتی وزارتخانها هستند باید بتوسط رؤسای آنها باشد مگر درصورتی که ضرورت ارتباط بلا واسطه را اقتضا کند یا نفع مهمی برای امور ارتباط بلاواسطه منظور باشد

تبصره — هنگام سرکشی ولایات حکام حق دارند با ادارات و اشخاص جزو دوایر ولایتی و مستقیما مذاکرات شفاهی نمایند و ملاحظات و عقاید خود را اخطار نمایند زیرا که بتجربه رسیده که این نوع مذاکرات و

اخطارات شفاهی بیشتر از مکاتبه مؤثر است

ماده ۱۰۴ — حکام باید حتی المقدور بیشتر با مردم معاشرت نماید و اشخاصی که برای کار نزد او میایند بادب و توقیر بپذیرد و با نجباء و معارف ولایتی رابطه و آمیزش داشته باشد و کلیه طوری حرکت و رفتار نماید که طرف محبت و اعتماد اهالی واقع شود زیرا که اول وظیفه حاکم اجرای قوانین و حفظ رفاهیت و امنیت اهالی است و ارتباط معنوی که مابین حاکم و اهالی از وداد و اعتماد حاصل می شود بهترین اسباب اجرای این مقصود مهم است

## نوزدهم درباب قواعدیکه باید حکام ترتیب داده و بموقع اجرا گذارند

ماده ۱۰۵ — چون اجـرای قوانین راجعه بامنیت و رفاهیت اهالی یکی از وظایف عمده حاکم است وعادات واخلاق اهالی ولایات متفاوت ومقتضی بعضی تصرفات واقدامات است که باید ازطرف دوائرحکومتی ونظمیه بعمل آید لهذا حکام وادارات نظمیه میتوانند نظربآداب وعادات واخلاق اهالی‌ولایت بعضی‌قواعد لازمه را چه عمومی باشد چه خصوصی‌مرتب نموده اعلام نمایند ولی اول شرط این حق حاکم آنست که این قواعد نباید وجها من‌الوجوه مخالف قوانین موجوده ومناقض دستور العملهای وزارتخانها باشد

ماده ۱۰۶ — کلیه این قواعد بطوریکه در ماده قبل مذکور است برای اهالی حتمی الاجراست وتا موقوف نشود در قوت خود باقی‌خواهد

بود و اشخاصیکه برخلاف این قواعد رفتار نمایند مورد مسؤلیت خواهند بود ومحاکمه وتنبیه انها راجع است بمحاکمی که بموجب نظامنامه عدلیه مرجع امتثال این امور خواهد شد

ماده ۱۰۷ — قواعدیکه حکام وادارات نظمیه وضبطیه ایجادمی کنند باید در روزنامه های محلیه چهار دفعه اعلان شود وبطبع رسیده در معابر و کوچها ومیدانها وادارات پلیس وغیره یك ماه قبل‌از اجرا نشرواعلام شود

(تبصره) قواعدیکه ادارات بلدیه وادارات اجتماعیه وضع می کنند بامضای حاکم رسیده بهمین ترتیب اعلام وبموقع اجرا گذاورده می شود

ماده ۱۰۸ — اداره‌که ایجاد این قواعد را کرده است میتواندآین قواعد را تکمیل یا تغییر داده یا بکلی رفع نماید ولی باز باید بهمان ترتیب تکمیل وتغییر ورفع قواعد اعلام شود

ماده ۱۰۹ — تفصیل این‌اقدام خودرا باجهت ان وصورت قواعدیکه ایجاد کرده اند حکام باید فورا بوزیر داخله راپورت کنند و نسخه هم بفرمانفرما (جائی که هست) تقدیم می نمایند وزیر داخله حق دارد راسا یا بواسطه شکایت ادارات واشخاص متفرقه حکم تغییر وتکمیل و رفع قواعد موضوعه را بدهد

ماده ۱۱۰ — انجمن ولایتی واشخاص متفرقه و کذالك ادارات‌بلدیه حق دارندکه بوزارت داخله وبمجلس شورای ملی از قواعدیکه ایجادشده شکایت نمایند ولی مادامی که حکم نسخ نرسیده است از اجرای قواعد مزبوره نمیتوانند تخلف نمایند

## بیستم در ترتیب دفتر خانهٔ حاکم

ماده ۱۱۱ — حاکم هرولایتی دفتر خانهٔ داردکه امور مذکوره ذیل را تسویه می کند اولا مکاتبات راجعهٔ بسرکشی ولایت - ثانیا نوشتجات راجعهٔ براپورتهای سالیانه - ثالثا اموری که باید در خفا بماند و بموجب قانون ودستور العملها باید بتوسط شخص حاکم فقط تسویه شود - رابعا اموریکه فوتی وفوری است وسرعت اقدام لازم دارد (امور اخیره با منضمات ان بعد از تسویه باداره ولایتی داده میشود) - خامسا مکاتبه با ادارات نظامی درباب حرکت واستعمال قشون در ولایات

ماده ۱۱۲ — در این دفترخانه غیر از کتابچه فهرست نوشتجات وارده وثبت نوشتجات صادره ومخفیه (دوسیه) کارها با نماینده عمومی مقصود از نماینده عمومی دفتریست که فهرست تمام مطالب دران ثبت است) داشتن کتابچه‌های مخصوص ذیل هم لازم اول کتابچه دستور العملهای وزیر داخله دوم کتابچه ثبت کاغذ هائیکه اصلش باداره مالیه وسایرادارات داده میشود سوم کتابچه ثبت امورمحرمانه چهارم کتابچه ثبت خواهش واستدعاهائیکه از حاکم میشود ودر این کتابچه مستدعیات بترتیب حروف تهجی نوشته شده وقید میشود که عریضه شخص عارض بکی و بکدام اداره فرستاده شده

ماده ۱۱۳ — رئیس دفترخانه مسؤل تمام امور دفتر خانه است منشی ومحررین دفتر خانه را بقدر لزوم خود حاکم معین می کند

ماده ۱۱٤ — حکام حق دارند که یك یادو نفر آجودان از صاحبمنصبان نظامی و کشوری بانتخاب خودشان داشته باشند برای انجام ماموریت های

مخصوص که بانها محول می شود و برای پیغامات مهمه ولی این اشخاص نباید با حاکم قرابت و خویشی داشته باشند عزل و نصب این اشخاص با حاکم است بشرط قوانین راجعه بخدمت دولتی و ترفیع رتبه و عزل و غیره که برای مامورین دولتی مقرر است

ماده ۱۱۵ — علاوه بر آجودان های مذکور در ماده قبل حکام باید بعضی مستخدمین از شاگردان فارغ‌التحصیل مدارس که خود را برای خدمت حاضر می کنند در دفتر خانه خود داشته باشند این نوع اشخاص تا تجربه در امور حاصل نکرده اند وصداقت آنها بتجربه نرسیده در دفتر خانه حکومتی مجانا کار خواهند کرد و گاه گاهی ماموریت های غیر مهمه با خرج دولتی بانها محول می شود تا درموقع مقتضی داخل خدمت شوند و در صورتی که این نوع اشخاص داخل خدمت شدند خدمت سابق آنها در دفترخانه حاکم جزو خدمت دولتی آنها محسوب خواهد شد

## فصل سیم در اداره ولایتی

### اول تشکیل اداره ولایتی و حدود و وظایف اداره ولایتی و اختیارات آن

ماده ۱۱٦ — اداره ولایتی مجلس عالی است که برای اداره کردن امور ولایتی تاسیس شده اداره مزبور مجری وناظر اجرای قوانین راجعه بولایت است

ماده ۱۱۷ — وظایف این مجلس از قرار تفصیل است اولا اعلان و انتشار قوانینی که ایجاد شده و کذلك دستورالعمل های وزارت داخله

و تبلیغ نسخه های چاپی قوانین بادارات نظمیه و ضبطیه دوم نظارت اجرای قوانین در تمام دوائر ادارات (محلیه) و اینکه اقدامات لازمه برای جلو گیری از نقض قوانین بعمل آید و نظارت جریان طبیعی امور در تمام دوائر محلیه تابعه و تنبیه و سیاست صاحب‌منصبانی که از طرف رئیس ولایت در دوائر حکومت معین شده اند و همچنان تنبیه و سیاست صاحب‌منصبان ادارهٔ نظمیه و ضبطیه درصورتیکه از صاحب‌منصبان دوائر حکومتی و نظمیه و ضبطیه مسامحه یا اهمال و یا تقصیر جزئی سر زده باشد و ارجاع بمحاکم عدلیه در صورتیکه تقصیر مهمی از آنها ناشی شده باشد و کذالك جلب مستخدمین و اجزاء ادارات دوائر محلیه را بمحاکمه درصورتیکه آنهارا دوائر محلیه معین کرده باشند (رجوع بماده ۳۹۱)

تبصره — صاحب منصبان اداره تفتیش ازاین قاعده مستثنا و بموجب قانون مخصوص تشکیل وزارتخانها بمحاکم عدلیه جلب خواهندشد سیم حل مشکلاتی که در فهمیدن قوانین یا در موقع اجرای آن پیش میاید و کذالك اختلافاتی که فیمابین انجمن ولایتی با ادارات محلیه واقع می شود و نیز اختلافاتی که مابین دوائر تابعه با ادارهٔ ولایتی و دوائر تابعه‌که بادارانیکه در ولایت تشکیل شده اند در باب مرجعیت امور حاصل میشود همچنان رفع معارضاتی که فقط فیمابین دوائر بلوکی که در یك ولایت واقع و تابع اداره ولایتی هستند درباب مرجعیت امور اتفاق میافتد چهارم جمع کردن اطلاعات لازمه از مامورین سرحدی در باب مهاجرت تبعه خارجه بولایات ایران و قسم دادن تبعه خارجه را در وقت دخول بتابعیت ایرانیه پنجم دادن تعلیمات لازمه بدوایر و اشخاص لازم در باب اخطاراتی که رئیس ولایت در موقع محال گردشی بان دوائر و اشخاص نموده است

ششم تسویه کلیهٔ اموری که از دوائر مختلفه نزد حاکم میاید و تمام کارها و مسائلی که بموجب قانون راجع بحاکم است تسویه شود باستثنای اموریکه در ماده (۱۱۱) مذکور وراجع بدفترخانه حاکم است هفتم مراقبت درامور حفظ الصحه بطوریکه درنظامنامهٔ حفظ الصحه مصرح بها ست هشتم تحصیل اطلاعات راجعه بدفتر نفوس و حرفت و صنعت ولایتی و کارخانها وپست وتلگراف وراهها وپلها و معابر ونظارت اکیال واوزان وامورراجعه ببازار های عمومی وغیره نهم نظارت درساختن راههای ولایتی وراههای نظامی دهم تحصیل اطلاعات راجعه ببقایای ولایتی وراپورتهای اداره ضبطیه در پیشرفت وصول بقایا ویا عدم آن یازدهم تقدیم لوایح مقاطعه هائیکه درولایت از طرف خزانه دولت بتصویب انجمن ولایتی داده میشود و مبلغ آن بیش ازپانصد تومان است بوزارت داخله و سایر وزارتخانها ( مقاطعه که مبالغش الی پانصد تومان است بسته بتصویب حاکم و اطلاع انجمن ولایتی است دوازدهم تحصیل تمام اطلاعات راجعه بممیزیهاوتحدید حدود املاک وغیره سیزدهم نظارت درامور راجعه بتوقیف اموال واملاک بحکم محکمه عدلیه بارعایت قوانین شرعیه چهاردهم الزام دراجرای وصایای متعلقه بامور خیریه عامه درصورت تاخیر و تخلف از عمل وصایا

پانزدهم تسویه کلیه کارهای اداره که بعد بموجب قوانین باین اداره مو کول ومحول خواهد شد شانزدهم رسیدگی بشکایاتیکه مردم از ادارات بلدیه بحاکم میدهند هفدهم تسویهٔ کلیهٔ اموریکه راجع بحصول آسایش وامنیت اهالی است هیجدهم عزل و نصب مستخدمین دفترخانه اداه ولایتی ومرخصی موقتی آنهاوامورراجعهٔ بترفیع رتبه ومناصب وامتیازات آنها موافق قوانین موضوعه

ماده ۱۱۸ — اداره ولایتی بامور یکه راجع برسیدگی در محاکم عدلیه است دخالت نخواهد کرد یعنی محاکمه نمینماید

ماده ۱۱۹ — ادارهٔ ولایتی در اداره وزارت داخله وتابع اوامر و دستور العمل های مجلس وزراست

ماده ۱۲۰ — ادارهٔ ولایتی مرکب است ازیك مجلس مشاوره ویك دفتر خانه مجلس مشاوره در تحت ریاست حاکم مرکب است از معاون و دو مستشار و مهندس ولایتی و طبیب و مساح و معمار ولایتی و یك نفر معین الاداره تمام این اشخاص موسومند باعضای مجلس مشاوره ولایتی

تبصرة — در جاهائیکه ازبرای مجلسها مفتش معین شده و در ولایت مقیم است اوهم عضو این مجلس محسوب است

ماده ۱۲۱ — حاکم و معاون و مستشار ها و معین الاداره در کلیه اجلاسات مجلس حاضر شده و رأی میدهند ولی سایر اعضا در صورتی حاضر میشوند که اموری راجع بکار آنها مطرح مذاکره باشد

تبصره — یکی ازمستشار های اداره ولایتی بتصویب حاکم وامضای وزیر داخله مستشار اول خواهد بود

ماده ۱۲۲ — دفتر خانه مجلس مشاوره نظر بانواع و اقسام امور بچند شعبه منقسم میشود وهر شعبه در اداره یکی از مستشار ها یااعضای مجلس مشاوره خواهد بود ومدیر این شعبات هر کدام معاون و بقدر لزوم منشی واجزا خواهند داشت امور عمومی اداره ولایتی راجع بشعبه عمومی دفتر خانه است و یکنفر منشی با معاون واجزاء آن شعبه را اداره خواهد

گرد کتابچه های صادره و وارده و دفاتر کار ( دوسیه ) این اداره بموجب دستور العمل وزارت داخله مرتب خواهد شد تمام شعبه های دفتر خانه در تحت ریاست معاون حاکم است

ماده ۱۲۳ — در ولایاتیکه اداره محبسها بامفتشین ایجاد شده دردفتر خانه مجلس مشاوره شعبهٔ نیز باسم شعبهٔ محبسها ایجاد خواهد شد

ماده ۱۲۴ — مواردی که در اداره ولایتی مسائل حفظ الصحه یا مطالب راجعه بامراض مسریه ازقبیل وبا وطاعون وغیره طرح میشود ویا مطالبی مورد مداقه است که راجع بدوائر مختلفه است وبرای انجام آن سعی و کوشش آن دوائر لازم است اشخاص ذیل هم بمجلس مشاوره مزبور دعوت می شوند کار گذارها و رؤسای دوائر محلیات و دوائر معارف و خالصه جات و رؤسای انجمن های ولایتی و بلدی ( کلانتر ها ) و رؤسای نظمیه ومعاون طبیب ولایتی و کلیه اشخاصیکه اطلاعات و بصیرت آنها موجب پیش رفت مقاصد باشد

ماده ۱۲۵ — درصورتی که مسئله در اداره ولایتی طرح شود که راجع بعمل طبی و مهندسی و مساحی باشد در تحت ریاست مهندس و یا حافظ الصحه یا مساح ولایتی انجمنی از اشخاصی که در اداره آنها هستند تشکیل می شود و بعد از مذاکره صورت مجلسی که بامضای اعضای انجمن رسیده بمجلس مشاوره می آید رؤسای این انجمنها می توانند اشخاص معروف و اهل علم و عمل را باین انجمنها دعوت نمایند

ماده ۱۲۶ — حافظ الصحه ولایتی وهمچنین مهندس و مساح ولایتی بعلاوه

این که در مجلس مشاوره و اداره ولایتی در موارد لازمه حاضر میشوند هر کدام در تمام ولایت بامور راجعه بفن خودشان نظارت خواهند داشت یعنی طبیب بامور طبیه ولایتی ومهندس و معمار بامور مهندسی ومعماری ولایت و مساح بامور راجعهٔ بمساحی وهر کدام از مستخدمین مزبوره در شعبهٔ لازمهٔ دفتر خانهٔ اداره ولایتی راجعه بفن خودشان سر کشی خواهند نمود

ماده ۱۲۷ ــ مفتشین محبس‌های ولایتی موافق دستورالعملهای حاکم درشعبه دفتر خانهٔ اداره ولایتی که راجع بامور محبس و محبوسین واجرای احکام محاکم عدلیه است سمت مدیری خواهند داشت و امور آن شعبه را اگر راجع بحاکم است بدستورالعمل حاکم و هر گاه راجع باداره ولایتی است بدستورالعمل آن اداره موافق حدود این قوانین انجام خواهند داد تکالیف مفتش محبس ها در نظامنامه راجعه بمحبس ها و محبوسین مندرج است

ماده ۱۲۸ ــ طبیب ولایتی و مهندس و معمار و مساح و مفتش محبس های ولایتی هر کدام شعبهٔ از شعبات دفتر خانه ادارهٔ ولایتی را که راجع بانهاست اداره خواهند کرد و در صورت لزوم معاون و اجزاء خواهند داشت و عدهٔ منشی وصاحب‌منصبان و مستخدمین دفتر خانهٔ ادارهٔ ولایتی را وزیر داخله تعیین کرده صورت آنرا برای هرولایتی اعلان خواهد کرد

ماده ۱۲۹ ــ ادارهٔ ولایتی در صورت لزوم مطبعه خواهد داشت که روزنامهٔ رسمی ولایتی و اجراء و قواعد خدمت آنها در مطبعه وادارهٔ روز نامهٔ رسمی در نظامنامهٔ انطباعات مرتب خواهد شد

مادهٔ ۱۳۰ — ادارهٔ ولایتی می‌تواند بصاحب‌منصبانی که برای خدمت مخصوصی در نزد حاکم (اجودان های حاکم) هستند خدمتی رجوع نماید وکذالک بعضی از جوانان فارغ‌التحصیل را در دفترخانه بعنوان مستخدمین یدکی مجاناً مشغول نماید وبعد از اینکه درستی وصداقت و علم واطلاعات آنها بتجربه رسید در ادارات نظمیه و ضبطیه و یا یکی از دوائر بلوکی داخل خدمت شوند

ماده ۱۳۱ — هرگاه مستخدمین یدکی در مدت یکسال با بودن محل نتوانستند داخل خدمت واقعی شوند از دفترخانهٔ ادارهٔ ولایتی خارج خواهند شد و اگر بعد ازدادن امتحانات و تحصیل اطلاعات لازمه داخل خدمت شدند زمان‌خدمت سابق آنها جزو خدمت واقعی محسوب خواهدشد

ماده ۱۳۲ — هرگاه لازم شود که صاحب‌منصبان و مستخدمین حکومتی برای انجام ماموریتی بجائی فرستاده شوند ممکن است که باجازهٔ حاکم‌از وجوهی که برای این نوع مصارف معین شده مخارج سفر بآنها داده شود حاکم و ادارهٔ ولایتی خرج سفر را در صورت ضرورت بمسؤلیت خودشان خواهند داد وباید مراقبت نمایند که خرج سفر ازمقصری که باعث فرستادن مامور شده است گرفته شود وباشخاصی که درجزو مقرری آنها خرج‌سفر منظور شده (از قبیل میر های ضبطیه نظمیه و غیره) خرج سفر داده‌نشود حاکم حساب این نوع مخارج را باید سالیانه بوزیر داخله بدهد

مادهٔ ۱۳۳ — مقدار مقرر صاحب‌منصبان و مستخدمین ادارهٔ ولایتی و کلیهٔ دوایر حکومتی چه درولایات و چه در محال وهمچنین ترتیب‌مراتب و مناصب مستخدمین مزبوره وقواعد ترفیع رتبه و اعطای امتیازات دربارهٔ

آنها و کذلك ترتیب متقاعد شدن آنها و مقدار مستمری که بمستخدمین مزبوره در موارد لازمه باید داده شود در قوانین خدمت دولتی و نظامات راجعه بمستخدمین دولتی مندرج است

ماده ۱۳٤ — مستخدمین دفتر خانهٔ ادارهٔ ولایتی را هریك از اعضای ادارهٔ مزبوره علیحده برای شعبه خود انتخاب خواهند کرد و بمعرفی معاون حاکم که رئیس دفتر خانه است حاکم ولایت آنها را بشغل خودشان منصوب خواهد کرد

## دویم در اختیارات اداره ولایتی

ماده ۱۳۵ — اختیارات ادارهٔ ولایتی محدود بحدود ولایت است یعنی فقط در حدود ولایت این اداره میتواند بادارات تابعه حکم بدهد و مجبور باجرای قوانین نماید و کلیه نسبت بآنها ناظر اجرای قوانین باشد لهذا اگر اختلافی یا معارضه در باب مرجعیت امور مابین دوایر حکومتی یك ولایت یا دوایر حکومتی ولایت دیگر یامابین دوایر حکومتی یك ولایت یا دوایر مختلفه ولایت دیگری حاصل شود باید دید کاری که باعث حدوث اختلاف بوده در کدام ولایت شروع شده و باداره ولایتی آن ولایت رجوع کرد هر گاه اختلافی فیمابین دو اداره ولایتی در ولایت درباب مرجعیت کار ها وغیره روی دهد حکم آن با وزارت داخله خواهد بود ولی اگر اختلافی ما بین اداره ولایتی با شعب وزارتخانها و انجمن ولایتی یا باشخاصیکه تابع اداره ولایتی نیستند اتفاق افتد حکم آن با مجلس وزراست (رجوع به ماده ۳۸۸ )

ماده ۱۳٦ — اداره ولایتی اختیاراتی مخصوص نسبت بادارات نظمیه و ضبطیه دارد و لهذا مکلف است که بکلیه شکایاتی که از ادارات نظمیه و ضبطیه میشود رسیدگی نماید و اگر تعطیل یا تاخیری در امور آن ادارات مشاهده نماید یا بی نظمی و بی قاعدگی از ان ادارات سربزند رفع نماید و حق دارد کلیه اقدامات ادارات نظمیه و ضبطیه را درصورت لزوم تعطیل نماید ولی بشرطیکه این اقدامات نظمیه و ضبطیه راجع به تحقیقات جنحه و جنایاتی نباشد زیرا که در این موارد ادارات مزبوره تابع مدعی عمومی ومعاون آن هستند

ماده ۱۳۷ — اداره ولایتی شکایاتی که از صاحبمنصبان و مستخدمین ادارات جزو خود می شود رسیدگی مینماید و از آنها توضیحات میخواهد و اگر تقصیر آنها به ثبوت رسید تنبیه و سیاست آنها موافق قوانین (رجوع بماده ۳۹۱) منوط بقرارداد اداره ولایتی است واگر تقصیر آنها باندازه ایست که تنبیه وسیاست آنها از این حد تجاوز مینماید اداره ولایتی کار آنهارا بمحاکم عدلیه رجوع خواهد کرد

ماده ۱۳۸ — هرگاه یکی از صاحبمنصبان و مستخدمین ادارات تابعه باداره ولایتی بخیانات خدمتی یا حیف ومیل نمودن وجوه اداره متهم‌شود وکسی که مامور به تحقیقات ورسیدگی باینگونه اتهام است از اداره‌ولایتی توقیف اموال شخص متهم را بخواهد اداره مزبوره بطوری رفتارخواهد کرد که در نظامات عدلیه مندرج است

ماده ۱۳۹ — هرگاه از وزیر داخله یا سایر وزراء دستورالعملی بحکومت ولایت برسد و ادارهٔ ولایتی آن دستورالعمل را بر خلاف قوانین

موضوعه مشاهده نماید حق دارد که آن دستورالعمل را بلا اجراء گذاشته ملاحظات خود را بمجلس وزراء راپورت کند و حکم وزراء را مجری دارد

ماده ۱۴۰ — هر گاه از مجلس وزراء دستورالعملی برسد که اداره ولایتی انرا برخلاف قوانین موضوعه تصور نماید اداره ولایتی مکلف است که آن دستورالعمل را بلا اجرا گذاشته ملاحظات خود را بهمان مجلس راپورت کند تا رسیدگی نموده رای بدهد واین رای بلا تاخیر بتوسط اداره ولایتی بموقع اجرا گذارده خواهد شد

ماده ۱۴۱ — در صورتیکه اشتباهی یا شك وشبههٔ در معنی قانونی برای ادارهٔ ولایتی دست دهد اداره مزبوره ورؤسای دوائر اداره وعدلیه را تماما باجلاس عمومی خود دعوت می نماید وبعد از مداقهٔ لازمه مجلس مزبور باکثریت آراء معین می کند که فی الواقع اشتباهی یا شك وشبهه در معنی قانون حاصل است یا نه هر گاه تردیدی نسبت موافق قرار داد مجلس عمومی اداره ولایتی باجرای ان قانون اقدام کرده مراتب را بمجلس وزراء رجوع کرده توضیحات لازمه را میخواهد در مسائل خصوصی یا غیر مهمه ادارهٔ ولایتی بدون تشکیل مجلس عمومی از وزارتخانه لازمه بتوسط حاکم توضیحات لازمه را میخواهد

(تبصرة) این ترتیب برای موارد فوق العاده ومهم است ولی در غیر این موارد همینکه اشتباهی در معنی قانون حاصل شد اداره ولایتی از وزیر مسؤل بتوسط حاکم محل توضیحات لازمه را میخواهد

ماده ۱۴۲ — این اقدامات اداره ولایتی در صورتی صحیح است که

فی الواقع اشتباهی درمعنی قانون حاصل شده ومورث اشکالات در اجراء ان شده باشد و الا مسامحه در اجرای ان بعنوان حصول اشتباه درمعنی ابدا ممنوع است

ماده ۱۴۳ — اداره ولایتی مهری خواهد داشت با علامت انولایت ودور ان علامت نوشته خواهد شد اداره ولایتی ولایت ....

## سیم در ترتیب اجلاسات اداره ولایتی

## و حقوق و تکالیف اعضای ان

ماده ۱۴۴ — صدر مجلس مشاوره ولایتی جای رئیس یعنی حاکم ولایت است بعد از حاکم معاون می نشیند وبعد از او مستشار اول و بعد سایر اعضاء به ترتیب رتبه ومقام انها بعد معین الاداره

ماده ۱۴۵ — در موقع تعطیل تابستان اعضای اداره ولایتی در صورتیکه کارشان متراکم نشده باشد میتوانند باجازه حاکم مرخصی گرفته تعطیل نمایند ولی در اداره ولایتی باید اقلا سه نفر از اعضاء بمانند سایرین هم هروقت حضور انها لازم شد باید مراجعت نمایند

ماده ۱۴۶ — تکالیف معاون حاکم در اداره ولایتی ازقرار تفصیل است - اولا او معاون بلا واسطه حاکم است در اداره کردن کلیه امور ولایتی - دوم مراقبت ومواظبت صحت امور وانتظام کار های اداره ولایتی است ونظارت مخصوصی در انتظام امور دفتر خانه ان اداره دارد - سیم در صورت غیبت حاکم از ولایت بهر جهتی که باشد معاون مدیر ولایت

است - چهارم درصورت غیبت حاکم از کرسی ولایت برای محال گردشی معاون کفیل امور ولایتی است واز طرف حاکم کاغذ ها را بسمت کفالت امضاء می کند - پنجم برای اینکه معاون حاکم از وضع امور مطلع باشد حتی المقدور در اجلاسات کمسیونها و کمیته ها (انجمنها) که در تحت ریاست حاکم برای انجام امور تشکیل می یابد حاضر شده صورت مجلس را امضا مینماید - ششم در مواردیکه کسی از اقدامات صاحب منصبان و مستخدمین دولتی در محکمه بدایت شکایت نموده از دولت مطالبه خسارت نماید باید معاون حاکم دردیوانخانهٔ مزبوره حاضرشده در حضوراو رسیدگی بعمل آید - هفتم حاکم میتواند عوض خود معاون خود را برای سر کشی بدوایر جزو حکومتی بفرستد و وزیر داخله را هر دفعه از ماموریتی که بمعاون داده مطلع نماید - هشتم در صورتیکه حاکم غائب باشد معاون اودر ادارهٔ ولایتی در صدر مجلس می نشیند ولی در کارهائیکه باید تمام اعضای اداره رای بدهد معاون بیش ازیك رأی ندارد - نهم معاون اگر دراداره ولایتی اغتشاشی یابی نظمی مشاهده کند حق دارد باعضای آن اخطارات لازمه را بنماید واگر نتیجه حاصل نشد ملامت و توبیخ نماید ودر صورت اهمیت مسئله مراتب را بحاکم اطلاع دهد در بارهٔ مستخدمین دفتر خانه یعنی محررین و دفتردار و غیره حق تنبیه آنهارا در صورت لزوم موافق ماده (۳۸۹) دارد باستثنای مدیر شعبه عمومی دفتر خانه که منشی اداره ولایتی است و معاون آن فقط میتوانند مورد توبیخ و ملامت واقع شوند وهریك از اعضای ادارهٔ ولایتی نیز نسبت باجزای شعبهٔ خود از دفترخانه اداره ولایتی حق توبیخ و ملامت را دارند و اگر تقصیری نبخشید حق

خواهند داشت که موقتا آنها را از شغل منفصل نموده مراتب را برئیسی که آنها را معین کرده اطلاع دهند

مادهٔ ۱۴۷ — وظیفه مستشار اینست که در صورت غیبت معاون قایم مقام او واقع شود دراین مورد مستشار اول کاغذ ها را به نیابت ازطرف معاون امضا میکند و دراین مواقع معین الاداره کار های شعبهٔ مستشار را در دفتر خانه ادارهٔ ولایتی کفالت میکند

ماده ۱۴۸ — چون مستشار ها باید در ادارهٔ ولایتی مراقب بامور محولهٔ بخود باشند لهذا فرستادن آنها بداخله ولایت برای انجام ماموریتی جایز نیست مگر باقتضای ضرورت

مادهٔ ۱۴۹ — معین الاداره کار معینی در اداره ولایتی ندارد غالبا یاقائم مقام یکی از مستشار ها که غایب است واقع میشود ویا کار مخصوصی باو رجوع میشود در صورتیکه هردو مستشار یکدفعه شوند یا اینکه یکی از مستشار ها و معین الاداره هردو غایب باشند یکی ازصاحبمنصبان مجرب ادارهٔ مالیه یا کار گذاری میتوانند موقتا بارعایت قدمت خدمت بسمت مستشاری در مجلس مشاوره حاضر شود

## چهارم تقسیم کار های اداره ولایتی

## وترتیب حل و تسویه انها

ماده ۱۵۰ — اموریکه راجع بادارهٔ ولایتی است بر سه نوع است اول امور راجعهٔ بمحاکم اداره دوم امور اداره فقط سهم اجرائیه

ماده ۱۵۱ ـــ امور راجعه بمحاکم اداره از قرار تفصیل است اول رجوع کردن کار صاحب‌منصبان و مستخدمین را بمحکمه عدلیه دویم رفع اختلافاتی که درباب مرجعیت امور بطوریکه در مادهٔ (۳۸۸) مذکور است حاصل میشود رجوع بمادهٔ ۱۴۱ چهارم تنبیه و سیاست صاحب‌منصبان و مستخدمین در صورت مسامحه و مماطله آنها پنجم رسیدگی بشکایاتی که از تأخیر وتعطیل در کارها میشود

ماده ۱۵۲ ـــ تمام امور راجعه بمحاکم اداره باید حتما در مجلس مشاورهٔ ولایتی مطرح مداقه گردد و در قرار داد های راجعه باین امور فقط اکثریت آراء اعضای مجلس مشاورهٔ اداره مناط اعتبار است ودر صورت تساوی آراء طرفین رای حاکم اکثریت را معین میکند

ماده ۱۵۳ ـــ امور اداره اموری است که مداقه و مباحثه مجلس مشاوره اداره ولایتی را لازم دارد و بدون این نوع مداقه اداره ولایتی نمی‌تواند اظهار رای یاعقیده نماید یااینکه این امور طوری است که در فهمیدن یاترتیب تسویه یا اجرای آن عقاید مختلف میشود مثل اقداماتیکه بموجب قانون میشود و منافع خزانه دولت یاشهر وغیره را دربر دارد یا راجع باصلاح و ترقی وضع ولایت است لهـذا عزل و نصب اشخاصی که پول یااموال دولت در دست آنها است و اقدامات لازمه برای افتتاح شهر یا محال جدیدی و بخشیدن بقایائیکه وصول شدنی نیست پس از تصویب انجمن ایالتی بموجب قانون وهمچنان نقشه بازدید ودستورالعمل ابنیه و عماراتیکه باید بخرج دولت ساخته شود باصلاح اندیشی انجمن ایالتی و دادن مقاطعه ها ومسؤل نمودن مقاطعه کاران و کلیه این نوع امور امور

اداره‌ئی است امور اجرائیه اموریست که حل وتسویه انها فقط بسته‌باجرای قوانین است یا اجرای تقاضائیکه دوایر اداره بموجب قوانین می نمایند و محتاج بمذاقه در مجلس مشاورهٔ ادارهٔ ولایتی نیست مثل اقدامات فوری که باید حکومت برای جلوگیری از امراض مسریه وسریع الانتشار بعمل آورد وهمچنان اقدامات برای سرشماری و وصول بقایا واجازهٔ تاسیس‌بازارها وکارخانها ومطبعه ها ودواخانها وتادیه مواجب و مقرری های مامورین و استدعای امتیاز وترفیع رتبه برای صاحب منصبان ومستخدمین و اعلام و انتشار قوانین موضوعه و اقدام در اجرای احکام محاکم عدلیه و کلیهٔ اموریکه از این قبیل است

ماده ۱۵٤ امور اداره نیز باید در مجلس مشاوره اداره ولایتی‌مطرح مذاقه شود ولی اجرای قرار داد های راجعهٔ باین نوع امور باحاکم است امور اجرائیه بسته باهمیت ان بحکم حاکم یا معاون ویا بتوسط خود مدیر های شعبات دفتر خانه ادارهٔ ولایتی بموقع اجراء گذارده می شود بدون اینکه بدوا در مجلس مشاوره اداره ولایتی مطرح مذاقه گردد

ماده ۱۵۵ ـــ هر گاه در مذاکرهٔ امور اداره اختلاف آراء حاصل شد اکثریت اراء مجلس مشاوره قرار داد ادارهٔ ولایتی خواهد بود ولی اعضائیکه با کثریت توافق حاصل نکردند وقرار داد اداره مزبوره راقبول ننمودند میتوانند در صورت مجلس این نکته را قید نمایند ودرمدت چهار روز از روز اجلاس عقیدهٔ کتبی خودشان را بحاکم تقدیم کنند والا مثل این است که قرار داد اداره ولایتی را قبول کرده باشند

ماده ۱۵٦ ـــ چنانچه حاکم قرار داد ادارهٔ ولایتی را درامور اداره

پسندیده میتواند رای خودش را بتوسط وزارت داخله بمجلس وزراء ابراز کند ودر صورت تصویب مجلس مذکور این رای حاکم بموقع اجراء گذارده خواهد شد ولی اشخاصیکه رای حاکم را تصویب ننمودند یابارای اکثریت موافق نیستند میتوانند رای خود را بوزیر داخله یا بفرمان فرما تقدیم کنند واگر این اقدام را درمدت هفت روز از روزیکه صورت مجلس بامضای حاکم رسیده وبمجلس اعاده شده ننمودند مثل این است که رای یا قرار داد اکثریت را قبول کرده باشند هر گاه حاکم مشاهده نماید که عضوی مکرر عقیدهٔ مخصوصی اظهار کرده وبجاهای لازم رجوع ننموده حق دارد بخواهد که این نکته را در صورت مجلس درج نماید ودرصورت تکرار بوزیر داخله اطلاع دهد

ماده ۱۵۷ — حاکم در صورتیکه بخواهد میتواند امور اجرائیه را هم بمذاقه مجلس مشاوره رجوع نماید در این صورت جریان این امورهم مثل امور اداره خواهد بود

ماده ۱۵۸ — از قرار دادهای مجلس مشاوره انچه راجع بامور محاکمهٔ اداره ایست باید باطلاع مدعی عموم ولایت برسد تا مشار الیه صورت مجلس را ملاحظه نموده عقیده خود را یا شفاها اظهار داردویا کتبا بمجلس مشاوره ارسال نماید مدعی عمومی مجاز نیست که صورت مجلس را زیاد از اندازه پیش خود نگاه دارد ودر امور فوری باید بلا تاخیر صورت مجلس را ملاحظه کرده معاودت دهد ودر پائین صورت مجلس عبارت (ملاحظه شد) با تاریخ ان قید نماید

ماده ۱۵۹ — هر گاه اداره ولایتی ملاحظه مدعی عمومی راپسندیده

با رضایت حاکم قرار داد خود را تغییر میدهد والا قرار داد خود را مجری میدارد ودر صورت عدم قبول ملاحظات کتبی مدعی عمومی اداره ولایتی کتبا مراتب را بمشار الیه اطلاع میدهد وسوادی از قرار داد خود را برای مشار الیه می فرستد

ماده ۱۶۰ — همینکه صورت مجلس ادارهٔ ولایتی نوشته شد وامضاء اعضای ادارهٔ مزبوره رسید صورت مجلس قرار داد را خواهد داشت و همینکه حاکم هم تصویب نمود و مدعی عمومی هم ایرادی ننمود آن قرار داد مناط اعتبار بوده بموقع اجراء گذارده خواهد شد

مادهٔ ۱۶۱ — قرارداد ادارهٔ ولایتی را که مناط اعتبار است هیچکس حق ندارد غیر از مجلس وزراء تغییر بدهد یا نسخ نماید

ماده ۱۶۲ — درصورتیکه تغییر قرارداد ادارهٔ ولایتی که مناط اعتبار است لازم شود یاادارهٔ که مطلب راجع بان است یاخود اداره ولایتی مراتب را بمجلس وزراء اظهار و کسب تکلیف خواهد کرد

ماده ۱۶۳ — هرگاه در کار های اداره و اجرائیه تغییر اوضاع و احوال مستلزم قرار داد های جدیدی بشود اداراهٔ ولایتی حق این اقدام را خواهد داشت زیرا که مقصود از مواد ۱۶۲ — ۱۶۱ این است که ادارهٔ مزبوره قرار داد های ناسخ ومنسوخ در کاری ندهد ولی تغییر قرار داد ها بمرور وقت و تغییر اوضاع جایز است مثلا عزل صاحبمنصبان و مستخدمین را که اداره ولایتی معین کرده است ممکن است کذلك کاریکه خود ادارهٔ ولایتی رسیدگی کرده وتمام کرده است بواسطهٔ حدوث بعضی

اتفاقات غیر مترقبه ممکن است محتاج برسیدگی جدیدی باشد و همچنان تغییر قراری را که اداره ولایتی را در باب تقسیم قنون ولایتی داده بواسطه تغییر اوضاع واحوال جایز است

ماده ۱۶٤ ــ هر گاه قراری راکه خود مجلس مشاوره اداری بواسطه حکم مقامات عالیه داده است بواسطه حکم همان مقامات در ان باب قرار دیگری بدهد یا ان قرار داد را تغییر بدهد ناسخ ومنسوخ نخواهد شد

مادهٔ ۱۶۵ حاکم و معاون ان باید مراقب باشندکه دراداره ولایتی امور محاکمه وامور اداره را بعنوان امور اجرائیه تسویه نمایندواجزاء از حدود خود تجاوز نکنند واگر چنین اتفاقی روی داده باشد باید این اتفاق در حال اهمیت مسئله در صورت مجلس قید شود وباطلاع فرمانفرما (در جائیکه هست) و وزیر داخله برسد تا مقصر را تنبیه نمایند

ماده ۱۶۶ ــ هر گاه حاکم از کرسی ولایت غیبت نماید ولی در حدود ولایت باشد ودر حین مذاقه درامور اداره اختلاف اراء درمجلس مشاورهٔ اداره ولایتی حاصل شود انکار را باید تا زمان مراجعت اوبتاخیر انداخت وچنانچه فوری باشد باید صورت مجلس را نزد او فرستادهمینطور اقدام میشود در مواقعی که معاون حاکم اشتباهی در امور داشته باشد و همچنان در صورت غیبت حاکم بدون انفصال او اداره ولایتی بدون امضای او حکم باخراج مستخدمین ناقابل از خدمت وعزل انها یا رجوع کار انها بمحکمه عدلیه نمی نماید

ماده ۱۶۷ ــ حاکم هر چند صدر مجلس مشاوره اداره ولایتی است

ولی مجبور نیست که در کلیه اجلاسات مجلس حاضر باشد بلکه حضور ودر مجلس عمومی باختیار خود اوست ولیکن در موارد مهمه و کذالك درمورد ماده ۱۴۱ وهمچنان در موردیکه فرمانفرمای ایالت ( اگر داشته باشد ) در اجلاس اداره مزبوره حاضر میشود حاکم نیز باید حتما حاضر باشد و برای اینکه تحریص و ترغیب یا تهدیدی در قرار داد اداره ولایتی ننموده باشد حاکم رای خودرا چه در حضور وچه درغیاب بعد از رای سایراعضای مجلس مشاوره اظهار میدارد

ماده ۱٦۸ — هر گاه فرمان فرمای ایالت. ( در جائیکه هست ) در اجلاسات مجلس حاضر باشد صدر مجلس خواهد نشست و در این موقع حاکم ولایت در حقوق با سایر اعضا مساوی خواهد بود

ماده ۱٦۹ — در جائیکه ولایت جزو ایالتی است اداره ولایتی مکلف است که قرار دادهای خودرا در ارجاع کارمامورین ومستخدمین دوایر حکومتی ومحلیه بمحاکم عدلیه (رجوع بماده۳۹۱ و ۳۹۲) برای تصدیق فرمانفرما در صورتیکه رأی ادارهٔ ولایتی را تصویب ننماید بدون اینکه حق تغییر قرار داد را داشته باشد فقط تعطیل اجرای قرار داد را نموده ملاحظات خود را به مجلس وزراء اظهار میدارد و حاکم به وزیر داخله مراتب را اطلاع میدهد

## پنجم در روابط ادارهٔ ولایتی

## باسایر ادارات

مادهٔ ۱۷۰ — ادارهٔ ولایتی بمجلس وزراء و باشخاصیکه از طرف

قرین الشرف اعلیحضرت همایونی بتفتیش ولایت مامور میشوند در موارد لازمه راپورت میدهد و بفرمانفرما (درجائیکه هست) وحاکم ولایت ملاحظات خود را تقدیم میکنند راپورتها و ملاحظات کتبی اداره ولایتی بامضای حاکم یامعاون اوباید برسد ازمجلس وزراء باداره ولایتی حکم صادرمیشود فرمانفرماها (اگر باشند) وحاکم ولایت و اشخاصیکه بتفتیش ولایت مامور شده اند ملاحظات خود را باداره ولایتی اخطار میکنند یا اقدامی را تکلیف مینمایند

ماده ۱۷۱ — تمام مکاتبات اداره ولایتی یاوزراء مسؤل بتوسط حاکم بعمل میاید ولی مراسلات ومکاتبات در شعبه لازمه دفتر خانه نوشته وثبت میشود

ماده ۱۷۲ — اداره ولایتی باتمام دوایر اداره و عدلیه و غیره تمام شعبات ولایتی وزارتخانها در موارد لازمه مکاتبه مینماید و اطلاعات لازمه را بانها تبلیغ مینماید و ملاحظات خودرا اعلام میکند

ماده ۱۷۳ — اداره ولایتی بادارات نظمیه و رئیس نظمیه وضبطیه و رؤسای بلوکات و اطبای شهری و بلوکی وبکلیه دوایر جزو حکومتی حکم میکند واز آنها راپورت میگیرد

ماده ۱۷٤ — اعضای اداره ولایتی میتوانند بادفتر خانهای ادارات متساویه دفتر خانهای شعبات وزارتخانها یاادارات جزو خود مکاتبه نمایند

ماده ۱۷٥ — اداره ولایتی میتوانند در صورت لزوم رأسا بعضی اطلاعات از دوایر جزو حکومت ولایت دیگری بخواهد یا همراهی آن دوایر

را تقاضا کنند ولی هر گاه لازم شود که امری در ولایت دیگری بموقع اجری گذارده شود یا باید باداره ولایتی آن ولایت رجوع نماید یا باشخاصیکه نسبت بان دوایر جزو ریاست دارند

## ششم در نظارت بدوایر جزو و صاحب منصبان جزو حکومتی و مؤاخذه از انها

ماده ۱۷۶ — اداره ولایتی باید مراقبت نماید که احکامیکه بدوایر جزو صادر میشود بموقع اجرا گذارده شود هر گاه جواب احکامیکه از اداره ولایتی صادر میشود نرسید آن حکم را بامضای معاون تکرار مینمایند واگر باز اهمال ومسامحه دراجرای آن شد ازطرف حاکم حکم جدیدی میشود وجهة مسامحه را استعلام مینمایند چنانچه باز تعللی در جواب شد یا عذر اشخاص و دوایر جزو موجه نبود موعدی برای اجرای احکام باید معین شود و چنانچه آن احکام در آن موعد بموقع اجرا گذارده نشد منشی اداره مسئله را باداره اظهار میدارد که قرار مؤاخذه وتنبیه مقصر داده شود توبیخ و ملامت وهر سیاستی که باشخاص و دوایر جزو داده میشود باید در صورت مجلس قید شود

ماده ۱۷۷ — در موقع فرستادن مامور مخصوص برای اجرای احکام باید نکات ذیل همیشه منظور نظر باشد اول بدون ضرورت آدم مخصوص فرستاده نشود دوم صاحبمنصبان و مستخدمین دفتر خانه اداره ولایتی را حتی المقدور نفرستند بلکه صاحبمنصبان ومستخدمین اداره نظمیه یاقراسوران را مامور نمایند سیم اگر چند ماموریت بعهده یک نفر محول است وخط

حرکت یکی است مخارج مسافرت و تفاوت خرج هم نباید متعدد باشد (باید یکی باشد) تمام مخارج مامور مخصوص بعهدهٔ شخص مقصر یا اداره مقصر است

## هفتم در نظارت بانتظام امور اداره ولایتی و مسؤلیت آن

ماده ۱۷۸ — چون یکی از وظایف عمده ادارهٔ ولایتی نظارت آن اداره است نسبت بدوایر جزو حکومتی تاآنکه امور قرین کمال انتظام و ترتیب بوده بسرعت تسویه شود لهذا خود اداره باید سرمشق نظم و ترتیب از برای دوایر جزو باشد تمام نوشتجات وارده باید در دفاتر وارده که در شعبه عمومی دفتر خانه است با قید تاریخ ورود فهرست شده بشعبات منقسم شود ومدیر هرشعبه مراقبت نماید که امور راجعهٔ بشعبه خودش از جریان طبیعی باز نماند برای نیل باین مقصود کارها را باید بدو قسمت منقسم نمود کارهای فوری که مقدم برکار های عادیست و بعد از فهرست در کتابچه های وارده فورا برای اقدام با علامت فوری بودن آن بشعبه لازمه داده می شود وکارهای عادی که بعد از ثبت در دفاتر وارده نیز بشعبه لازمه داده می شود ولی تسویهٔ آن امور بنوبت و ترتیب تاریخ ورود آن بشعبه عمومی دفتر خانه است اقدام در امور عادیه درشعبه‌لازمه نباید بیش ازسه روز طول بکشد ولی اجزای هرشعبه سعی نمایند که‌زودتر از این موعد امور تسویه شود

ماده ۱۷۹ — معاون حاکم مکلف است که‌زود زود (متوالیا وسریعا) دفاتر نوشتجات وارده وصادره را مقایسه کرده جریان امور را تفتیش نماید

بنا براین تمام اعضای دفترخانه و مدیرهای آن ومعاون هریك باندازه تكالیف خود مسؤل صحت امور دفترخانه اداره ولایتی هستند

ماده ۱۸۰ نوشتجاتیکه از دفتر خانه اداره ولایتی صادر میشود و باید بامضای حاکم یا معاون او برسد باید بدوا بتصدیق مدیر شعبه رسیده باشد و علامت تصدیق آنست که مدیر شعبه پائین تر از محل امضای حاکم یا معاون او رامهر نموده کاغذ را برای امضا بحاکم یامعاون او تقدیم میکنند

تبصره — تفصیل ترتیب جریان امور را در دفتر خانه اداره ولایتی و مباحثات و مذاکرات مجلس مشاوره آن اداره را وزارت داخله جداگانه مرتب خواهد کرد

ماده ۱۸۱ — معاون حاکم بعلاوه سر کشی که بدفترخانه اداره ولایتی می نماید مکلف است که سالی دو دفعه تفتیش مفصل نموده راپورت خود را بحاکم بدهد کذالك حاکم هر سالی باید مجلس مشاوره ودفتر خانه آن را تفتیش نماید و بعلاوه هروقت که مقتضی بداند بدفترخانهٔ اداره ولایتی سر کشی نماید حاکم راپورت خود را در این باب بوزارت داخله خواهد فرستاد

ماده ۱۸۲ — هر گاه در دفتر خانهٔ ادارهٔ ولایتی بواسطه اهمال و مسامحهٔ اعضای ان کار ها بقدری مترا کم شود که ایجاد شعبهٔ موقتی برای تسویهٔ آن لازم شود مخارج آن شعبه بعهدهٔ مقصرین خواهد بود

ماده ۱۸۳ — اشخاصی که از قرار داد های اداره ولایتی شکایت دارند و آن احکام راجع بامور اداره ایست میتوانند در ظرف شش ماه از

روز اجرای آن احکام بمجلس وزراء شکایت نمایند واگر آن حکم بموقع اجراء گذارده نشده در ظرف سه ماه از روز اعلان حکم ادارهٔ ولایتی بمجلس وزراء شکایت کنند و اداره ولایتی مکلف است که توضیحات لازمه دراین باب بمجلس وزراء شکایت کنند و اداره ولایتی مکلف است که توضیحات لازمه دراین باب بمجلس مذکور بفرستد و تصریح نماید که کی قراریکه موجب شکایت داده شده و کی بموقع اجراء آمده و اگر بموقع اجراء نیامده کی بمشکلی اظهار شده

## هشتم در ترتیب داخله اداره ولایتی و دفاتر

ماده ۱۸٤ — عمارات اداره ولایتی واسباب وکلیه اموال متعلقه بادارهٔ مزبوره و اسباب دفترخانه آن در تحت نظارت ناظم است و مستحفظین و قراولهای آن اداره نیز تابع او هستند ناظم باید مواظبت لازمه در گرم کردن و روشن نمودن اطاق ها و پاکیزگی داشته باشد و غیبت اعضای اداره ولایتی را باطلاع معاون برساند و مراقب اشخاصیکه ازارباب رجوع وغیره باداره ولایتی می آیند باشد کلیهٔ نظم داخله اداره ولایتی بعهدهٔ اوست وباید دستورالعملهای حاکم را دراین باب بموقع اجراء بگذارد

ماده ۱۸۵ — در ادارهٔ ولایتی هر روز باید دو نفر حاضر خدمت باشد یکی از صاحبمنصبان بزرك دفترخانه اداره ودیگری از مستخدمین جزو دفترخانه

ماده ۱۸٦ — در اداره ولایتی باید یك اطاق مخصوص موسوم به

اطاق انتظار معین شود تا ارباب رجوع در آنجا نشسته در نوبت خود در فته اظهار مطلب را بنمایند

ماده ۱۸۷ — برای اینکه اعضای دفتر خانه از کار خود باز نمانند اشخاصیکه استعلام یا تحقیقی میخواهند از دفتر خانه اداره بنمایند باید در اطاق انتظار مطلب خودرا بناظم رجوع نمایند ناظم باید با ارباب رجوع با کمال توقیر و ادب رفتار نماید

ماده ۱۸۸ — معاون حاکم باید در صورت لزوم باطاق انتظار رفته بمطالب هریك از ارباب رجوع علیحده برسد وامور آنها را بجای لازم بتوسط ناظم یامعاونش رجوع کند

ماده ۱۸۹ — تحویلدار اداره ولایتی مکلف است که بتمام امور مالیه ادارهٔ ولایتی از قبیل مقرریها و مخارج لازمه و غیره نظارت داشته بدفاتر راجعهٔ بان امور مرتبا رسیدگی نماید صندوق این اداره و محاسبات آن موافق قوانین صندوق ادارات تشکیل و اداره خواهد شد

ماده ۱۹۰ — دفاتر جاری هرشعبه درخود آن شعبه موافق دستورالعمل وزیر داخله مرتب خواهد شد ولی محفظه های امور تمام شده بایدبدفاتر ثابته داده شود چه این کار ها درخود اداره ولایتی تمام شده باشد وچه از ادارات دیگر باداره ولایتی رسیده باشد

ماده ۱۹۱ — اطاقهای دفتر ثابت باید خشك واز آتش دور باشد و محفظه ها باید در قفسهای چوبی گذارده شد

ماده ۱۹۲ — هر دفعه که کاری از دفتر خانه اداره ولایتی بدفتر ثابت داده میشود باید باجازه حاکم ولایت باشد

ماده ۱۹۳ — برای اینکه کاغذ های غیر مفیده در دفتر ثابت متراکم نشود کمیسیونی مرکب از اعضای اداره ولایتی تشکیل خواهد شد که موافق دستور العمل وزیر داخله کاغذ های غیر مفیده راکه از زمان ورود آنها بدفتر ثابت ده سال تمام گذشته است معدوم نمایند

ماده ۱۹۴ — یکی ازمستشارهای اداره ولایتی بانتخاب حاکم نظارت مخصوصی در امور دفتر ثابت خواهد داشت وبعلاوه سالی یکمرتبه اداره ولایتی با تمام اعضای آن امور دفتر را تفتیش نموده عقاید خود را در وضع دفتر ثابت و اصلاحاتی که باید بشود به حاکم و وزیر داخله خواهند فرستاد

تبصره — تفصیل ترکیب دفتر ثابت اداره ولایتی را وزیر داخله جداگانه مرتب وبولایت خواهد فرستاد

## فصل چهارم در تشکیل بلوکات

### اول قواعد عمومی

ماده ۱۹۵ — تمام بلوکات باکرسی آن وشهر های جزو بلوکات ( در صورتیکه باشد ) و نواحی و دهات در اداره نایب الحکومه و اداره بلوکی است

تبصره -- شهر دارالخلافه و کرسیهای ولایات جزو اداره بلوکی محسوب نمی شوند ودر ادارهٔ مستقیم حاکم واداره ولایتی واقعند

ماده ۱۹۶ — نایب الحکومه بتصویب حاکم از طرف وزیر داخله یا فرمانفرما (درصورتیکه ولایت جزو ایالتی باشد) بسمت ریاست بلوکات منصوب میشود وامور بلوکات را در تحت ریاست و نظارت حاکم ولایت و اداره ولایتی اداره مینماید عزل نایب الحکومه از سمت خود بحکم وزیر داخله یا فرمان فرما است (در جائیکه باشد)

ماده ۱۹۷ — ریاست نظمیه بلوك نیز برعهده نایب الحکومه است

ماده ۱۹۸ — معاون نایب الحکومه بانتخاب نایب الحکومه و تصویب حاکم ولایت بشغل خود منصوب است و بنایب الحکومه در کار ها کمك می کند ودر غیاب نایب الحکومه قائم مقام اوست وبسمت مدیری اموربلوك را اداره می کند

ماده ۱۹۹ — معاون میتواند از طرف نایب الحکومه بسر کشی نواحی وتفتیش امور بلوکی مامور بشود ولی فقط در صورتیکه خود نایب الحکومه بواسطه عذر موجهی نتواند این امررا انجام بدهد

ماده ۲۰۰ — معاون از طرف نایب الحکومه هر گونه ماموریت راجعه بامور ضبطیه ونظمیه را انجام میدهد چه این ماموریت درخود قصبه بلوکی باشد وچه در بلوك

ماده ۲۰۱ — محل اقامت نایب الحکومه کرسی بلوك است وبرای اداره کردن امور بلوکی در هر قصبه اداره تشکیل میشود که مرکب از نایب الحکومه ومعاون انست طبیب ومهندس ومعمار بلوکی در صورتیکه باشند نیز از اعضای این اداره محسوب و در اجلاسات راجعه بامور انها

حاضر خواهند بود

## ۲ - در وظایف نایب الحکومه از حیث امور اداره

ماده ۲۰۲ — وظایف نایب الحکومه از قرار ذیل است اولا مراقبت ومواظبت تامه در اجرای قوانین موضوعه و دستور العملهای ادارات متبوعه ثانیا حفظ و وقایهٔ امنیت و رفاهیت وآسایش مردم بموجب قوانین موضوعه ثالثا مراقبت در اجرای قوانین واحکام ودستور العملها در نواحی ودهات

ماده ۲۰۳ — برای حفظ و وقایهٔ انتظام امور نایب الحکومه زود زود ببلوکی که در ادارهٔ اوست سر کشی مینماید و دوائر جزو اداره بلوکی وهمچنان ادارات ناحیتی و ادارات ضبطیه ونظمیه‌را تفتیش مینماید وبمحبس‌ها ومریض خانها وغیره نظارت دارد وبشکایات رسیدگی کرده موافق اختیاراتیکه باو داده شده اقدام میکند

تبصره - نایب الحکومه اقلا سالی سه دفعه باید بصندوق های قصبهٔ بلوکی رسیدگی نماید

ماده ۲۰۴ — نایب الحکومه باید مراقبت و نظارت مخصوصی نسبت باداره بلوکی وادارات وصاحب منصبان ومستخدمین جزو ریاست بلوک داشته باشد و مراقبت نماید که کارها دران ادارات معطل نشود ودرجریان قانونی باشد

ماده ۲۰۵ — نایب الحکومه اهتمام کامل مینماید که اغتشاش وشورش در بلوك روی ندهد و در صورت وقوع اغتشاش اول بقوه نظمیه و ضبطیه رجوع نموده پلیس محلی را در جائیکه لازم است جمع کرده در صدد رفع

اغتشاش بر میاید و اگر نتیجهٔ نبخشید بقوه نظامی رجوع مینماید و کلیه در این باب بطوری رفتار می کند که در ماده ۳۶ مقید است

ماده ۲۰۶ — وظایف نایب الحکومه از حیث امور ضبطیه در فصل راجع باداره پلیس وضبطیه بلوکات مذکور است

## سیم - در ترتیبات و وظایف اداره بلوکی وحدود اختیارات ان

ماده ۲۰۷ — چون تمام وظایف اداره بلوکی راجع بامور ضبطیه است شرح ترتیبات وحدود و وظایف واختیارات ان در فصل پنجم مذکور خواهد بود

ماده ۲۰۸ — ادارهٔ بلوکی دفترخانه خواهد داشت که مرکب از یکنفر مدیربوده وبقدر لزوم منشی واجزاء خواهد داشت دردفترخانه اداره بلوکی چند نفر از تابعین ضبطیه برای حمل مکاتبات ومراسلات از کرسی بلوك بداخله بلوك بسمت چاپاری خواهندبود وترتیب دفتر خانه و دفاتر اداره‌بلوکی موافق ترتیبات دفتر خانهٔ اداره ولایتی است و دستورالعمل آنرا وزارت داخله علیحده مرتب و ارسال خواهد نمود

# فصل پنجم

## تشکیل ضبطیه در بلوکات

ماده ۲۰۹ — اداره ضبطیه بلوکات عبارت است از نایب الحکومه ادارهٔ بلوکی در مادهٔ (۲۰۱) و صاحبمنصبان و مامورین ضبطیه بطوریست

که در مواد آتیه ذکر خواهد شد

ماده ۲۱۰ — تمام بلوکات یا کرسی آن و قصبات جزو بلوك (در صورتیکه باشد) از حیث امور ضبطیه تابع ادارهٔ ضبطیهٔ بلوکی است ولی کلیه کرسی های ولایات ونیز بعضی از شهر های بزرك که صورت آنها راوزارت داخله علیحده مرتب خواهد کرد ازاین قاعده مستثنی وخودشان ادارهٔ نظمیه علیحده چنانکه مذکور در فصل هفتم است خواهند داشت

ماده ۲۱۱ هر بلوکی برای اداره شدن امور ضبطیه آن بچندقسمت منقسم می شود هر کدام از این قسمت ها موسوم بدایره ضبطیه خواهدبود عده و وسعت دوائر ضبطیه بسته بوسعت بلوك وعدهٔ نفوس و مقدار کار هائی است که بادارهٔ ضبطیه رجوع میشود هر دائره در اداره صاحبمنصبی است که موسوم بمدیر ضبطیه است

ماده ۲۱۲ هر دائرهٔ ضبطیه مرکب از چند ده است دائره ضبطیه از یك قصبه نیز عبارت تواند بود

ماده ۲۱۳ — هر گاه تغییر عدهٔ دوائرضبطیه لازمشود حاکم اطلاعات لازمه را از مجلس بلوکی تحصیل کرده بوزارت داخله تقدیم مینماید که اجازهٔ اعلیحضرت همایونی دراین باب صادر شود ولی تغییر حدود دوایر ضبطیه و تغییر محل اقامت مدیر های ضبطیه بسته بصوابدید خود حاکم است و حاکم باید اقدام خودش را در این باب هر دفعه بوزارت داخله اطلاع دهد

تبصره — شهرهای جزو محال و اماکن معتبره که نظمیه علیحده ندارند بسته بتقسیم یکی از دوایر ضبطیه محسوب خواهد بود و این نوع دوائر ضبطیه بسته باقتضای وقت و محل بچند قسمت منقسم تواند شد

ماده ۲۱٤ — ثابین ضبطیه که در ادارهٔ مدیری واقعند بسه درجه منقسم میشوند اولا ناظمین ضبطیه که برای کمك کردن بمدیر های ضبطیه معین میتوانند شد وغالبا ناظمین ضبطیه سواره هستند ولی بحکم وزیرداخله در صورت ضرورت پیاده هم میتوانند باشند ثانیا ده باشی ها که هر کدام قسمتی از دوائر ضبطیه را (رجوع به تبصره ماده ۲۱۳) محافظت مینمایند و همچنان در دهات واقعند ثالثا پلیس که زیر دست ده باشی ها امور ضبطیه را انجام میدهند

تبصره — ناظمین باعمال ده باشیها نظارت دارند

ماده ۲۱۵ — عده ناظمین ضبطیه را برای ولایت وزیر داخله معین میکند بتقسیم ناظمین ببلوکات بتصویب حاکم است و تقسیم آنها ما بین دوائر ضبطیه بتصویب رئیس ابلوك است لزوم ناظمین ضبطیه او بلوکی بتصویب حاکم ولایت و قرارداد قانونی مقامات عالیه است

ماده ۲۱٦ — تغییر عده و ترکیب قسمتهای دوائر ضبطیه (رجوع به تبصره ماده ۲۱۳ بتصویب اداره بلوکی واجازهٔ حاکم است ولی اداره بلوکی باید قبل از دادن رأی عقیدهٔ مدیر ضبطیه را بپرسد

ماده ۲۱۷ — رئیس ضبطیه بلوك را (نایب الحکومه) وزیر داخله معین می کند مدیر های ضبطیه را ادارهٔ ولایتی معین میکند

تبصره -- عزل و نصب مدیر های ضبطیه را باید حکام هر دفعه بوزارت داخله اطلاع دهند

ماده ۲۱۸ -- ناظمین ضبطیه را رئیس ضبطیه از اشخاص صدیق و مجرب معین مینماید ولی رجوع کردن کار آنها بدیوانخانهٔ عدلیه بحکم اداره ولایتی است

ماده ۲۱۹ -- تعیین و عزل ونصب ده باشیها با رئیس ضبطیه بلوکی است ولی رجوع کار آنها بمحاکمه بحکم اداره ولایتی است

تبصره -- ده باشیها ممکن است سربازهائی باشند که مدت خدمت نظامیشان منقضی شده

## اول در وظایف ادارهٔ نظمیه و حدود واختیارات ان

ماده ۲۲۰ -- ادارهٔ نظمیه همان اداره بلوکی مذکور در ماده (۲۰۱) است و وظایف آن از قرار تفصیل است اولا نظارت در اجرای قوانین وقایهٔ امنیت و آسایش اهالی ثانیا اجرای تکالیف راجعه بامور مالیه دولت وامور عدلیه وامور نظامی

ماده ۲۲۱ -- وظایف مجلس بلوکی من باب اجرای قوانین وحفظ هیئت از قرار تفصیل است اول اعلان و انتشار قوانین وفرامین واحکام دولت دوم انتشار هرنوع اعلانات که بحکم ادارات متبوعه میشود سیم گرفتن دزدها وقطاع الطریق و برقراری امنیت وآسایش عمومی چهارم

دستگیر کردن فراریها ورفع منع از نکدی پنجم ملاحظه اشخاصیکه درسر راه مرده اند ومعین کردن اینکه آنها را کشته اند یا باجل خود مرده اند ششم جمع آوری اطفال گم شده وسر راه گذارده شده ونگاهداری از آنها و تحقیقات لازمه در پیدا کردن اولیای آنها و کمك بضعفاء و مرضائیکه از منزل وماوای خود دور افتاده اند هفتم دادن راپورت وقایع برؤسا و یك نسخه مستقیما بحاکم ولایت هشتم در صورتیکه در رود خانها و آبهای سواحل دریا کرجی یاکشتی بشکنند یاغرق شودباید سرنشین آنهارا حتی المقدور نجات بدهند و اموال آنهارا حفظ کنند نهم حفظ موقتی اموال متوفیات غربائی که وارث و ولی حاضر نداشته باشند واطلاع باولیای آنها دادن

دهم مساعدت باداره اطفائیه در جلو گیری از حریق در بیابانها وجنگلها و غیره یازدهم اقدامات لازمه برای جلو گیری از امراض مسریه موافق دستور العملهای اداره حفظ الصحه و نظارت اجرای قوانین حفظ الصحه دوازدهم اقدامات لازمه برای رفع امراض مسریه در میان حشم و دواب سیزدهم حفظ و وقایهٔ امنیت طرق و شوارع و نظارت صحت راهها و پلها و معابر و غیره واجرای تکالیفی که از بابت نگاهداشتن راهها باهالی مجاور وارد میاید چهاردهم مراقبت در اینکه حریق یاطغیان آب اتفاق نیفتد و اقدامات لازمه دراین باب بعمل آید پانزدهم نظارت پاکیزگی درقصبات و دهات و مراقبت در اینکه بناهای جدیده موافق نقشه و دستور العملهای مقرره ساخته شود شانزدهم نظارت بکاروانسراها و قهوه خانها ومهمانخانها و چلو پز خانها و کلیه جاهائیکه محل اکل و شرب عمومی است و مراقبت در اجرای قوانین راجعه باین جاها وعدم اجازه قمار وکلیه کارهائیکه خلاف

شرع بوده و باعث مشاجره و منازعه و مجادله تواند شد و اساس امنیت را متزلزل تواند کرد هفدهم دادن اجازه نامه باشخاصیکه اخذ سموم از مواد مینماید و نظارت بفروش آن موافق قوانین حفظ الصحه هیجدهم دادن اجازه نامه برای خریدن باروت وسایر مواد محرقه و نظارت بفروش آن موافق قوانین حرفت وصنعت نوزدهم مراقبت در اینکه در بازارها و و میدانها و جاهای دیگر چیزهائیرا که دولت خرید و فروشش را قدغن کرده است خرید و فروش نشود بیستم مواظبت در اجرای قوانین راجعه به شکار و صید ماهی و طیور که در غیر موقع بشکار وصید اقدام نشود بیست و یکم ترتیب فهرست هائیکه معین کند در بلوك وعده مساجد و مکاتب و ادارات خیریه و کار خانجات و دهات چقدر است وهمچنان عده نفوس ومتولدات ومتوفیات وعقد ازدواج بچه اندازه است و اتباع خارجه در بلوك بچه کسب مشغولند بیست و دوم ترتیب دفاتر نفوس راجعه بمتولدات ومتوفیات وعقدازدواج بیست و سوم اطلاع دادن برؤسا و ادارات متبوعه اشیاء عتیقه که کشف شده یا ظهور اشیائیکه ندرت دارد بیست وچهارم نظارت باستخراج طلا و نقره در جاهای لازمه موافق قوانین موضوعه بیست و پنجم دادن تصدیقنامه بایتام وبیچارگان برای دخول بدار الایتام و دار الضعفا وغیره بیست و ششم نظارت اینکه اجرت کار گر وعمله وفعله بموقع وتمام پرداخته شود بیست وهفتم اجرای کلیه تکالیفی که بموجب قوانین ادارات دولتی ومملکتی وبلدی بعهده اداره ضبطیه است

ماده ۲۲۲ -- تکالیف اداره ضبطیه بلوکات نسبت بامور مالیه ازقرار تفصیل است اولا وصول بقایای دولتی وادارات بلدیه و اجتماعیه ولایات

بموجب احکام ادارات متبوعه یا اعلان ادارات متساویه دوم اقدامات مجدانه بر منع و کسر نمودن اوزان و اکیال و تغییر وزن و کمیت مسکوکات سوم اجرای اوزان و اکیال جدیده بحکم دولت چهارم دعوت مقاطعه کاران برای مزایده های دولتی و مملکتی وادارات بلدیه وغیره پنجم دادن شهادت نامه بمقاطعه چیها در صورتیکه بواسطه معاذیر موجهه یا هیچ نتوانسته اند کاریرا که بر عهده گرفته اند انجام بدهند ویا بوقت و بموقع نتوانسته اند برسانند ششم مساعدات با اشخاص و اداراتی که بموجب قوانین نظارت بحرفت وصنعت وتجارت دارند وبموجب قوانین وعوارض اخذ می کنند هفتم اجرای تکالیفی که بموجب قوانین راجعه باخذ مالیات و عوارض بادارات ضبطیه محول است هشتم عمل کردن بوظایفی که بموجب قوانین گمرکات بعهده ادارات ضبطیه موکول است نهم مساعدت با ادارات جنگلها وخالصجات دولتی در اجرای تکالیف انها و در اقداماتیکه در صورت نقض قوانین جنگلها و خالصجات برعهده این ادارات وارد میاید

ماده ۲۲۳ ــ وظایف اداره ضبطیه نسبت بامور عدلیه از قرار ذیل است اول جلو گیری از تعدی واقدامات خود سرانه واجرای تحقیقات و همراهی در تحقیقاتیکه ازطرف محاکم عدلیه بعمل میاید باندازه که در قوانین ونظامات عدلیه ومحاکم جنایتی مندرج است دویم حاضر کردن مقصرین ومتهمین را بدیوانخانه بحکم ان و توقیف انها در صورتیکه حکم دیوانخانه در این باب صادر شود سیم احضار اشخاص لازم بمحاکم عدلیه وشراکت در اجراء احکام محاکم عدلیه بموجب قوانین و نظامات دوائر عدلیه چهارم برداشتن سیاههٔ اموال اشخاص معینه و تقویم و حفظ آن و اعلان فروش

اموال بمزاید و فروش بعضی اموال بموجب قوانین عدلیه راجعه باین اقدامات پنجم مجبور کردن و کلاء را برد کردن و کالت نامه هائی که از طرف موکلین آنها استرداد میشود (موافق قوانین موضوعه) ششم تفتیش و تفحص اشخاصی که گم شده اند و خبری از آنها نیست هفتم نظارت در پاك نگاهداشتن محبس ها واجراء کلیه قوانینی که بمحبسها و محبوسین راجع است هشتم دادن شهادت نامه قرابت وخویشی باقرباء واقوام اشخاصی که بحکم قانون در محبس توقیف شده اند نهم کلیه تکالیفی که بموجب قوانین محاکم عدلیه و محاکم عدلیه نظم بری و بحری بعهده ادارات ضبطیه محول است

مادهٔ ۲۲٤ — وظایف ادارهٔ ضبطیه بلوکی در امور نظامی ازقرار تفصیل است اول مراقبت و نظارت انتظام حرکت قشون واجرای تکالیف در این باب بموجب قوانین نظامی دویم احضار تابین ردیف نظام بری و بحری بحکم ادارات متبوعه نظامی بسر خدمت خودشان و دادن شهادت نامه بانهـا در مواقعی کهقوانین نظامی معین کرده سیم اخبار زنهای سرباز ها از فوت شوهران آنها چهارم یادآوری بتابین و همچنان بصاحبمنصبان نظامی که مدت مرخصی آنها منقضی شده ودعوت آنها بموجب قوانین نظامی بمراجعت بمحل خدمت

مادهٔ ۲۲۵ — کلیه ادارهٔ ضبطیه بلوکی و اشخاصی که تابع آن هستند باید ناظر اجرای قوانین باشند ولی بهیچوجه حق ندارند اجرای قانونی را بخواهند که اعلام نشده و یا قرار دادیرا بموقع اجرا بگذارند که قبل از وقت باطلاع اهالی نرسیده

مادهٔ ۲۲۶ -- نه فقط اهالی بلوکات مکلفند که احکام قانونی اداره ضبطیه را اطاعت نمایند بلکه اشخاصی هم که از شهر های دیگر آمده در آن بلوکات متوقفند تابع احکام اداره ضبطیه که راجع باجرای قوانین موضوعه و دستور العملهاست میباشند

مادهٔ ۲۲۷ -- عمال ضبطیه مکلفند که بشکایات رسیدگی نمایند ورفع تعدی وبی نظمی رابکنند و نه فقط بشکایات مظلومین رسیدگی مینمایند بلکه بکلیه شکایات که حاوی اطلاعات بوده و اوضاع واحوال امور اتفاقیه را روشن میکند باید برسند ولو اینکه این نوع شکایات که باداراهٔ ضبطیه میشود موافق ترتیب مقرره نباشد هرگاه اقدامات عمال ضبطیه مثمر ثمری نشد و شخصی که باعث تعدی وبی نظمی شده علنا اقدامات ستمی وجبری نماید عمال ضبطیه حق دارند آن شخص را توقیف نمایند

تبصره -- قواعد راجعه باستعمال اسلحه درموارد لازمه بتوسط مامورین نظمیه وقراولان علیحده مرتب و منضم باین ماده است

مادهٔ ۲۲۸ -- هیچکس ازعمال ضبطیه حق ندارد کهسیاست ومجازات جنایتی بکسی بدهد این حق مختص بمحاکم عدلیه است بروفق قوانین شرعیه

مادهٔ ۲۲۹ -- هرچند حدود اختیارات ادارهٔ ضبطیه بلوکات همان حدود بلوکات است و خارج از بلوك خود اداره مزبوره اختیاری ندارد ولی در موارد ذیل استثنای ازاین قاعده لازم میاید اولا درصورت وقوع حریق یا طغیان آب و یا طوفان ادارهٔ ضبطیه بلوکی و مدیر های ضبطیه در بلوکات مجاورهم اقدامات لازمه را بعمل میاورند تاآنکه ادارهٔ ضبطیه

آن بلوك وعمال آن مطلع وخودشان مشغول باقدامات لازمه شده از کمك مستغنی بشوندودویم درموارد تعاقب قطاع الطریق ودزدهاوفراریان واشخاصیکه مرتکب جنحه و جنایتی شده فرار کرده‌اند عمال ضبطیه بلوکی ازحدود بلوك وولایات حق دارند تجاوز نموده در تعاقب این نوع اشخاص بکوشند وفقط وقتی‌دست نگاه‌دارند که‌عمال ضبطیه‌آن محل شروع بتعاقب کرده‌باشند

ماده ۲۳۰ — هر گاه عمال ضبطیه در جاهائیکه قلمرو اقدامات قراسورانهاست کشف علامت‌جنحه وجنایتی نمایند و مامورین‌قراسوران در آن‌محل نباشند مکلفند ناورو آنها موافق‌قوانین ونظامات عدلیه تحقیقات اولیه و کذالك حفظ‌علامات جنحه وجنایت وسایر اقدامات را بعمل اورند

## دویم در روابط ادارهٔ ضبطیه بلوکی و صاحب‌منصبان و تابین ضبطیه با ادارات متبوعه ومتساویه

ماده ۲۳۱ — اداره ضبطیه با تمام اشخاصیکه تابع آن اداره هستند مطیع احکام ودستور العملهای حاکم ولایت واداره ولایتی است

تبصرة — جاهائیکه موقتا در تحت قوانین نظامی گذارده شده است قواعد اطاعت صاحب‌منصبان ضبطیه بادارات‌نظامی موافق قانونیست که‌جدا کانه مرتب و منظم باین ماده خواهد بود

ماده ۲۳۲ — دربنادر نظامی ادارات ضبطیه تابع اداره بحری‌است

ماده ۲۳۳ — صاحب‌منصبان ضبطیه تابع رئیس بلوك و رئیس ضبطیه هستند ولی بدون اجازه‌اداره ولایتی عزل‌یاجلب آنها بمحاکمه ممنوع است

ماده ۲۳٤ -- ناظمین ضبطیه در اداره حاکم ولایت و رئیس بلوک هستند و تابع اوامر مدیر های ضبطی

ماده ۲۳۵ -- ده باشیها تابع اوامر مدیر های ضبطیه اند و باعمال پلیس نظارت دارند

ماده ۲۳٦ -- ادارات ضبطیه بحاکم واداره ولایتی راپورت میدهند واز آن مقامات بعهده آنها احکام صادر میشود

ماده ۲۳۷ -- محاکم بدایت باداره وعمال ضبطیه حکم مینمایند مدعی عمومی و معاون آن اقدامات لازمه را از تحقیقات و اجرای احکام و غیره میخواهند و از اداره ضبطیه در جواب راپورت میگیرند ( منضم باین ماده باید بعد از ترتیب قوانین راجعه بنظام نوشته شود )

ماده ۲۳۸ -- اداره مالیه واداره خالصجات و اداره تفتیش و سایر شعبات وزارتخانها درولایات ازاداره ضبطیه اجرای قوانین راجه بان ادارات را میخواهند ودر جواب راپورت میگیرند

ماده ۲۳۹ -- اداره ضبطیه یك بلوك باداره ضبطیه بلوك دیگر و بادارات متساویه مکاتبه مینمایند و اطلاعات لازمه را بهمدیگر میدهند

## سیم در ترتیب تسویه امور واقدامات اداره ضبطیه بلوکی

ماده ۲٤۰ -- اداره ضبطیه بلوك و عمال جزوان در موارد ذیل اقدام بکار مینمایند اولا بحکم ادارات متبوعه ثانیا بتقاضای اداراتیکه حق چنین تقاضا را دارند ثالثا بواسطه شکایت اشخاص متفرقه رابعا به

موجب راپورتهای ادارات تابعه خامساً بموجب ملاحظات شخصی خودشان درصورتیکه بموجب قانون باشد ویا برحسب اوضاع واحوال صلاح بدانند

ماده ۲۴۱ — رئیس ضبطیه که همان نایب الحکومه است ریاست کلیه ضبطیه بلوك بعهده اواست باید کمال مراقبت‌را درحصول امنیت وآسایش اهالی داشته باشد تفصیل اتفاقات و اطلاعاتیرا که باو رسیده است فوراً بحاکم راپورت نماید واگر اقدام فوری لازم باشد بعمل آورده بحاکم اطلاع دهد

ماده ۲۴۲ — نایب رئیس ضبطیه که معاون نایب الحکومه است در کارها برئیس ضبطیه کمك میکند وباداره ضبطیه و دفترخانه آن نظارت دارد وهر ماموریتی را از طرف رئیس ضبطیه انجام میدهد

ماده ۲۴۳ — در صورتیکه رئیس ضبطیه یکماهه مرخصی گرفته غایب شود ویاانکه ازمرکز امور بواسطه سرکشی بنواحی یاموریت دیگری دور شود نایب او کفیل او خواهد بود ولی کارهای جاریه را تسویه نموده درامور مهمه درصورتیکه فوری نباشد بدون اطلاع رئیس ضبطیه اقدام نخواهد کرد لهذا عزل ونصب مستخدمین ضبطیه که در حدود قوانین به اختیار رئیس ضبطیه محول شده است و تنبیه وسیاست آنها و احکامی که ناسخ احکام سابقه رئیس ضبطیه است و اموریرا که خود رئیس ضبطیه سپرده است بدون اطلاع او تسویه نشود یا تامراجعت رئیس ضبطیه بتعویق می اندازد ویا بامامور مخصوص نزد او میفرستد

ماده ۲۴۴ -- ضباط نواحی و کدخدا های دهات تابع احکام اداره

ضبطیه بلوکی بوده احکام این اداره را اجرا مینمایند و بمدیر های ضبطیه در اجرای تکالیف آنها کمك ومساعدت مینمایند

ماده ۲۴۵ -- بناظمین ضبطیه نیز ضباط نواحی و کدخداهای دهات باید کمك و مساعدت لازمه را بنمایند و تقاضای آنها را که مبتنی برقانون است بموقع اجراء گذارند ولی بهیچوجه حق ندارند بامور اجتماعیه و امور داخلی نواحی دهات دخالت نمایند و یا وجها من الوجوه دخالتی در امور محاکم عدلیه نواحی کنند

## چهارم در مسؤلیت ادارهٔ ضبطیه بلوکی

ماده ۲۴۶ — اداره ضبطیه مکلف است که راپورت اموریکه بان محول شده است باداره ولایتی بدهد وصورت حساب وجوهیکه باو رسیده باداره تفتیش ولایتی تقدیم کند

ماده ۲۴۷ — شکایت از مستخدمین و تابین ضبطیه یا بمدیر ضبطیه می شود یا بخود رئیس ضبطیه شکایت از رئیس ضبطیه یا از اداره ضبطیه بلوکی در ظرف سه هفته از روز حکم آنها بحاکم یا اداره ولایتی داده می شود و چنانچه اقدام رئیس ضبطیه یا ادارهٔ ضبطیه بموجب یکی از ادارات متبوعه شده است متشکی باید شکایت خود را باداره که حکم کرده است بدهد

ماده ۲۴۸ هر گاه مدیر های ضبطیه مرتکب جنحه و جنایتی شده باشند رئیس ضبطیه موقتا آنها را از شغلشان منفصل نموده مراتب را به

اطلاع حاکم ولایت می‌ساند و منتظر حکم میشود

# فصل ششم

## در وظایف صاحب‌منصبان و مستخدمین تابین ضبطیه

ماده ۲۴۹ — هرچند وظایف صاحب‌منصبان و عمال ضبطیه ازوظایف و حدود اختیارات اداره ضبطیه بلوکی معلوم و معین است باز برای عدم وقوع اشتباهی در اجرای قوانین ضبطیه وظایف هر کدام نسبت بحوزهٔ ماموریتی آنها ذیلا شرح داده می شود

### اول در وظایف رئیس اداره ضبطیه بلوکی

رئیس ضبطیه — نایب‌الحکومه

ماده ۲۵۰ — رئیس ضبطیه بلوك مراقبت مخصوصی خواهد داشت که تمام وظایف ادارهٔ ضبطیه مجری شود وشخصا مسؤل تمام امور ضبطیه بلوك است رئیس مزبور در رفتار و سلوك با مردم کمال ملایمت و مسلك را اظهار خواهد کرد ولی از طرف دیگر مواظبت تامه را خواهد داشت که از قوانین و احکام ودستورالعملها بوجه من‌الوجوه تخلف نشود

ماده ۲۵۱ — وظایف رئیس ضبطیه از قرار شرح ذیل است اولا اعلان و انتشار قوانین و مواظبت اینکه قوانین و احکامی که باید بموقع اجراء گذارده شود باطلاع عامه برسد دوم مداقه در قوانین و احکامی که مورد اشتباه شده است ورجوع بادارهٔ ولایتی برای رفع اشتباه سیم‌رسیدگی

بشکایاتیکه از ادارات و اشخاص متفرقه رسیده و راجع باعمال و رفتار صاحب‌منصبان ضبطیه است چهارم تقدیم لایحه بحکومت ولایت در باب تغییر حدود دوایر ضبطیه و همچنان تغییر محل اقامت مدیر های ضبطیه پنجم تغییر قسمت های دوایر ضبطیه ششم انفصال موقتی صاحب‌منصبان ضبطیه (مدیر های ضبطیه) که مرتکب جنحه وجنایتی شده اند از مشاغل آنها تا تکلیف آنها از طرف حکومت معین شود هفتم مراقبت تامه نسبت بدوائر ضبطیه و مدیر های آن دوائر و اجرای تکالیف آنها و نظارت بجریان قانونی امور در آن دوایر هشتم ملاحظه راپرت های مدیر های ضبطیه و جمع کردن وخلاصه کردن مطالب تمام آنها برای تقدیم بحکومت نهم ملاحظه اموریکه از دوایر ضبطیه برئیس ضبطیه تقدیم می شود و تسویهٔ آن امور دهم امضای اقداماتیکه مدیر های ضبطیه لازم میدانند بنمایند و کسب تکلیف می کنند وردیاقبول ان اقدامات ویا حکم باقدامات نوع دیگر یازدهم راپرت دادن بمقامات عالیه در اجرای احکام و اوامر صادره از آن مقامات و مراقبت لازمه نسبت بضباط نواحی و کدخدای دهات برای اجرای قوانین ضبطیه که باین اشخاص محول شده است

ماده ۲۵۲ — رئیس ضبطیه بلوکی (نایب الحکومه) مراقبت مینماید که ادارهٔ ضبطیه در کمال انتظام باشد ودر دفتر خانه منشی و اجزای ان دفتر خانه هر کدام امور محوله بخودشان را کاملا اجرا نمایند رئیس مزبورهرگاه مسامحه یا مماطله در ادارهٔ ضبطیه مشاهده کند اشخاص لازم را توبیخ و ملامت مینمایند وچنانچه این اقدام اواثری نبخشید مهلتی بان اشخاص میدهد واگر باز نتیجه حاصل نشد مراتب را باداره ولایتی اطلاع میدهد

ماده ۲۵۳ — چنانچه رئیس ضبطیه مشاهده نماید که کاری در دوایر ضبطیه بعهدهٔ تعویق افتاده مهلتی بمدیر ضبطیه ان دایره داده تسویهٔ ان را خواهد خواست وهر گاه مدیر مزبور در ان موعد ان کار را تسویه نکرد ونیز نتوانست مدلل کند که قادر بر تسویه ان نبوده مراتب را رئیس ضبطیه باطلاع اداره ولایتی میرساند و اگر رئیس ضبطیه در این موارد اغماض کرد خودش مسؤل خواهد بود

ماده ۲۵٤ — هر گاه تعطیل در جریان امور حاصل و این تعطیل بواسطه نرسیدن جواب ادارات یا اشخاصی باشد که تابع اداره ضبطیه بلوکی نبوده وجزو حکومت ولایت دیگرند رئیس بعد از یك ماه از تاریخ استعلام اول استعلام ثانوی نموده جواب میخواهد واگر باز جواب نرسیده باداره ولایتی انولایت رجوع مینماید واگر بازجواب نرسید باداره ولایتی‌ولایت خود رجوع می کند

ماده ۲۵۵ — هر گاه مدیر ضبطیه دایره مریض باشد رئیس میتواند کار اورا بمدیر دیگری موقتا رجوع کند ولی تغییر مدیری از دایره بدایره دیگر باجازه اداره ولایتی است

ماده ۲۵٦ — رئیس ضبطیه حق دارد که مدیر دایره را از تحقیقات مطلبی خارج نموده وان تحقیقات را در همان دایره بمدیر دیگری وا گذار کند این اقدام رئیس ضبطیه در صورتی صحیح وقانونی است که تحقیقات راجع بخود مدیر ضبطیه یا اقوام واقارب او ویا املاك خود او و اقوام او باشد این اقدام خود را رئیس‌ضبطیه باطلاع اداره ولایتی رسانیده وجهتش را هم اظهار میدارد

ماده ۲۵۷ — در موقع محال گردشی رئیس ضبطیه اعمال وافعال مدیر هارا تفتیش مینماید وبشکایات آنها رسیدگی می کند ودفاتر نوشتجات وارده وصادره را که درخانه انهاست بدقت ملاحظه می کند

ماده ۲۵۸ — چنانچه رئیس ضبطیه بی نظمی وتقصیری ازمدیرضبطیه مشاهده کند بطوریکه دیگر مدیر ضبطیه مورد اعتماد ضبطیه نباشد مراتب را فورا بحاکم اطلاع داده عزل مدیر را میخواهد

ماده ۲۵۹ — رئیس ضبطیه در وقت محال گردشی مساعدت لازمه را بمدیر های ضبطیه در اجرای تکالیف انها مینماید و مراقبت مینماید که قوانین حفظ الصحه وضد حریق وغیره تماما بموقع اجراء گذارده شود

ماده ۲۶۰ — رئیس ضبطیه مواظبت مینماید که هیچ کس بدون محاکمه تنبیه وسیاست نشود وهمچنین از طرف دیگر رئیس ضبطیه مواظبت مینماید که اشخاص مقصر بعد از تحقیقات کامله بمحاکم عدلیه جلب وتنبیه وسیاست شوند

ماده ۲۶۱ — هنگام محال گردشی رئیس ضبطیه سعی می نماید که بمواعظ ونصایح لازمه مردم دهات را باجرای قوانین راجعه بانها دلالت کند وفواید زراعت وحرفت وصنعت را بانها گوشزد وتشویق نماید

ماده ۲۶۲ — تمام اطلاعات خودرا رئیس ضبطیه باطلاع اداره ولایتی میرساند وحرکت خود را از شهر وقصبه بلوکی ومراجعت خودرا بان شهر نیز اطلاع میدهد

ماده ۲۶۳ — رئیس ضبطیه باید مستحضر ازخوبی وبدی حاصل باشد واطلاعات لازمه را در این باب با جهات ان بحاکم برساند

## دویم در وظایف مدیر ضبطیه

ماده ۲٦٤ — وظایف مدیر ضبطیه از قرار ذیل است اولا اعلام وانتشار قوانین در حوزهٔ ماموریتی خودش بحکم اداره ضبطیه دوم اعلام وانتشار احکام و دستور العملهای دولتی وهر گونه اعلانات واحضاراشخاص لازم بحکم حکومت و ادارات متبوعه سیم اعلان مزایده ها واحضار مقاطعه کاران وامثال آنها چهارم جمع کردن اطلاعات لازمه وخواستن توضیحات از اشخاصیکه در دایره ضبطیه او هستند پنجم مراقبت در وصول مالیات وعوارض وفروعات که بموجب قانون گرفته میشود ششم مساعدت باشخاص لازم در تقویم اموال و برداشتن صورت آنها و همچنان تقویم و برداشتن صورت کارخانها وغیره درصورتیکه بموجب قانون لازم وبحکم ادارهٔ ضبطیه دراین باب صادر شده هفتم اقدامات لازمه در مواردیکه قشون از دایرهٔ ضبطیه مدیری میگذرد ومراقبت اینکه مردم تکالیف خودشان را بموجب قوانین نظامی و غیره بموقع اجرا بگذارند هشتم نظارت امنیت راههای نظامی و پستی و تجارتی وغیره وصحت پلها ومعابر از دائمی و موقتی وپاکیزگی دهات و مواقبت ابنیه بترتیب ونقشهٔ که معین شده ساخته شود نهم مراقبت در فروش سموم وممانعت ازقاچاق وفروش اشیاء ممنوعه وتقلب درمسکوکات و مواظبت بصحت اکیال و اوزان دهم نظارت باجرای قوانین وبرقراری آسایش و امنیت چه در دهات چه درخارج از دهات و اقدامات اولیه برای جلوگیری و تعدی از افعال خودسرانه و اغتشاش و اطلاع دادن مراتب را باداره ضبطیه یازدهم تعاقب فراری های نظامی و دزد ها و مرتکبین

جنحه و جنایات و اشخاص مجهول الحال دوازدهم برداشتن اطفالی را که سرراه انداخته اند و نگاهداری از آنها بوسایل موجوده سیزدهم نجات دادن اشخاصی را که از آفت کشتی در مخاطره هستند و حفظ اموال متعلقه بآنها چهاردهم حفظ اشیاء عتیقه و اشیائیکه گم شده بود و بعد پیدا شده ( لقطه ) - پانزدهم ملاحظه جسد اموات که در راهها و معابر وغیره پیدا میشود و تحقیقات لازمه برای معین کردن جهت مرگ و اطلاع دادن بجاهای لازمه - شانزدهم جلوگیری از دزدها و قطاع الطریق و اقدامات برای برقراری امنیت اهالی و تحقیقات دزدی و حریق و غیره و اطلاع دادن باداره ضبطیه - هفدهم اقدامات لازمه برای حفظ الصحه و رفع امراض مسریه و امراض سریع الانتشار میان مردم و حیوانات و راپورت دادن باداره ضبطیه - هیجدهم قبول کردن عرض حال و شکایاتیکه باداره ضبطیه داده میشود و منضم کردن اطلاعاتیکه مدیر ضبطیه راجع بآن عرضحال یا شکایت تحصیل کرده - نوزدهم ترتیب صورتهائیکه حاوی اطلاعات دفتر نفوس و هیئت احصائیه است از قبیل عده مساجد و مدارس و مکاتب و مریضخانها و دارالمساکین و عده دهات و نفوس و متولدات و متوفیات و عقد ازدواج و غیره و فرستادن آن صورتها را باداره ضبطیه - بیستم امور راجعه بتذکره موافق قوانین تذکره - بیست و یکم ابلاغ نمودن باداره ضبطیه صورتهائیرا که ضباط نواحی درباب اطلاعات راجعه بحاصل وزراعت وغیره ترتیب میدهند - بیست و دوم اجرای احکام محاکم عدلیه بحکم رئیس ضبطیه و اجرای کلیه اوامر ضبطیه - بیست و سوم اخبار اداره ضبطیه از انجام دادن اوامر و احکامیکه بعهده مدیر ضبطیه صادر شده

بیست و چهارم پاك نگاهداشتن محبسی که در نزدیك خانه مدیر ضبطیه برای توقیف موقتی اشخاص لازم ساخته شده است

ماده ۲۶۵ — خانه مدیر ضبطیه باید همیشه برای هر کس باز باشد و همه وقت باید مدیر عرض حال و شکایات مردم را بشنود واقدام لازم را بعمل آورد وبامردم بملایمت وحوصله رفتار نماید

تبصره - بالای خانهٔ مدیر ضبطیه باید سر لوحه باشد باین کلمات (خانهٔ مدیر ضبطیه )

ماده ۲۶۶ — مدیر ضبطیه باید مراقبت تامه داشته باشد که حرکتی از کسی ناشی نشود که مخالف قوانین باشد مثلا اعلان و انتشار قوانین و احکام بدون اجازهٔ اداره ضبطیه و پاره کردن اعلاناتی که بتوسط اداره ضبطیه شده و قمار وشرب ومسکرات وارتکاب منکرات علنا که مورث اختلال نظم شود واجتماع زن و مرد در یکجا در موارد ممنوعه و اعلانات تهمت آمیز و انتشاراتی که باعث فساد اخلاق است

ماده ۲۶۷ — در مواردیکه مدیر ضبطیه بتوسط دهباشی ها ازوقوع جنحه و جنایت و قباحتی از قبیل قتل و سرقت وحریق عمدی وتقلب در مسکوکات و اسناد دولتی و ملتی وبانك ها و غیره مطلع می شود باید فورا مراتب را بمدعی عمومی یا معاون آن اطلاع دهد و اقدامات اولیه را در جلو گیری از اعمال شنیعه و توقیف جانی و تحقیقات اولیه بعمل آورد

ماده ۲۶۸ — مدیر ضبطیه باید صورت اشخاصی را که دردهات برای اطفاء حریق داوطلب شده‌اند ترتیب داده و اعلانات لازمه دردهات بنمایند

که اشخاص لازم بدانند با چه اسباب برای اطفاء حریق حاضر شوند

ماده ۲۶۹ — هر گاه در حوزه ماموریتی مدیر ضبطیه ملخ خوارگی یا آفت دیگری برای زراعت حادث شود مدیر ضبطیه بتوسط ده باشی ها مردم دهات و کدخداها وضباط را دعوت می نماید که اقدامات لازمه را موافق علم وتجربه که دارند بر ضد ملخ خوارگی وغیره بعمل آورند و کذالك اگر حیوانات درنده وسبع در حول وحوش آبادانی ها زیاد شوند مدیر ضبطیه اعلام می‌نماید که اشخاص داوطلب حاضر شده حیوانات مزبوره را قلع و قمع نمایند.

ماده ۲۷۰ — هر گاه مدیر ضبطیه مطلع شود که طفلی سر راه یا در بیابان افتاده است باید تحقیقات لازمه را بعمل آورده بفهمد که عمداً آن طفل را انداخته اند یا گم شده بعد از تحقیقات و کشف وتعیین والدین و اقربای آن طفل طفل را باولیای آن میرساند و اگر عمدی بوده بیکی از اهالی محل میدهد که در مقابل حق الزحمهٔ معینی از طفل پرستاری نماید کذالك اشخاصی راکه دربین راه بواسطهٔ مرضی افتاده ودر مانده‌اند مدیر ضبطیه بدارالمساکین می سپارد و درصورتیکه چنین اداره خیریه نباشد موقتاً بخانهٔ می سپارد و بکسان مریض اطلاع میدهد

ماده ۲۷۱ — چنانچه آثار عتیقه و دفینه پیدا شود مدیر ضبطیه فوراً مراتب را باطلاع اداره ضبطیه و حاکم ولایت میرساند ولی اشیاء مفقوده که پیدا میشود باید بصاحبان آن رد شود و اگر صاحبان آن معین نباشند مدیر ضبطیه آن اشیاء را باداره ضبطیه میفرستد که موافق

قوانین شرع انور اقدام شود

ماده ۲۷۲ — مدیر ضبطیه حق دارد در موارد لازمه با مدیر های ضبطیه سایر دوایر مکاتبه و از آنها بعضی اطلاعات یا تحقیقات بخواهد و اگر جواب نرسیده باداره ضبطیه رجوع نماید

تبصره — دوایر ضبطیه همان بلوك یا بلوك دیگر یك حکم دارد مقصود این است که مدیر هریك ازدوایر ضبطیه ولایتی می تواند با تمام دوایر ضبطیهٔ آن ولایت مکاتبه نماید

ماده ۲۷۳ — هرگاه درحکم ادارهٔ ضبطیه مدیر ضبطیه چیزی مشاهده کند که علانیه بر خلاف قوانین باشد باید مدیر مزبور اجرای آن حکم را نکرده باداره ضبطیه ملاحظات خود را تقدیم نماید و چنانچه مجددا همان حکم صادرشد حکم ادارهٔ ضبطیه را اجراء نموده فورا مراتب را باطلاع اداره ولایتی برساند

ماده ۲۷۴ — هر گاه مدیرضبطیه بخواهد باداره‌ضبطیه برای کاری برود باید قبل از وقت تحصیل اجازه کرده بعد برود ولی درموارد فوق العاده میتواند بدون اجازه در اداره ضبطیه حاضر شود بشرطیکه قبل‌از حرکت مدیر دایره ضبطیه هم جوار را که قبل از وقت بحکم اداره ضبطیه برای این گونه موارد قائم مقام معین شده است اخبار نماید

ماده ۲۷۵ — مدیر های ضبطیه نظارت باعمال ناظمین ضبطیه و ده باشیها دارند و اگر رفتار خلاف قاعده از انها مشاهده نماید ملاحظات

خود را در عزل انها باداره ضبطیه اظهار میدارند

تبصره - مدیر ضبطیه نباید بوجه من الوجوه تابین ضبطیه را که در اداره او هستند بکارهای شخصی خود بگمارد

## سوم در وظایف تابین ضبطیه

ماده ۲۷۶ ــ وظایف ناظمین ضبطیه (معاون مدیر ضبطیه) موافق دستور العملی است که وزارت داخله باطلاع وزارت عدلیه وسایر وزارتخانها مرتب خواهد نمود

ماده ۲۷۷ ــ وظایف ناظمین ضبطیه وده باشیها اجرای اوامر اداره ضبطیه واحکام مدیرهای ضبطیه است لهذا اشخاص مزبوره تمام امور راجعه باداره ضبطیه را موافق مواد (۲۳۹ - ۲۱۹) و کذلك وظایف مدیرهای ضبطیه را مطابق مواد (۲۷۴ - ۲۶۳) بموجب احکام و دستور العمل انها بموقع اجراء می گذارد حفظ و وقایهٔ امنیت و آسایش و مراقبت پاکی و پاکیزگی در دهات مخصوصا بعهدهٔ ماموریت انها است

ماده ۲۷۸ ــ تابین مذکوره مواظبت مینماید که درجاهائیکه آب از سرچشمه برای خوراکی برداشته میشود رخت نشویند و به بعضی اقدامات آب را کثیف ننمایند وسرچاهها محفوظ باشد وبرای شست وشو واستعمالات دیگر حوضهای علیحده تهیه شود

ماده ۲۷۹ ــ تابین ضبطیه مراقبت مینماید که درخانهای رعیتی بخاریها ولوله های بخاری صحیح باشد و هر که بخواهند در خانهای قریب بجنگلها

آتش بر افروزند باید مسافت معینی که اقلا ده ذرع باشد تا جنگلها فاصله داشته باشد ودر موارد اتفاق حریق باید فورا اشخاصی را که قبل از وقت داو طلب اطفاء حریق شده اند خبر نمایند وبا تمام وسائل موجوده واسباب اطفائیه وغیره جلو گیری ودفع حریق را بنماید

ماده ۲۸۰ — تابین ضبطیه باید مراقبت مخصوص نسبت بصحت طرق و شوارع ومعابر وپلها و کوچها وغیره داشته باشند وبموقع مدیر های نظمیه را از اغتشاش راهها مطلع نمایند که اقدامات فوریه ازطرف انها درادارات لازمه برای تعمیرات لازمه بعمل آید

ماده ۲۸۱ — نظارت اجرای قوانین دولتی در خط جنگلها ومراقبت قوانین حفظ الصحه وقواعد خرید وفروش سموم وعدم خرید وفروش اموال قاچاق و اشیاء ممنوعه وغیره برعهدهٔ تابین ضبطیه است و باید بموقع تمام اینگونه اتفاقات ووقایع را بمدیر ضبطیه اطلاع دهد

ماده ۲۸۲ — کلیه تابین ضبطیه مراقب ومواظب اجرای تمام قوانین دولتی و دستور العملهای ادارات از هرقبیل هستند و هر قبیل اتفاقات فوق العاده را فورا بمدیرهای ضبطیه اطلاع میدهند و دستور العمل می گیرند هر گاه اتفاق فوق العاده نباشد هفته یك مرتبه ده باشی نزد مدیر ضبطیه رفته راپورت های خودشان را میدهند ودستور العمل می گیرند ودر صورتیکه خودشان نتوانستند حاضر شوند یك نفر از تابین نظمیه را برای گرفتن دستور العمل می فرستند

تبصره - روز های حاضر شدن ده باشیها درنزد مدیرضبطیه بایدطوری

معین و مرتب شود که با رسیدن پست شهری و احکام اداره ضبطیه بمدیر ضبطیه توافق نماید

ماده ۲۸۳ — در صورت مریض بودن ده باشی یکی از تابین ضبطیه هائیکه ساکن همان محل و از حیث خدمت اقدم است قائم‌مقام اوست

ماده ۲۸۴ — تابین ضبطیه‌را نباید از مشاغل آنها باز داشت لهذا کدخدا های دهات ماذون نیستند مادامی که آنها مشاغل رسمی دارند کاری بانها رجوع نمایند

ماده ۲۸۵ — تابین ضبطیه که در اداره بلوکی خدمت مینمایند و حاصل و مکاتبات ومراسلات اداره ضبطیه بوده ونیز بعکس راپورت مدیر های ضبطیه را بان اداره حمل می نمایند باید در راه معطل نشوند وسعی داشته باشند که مکاتبات را خوب حفظ کرده بموقع برسانند در عرض راه هرچه از آذوقه وغیره لازم می شود باید بخرند و کسی را مجبور بدادن هدیه وتعارفی ننمایند و هیچگونهٔ اجحاف وتعدی بکسی روا ندارند اگر کسی شکایت از آنها داشته باشد یابمدیر های ضبطیه ویابادارهٔ ضبطیه می‌دهد

# فصل هفتم

## در نظمیهٔ پای تخت وکرسی های ولایات و غیره

### اول در ترکیب نظمیه

ماده ۲۸۶ — در پای تخت و کرسی های ولایات و شهر هائی که

که صورت آنها را وزارت داخله معین خواهد کرد اداره نظمیه علیحده مؤسس و مقرر است اداره مزبوره در پای تخت مرکب است از رئیس نظمیه و دو نایب رئیس و در کرسی های ولایات و غیره از رئیس نظمیه و یکنفر نایب رئیس

ماده ۲۸۷ — از حیث امور نظمیه شهر بچند محله تقسیم میشود و هرمحلهٔ دراداره صاحبمنصب نظمیه ایست که موسوم است بکدخدای محله

ماده ۲۸۸ — هر محله نیز بچند گذر قسمت می شود و اداره کردن امور نظمیه در هر کدام از گذر ها محول است بعهده و مسؤلیت شخصیکه موسوم است بنایب هر گذری هم بچند کوچه تقسیم می شود

ماده ۲۸۹ — کوچه ها بمحافظت تابین نظمیه از قبیل ده باشی و پلیس و گزمه و غیره محول است و نایب گذر رئیس بلا واسطه تابین نظمیهٔ گذر است

ماده ۲۹۰ — در اداره نظمیه دفتر خانه تشکیل خواهد شد که مرکب از یك نفر مدیر و چند نفر منشی و محرر و اجزاء دیگر خواهد بود و تمام قرار داد ها و احکام ادارهٔ نظمیه بتوسط کدخدا های محلات و نواب و ده باشی ها و پلیس بموقع اجرا گذارده خواهد شد

ماده ۲۹۱ — کد خدا های محلات در پایتخت و سایر شهر هائیکه بیش از دویست هزار نفر نفوس دارد یك نفر معاون خواهند داشت و دراینصورت کدخدای محله یا معاونش ادارهٔ ضبطیهٔ محلیه را تشکیل میدهد و ادارهٔ مزبوره نیز دارای دفتر خانه خواهد بود که بقدر لزوم منشی و

محرر و اجزاء خواهد داشت

ماده ۲۹۲ — تقسیم نواب و پلیس و گزمه و مستخدمین دفتر خانه های محلات مختلفه بسته بصوابدید رئیس نظمیه یا بیگلربیگی است

ماده ۲۹۳ — در هر محله باید محبس نظمیه برای توقیف اشخاص لازم دایر شود و این محبس ها هر کدام در تحت نظارت ناظمی خواهد بود و در هر محبس باید چند رختخواب در اطاق علیحده برای مرضی در تحت نظارت اطبای نظمیه باشد

ماده ۲۹۴ — در پایتخت اداره نظمیه نیز نظمیه ردیفی (ذخیره) خواهد داشت و این نظمیه مرکب خواهد بود از یکنفر رئیس وچندنفر نواب و تابین در این اداره مکتبی نیز ایجاد خواهد شد برای تهیه وحاضر کردن نواب وتابین ردیف معلمین این مکتب صاحبمنصبان و نواب نظمیه خواهد بود

ماده ۲۹۵ — در شهر پای تخت و شهر های بزرك علاوه بر نظمیه مذکوره در مواد فوق الذکر نظمیه تفتیشی نیز مؤسس ومقرر است فهرست اسامی این نوع شهر ها را وزیرداخله مرتب واعلام خواهد نمود

ماده ۲۹۶ — نظمیه تفتیشی مرکب است از یك نفر رئیس ویك نفر معاون ومامورین مخصوص ونواب وعمال نظمیه

ماده ۲۹۷ — اداره اطفائیه در شهر های لازم مرکب است ازرئیس اطفائیه ومامورین اطفائیه در محلات شهری وانبار اطفائیه وعمال اطفائیه که در تحت ریاست مامورین اطفائیه واقعند

ماده ۲۹۸ ــ شکل و ترتیب لباس صاحب منصبان و تابین نظمیه را وهمچنان نوع اسلحه را که باید داشته باشند وزیر داخله موافق دستورالعمل جداگانه مرتب وبادارات نظمیه اعلام خواهد کرد

## دویم در نصب و انفصال و عزل رئیس نظمیه

### یا مامورین نظمیه و غیره

ماده ۲۹۹ ــ رئیس نظمیه در پایتخت بتصویب وزیر داخله وفرمان همایونی منصوب ومنفصل میشود رؤسای نظمیه سایر شهرها بمعرفی حاکم محل وبحکم وزیر داخله منصوب ومنفصل میشوند

تبصره - هرگاه ولایتی جزو ایالتی باشد نصب وعزل رئیس نظمیه کرسی ان ولایت بمعرفی حاکم وبحکم فرمان فرما است

ماده ۳۰۰ ــ نصب وعزل معاون رئیس نظمیه و کدخداهای محلات در پای تخت بمعرفی رئیس نظمیه وتصویب حاکم است ودر سایر شهرها بمعرفی رئیس نظمیه و اعضای حاکم است نصب و عزل معاون کدخدای محلات ونواب وتابین نظمیه واجزای دفترخانها در همه جا بمعرفی رؤسای بلاواسطه انها وتصویب رئیس نظمیه است

## سوم در قواعد خدمت تابین نظمیه

### دهباشی پلیس و گزمه

ماده ۳۰۱ ــ اشخاص ذیل نمیتوانند در نظمیه مستخدم شوند اولا کسانیکه بواسطه جنحه وجنایتی مجازات قانونی دیده اند یا در تحت استنطاق

و محاکمه هستند ویا متهم بجنحه و جنایتی شده شرعا بری الذمه نشده اند ثانیا از تابعین ردیف نظامی انهائیکه هنگام خدمت نظامی مورد جریمه و تنبیه نظامی بوده اند ثالثا اشخاصیکه بواسطه جرم وتقصیری ازخدمت خارج شده اند رابعا اشخاص ورشکست بتقصیر خامسا اشخاصیکه محتاج بقیم شرعی هستند سادسا کسانیکه تریاك استعمال مینمایند ویا متجاهر بفسقند

ماده ۳۰۲ ــ صاحبمنصبان اداره نظمیه وضبطیه ازروسا و کدخداها ومدیر های ضبطیه اشخاصی خواهند بودکه تبعه ایران بوده و در یکی از مدارس علمیه تحصیلات خود را تمام کرده اند و یا در خدمت کشوری و لشکری معلومات وتجربه کافی تحصیل کرده اند

ماده ۳۰۳ در پای تخت اشخاصیکه موافق درمادهٔ قبل صلاحیت دخول بخدمت نظمیه را دارند و میخواهند بسمت کدخدائی داخل خدمت نظمیه شوند جزو نظمیه ذخیره ( ردیف ) محسوب خواهند شد که بعد از دادن امتحانات لدی الاقتضاء داخل خدمت نظمیه بشوند و اگر ثبوت رسید که لایق خدمت درنظمیه نیستند معاف خواهند بود

تبصره - اشخاصیکه در مدت سه سال در جاهای دیگر صاحبمنصب نظمیه و ضبطیه بوده اند ( کدخدا های محله یامدیر ضبطیه بوده اند ) و همچنان صاحبمنصبان نظامی ازاین قاعده مستثناء ویکدفعه درپای تخت داخل خدمت نظمیه خواهند شد

ماده ۳۰۴ ــ هرگاه صاحبمنصبان نظمیه ردیف در مدت سه سال اول ترفیع رتبه نیافتند از ردیف نظمیه نیز باید خارج شوند

ماده ۳۰۵ — ترفیع رتبه در اداره نظمیه باید بمراتب باشد

ماده ۳۰۶ — صاحب‌منصبان نظمیه تفتیش نیز باید تماما تبعه ایران و دارای شرایطی باشند که در ماده ۳۰۷ و ۳۰۱ مذکور است وبعلاوه باید در پای تخت و شهرهای بزرك امتحان معلوماتی که برای خدمت آنها لازم است داده باشند

ماده ۳۰۷ — شرایط دخول نواب و عمال ضبطیه بخدمت نظمیه از قرار ذیل است اولا تابعیت ایرانیه ثانیا سن که کمتر از بیست و پنج نباید باشد ثالثا برای نواب داشتن شهادت نامه تحصیل لامحاله از یکی از مکاتب ابتدائیه و برای تابین نظمیه سواد فارسی

ماده ۳۰۸ — اشخاصیکه صلاحیت دخول بخدمت نظمیه را موافق ماده قبل دارند در پای تخت اول جزو ردیف نظمیه محسوب میشوند و بعد ازدادن امتحانات درمکتب نظمیه داخل خدمت واقعی خواهند شد وهر گاه نواب و تابین لیاقت واستعداد نداشته باشند اخراج خواهند شد

ماده ۳۰۹ — از نواب وتابین آنهائیکه سه سال باین سمت در خدمت نظمیه بوده اند و تجارب لازمه را تحصیل کرده اند میتوانند یکدفعه داخل خدمت واقعی بشوند بشرطیکه رعایت ماده ۳۰۱ و۳۰۶ شده باشد

ماده ۳۱۰ — تابین نظمیه درخدمت دولتی محسوب خواهند شدولی حق ارتقاء بدرجه صاحب‌منصبی را نخواهند داشت

ماده ۳۱۱ — نواب وتابین نظمیه بسه درجه منقسم میشوند و برای

تشویق خدمت صادقانه هر پنج سال از درجه سفلی بدرجه علیا ارتقاء می یابند نایبی که از درجه اولی باشد ویکی از مکاتب ابتدائیه را تمام کرده باشد در صورت خدمات صادقانه و ابراز کفایت میتواند معاون کدخدای محله واقع شود و کذالك پلیسی که سواد کافی دارد واز درجه اولی است میتواند بعد از دادن امتحانات لازمه نایب شود

تبصره — درجات تابین نظمیه ازاین قراراست دهباشی پلیس و گزمه

ماده ۳۱۲ — نواب و تابین نظمیه را نمی توان بکار دیگری گماشت ولو آن کار موقتی باشد

ماده ۳۱۳ — اشخاصیکه در خدمت نظمیه واقعند نمی‌توانند متصدی شغل دیگری بشوندو کذالك ازمشاغل شخصی‌ازقبیل‌تجارت کسب‌وغیره ممنوعند

## چهارم در مسؤلیت و مؤاخذه

ماده ۳۱٤ — هر گاه از صاحبمنصان و مستخدمین نظمیه تقصیری سر بزند که از قبیل جنحه وجنایت بوده محتاج بجلب آنها بمحاکمه و دادن مجازات قانونی باشد بطوری رفتار خواهد شد که در مواد ۳۹۱ و ۳۹۲ و نظامات عدلیه مقید است ولی چنانچه تقصیری که از صاحبمنصبان و مستخدمین نظمیه ناشی شده است جنحه و جنایتی نبوده مستوجب جلب به محکمه عدلیه نباشد مؤاخذهٔ آن ازقرار ذیل است

تبصره — اشخاصیکه در اداره نظمیه برای کاری اجیر شده اند و مستخدم نیستند در موردیکه تقصیری از آنها ناشی شود در حکم مستخدمین نظمیه خواهند بود

ماده ۳۱۵ — مؤاخذهٔ که از صاحب‌منصبان نظمیه میشود باستثنای رئیس نظمیه تفتیش ورئیس اداره حریق ورئیس نظمیه ردیفی از قرار ذیل است اولا اخطار دوم توبیخ و ملامت سیم همان مؤاخذه با اعلان وانتشار در ادارهٔ نظمیه چهارم واداشتن بخدمت خارج از نوبت (یعنی سوای خدمت مقرره) پنجم توقیف و حبس بمدت هفت روز ششم کسر گذاشتن از حقوق هفتم تبدیل شغل مقصر از اعلی باسفل هشتم عزل از شغل (نه از خدمت)

ماده ۳۱٦ — مواخذه که از نواب میشود از قرار تفصیل ذیل است اول اخطار دوم توبیخ وملامت سوم همان مواخذه باقید اسم مقصر دردفتر جرایم چهارم رجوع خدمت خارج از نوبت پنجم حبس تادوهفته ششم کسر حقوق هفتم تبدیل شغل مقصر از درجهٔ اعلی باسفل هشتم نقل از رتبه نایبی به پلیس نهم اخراج ازخدمت

ماده ۳۱۷ — مواخذ از پلیس تابین نظمیه همان مواخذهٔ از نایب است باستثنای حبس که مدت آن یکماه تواند بود

تبصره اول — کسر حقوق یعنی (مواجب) نباید بیش ازیک‌ثلث باشد

تبصره دوم — رئیس نظمیه حق دارد اشخاصی را که شغلشان از اعلی باسفل تبدیل شده مجددا در ازای خدمت صادقانه بدرجهٔ اعلی معاودت دهد

ماده ۳۱۸ — توبیخ و ملامت شفاهی اگر راجع بصاحب‌منصبانست باید در دفتر مخصوص قید شود و چنانچه راجع بنواب و تابین نظمیه است (دهباشی و پلیس و گزمه) در دفتر جرایم ثبت خواهد شد

ماده ۳۱۹ حبس صاحب‌منصبان نظمیه در محبس نظامی خواهد بود و حبس نواب و نایبین نظمیه در اداره نظمیه (مرکزی یا محله) ساخته شده است نواب باید از نایبین نظمیه علیحده باشند

ماده ۳۲۰ — مؤاخذه باید باهمیت جرم و تقصیر متناسب باشد لهذا باید تقصیری که ناشی شده و اوضاع و احوال آن و حرکت و رفتار ما قبل مقصر و مدت خدمت آن منظور باشد

ماده ۳۲۱ — مؤاخذات فوق‌الذکر (در مادهٔ ۳۱۴ و ۳۱۵) حق رئیس نظمیه است ولی حق مؤاخذه مامورین نظمیه (کدخدا های محلات) از قرار ذیل است اولا نسبت بصاحب‌منصبانیکه در اداره او هستند اخطار و توبیخ و ملامت و بخدمت وا داشتن در غیر نوبت بطور فوق العاده فقط یك دفعه ثانیا نسبت بنواب توبیخ و ملامت باقید در دفتر جرایم و بخدمت واداشتن در غیر نوبت بطور فوق العاده تا چهار دفعه ثالثا نسبت بنایبین نظمیه رجوع خدمت در غیر نوبت بطور فوق العاده تا شش دفعه و حبس تا سه روز اگر مؤاخذه‌شدیدتری لازم شود کدخدای محله از رئیس نظمیه تحصیل اجازه خواهد کرد

ماده ۳۲۲ — رؤسای نظمیه ذخیره و ناظمین محبس ها و رؤسای نظمیه تفتیش و رئیس ادارهٔ حریق نسبت بصاحب‌منصبانی که در اداره آنها هستند در باب مؤاخذه همان حق را دارند که در باب کد خدای محلات قید و تصریح شده

مادهٔ ۳۲۳ مؤاخذات دیگر که شدید تر باشد باجازه رئیس نظمیه‌است

ماده ۳۲۴ — مادامی که رؤسا از حدود خود تجاوز نکرده اند و مؤاخذه صحیح بوده مقصرین حق ندارند از آنها شکایت بنمایند

## پنجم در وظایف اداره نظمیه شهری و صاحبمنصبان و تابین نظمیه

ماده ۳۲۵ — حدود حقوق و تکالیف اداره نظمیه شهری همان است که در باب اداره ضبطیه (بلوکی) مصرح است

ماده ۳۲۶ — وظایف صاحبمنصبان نظمیه از رئیس و غیره و نواب و تابین نظمیه در شهر نیز همان است که درباب رئیس ضبطیه (بلوکی) و مدیرهای ضبطیه وغیره قید شده

ماده ۳۲۷ — بعضی وظایف که مخصوص نظمیه شهر است ازقراری است که در مواد آتیه ذیل مندرج است

ماده ۳۲۸ — کدخدا های محلات واداره نظمیه محله (درصورتیکه باشد) مکلفند که اولا هرفوتی که در محله آنها اتفاق میافتد بشخص امین آن محله که برای این نوع کار ها معین میشود اطلاع دهند تااقدامات لازمه در حفظ اموال متوفی بعمل آید ثانیا ناظر اجرای قواعدی باشند که رئیس نظمیه یا مجلس بلدیه برای انتظام امور شهری ایجاد و اعلام نموده اند ثالثا نظارت بمحبس ها داشته باشند که وضع آن محبسهاموافق قاعده و انتظام باشد لهذا کدخداهای محلات زود زود باید باین امکنه سرکشی نمایند رابعا باید هرماه بفتتا بامور اداره خود وصندوق و غیره

سرکشی نمایند خاصا بقراول هائیکه محل اقامت پلیس است نظارت داشته باشند

ماده ۳۲۹ ــ تقسیم کارها مابین معاونین کدخدای محله درصورتیکه کدخدا دو معاون داشته باشد بسته بصوابدید رئیس نظمیه است

ماده ۳۳۰ ــ صاحبمنصبان ومستخدمین داره نظمیه تماما در تحت رئیس نظمیه اجرای دستور العملهای آنرا مینمایند وهریك مسؤل رشتهٔ کاری هستند که بانها رجوع شده

ماده ۳۳۱ ــ اجزای اداره نظمیه محلیه (درصورتیکه باشد) درتحت نظارت کدخدای محله واقع و مسؤل امور مرجوعه بخودشان هستند

ماده ۳۳۲ ــ نواب تماما تابع کدخدای محله خودشان بوده بلاواسطه اوامر ودستورالعملهای کدخدای محله خودشانرا بلا تاخیر بموقع اجراء میگذارند

ماده ۳۳۳ ــ تابین نظمیــه در ادارهٔ نواب وتابع اوامر ادارات نظمیه اند

ماده ۳۳٤ ــ اجزای محبس نظمیه درادارهٔ ناظمین بوده تابع اوامر و دستور العملهای آنها هستند

ماده ۳۳۵ ــ ترتیب اقدامات و رفتار نواب وتابین نظمیه را رئیس نظمیه علیحده مشروحا مرتب خواهد کرد

ماده ۳۳٦ ــ ردیف نظمیه برای دومقصود تاسیس شده اولا برای

اشخاص داوطلب خودشان را برای خدمت در نظمیه بسمت صاحب منصبی نایبی و نایبی نظمیه حاضر نمایند ثانیا در صورت عدم کفایت مستخدمین و تابین نظمیه موجوده نظمیه محلیه را تکمیل بنمایند

ماده ۳۳۷ — ترتیب و قواعد خدمت پلیس ذخیره و پروگرام (دستور العمل) امتحانات دخول بان اداره و تفاصیل دیگر را وزیر داخله معین خواهد کرد

ماده ۳۳۸ — پلیس تفتیش مامور است که در موارد اتفاق جنحه و جنایتی تفتیش و تفحص و تحقیقات لازمه را بعمل آورد و یا اجرای اوامر و احکام رئیس نظمیه را در جلو گیری از جنحه و جنایات و فتنه و فساد بعمل آورد پلیس تفتیش دراین موارد موافق دستور العملهای راجعه به نظمیه اقدام مینمایند ودر واقع آلت اجرائیه نظمیه است

تبصره — تفصیل ترتیبات و دستور العملهای نظمیه تفتیش را رئیس نظمیه مرتب خواهد کرد

## ششم در روابط تاسیسات نظمیه

ماده ۳۳۹ — تاسیسات نظمیه تماما در ادارهٔ رئیس نظمیه است و اوامر و احکام آنرا بموقع اجرا میگذارند و راپورت میدهند باسایر دوایر دولتی ادارات نظمیه مکاتبه مینمایند و بتابین حکم میدهند

ماده ۳۴۰ — درامور راجعه بنظمیه تمام ادارات دولتی از حکومتی و عدلیه و مالیه وغیره مستقیما بتاسیسات نظمیه رجوع مینمایند

ماده ۳۴۱ — اشخاصیکه ازاقدامات نظمیه راضی نیستند شکایات خودشانرا

باداره متبوعه میدهند که مصدر حکم است

ماده ۳۴۲ — ترتیب رسیدگی بصندوق نظمیه و محاسبات آن و نظارت باموال نقدی و جنسی و اموال غیر منقوله تاسیسات نظمیه موافق قوانینی است که برای محاسبات ادارات دولتی کلیه وضع و ایجاد شده

ماده ۳۴۳ — حدود تاسیسات نظمیه شهری حدود شهر است با اراضی و باغاتی که از محوطه شهر محسوب می شود ولی در صورت تعاقب دزد یا اشخاصی که جنحه و جنایتی از آنها سر زده است پلیس شهری مکلف است که در خارج حدود شهر نیز اقدامات خود را امتداد بدهد وفقط وقتی از تعاقب صرف نظر کند که پلیس محال شروع باقدامات کرده باشد

ماده ۳۴۴ — نسبت بجاهائیکه قلمرو اقدامات قراسورانها است (طرق و شوارع) عمال نظمیه تکلیفی ندارند ولی هر گاه عمال نظمیه در قلمرو اقدامات قراسورانها کشف علامت جنحه و جنایتی را نمایند ومامورین قراسوران در ان محل نباشند مکلفند که تا ورود مامورین مزبوره موافق قوانین عدلیه تحقیقات اولیه وحفظ علامت جنحه وجنایتی را بعمل آورند

## فصل هشتم در باب قراسورانها

### اول در تشکیل ادارهٔ قراسورانها

ماده ۳۴۵ — قراسورانهای کلیهٔ ممالک ایران در ادارهٔ وزارت داخله ودر تحت ریاست وزیر داخله است

ماده ۳۴۶ — در هر ولایتی که بموجب قوانین اداره تشکیل شده

اداره برای ترتیب وتنظیم امور قراسورانها تشکیل خواهد شد و این اداره مرکب است از رئیس قراسورانهای ولایتی ونایب او

ماده ۳۴۷ — این اداره مثل ادارهٔ نظمیه دفتر خانه خواهد داشت منشی ادارهٔ قراسورانها مدیر دفتر خانه مزبوره است واجزای دفترخانه از قبیل محرر ودفتر دار وغیره در تحت نظارت او واقعند

تبصره - مقر اداره قراسورانها در کرسی‌ولایت خواهد بود

ماده ۳۴۸ — رئیس قراسورانهای ولایتی بمعرفی حاکم و بتصویب وزیر داخله منصوب ومنفصل میشود هرگاه ولایتی جزو ایالتی باشد نصب و عزل او بمعرفی حاکم و تصویب فرمانفرما است نایب رئیس قراسورانها بمعرفی رئیس قراسورانها وتصویب حاکم بشغل خود منصوب و از شغل خود منفصل خواهد شد مدیر دفتر خانه قراسورانهارا رئیس قراسورانها معین می کند

ماده ۳۴۹ — وزیر داخله باتفاق وزیر عدلیه و وزیر طرق وشوارع عده قراسورانهای هر ولایتی را علیحده معین خواهند کرد که بعد ازتصویب مقامات عالیه قوت قانونی یافته بموقع اجراء گذارده شود

ماده ۳۵۰ — در تعیین عده قراسورانهای ولایتی مقدار و وسعت خاك انولایت واخلاق وعادات سکنه وطوایف آن وهمچنان اهمیت طرق و شوارع وعده نظمیه وضبطیه ولایت منظور نظر خواهد بود

ماده ۳۵۱ — رئیس‌قراسورانهای ولایتی ونایب رئیس وصاحبمنصبان جزو قراسوران رتبه نظامی خواهند داشت و از صاحبمنصبان نظامی معین

خواهند شد تمام صاحب منصبان و تابین قراسوران در خدمت نظام حاضر رکاب محسوب واز حیث رتبه ومقام و اعطای مناسب و امتیازات و قواعد خدمت تابع قواعد وترتیبات خدمت نظامی خواهند بود

ماده ۲۵۲ — تقسیم قراسورانهای ولایتی بدستجات مختلفه وسپردن هر کدام از دستجات مزبوره را بصاحب منصبی وتعیین رتبه و مقام رئیس ونایب رئیس وصاحب منصبان جزو و کذلک ترتیب لباس و اسلحه و اسب وسایر ملزومات انها را وزیر داخله باتفاق وزیر جنك معین بعد از تصویب مقامات عالیه بموقع اجرا خواهد گذارد

تبصره — تعیین عده قراسورانها برای ممالك ایران و تقسیم آن بولایات بعهدهٔ وزیر داخله خواهد بود

## دوم در وظایف ادارهٔ قراسورانها

ماده ۲۵۳ — اول وظیفه اداره قراسورانها حفظ وحراست راهها و وقایه امنیت طرق و شوارع است و حدود تکالیف آنها در این باب همان است که در فصول راجعه بادارات ضبطیه ونظمیه مندرج است یعنی آنچه که برعهده اداره نظمیه (در شهرها)وادارات ضبطیه (دربلو کات ست) باجزئی اختلاف مقتضیات محل بر عهدهٔ ادارهٔ قراسورانها نسبت بطرق و شوارع وارد میباید

ماده ۲۵٤ -- اداره قراسورانها مکلف است کهاقدامات لازمه رادر جلو گیری از جنحه و جنایات بعمل آورد و هر گاه جنحه وجنایتی اتفاق افتاده تاورود مامور تحقیق و تحقیقات اولیه را بعمل آورده و مرتکبین

جنحه و جنایات و مقصرین را دستگیر نماید و علامت جنحه و جنایات را تا ورود مامورین تحقیق حفظ نماید

تبصره - در صورتیکه جنحه و جنایتی واقع شود و قراسورانهای راه در محل وقوع جنحه و جنایات نباشند مستخدمین ادارات طرق و شوارع مکلفند که حفظ علایم جنحه و جنایات را تا ورود قراسورانها بعمل آورند

ماده ۳۵۵ — در صورتیکه در محل ادارات نظمیه و ضبطیه نباشد قراسورانها تمام تکالیف آن ادارات را بموقع اجرا میگذارند موارد و مواقعی را که قراسورانها باید تکالیف ادارات ضبطیه و نظمیه را انجام بدهند وزیر داخله باتفاق وزیر عدلیه معین و اعلام خواهد کرد

ماده ۳۵۶ — حدود اقدامات اداره قراسورانها حفظ طرق و شوارع و ابنیه و عماراتی است که در سر راهها یا در کنار جاده ساخته شده

ماده ۳۵۷ هر گاه جنحه و جنایتی در معابر و راهها واقع شود و جانی یا مقصر فرار نماید قراسورانها مکلفند که آنهارا تعاقب نموده درخارج حوزهٔ اقدامات خودشان هم این تعاقب خودرا امتداد دهند و فقط وقتی دست از تعاقب بر دارند که عمال ضبطیه و نظمیه آن محل باجرای تکالیف خودشان در این باب و بتعاقب فراری اقدام کرده باشند

ماده ۳۵۸ — قواعد استعمال اسلحه درموارد لازمه بتوسط صاحبمنصبان و تابین و قراسوران علیحده مرتب و منضم بماده است .

## سیم در روابط اداره قراسورانها

## باسایر دوایر محلیه

ماده ۳۵۹ -- اداره قراسورانها تابع احکام وزیرداخله ووزیرعدلیه ووزیر طرق وشوارع واداره ولایتی هستند و بان مقامات راپورت میدهند ولی از تحقیقات راجعه بجنحه و جنایات فقط تابع مدعی و لایتی میباشند

ماده ۳٦۰ -- بدوایر محلیه اداره قراسورانها مراسله مینویسند

ماده ۳٦۱ -- اداره قراسورانها هر گونه اطلاعات لازمه‌را بدوایر نظمیه و ضبطیه در صورت لزوم و تقاضای آن ادارات خواهند داد وخود ادارهٔ قراسورانها هر گونه اطلاعات لازمهٔ را از آن ادارات بخواهد و کلیهٔ در مواد لازمه اداره قراسورانها کمال مساعدت و همراهی را باندازهٔ که راجع بحدود تکالیف آن اداره است از ادارات ضبطیه و نظمیه خواهدنمود

## چهارم در تکالیف رئیس قراسورانها

## و نایب رئیس و صاحب‌منصبان و تابین قراسورانها

ماده ۳٦۲ — تکالیف رئیس و صاحب منصبان و تابین قراسوران درقلمرو ماموریتی آنها همان است که در مواد راجعه برئیس ضبطیه‌بلوکی و نایب رئیس و مدیر های ضبطیه و تابین ضبطیه مصرح و مندرج است

ماده ۳٦۳ — روابط رئیس بصاحب منصبان و تابین قراسوران و بعکس روابط صاحب منصبان و تابین نسبت برئیس بموجب اصول قوانین نظامی خواهد بود

## پنجم در مسئولیت صاحب منصبان و تابین قراسوران و سیاست انها

ماده ۳۶۴ — هرگاه از صاحب منصبان و تابین قراسوران تقصیرات جزئی سر بزند تنبیه و سیاست آنها بطوری خواهد بود که در قوانین خدمت نظامی برای صاحب منصبان و تابین نظامی معین شده ولی اگر تقصیر صاحب منصبان و تابین قراسوران بقدری مهم باشد که بعد از انفصال از شغل ارجاع کار آنها بمحاکم عدلیه لازم شود بعد از تحقیقات لازمه در اداره ولایتی با حضور رئیس نظام ولایت یا معاون آن کار آنها بمحاکم عدلیه نظامی رجوع خواهد شد

## فصل نهم

## در تشکیل اداره ناحیتی

### اول قواعد عمومی

ماده ۳۶۵ — امور اداره هر ناحیه محول است بعهده شخصی که موسوم است بضابط ( مباشر )

ماده ۳۶۶ — ضابط بتصویب نایب الحکومه و امضای حاکم ولایت بسمت خود استقرار مییابد

ماده ۳۶۷ — برای اداره نمودن امور ناحیه اداره تشکیل میشود که موسوم باداره ناحیتی مقر اداره ناحیتی و ضابط مباشر یادهی است که در

وسط سایر دهات جزو ناحیه واقع شده ویا قصبه که از حیث آبادانی تجارت و حرفت و صنعت اهمیتی نسبت بدهات دارد

## دوم درباب ضابط ( مباشر )

ماده ۳۶۸ — حفظ و وقایه امنیت و رفاهیت و انتظام امور ناحیه بعهده ضابط (مباشر) است و کدخداهای دهات تابع او هستند

ماده ۳۶۹ — از امور ضبطیه آنچه راجع بضابط ( مباشر ) است از قرار ذیل است اول إعلان و انتشار قوانین دولتی واحکام و غیره بحکم مامورین ضبطیه و مراقبت اینکه قوانین جعلی و اخبار بی اصل اسلام و انتشار نیابد - دوم حفظ و وقایهٔ امنیت و اقدامات اولیه در جلو گیری از اغتشاش و حرکات خلاف قاعده تا آنکه حکم مامورین ضبطیه برسد - سیم توقیف فراریان نظامی وغیره و اشخاص مجهول الحال و تسلیم آنها بمامورین ضبطیه - چهارم اخبار مامورین ضبطیه از اتفاقات فوق العاده و جنحه و جنایات و اغتشاشی که در ناحیه روی داده و کذلك دادن اسامی اشخاصیکه بدون اجازهٔ ضابط « مباشر » از ناحیه بیرون رفته خارج شده اند پنجم اقدامات اولیه در جلو گیری از امراض مسریه مابین مردم وحشم و حریق و طغیان آب وسایر ترتیبات و اخبار مامورین ضبطیه بلا تاخیر - ششم اقدامات لازمه برای جلو گیری از جنحه و جنایت و اقدامات برای کشف جنحه و جنایت و مقصرین و تسلیم آنها بمامورین ضبطیه - هفتم نظارت صحت راه ها و کوچه ها و پل ها و معابر - هشتم مراقبت اینکه کدخدا ها و سایر اشخاصیکه در اداره ضبطیه اند تکالیف خود را مجری

دارند - نهم نظارت در وصول مالیات وعوارض دولتی واجرای تکالیف عسکری - دهم نظارت بوجوه و اموال متعلقه بناحیه و مسؤلیت صرف آن وجوه بطور صحیح - یازدهم نظارت بمکاتب و مریضخانه ها و ادارات خیریه که بخرج اهالی ناحیه تاسیس شده است - دوازدهم نظارت بترتیبات دفتر نفوس در قراء ومراقبت بصحت آن

ماده ۳۷۰ — ضابط (مباشر) مکلف است که تقاضای مشروع مامورین عدلیه و ادارات ضبطیه را بلاعذر و تاخیر بموقع اجرا بگذارد

تبصره — احکام و اوامر ادارات ضبطیه را آنچه که راجع بضابط (مباشر) است دهباشی بمشار الیه ابلاغ می نماید که بتوسط ضابط (مباشر) بموقع اجرا گذاشته شود وخود دهباشی حق ندارد که بامور راجعه بضابط (مباشر) یا کدخدا دخالت نماید ولی در موقع اجرای تکالیف ضبطیه خود می تواند بخواهد که ضابط (مباشر) کمك و معاونت لازمه را باو درجلو گیری از اغتشاش و جنحه وجنایت بعمل آورد کذالك درمواقعی که ضابط (مباشر) تکالیف خود را از حیث امور ضبطیه مجری میدارد ده باشی مکلف است که در صورت لزوم باو کمك نماید

ماده ۳۷۱ — هر گاه از طرف اشخاصیکه در اداره ضابط (مباشر) واقعند تقصیری سر بزند ضابط (مباشر) میتواند مقصر را سیاست نماید حد این سیاست ضابط (مباشر) در ماده (۳۹۱) مذکور است در صورت تخلف از حدود اشخاصیکه ازسیاست ضابط (مباشر) شکایت دارند میتوانند در مدت یك هفته از روی اجرای سیاست باداره بلوکی شکایت نمایند

## سیم در اداره ناحیتی

ماده ۳۷۲ — اداره ناحیتی تشکیل مییابد از ضابط (مباشر) ناحیه و معاون آن و کدخدا های دهات جزو ناحیه

ماده ۳۷۳ — اداره ناحیتی غالبا روز های جمعه تشکیل میشود ولی بحکم رؤسا یا در موارد فوری روز دیگر هم می تواند فوق العاده تشکیل یابد

ماده ۳۷٤ — اموری که در اداره ناحیتی یا تفاق یا اکثریت آراء حل و تسویه می شود از قرار تفصیل است اول خرج کردن وجوهی که متعلق به ناحیه است و رعایا برای مصارف ناحیتی داده اند دوم عزل و نصب اشخاصیکه برای خدمت ناحیتی اجیر شده اند باستثنای این دومورد در سایر امور ضابط (مباشر) با اعضای اداره ناحیتی مشورت می نمایند و عقیده خودرا بمسؤلیت خودش اجراء میدارد

ماده ۳۷۵ — تسویه امور در ادارهٔ ناحیتی بمذاکرات شفاهیاست ولی در دفاتر احکام باید برای ادارهٔ ناحیتی اموری که تسویه آن منوط باتفاق یا اکثریت آراءاست ثبت بشود احکامی که از طرف مباشر باداره ناحیتی یا بیکی از مستخدمین ناحیه جزو که تابع اداره ناحیتی است صادر میشود در این دفتر در دو مورد باید ثبت شود اول در صورتیکه مباشر ثبت آن احکام را بخواهد دوم درصورتیکه شخصی که حکم بعهده او صادر شده همین تقاضا را داشته باشد

ماده ۳۷٦ غیر از دفتر مذکور در ماده قبل دفاتر ذیل نیز باید در

اداره ناحیتی مرتب باشد اول دفتر دعاوی که در محاکم ناحیتی طرح شود و کذالك دفتر دعاوی که بحکمیت حل و تسویه میگردد دوم دفتر معاملات در این دفتر هر گونه معاملات که فیمابین خود دهقان ها وملاکین و سایر اشخاص منعقد شده بمیل طرفین ثبت میشود بشرطی که وجه این معاملات عیناً یا قیمت بیشتر از صد و پنجاه تومان نباشد و معامله درحضور دو نفرشاهد منعقدشده باشد سواد ثبت دفتر معاملات درصورتیکه صحیح نه تقلبی در محاکم عدلیه منظور خواهد بود

تبصره - برای ثبت معاملات در دفتر مزبور از هر معامله ده شاهی اخذ میشود واگر دریك معامله بیش از دو نفر شراکت دارند باید نفری پنجشاهی دهند پولی که باین ترتیب جمع میشود بمصارف خیریه خود ناحیه خواهد رسید

ماده ۳۷۷ ـــ نگاهداشتن دفاتر مذکوره در ماده ۳۷۶ و نوشتن شهادت نامه ها و کلیهٔ نوشتجاتیکه از طرف مباشر یا اداره ناحیتی صادر می شود بعهدهٔ محرر ناحیتی است ومحرر مزبور درتحت نظارت مباشر مراقب و مسؤل صحت نوشتجات صادره است و هر گاه تقلبی در نوشتجات و شهادت نامه ها وغیره مشاهده شود محرر مزبور بموجب قوانین راجعهٔ بتقلب در خدمت دولتی مورد مجازات خواهد بود

## فصل دهم

### درباب کدخداها وامور راجعه بقراء

ماده ۳۷۸ ـــ اداره کردن امور ده بعهدهٔ کدخداست که برضایت

اکثر ساکنین ده و بتصویب مباشر و مالك و امضای نایب الحکومه بدین سمت استقرار می‌یابد

ماده ۳۷۹ — وظایف کدخدا از قرار ذیل است اول اجرای قرار داد های اداره ناحیتی دوم نظارت باینکه حدود اراضی متعلقه بدهقانها و علائم ان محفوظ باشد اعم از اینکه ان اراضی در ملکیت انها باشد یا در اجارهٔ آنها سیم مراقبت در صحت راهها و معابر و کوچه ها و پلهای ده چهارم مواظبت وصول مالیات وعوارض دولتی و حقوق مالك پنجم اجرای قرار دادهائیکه دهقانها مابین خودشان منعقد داشته اند یا باملاکین واشخاص خارج بسته اند در صورتیکه این قرارداد ها متنازع فیه نباشد ششم نظارت بمکاتب و مریضخانه و دار المساکین وغیره درصورتیکه خوداهالی ده بخرج خودشان این نوع ادارات خیریه را تاسیس کرده باشند هفتم نظارت بدفاتر نفوس و غیره واطلاعات راجعه بان و تقدیم صورت این دفاتر بجای لازم هشتم نظارت باموال و وجوهیکه متعلق بخود ده است و همچنان بانبار غله ذخیره که متعلق باهالی ده است وصرف ان بطور صحیح

ماده ۳۸۰ -- کدخدا تمام احکام مباشر را که راجع بامور ضبطیه ومذکور در ماده ۳۶۸ است بموقع اجراء می گذارد وخود مستقلا اقدامات ذیل را بعمل میاورد اول حفظ ووقایه امنیت اهالی واموال انها ازجنحه وجنایات وغیره و نظارت اینکه مزارع را خراب ننمایند و جنگل را موافق قواعد موجوده حفظ کنند و کذلك اقدامات لازمه برضد حریق دوم دستگیر کردن فراریان نظامی وغیره و اشخاصی که مرتکب جنحه وجنایت شده اند وتسلیم انها بضبطیه محلیه سیم معاونت لازمه برای جلو گیری از امراض

مسریه وحریق وطوفان وسایر بلیات واخبار مباشر ومامورین ضبطیه محلی از وقوع حوادث واتفاقات فوق العاده پنجم درصورت وقوع جنحه و جنایتی کدخدای محل قبل از حاضر شدن مامور تحقیق ومامورین ضبطیه محلی اقدامات اولیه را در تحقیقات لازمه ودستگیر کردن جانی و حفظ علائم جنحه و جنایت بعمل میاورد

ماده ۳۸۱ — در تمام موارد مذکوره در ماده قبل کدخدا مکلف است که تقاضای قانونی مالك را فورا بموقع اجراء بگذارد

ماده ۳۸۲ — حوزه ماموریتی کدخدا حدود ده است و لهذا تمام ساکنین ده از دهقان وسرباز ها و تابین ردیف و متقاعدین از خدمت نظامی در اداره کدخدا هستند

تبصرة — اشخاصیکه در خدمت مالکند و کذلك اشخاصیکه در خانه مالکند تابع ضبطیه محلی هستند لهذا اگر خلاف قاعده یابی نظمی از آنها سربزند کدخدا مراتب را بمالك اطلاع میدهد وهرگاه جنحه وجنایتی از آنها ناشی شود بضبطیه محلی رجوع میکنند

ماده ۳۸۳ — کدخدا مکلف است که احکام و اوامر محکمه صلح و محکمه تحقیق و مامورین ضبطیه و ادارات دولتی را درامور راجعه بانها بلا تاخیر بموقع اجراء بگذارد

ماده ۳۸۴ — کدخدا اختیار دارد اشخاصی راکه دراداره او واقعند بواسطه تقصیرات جزئی که از آنها سرزده است تنبیه نماید وفوق حدود این تنبیه تادو روز حبس است اشخاصیکه از سیاست کدخدا شاکی هستند

می توانند در ظرف یك هفته از روز حکم کدخدا به اداره ناحیتی شکایت نمایند

ماده ۳۸۵ — کدخدا مکلف است که در اقدامات مهمه که مینماید از قبیل تنبیه و سیاست اشخاصیکه در اداره او بوده و تابع او هستند و اجرای احکام محکمه صلح و احکام عمال ضبطیه و توقیف و حبس و تفتیش و تفحص خانه دهقانها مطابق قانون و تحقیقات اولیه که در صورت وقوع جنحه و جنایت بعمل میاورد و تحویل گرفتن مالیات ازاشخاصیکه خود اهالی برای جمع آوری مالیات معین کرده اند و ایصال آن باشخاص لازم و کذلك تادیهٔ حقوق مالك دو نفر از ریش سفیدان ده را که محل وثوق هستند بشهادت همراه داشته باشد

ماده ۳۸۶ — در صورتیکه ناحیه عبارت از یك ده باشد مباشر ناحیه امور راجعه به کدخدا را اداره خواهد کرد ویك یادو نفر نایب برضایت اهالی ده و تصویب مباشر برای معاونت او معین خواهد شد

## فصل یازدهم

### درباب مرجعیت امور بادارات محلیه (ازحکومتی وغیره) وحدود اختیارات آن ادارات

ماده ۳۸۷ — باستثنای مواردیکه قانونا معین شده ادارات محلیه حق ندارند قرارداد های خودشانرا تغییر بدهند و کذلك قرار داد های دوایری را که تابع آن ادارات نیستند نسخ نمایند

تبصره ــ هرگاه در اداره قرار داد مجلس مشاوره آن اداره هنوز در دفتر صورت مجلس نوشته نشده باشد یا اعضای مجلس صورت مجلس را امضا نکرده باشند ویابالاخره صورت مجلس هنوز اعلام نشده وبموقع اجراء گذارده نشده باشد نسخ قرار داد آن اداره ممکن است

ماده ۳۸۸ ــ هرگاه مابین آن ادارات محلیه یامابین ادارات مزبوره بادارات عدلیه و همچنان مابین اشخاصیکه در آن ادارات خدمت می کنند معارضه یا اختلافی درمرجعیت امور حاصل شود بطوری اقدام خواهد شد که ذیلا مندرج است اول هرگاه اختلافی در مرجعیت امور مابین دوایر شهری وبلوکی ( یعنی دوایریکه حوزه اقدامات آنها حدود شهر است یاحدود بلوك ) که تابع یك وزارتخانه هستند حاصل شود یا مابین اشخاصیکه در آن دوایر خدمت میکنند رفع این اختلافات بعهده شعبه وزارتخانه متبوعه آنها است که در کرسی ولایت واقع است دوم اگر این اختلاف مابین دوایر و اشخاصی روی داده که در بلوك یاشهری واقعند ولی تابع یك وزارتخانه نیستند ( یعنی تابع وزارتخانهای ) مختلفند رفع این نوع اختلافات بعهده اداره ولایتی است سیم هرگاه اختلافی مابین دوایربلوکی یاشهری که در ولایات مختلفه واقع وتابع یك وزارتخانه اند حادث یا مابین اشخاصیکه در آن دوایر خدمت می‌نمایند باید دید مسئله وکاری که باعث اختلاف شده در قلمرو کدام ولایت طرح شده و بشعبه وزارتخانه متبوعه که در کرسی آن ولایت واقع است رجوع نمود چهارم درصورتیکه اختلافی از مرجعیت امور مابین دوایر بلوکی یاشهری که در اداره وزارتخانهای مختلفه هستند و در ولایات مختلفه واقعند حاصل شده باشد باید دید امری

که باعث اختلاف شده در قلمرو کدام ولایت شروع شده وباداره ولایتی ان ولایت رجوع نمود پنجم هر گاه این نوع اختلافات مابین ادارات ولایتی (یعنی اداراتی که قلمرو اقدامات انها حدود ولایت است) یا مابین اشخاصیکه در ان ادارات خدمت می کنند حاصل شود وادارات و اشخاص مزبوره در اداره یك وزارتخانه باشد رفع اختلاف بعهده وزارتخانه متبوعه است ششم اختلافاتیکه در مرجعیت امور مابین ادارات واقعه در کرسی ولایتی وتابع بوزارتخانهای مختلفه حاصل میشود راجع بحکم مجلس وزراست هفتم اختلافاتی که مابین محکمه عدلیه یا یکی از ادارات دولتی (که در محل تشکیل شده) در باب مرجعیت امور حاصل میشود تشخیص ان موکول برای محکمه عدلیه است یعنی محکمه باید معین نماید که مسئله متعارض فیها راجع بخود اوست یا راجع بیکی از ادارات دولتی

ماده ۳۸۹ — هر اداره باید احکام و اوامر و دستور العملهای ادارهٔ متبوعهٔ خود را بموقع اجرا گذارد ولی هر گاه از مجلس وزراء حکمی باداره صادر شود که مغایر با قوانین موضوعه باشد ان اداره باید ان حکم را بلا اجراء گذاشته مراتب را بمجلس وزراء راپورت نماید وهر گاه مجلس وزراء عقیده ان اداره را قبول ننموده امر باجرای حکم سابق خود کرد بر اداره است که حکم مجلس وزرا را بلا تاخیر بموقع اجرا گذارد

ماده ۳۹۰ — هر گاه از وزیر متبوع باداره حکمی یا دستور العملی برسد که مناقض قوانین موضوعه باشد اداره مکلف است که ان حکم یادستورالعمل را بلا اجرا گذارده ملاحظات خود را بوزیر متبوع راپورت نماید وا گر وزیر مسؤل مجددا امر باجرای حکم خود نمود مراتب را بمجلس وزراء

راپورت نموده منتظر حکم یا دستور العمل ان بشود

## فصل دوازدهم

## در باب مؤاخذه و سیاست صاحب منصبان ومامورین ومستخدمین

ادارات محلیه و ارجاع کار آنها در موارد لازمه بمحاکمه عدلیه

ماده ۳۹۱ مؤاخذه و سیاست وتنبیه صاحب منصبان و مامورین ومستخدمین ادارات محلیه در موردیکه تقصیری از انها سر بزند از قرار تفصیل است اولا نصیحت وتوبیخ وملامت مامورین و مستخدمین بدون تذکر این تنبیه در ورقه خدمت انها بتوسط خود رئیس بلا واسطه مامورین و مستخدمین میشود دوم کسر گذاشتن از حقوق الی یك ثلث و یا تبدیل شغل اعلی به اسفل ویا عزل از شغل (نه خدمت) ویا توقیف الی پنج روز حبس واین بحکم رئیس خواهد شد که ان صاحب منصب یا مامور و مستخدم مقصر را معین کرده است باقی سیاسات از قبیل توبیخ وملامت یا تذکر این تنبیه در ورقه خدمت مقصر وعزل واخراج او از خدمت بکلی ومجازاتی که در ازای خیانت وارتکاب بجنحه وجنایت باید بمامورین ومستخدمین داده شود بحکم محکمه عدلیه خواهد بود

تبصره - حدود مجازات صاحبمنصبان ومستخدمین نظمیه وهمچنان حق تنبیه وسیاست که خدای ده درجای خود مذکور (ماده ۳۲۲ - ۳۱٤ و ۳۸٤) ومستثنای از این قاعده عمومی است

ماده ۳۹۲ -- در صورتیکه تقصیر صاحب منصبان مامورین ومستخدمین

ادارات محلیه مقتضی ارجاع کارانها بمحاکم عدلیه باشد قبل ارجاع بطوریکه ذیلا مندرج است درادارات لازمه تحقیقات مقتضیه بعمل آمده وبعد درصورت لزوم حکم بارجاع کار مقصر بمحاکم عدلیه خواهد شد

ماده **۳۹۳** ـــ ارجاع کار صاحبمنصبان مامورین و مستخدمینی که تعیینشان بعهدهٔ حاکم و ادارهٔ ولایتی یا یکی ازشعبات وزارتخانها در کرسی ولایت است وهمچنان ارجاع کار تابین نظمیه (از ناظمین نظمیه و دهباشی و غیره) باید به تحقیقات و حکم ادارهٔ ولایتی باشد

ماده **۳۹۴** ـــ هرکاه صاحبمنصبان و مستخدمین را وزارتخانها معین کرده اند ارجاع کار آنها بمحاکم عدلیه بحکم وزیر مسؤل خواهد بود

ماده **۳۹۵** ـــ حاکم واشخاصیکه ازطرف قرین الشرف همایونی ماموریتی در ولایت دارند کارشان درمواد لازمه بتحقیقات و بواسطهٔ مجلس وزراء بمحاکم عدلیه رجوع خواهد شد

### دوم قسمت خصوصی

# فصل سیزدهم

## در باب ایالات وفرمانفرما ها

### اول قواعد عمومی

ماده **۳۹۶** ـــ اوضاع سیاسی و اداره و مصالح دولتی و مملکتی در بعضی موارد اقتضا تواند نمود که چند ولایتی که موافق قوانین تشکیل و

منظم شده بطور استثنا از قاعده کلی در تحت نظارت بلا واسطه یکنفر رئیس کل که مامور باقامت در محل و نظارت بکلیهٔ امور کشوری خواهد بود قرار داده شود وهمچنان در مواقع فوق‌العاده از قبیل شورش بزرگ و اغتشاشات متمادی و جنك و غیره مقتضی تواند شد که دولت باختیارات حکومت ولایتی که قانوناتشکیل و تنسیق شده بیفزاید بدین معنی که موقتاشخصی را بااختیارات وسیعه بسمت فرمانفرمائی درحدود همان ولایت برقرار نماید درمورد اولی از چند ولایت قانونی ایالتی تشکیل و ترتیب خواهد شد که در تحت نظارت و مسؤلیت رئیس کل که ملقب بفرمانفرمااست خواهد بود در مورد دومی غیر از حاکم در ولایت قانونی یك نفر بسمت فرمانفرمائی با قدرت و اختیاری که قانونا بدین شغل تعلق میگیرد معین خواهد شد بدیهی است که تشکیل ایالات از چند ولایت قانونی و ترتیب فرمانفرمائی در ولایت معینی استثنا از این قواعد عمومی است وموقتی خواهد بود و بعد از رفع احتیاج موقوف خواهد شد

ماده ۳۹۷ — فرمانفرماهای ایالات و ولایات از رجال موثق مجرب کافی دولت و بتصویب وزارت داخله انتخاب و از طرف قرین الشرف همایونی بدین سمت معین خواهند شد

ماده ۳۹۸ — مادامیکه فرمانفرما در یکی از ولایات جزو ایالات است (قلمرو ماموریت فرمانفرما) احکام قانونی او در تمام قلمرو ایالات مجری خواهد بود در صورت غیبت یا مرض فرمانفرما نمی تواند ماموریت خود را بدون اجازهٔ مخصوص بندگان اقدس همایونی بکس دیگری محول کند

ماده ۳۹۹ ــ هر گاه در غیاب فرمانفرما یا در صورت مرضی سخت جانشینی برای او معین نشده حکام ولایات جزو ایالات هر کدام موافق قوانین تشکیل و تنظیم ولایات رفتار خواهند کرد قطع نظر از اینکه ولایت جزو ایالتی باشد

## دوم در وظایف فرمانفرما بطور عمومی

ماده ۴۰۰ ــ اول وظیفهٔ فرمانفرما نظارت عالیه اوست در اجرای کلیهٔ قوانین و نظامنامه ها ودستورالعمل های راجعه بولایاتی که جزوقلمرو ماموریت فرمانفرماست و این نظارت فرمانفرما منحصر بامور کشوری است مگر آنکه بموجب امر مخصوصی در مواد مقتضیه ریاست کل قشون ولایات جزو ایالات نیز بعهده فرمانفرما محول شود

ماده ۴۰۱ ــ اقدامات لازمه فرمانفرما در اجرای قوانین و نظامنامه ها و دستور العملهای خود او بتوسط ادارات و اشخاصی خواهد بود که بموجب قوانین متصدی امر اجرای قوانین وغیره هستند

ماده ۴۰۲ ــ فرمانفرما مکلف است که درحدود قوانین اعمال وافعال کلیه ادارات قلمرو ماموریتی خودرا تفتیش ورسیدگی نماید واز تخلف از قوانین قویا ممانعت نماید

تبصره ــ ادارات تفتیش محلی از این قاعده مستثنی و بموجب قوانین اداره کل تفتیش فقط در تحت ریاست ونظارت آن اداره واقع است

مادهٔ ۴۰۳ ــ یکی ازوظایف عمده فرمانفرما حفظ امنیت و وقایه

رفاهیت و آسودگی اهالی ایالتی است که بعهدهٔ او واگذار شده ایضاً در صورتیکه در ولایتی اغتشاش یا بینظمی حاصل شود و با قدامات حاکم آن ولایت قلع و قمع آن اغتشاش نشده باشد فرمانفرما مکلف است که اقدامات موثره را بعمل آورده امنیت عمومی را برقرار نماید

ماده ۴۰۴ -- در صورت بلیات سماوی از قبیل حریق و زلزله و طغیان آب و طوفان و غیره فرما نفرما باید کمال مراقبت را در فهمیدن حوائج اهالی و اعانت و کمك بدرماندگان و محنت زدگان بعمل آورد و اگر وسائل موجوده محلی کافی نباشد باید از دولت استمداد کند

ماده ۴۰۵ — فرمانفرما باید بعرایض وشکایات مردم با کمال دقت رسیدگی نموده مطالب حقهٔ آنها را انجام بدهد برای این که در این موارد بیجهت مکاتبه نشده تضییع وقت نشود و رعایت انتظام امور شده باشد فرمانفرما باید مراقبت نماید که شکایاتی که باو از دایره تابعه میشود بتوسط دوایر متبوعه آن دوایر باشد

ماده ۴۰۶ — از طرف دیگر فرمانفرما مکلف است اشخاصیرا که در شکایات خود تهمت وافترا میزنند ویامحرك شکایات تهمت آمیز میشوند در حدود قوانین قویا تعاقب نموده مراقبت نمایند که در محکمه عدلیه بمجازات قانونی خود برسند

ماده ۴۰۷ — در صورت بروز امراض مسریه یاامراض سریع الانتشار فرمانفرما مکلف است که اقدامات مجدانه را در قلمرو ماموریتی خود برای جلوگیری از امراض مزبوره ودفع ورفع آن بعمل آورد

مادهٔ ۴۰۸ — هرگاه درقلمرو ایالتی حاصل زراعتی خراب واحتمال قحطی ارزاق و آذوقه برود در صورتیکه انبار های ذخیره کافی نباشد باید فرمانفرما اقدامات مجدانه را در جلوگیری از قحطی بعمل آورد و در صورت عدم کفایت وسائل موجودهٔ محلی فرمانفرما از جاهای لازم استمداد مینماید و حتی المقدور سعی بلیغ در تحصیل وسائل برای کمك و اعانه قحطی زدکان و پیدا کردن کار برای آنها بعمل آورد

ماده ۴۰۹ — فرمانفرما مراقبت مخصوصی نسبت به پیشرفت زراعت و تجارت و حرفت و صنعت ایالتی که قلمرو ماموریت اوست خواهد داشت و کمال همراهی و مساعدت رادر پیشرفت امور مزبوره و تحصیل زراعت که مبنای ثروت مملکت است خواهد نمود و در مواردی که اقدامی یا مساعدتی از طرف دولت لازم باشد ملاحظات خود را مفصلا بمقامات عالیه راپورت خواهد کرد

ماده ۴۱۰ — برای پیشرفت امور مذکوره در ماده قبل فرمانفرما مکلف است که از کلیه انحصاراتیکه در قلمرو ماموریتی او بتوسط اشخاص متفرقه بر قرار میشود و مبتنی براامتیاز نامه دولتی نیست قویا مانع شده کار مقصرین را بمحکمه عدلیه رجوع نماید

مادهٔ ۴۱۱ — چون پیشرفت تجارت منوط بصحت راههاست فرمانفرما مراقبت مخصوصی نسبت بطرق و شوارع خواهد داشت

ماده ۴۱۲ — چون فرمانفرما رئیس کل ایالتی است که اموران بعهدهٔ کفایت او محول شده باید مواظب باشد که صاحبمنصبان و مستخدمین ولایات

وایالات ازجهت رفتار واخلاق وصداقت وشایستگی موافق قوانین موضوعه و منظورات مقامات عالیه باشند ودرخدمت ازقوانین خدمتی تخلف وتجاوز ننمایند و تکالیف خدمتی را کاملا بموقع اجرا آورده و هر کدام شغل خود را انجام دهند و بهیچ وجه از حدودیکه قانونا برای هر اداره معین شده تجاوز ننمایند

ماده ۴۱۳ — فرمان فرما باید مراقبت نماید که قوانین راجعه بتعیین صاحب‌منصبان ومستخدمین ادارات محلیه محفوظ بوده صحیحا مراعات شود یعنی صاحب منصبان ومستخدمینی که باید بتعیین مقامات عالیه باشد بتوسط فرمانفرما بمقامات مزبوره معرفی شوند (در صورتیکه محذور یا عذر موجهی نباشد این معرفی فرمان فرما منظور نظر خواهد بود) و صاحب‌منصبان و مستخدمینی که تعیینشان بعهده ادارات واشخاص محلی است بلاواسطه ازطرف ان ادارات واشخاص معین کردند .

ماده ۴۱۴ — چون فرمانفرما نظارت عالیه نسبت بادارات وصاحب‌منصبان قلمرو ایالات خود دارد وناظرصحت اعمال انهاست لهذا حق دارد که برای تشویق اشخاص لایق و صدیق و کافی از مقامات عالیه برای انها خواهش ترفیع رتبه وامتیاز ومناصب نماید وصاحب‌منصبان و مستخدمین نالایق و بد کردار را بتوسط ادارات و رؤسای متبوعهٔ انها در حدود قوانین تنبیه و سیاست نماید

ماده ۴۱۵ — فرمان فرماها حق دارند که موافق مواد (۱۰۷ - ۱۱۰) قواعد مقتضیه را در قلمرو ایالات خودشان وضع نمایند و همچنان حق

خواهند داشت قواعدی را که بتوسط حکام جزو فرمان فرمائی ایجاد شده تغییر بدهند یا تکمیل ویا نسخ نمایند مراتب را در این موارد فرمان فرماها بوزیر داخله اطلاع خواهند داد

## سیم در روابط فرمانفرما ها

ماده ۴۱۶ — روابط فرمان فرماها در امور راجعهٔ بانها بر سه نوع است اولا با ذات اقدس همایونی ثانیا با وزارتخانها وادارات مرکزی ثالثا با ادارات محلیه (ولایتی وایالتی)

ماده ۴۱۷ — فرمان فرماها میتوانند در موارد مهمه در کلیهٔ اموریکه لازم بدانند مستقیما عرایض راپورتی بحضور مبارک اعلیحضرت اقدس همایونی تقدیم کنند ولی از طرف دیگر فرمانفرماها نباید دراین حق خود سوء استعمال نمایند ولهذا فرمانفرماها فقط درموارد مهمه ودرصورت ضرورت عرایض لازمه را مستقیما بخاکپای همایونی عرض می کنند و در اموریکه حل وتسویهٔ آن امور بتوسط ادارات مزبوره باید بعمل آید مکلفند موافق قوانین ونظامنامه ها بوزارتخانهای لازم رجوع نمایند

ماده ۴۱۸ — در مواردیکه فرمانفرماها مستقیما بحضور مبارک بندگان همایونی راپرت عرض مینمایند چه فوری باشد چه غیر فوری باید مواد یا مفاد آن را باطلاع وزیر داخله هم برسانند

مادهٔ ۴۱۹ — هر گاه فرمان فرما صلاح نداند که در راپورت اموریکه از ولایات بوزارتخانها بموجب قوانین موضوعه تقدیم میشود رای وعقیدهٔ خود راالظهار داردمیتواند بخواهد که آن امور بتوسط فرمانفرما بوزارتخانه

لازمه ارسال شود ولی اموریکه بموجب قوانین موضوعه مستقیماً راجع بشخص فرمانفرما و اداره آنست حتماً باید بتوسط فرمانفرما بوزارتخانها اظهار شود

ماده ۴۲۰ ــ بنابرآنچه درماده قبل ذکرشده وزارتخانهاهم احکام و دستور العملهای راجعه بامور ولایتی رابتوسط فرمانفرما میدهند ولی در موارد فوری برای عدم فوت احکام و دستور العمل های وزارتخانه ها مستقیماً بحاکم ولایت صادر خواهد شد و سوادی هم برای فرمانفرما و اطلاع و نظارت او در اجرای احکام صادره برای او فرستاده خواهدشد

ماده ۴۲۱ ــ درموقع اقدام جدیدی در اصلاح وضع ولایتی یاامری که راجع بمالیه دولت است عقیده فرمانفرما را وزارتخانه لازمه قبل از اقدام خواهد پرسید و هر گاه ایجاد قانونی لازم شود از ترتیب لایحهٔ آن عقیده فرمانفرما هم باید ملحوظ و مقید باشد

ماده ۴۲۲ ــ در مواردی که وزارتخانه ها برای صاحبمنصبان و مستخدمین ادارات ولایتی استدعای ترفیع رتبه و امتیاز و مناصب می نمایند باید عقیده و رای فرمانفرما را هم در فهرست عرایض قید کرده باشند صاحبمنصبان دوایر عدلیه وتفتیش از این قاعده مستثنی هستند

ماده ۴۲۳ ــ روابط فرمانفرما با وزارتخانها و مجلس وزراء موافق قواعدیست که در قوانین تاسیس وزارتخانها و مجلس وزرا مندرج است

ماده ۴۲۴ ــ حاکم و اداراتی که در ولایات تشکیل شده اند مکلفند تمام احکام و دستورالعمل های فرمانفرما ها راکه مبنی بر قوانین است

بموقع اجراء بگذارند

ماده ۴۲۵ — در صورتیکه فرمانفرما در مواقع سرکشی بولایت جزو ایالات اغتشاش یا بی نظمی درامور ولایتی مشاهده نماید ولازم بداند بدین جهت یا بجهت دیگری دستور العملی بدهد یا اقدامی بنماید بملاحظهٔ انتظام جریان امور و خدمت اداره دستور العمل های لازمه را به ریاست آن ولایت خواهد داد و اخطارات را بتوسط حاکم یا اداره ولایتی خواهد نمود

ماده ۴۲۶ — در موارد مهمه و فوق‌العاده و همچنان در موقعی که قانون جدیدی برای اجراء از مقامات عالیه بفرمانفرمائی میرسد فرمانفرما حق دارد که مجلسی از رؤسای تمام ادارات محلیه که بموجب (قوانین در ولایتی تشکیل شده) ترتیب داده واگر نقصانی در قانون مشاهده شده یا اشکالی پیش آمده مراتب را از طرف تمام ادارات بمجلس وزراء تقدیم نماید و هرگاه با وجود این اقدام حکم مجلس وزرا در اجرای همان‌قانون صادر شد لازم است بدون تاخیر و مذاکره آن قانون بموقع اجرا گذارده شود

ماده ۴۲۷ — فرمانفرما در موقع توقف در یکی از دهات جزو قلمرو ماموریتی خودش می تواند بحکام ولایات اجازه بدهد که از قلمرو ماموریتی خودشان خارج شده برای مذاکره درامور راجعه بمشاغل آنها نزد فرمانفرما بیایند

ماده ۴۲۸ — فرمانفرما ها بادارات ولایتی مطالب را تکلیف مینمایند

و آنها در جواب ملاحظات خودرا تقدیم می کنند بادارات شهری و محالی فرمانفرما ها حکم میفرستند در جواب راپورت میگیرند

ماده ۴۲۹ -- قواعد ارتباط فرمانفرما ها با ادارات واشخاص نظامی علیحده مرتب ومنضم بمادهٔ ۲۳۵ خواهد بود

## چهارم در دفتر خانه فرمانفرما

### وصاحبمنصبانی که نزد فرمانفرما هستند

ماده ۴۳۰ — هر فرمانفرمائی یك دفتر خانه دارد وچند نفر صاحبمنصب در نزد فرمانفرما برای انجام ماموریت های مخصوص مقیمند

ماده ۴۳۱ — عدهٔ اجزای دفترخانه فرمانفرما بموجب قانون علیحده تعیین خواهد شد

ماده ۴۳۲ -- عزل ونصب صاحبمنصبان دفترخانه فرمانفرما بتصویب بلاواسطه خود اوست ولی قوانین راجعه بخدمت دولتی درباب شرایط صاحبمنصبان و مستخدمین دولتی وغیره باید رعایت شود وترتیب دفتر خانهٔ فرمانفرماو همچنان ترتیب دفاتر وغیره درآن اداره بموجب نظامنامه ودستورالعملهای وزارت داخله خواهد بود

ماده ۴۳۳ — عده صاحبمنصبانیکه برای ماموریت مخصوص معین شده اند میتوانند از صاحبمنصبان قلمی یا نظامی متقاعد یاغیر متقاعد باشند وعدهٔ آنها بموجب قانون معین خواهد شد ولی فرمانفرما می تواند این نوع صاحب منصبان را کمتر از عده قانونی داشته باشند عزل ونصب این نوع صاحب

منصبان باختیار فرمانفرما است ولی باستثنای صاحب‌منصبان نظامی حاضر رکاب که عزل ونصب آنها بصدور امر واجازهٔ ملوکانه است

## فصل چهاردهم

## در منضمات

## اول منضم بمادهٔ ۳۶

### قواعد رجوع کردن مامورین کشوری بقوای نظامی

ماده ۱ — مامورین کشوری درموارد ذیل در صورت عدم کفایت نظمیه و ضبطیه برای حفظ ووقایهٔ امنیت وانتظام امور بقوهٔ نظامی رجوع مینمایند اول درموقع حرکت دسته برای حفظ نظم و آسایش عمومی در بازارهای عمومی وجاهائیکه محل اجتماع وازدحام عوام الناس است دوم برای حمل و نقل پول و اموال دولت سیم برای اطفاء حریق وقلع و قمع حیوانات درنده و موذی و حشرات الارض و برای مساعدت لازمه درموقع وقوع طغیان آب وطوفان و حدوث بلیات سماوی چهارم برای ادار کردن محبوسین واشخاصیکه بموجب قوانین توقیف شده اند پنجم برای دستگیر کردن محبوسین فراری وفراریهای نظامی ششم برای دستگیر کردن قطاع الطریق و مرتکبین جنحه و جنایات و جنایات در موقعیکه عده آنهـا زیاد باشد یا احتمال مجادله از طرف آنها برود هفتم برای برطرف نمودن شورش و اغتشاشات

تبصره اول — در جاهائیکه محبوسین و توقیف شدگان هستندو نظمیه

و ضبطیه بقدر کفایت نیست برای حفظ و وقایهٔ امنیت نیز میتوان بقوای نظامی رجوع کرد

تبصره دوم — هنگام حریق برای جلوگیری از غارت و یغما بحکم رئیس نظمیه یاضبطیه ازتابین نظامی که برای مساعدت باطفاء حریق حاضر شده اند زنجیری تشکیل میشود که مانع از دخول مردم خارج بمحوطه که محل حریق است بشود

ماده ۲ — غیر از موارد مذکوره درماده اولی در موارد ذیل نیز بموجب قوانین باید بقوه نظامی رجوع نمود اول برای کشیك در قراول خانه ها دوم برای حضور درموقع اجراء احکام محاکم عدلیه سیم برای مساعدت بادارات و مامورین عدلیه

ماده ۳ — درموارد مذکوره در ماده اولی وهمچنان در موارد اول و سوم ماده دوم اشخاص ذیل حق رجوع بقوای نظامی را دارند اول فرمانفرما ها دوم حکام سیم رؤسای بلوکات چهارم رؤسای نظمیه پنجم مفتشینی که از مرکز برای سرکشی بولایات مامور میشوند

ماده ٤ — فرمانفرما ها وحکام و مفتشین مامور ازمرکز درصورت لزوم استعمال قوه نظامی برئیس کل قشون ایالات یاولایت رجوع مینمایند و درصورتیکه او درشهر دیگری باشد بنزدیکترین رئیس قشون محل

ماده ۵ — اشخاص مذکور درماده سیم حق دارند درصورت لزوم از رئیس قراسورانها عده قراسوران هم بخواهند

ماده ٦ — رؤسای بلوکات و رؤسای نظمیه فقط در یك موقع حق

دارند مستقیما بقوای نظامی رجوع نمایند وان مورد استعمال قوای نظامی است برای حضور ومساعدت در اجرای احکام محاکم عدلیه ودر این مورد اشخاص مذکوره مستقیما برئیس ساخلوی محل رجوع می کنند

ماده ۷ — در سایر موارد رئیس بلوکات ورئیس نظمیه در صورت لزوم قوهٔ نظامی باید بحاکم ولایت رجوع نمایند مگر در مواردیکه فوت وقت باعث خسارت بزرك تواند شد مثلا شورشیان اقدام بحریق وقتل و غارت نمایند تا نایرهٔ فتنه مشتعل شود درین صورت رئیس محال و رئیس نظمیه مستقیما بنزدیك ترین رئیس نظام محل رجوع نموده مراتب را فورا بحاکم اطلاع میدهد

ماده ۸ — احضار قوای نظامی برای اجرای احکام محاکم عدلیه به تقاضای رؤسای محاکم عدلیه یا مامورین تحقیق بعمل میاید وترتیب آن در قوانین عدلیه مندرج است در صورتی یکی از اشخاصی که حق مراجعهٔ بقوای نظامی را دارند در محل باشند مامورین عدلیه بتوسط آن شخص بقوای نظامی رجوع خواهند کرد

ماده ۹ — مراجعت بقوای نظامی در صورت عدم کفایت مستحفظین سرحدی برای گرفتن قاچاق جایز است و در این صورت رئیس ادارهٔ گمرکات ولایتی یا رئیس مستحفظین سرحدی و یا در موارد فوری هر یك از صاحب منصبان جزو مستحفظین سرحدی می توانند برئیس قشون محلی رجوع نمایند

ماده ۱۰ — صاحب منصبان کشوری ومستحفظین سرحدی درصورتی

که بنزدیك ترین رئیس قشون محلی رجوع نمایند باید صاحب منصبی را هم که ریاست بقوای نظامی احضار شده دارد فورا مطلع نمایند یعنی اگر گروهان یا دستهٔ را خواسته اند باید رئیس فوج یا رئیس باتالیون را که گروهان یا دستهٔ مزبور جزو ان بوده مطلع دارند

ماده ۱۱ — ترتیب حمل و نقل قشون بجای لازم و سرعت حرکت ان بحکم مامورین کشوری است

تبصره - مخارج حمل ونقل قشون وتفاوت خرجی که حاصل میشود بعهدهٔ خزانه دولت است

ماده ۱۲ — در موارد مذکوره در ماده اولی از اول الی ششم و همچنان در مورد اول وسیم مادهٔ دوم مامورین کشوری که رجوع بقوهٔ نظامی مینمایند باید برئیس قشون محلی اظهار دارند که برای چه قشون لازم است وبچه مقدار در مورد هفتم مادهٔ اولی باید اظهار دارند که شدت شورش بچه اندازه است وجهت شورش چه بوده و احتمال نزاید اغتشاش وشورش دیگری میرود یانه در این مورد عده قشون وصنف نظامی و لزوم وعدم لزوم توپخانه را خود رئیس قشون معین خواهد کرد

ماده ۱۳ — بعد از ورود قشون بمحل لازم حکومت فرماندهی قوهٔ نظامی را بر عهده نمی گیرد وفقط برئیس قشون احضار شده وضع امور و مقصود اصلی از احضار قشون را اظهار نموده جاهائیرا که باید حفظ شود نشان میدهد و توقیفاتیکه باید بعمل آید اخطار می کند بعد از تحصیل این اطلاعات رئیس قشون اقدامات لازمه را بعمل میاورد وقوای خود را طوری

تقسیم می کند که با خودش همیشه عده کافی برای جلو گیری از اتفاقات غیر مترقبه داشته باشد مادامیکه قشون احضار شده در محل است مامورین کشوری ونظامی بهمدیگر اطلاعاتی را که تحصیل کرده اند میرسانند و کمال مساعدت را بیك دیگر مینمایند

ماده ١٤ — در موارد شورش واغتشاش رئیس قشون که احضار شده است باید درلزوم استعمال اسلحه منتظرمامورین کشوری باشد ومامورین مزبوره بقید مسؤلیت فقط در صورتی این اقدام را تصویب مینمایند که تمام وسایل اطفاء نایره اغتشاش استعمال شده و ثمری نبخشیده باشد اگر در محلی مامورین کشوری نباشد رئیس قشون احضار شده بصوابدید خود اقدام می نماید ولی هر گاه مامور کشوری قبل از استعمال اسلحه وارد شده باید رئیس قشون متابعت دستورالعمل های او را بنماید

تبصره - مامورین کشوری مذکور دراین ماده ومواد دیگر عبارتند از اشخاص مذکور در ماده سیم و همچنان اشخاصی که از طرف وزیر داخله یا مفتشینی که از مرکز برای سرکشی بولایت آمده اند و یا از طرف فرمانفرما یاحاکم ماموریت مخصوصی بانها داده شده است مامورین کشوری درصورتیکه بدون رعایت ماده ١٤ استعمال اسلحه را تصویب نموده باشند مسؤل و موافق قوانین مجازات خدمتی مورد سیاست خواهند بود

ماده ١٥ — بعد از اینکه مامورین کشوری استعمال اسلحه را تصویب نمودند رئیس قشونی که احضار شده اقدامات لازمه را رأسا بعمل میاورد و قبل از اقدام باستعمال اسلحه مکلف است که بشورشیان اعلام نماید که بعد از سه شیپور یا سه طبل حکم باستعمال اسلحه

خواهد کرد بعد از این اعلام رئیس قشون بطوریکه مقتضی وصلاح میداند اقدام خواهد کرد ولی حکم استعمال اسلحه ناری را فقط وقتی خواهد نمود که ضرورت اقتضا نماید و بهیچ وسیله دیگری نتوان شورش را بر طرف نمود

تبصرة - رئیس قشون میتواند قبل از اعلام مذکور در این ماده شورشیان را توبیخ یا نصیحت یا تهدید نماید

ماده ۱۶ -- رئیس قشونی که احضار شده فقط در صورت ضرورت مبرمه مجاز است قبل از تصویب مامورین کشوری و اعلام مذکور در ماده (۱۵) اقدام باستعمال اسلحه نماید و این ضرورت وقتی است که شورشیان حمله وهجوم بقشون آورند یا اینکه لازم شود که بیك اقدام فوری اشخاصی را که بدست شورشیان افتاده اند و در شرف هلاکت هستند نجات داد

ماده ۱۷ -- از زمانی که قشون شروع باستعمال اسلحه نمودند فقط تابع احکام رئیس قشون خواهند بود و بحکم او از استعمال اسلحه دست خواهند کشید رئیس قشون همینکه مشاهده نمود که شورش بر طرف شد یا مقصود از مساعدت قوهٔ نظامی بعمل آمد دیگر راسا اقدامی ننموده مراتب را فورا بمامورین کشوری اطلاع می دهد و از این وقت حق اقدامات و دادن دستورالعمل های لازمه برای حفظ انتظام و امنیت مجددا بمامورین کشوری معاودت مینماید

ماده ۱۸ -- مامورین کشوری اقدامات دقیقانه بعمل خواهند آورد که باشخاصی که داخل در شورشیان نیستند از استعمال اسلحه وعملیات نظامی آسیبی نرسد

ماده ۱۹ -- هنگام عملیات نظامی مامورین کشوری کلیه اقداماتی را که غیر از اقدامات نظامی است و بموجب قوانین بر عهدهٔ آنها تعلق میگیرد بعمل میاورند و این اقدامات آنها تا اندازهٔ باید باشد که مانع از حصول مقصود معینی نباشد

مادهٔ ۲۰ -- مواظبت و مراقبت حال مجروحین که از قشون احضار شده نیستند بعهدهٔ مامورین کشوری است و رئیس قشون هم باید کمال مساعدت را در این باب با وسائلی که دارد بمامورین کشوری بنماید

ماده ۲۱ -- هنگامی که میخواهند قشون احضار شده را در محل شورش جا بدهند باید طوری نمود که نابین از یکدیگر جدا نباشند بلکه برای تمام دستهٔ که احضار شده یك یا چند خانه داده شود

ماده ۲۲ -- تعیین وقت ومعاودت قشون ازمحل شورش بسته بصوابدید مامورین کشوریست واین حرکت قشون از محل اغتشاش وقتی خواهد بود که اهالی احکام قانونی مامورین کشوری را اطاعت بنمایند و مامورین مزبوره بتوانند بمشاغل خود بدون ممانعت مباشرت نمایند وهر گاه دستهٔ قشونی که برای قلع وقمع شورش احضار شده و توقفش درخارج اقامتگاه خودبیش از هفت روز طول بکشد حاکم مکلف است که هر هفته مراتب را بوزیر داخله اطلاع دهد ورئیس کل قشون ولایتی یا ایالتی را از جهاتی که مانع از مراجعت قشون احضار شده است مطلع دارد

تبصره — ترتیب مامور نمودن قشون برای جلوگیری از اغتشاش در قوانین نظامی مرتب است

## دویم منضم بماده ۲۲۶

## درباب استعمال اسلحه بتوسط مامورین ضبطیه و نظمیه وقراسوران

ماده ۱ — هریك از عمال ضبطیه و نظمیه و قراسوران در موارد ذیل حق استعمال اسلحه را دارند اولا بجهة مدافعه شخص خوداز کسیکه با اسلحه بانها حمله بیاورد دوم بجهة مدافعهٔ شخص خود ازیك یاچند نفر که بدون اسلحه مدافعه شخصی امکان نداشته باشد سیم درصورتیکه مامورین ضبطیه و نظمیه و قراسوران ببینند که یك یاچند نفر مورد حمله شده اند وجان آنها در خطر است چهارم در صورتیکه جانی یامصریرا که عمال ضبطیه وغیره میخواهند توقیف نمایند اقداماتی نماید که درمورد اول ودویم این ماده مذکور است وجان عمال ضبطیه درمخاطره باشد پنجم درموردی که محبوسی ازحبس فرار نماید و در تعقیب و توقیف اقداماتی نماید که در مورد اول و دویم این ماده مذکور است

ماده ۲ — درکلیه این موارد عمال ضبطیه و غیره مکلفند که اوضاع و احوال استعمال اسلحه‌را حتی الامکان زودتر بنزدیکترین صاحب منصب نظمیه و ضبطیه وقراسوران اطلاع دهند

ماده ۳ — رئیس وصاحب‌منصبان ضبطیه وغیره باید مراقبت ومواظبت تامه را داشته باشند که عمال ضبطیه و نظمیه و غیره باکمال احتیاط در موارد فوق الذکر اقدام نموده بدون ضرورت مبرمه استعمال اسلحه ننمایند

ماده ٤ — در مواردیکه دستهٔ از عمال ضبطیه و نظمیه و قراسوران برای اطفاء نایرهٔ شورش احضار میشوند استعمال اسلحه بارعایت شرایط ذیل جایز است اول اقدام باستعمال اسلحه منوط باجازه صاحب‌منصب ضبطیه ایست که اسکات شورشیان بعهدهٔ او واگذار شده واوهم حکم استعمال اسلحه را وقتی فقط خواهد داد که وسایل دیگر ثمری نبخشیده باشد دوم صاحب‌منصب ضبطیه یا نظمیه باید قبل از حکم باستعمال اسلحه سه دفعه باشورشیان اتمام حجت نموده اعلام کرده باشد که استعمال اسلحه خواهد کرد بعد از آن اقدام وترتیب استعمال اسلحه منوط بصوابدید صاحب منصب مزبور است ولی استعمال اسلحه ناری فقط در صورتی جایز است که بهیچ وسیله دیگر نتوان شورشیان را ساکت نمود سیم در صورتیکه موقع مقتضی اتمام حجت فوق الذکر وفوت وقت نباشد مثلا در مواردیکه شورشیان حمله بعمال ضبطیه آورند بطوریکه جان آنها در مخاطره باشد یاآنکه اشخاص دیگر مورد حملهٔ شورشیان واقع شوند و اقدام فوری برای استخلاص آنها لازم باشد بدون اتمام حجت حکم باستعمال اسلحه می توان کرد چهارم عمال ضبطیه و نظمیه باید مواظبت نمایند که باشخاصیکه داخل در شورشیان نیستند آسیبی نرسد پنجم مواظبت ومراقبت حال مجروحین هنگام اسکات شورشیان بعهدهٔ عمال ضبطیه و نظمیه وغیره است

قوانین تشکیل ایالات وولایات ودستورالعمل حکام صحیح است وهمینطور مجری ومعمول گردد ٤ شهر ذیقعده ۱۳۲۵

صحیح است محمد علی شاه قاجار

# قانون
# مطبوعات

# قانون مطبوعات

محل دستخط و مهر همیونی

بسمه تبارك و تعالی

قانون مطبوعات بطوریکه نوشته شده است صحیح است

و بهمین طور اجرا شود

۵ شنبه ۲٤ شهر محرم ۱۳۲٦

بسم الله الرحمن الرحیم

موافق اصل بیستم از قانون اساسی عامه مطبوعات غیر از کتب ضلال ومواد مضره بدین مبین آزاد وممیزی در انها ممنوع است ولی هر گاه چیزی مخالف قانون مطبوعات در انها مشاهده بشود نشردهنده یا نویسنده بر طبق قانون مطبوعات مجازات میشود اگر نویسنده معروف ومقیم ایران باشد ناشر وطابع و موزع از تعرض مصون هستند مقرر میشود طبع کتب و روزنامجات واعلانات و لوایح در تحت قوانین مقرره ذیل که از برای حفظ حقوق عموم وسد ابواب مضار از تجاوزات ارباب قلم و مطبوعات وضع میشود آزاد است هر کس بخواهد مطبعه دایر نماید یا کتاب و جریده و اعلاناتی بطبع برساند یا مطبوعات را بفروشد باید بدوا عدم تخلف ازفصول این قوانین را نزد وزارت معارف بالتزام شرعی ملتزم ومتعهد شود

## فصل اول چاپخانه و کتاب فروشی

ماده ۱ — چاپخانه حق ندارد چیزی بطبع برساند بدون اینکه اسم نویسنده ورسم او را بداند وبدون اینکه اسم و رسم خود را در آخر آن مطبوع درج کند

ماده ۲ — کتاب فروش حق ندارد از مطبوعات انچه را که نویسنده و مطبعه ان بطور وضوح معرفی نشده اند بفروشد مکر کتبی که قبل از این تاریخ طبع شده وبجهتی دیکر از جهات قانونی ممنوع نباشد

ماده ۳ — کتاب فروش حق ندارد کتابی را بفروشد که قانونا قدغن شده باشد

## فصل دویم طبع کتب

ماده ٤ — طبع کتب متداوله غیر از کتب ممنوعه و کتب جدیده وغیر از کتب مذهبی آزاد است کتب جدیده مذهبی باید قبل از طبع بنظر و ممیزی هیئتی که در اداره معارف بنام مجمع علوم دینیه تشکیل می شود رسیده وتصویب شده باشد

مادهٔ ٥ — از هر نسخه که بطبع میرسد چاپ کننده دو نسخه برای ضبط در کتابخانه ملی و تکمیل مجموعه مطبوعات میفرستند در پای تخت این دو نسخه را رسما نزد وزارت علوم ودر سایر بلاد بشعب وزارت علوم واداره معارف می فرستند در هر صورت قبض رسید دریافت می کنند ودر آن قبض باید عنوان کتاب و عده نسخ آن که بطبع رسیده مذکور باشد

چاپ کننده بموجب این فصل ملتزم شرعیست که درصورت تخلف سه تومان الی شصت تومان مجانی دادنی باشد بسته بنظر حاکمه قضیه

## فصل سوم روزنامجات مقرره

ماده ٦ — هر روزنامه وجریده باید یك نفر مدیر مسؤل داشته باشد متصف بصفات ذیل (۱) ایرانی باشد (۲) سنش بسی سال بالغ باشد (۳) زوال شرف از او نشده باشد یعنی مرتکب جنحه وجنایات و مشهور بفسق و فساد عقیده نباشد

ماده ۷ — اسم ورسم مدیر روزنامه و اسم مطبعهٔ که در ان روز نامه چاپ میشود باید روی هر نمره روزنامه بطبع رسیده باشد هریك از مدیر روزنامه ومطبعه بموجب این فصل ملتزم شرعی اند که درصورت تخلف از وظیفه خود از یك تومان الی سه تومان مجانا دادنی باشند در صورتیکه در سنه واحده تخلف در این فصل مکرر واقع شود علاوه بر وجه ملزمی بهر تکراری یك تومان اضافه بدهد

ماده ۸ — قبل از طبع و انتشار هر روزنامه و ورقه مقرره مدیر جریده مکلف است که اظهارات ذیل را در روی یك ورقه بنظارت انطباعات بفرستد ۱ - اسم ورسم مدیرروزنامه ومحل اداره ان ۲ - اسم ورسم مطبعه که روزنامه در آن بطبع خواهد رسید ۳ - عنوان روزنامه وجریده مرتب طبع آن که یومیه است یا هفتگی است یا ماهانه ٤ - عده چاپ هر نمره ٥ مسلك روزنامه وسیاق مطلب آن درصورت تغییر هر یك از کیفیات فوق باید در ثانی معلومات لازمه بنظارت انطباعات داده شود و این اظهارات

باید همه مکتوبا در روی ورقه معینه با امضای مدیر مسؤل بعمل آمده ان ورقه تمبر دولتی خورده باشد بموجب این فصل مدیر مسؤل روزنامه ملتزم است که در صورت تخلف از پنج الی پنجاه تومان دادنی باشد

ماده ۹ — در موقع انتشار هریك از نمرات روز نامه دو نسخه روز نامه بامضای مدیر برای اداره معارف آن شهر که در آن طبع میشود و دو نسخه از برای کتابخانه و قرائت خانه ملی فرستاده میشود در صورت تخلف مدیر روز نامه پنجتومان مجانا دادنی خواهد بود

## تعرضات

ماده ۱۰ — هر گاه روز نامه وجریده نسبت بیکی از ماموربن دولتی یا بیکی از ادارات چیزی درج کرده باشد که بشغل ایشان بربخورد آنچه را که در توضیح و رد ایراد آن شخص یا بان اداره نزد مدیر روزنامه بفرستند باید بدون تاخیر و تحریف در ستون اول نمره آتیه روز نامه درج کند عبارت مقاله جوابیه می باید بیش از ضعف مقاله تعرضیه نباشد و الا مازاد را باید صاحب مقالهٔ جوابیه اجرت چاپ ازقرار عادله بدهد برای تخلف ازاین فصل مدیر روزنامه از ده الی صدتومان دادنی خواهد بود

ماده ۱۱ -- در غیر اشخاص رسمی امتناع مدیر روز نامه از درج مقاله جوابیه مستوجب دادن پنج الی پنجاه تومان وجه ملزمی خواهد بود این نوع از مقالات باید درهمان محل وبهمان حروف که مقاله اولیه مندرج بوده بطبع برسد

ماده ۱۲ -- رد تعرض هر چند نوبت که تبادل بشود روز نامه از قبول آن ناگزیر است بشرحی که در فصل دهم و یازدهم مذکور شد

ماده ۱۳ -- مدیر روزنامه مسؤل مقالات مندرجه در روز نامه است و همچنان مسؤل اعلاناتی است که در روز نامه بطبع میرسد در مقالات با امضا وقتی مدیر مسؤل نیست که منهیات مسلمه واضحه چیزی درمقاله مندرج نباشد و الا مدیر نیز مسؤل است

ماده ۱٤ - مدیر روزنامه مختار است مقاله ولوایحی را که نزداو میفرستند مادامی که شامل ممنوعات قانونی نباشد قبول کرده در روزنامه درج کند آنچه خلاف قانونی داشته باشد ممنوع است واو از طرف ادارات رسمی اظهار شده باشد

ماده ۱۵ -- در روزنامجاتی که درج اعلانات معمول است مدیر حق طفره و تعویق از درج اعلانات رسمی ندارد اجرت طبع از قرار معمول بانها داده میشود

## روزنامجات خارجه

ماده ١٦ -- روز نامجات و اوراق که در خارجه بطبع میرسند بهر زبان که باشد بر حسب مصلحت ملك و ملت از ورود و انتشار ممنوع توانند شد هر گاه علت منع در یك نمره باشد تشخیص وزارت معارف برای جمع آوری وضبط آن کافی است ودرمنع کلی مداقه مجلس وزراء لازم است بموجب این ماده هر کس روز نامجات و اوراق ممنوعه راوارد کند یا انتشار بدهد از یکماه الی یکسال حبس خواهد شد

## فصل چهارم اعلانات

ماده ۱۷ ــ طبع و نشر اعلانات آزاد است لکن اگر مضمون اعلان شامل قبایح و فضایح باشد یا داعی بفساد و اختلال امور عامه مطبعه و متصدی هردو مسؤلند و اداره نظمیه حق توقیف اینگونه اعلانات را داشته مرتکب و متصدی را بمحکمه عدالت جلب خواهد کرد

ماده ۱۸ اعلان ولایحه و آنچه ازاین قبیل مطلقا بچاپ میرسد ومحل مطبعه راحاوی باشد تخلف ازاین ماده متصدی ومرتکب را از یکتومان الی سه تومان وجه ملزمی ملتزم خواهد کرد ویا بنظر حاکم قضیه از یکروز الی سه روز حبس میشود

ماده ۱۹ ــ اعلانات رسمی که ازطرف ادارات دولتی بطبع میرسند روی کاغذ سفید خواهدبود سایر اعلانات ازهر کس وهرجا روی کاغذ رنگین بطبع میرسد تااعلانات رسمی ازاعلانات شخصی ممتاز باشد درصورت تخلف ازاین ماده متصدی پنجهزار دینار الی پانزده هزار دینار دادنی خواهدبود ودر صورت تکرار تخلف در عرض یکسال از یکروز الی پنجروز حبس خواهد شد

ماده ۲۰ ــ در صورت باطل کردن یادریدن و کندن اعلانات رسمی دولتی واعلاناتی که درموقع انتخاب وکلای ملت نصب میشود مرتکب از یکروز الی سه روز حبس خواهد شد چنانچه مرتکبین از اجزای ادارات دولتی باشند از شش روز الی یکماه حبس خواهند شد

ماده ۲۱ مالکین بیوتات وعمارات حق منع از نصب اعلانات بدر و

دیوار عمارات خود دارند وهر گاه کسی بدون اجازه در املاك خاصه نصب اعلان کند مالك حق ابطال دارد

ماده ۲۲ ــ سوای اعلانات رسمی واعلانات انتخابیه هراعلانی باید تمبر دولتی بخورد وقیمت آن تمبر بر حسب عدهٔ اعلان وقطع ورق آن مختلف میشود موافق قانونی که در باب تمبر وضع خواهد شد طفره از ادای حق تمبر باختلاف بالتزام شرعی ازده تومان الی پنجاه تومان مجازات میشود

## دست فروش

ماده ۲۳ ــ هر کس بخواهد روزنامه و کتب درمعابر شهر و (بنادر) بگرداند و بفروشد باید خودشرا بکدخدای محله خود معرفی کرده پته بگیرد اسم منزل محل تولد اسم پدر ومدت اقامت درآن محله باید در روی پته نوشته شود پته مزبور مجانی است

ماده ۲٤ ــ تقصیر در تحصیل پته اجازه مذکوره در ماده ۲۳ یا دادن تعرفه غلط و اسامی عوضی مرتکب را به پنجقران الی پانزده قران مجازاتا ملتزم خواهد کرد در صورت تکرار تقصیر محکوم بحبس خواهد شد در یکروز الی سه روز

ماده ۲۵ ــ دست فروش ودیگر از فروشندکان روزنامجات واوایح و اعلانات واوراق ممنوعه چه حاوی عبارات ممنوعه باشد چه مشمول به تصویر و اشکال قبیحه ماخوذ بمسؤلیت می باشند و نظمیه نظر بحفظ حقوق عمومی حق تعاقب و جلب ایشان را بمحکمه دارد

## فصل پنجم حدود تقصیر نسبت بجماعت

ماده ۲۶ -- نطق و قرائت لوایح و روزنامجات و دیگر مطبوعات در محافل عمومی یا نصب آنگونه مطبوعات یا مکتوبات بدر و دیوار وعرضه آنها برانظار خلق بهر وسیله که بوده باشد مادامی که درانها ترغیب وتشویق وتهییج خلق بارتکاب جنحه و جنایات شده باشد اعم از اینکه منشا اثر بشود یا نشود مستوجب سیاست مرتکب خواهد بود و بتشخیص حکومت عرفیه در محاکم عرفیه از دوماه الی دو سال حبس خواهد شد

ماده ۲۷ -- تحریص و تهییج بسرقت وقتل و نهب و غارت یاتضعیف قدرت مملکتی در خارجه اعم از اینکه موثر شود یا نشود یکسال الی پنجسال حبس و سیاست خواهد شد

ماده ۲۸ سیاست اشخاصی که بانتشار اوراق و غیره باعث سلب امنیت واختلال آسایش عمومی و انتظام داخله شوند همچنان اشخاصی که ازمرتکبین قتل و غارت و منشئین فتنه و آشوب و توقیر وتمجید کنند همان است که در ماده ۲۶ - ۲۷ مذکور شد

ماده ۲۹ — ترغیب و تشویق و تهییج اهل نظام بنا فرمانی و عدم انقیاد احکام نظامی در حکم ماده بیست و هفت است

ماده ۳۰ — مرتکبین منهیات مذکوره در مواد ۲۶ الی ۲۹ بحکم التزام شرعی از ده تومان الی هزار تومان مجانی دادنی خواهند بود

## تقصیرات نسبت بافراد

ماده ۳۱ ــ توهین بمقام منیع سلطنت ممنوع قانونی است و تخلف از این قانون مرتکب را اگر مدیرین جرائد باشند از سه ماه الی یکسال محکوم بحبس ویا بالتزام شرعی از ده تومان الی سیصد تومان دادنی خواهد کرد و اگر غیراز مدیر های جرائد هستند برحسب تشخیص عرفی مرتکب را از سه ماه الی یکسال حبس خواهد شد جریده یالایحهٔ که آن سوء ادب را کرده باشد یامقاله مندرجه آن شامل انخلاف باشد توقیف خواهد شد واین توقیف ممکن است ابدی باشد

ماده ۳۲ ــ جعل اخبار و مقالات فتنه انگیز وانتشار آنها ونسبت آنها بکسی بدروغ ممنوع است مدیر روزنامه و معاونین او در تخلف از این ماده بالتزام شرعی پنجتومان الی صدتومان دادنی خواهند بود یاآنکه از یکماه الی یکسال حبس خواهند شد

ماده ۳۳ ــ مقالات مضره بمذهب و عقیده اسلامیه هر کس در روز نامه یا اوراق دیگر درج کند از ده تومان الی سیصد تومان مجانی‌دادنی خواهد بود روز نامه یاورقه مذکوره اگر مستمر باشد از یکماه الی دو سال توقیف خواهد شد وصاحبش از یکماه الی دوسال حبس طبع وانتشار و فروش اشکال قبیحه و مقالات مضره بعفت و عصمت یامضره باخلاق در همین حکم خواهد بود

ماده ۳۴ ــ هتك احترام و شرف و کسر اعتبارات شخصیه افراد یا هیئت مادامی که مرتکب از ثبوت آن عاجز باشد و مطلقا هر گونه تخفیف

و تحقیر خواه بمعنی باشد خواه بالفاظ نالایق مستوجب تهدید و سیاست خواهد بود

ماده ۳۵ — بموجب این ماده هرکس نسبتی از نسبتهای مندرجه در ماده ۳٤ را بوسائلی که در ماده بیست وشش مذکور است نطق لایحه درج مقاله در روزنامجات بیکی از محاکم عدلیه یا اجزاء حربیه یاانجمنها یاادارات دولتی بدهد از ده تومان الی سیصد تومان مجانی دادنی خواهد بود ویا از هشت روز الی یکسال حبس خواهد شد اگر وسیله انتشار آن نسبتها روزنامه باشد درمدت مشخصهٔ توقیف خواهد شد ممکن است انواع تنبیه و سیاست را در زمان واحد مقتضی بدانند بسته بنظر حاکم قضیه

ماده ۳٦ — همچنین است حکم نسبتهای مذکور در ماده ۳٤ هرگاه آن نسبتها بوزیری یا مبعوثی چه از وکلای مجلس شورای ملی چه از وکلای مجلس سنا یایکی از کارگذاران امور دولتی یااز پیشوایان مذهب اسلام و وکلاء و شهود در صورتیکه آن نسبت و افتراء راجع به حیطه مسؤلیت آنها باشد

ماده ۳۷ — نسبت امور مذکوره درماده ۳٤ اگر بافراد ناس باشد مرتکب بموجب این ماده ملتزم است که از سه تومان الی دویست تومان مجانی دادنی باشد وسیله ارتکاب هرگاه روز نامه باشد یك هفته الی ششماه توقیف خواهد شد

ماده ۳۸ — نوشتن فحش و الفاظ قبیحه ابدا ممنوع است مرتکب بقید این التزام در صورت ارتکاب چهار تومان الی پنجاه تومان مجانی

دادنی خواهد بود هرگاه آن تجاوزات نسبت باشخاص مذکوره در ماده ده و ۲۶ باشد اگر نسبت باشخاص مذکوره درماده ۳۷ باشد مرتکب ملتزم است که از سه تومان الی سی تومان مجانی دادنی باشد در صورت تکرار تقصیر بعلاوه روزنامه از هفت روز الی سه ماه تعطیل خواهد شد بسته باینکه تخطیات از حقوق نسبت بکدام طبقه باشد

ماده ۳۹ — نسبت امور ممنوعه مذکوره در مواد این قانون بادوات همچنان در مقابل ورثه آن موجب مسؤلیت مرتکب خواهد شد که بفراخور حال سیاست می شود

## توهین و مجازات ان نسبت بسلاطین خارجه و مامورین سیاسی

ماده ۴۰ — توهین بسلاطین دول متحابه اکیدا ممنوع است ومرتکب ملتزم است که از ده تومان الی سیصد تومان مجانا دادنی باشد و یا از یکماه الی یک سال حبس شود و لدی الاقتضا جمع هر دو قسم سیاست ممکن است

ماده ۴۱ — هتک احترامات مامورین خارجه و هیئت سیاسیون خارجه که در مملکت سمت نمایندگی دارند ممنوع و مرتکب ملتزم است که از پنجتومان الی دویست تومان مجانی دادنی باشد و مرتکب از یکهفته الی سه ماه حبس خواهد شد

ماده ۴۲ — شکایات اجزاء خارجه ممکن است مستقیما باداره پلیس یا بواسطهٔ وزارت امور خارجه بوزارت عدلیه یا محکمه عدلیه اظهار شود موادیکه طبع ونشر آنها جایز نیست

ماده ۴۳ — طبع و نشر مرافعاتی که محکمه برای حفظ ناموس نشر آنرا منع کرده مادامیکه در محکمه علنا قرائت نشده است ممنوع است مرتکب ملتزم و ملزم است که از پنجتومان الی دویست تومان مجانی دادنی باشد و مرتکب غیر ملتزم از یکماه الی یکسال حبس میشود ولی شکایت مدعی و حکم قضیه را در هر حال روزنامه حق انتشار دارد

ماده ۴۴ — مذاکرات محرمانه محکمه را روز نامه حق انتشار ندارد در صورت ارتکاب ملتزم است که از ده تومان الی دویست تومان مجانا دادنی باشد

ماده ۴۵ — انتشار دستور العملهای محرمانه نظامی و اخبار مخفیه قشونی و نقشه قلعه جات خاصه در موقع جنگ ابدا ممنوع است و مرتکب ملتزم است از ده تومان الی هزار تومان مجانا دادنی باشد و از یك سال الی پنج سال حبس شود در صورتیکه تقصیر با روزنامه نگار باشد روزنامه او نیز ابدا توقیف گردد

## فصل ششم محاکمه

ماده ۴۶ — تجاوزات قانونی که بموجب سیاست مباشرین روزنامه ومطبعه و دیگر مطبوعات خواهد شد از طرف اداره انطباعات در معرض باز خواست درآمده در عدلیه مورد محاکمه خواهد شد اداره نظمیه از تعاقب تقصیرات طبعیه یا اداره انطباعات متفقا اقدام خواهد شد

ماده ۴۷ — هرگاه تخطئات مطبوعات نسبت بحدود افراد اشخاص باشد مداخله نظمیه یا عدلیه اداره با انطباعات پس از تظلم طرف خواهد بود

وهر گاه آن تخطیات نسبت بعموم باشد از طرف اداره انطباعات یا پلیس راسا اقدام خواهد شد

ماده ۴۸ — در مواد تخلف از فصول این قوانین مرتکبین علی‌قدر مراتبهم در مقابل قانون مسؤل خواهند بود وسیاسات مندرجه که بحکم التزام برمرتکبین وارد است در حق انها جاری خواهد شد ۱ - اقدام کنندکان بطبع مدیران روزنامه وسایر جراید اصالة ۲ - دبیران روزنامه وجراید دیگر در صورت مسؤلیت انجا که تخلف از حدود ظهور نداشته ومطلقا در صورت مساعدت آنها در اقدامات نا مشروع منهیه مضره انجا که تخلف از حدود ظهور نداشته باشد مدیر روزنامه یا مطبعه باید جلو گیری کنند وبقبول مسئولیت دبیر رفع مسئولیت از ایشان نمیشود و منتها دبیر هم مسئول است ۳ - رئیس مطبعه ٤ - فروشنده ونشر دهنده ۵ - اعلان کننده مسئولیت این اشخاص مذکوره ۳ و ٤ و ۵ در وقتی است که مشارکت با خیالات مضره مدیر ورئیس جریده ومطبعه نموده در القای وانشای فتنه فساد همدست باشد هر گاه یکی از متصدیان پنجگانه متواری شود سایرین علی قدر مراتبهم مسئول خواهند بود هر گاه نویسنده مقاله درخارجه باشد ومقاله از منهیات چیزی را حاوی باشد و بطبع برسد مطبعه و مدیر ورقه مسئول خواهند بود و اگر چیزی را حاوی باشد که ثبوت بخواهد مدیر روزنامه با مسئولیت شخصی حق درج دارد و الا فلا

## ضبط وحبس روزنامجات وغیره

ماده ٤۹ — مامورین وزارت معارف که برای روزنامه معین میشوند و پلیس

حق دارند روزنامه و دیگر جرائد را در موارد ذیل توقیف کنند

( ۱ ) آنجا که روزنامه یا جریدهٔ یالایحه مضر باساس مذهب اسلام باشد

( ۲ ) آنجا که روزنامه یاجریده یالایحه هتك احترامات سلطنت شده باشد

( ۳ ) آنجاکه نقشه وطرح حرکت قشونی یادیگر اسرار نظامی مکشوف شده باشد

( ٤ ) آنجاکه مندرجات روزنامه موجب هیجان کلی واختلال آسایش عمومی بشود

( ۵ ) آنجا که دعوت بر مضادت قوای رسمیه مملکت شده باشد

( ٦ ) آنجا که اشاعه صور قبیحه برضد عصمت وعفت شده باشد

ماده ۵۰ — بقای توقیف و عدم بقای آن باید در بیست و چهار ساعت باطلاع محکمه قانونی ( دیوانخانه محل رسیده حکم توقیف یاسبب توقیف یا آزادی روزنامه وغیره باید کتبا اعلان بشود

ماده ۵۱ — درمدت توقیف روزنامه یاجریده و سایر لوایح اشاعه مندرجات آن اکیداً ممنوع است ودرتحت فصول این قانون نامه سیاست خواهد شد بسته باینکه بکدام فصل راجع باشد

ماده ۵۲ — قوانین مندرجه دراین قانون نامه مطبوعات در طهران از ده روز بعد از اینکه این قوانین بدستخط همایونی موشح شده باشد ودر ولایت پس از یکماه مجری خواهد شد

بسم الله تعالی شانه قانون مطبوعات روز شنبه پنجم محرم الحرام ۱۳۲٦ باحضور هشتادو هشت نفر و اظهار هفتاد و شش رأی تصویب شد

رئیس مجلس شورای ملی

# قانون

# وظـــايـف

---

۱۹ ربیع الاول ۱۳۲٦

بسمه تبارك و تعالی

قانون وظایف بطوریکه نوشته شده صحیح است

نوزدهم ربیع الاول ۱۳۲۶ درقصر سلطنتی طهران

سال دوم سلطنت

بسم الله الرحمن الرحیم

وظیفه مرسومی است که ببازماندکان ارباب حقوق دیوانی از هرقبیل داده می شود

مادهٔ اول — انتقال قسمتی از حقوق دیوانی شخص متوفی بورثه او موقوف باینست که آن مقرری زیادتر ازپانصدتومان نقد وده خروار جنس نباشد درصورت زیاد بودن مبلغ ومقدار نقد وجنس برقرارشدن قسمتی ازآن درحق ورثه موقوف بتصویب مخصوص وزیر مسؤل ومجلس شورای ملی است

ماده دویم — نصف بلا کسر مرسوم متوفی تا مدت پانزده سال در بارهٔ ورثه او برقرار میشود و نصف بلا کسر عبارت است از عددی که کسور آن یا کمتر ازتومان درنقد و کمتر ازمن درجنس حذف شده باشد

ماده سیم — مراد از ورثه در اینجا عبارتست از اولاد و عیال و همچنین پدر و مادری که در کفالت متوفی باشد و همچنین نواده که پدر و مادرش فوت کرده ودر کفالت متوفی باشد

ماده چهارم — پدر و نواده ذکور در حکم اولاد ذکور ومادر و نوادهٔ اناث درحکم اولاد اناث خواهد بود دو یاچند نواده که ازیك اولاد باشند فقط سهم پدر یامادر آنها دربین آنها تقسیم خواهد شد

عیال دائمه درصورت انحصار درحکم اولاد اناث است و در صورت

تعدد قسمت یك دختر مابین زوجات متعدده تقسیم خواهد شد

ماده پنجم — تقسیم نصف برقراری درحق ورثه للذکر مثل حظ الانثیین خواهد بود

مادهٔ ششم — هر یك از باز ماندکان متوفی که شغل دیوانی داشته باشند سهم وظیفه مزبوره مادامیکه مستخدم هستند ازبابت مواجبی که درازاء خدمت دولت میگیرند محسوب میشود

ماده هفتم — قوانین مذکوره شامل مقرریهائیکه در مقابل خدمت بمستخدمین دولت میدهند وهمچنین شامل حقوق افراد نظام نمیشود زیرا که قوانین راجعه بمتوفیات مستخدمین ادارات دولتی و نظام در موقع تسویه بودجه وزارتخانها و ادارات معین میشود

ماده هشتم — محل غایب ومتوفی بکلی متروك است وضبط می شود وهرچه از روی استحقاق بکسی داده میشود ازاصل عایدات دولت است

ماده نهم — توماقی هفتقران وسایرمخارج صدور فرمان بکلی منسوخ است

ماده دهم — این قانون شامل تمام متوفیاتی است که از چهاردهم ذیقعدة الحرام یکهزارو سیصدو بیست و چهار تا کنون وازاین ببعد اتفاق افتاده ومیافتد

بسم الله تعالی شانه

قانون وظایف مشتمل برده ماده باکثریت هفتاد و دورای درمجلس مقدس شورای ملی ازقرار ذیل تصویب شده است ( عده حضار یکصدو نه نفر ( ( تصویب کنندکان هفتادو دونفر ) ( رد کنندکان ۲۶ نفر ) ( امتناع یازده نفر )

رئیس مجلس شورای ملی

اسمعیل ممتاز الدوله

# نظامنامه انتخابات مجلس شورای ملی

## مقدمه

چون برحسب اقتضاآت وقت پارهٔ ازمواد نظامنامه انتخابات اعضاء مجلس شورای ملی لازم التغییر دیده شده بموجب امر قدر قدر اعلیحضرت اقدس همایونی شاهنشاهی خلدالله ملکه و سلطانه جمعی از خیر خواهان ملت باتفاق اعضاء مجلس شورای مملکتی کمیسیونی مرکب ازبیست نفر باکثریت آراء تشکیل دادند که نظامنامه جدیدی ترتیب دهند چون درقانون اساسی به چهار ماده راجع بامر انتخابات اشاره شده بود و تغییر آن مواد با اصول مزبور مخالف میشود محض رفع این محذور کمیسیون مزبور مواد مهمه نظامنامه را که تنظیم کرده بود باراء خیراندیشان ممالك مهمه ایران عرضه داشت مراکز مهمهٔ مملکت دراینباب حق نظر خودشانرا بمرکز آذربایجان تفویض نمودند عقلای آن مرکز عمده تغییر مواد اربعه را تصویب و ملاحظات خود را در مواد مهمه دیگر پیشنهاد کردند علیهذا با رعایت ملاحظات مرکز آذربایجان این نظامنامه تحریر و تنظیم شد در تحت این ملاحظات که مجلس شورای ملی بعد ازآنکه بمبارکی افتتاح یافت بموجب اختیاریکه در قوانین اساسی برای او مقرر است در استقرار یا جرح و تعدیل هریك ازمواد نظامنامه آنچه صلاح داند منظور فرماید

# نظامنامهٔ انتخابات

# مجلس شورای ملی

بسم الله الرحمن الرحیم

## فصل اول

### عده نمایندگان ملت و تقسیم آن به ایالات و ولایات

مادهٔ اول — عدهٔ نمایندگان ملت برای مجلس شورای ملی درممالک ایران یکصد و بیست نفر تعیین میشود

ماده ۲ — تقسیم نمایندگان ملت نسبت بجمعیت تخمینی ولایات و اهمیت محلی ازقرار شرح جدولی است که باخر نظامنامه منضم شده است

ماده ۳ — چون بواسطه فقدان اسباب لازمه محل انتخابات فقط در شهرهای بزرك و كوچك خواهد بود لهذا ازغالب بلوكات وایلات که حاکم نشین آنها شهریت ندارد دراین نظامنامه اسم برده نشده لیکن اهالی بلوك و ایلات هر ولایت با داشتن شرایط مقرره میتوانند در یکی ازشهرهای آن ولایت حاضر شده بانتخابات شراکت نمایند

## فصل دوم

### شرایط انتخاب کنندگان

ماده ٤ — انتخاب کنندگان اشخاصی خواهند بود که دارای شرایط ذیل باشند

۱ - تبعهٔ ایران باشند

۲ - لا اقل بیست سال داشته باشند

۳ - معروفیت محلی داشته واگر بومی یا متوطنان محل نباشند لااقل شش ماه قبل از انتخاب در محل انتخاب یا توابع آن سکنا داشته باشند

٤ - لا اقل دارای دویست وپنجاه تومان علاقه ملکی یا ده تومان مالیات بده باشند یا پنجاه تومان عایدی سالیانه داشته باشد ویا تحصیل کرده باشند

ماده ٥ — اشخاصیکه ازحق انتخاب نمودن مطلقا محرومند

۱ - نسوان

۲ - اشخاص خارج از رشد وانهائیکه در تحت قیمومیت شرعی هستند

۳ - تبعهٔ خارجه

٤ - اشخاصیکه خروجشان از دین حنیف اسلام درحضور یکی از حکام شرع جامع الشرایط بثبوت رسیده باشد

٥ - اشخاصیکه کمتر از بیست سال داشته باشند

٦ - ورشکستگان بتقصیر

۷ - مرتکبین قتل وسرقت ومقصرینی که مستوجب مجازات قانونی اسلامی شده اند ومعروفین بارتکاب قتل و سرقت و غیره که شرعا برائت خود را حاصل نکرده باشند

۸ - اهل نظام بری وبحری که مشغول خدمتند

ماده ٦ — اشخاصیکه بشرط از انتخاب نمودن محرومند

۱ - حکام ومعاونین حکام در قلمرو ماموریت خود

۲ - مستخدمین نظمیه وضبطیه در محل خدمت

## فصل سوم

### شرایط انتخاب شوندگان

ماده ۷ — انتخاب شوندگان باید دارای صفات و مقامات ذیل باشند

۲ - متدین بدین حضرت محمد ابن عبد الله (ص) باشند مگر نمایندگان ملل مسیحی وزردشتی ویهود که انها هم باید دردین خود ثابت العقیده باشند

۲ - تبعه ایران باشند

۳ - لا اقل خط وسواد فارسی باندازه کافی داشته باشند

٤ - معروفیت محلی داشته باشند

٥ - در امور مملکتی با بصیرت باشند

٦ - معروف بامانت ودرستکاری باشند

۷ - سن انها کمتر از سی وزیاده از هفتاد سال نباشد

ماده ۸ — اشخاصی که از انتخاب شدن محرومند

۱ - شاهزادگان بلا فصل ابناء واخوان واعمام پادشاه

۲ - نسوان

۳ - تبعه خارجه

٤ - اهل نظام بری وبحری که مشغول خدمت اند

٥ - اشخاصی که مشغول خدمات دولتی هستند مگر اینکه برای مدت نمایندگی از شغل خود استعفا دهند

٦ - ورشکستگان بتقصیر

۷ - مرتکبین قتل وسرقت ومقصرینی که مستوجب مجازات قانونی اسلامی

شده اند و معروفین بار تکاب قتل و سرقت و غیره که شرعا برائت خود را حاصل نکرده باشند

۸ - اشخاصیکه خروجشان از دین حنیف اسلام در حضور یکی از حکام شرع جامع الشرایط به ثبوت رسیده باشد و یا متظاهر بفسق باشند

## فصل چهارم در تشکیل انجمن نظارت

ماده ۹ — در هر مرکز انتخاب هیئتی باسم انجمن نظارت موقة تشکیل می شود که مراقب و مسؤل صحت انتخابات خواهد بود

ماده ۱۰ — در محل هائیکه انجمن ایالتی یا ولایتی موافق قانون بر قرار است مرکب خواهد بود از سه نفر از اعضای انجمن ایالتی یا ولایتی و چهار نفر از محترمین محل در تحت ریاست حاکم این چهار نفر محترمین را انجمن ایالتی یا ولایتی بتصویب حاکم از غیر اعضای خود معین خواهد کرد.

ماده ۱۱ — در محل هائیکه انجمن ایالتی یا ولایتی موافق قانون هنوز تشکیل نیافته انجمن نظار مرکب خواهد بود از شخص حاکم و کار گذار و یکنفر از علمای معروف محل و یکنفر از شاهزادگان و دو نفر از اعیان و دو نفر از معتبرین تجار در هر جا که یکی از اشخاص مذکوره نباشد بعوض او از اعیان یا تجار معین میشود

ماده ۱۲ — در شهر های بزرگ بجهة دادن تعرفه انجمن نظارت می تواند در هر محله شعبه جداگانه تشکیل نماید مرکب از کدخدا و پنج نفر از معتمدین محل

ماده ۱۳ -- انجمن نظارت از میان اعضای خود یك یا دو نفر انتخاب می نماید

ماده ۱۴ — انجمن نظارت یك هفته بعد از انجام انتخابات متفرق می شود

## فصل پنجم طریقه انتخاب

ماده ۱۵ — انتخاب در کلیه ممالك ایران بطرز دو درجه خواهد بود (توضیح اول) مراد از انتخاب دو درجه آنستکه ابتداء در محله‌ی یك شهر یا در شهر های یك حوزه انتخابیه عدد معینی را انتخاب مینمایند که منتخب نامیده می‌شوند و بعد این انتخاب شده کان درجهٔ اول درمرکز حوزهٔ انتخاب جمع شده ازمیان خود عده مطلوبه را ثانیا انتخاب میکنند و این انتخاب شده کان درجه ثانی نماینده خوانده میشوند (توضیح دوم) مراد از حوزهٔ انتخابیه آن قسمتی ازمملکت است که موافق تقسیم نظامنامه یك یاچند نفروا مشترکا انتخاب کرده مستقیما بعضویت مجلس شورای ملی میفرستند اعم از اینکه آن قسمت در تحت یك یا چند حکومت باشد مرکز حوزه آن نقطه ایست که انتخاب درجه ثانی حوزه درآنجا واقع میشود

ماده ۱۶ — انتخاب درجه اول و ثانی کلیه بطرز انتخاب جمعی خواهد بود مگر در محلهائیکه موافق تقسیم نظامنامه بیش از یکنفر حق انتخاب ندارند در این صورت بانتخاب فردی عمل میشود

(توضیح) مراد از انتخاب جمعی آنستکه هر یك از انتخاب کنندکان در ورقه رای بعدهٔ مجموع انتخاب شوندکان آن محل اسامی اشخاص

مینویسند مراد از انتخاب فردی آنستکه هر یك از انتخاب کنندگان در ورقه رای اسم یك شخص را مینویسند

ماده ۱۷ — انتخاب درجهٔ اول با کثریت نسبی و انتخاب درجه ثانی با کثریت تام خواهد بود

( توضیح ) مراد از اکثریت تام آنستکه بیشتر از نصف رای دهندگان درباره کسی رای داده باشند

ماده ۱۸ — درانتخاب درجهٔ اول اشخاصیکه نسبت بعدهٔ کلیه انتخاب کنندگان حوزهٔ انتخابیه اکثریت تام حاصل کنند مستغنی از انتخاب درجه ثانی بوده بسمت عضویت مجلس شورای ملی قبول میشوند

ماده ۱۹ — درانتخاب درجهٔ ثانی اگردفعه اول ودوم دربارهٔ کسی اکثریت تام حاصل نشد دفعهٔ سوم همان شخص با کثریت نسبی منتخب خواهد بود

ماده ۲۰ - در صورت تساوی آرا بین دویاچند نفر هرگاه انتخاب یك نفر از آنها محل حاجت باشد آن یك نفر بحکم قرعه معین میشود

ماده ۲۱ - درانتخاب درجهٔ اول عدهٔ انتخاب شوندگان هرحوزهٔ انتخابیه سه مقابل عده نمایندگانی خواهدبود که برای آن حوزه در ماده دوم معین شده است

ماده ۲۲ — در حوزه انتخابیه طهران انتخاب درجهٔ اول از پنج محله که هریك در تحت ریاست یك کدخدا است بعمل خواهد آمد و وافق تقسیمی که انجمن نظارت معین خواهد کرد

ماده ۲۳ -- در حوزهٔ انتخابیهٔ ایالات و ولایات انتخاب درجه اول در تمام شهر های آن حوزه با کثریت نسبی بعمل خواهد آمد بعد این منتخبین درجه اول در موعدی که انجمن نظارت مرکزی معین میکنند

در مرکز حوزه حاضر شده مجتمعا از میان خوشان بعدهٔ که در ماده دوم بجههٔ آن حوزه تصریح شده است باکثریت تام نماینده انتخاب خواهند کرد

ماده ۲۴ — پنج ایل عمده * شاهسون آذربایجان * بختیاری*قشقائی ایلات خمسه فارس * و ترکمان * موافق تقسیم نظامنامه هر کدام یك نماینده مستقیما بعضویت مجلس شورای ملی میفرستند

طرز انتخاب ایلات هم دو درجه است لیکن عده منتخبین درجهٔ اول هرایل وهر مرکز انتخاب درجه ثانی را وزارت داخله معین خواهد کرد دراین مورد انتخاب درجه ثانی بحکم قرعه خواهد بود

ماده ۲۵ — در صورتیکه انتخاب شدگان شهر های جزو درموعدی که انجمن نظارت مرکزی برای حضور آنها معین کرده در مرکز آن حوزه حاضر نشوند برای آن دوره حق انتخاب از آنها ساقط است و همان عدهٔ که در سر موعد حاضر شده اند نمایندگان آن حوزه را از میان خودشان انتخاب خواهند کرد

ماده ۲۶ — هر یك از انتخاب کنندگان زیاده بر یك مرتبه حق رای دادن ندارند مگر در صورتی که تجدید انتخاب لازم شود

ماده ۲۷ — در درجه اول انتخاب کنندگان مجبور نیستند که حتما از ساکنین محل خود انتخاب کنند

## فصل ششم

### دادن تعرفه برای تشخیص انتخاب کنندگان

ماده ۲۸ — انجمن نظارت اعلانی مرتب نموده بمناسبت اهمیت

محل از پنج الی پانزده روز قبل از موعد انتخاب اشاعه میدهد

ماده ۲۹ -- اعلان مذکور مطالب ذیل را دارا خواهد بود

۱ - شرایط انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان

۲ - محل و اوقاتی را که انجمن نظارت یا شعب آن ورقه تعرفه خواهد داد

۳ - مکان و زمانی که انجمن نظارت برای اخذ رای حاضر خواهدبود

٤ - عده نمایندگانی را که صاحبان تعرفه باید منتخب نمایند

ماده ۳۰ -- اشخاصیکه شرایط انتخاب کردن را دارا هستند اگر در ظرف مدتی که انجمن نظارت بجهت گرفتن تعرفه معین نموده است تعرفه نگیرند حق انتخاب برای آن دوره از آنها ساقط است

ماده ۳۱ -- تعرفه که بانتخاب کنندگان داده می شود محتوی فقرات ذیل خواهد بود

۱ - نمره و تاریخ

۲ - اسم دارندهٔ تعرفه و اسم پدر او

۳ - شغل و منزل

٤ - زمان و مکانی که دارندهٔ تعرفه باید حاضر شده رای خودرا بدهد

۵ - ساعت افتتاح و اختتام مجلس انتخاب

٦ - مهر یا امضای اعضای انجمن نظارت

ماده ۳۲ -- انجمن نظارت یا شعب آن تمام تعرفه هائی را کهمیدهد بترتیب نمره در کتابچه مخصوص ثبت خواهد شد

## فصل هفتم

## در اخذ و استخراج آراء و تعیین انتخاب شدگان

ماده ۳۳ — بمناسبت اهمیت محل مدت اخذ رای از یك الی سه روز خواهد بود بتعیین انجمن نظارت

ماده ۳۴ — پس از انقضاء موعدی که انجمن نظارت برای اخذ رای معین می کند دیگر ورقهٔ رای از کسی قبول نخواهد شد

ماده ۳۵ -- دادن رای باید مخفی باشد و از این جهت باید دارنده تعرفه قبل از دخول بمجلس انتخاب اسم یك یا چند نفر منتخبین خودرا مطابق عده که اعلان شده است روی کاغذ سفید بی نشان نوشته لوله کرده با خود داشته باشد

ماده ۳۶ — پس از حضور اعضای انجمن نظارت و افتتاح مجلس انتخاب در ساعتی که اعلان شده قبل از شروع بگرفتن ورقه رای رئیس انجمن نظارت جعبهٔ را که برای ضبط اوراق رای معین شده است درحضور اعضاء انجمن وحاضرین از انتخاب کنندگان باز نموده خالی بودن آنرا مینماید

ماده ۳۷ — هر یك از دارندگان ورقه تعرفه پس از ورود بمجلس انتخاب در کمال آرامی تعرفه وورقه رای خود را بیکی از اعضاء که برای این کار معین شده اند میدهد

ماده ۳۸ — گیرنده تعرفه نمره تعرفه را بصوت بلند می گوید تا منشی انجمن نمره را در کتابچه ثبت تعرفه پیدا کرده نشان کند پس از

نشان کردن نمره گیرنده تعرفه انرا ابطال نموده بصاحبش رد می نماید و ورقه رای او را بدون نگاه کردن در جعبهٔ انتخاب میاندازد صاحبان تعرفه باحتیاط مواردیکه تجدید انتخاب لازم شود تعرفه باطله خودشان را محفوظ خواهند داشت

ماده ۳۹ — انتخاب کنندگان پس از دادن ورقه رای و پس گرفتن تعرفه باطله در صورت تنگی جای واخلال نظم وترتیب انتخاب بامر رئیس از مجلس انتخاب خارج خواهند شد

ماده ۴۰ — در محل هائیکه انتخاب در یك روز تمام نمی شود در ختام مجلس ان روز تمام اعضا با احتیاطات لازمه درب جعبه را مهر کرده روز بعد همان اعضا آن را باز می کنند

ماده ۴۱ — بعد از اعلان انجام انتخاب رئیس انجمن جعبه انتخاب را در حضور اعضا وحاضرین انتخاب کنندگان خالی نموده امر به استخراج آراء می نماید

ماده ۴۲ — یکی از اعضاء اوراق انتخاب را شمرده عده آن را باعده رای دهندگانی که نمره تعرفه انها در کتابچه ثبت تعرفه نشان شده است تطبیق می کند در صورت زیادتی اوراق رای بعدهٔ اوراق زایده از کلیه برداشته شده باطل میشود ونتیجه درصورت مجلس نوشته می شود

ماده ۴۳ — اوراق انتخاب را یکی از اعضا بصوت بلند یك یك خوانده بیك نفر دیگر از اعضا میدهد وسه نفر دیگر از اعضا اسامی را بترتیبی که خوانده میشود در ورقه بزرگی مینویسند

ماده ۴۴ — هر گاه در اوراق انتخاب زیاد یا کمتر از عده معینه اسامی نوشته باشند نقصی در امر انتخاب حاصل نخواهد شد در صورت اول آن عده اسامی که زیاد نوشته شده از آخر ورقه خوانده نخواهد شد

ماده ۴۵ — از اوراق رای آنچه سفید یا لایقرء باشد یا انکه صحیحا معرفی انتخاب شده را نکند یا امضای انتخاب کننده را داشته باشد یا بیش از یك ورق باشد محسوب نخواهد شد ولی عینا ضمیمه صورت مجلس میشود

ماده ۴۶ — بلا فاصله بعد از شماره و استخراج آراء رئیس نتیجه‌را بصوت بلند اعلام می‌نماید واوراق انتخاب‌را معدوم میکند باستثنای آنهائیکه درماده قبل ذکرشده که ضمیمهٔ صورت مجلس میشود

ماده ۴۷ — صورت مجلس انتخاب را منشی در سه نسخه تحریر نموده بامضای اعضاء انجمن نظارت میرساند یك نسخه بحکومت نسخه دیگر بتوسط حکومت بمجلس شورای ملی و نسخه ثالث باکتابچه ثبت اوراق تعرفه بانجمن ایالتی یاولایتی مرکز حوزه فرستاده میشود

ماده ۴۸ — اشخاصیکه ورقه تعرفه ندارند حق دخول به مجلس انتخاب ندارند

ماده ۴۹ — دخول در محوطه انتخاب باداشتن اسلحه اکیدا ممنوع است

ماده ۵۰ — اسامی انتخاب شدگان درجه اول و دوم بعد از اتمام انتخابات ازطرف حاکم محل در روزنامه اعلان میشود

ماده ۵۱ — انتخاب شدگان در شهر های جزو باید بامضای انجمن

نظارت آن محل اعتبار نامه در دست داشته باشند و به انجمن نظارت مرکزی ارائه بدهند و همچنین نمایندگانی که درمرکز حوزه انتخابیه برای عضویت مجلس شورای ملی منتخب میشوند بامضای انجمن نظارت مرکزی اعتبار نامه در دست داشته تسلیم دفتر مجلس شورای ملی نمایند

## فصل هشتم

## درشکایات راجع بانتخابات

ماده ۵۲ — اگر از انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان کسی حین انتخاب شکایت یا ایرادی راجع بانتخاب داشته باشد مانع ازانجام انتخاب نخواهد شد ولی شرح آن شکایت باید درصورت مجلس درج شود

ماده ۵۳ — شکایات و ایرادات راجعه بانتخابات باید در ظرف یکهفته بعد از ختم انتخابات بانجمن نظارت اظهار شود تا انجمن رسیدگی نموده حکم بدهد وضمیمه صورت مجلس انتخاب نمایند

ماده ۵۴ — متشکیان از انتخابات اگر از حکم انجمن نظارت راضی نباشند میتوانند پس از افتتاح مجلس شورای ملی شکایات خودرا درظرف ماه اول بمجلس شورای ملی اظهار نمایند وحکم مجلس شورای ملی قطع خواهد بود ( شکایات راجعه بانتخاباتی که بعد از افتتاح مجلس شورای ملی بعمل میآید باید در ظرف ماه اول بعد از وقوع آن انتخابات بمجلس شورای ملی برسد

ماده ۵۵ — هرگاه یکی ازمنتخبین یانمایندگان بوسیله تطمیع یاتهدید

انتخاب شود پس از ثبوت بانجمن نظارت یامجلس شورای ملی انتخاب آن منتخب یانماینده علاوه بر مجازاتیکه قانون درباره او معین خواهد کرداز درجه اعتبار ساقط خواهد بود

ماده ٥٦ — حق اعتراض بر انتخابات را اشخاصی دارند که حق انتخاب کردن داشته باشند

## فصل نهم

## در مواد مختلفه

ماده ٥٧ همینکه نصف بعلاوه یکنفر از نمایندگان ملت که شصت و یکنفر باشد در طهران حاضر شدند مجلس افتتاح میباید و رای آنها با کثریت مناط اعتبار و اجرا است

ماده ٥٨ — ابتدای دوره انتخابیه دوساله از روزی است که مجلس شورای ملی افتتاح میشود

ماده ٥٩ — پس از انقضای مدت دو سال باید نمایندگان مجددا انتخاب شوند و مردم مختارند هر یك از منتخبین سابق را که بخواهند دو باره انتخاب نمایند

ماده ٦٠ — مقرری اعضای مجلس شورای ملی موقوف به تشخیص و تصویب مجلس است

ماده ٦١ — مخارج مسافرت انتخاب شدگان درجه اول ودوم را ذهابا و ایابا حکومت هر محل باطلاع انجمن نظارت از قرار فرسخی پنج

قران ادا خواهد کرد بعلاوه پنج تومان مخارج توقف پنج روزه در مرکز حوزه

ماده ۶۲ — هرگاه یکی از اعضای مجلس شورای ملی استعفا یا فوت نماید و بیش از سه ماه بانقضای دوره باقی باشد مجلس شورای ملی یك نفر بجای او باکثریت تام انتخاب خواهد کرد

ماده ۶۳ — در طهران ده روز بعد از توشیح این نظامنامه بدستخط همایونی و در ولایات پنج روز بعد از وصول نظامنامه انجمن نظارت تشکیل یافته شروع بانتخابات خواهد کرد

روز پنجشنبه دوازدهم شهر جمادی الثانیه تخاقوی ئیل ۱۳۲۷

## امضاء اعضاء کمسیون تحریر نظامنامه انتخابات

فرمانفرما - مشیرالدوله - مؤتمن الملك - مستوفی الممالك - صنیع الدوله - مخبرالملك - معین الدوله - مهندس الممالك - مستشار الدوله - حاجی سید نصرالله - اسدالله میرزا - حسین قلی خان نواب - مستشارالسلطان - کاشف السلطنه - نظم الدوله - امین دربار

| حوزهٔ انتخابیه | مرکز حوزه | عدهٔ نمایندگان | عده منتخبین درجه اول | محل انتخاب درجه اول | عده انتخاب شوندگان در درجه اول در هر محل |
|---|---|---|---|---|---|
| طهران و توابع | طهران | ۱۵ | ۴۵ | محله دولت<br>محله سنگلج و شهر نو<br>محله عودلاجان<br>محله چالمیدان<br>محلهٔ بازار | موافق تعیین انجمن نظارت |
| | تبریز | ۱۹ | ۵۷ | شهر تبریز | ۲۶ |
| | | | | ارومیه | ۵ |
| | | | | خوی | ۴ |
| | | | | دیلمقان | ۱ |
| | | | | ماکو | ۱ |
| | | | | مراغه | ۲ |
| | | | | بناب | ۱ |
| | | | | میان دواب | ۱ |
| | | | | ساوجبلاغ | ۲ |
| | | | | دهخوارقان | ۱ |
| | | | | مرند | ۱ |
| | | | | اهر | ۲ |
| | | | | اردبیل | ۴ |
| | | | | مشکین | ۱ |
| | | | | آستارا | ۱ |
| | | | | خلخال | ۱ |
| | | | | سراب | ۱ |
| | | | | میانج | ۱ |
| | | | | صابن قلعه | ۱ |
| شاهسون آذربایجان | به تعیین وزارت داخله | ۱ | به تعیین وزارت داخله | به تعیین وزارت داخله | به تعیین وزارت داخله |

| حوزه انتخابیه | مرکز حوزه | عدهٔ نمایندگان | عده منتخبین درجه اول | محل انتخاب درجه اول | عده انتخاب شوندگان درجه اول در هر محل |
|---|---|---|---|---|---|
| خراسان | مشهد مقدس | ۱۱ | ۳۳ | شهر مشهد | ۱۲ |
| | | | | قوچان | ۳ |
| | | | | بجنورد | ۲ |
| | | | | درجز | ۱ |
| | | | | جام وباخرز | ۱ |
| | | | | نیشابور | ۳ |
| | | | | سبزوار | ۴ |
| | | | | خاف | ۱ |
| | | | | ترشیز | ۱ |
| | | | | تربت حیدری | ۳ |
| | | | | تون | ۱ |
| | | | | طبس | ۱ |
| سیستان و قاینات | بیرجند | ۱ | ۳ | نصرت آباد سیستان | ۱ |
| | | | | بیرجند | ۲ |
| فارس | شیراز | ۸ | ۲۵ | شهر شیراز | ۱۰ |
| | | | | کازرون | ۲ |
| | | | | بهبهان | ۳ |
| | | | | تبریز | ۱ |
| | | | | آباده | ۱ |
| | | | | لار | ۳ |
| | | | | فسا | ۱ |
| | | | | جهرم | ۱ |
| | | | | کله دار | ۱ |
| | | | | دارابکرد | ۱ |
| قشقائی | به تعیین وزارت داخله | ۱ | بتعیین وزارت داخله | بتعیین وزارت داخله | بتعیین وزارت داخله |
| ایلات خمسه | | ۱ | ایضا | ایضا | ایضا |

| حوزه انتخابیه | مرکز حوزه | عده نمایندگان | عده منتخبین درجه اول | محل انتخاب درجه اول | عده انتخاب شوندگان درجه اول در هر محل |
|---|---|---|---|---|---|
| بنادر و جزایر | بوشهر | ۲ | ۶ | بوشهر | ۲ |
| | | | | برازجان دشتی و دشتستان | ۱ |
| | | | | بندر عباس | ۱ |
| | | | | بندرخمیر وجزایر | ۱ |
| | | | | بندر لنگه | ۱ |
| کرمان | کرمان | ۵ | ۱۵ | شهر کرمان | ۸ |
| | | | | رفسنجان | ۲ |
| | | | | سعیدآباد سیرجان | ۱ |
| | | | | خبیص | ۱ |
| | | | | راور | ۱ |
| | | | | زرند | ۱ |
| | | | | اقطاع وافشار | ۱ |
| بلوچستان بم و نرماشیر | بم | ۱ | ۳ | بم | ۲ |
| | | | | بلوچستان | ۱ |
| استراباد | استراباد | ۱ | ۳ | شهر استراباد | ۳ |
| ترکمان | به تعیین وزارت داخله | ۱ | به تعیین وزارت داخله | به تعیین وزارت داخله | به تعیین وزارت داخله |
| اصفهان | شهر اصفهان | ۳ | ۹ | شهر اصفهان | ۵ |
| | | | | قمیشه | ۱ |
| | | | | نجف آباد | ۱ |
| | | | | قهپایه | ۱ |
| | | | | اردستان | ۱ |
| بختیاری | به تعیین وزارت داخله | ۱ | به تعیین وزارت داخله | به تعیین وزارت داخله | به تعیین وزارت داخله |

| حوزه انتخابیه | مرکز حوزه | عده نمایندگان | عده منتخبین درجه اول | محل انتخاب درجه اول | عده انتخاب شوندگان درجه اول در هر محل |
|---|---|---|---|---|---|
| بروجرد | بروجرد | ۲ | ٦ | بروجرد | ٦ |
| خمسه و طارم | زنجان | ۲ | ٦ | زنجان<br>ابهر<br>طارم | ۴<br>۱<br>۱ |
| ساوه و زرند | ساوه | ۱ | ۳ | ساوه<br>زرند | ۲<br>۱ |
| سمنان و دامغان | سمنان | ۱ | ۳ | سمنان<br>دامغان | ۲<br>۱ |
| شاهرود و بسطام | شاهرود | ۱ | ۳ | شاهرود<br>بسطام | ۲<br>۱ |
| عراق | سلطان آباد | ۲ | ٦ | سلطان آباد<br>آشتیان<br>تفرش | ۴<br>۱<br>۱ |
| عربستان | شوشتر | ۳ | ۹ | شوشتر<br>دزفول<br>محمره وعشایر<br>بندر ناصری | ۲<br>۳<br>۳<br>۱ |
| فیروزکوه و دماوند | دماوند | ۱ | ۳ | فیروزکوه<br>دماوند | ۱<br>۲ |
| قزوین | قزوین | ۲ | ٦ | قزوین<br>طارم سفلی<br>خوئان<br>طالقان | ۳<br>۱<br>۱<br>۱ |
| قم | قم | ۱ | ۳ | شهر قم | ۳ |

| حوزه انتخابیه | مرکز حوزه | عده نمایندگان | عده منتخبین درجه اول | محل انتخاب درجه اول | عده انتخاب شوندگان درجه اول در هر محل |
|---|---|---|---|---|---|
| کاشان نطنز جوشقان | کاشان | ۲ | ۶ | کاشان | ۴ |
| | | | | جوشقان | ۱ |
| | | | | نطنز | ۱ |
| کردستان | سنندج | ۳ | ۹ | سنندج | ۴ |
| | | | | سقز | ۲ |
| | | | | بانه | ۱ |
| | | | | اورامان | ۱ |
| | | | | مریوان | ۱ |
| کرمانشاهان | کرمانشاهان | ۳ | ۹ | کرمانشاه | ۶ |
| | | | | سنقر | ۲ |
| | | | | کنکاور | ۱ |
| گروس | بیجار | ۱ | ۳ | بیجار | ۳ |
| گلپایگان و خوانسار کمره محلات | گلپایگان | ۲ | ۶ | گلپایگان | ۶ |
| | | | | خونسار | ۱ |
| | | | | کمره | ۱ |
| | | | | محلات وسایر البلوك | ۲ |
| گیلان و طوالش | رشت | ۵ | ۱۵ | رشت | ۶ |
| | | | | انزلی | ۲ |
| | | | | لاهیجان | ۲ |
| | | | | رودبار ودیلمان | ۱ |
| | | | | لنگرود | ۱ |
| | | | | فومن | ۱ |
| | | | | کرگانرود | ۱ |
| | | | | طالش دولاب | ۱ |

| حوزه انتخابیه | مرکز حوزه | عده نمایندگان | عدهٔ منتخبین درجه اول | محل انتخاب درجهٔ اول | عدهٔ انتخاب شوندگان درجهٔ اول در هر محل |
|---|---|---|---|---|---|
| لرستان | خرم آباد | ۲ | ٦ | خرم آباد<br>پشت کوه | ۴<br>۲ |
| مازندران و تنکابن و سواد کوه | ساری | ۴ | ۱۲ | ساری<br>بارفروش<br>آمل<br>تنکابن<br>سواد کوه<br>اشرف<br>مشهد سر<br>بلده نور | ۲<br>۳<br>۱<br>۲<br>۱<br>۱<br>۱<br>۱ |
| ملایر نهاوند تویسرکان | دولت آباد | ۲ | ٦ | دولت آباد<br>نهاوند<br>تویسرکان | ۳<br>۲<br>۱ |
| همدان اسداباد | همدان | ۲ | ٦ | همدان<br>اسد آباد | ۵<br>۱ |
| یزد و توابع | یزد | ۳ | ۹ | یزد<br>نائین<br>شهر بابك<br>اردکان<br>عقدا | ۴<br>۲<br>۱<br>۱<br>۱ |
| ملل متنوعه<br>ارامنه<br>کلدانی<br>زردشتی<br>کلیمی | | <br>۱<br>۱<br>۱<br>۱ | | | |

بسمه تبارک و تعالی

جناب سعد الدوله رئیس الوزراء نظامنامه انتخابات مبعوثین که بر حسب ارادهٔ علیه ما در کمیسیون مخصوص ترتیب داده شده و مشتمل بر شصت و سه ماده میباشد صحیح است فوراً بدهید بطبع رسانده و منتشر نمایند وزیر داخله نیز بلا فاصله درصدد تهیه لوازم انتخابات در طهران و ولایات باشد

۱۲ جمادی الاخره ۱۳۲۷

محمد علی شاه قاجار

# بند سوم :

# دوره تقنینیه دوم

# قسمت اول

# قوانین

# قانون (*)
# انحصار نمك
## مصوبه سوم ربیع الاول ۱۳۲۸

ماده اول — انحصار استخراج و فروش نمك در سر معادن اعم از سنگی و آبی در کلیه ممالك محروسه ایران با دولت است

ماده دوم — هر گاه یکی از معادن دائره قبل از انحصار در اراضی ثابت الملکیه مالك معینی واقع شده و در تصرف دولت نبوده باشد باید صاحب ملك آن معدن را بقیمت عادله سابقه بدولت بفروشد ویا آنکه دولت معادل متوسط مبلغی که در پنج سال اخیر قبل از انحصار صاحب ملك از آن معدن استفاده مینموده است همه ساله بصاحب ملك عاید دارد

ماده سوم ــ اگر معدن تازه دراراضی ثابت الملکیه اشخاصی کشف شد مالك همان اراضی معدن را تا دو برابر قیمت عادله جریمانه قبل از کشف بدولت خواهد فروخت و الا آن شخص حق دائر کردن آن را نخواهد داشت

ماده چهارم ــ برای اداره کردن معادن نمك وزارت فوائد عامه تشکیل اداره مرکزی در طهران و ایجاد شعب در ولایات خواهد نمود

(*) این قانون بموجب قانون مصوبه سوم جمادی الثانیه ۱۳۲۹ الغاشده است

ماده پنجم ـ کلیه مخارج استخراج نمك بعهده دولت است .

ماده ششم ـ قیمت نمك در سر معدن از قرار یکهزار مثقال یکهزار دینار خواهد بود .

ماده هفتم ـ برای جلوگیری و منع قاچاق وزارت فوائد عامه نظامنامه لازمه اینکار را تدوین نموده بموقع اجرا خواهد گذاشت .

ماده هشتم ـ برای جلوگیری از ترقی قیمت نمك وزارت فوائد عامه در نقاطی که صلاح می داند تاسیس انبار برای ذخیره داشتن نمك خواهد نمود .

ماده نهم ـ عایدات خرج در رفته اداره نمك هرچه میشود باصورت مرتبی از کلیهٔ عایدات و مخارج اداری آن درراس هر ماه تسلیم وزارت مالیه خواهد شد .

ماده دهم ـ وزارت فوائد عامه کلیه معادن نمك حوزه طهران را تا ده روز بعد از تاریخ اعلان این قانون از حالت حالیه که اجاره و استیجار است خارج نموده و بشکل اداره امانی عمل خواهد نمود و در معادن نمك سایر ولایات نیز درظرف سه ماه این ترتیب معمول خواهد شد .

# قانون
# مالیات بلدی
## نو اقل

# قانون مالیات بلدی

## بر وسایط نقلیه

### مصوبه پنجم شهر ربیع الاول ۱۳۲۸

ماده اول — فقره اولی مالیات هائی که برای مصارف بلدیه در بلاد ایران هر ماهه از وسایط نقلیه دریافت خواهد شد بقرار ذیل است

۱ - درشکه مطلقا دوازده قران ۲ - کالسکه ولاند و مطلقا پانزده قران ۳ - چهار چرخه بار کش چهار قران ٤ - دو چرخه بار کش دو قران و ده شاهی ٥ - دلیجان وامنی بوس پانزده قران ٦ - چرخهای دستی سیار مخصوص کسب یکقران ۷ - اتوموبیل پنج تومان ۸ - واگون اتوموبیل هر یکی سه تومان ۹ - کاری یك تومان ۱۰ - دو چرخه سواری پنج قران ۱۱ - و او سیپد دو قران ۱۲ - ولوسیپد بخاری ( موتوسیکل ) پنج قران ۱۳ - اسب وقاطر وشتر اعم از اسب کالسکه ودرشکه و کاری سواری یاباری دوقران ۱٤ - الاغ سواری یك قران - ۱٥ - الاغ باری ده شاهی ۱٦ - کاو عرابه کش یك قران .

فقره ثانیه مالیاتهائیکه برای مصارف مزبوره از وسایط نقلیه که از خارج داخل شهر میشود درهر دفعه ورود دریافت خواهد شد بقرار ذیل است

۱ - از هر کاری بدون ملاحظه عده اسب چهار قران ۲ - دو چرخه بار کش بدون ملاحظه عده اسب دوقران ٤ - کالسکه ودرشکه بدون ملاحظه عده اسب سه قران ٥ - اتومبیل یك تومان ٦ - واگون اتوموبیل شش قران ۷ - دلیجان چهار قران ۸ - کاو بار کش و الاغ سه شاهی قاطر و

اسب ویابو پنجشاهی شتر شش شاهی

ماده دوم — انجمن بلدی هر شهری از بلاد ایران اگر صلاح و مقتضی بدانند حق دارد کسور اعشاری اضافی (یعنی چند صدیك) یا تومان شمار نسبت باصل مالیات بلدی وسایط نقلیه برای همان شهر تصویب نموده بتوسط حاکم بوزیر داخله پیشنهاد کند که پس از تصدیق بصورت لایحه قانونی بمجلس تقدیم نماید

ماده سوم — تادیه مالیات های مذکوره در فقره اولی از ماده(۱) بموجب قبض و بلیط مخصوص خواهد بود که مدت اعتبار آن در بلیط مصرح است مالها وچهار پایان مذکوره در فقره ثانیه از ماده اولی هم که از اطراف شهر ها بشهر تردد می کنند میتوانند در هرماهی یکمرتبه مطابق وسایط نقلیه مذکوره در فقره اولی از ماده یك مالیات داده واز اداره بلدیه قبض وبلیط ماهیانه برای خود تحصیل نمایند وسایط نقلیه که دارای بلیط ماهیانه باشند در حین دخول و خروج بشهر از تادیه مالیات دخولیه مذکوره در فقرهٔ ثانیه ماده (۱) معاف خواهند بود

ماده چهارم — کالسکه ودرشکه وامثال آنها که اسقاط شده ویا مثل مال التجاره برای فروش گذاشته اند از مالیات بلدی معاف خواهند بود ولی باید اداره بلدیه قبلا چرخ آنها را بسته ومهر سربی کند وهر وقت صاحب آلات مزبوره بخواهد آنها را بکار بیندازد و بفروشد باداره بلدیه اطلاع میدهد که مهر خود را بردارد و از آن روز تادیه مالیات خواهد نمود وحق مهر کردن اداره بلدیه در هر مرتبه دوقران خواهد بود

ماده پنجم — هرکس از تادیه مالیات های مزبوره درظرف مدتی

که بلدیه معین می کند امتناع و تخلف نماید در دفعه اولی بعلاوه یك ثلث و در دفعات بعد ضعف مبلغ اصل از او دریافت خواهد شد

ماده ششم — مالیاتهای مذکوره درمواد فوق بتوسط مباشرین اداره بلدیه وصول شده وبرطبق دستور العملهای انجمن بلدی که موافق قوانین خواهد بود درتحت نظارت انجمن بلدی خرج خواهد شد

ماده هفتم — صاحبان و سایط نقلیه مکلفند براینکه خودشان باداره بلدیه عده وسایط نقلیه خودرا از هرقبیل بعد از اعلان ادارهٔ مزبوره در مدت مهلتی که خود اداره معین میکند اظهار نموده بلیط ماهیانه دریافت کنند در صورت تخلف از مضمون این ماده و تاخیر اظهار تایکماه ضعف مبلغ بدهی او دریافت میشود .

ماده هشتم — وسایط نقلیه که از مالیات معافند بقرار ذیل است

۱ - وسایط نقلیه مخصوص سلطنت ودولت ۲ - وسایط نقلیه مخصوص مامورین سیاسی دول خارجه ۳ - وسایط نقلیه عسکریه ازهر قبیل ٤ - وسایط نقلیه متعلقه بخدمات صحیه ٥ - وسایط نقلیه مخصوص بخدمات بلدیه

ماده نهم — این قانون درهرمحل ده روز بعد از اعلان آن بموقع اجرا گذاشته میشود

تبصره — در مواردیکه نوشته شده است ( بدون ملاحظه عده اسب ) مقصود آنست که مالهائیکه به گاری و دو چرخه و غیره بسته شده است مالیات علیحده گرفته نمیشود مگر درصورتیکه بگاری و دلیجان و کالسکه و درشکه زیاده از چهار مال و بچهار چرخه زیادتر از دومال و بدوچرخه زیادتر ازیك مال بسته شود که در آن موارد از مالیات زیادی موافق جزء هشتم فقره ثانیه مالیات اخذ میشود .

# قانون
# حمل اسلحه

۲۱ ربیع الاول ۱۳۲۸

# قانون حمل اسلحه

## مصوبه شنبه ۲۱ ربیع الاول ۱۳۲۸

مادهٔ اول — هیچکس نباید درشهر ها هیچ نوع اسلحه ناریه باخود حمل نماید .

ماده دوم — طبقات نظامی فقط درهنگام ماموریت خدمت نظامی ودر مواقع مشق اسلحه گرفته وبعد ازختم ماموریت مذکور یاعملیات نظامی اسلحه ناریه خودرا درمراکز مقرر خواهند گذاشت

ماده سوم — مامورین حفظ نظم و امنیت از قبیل پلیس و ژاندارم و امنیه فقط میتوانند اسلحه را که دولت برای آنها معین داشته است حمل نمایند .

ماده چهارم — اشخاصی که به قصد شکار و یا مسافرت با اسلحه میخواهند از شهر عبور نمایند باید بر حسب اجازهٔ کتبی ادارهٔ نظمیه باشد

ماده پنجم — هرگاه کسی با مواد این قانون مخالفت نماید اسلحه او ضبط وخودش از بیست و چهار ساعت الی ده روز حبس یا از یك تومان الی بیست تومان جریمه شود

ماده ششم — این قانون در ظرف یك هفته پس از تاریخ انتشار در طهران و در ظرف یك ماه در سایر بلاد بموقع اجرا گذاشته خواهد شد

# قانون

# تخفیف بستی جراید

## قانون تخفیف مخابرات واجرت پستی جراید

مصوبه شنبه دوازدهم ربیع الثانی ۱۳۲۸

ماده اول — اخبار جراید که حاوی وقایع اتفاقیه واطلاعات تجارتی وپلتیکی میباشد وفقط برای طبع ونشر در روزنامه از نقطه بنقطه مخابره میشود بنصف قیمت معموله قبول ومخابره خواهد شد

ماده دوم — اخبار تلگرافی جراید که شامل اعلانات ومطالب شخصی وتظلمات مردم باشند تمام قیمت معموله از آنها اخذ میشود

ماده سوم — اجرت پستی جراید از نقطه بنقطه دیگر در داخله اعم از یك نمره یا بسته نصف قیمت معمولی دریافت میشود

# قانون

واجع بروده

مصوبه پنجشنبه ۱۷ ربیع الثانی ۱۳۲۸

# قانون راجع بروده

مصوبه پنجشنبه ۱۷ ربیع الثانی ۱۳۲۸

ماده اول — روده و کپون و زه متصل بروده کلیه ذبایح در تمام مملکت بعنوان مالیات متعلق بدولت است

ماده دویم — هرگاه محقق شود که کسی بدون اجازه دولت روده و کپون وزه فروخته است ضعف قیمت از فروشنده دریافت خواهد شد

ماده سوم — کسانیکه برای مصارف داخلی روده وزه و کپون لازم داشته باشند در ابتیاع حق تقدم بر سایر مشتریان دارند وفقط بصنف زهتاب دو ثلث از قیمت عادله تخفیف داده میشود

ماده چهارم — ترتیب جمع آوری روده وزه و کپون واداره این کار را وزارت مالیه مرتب خواهد نمود

ماده پنجم — این قانون در هر محل ده روز پس از اعلان بموقع اجرا گذارده خواهد شد

# متمم قانون وظایف

# متمم قانون وظائف

مصوبه ۲۶ ربیع الثانی سنه ۱۳۲۸

ماده اول — حقوق دیوانی متوفی هر مبلغی که زیاده از دو هزار تومان باشد ضبط خزانه دولت شده فقط دو هزار تومان آن موافق مواد ذیل بین ورثه تقسیم وتا پانزده سال در حق آنها برقرار خواهد بود

ماده دوم — از یك الی پانصد تومان موافق قانون وظائف نصف بلا کسر آن در حق ورثه برقرار میشود

ماده سوم — از پانصد و یك تومان الی یك هزار تومان هر قدر باشد ثلث بلا کسر آن بر نصف پانصد تومان اول اضافه خواهد شد

ماده چهارم — از یك هزار ویك تومان الی یك هزار وپانصد تومان هر مبلغی که باشد ربع بلا کسر آن بر نصف اول وثلث ثانی افزوده خواهد شد

ماده پنجم — از یکهزار و پانصد ویك تومان الی دو هزار تومان هر مبلغی که باشد خمس بلا کسر آن بر نصف و ثلث و ربع فوق الذکر اضافه می شود

ماده ششم — تقسیم آنچه در حق ورثه بر قرار میشود موافق مواد سوم وچهارم وپنجم قانون وظائف خواهد بود

ماده هفتم -- در صورتیکه وراث حقوق دیوانی شخصی داشته باشند سهم هر یك از وراث ذکور که بعلاوه حقوق شخصی متجاوز از ششصدو

چهل و یك تومان وسهم هر یك از وراث اناث که بعلاوه حقوق شخصی متجاوز از سیصد وبیست تومان باشد تفاضل از سهم ارثی آن وارث کسر میشود واگر حقوق شخصی وارث ذکور ششصدو چهل ویك تومان ویابیشتر وحقوق شخصی اناث سیصد و بیست تومان یا بیشتر باشد از حقوق متوفی چیزی باوداده نمیشود

ماده هشتم — حقوق جنسی متوفی هر مقدار باشد وزارت مالیه بقیمت متوسط پنجسال اخیر در محل آن را تسعیر نموده و در جزو مبلغ نقدی مذکور در ماده اول محسوب وبین ورثه تقسیم میشود در صورتیکه حقوق دیوانی متوفی منحصر بجنس باشد قیمت آن موافق مواد فوق بین وراث تقسیم می شود

ماده نهم — این قانون از روز اعلان آن بموقع اجرا گذاشته میشود وبکلیه حقوق متوفیاتی که از تاریخ ذیقعده ۱۳۲٤ ببعد واقع شده وزائد بر پانصد تومان بوده ومجلس شورای ملی تا کنون قرار قطعی در آن باب نداده است نیز تعلق می گیرد

# قانون

قبول و نكول بروات تجارتی

مصوبه جمادی الاولی ۱۳۲۸

# (*) قانون قبول ونکول بروات تجارتی

## مصوبه پنجشنبه ۹ جمادی الاول ۱۳۲۸

ماده اول -- چون باب برات باب حواله است و شخص برات کننده درمقابل ذمه مشغول خود حواله میکند هرگاه پس از برات کردن انکار مدیونیت کند از او پذیرفته نخواهد شد .

ماده دویم -- حواله گیرنده اولی میتواند باسم کسی دیگر حواله نماید ودومی بسومی وهکذا هرچند نفر باشند در این صورت تمامی حواله‌دهندگان برای قبول برات کفیل یکدیگر یعنی در صورت پروتست برات هرلاحق بسابق خود رجوع کرده وجه برات را دریافت مینماید تابرسد به حواله کننده اولی .

ماده سوم -- شخصی که برات باو حواله شده تازمانیکه قبولی ننوشته است ذمه حواله کننده مشغول وجه آن برات است اگرچه تاریخ رؤیت آنرا نوشته باشد .

ماده چهارم -- درصورتیکه برات ورودی نبوده بدین معنی که برای‌ادای وجه‌مهلت‌قرار داده‌شده خواه‌ازحال‌رؤیت‌وخواه‌ازحال تحریر دارنده برات‌حق دارد برات را ارائه داده قبولی بنویساند یافقط تاریخ رؤیت‌را نویسانده در سروعده درصورت عدم نکول مطالبه وجه را بنماید .

(*) موافق قانون پنجشنبه ۲۶ جمادی الاولی ۱۳۲۹ مواد ۱ و ۲ و ۳ و ۷ تفسیر مادهٔ ۶ الغا شده است

ماده پنجم — هرگاه دارنده برات مطالبه قبول یا نکول نماید باید شخصی که باو حواله شده منتهی در ظرف چهل و هشت ساعت آن برات را صریحا قبول یا نکول نوشته مهر یا امضا نماید.

توضیح کسیکه باو حواله شده باید برای قبول این جمله معین را بنویسد (من این برات را یا فلان مقدار آن را قبول دارم) و برای نکول این جمله را بنویسد (من این برات را قبول میکنم)

ماده ششم — شخصی که باو حواله شده هرگاه برات را قبولی نوشت باداء وجه قبولی نوشته خود ملزم است و نباید قبول معلق بشرط باشد.

ماده هفتم — شخصیکه باو حواله شده میتواند قسمتی از مبلغ حواله حواله شده را قبولی بنویسد در این صورت بقیه وجه برات را دارنده برات میتواند پروتست نماید.

ماده هشتم — هرگاه در ظرف چهل و هشت ساعت مذکور در ماده پنجم شخصی که باو حواله شده قبولی ننوشت دارنده برات بعد از انقضای مدت مزبوره حق دارد برات را باطاق تجارت برده مطالبه پروتست آن را بنماید و اطاق تجارت تا بیست و چهار ساعت از تاریخ این مطالبه برات را پروتست میکند در محلی که اطاق تجارت رسما تاسیس نشده محکمه تجارت و در محلی که آن نیز تشکیل نشده محکمه ابتدائی حقوق و در جائی که آنهم تشکیل نشده اداره حکومت محلی عمل پروتست را انجام میدهد.

ماده نهم — پس از پروتست برات شخص ثالثی میتواند باعتبار

برات کننده اولی یا یکی دیگر از حواله کنندکان تادیه وجه حواله شده را بعهده گیرد دراینصورت شخص مذکور باید قبول خود را در پروتست نامه نوشته و امضاء نماید و قبول این شخص حق رجوع دارنده برات را بحواله کنندکان اسقاط نمی کند .

ماده دهم — در صورتی که برات پروتست شود دارنده برات مختار است که وجه برات را موافق مداول آن از برات کننده در همان محل مطالبه نماید و یارجوع بمحل صدور حواله نموده وجه برات را دریافت کند مخارج و خسارت وارده از پروتست برات بر عهده حواله کننده است مگر اینکه بموجب سند عدم ضمان خود را شرط کرده باشد .

ماده یازدهم — در صورتی که برات ورودی بوده بدین معنی که بعد از رؤیت مهلتی برای ادای وجه مقرر نشده هر گاه از حین مطالبه وجه کسیکه برات بعهده او است تا چهل و هشت ساعت ادای وجه را نکند دارنده برات حق پروتست آنرا داشته و بدون پروتست حق رجوع بحواله کننده ندارد .

ماده دوازدهم — این قانون سه ماه بعد از طبع و انتشار آن در کلیه مملکت محروسه ایران مجری خواهد شد

# قانون اداری

وزارت معارف و اوقاف

و صنایع مستظرفه

# قانون اداری

## وزارت معارف و اوقاف

## و صنایع مستظرفه

### مصوبه ۲۸ شعبان المعظم ۱۲۳۸

### فصل اول

### در ترتیب شعب ادارات مرکزی

ماده اول ــ ادارات وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه از قرار ذیل است (۱) دائره وزارت مشتمل بر وزیر و کابینه وزیر (۲) مدیر کل (۳) ادارهٔ تعلیم عمومی (٤) ادارهٔ معارف (۵) ادارهٔ اوقاف (٦) دائرهٔ تحقیقات (۷) دائرهٔ تفتیش (۸) دائرهٔ محاسبات (۹) هیئت شورای معارف

# فصل دوم

### در وظایف وزیر واعضاء ادارات

ماده دوم ــ وظایف وزیر - (۱) مسؤلیت صحت مصارف ادارهٔ هر شعبــه .

(۲) اجرای قوانین موضوعه در ترویج معارف و تصحیح امور اوقف .

(۳) تهیه اسباب تحصیلات ابتدائی مجانی اجباری و تعمیم تحصیلات متوسطه و عالیـــه .

(٤) ترتیب شعب ادارات وزارتخانه در ایالات وولایات .

(٥) حفظ ارتباط ادارهٔ معارف ایران با سایر دول .

ماده سوم — وظایف مدیر کل - (۱) مسئولیت امور اداره در نزد وزیر .

(۲) تدارك موجبات پیشرفت امور ادارات .

(۳) تصدیق مراتب لیاقت اجزاء و استحقاق آنها در نیل بمراتب و درجات عالی تر .

(٤) تعیین حدود وحقوق اجزاء و اظهار آن در راپرتهائیکه بدولت یا بمجلس شورای ملی تقدیم می شود .

(٥) ترتیب نظامنامه ها و مواظبت در اجرای آنها .

(٦) نظارت در اثاثهٔ ادارات مرکزی .

(۷) ترتیب بودجهٔ وزارت خانه .

(۸) امضای احکام و قرار داد های اداره قبل از امضای وزیر .

(۹) تصدیق راپورت های ادارهٔ که بامضای مدیران ادارات است .

(۱۰) نظارت در مالیه وزارتخانه و محاسبه آنها .

(۱۱) امضاء در موارد ذیل عوض وزیر در صورتیـــکه وزیر اجازه داده باشد . اولا در تعیین مدت اجازه مرخصی اجزاء جزو غیر از رؤساء ثانیا اجرای سیاسات ومجازات ادارهٔ در حق اجزاء جزو . ثالثا توقیف

مقرری و عزل اجزاء جزو موافق قانون تشکیلات اداره و قانون استخدام رابعا امضا وقبول مخارج ومصارفی که از صد تومان تجاوز نکنند ومبنی بر قرار نامه باشد یا سابقا بموجب دستخط یا امضای وزیر جاری شده باشد خامسا تحدید تکلیف و وظایف خدمه وزارتخانه . سادسا تهیه یاد داشت های راجعه بامور مالیه وزارت خانه که باید بدیوان محاسبات تحویل شود .

مادهٔ چهارم ــ وظایف ادارهٔ تعلیم عمومی - (۱) مراقبت در امور تعلیمات ابتدائیه ومتوسطه .

(۲) کسب اطلاع از دوران مدارس مرکزی وبلوکی و ایالات وولایات .

(۳) ترتیب راپورت های لازمه در تنظیمات مقتضیه وپیشرفت تعلیمات در مکاتب ومدارس و ترتیب لوایح در تشریح نواقص و انتشار آنها در روزنامجات .

(٤) احصاء مکاتب ومدارس مملکت واحصای شاگردان در طبقات ثلثه .

(۵) تدارك معلمین از برای فنون وعلوم وتدریس درمدارس .

(٦) ترتیب کلاس های درس برای اکابر .

(۷) تهیه وسایل برای پیشرفت کار مکاتب وطبع کتب .

(۸) ایجاد مدارس مجانی برای ایتام .

(۹) ایجاد مدارس شبانه روزی برای شاگردان خارج و داخل که بخواهند در مرکز تحصیل کرده باشند .

ماده پنجم ــ وظایف اداره معارف - (۱) مراقبت در امور تعلیمات عالیه وفرستادن شاگرد بخارجه .

(۲) تشکیل کتابخانه ومجموعه های علمی وتاریخی .

(۳) تاسیس موزه های تاریخی و علمی و صنعتی
(٤) تحصیل عتیقیات و نظارت در حفریات
(٥) نگاهداری آثار قدیمه و حفظ آنها از اندراس و فنا .
(٦) نگاهداری اشیاء نفیسه و سایر اموال امکنه مقدسه و غیر ها که ودایع ملی در آنجا هست .
(۷) تاسیس قرائت خانه و کتابخانه و مجمع های علمی و ادبی در مرکز و ایالات و ولایات .

ماده ششم ـــ وظایف اداره اوقاف - (۱) تحصیل صورت صحیح از وقف نامه‌ها و موقوفات مرکزی و ایالتی و ولایتی و بلوکات در کل ممالک ایران
(۲) نظارت کلیه بر اعمال متولیان و نظار و تفتیش در وصول و ایصال عایدات و اوقاف و ممانعت از حیف و میل اولیاء و مباشرین وقف و قسمت باغبان و منافع موقوفات و تدارک موجبات آبادی آنها .
(۳) اداره کردن موقوفاتیکه تولیت آنها مستقیما راجع بشخص سلطان عصر یا دولت است
(٤) مراقبت در صرف عایدات اوقاف بمصارف مخصوصه خودش حسب ما اوقفها اهلها .
(٥) اهتمام در صرف منافع موقوفاتیکه مصرف معین ندارد و باید در مطلق بریات صرف شود در مصارف تعلیمات و فوائد عمومیه .
(٦) اداره کردن موقوفاتی که متولی مخصوص ندارد بموجب اذن ازطرف یکی از حکام شرع .

ماده هفتم وظایف اداره تحقیقات - (۱) تسویه اختلافات بین متولی و نظار اوقاف و رجوع بعدلیه درصورت لزوم .

(۳) تحقیق جمع و خرج وعایدی اوقاف مختلفه .

(٤) تحقیق و تمیز املاك موقوفه از املاك شخصی .

ماده هشتم — وظایف دائره تفتیش - (۱) تفتیش درمدارس ابتدائیه و متوسطه و عالیه و ملاحظهٔ نظافت و حفظ صحت آنها .

(۲) تفتیش در اجرای نظامنامها ومحاسبات و عایدات و کیفیت جریان امور در کلیه ادارات وزارتخانه .

(۳) تقدیم راپورتهای هفتگی وماهیانه و سالیانه از اوضاع مدارس و اوقاف و پیشرفت کار تعلیمات و کتب رایجه درمکاتب وکیفیت امورسایر ادارات وزارتخانه .

ماده نهم — وظائف دائرهٔ محاسبات - (۱) ترتیب ونگاهداری کتب و دفاتر و اوراق لازمه برای حقوق اجزاء وزارتخانه وحساب کلیهٔ وجوه عایده اداره معارف و اوقاف .

(۲) ترتیب صورتهای ماهیانه از برای هیئت شورای معارف وصورت های ششماهه در روزنامه .

ماده دهم — وظایف هیئت مشاوره - (۱) حل غوامض امور معارف

(۲) تسویه اختلافات بین مکاتب و مدارس .

(۳) رد و قبول تالیفات معینه برای مدارس و مکاتب .

(٤) مشورت درتدارك نواقص تعلیمات ولوازم تحصیلات تلثه ازوجوه اعانه وغیره و ترجیح بعضی تدارکات بمقتضیات حال .

(۵) تعیین مصرف وجوه فوق العاده که برسم هدیه و اعانه میرسد و وجوه موقوفات که باختیار وزارت معارف گذارده شده باشد .

(۶) معاونت فکری بوزیر در هر نوع مسئله و مشکلی که بان هیئت رجوع شود

## فصل سوم

## ترتیب ادارات معارف و اوقاف در ولایات وایالات

ماده یازدهم — برای ایفاء بوظایف مذکوره علاوه برادارات مرکزی در ایالات و ولایات نیز شعبه‌ها برحسب لزوم تاسیس میشود (*)

---

ماده دوازدهم — ضمیمه این قانون درجلسه سه‌شنبه ۲۹ جمادی‌الاخری ۱۳۲۹ تصویب شده است

# قانون

## ایجاد روزنامه رسمی

# قانون ایجاد روزنامه رسمی

مصوبه ۱۴ شهر شوال المکرم ۱۳۲۸

ماده واحده - در تحت مراقبت ونظارت وزارت داخله بمخارج دولت در پای تخت روز نامه رسمی ایران تاسیس میشود که حاوی خواهد بود دستخط های سلطنتی واحکام وزارت خانها واعطای امتیاز و شؤنات و عزل ونصب ها وقوانین موضوعه وصورت مشروح جلسات دار الشورای ملی وهر گونه مطالب رسمی دیگر دولت را

# قانون

راجع بحفظالصحه وابله كوبى ـــ

# قانون راجع بحفظ الصحه و آبله کوبی

مصوبه سه شنبه پنجم شهر ذیقعدة الحرام ۱۳۲۸

ماده اولی — از مالیات وسایط نقلیه تومانی یك قران برای اصلاح امور حفظ الصحه وبالخاصه تعمیم آبله کوبی وتقسیم (سرم) کاو دردیفتری بطور مجانی تخصیص میشود

ماده ثانیه — وجوهی که از این ممر حاصل می گردد بمجلس حفظ الصحه رسمی مرکزی دولت داده میشود که بنظارت وتصویب مجلس مذکور در تمام مملکت بمصرف برسد

# قانون

## محاسبات عمومی

# قانون محاسبات عمومی

مصوبه جلسه ۲۱ صفر ۱۳۲۹

ماده ۱ — بودجه دولت سندی است که معاملات دخل وخرج مملکتی برای مدت معینی در آن پیش بینی وتصویب شده باشد . مدت مزبوره را سنهٔ مالیه می گویند وعبارت است از یك سال شمسی .

ماده ۲ — دوره عمل عبارت از مدتی است که قانون برای جریان معاملات بودجهٔ یك سنه مالیه معین می نماید مدت مزبوره برای تشخیص و حواله مطالبات دائنین دولت تا روز آخر ماه سیم سال بعد است و برای ختم اعمال دائر بدریافت عایدات وپرداخت مخارج تا روز آخر سال بعد است .

ماده ۳ — مقیاس زمان بعد از این در محاسبات دولتی سالهای شمسی و ماه های شمسی (بروج) خواهد بود .

ماده ٤ — هر گاه دائنین دولت تا روز آخر دوره عمل بمقام مطالبه حقوق خود بر نیایند حوالجاتی که در وجه آنها صادر شده است باطل می شود بدون اینکه بحقوق ثابته خللی برسد یعنی آن حوالجات برای دوره عمل بعد تجدید می شود .

ماده ۵ — اعتباراتی که کل یا جزو آن تا روز آخر سنه مالیه موقع خرج پیدا نکرده باشد ازبودجه بر گشت خواهد کرد همچنین است اعتباراتی که موقع خرج پیدا کرده لیکن کل یا جزو آن در مواعد مقرره تشخیص یا حواله نشده باشد ولی این اعتبارات قسم اخیر را پس از بر گشت از

بودجه بدوره عمل بعد میتوان انتقال داد .

مراد از اعتبارات وجوهی است که قبلا برای خرج معینی پیش بینی وتصویب شده باشد .

ماده ٦ — اعتباراتی که برای مخارج یك سنه مالیه معین شده است نباید بمصرف مخارج سنه مالیه دیگر برسد .

## تهیه بودجه

ماده ۷ — همه ساله هر وزیری باید بودجه مخارج وزارتخانه خود را برای سنه آتیه حاضر نموده در ظرف سه ماه اول سال بوزارت مالیه بدهد .

ماده ۸ — وزیر مالیه باید تمام این بودجها را در یك مرکز جمع و بودجه عایدات را نیز بانها ضمیمه کرده بودجه کل دولت را تکمیل و تنظیم نماید .

ماده ۹ — این بودجه کل در اوایل نیمه آخر سال برحسب دستخط همایونی برای سال بعد پیشنهاد مجلس شورای ملی خواهد شد

## تصویب بودجه

ماده ۱۰ -- مجلس شورای ملی لایحه قانونی بودجه کل را در نیمه آخر سال در تحت شور و مباحثه در آورده و منتهی تا پانزده روز قبل از عید نوروز تصویب مینماید و پس از آنکه بودجه کل از تصویب مجلس شورای ملی گذشت حکم قانون سالیانه مالیه پیدا میکند .

## بودجه عایدات

ماده ۱۱ — هیچ مالیاتی وضع و دریافت نمیشود مگر اینکه مجلس شورای ملی آنرا تصویب و اعلیحضرت همایونی امضا کرده باشد .

هیچگونه مالیات مملکتی وعایدات دولتی دریافت نمیشود مگر بدستیاری مباشرین وتحصیل داران خزانه دولتی وموافق عنوانی که قانونامقررشده باشد

ماده ۱۲ — جز مالیاتهائیکه بموجب قانون سالیانه بودجه تصویب میشود اخذ هر گونه مالیات دولتی دیگر بهر اسم ورسم که باشد ممنوع است عمالیکه امر باخذ این قبیل مالیاتهای ممنوعه بدهند و اشخاصیکه فهرست و تعرفه واسناد آنرا بسازند و کسانیکه متصدی وصول آن بشوند درشمار سارقین اموال دولت محسوب شده وازطرف دولت قانونا تعقیب ومجازات خواهند شد .

## بودجه مخارج

ماده ۱۳ — وزراء میتوانند علاوه برماخذ اعتباراتی که در جزو بودجه برای آنها منظور شده است خرجی کرده ویا عملی را متصدی شوند که موجب خرج خارج از اعتبارات معینه باشد مگر اینکه از طرف مجلس شورای ملی برای ادای آن مخارج اعتبارات اضافی داده شده باشد .

ماده ۱٤ — هیچ وزیری نمی تواند بدست آویز محل مخصوص برمیزان اعتبارات اداه خود بیفزاید

ماده ۱۵ — وزیر مالیه نمیتواند علاوه برماخذ اعتبارات وزارت خانه نادیه وجهی را اجازه دهد .

ماده ۱۶ — بودجه مخارج بارعایت تقسیم بفصول و مواد پیشنهاد مجلس شورای ملی خواهد شد .

ماده ۱۷ — بودجه هروزارتخانه ماده بماده ازطرف مجلس شورای ملی تصویب میشود .

ماده ۱۸ — اعتباراتی را که درمواد قانون بودجه معین شده است از یك ماده بماده دیگر نمیتوان انتقال داد .

ماده ۱۹ — مخارج راجع بهیئت اجزاء ومامورین (پرسنل) واثاثیه هر وزارتخانه باید بکلی ممتاز و منفصل از یکدیگر پیشنهاد شود .

ماده ۲۰ — کلیه حقوق دیوانی بهر اسم ورسم که باشد باید در کتابچه علیحده مرتب شده جزو شعبه دیون عمومیه و مستمریات تقاعدی وزارت مالیه باشد .

ماده ۲۱ — شعبه دیون عمومیه درمقابل وزارت مالیه مسؤل اجرا و تطبیق قوانین متعلقه بحقوق مزبور خواهد بود و هر سال یك حساب سالیانه از اضافات و موضوعات که درعرض آن سال بدفتر کل وارد شده بدفتر محاسبات خواهد داد .

ماده ۲۲ -- حقوق مذکور درماده ۲۰ و ۲۱ پس از طبع وتوزیع بودجه سال اول در آتیه همه ساله بشرح و جزو در بودجه قلمداد نشده فقط میزان کل آن با تعیین تفاوتی که نسبت بسال قبل حاصل شده است درج خواهد گردید .

ماده ۲۳ -- تمام معاملات دولتی ازخرید و فروش و اجاره واستیجار

و مقاطعه وغیره باید باطلاع عموم و بترتیب مزایده و مناقصه صورت پذیرد سوای مستثنیاتی که قانون می کند .

ماده ۲۴ — در موارد ذیل معاملات دولتی ممکن است بدون اطلاع و ترتیب مزایده و مناقصه صورت بگیرد .

(۱) معاملاتی که به ملاحظه صرفه و صلاح دولت باید مستور بماند .

(۲) نسبت بخرید اشیائی که منحصر بفرد باشد .

(۳) در مورد صنایع مستظرفه و امثال آن که انجام پذیر نخواهد بود مگر بدست صنعت گران مخصوص .

(٤) برای اقداماتی که بعنوان امتحان از طرف دولت بعمل میاید .

(٥) در معاملات یا اقداماتی که فوریت انجام آن در نزد هیئت دولت ثابت بوده و نتوان منتظر انقضای مدت اعلان عمومی و ترتیب مزایده و مناقصه گردید در اینصورت تا مبلغ پنجهزار تومان فقط بتصویب هیئت وزراء است و علاوه برآن با تصویب دیوان محاسبات آن معامله انجام خواهد گرفت .

ماده ۲۵ — معاملاتی که پس از اعلان در ظرف مدت معینه قانونی داوطلبی پیدا نکرده باشد و یا اینکه داوطلبان شرایطی پیشنهاد نمایند که قابل قبول نباشد دولت می تواند آن معامله را با هر کس بخواهد انجام دهد مشروط بر اینکه ازحدی که قبلا معین گردیده است تخلف نشود .

ماده ۲۶ — اعتبارات اضافی منظور نمی شود مگر بموجب قانون مخصوص .

اعتبارات اضافی بر دو قسم است فوق العاده و منضمه اعتبارات

فوق‌العاده اعتباراتی است که پیش بینی آن در قانون بودجه غیر ممکن بوده و برای تاسیسات یا احتیاجات جدیده یا بجهت توسعه تاسیسات خارج از حدود قانون بودجه لازم می شود اعتبارات منضمه اعتباراتی است که برای تکافی مخارج بعضی اموری که در بودجه پیش بینی شده است لازم می شود .

ماده ۲۷ — قانونی که اعتبارات فوق‌العاده و منضمه را معین می کند باید محل مخارج آنرا از منابع مخصوص مشخص نماید .

ماده ۲۸ -- در موقع تعطیل مجلس شورای ملی که موافق اصل هشتم قانون اساسی معین می شود اعتبارات منضمه و یا فوق‌العاده که راجع باحتیاجات جدیده باشد باید پس از مذاکره در مجلس وزراء بر حسب حکم شورای دولتی تصویب شود و تا زمانی که شورای دولتی تاسیس نشده است تصویب دیوان محاسبات کافی خواهد بود و در ظرف یك ماه اول افتتاح مجلس شورای ملی احکام مزبوره باید پیشنهاد شود تا بتصویب مجلس شورای ملی برسد .

ماده ۲۹ -- هر ماه وزیر مالیه برحسب مبلغ تقاضا شده سایر وزراء تقسیم وجوهی را که در ماه بعد میتوانند حواله کنند معین نموده بعرض ملوکانه میرساند .

## تشخیص و حواله مخارج

مادهٔ ۳۰ — تشخیص خرجیکه برخزانه دولت تحمیل می شود فقط راجع بوزرا یا اشخاصی است که از طرف وزراء مخصوصا مجاز باین امر

هستند مراد از تشخیص آنست که میزان بدهی دولت پس از رسیدگی باسناد در برابر هریك از دائنین معین شود اسناد تشخیص قرض باید حاوی دلایل حقوق دائنین دولت بوده بترتیبی که قواعد مخصوصه هر اداره معین می کند نوشته شده باشد .

ماده ۳۱ — حواله سندی است که بموجب آن دائن باید طلب تشخیص شده خود را دریافت نماید حواله وزراء بر دو قسم است حواله مستقیم و حواله اعتباری .

حواله مستقیم آنست که خود وزراء بلا واسطه در وجه یك یاچندین طلبکار دولت صادر می کنند .

حواله اعتباری سندی است که بموجب آن وزراء باشخاصیکه حواله کنندگان درجه دویم نامیده میشوند از قبیل حکام یا مامورین مخصوص اجازه می دهند تا مبلغ معینی در حق طلبکاران دولت حواله صادر نمایند این حوالجات اخیر را حوالجات ابلاغی مینامند .

ماده ۳۲ هیچ خرج دولتی تادیه نخواهد شد مگر اینکه قبلا یکی از وزراء مستقیما آنرا حواله کرده باشد یا اینکه حواله کنندگان درجه دویم بموجب حواله اعتباری وزراء حواله ابلاغی داده باشند .

ماده ۳۳ — حوالجات وزراء باید بامضای دیوان محاسبات رسیده و مبلغ آن از حدود اعتبارات معینه وتقسیمات ماهیانه خارج نباشد والاوزیر مالیه آن حواله را امضا نخواهد کرد

ماده ۳٤ -- وزرا اسناد مطالباتی را که حواله خزانه می کنند بحوالجات مستقیم ضمیمه می نمایند وهمچنین حواله کنندگان درجه دویم

اسناد را بصورت حوالجات ابلاغی که نزد تحویلداران می فرستند منضم خواهند کرد

ماده ۳۵ — وزراء خلاصه حواله مستقیم را وحواله کنندگان درجه دویم عین حواله ابلاغی را بطلبکار تسلیم می کنند که بموجب آن طلب خود را از خزانه دریافت دارند

ماده ۳۶ — هر خلاصه حواله مستقیم وهر حواله ابلاغی که بموجب حواله اعتباری صادر میشود برای اینکه در یکی از صندوقهای دولتی وجه آن پرداخته شود باید مستند باسنادی باشدکه از آن اسناد بطور صحیح و واضح معلوم شود که وجه معینی بر عهده دولت بوده وپرداخت آن حواله ذمه دولت را کلا یا جزا از دین مزبور بری خواهد ساخت .

ماده ۳۷ — تعیین اسناد مذکوره درماده فوق بسته بقرار دادوزیر مالیه با هریك از وزراست که نسبت بانواع شعبات امور اسناد لازمه را در یك فهرست معین می کنند با ملاحظه شرایط ذیل.

اولا از بابت مخارج اجراء از قبیل مواجب و مزد و حق الزحمه صورتی از اسامی آنها که مطالب ذیل را دارا باشد (ا) رتبه یاشغل (ب) خدمتی که کرده است (ج) مدت خدمت (د) حقوقیکه بموجب قوانین یا نظامنامه یا احکام بر قرار است (ه) کسوراتیکه بموجب قانون یا نظامنامه یااحکام باید موضوع شود .

ثانیا از بابت مخارج اداریه از قبیل خرید واجاره اموال منقوله وغیر منقوله وخرید مواد ضروریه معیشت ومخارج بنائی و نگهداری و مرمت کاری عمارات و استحکامات نظامی (قلعه وبرج وبارو) وطرق و شوارع و

مخارج ساخت ومرمت ومواظبت اموال منقوله وغیر منقوله (ا) سواد یاخلاصه مصدق از فرامین واحکام وزراء وقبالجات فروش واجاره نامه وقرارداد ها (ب) شرح اشیائیکه تحویل شده و حساب هائی که قطع شده و شرح تشخیص طلب .

در این مشروحه باید کاریکه انجام شده و وجهی که بر ذمه دولت است معین گردد .

## تادیه مخارج

ماده ۳۸ — وزیر مالیه باید مراقب باشدکه هرحواله مستقیم واعتباریکه در حدود بودجه بوده وبامضای دیوان محاسبات رسیده باشد و همچنین هر حواله ابلاغی که در حدود حواله اعتباری باشد در همان موعد و محلی که از جانب حواله کننده معین شده است کار سازی شود .

ماده ۳۹ — تحویلداران نمی توانند وجهی را که بصندوق آنها حواله شده نپردازند مگر وقتی که بر خود آنها محقق شود در اسناد عیب ونقصی بوده ویا صحت قبوض مشکوك باشد ویا اینکه کار وخدمتی که وجه در ازاء آن داده میشود هنوز محقق نشده است ویا انکه از حدود اعتبارات معینه یا تقسیمات ماهیانه متجاوز شده باشد .

ماده ۴۰ — در صورت عدم قبول حواله مستقیم یا ابلاغی تحویلدار مکلف است که ملاحظات خود را کتبا باورنده حواله بدهد و همان روز سوادی از ملاحظات مکتوبه برای وزیر مالیه بفرستد تا وزیر مشار الیه بلا فاصله با وزیریکه حواله راجع باداره اوست مذاکره نماید .

## (محاسبات وزراء)

ماده ۴۱ ــ وزراء در آخر هر سنه مالیه حسابهای خود را باید مطابق مواد ذیل بطبع رسانیده بنمایندگان توزیع ودرخارج منتشرنمایند .
(۱) حساب مخارج (۲) حساب عایدات (۳) محاسبات کل مالیه

## حساب مخارج

ماده ۴۲ ــ در اول هر سال هر یك از وزراء صورتی از مخارج دوره عمل منقضیه وزارتخانه خود ترتیب میدهند این حساب شامل کافه عملیاتی خواهد بود که از افتتاح تا اختتام دوره بعمل آمده است ومطالب ذیل در آن مندرج خواهد بود (۱) اعتبارات معینه (۲) مخارجی که از بابت حقوق دائنین دولت موقع خرج پیدا کرده است (۳) وجوهی که بموجب حواله پرداخته شده است (۴) تتمه مخارج که باید پرداخته شود (۵) فاضل اعتبارات بر مخارج (۶) اعتباریکه کل یا جزو آن مصرف نشده وباید بر گشت ویا بسال بعد منتقل شود مطابق ماده (۵) (۷) مقایسه مخارج مشروحه در فصول و مواد بودجه دوره عمل گذشته یامخارج مشروحه در فصول ومواد بودجه دوره قبل ازآن وتعیین اختلاف باذکرسبب آن (۸) اعتبارات قطعی دوره عمل

ماده ۴۳ ــ حسابهای دوره عمل وزراء باید بیك نمط و از روی یك قاعده ترتیب شده و عین تقسیمات فصول و مواد بودجه را بنماید -

## حساب عایدات

ماده ۴۴ ــ وزیر مالیه علاوه برصورت مخارج وزارت مالیه که

مطابق دو ماه فوق مثل سایر وزرا ترتیب میدهد صورت کلیه عایدات دولتی را که حاوی فقرات ذیل میباشد از بابت دوره عمل گذشته مرتب مینماید (۱) تخمین عایدات (۲) حقوق تحقیقی دولت از بابت عایدات و مالیات عمومی (۳) وجوهیکه وصول شده است (٤) تتمه عایدات که باید وصول شود وجوهیکه از بابت عایدات دوره عمل گذشته وصول میشود باید در جزو عایدات دوره عمل جاریه محسوب شود -

## ( محاسبات کل مالیه )

ماده ٤۵ وزیر مالیه در اول هر سنه مالیه صورت محاسبات کل ماضیه را تهیه نموده و منتهی تا چهار ماه از سال گذشته بمجلس شورای ملی و دیوان محاسبات تقدیم مینماید این حساب که مبنای اصلی لایحه قانونی تفریغ بودجه خواهد بود باید شامل تمام عملیات راجعه بوصول و مصرف وجوه دولتی وحاکی از کیفیت امور عایدات ومخارج ازاول سال تا آخر سال بوده باشد مستند این حساب مواد مشروحه ذیل است .

## اولا حساب مالیات و عایدات عمومی

این حساب بترتیب سال و دوره عمل و اقسام عایدات باید فقرات ذیل را حاوی باشد .

(ا) حقوق تحقیقی دولت (ب) وجوهیکه از این بابت وصول شده است

(ج) بقیه وجوهیکه باید وصول شود .

## ثانیا حساب مخارج عمومی

این حساب باید نسبت سال و دوره عمل و وزارتخانه و فصول و

مواد مرتب ذیل را تعیین کند.

(ا) حقوق ثابته دائنین دولت که درازای خدمات انجام یافته عرض سال است (ب) وجوهیکه از بابت این حقوق پرداخته شده است (ج) تتمهٔ مخارجی که باید پرداخته شود.

## ثالثا حساب خزانه

این حساب باید مسائل ذیل را متضمن باشد

(ا) وجوهی که مابین تحویلداران دولت رد وبدل میشود (ب) صدورو استرداد تمسکات خزانه که بوعده است مستند این حساب صورت مطالبات و دیوان اداره مالیه و صورت قروض جاریه دولت خواهد بود.

## (رابعا حساب بودجه ها)

این حساب عبارت است از یك صورتیکه کیفیت قطعی وتحقیقی دوره عمل منقضیه و کیفیت تقریبی دوره عمل جاریه درآن مصرح باشددراینحساب باید از یکطرف در جزو بودجه عایدات میان عایدات تخمینی و حقوق تحقیقی دولت باوجوهیکه از این بابت وصول شده است از طرف دیگر در جزو بودجه مخارج میان اعتبارات وحقوق حقیقی دائنین دولت باوجوهیکه بموجب حواله وابلاغ وزرا پرداخته شده است مقایسه‌بعمل آید.

ماده ٤٦ — وزیر مالیه صورتیکه جامع فقرات ذیل باشد همه ساله تهیه نموده طبع ونشر میسازد.

(ا) صورت تمام اموال غیر منقوله دولتی که مخصوص یك اداره‌دولتی یا تاسیسات عمومی است (ب) صورت تمام اموال غیر منقوله دولتی که

مخصوص یك اداره دولتی یا تاسیسات عمومی نیست (ج) شرح تغییراتی که در عرض سال در املاك سابق الذکر بهم میرسد .

ماده ۴۷ ــ صورت مذکوره در ماده قبل بضمیمهٔ صورت کلیه اموال منقوله دولتی همه ساله بعد از طبع ونشر بمجلس شورای ملی تقدیم میشود.

## رسیدگی و تفتیش اداری حسابهای وزارتخانها

ماده ۴۸ ــ حسابهائی که ازطرف وزرا طبع ونشر میشود باحسابهای کل مالیه مقابله و تفتیش خواهد شد .

ماده ۴۹ ــ وزیر مالیه در آخر هرسال باید تشکیل یك کمیسون دوازده نفری که مرکب خواهد بود از شش نفر ازنمایندگان مجلس شورای ملی سه نفر از سنا وسه نفر از دیوان محاسبات از حضور همایونی استدعا نماید تکلیف کمیسیون مزبور بقرار ذیل است .

اولا بستن و ختم نمودن روزنامه و دفتر کل وزارت مالیه در آخر سال . ثانیا مطابقه نمودن حسابهای دخل و خرجی که وزراء طبع کرده اند بادفاتر محاسبات مرکزی هریك از وزارتخانها . ثالثا مطابقه کردن صورت محاسبات کل مالیه بادفتر کل وزارت مالیه . رابعا رسیدگی بدفتر کل محاسبات بوسایلی که در دست است از قبیل مقابله دفتر مزبور با روزنامه وسایر دفاتر اداره محاسبات کل وبا نتیجه حساب محاسبین جزو . خامسا نوشتن صورت مجلسی که حاکی کیفیت امر بوده وباید طبع و به وزیر مالیه و مجلس شورای ملی داده شود .

ماده ۵۰ ــ دیوان محاسبات ماموریت دارد که درباره محاسبات

مخارج و عایدات عمومی که هر سال صاحبان جمع نقدی به دیوان مزبور می دهند موافق قانون دیوان محاسبات رسیدگی وحکم نماید .

ماده ۵۱ -- دیوان محاسبات ازروی اسناد و حساب هائی که صاحبان جمع می دهند بحساب های وزیر مالیه و سایر وزرا رسیدگی نموده و در ضمن راپورتی که بمجلس شورای ملی تقدیم می نماید مطابقت حساب های وزرا را با بودجه که از مجلس گذشته است تصریح نموده و نیز در راپورت مزبور معایبی که در محاسبات مشاهده نموده و اصلاحاتی که بنظر میاورد پیشنهاد می نماید .

## تفریغ بودجه

ماده ۵۲ -- تفریغ بودجه بموجب لایحه قانونی است که وزیر مالیه بمجلس شورای ملی پیشنهاد می کند .

ماده ۵۳ -- موقع پیشنهاد کردن لایحه قانونی تفریغ بودجه ازروز ختم دوره عمل منتهی تا پانزده ماه بعد خواهد بود .

ماده ۵٤ -- لایحه مزبوره باید شامل صورت قطعی تمام اعتبارات و عایدات ومخارج دوره منقضیه بوده نتیجه قطعی معاملات کل بودجه آنرا تصریح نماید و مستند آن صورت های ذیل است .

(۱) صورت حساب های وزراء وحساب کل مالیه (۲) صورت مجلس کمیسیون تفتیش (۳) راپورت سالیانه دیوان محاسبات

ماده ۵۵ - لایحه قانونی تفریغ بودجه بارعایت تقسیمات بفصول ومواد پیشنهاد مجلس شورای ملی خواهد شد .

## تعیین عایدات

ماده ۵٦ -- صورتی که در تحت عنوان عایدات بلایحه قانونی راجعه به تفریغ معاملات هر دوره عمل منضم خواهد شد مواد ذیل را ناطق می باشد .

(۱) برآورد عایدات (۲) حقوق ثابته از بابت مالیات وعایدات عمومی (۳) وجوهاتی که وصول شده است (٤) تتمه عایدات که باید وصول شود .

## تعیین مخارج

ماده ۵۷ -- صورتی که در تحت عنوان مخارج با رعایت تقسیمات بفصول و مواد بلایحه قانونی راجعه بتفریغ معاملات هردوره عمل ضمیمه خواهد شد مراتب ذیل را مصرح میباشد .

(۱) اعتبارات معینه (۲) حقوق ثابته داینین دولت (۳) وجوه پرداخته شده (٤) تتمه مخارجی که باید پرداخته شود .

# قانون

## دیوان محاسبات

# قانون دیوان محاسبات

## بند اول در تاسیس و تشکیل دیوان محاسبات

ماده ۱ — محل دیوان محاسبات در پای تخت مملکت است

ماده ۲ -- دیوان محاسبات مرکب است از یك رئیس کل وسه نفر رئیس محکمه وشش نفر مستشار و دوازده نفر ممیز .

ماده ۳ — دیوان محاسبات دارای سه محکمه است که هریك مرکب می باشد از یك رئیس و دونفر مستشار .

ماده ٤ -- برای دیوان محاسبات یك نفر مدعی العموم و یك نفر دفتر دار کل بترتیبی که ذکر خواهد شد معین می شود رئیس کل ومدعی-العموم و دفتر دار کل اختصاص بهیچ محکمه ندارند و در هریك ازمحاکم اولی بسمت ریاست و دومی بسمت وکالت عمومی و سومی برای هرنوع تحریرات می تواند حاضر شود .

ماده ۵ -- تحریرات و نگارشات دیوان محاسبات از قبیل مراسلات صادره و نوشتن صورت مجالس محاکم ومجالس عمومی و یاد داشت های لازمه وهمچنین ضبط دفاتر دیوان محاسبات و دفاترمذاکرات و اصل احکام و صورت حساب ها و هرنوع اسناد راجعه بان و اسناد خرج ودادن سواد مصدق احکام وصورت های مطابق با اصل بعهده اداره دفتر داری کل است .

ماده ٦ -- مجالس عمومی درمواقع لازمه از رؤساء و اعضاء محاکم

ثلاثه در تحت ریاست رئیس کل و وکالت عمومی مدعی العموم تشکیل میشود تحریرات مجالس عمومی بعهده دفتر دار کل است .

ماده ۷ -- عده اعضاء هر یك از محاکم در موقع محاکمه و دادن رای نباید کمتر از سه نفر باشد و چنانچه کمتر باشد رئیس کل باید یکی از مستشاران بمحکمه دیگررا ضمیمه اعضاء آن محکمه نماید و هرگاه کلیه محاکم مشغول کار باشند یکنفر از ممیزین که مرجع رسیدگی آن کار نبوده ضمیمه خواهد شد .

ماده ۸ -- در مجالس عمومی اگر عده اعضاء غیر از مدعی العموم از هفت نفر کمتر باشد مذاکرات معتبر نخواهد بود

ماده ۹ -- در محاکم ومجالس عمومی عده رای دهندگان باید فرد باشد و اگر زوج شود رئیس کل یکنفر از ممیزین را بترتیبی که در ماده (۷) ذکر شد ضمیمه خواهد کرد و احکام با کثریت آراء صادر میشود .

ماده ۱۰ -- درموقع غیبت رئیس کل یکی از رؤسای محاکم که مدت خدمتش بیشتراست قایم مقام اومیشود درصورت تساوی مدت خدمت ما بین رؤسای محاکم مسن ترین آنها قایم مقام رئیس کل میشوند .

ماده ۱۱ -- در موقع غیبت رؤسای محاکم یکی از مستشاران که اقدم در خدمت است بجای او مقرر خواهد شد و در صورت تساوی خدمت مابین مستشاران مسن ترین آنها قایم مقام میشود .

ماده ۱۲ -- انتخاب اعضای دیوان محاسبات موافق اصل (۱۰۱) قانون اساسی مورخه (۲۵) شعبان (۱۳۲۵) از وظایف مجلس شورای ملی

است و در موقع انتخاب وزیر مالیه عده که کمتر از دو مساوی عده که باید انتخاب شود نباشد بمجلس شورای ملی پیشنهاد می نماید و مجلس میتواند عده لازمه را از میان آن اشخاص یا از خارج انتخاب کند و باید آن اشخاص دارای شروط مقرره در ماده (۲۲) باشند .

ماده ۱۳ — مجلس شورای ملی درموقع انتخاب اعضای دیوان محاسبات ابتدا یك نفر برای ریاست کل و سه نفر برای ریاست محاکم باکثریت تامه و هیجده نفر دیگر بسمت عضویت دیوان محاسبات باکثریت نسبی انتخاب می نماید و این بیست ودو نفر از میان هیجده نفر اعضاء شش نفر را باکثریت تامه برای مستشاری انتخاب می کنند مابقی اعضاء سمت ممیزی خواهند داشت .

انتخاب رئیس کل فردی وسایر جمعی خواهد بود . در مورد انتخابات فوق هرگاه دو مرتبه اکثریت تامه حاصل نشد در مرتبه ثالث اکثریت نسبی کافی است .

ماده ۱۴ — همه ساله یك خمس از اعضاء دیوان محاسبات بطریق ذیل منفصل وعوض آنها انتخاب میشود از ابتدای سال دویم تا اول سال پنجم هر سال یك خمس از اعضاء دیوان محاسبات را مجلس شورای ملی بطور قرعه ازشغل خود منفصل وعوض آنها را بترتیبی که درماده (۱۲ و۱۳) ذکر شد انتخاب مینماید و این قرعه در ظرف مدت مذکوره بین اعضائی کشیده میشود که در ابتداء انتخاب شده اند و در اول سال ششم قسمتی که از منتخبین سال اول باقی مانده طبعا منفصل خواهند بود و از ابتدای سال هفتم ببعد همه ساله آن قسمت که پنجسال تمام داخل کاربوده اند از

خدمت منفصل وعوض آنها انتخاب جدید بعمل میاید اعضاء منفصله را می توان مجددا انتخاب کرد .

ماده ۱۵ -- تعیین مدعی العموم از طرف دولت و بموجب فرمان همایونی خواهد بود .

ماده ۱۶ -- وزیر مالیه همه ساله اسامی اعضائی را که پنجسال خدمت کرده و طبعا منفصل خواهند شد بضمیمه اسامی اشخاصی که لایق انتخاب میدانند قبلا بمجلس شورای ملی پیشنهاد می نماید .

ماده ۱۷ -- انتخاب دفتر دار کل باکثریت تامه با دیوان محاسبات است سایر اجزاء دفتر را دفتر دار کل معین نموده و با تصویب رئیس کل بشغل خود بر قرار می گردند و مسائل راجعه بترفیع رتبه و عزل آنها باظهار دفتر دار کل و تصویب رئیس کل خواهد بود .

ماده ۱۸ -- وزیر مالیه در صورت لزوم یك یا دونفر و کیل عمومی تصویب وبا فرمان همایونی منصوب خواهند شد .

ماده ۱۹ -- رئیس واعضاء واجزاء دیوان محاسبات باید قبل از شروع بکار در مجلس عمومی دیوان محاسبات قسم یاد کنند که از روی صحت و درستی بوظایف خود عمل نموده و نسبت بدولت وملت خیانت نخواهند کرد.

ماده ۲۰ ــ مسائل راجعه بعزل اعضاء دیوان محاسبات بتقاضای وزیر مالیه یا رئیس کل دیوان محاسبات با حضور اعضاء تمام محاکم مذاکره و اخذ رای شده بتوسط وزیر مالیه بمجلس شورای ملی پیشنهاد و کسب تکلیف میشود در ایام تعطیل مجلس شورای ملی اگر عضوی قابل عزل شد

موقتا از کار خارج میشود تا پس از افتتاح مجلس شورای ملی تکلیف او معلوم شود .

ماده ۲۱ — مواجب اعضاء دیوان محاسبات و دفتر دار کل و مدعی العموم در فهرستیکه ضمیمه این قانون است معین و با حقوق سایر اجزاء و مستخدمین دیوان محاسبات که عده آنها در نظامنامه داخلی معین میشود همه ساله جزو بودجه وزارت مالیه بمجلس شورای ملی پیشنهاد میشود .

ماده ۲۲ — شرایط انتخاب شدن برای عضویت دیوان محاسبات بقرار ذیل است .

(۱) تبعیت ایران (۲) سن سی لا اقل برای تمام اعضاء (۳) شرایط عمومی که برای کلیه مستخدمین ادارات دولتی معین می شود .

ماده ۲۳ — اشخاص ذیل از عضویت دیوان محاسبات محرومند مگر در صورتیکه پس از قبول عضویت دیوان مزبور از شغل خود استعفا دهند.

(۱) کسانیکه دارای شغل دولتی بوده و یا متصدی یکی از معاملات دولتی باشند .

(۲) نمایندگان مجلس شورای ملی و سنا و اعضای انجمن های ایالتی و ولایتی و بلدی .

ماده ۲۴ — اعضاء دیوان محاسبات که در زمان تعطیل مجلس شورای ملی مدت خدمتشان منقضی میشود باید بشغل خود باقی باشند تا وقتی که مجلس شورای ملی افتتاح شده و پس از آن مطابق ماده (۱٤) عمل شود .

ماده ۲۵ — هر یك از اعضاء که مستعفی یا متوفی یا معزول می شوند عوض آن را بترتیبی که در ماده (۱۲) ذکر شد مجلس شورای

ملی انتخاب مینماید ابتدای خدمت اعضائی که بجای اعضای مستعفی یا متوفی یا معزول انتخاب میشوند از ابتدای تاریخ انتخاب عضو مستعفی یا متوفی یا معزول حساب می شود .

ماده ۲۶ — هر ساله رئیس کل مستشار هر محکمه را بترتیبی بمحکمه دیگر انتقال خواهد داد که دو مستشار دو سال متوالی دریک محکمه نمانند .

ماده ۲۷ — مدعی العموم ساعی و مواظب خواهد بود که درهر موقع مراسم قانونی رعایت شود و درصورت مشاهده تخلف مراتب را بریاست کل اطلاع داده اصلاح آن را درخواست خواهد کرد .

ماده ۲۸ — هرگاه محاکم دیوان محاسبات از انعقاد جلسات اهمال نماید وبتکالیف خود عمل نکنند یاز دائرهٔ نظم خارج شوند رئیس کل بانها اخطار خواهد کرد و درصورت لزوم میتواند بمجلس عمومی رجوع نماید مدعی العموم هم در موارد فوق حق دارد مراتب را برئیس کل اطلاع داده تشکیل مجلس عمومی را تقاضا نماید .

ماده ۲۹ — در مواردیکه مجلس عمومی مطابق مواد فوق برای رسیدگی بشکایات تشکیل میشود راپورتی از اعتراضاتیکه شده و نتیجه قرارداد مجلس بتوسط وزیر مالیه بمجلس شورای ملی داده خواهد شد .

ماده ۳۰ — در صورتیکه اعضاء دیوان محاسبات در اجرای تکالیف خود اهمال ورزند یا اعمالی ازایشان مشاهده شود که باوظایف آنها منافات دارد مجلس عمومی دیوان محاسبات حق مؤاخذه وانفصال موقتی وعزل را نسبت بانها دارد ولی در صورت عزل موافق ماده (۲۰) رفتار خواهد شد.

ماده ۳۱ — در جلسات مؤاخذه را مجلس عمومی دیوان محاسبات

در نظامنامه داخلی دیوان معین خواهد کرد این درجات از دفعه ثانی ببعد مستلزم کسر مقداری از مقرری ماهیانه خواهد بود که حد اقل آن یك سدس وحد اکثر آن نصف مقرری مزبور باشد .

ماده ۳۲ — ممیزینی که در انجام امور کوتاهی مینمایند رئیس کل حق مؤاخذه از آنها خواهد داشت و در صورت تکرار باحضور رؤسای محاکم بازخواست خواهد شد .

ماده ۳۳ — اعضائی که موقتا منفصل می شوند در مدت انفصال حق مقرری ندارد .

ماده ۳٤ — اعضاء دیوان محاسبات در هیچ یك از معاملات دولتی نباید دخالت نموده یا واسطه واقع شوند .

ماده ۳۵ — مرخصی اعضاء دیوان محاسبات تاسه روز باجازه رئیس کل خواهد بود و علاوه برآن بسته باجازه مجلس عمومی است و این در صورتی است که رئیس کل و مدعی العموم تصدیق بدهند که غیبت عضویکه مرخصی می خواهد باعث تکث کار نخواهد شد .

## بند دویم حدود و وظایف دیوان محاسبات

### فصل اول

### در کلیات وظایف دیوان محاسبات

ماده ۳۷ — دیوان محاسبات موافق قوانین وقواعد مقرره در کلیه عایدات و مخارج و اموال دولت نظارت و تفتیش مینماید .

ماده ۳۸ — پس از وضع قانونی برای تضمین صاحبان جمع دیوان

محاسبات مراقب خواهد بود که صاحبان جمع مطابق شرایط مقرره تضمین شوند .

ماده ۳۹ ـ دیوان محاسبات حسابهای وزارت خانها را بترتیبی که در فصل (٤) ذکر می شود رسیدگی کرده درصورت صحت تصدیق نامه مطابقت میدهد و درباره اشخاصی که نقود دولتی ویا اجناسی را که درحکم نقود است متصدی میباشند و باید حساب خود را بدیوان محاسبات بدهند رسیدگی کرده وحکم میدهد .

ماده ٤٠ ـ دیوان محاسبات همه ساله بکلیه حسابهای بانك ها و کمپانیهای داخله وخارجه و اشخاصی که دارای امتیاز بوده وباید حقی به دولت بدهند رسیدگی و تفتیش مینماید .

ماده ٤١ ـ دیوان محاسبات میتواند از وزرا و ادارات و عمال آنها هر نوع اطلاع و اسنادیکه متعلق بعایدات و مخارج دولت است و نوشتجات وتوضیحاتیکه لازم دارد بخواهد ومیتواند مستقیما بآنها مکاتبه کند

ماده ٤٢ ـ اگر دیوان محاسبات در ضمن اجرای وظایف خود نقضی در اجرای قوانین و نظامنامههای ادارات دولتی راجع بامور مالیه مشاهده کند بوزارت خانه متبوعه آن اداره اخطار مینماید .

## فصل دوم در تفتیش مخارج

ماده ٤٣ ـ کلیه احکام راجعه بمعاملات و امتیازات وتصویب مخارج ونصب و تعیین و ترفیع رتبه و نقل و تبدیل مامورین دولتی که موجب تولید خرج می شود و برقراری مواجب و مستمری و امثال آن که بر خزانه دولت تحمیل می شود باید تماما در دیوان محاسبات ثبت و تسجیل گردد .

ماده ٤٤ — در صورتی که فرامین و احکام مذکوره در ماده فوق در دیوان محاسبات تسجیل نشده باشد دیوان مذکور باید در موقع دادن راپورت سالیانه صورت علیحده هم از مخارجی که فرامین و احکام تسجیل نشده ببودجه دولت تحمیل مینماید خارج نویس کرده بلایحه قانونی تفریغ بودجه وراپورت سالیانه منضم نماید .

ماده ٤٥ — هرگاه دیوان محاسبات در یکی از احکام و فرامین که باو پیشنهاد میشود تباینی با قوانین ونظامات موضوعه ملاحظه نماید پس از مذاکره از ثبت آن امتناع کرده و دلایل خود را بتوسط رئیس کل بوزارتخانه که مرجع آنها است ارسال میدارد در صورتیکه وزارت خانه مذکوره بدلایل دیوان محاسبات متقاعد نشد باید صورت مزبور را بمجلس وزراء پیشنهاد کند وهرگاه مجلس‌وزراء هم مقصود وزارت خانه مربوطه را تقویت کرد بدیوان محاسبات تکلیف مینماید که در آن تجدید نظر کند و در این صورت اگر دیوان محاسبات بعقیده اولیه خود باقی‌بماند احکام یا فرامین را با قید احتیاط تسجیل نموده وبلا فاصله راپورت آن‌را بمجلس‌شورای ملی تقدیم میدارد

ماده ٤٦ — مسئولیت وزراء با تسجیل‌دیوان‌محاسبات مرتفع نمیشود .

ماده ٤٧ — حوالجات مستقیم واعتباری باید بضمیمه اسناد آن بدیوان محاسبات ارائه وحواله مزبوره تسجیل شود مواقعی را که حوالجات‌بعد از تادیه باید تسجیل شود قانون معین خواهد نمود .

ماده ٤٨ — دیوان محاسبات میتواند در مرکز مستقیما و خارج از مرکز بتوسط انجمنهای ایالتی و ولایتی یا مامورین محلی ویا بتوسط اداره

تفتیش که قانونا مقرر میشود در مخارج دولتی تفتیشات بعمل آورد .

ماده ۴۹ — دیوان محاسبات باید مراقب باشد که مخارج از بودجه مصوبه تجاوز نکنند وانتقالات غیر قانونی در آن بعمل نیاید وتادیه وجوه بر وفق قوانین ونظامات مقرره باشد .

## فصل سوم در نظارت در دریافت عایدات و اموال نقدی و جنسی دولت

ماده ۵۰ — وزراء همه ساله صورت های دریافت و پرداخت وجوهی را که در امتداد دوره عمل بتوسط مامورین دولت بعمل آمده است پس از رسیدگی در ادارات خود بدیوان محاسبات میفرستند .

ماده ۵۱ — حساب صندوق تحویلداران دولتی با تعیین کلیه موجودی صندوق اعم از نقود واسناد و کیفیت آن اسناد در آخر هر سال تقدیم دیوان محاسبات میشود .

ماده ۵۲ — راپورت های مفتشین وسایر کار گذاران دولت که مامور گرفتن حساب هستند وبجاهای لازم میدهند بدیوان محاسبات داده خواهد شد و همچنین راپورت هائیکه ادارات مختلفه بوزارت مالیه داده و حساب عایدات سالیانه را تصریح و محل فاضل حساب را تعیین می کند بدیوان محاسبات داده خواهد شد .

ماده ۵۳ — راپورتها ئیکه راجع بواردات و صادرات و موجودی و رسیدگی انبار ها و مخازن دولتی است و نیز راپورت های راجعه بتمام معاملات نقدی وجنسی صاحبان جمع بدیوان محاسبات تسلیم میشود .

## فصل چهارم در معاینه و رسیدگی بحساب های وزراء

ماده ۵۴ -- صورت حسابیکه هر یك از وزراء در آخر هر دورهٔ عمل باید بدهند با محاسبات کل مالیه قبل از پیشنهاد بمجلس شورای ملی بتوسط وزیر مالیه بدیوان محاسبات داده خواهد شد .

ماده ۵۵ -- دیوان محاسبات حساب وزرا را با محاسبات کل مالیه رسیدگی کرده حاصل هر دو را جمعا و خرجا بایك دیگر مقابله و مطابقت آنها را با قوانین بودجه تفتیش و تحقیق مینماید و از طرف دیگر نتیجه کلیات وجزئیات حساب های مزبوره را با حسابهای صاحبان جمع که موافق ماده (۶۱) بدیوان محاسبات تسلیم میشود و مقایسه کرده ومعلوم می کند که موافقت دارد یا ندارد و در مواقعیکه لازم داند ریز حساب و اصل صورت حسابها را رسیدگی کرده هر گونه سندی برای اینکار لازم داشته باشد از مقامات لازمه میخواهد و پس از رسیدگی تصدیقنامه مطابقت که درماده (۳۹) قید شده است میدهد .

ماده ۵۶ -- دیوان محاسبات حسابهائی را که رسیدگی کرده بانضمام صورت مذاکره خود بوزارت مالیه میفرستند .

ماده ۵۷ -- راپورتیکه درخصوص فقرات ذیل نوشته خواهد شد بصورت مذاکرات ماده فوق ضمیمه شده بالایحه قانونی تفریغ بودجه بمجلس شورای ملی پیشنهاد میشود .

( ۱ ) ملاحظات دیوان محاسبات در باب اینکه ادارات مختلفه دولتی چگونه قواعد اداری راجعه بمالیه خود را مجری داشته اند .

(۲) تغییرات واصلاحاتیکه برای تکمیل قوانین ونظامنامه های مالیه اداری وقواعد محاسبه وجوه دولتی مقتضی میداند .

ماده ۵۸ -- رسیدگی وتصدیق حساب های وزارت خانهاو محاسبات کل مالیه و مذاکرات راجعه بلایحه قانونی تفریغ بودجه وبراپرت مذکور در ماده (۵۷) باید در مجلس عمومی دیوان محاسبات واقع شود .

## فصل پنجم درمحاکمه محاسبات

ماده ۵۹ — دیوان محاسبات دربارهٔ حسابهای صاحبان جمع نقدی دولت و اجناسی که در حکم نقود است و حساب کارگذاران دیوانی که مامور یا متصدی دریافت وپرداخت ومحافظه وجوه دولتی هستند رسیدگی کرده و حکم میدهد و نیز در ماده حسابهای خزانه داران و مامورین سایرتاسیسات عمومی رسیدگی آن را قانون محول بدیوان محاسبات کرده باشد حکم خواهد داد ونسبت بحساب صاحبان جمع اموال دولت رسیدگی کرده وتصدیق میدهد .

ماده ۶۰ — احکام دیوان محاسبات درمورد حسابهای مذکوره بدون استیناف خواهد بود .

ماده ۶۱ — حسابهای جمع و مامورین مذکور در ماده (۵۹) باید صورت حسابهای هرسنه مالیه را تادو ماه ازسال بعد بدیوان محاسبات تسلیم نمایند .

ماده ۶۲ — درموارد ذیل دیوان محاسبات رأسا حکم بتسلیم صورت

حساب خواهد کرد .

(۱) در صورتیکه در مواعد معینه صاحب جمع صورت حساب را تسلیم نکرده باشد .

(۲) در موقع انفصال صاحب جمعی از ماموریت خود .

(۳) وقتیکه در یکی از ادارات تشخیص داده میشود که صندوق صاحب جمع کسری پیداشده است .

در هر یك از این سه موقع مدتیکه باید درظرف آن صورت حساب تسلیم شود در حکم دیوان محاسبات معین خواهد شد وحکم مذکور باهتمام مدعی العموم و بتوسط اداره متبوعه صاحب جمع بمشار الیه ابلاغ میشود .

ماده ۶۳ — هر گاه مدتی که ازطرف دیوان محاسبات معین شده منقضی شود وصاحب جمع مزبور صورت حساب را تسلیم ننماید دیوان محاسبات میتواند بجرم این امر نماید تامبلغی که از نصف مواجب ومدد معاش سالیانه ویا حق الجعاله او متجاوز نباشد از مقرری آن صاحب جمع کسر شود ونیز میتواند نسبت باهمیت موقع انفصال موقتی ویا عزل دائمی او را از وزارتخانه متبوعه اش بخواهد این تنبیهات باشرایط نظارت وریاستی که ادارات دولتی نسبت بماموربن خود دارند منافات نخواهد داشت اگر چنانچه صاحب جمع بازهم از ارائه حساب امتناع نماید بحکم دیوان محاسبات حساب صاحب جمع باهتمام مدعی العموم مرتب و بدیوان محاسبات تسلیم میشود که پس از رسیدگی دربارهٔ آن حکم صادر کند هر نوع مخارجی که ازاین بابت حاصل شود بعهده صاحب جمع است .

ماده ۶۴ — در موقع رسیدگی بحساب صاحب جمعی اگر دیوان

دیوان محاسبات نظراتی داشته باشد بتوسط اداره متبوعه او موافق شرایطی که در فصل راجعه باصول محاکمات مقرر است بمحل اقامتش یامحلی که در پایتخت اختیار کرده ابلاغ خواهد شد مشار الیه میتواند مطابق قواعدی که در فصل مزبور مذکور است در ظرف پانزده روز از تاریخ ابلاغ حکم ملاحظات خود را تقدیم نماید .

ماده ٦٥ — دیوان محاسبات پس از رسیدگی بحساب در باب نتیجه آن حکم صادر میکند .

ماده ٦٦ — مدعی العموم حق دارد ازهر حسابی اطلاع بهمرساند .

ماده ٦٧ — صاحب جمع مزبور میتواند ازتاریخ ابلاغ حکم تاپانزده روز مستقیما یابتوسط اداره متبوعه خود برحکم مزبور اعتراض نماید اگر محکومیت آن شخص راجع بقسمتهائی از حساب باشد که موافق ماده (٦٤) نظرات کتبی درآن باب برای او فرستاده شده است و در ظرف پانزده روز مقرر در ماده (٦٤) ملاحظات خود را در مقابل آن نظرات اقامه نکرده این اعتراض قبول نخواهدبود حکمی که ازطرف دیوان محاسبات در باب قبول یارد اعتراض صادر میشود مانع اجرای حکم اولی نخواهد بود مگر در صورتیکه قبل از صدور حکم ثانوی دیوان محاسبات حکم بر توقیف اجرا نماید ودر چنین موقع باید عقیده مدعی العموم خواسته شود .

ماده ٦٨ — هرگاه دیوان محاسبات درضمن رسیدگی حساب تقلب و خیانتی مشاهده کند مطلب را بتوسط مدعی العموم دیوان محاسبات به مدعی العموم وزارت عدلیه و بوزارت متبوعه صاحبجمع برای اینکه موافق قوانین معموله سیاست شود ابلاغ مینماید ودرچنین موقع باید عقیده

مدعی العموم نیز خواسته شود .

ماده ٦٩ -- محاکمات راجع بحساب در دیوان محاسبات علنی است .

ماده ۷۰ -- احکام دیوان محاسبات بطریق فوق العاده در تحت دو عنوان ممکن است طرف ایراد واقع شود (۱) بعنوان نقض حکم . (۲) بعنوان تجدید نظر اقدام بدو وسیله فوق ممکن است هم ازطرف صاحبجمع وهم ازطرف مدعی العموم بعمل آید اعمال بهریك ازدو وسیله توفق موجب توقیف احکام اصلی نمی شود ومهلت تقاضای نقض ازتاریخ ابلاغ رسمی حکم بصاحب جمع تا یکماه است .

ماده ۷۱ — تقاضای نقض حکم فقط در مواردی است که ادعا شود بر اینکه دیوان محاسبات ازحدود اختیارات خود تجاوز کرده ویا مرجعیت انکار را نداشته ویاآنکه قانون را ازروی صحت تفسیر نکرده است ویاازاصول محاکمات تخلف نموده واین تخلف بدرجه اهمیت داشته باشد که نتوان حکم صادر را حکم قانونی دیوان محاسبات محسوب داشت لایحه این تقاضا بمجلس شورای دولتی پیشنهاد می شود وحکم مجلس شورای مزبور بتوسط وزارت مالیه بدیوان محاسبات تبلیغ میشود تا زمانیکه مجلس شورای دولتی تشکیل نشده است لایحه تقاضای نقض بدیوان تمیز پیشنهاد می شود وحکم دیوان مزبور بتوسط وزارت مالیه بدیوان محاسبات تبلیغ می شود .

ماده ۷۲ — در صورتی که حکم دیوان محاسبات نقض شود مجددا در مجلس عمومی رسیدگی و محاکمه بعمل آمده و حکم قطعی اخیر صادر میشود .

ماده ۷۳ — تقاضای تجدید نظر در مواقع ذیل باید قبول شود .
(۱) اگر سهوی درنوشتن فقرات حساب یا در عمل حساب شده است (۲) اگر بواسطه معاینه حساب های دیگر یا بهر ترتیبی که متصور است ثابت شود که چیزی از قلم افتاده یا دو دفعه بحساب آمده است (۳) اگر پس از صدور حکم اسناد تازه بدست آمده باشد بشرط آنکه ثابت شود اسناد مزبوره در موقع تصفیهٔ حساب موجود بوده و صاحبجمع نتوانسته است بدست بیاورد (٤) اگر آن حکم از روی اسناد جعلی صادر شده باشد در سه شق اخیر بعد از انقضای مدت سه سال از تاریخ صدور حکم تقاضای تجدید نظر وقتی قبول خواهد شد که صاحبجمع ثابت نماید که فقط دو ماه است فقرات از قلم افتاده یا فقرات مکرر شده را ملتفت شده است یا اسناد جدیدی بدست آورده و یا تصدیقی که در مقامات رسمی از بابت جعلیت سند داده شده است باستحضار او رسیده است

ماده ۷٤ — در موقع ومدت معینه در ماده (۷۳) تجدید نظر ممکن است نظر بخواهش دیوان محاسبات یا مدعی‌العموم وقوع یابد در اینصورت در موقع مذاکرات صاحب جمع یا وکیلش باید حضور داشته باشد .

ماده ۷۵ — تجدید نظر فقط نسبت بقسمتهائی ازحساب که موافق ماده (۷۳) مورد ایراد واقع شده و تصحیحاتی که نتیجه این عمل است اثر خواهد بود .

ماده ۷٦ -- بعد از تقاضای تجدید نظر اولا دیوان محاسبات پس از اصغای عقیده مدعی‌العموم مشورت کرده درباب قبول یا رد آن حکم می دهد ثانیا در صورت قبول مجددا بحساب رسیدگی کرده حکم قطعی

را صادر می نماید .

ماده ۷۷ -- احکام دیوان محاسبات باید برای اجرا بتوسط مدعی العموم بوزارتخانه متبوعه صاحبجمع تبلیغ شود .

ماده ۷۸ -- برای اجرای احکام دیوان محاسبات قواعد مرجعیت و وسائل و ترتیباتی که قانون اخذ مالیات مستقیم تصریح خواهد کرد معمول خواهد بود .

ماده ۷۹ -- تاویل و تفسیر احکام دیوان محاسبات با خود دیوان محاسبات است .

## بند سوم در اصول محاکمات

### فصل اول

در مسائل کلیه

ماده ۸۰ -- محاکمه در دیوان محاسبات بدو طریق است اولا طریق معمولی که عبارت از محاکمات ابتدائی بدون استیناف است ثانیا طریق فوق العاده که عبارت از محاکمه بطور تجدید نظر است و در فقره ثانیه ماده (۷۰) ذکر شد .

ماده ۸۱ -- در عرضحالی که بدیوان محاسبات داده می شود باید اسم شخص و اسم پدر و اسم طایفه اگر داشته باشد و منزل و شغل و شرح ادعا و مدعا به و شرح دلایل وتعیین اسناد راجعه بصحت ادعا و تاریخ قید شود .

ماده ۸۲ -- احکام دیوان محاسبات بر دوقسم است مقدماتی وقطعی

احکام قطعی آنست که در باره حساب صاحب جمع و در اصل مطلب صادر شده وعمل را ختم می کند .

احکام مقدماتی عبارت از قرار ها ئی است که قبل از صدور حکم قطعی صادر و مقدمتا امر ببعضی اقدامات می کند چه ازبابت فوریت موقع و چه ازبابت تحصیل بعضی اطلاعات برای پیشرفت کار ولی عمل رسیدگی بحساب بموجب این قرار ها ختم نمیشود .

ماده ۸۳ -- احکام مقدماتی یا موقتی است یا اعدادی یا قرینه احکام موقتی نظر بفوریت موقع قراری میدهد تا درموقع صدور حکم قرارقطعی آن داده شود .

احکام اعدادی آنست که برای تکمیل رسیدگی بحساب حکم ببعضی اقدامات می نماید بدون اینکه در اصل مطلب داخل شود احکام قرینه آنست که برای تهیه زمینه حکم داده می شود و بطوری است که نتیجه حکم را میتوان ازآن استنباط نمود .

احکام موقتی و اعدادی را چون مربوط باصل مطلب نیست نمیتوان استدعای نقض کرد مگر پس ازصدور حکم قطعی ولی احکام قرینه را چون مربوط باصل مطلب است قبل ازصدورحکم قطعی میتوان رجوع بنقض کرد .
برای احکام قطعی دیوان محاسبات موافق ماده ۶۷ میتوان اعتراض کرد

ماده ۸۴ — در احکام دیوان محاسبات باستثنای احکام مذکوره در ماده (۱۰۳) باید اسنادی که ارائه شده و نتیجه تحقیقاتیکه بعمل آمده است و نیز مستندات حکم قید شود .

ماده ۸۵ — در هر امری و در هر موقع قبل از صدور حکم

مدعی العموم حق دارد حاضر شده عقیده خود را اظهار کند محکمه هم می تواند عقیده مدعی العموم را بخواهد و از این جهت لا اقل سه روز قبل باید صورت حساب و اسناد وراپورتها باهتمام رئیس محکمه وبتوسط دفتردار کل بمدعی العموم ابلاغ شود و در صورتی که مدعی العموم بخواهد اظهار عقیده نماید باید کتبا منضم بصورت حساب کند و اگر بخواهد در جلسهٔ حاضر شود در راپورت خود قبل از وقت اطلاع خواهد داد .

## فصل دویم

## در محاکمه ابتدائی

ماده ۸۶ — صاحبان جمع صورت حساب های سال گذشته خودشان را باید تا دوماه از اول سال نو گذشته مرتب کرده خود یا وکیلشان امضا نموده و مستقیما یا بتوسط ادارهٔ متبوعه بدفتر دیوان محاسبات تسلیم وقبض رسید دریافت دارند و اسنادیکه تحویل داده اند فهرست بگیرند .

و نیز در صورت حساب مسکن صاحب جمع یا محل دیگری را که برای ابلاغ احکام دیوان محاسبات صاحب جمع در پای تخت اختیار کرده است باید معین شود .

ماده ۸۷ — مدعی العموم در اول هر سال صورتی از حسابهائی که صاحبان جمع باید بدیوان محاسبات بدهند مرتب کرده برئیس کل میدهد و اگر درمواعد مقرره صاحب جمع صورت نفرستند رئیس کل ومدعی العموم موافق ماده (۶۳) مجازات او را درخواست خواهد کرد .

ماده ۸۸ — دفتر خانه دیوان محاسبات باید تمام صورت حساب

هائی که میرسد ضبط و در دفتر مخصوص تاریخ ورود حساب های مزبوره واسناد وضمیمه جات را ثبت نمایند .

ماده ۸۹ — رئیس کل حساب ها را مابین ممیزین تقسیم ویك یاچند حساب را که راجع بیك صاحب جمع نباشد بیك نفر رجوع کرده و در روی صورت حساب معین می کندکه ممیز راپورت آن حساب را پس از رسیدگی بکدام یك از محاکم باید بدهد ممیز واعضاء محکمه که صورت حساب بانجا رجوع شده است نباید با صاحب جمع نسبا و یا سببا تا درجه چهارم قرابت داشته باشد .

ماده ۹۰ — یك ممیز نباید بحساب های دو دوره عمل متوالی یك صاحب جمع رسیدگی نماید .

ماده ۹۱ — دفتر دار کل باید ارجاع هر حساب را بممیز آن اطلاع داده وکلیه حساب واسناد را تحویل مشار الیه نماید ونیز صورتی ازامور راجعه بهر محکمه را برئیس آن محکمه داده وبعلاوه در روز آخر هرماه صورتی از حساب هائیکه در ماه قبل بممیزین رجوع شده برئیس محکمه مرجع حساب تسلیم نماید .

ماده ۹۲ — ممیز هر حساب باید شخصا رسیدگی کرده وبرای هر صورت حساب راپورتی جدا گانه بدهد راپورت مزبور مشتمل بر دو کتابچه علیحده خواهد بودکه هریك درفقرات ذیل مبین عقیده ممیز است .

(۱) ملاحظات راجعه بصحت جمع وخرج وحاصل حساب دراین کتابچه ایراداتیکه ممیز بر دفعات ومیزان جمع وخرج دارد بیان مینماید یعنی اگر از بابت جمع بیش از آنچه صاحب جمع قلمداد کرده است باید بپای او

محسوب شود وهمچنین اگر مسؤلیتی از بابت قوانین و قواعد حساب بر عهده صاحب جمع وارد است تمام این ایرادات در این کتابچه قید خواهد شد .

(۲) ملاحظات راجعه بجمع از حیث مطابقت با قوانین مملکتی و ملاحظات راجعه بخرج از حیث مطابقت با اعتبارات مصوبه .

ماده ۹۳ — اگر ممیز در موقع رسیدگی بصورت حساب وجود صاحب جمع یا وکیلش را برای دادن توضیحات لازم داند او را احضار می نماید واگر صاحب جمع یا وکیلش اسناد واوراقی از برای اثبات صحت حساب ابراز کنند ممیز بصورت مزبور الحاق خواهد کرد ودر صورتیکه ممیز در عملیات سهو یا اشتباهی ملاحظه نماید حق دارد تصحیح آن را بصاحبجمع تکلیف کندوهر گاه ممیزدرباب صورت حساب بخواهد با صاحبجمع یا وکیلش مکاتبه نماید هرمراسله که مینویسد باید برئیس محکمه ارائه داده و اگر رئیس مزبور ارسال آنرا صلاح دانست بتوسط دفتر فرستاده خواهد شد

ماده ۹٤ — ممیز در متن راپورت خود معین میکند که صاحبجمع.قی دارد یا فاضل و با میزان جمع و خرج مطابق است و باید مفاصا داده شود یا لازم است که در باب تصفیه آن بعضی تحقیقات و اقدامات مقدماتی بعمل آید .

ماده ۹۵ - هرگاه ممیز در ضمن تحقیقات و رسیدگی ملاحظاتی در باب ترتیبات اداره متبوعه صاحبجمع داشته باشد راپورت جداگانه نوشته

منضم بصورت حساب خواهد کرد .

ماده ۹۶ - صورت حساب و اسناد و راپورتهای مذکوره در ماده (۹۲) و (۹۵) پس از رسیدگی بحساب بتوسط دفتردار کل برئیس محکمه مرجع داده میشود رئیس محکمه یکی از مستشارانرا باطلاع اعضاء آنمحکمه برای رسیدگی براپورت ممیز معین مینماید و در دفتری که در ماده (۸۸) ذکر شد تاریخ روزی که ممیز صورت حساب را تسلیم دفتر خانه کرده است یادداشت میشود .

ماده ۹۷ - یك مستشار نباید برای رسیدگی بحسابهای دو دوره عمل متوالی یك صاحب جمع معین شود .

ماده ۹۸ - مستشار براپورت ممیز رسیدگی کرده معلوم مینماید که (اولا) ممیز شخصا بحساب رسیدگی کرده است یا خیر (ثانیا) اعتراضات و ملاحظات و ایرادیکه ممیز حساب درراپورت خود قید کرده است چه حالت دارد (ثالثا) ممیز اسناد خرج را با بابت های خرج تطبیق کرده صحت و سقم هریك را معین و بتمام آن اسناد رسیدگی کرده است یاخیر .

ماده ۹۹ - مستشار پس از رسیدگی بمطالب ماده قبل رای خودرا در راپورت کتبی بیان و منضم بصورت حساب مینماید

ماده ۱۰۰ - درروز معین و در محکمهٔ مرجع مستشاریکه بسمت مخبری معین شده با حضور ممیز یا ممیزین عقیده خود را در باب حساب صاحب جمع و ایرادات ممیز بیان میکنند وهمچنین ممیز مخبر عقیدهٔ خودرا توضیح میکنند ولی حق رای دادن ندارند

ماده ۱۰۱ - مستشاران در هر یك از فقرات حساب رای خود را بترتیب قدمت خدمت یا کبر سن داده ورئیس محکمه نتیجه راجعهٔ بهر یك از فقرات حساب را در حاشیه راپرت قید کرده پس از آن حکم کلی درذیل راپورت صادر و بامضای رئیس و مستشاران میرسد .

ماده ۱۰۲ - در ضمن رسید گی اگر محکمه ملاحظاتی داشته باشد موافق مادهٔ (٦٤) بصاحب جمع ابلاغ خواهد کرد .

ماده ۱۰۳ - اگر صاحب جمع باقی یا فاضل نداشته باشد این مسئله درحکم محکمه قید وحکم مزبور بمنزله مفاصا حساب خواهد بود .

ماده ۱۰٤ — در صورتیکه صاحب جمع باقی داشته باشد مبلغ آن در حکم دیوان محاسبات معین وامر بوصول آن خواهد شد واگر فاضل داشته باشد حکمی که درآن باب صادر می‌شود بمنزله سند طلب او خواهد بود .

ماده ۱۰۵ — صورت اصل حکم را ممیز نوشته خود امضا می کند پس از آن بامضای رئیس محکمه رسانیده بدفتر دار کل میدهد که بامضای رئیس کل برساند وبعد از این ترتیبات سواد مصدق حکم مزبور بتوسط مدعی العموم برای وزارتخانهٔ متبوعه صاحبجمع ارسال می‌شود .

ماده ۱۰٦ — پس ازانکه حکم صادر و اصل آن امضا شد دفتر دار کل مضمون آنرا در ذیل صورت حساب قید خواهد کرد .

ماده ۱۰۷ — در موقع رسید گی اگر محکمه محکومیت یا تخلیص صاحب جمع را رای ندهد و از برای تصفیه حساب خود را محتاج بحکم اعدادی یا قرینه داند نظریات دیوان محاسبات را در این باب موافق ماده

(٦٤) مدعی العموم بتوسط اداره متبوعه صاحبجمع باو ابلاغ می نماید .

ماده ١٠٨ — در مواقع مذکوره در ماده قبل تمام بابت هائیکه مستندات راجعه بان خواسته شده درحکم دیوان محاسبات قید وحکم مزبور بامضای رئیس کل و دفتر دار کل میرسد در صورتیکه محتاج باقامه شهود یا بعضی تحقیقات دیگر باشد بمحاکم ابتدائی محل ماموریت داده میشود که رسید گی کرده راپورت آنرا بدیوان محاسبات ارسال دارند تا زمانیکه محاکم ابتدائی در محل برقرار نشده است این ماموریت را دیوان محاسبات بهر کس که طرف وثوق او باشد خواهد داد پس از اینکه این اقدامات بانجام رسید صورت تمام نوشتجات و اسناد در دفتر ضبط خواهد شد که طرف بتواند اطلاع بهم رساند

وهر گاه در ضمن رسیدگی دیوان محاسبات خود بدوا بدون خواهش صاحب جمع تحقیقاتی لازم داند مدعی العموم مواظب انجام آن خواهد بود .

ماده ١٠٩ — وزارت مالیه وسایر وزارت خانها هرماهه فهرستی از احکام دیوان محاسبات که بتوسط آنها فرستاده شده است نوشته اگر آن احکام درپای تخت بمحکوم ابلاغ شده وصول قبض رسید طرف مقابل واگر احکام بولایات فرستاده شده است اصول آنرا بتوسط حکومت محل خواسته درمقابل فهرست حکم قید میکنند

پس از آن قبض رسیدرا بفهرست مزبور منضم و بدیوان محاسبات ارسال میدارند .

ماده ١١٠ — حکام ولایات هم درآخر هر ماه بطریق فوق فهرستی از احکام دیوان محاسبات که در کرسی ایالات و ولایات مستقیما ودر سایر

شهرهای جزو بتوسط نواب حکومت بصاحبان جمع ابلاغ کرده اند باقبوض رسید بوزارت مالیه و سایر وزارتخانها که واسطه تبلیغ بوده اند خواهند فرستاد که بدیوان محاسبات تسلیم شود .

ماده ۱۱۱ — در صورتیکه صاحب جمع موافق ماده (۶۷) بخواهد بحکم محکمه اعتراض نماید باید درظرف پانزده روز پس از تاریخ ابلاغ مستقیما یابتوسط ادارهٔ متبوعه خود عرضحال اعتراض را بدیوان محاسبات بدهد تاریخ اعتراض در دفتر مذکور درماده (۸۸) قید خواهد شد .

ماده ۱۱۲ — صورت عرضحال اعتراض برحسب امر رئیس کل به مدعی العموم داده میشود که عقیده خودرا درباب رد یاقبول اظهارنماید .

ماده ۱۱۳ — عقیده مدعی العموم که کتبا بیان شده است باهتمامات خود مدعی العموم بصاحب جمع یاو کیلش ابلاغ و راپورتی از این ابلاغ بدفتر خانه داده میشود که دردفتر ماده (۸۸) قید شود .

ماده ۱۱۴ — صاحب جمع در ظرف پانزده روز از تاریخ ابلاغ حق دارد جواب خودرا بضمیمه اسناد ارسال دارد .

ماده ۱۱۵ — این جواب نیز بمدعی العموم داده میشود تااینکه بتواند نظرات آخری خودرا درمحکمه اظهار نماید

ماده ۱۱۶ — ده روز بعد ازمدت معینه در ماده (۱۱۴) مدعی‌العموم وصاحب‌جمع یاو کیلش می تواند انعقاد محکمه را برای مذاکرات راجع برد یاقبول اعتراض درخواست نماید و بموجب این درخواست رئیس دیوان محاسبات امری در این باب صادر و مستشاری را بسمت مخبری معین

میکنند و اگر مداخله مستشار یا ممیزی که سابقا بسمت مخبری معین شده بودند لازم باشد در امرنامه مزبور قید خواهد شد این امر نامه باید بطرف مقابل ابلاغ شود .

ماده ۱۱۷ — مدعی العموم پنج روز قبل ازشروع برسیدگی اعتراض باید اسنادی را که برای اثبات مطالب خود دارد بدفتر دیوان محاسبات بدهد تاصورتی از اسناد بجهت طرف مقابل فرستاده شده ومستحضر شود .

ماده ۱۱۸ — بعد از این اقدامات در روزی که معین شده محکمه منعقد و شروع بمحاکمه مینماید و مستشاری که اخیراً برای مخبری معین شده بود راپورت آن حساب را اظهار وصاحب جمع یاو کیلش ملاحظات و توضیحات خود را داده و مدعی‌العموم رای قطعی خود را بیان می نماید .

ماده ۱۱۹ — همینکه مذاکرات و مباحثات ختم شد محکمه درهمان جلسه یا درجلسهٔ دیگر حکم صادر خواهد کرد وصورتی از آن بمدعی‌العموم داده خواهد شد تا بتوسط اداره متبوعه صاحب جمع باو ابلاغ نماید و صاحب جمع نیز می تواند سواد حکم مزبور را از دفتر بخواهد .

ماده ۱۲۰ — دفتر دار کل مضمون حکم را در ذیل صورت حساب قید خواهد نمود .

ماده ۱۲۱ — در مواقعی که صاحب جمع در مواعد مقرره حساب خود را بدیوان محاسبات تسلیم نکنند و موافق ماده (۶۲) باید خود دیوان محاسبات اقدام نماید از اینقرار رفتار می شود مدعی العموم مراتب را

کتبا بدیوان محاسبات اظهار می کند و حکمی از طرف دیوان مزبور که متضمن مهلت مزبوره در ماده (۶۲) باشد صادر می شود و حکم مزبور بتوسط مدعی العموم باداره متبوعه صاحب جمع داده خواهد شد که باو ابلاغ کند .

ماده **۱۲۲** ــ اگر صاحب جمع یاو کیلش در راس مدت حاضرشد مطابق ماده (۸۹) وبعد ها رفتار میشود درصورتیکه در راس وعده حاضر نشوند رئیس محکمه بدرخواست مدعی‌العموم میتواند روز محاکمه‌را معین و یکنفر از مستشاران را بسمت مخبری برقرار کند .

ماده **۱۲۳** ــ در روز معین دیوان محاسبات موافق ماده (۶۳) حساب صاحب جمع را بوسائل مقتضیه ترتیب داده تسلیم نماید تا در محکمه رسید گی شود این حکم باداره متبوعه صاحب جمع داده می شود که باو ابلاغ کنند بر این حکم دیوان محاسبات ترتیبات مواد (۱۱۱) تا (۱۲۰) می توان اعتراض کرد ـ

## فصل سوم

## در تجدید نظر

ماده **۱۲۴** ــ تقاضای تجدید نظر باید در ظرف مدت مذکوره در ماده (۷۳) بعمل آمده وتمام اسنادی که راجع به صحت تقاضا است منضم بعرضحال شود این عرض حال با اسناد مزبوره باید بطرف ابلاغ شود پس از آن دیوان محاسبات در باب قبول استدعای تجدید نظر شور کرده وبعد بترتیب معمول حکم صادر می کند

ماده ۱۲۵ -- در صورت قبول تجدید نظر در حکمی که صادر می شود ذکر دلیلی نخواهد شد حکم مزبور بامضای دفتر دار کل رسیده بشخصی که تقاضای تجدید نظر کرده یا بوکیلش ابلاغ می شود و تاریخ ابلاغ در کتابچه ثبت ودر ظرف سی روز از این تاریخ سواد دیگری بطرف شخصی که تقاضا نموده ابلاغ وپس از آن موافق ترتیباتیکه در باب محاکمه ابتدائی گفته شد عمل میشود

ماده ۱۲۶ — حکم قبول تجدید نظر باعث توقیف اجرای حکم اولی نیست ولی هر گاه توقیف حکم تقاضا شود دیوان محاسبات میتواند حکم را توقیف و برای این امر اگر لازم داند حکم بدادن وجه الضمانه نماید.

ماده ۱۲۷ — در صورتیکه تجدید نظر قبول نشود حکمی که صادر میشود باید مستند بدلیل بوده بشخصی که تقاضای تجدید نظر کرده است ابلاغ و اسناد مذکوره در ماده (۱۲۴) را که تحویل دفتر کرده بود مسترد نماید.

## فصل چهارم در محاکمه پس از ابطال حکم

ماده ۱۲۸ — پس از آنکه موافق ماده (۷۱) حکم دیوان محاسبات نقض شد در جلسه عمومی رسیدگی ومحاکمه شده موافق ترتیباتی که در باب احکام ابتدائی گفته شد حکم قطعی صادر خواهد گردید ولی اعضائیکه در صدور حکم نقض شده شرکت داشته اند نباید در محاکمه ثانوی دخالت نمایند.

ماده ۱۲۹ — احکام صادره بموجب ماده قبل تغییرناپذیر خواهد بود.

# فصل پنجم

## در رسیدگی بحسابهای وزراء و تهیه راپورت سالیانه

ماده ۱۳۰ -- حساب های وزراء ومحاسبات کل مالیه که موافق ماده (٥٤) بدیوان محاسبات داده میشود بدوا بمحاکم رجوع خواهد شد وپس از رسیدگی رئیس محکمه یکی از مستشاران را مامور می کند که ازروی نتایج حاصله از رسیدگی محکمه راپورتی تهیه نموده و در روزیکه رئیس کل معین خواهد کرد تقدیم مجلس عمومی نماید .

ماده ۱۳۱ -- هریك از محاکم دیوان محاسبات پس از رسیدگی بحساب وزراء وصاحبان جمع در باب موافقت رفتار ادارات مختلفه دولتی باقواعد اداری راجعه بمالیه مذاکرات خواهد کرد .

ماده ۱۳۲ -- رئیس محکمه یکی از مستشاران آن محکمه را بسمت مخبری معین می کند تا راپورت کتبی در خصوص نتایج حاصله ازمذاکرات ماده فوق تهیه نموده وبمجلس عمومی پیشنهاد نماید .

ماده ۱۳۳ -- رئیس کل هرساله کمسیونی مرکب ازرؤسای محاکم وسه نفر مستشار که هریك رایکی ازمحاکم معین خواهد کردومدعی العموم تشکیل داده ودرخصوص تغییرات و اصلاحات لازمه قوانین وقواعد اداری راجعه بمالیه و بنقود دراموال دولتی مشاوره میکنند .

ماده ۱۳٤ -- مستشار هرمحکمه راپورتی درباب اصلاحات واقداماتی که محکمه مزبوره درعرض سال ودرضمن اجرای وظایف خود لازم دانسته

است تهیه نموده و بکمسیون تقدیم می کند

ماده ۱۳۵ — رئیس کل یکی از مستشاران را ماءور میکند که از روی نتایج مذاکرات کمسیون راپورت کتبی تهیه نموده وبمجلس عمومی تقدیم کند .

ماده ۱۳۶ — پس از اینکه موافق سه ماده فوق مقدمات بعمل آمد رئیس کل جلسه عمومی را منعقد ودر خصوص راپورتهای محاکم مذکوره مواد (۱۳۰) و (۱۳۲) و (۱۳۵) و راپورت کمیسیون مذاکره میکند پس از آن دریك یاچند جلسه متوالیه مذاکرات بعمل آمده وقرارراپورت سالیانه مذکوره درماده (۵۷) داده میشود ورئیس کل یکی از مستشاران را برای تهیه راپورت معین مینماید .

ماده ۱۳۷ — پس از اینکه راپورت محاکم راجعه بمطابقه حساب وزرا ومحاسبات کل مالیه درجلسه عمومی مذکوره درماده (۱۳۰) قرائت شد دیوان محاسبات درباب رسیدگی و تصدیق نامه مطابقت که در ماده (۳۹) و (۵۵) ذکر شده است مذاکره کرده و راپورتی تهیه میکند راپرت مزبور و صورت مذاکرات بوزیر مالیه تسلیم میشود تابموجب ماده (۵۷) بضمیمهٔ لایحه قانونی تفریغ بودجه بمجلس شورای ملی پیشنهاد نماید .

## بند چهارم در ترتیبات کلی

ماده ۱۳۸ — در مواردیکه بموجب مواد (٦٤) و (٦٧) و (۷۰) و (۱۱٤) مدتی من باب مهلت معین شده اگر طرف درپایتخت است همان مدت محسوب واگر خارج از پای تخت است برای هر پنج فرسخ یکروز

برمدت قانونی افزوده خواهد شد .

ماده ۱۳۹ — دیوان محاسبات برای نظم و ترتیب محاکم و دفتر خود و تکالیف مستخدمین و تهیه ملزومات و آنچه برای اجرای قانون حاضره لازم است نظامنامه داخلی مرتب خواهد ساخت

ماده ۱۴۰ اگر دیوان محاسبات ملاحظه کنند عده محاکمی که بموجب این قانون معین است برای تصفیه و تفریق حسابهای مفاصا نشده سنوات قبل از وضع این قانون کافی نیست باتصویب وزیر مالیه میتواند یك محکمه فوق الماده که عده اعضاء وممیزین آن مطابق عده اعضاء وممیزین یکی ازمحاکم دیوان محاسبات بوده واعضای آن موافق ماده (۱۲) انتخاب خواهندشد موقتاً تشکیل دهد بقای اینچنین محکمه موقتی بعد ازدوسال از تاریخ احداث آن بسته باجازه مخصوص مجلس شورای ملی است .

ماده ۱۴۱ — مقرری اعضاء دیوان محاسبات ومدعی العموم ودفتردار کل بقرار ذیل است .

| | | |
|---|---|---|
| رئیس کل | یکماهه | (۱۸۰۰) قران |
| رؤسای محاکم و مدعی العموم | = | نفری (۱۳۰۰) — |
| مستشاران و دفتردار کل | = | = (۱۰۰۰) — |
| ممیزین | = | = (۸۰۰) — |

قانون دیوان محاسبات مشتمل بر ۱۴۱ ماده باکثریت ۶۰ رای از ۷۳ نفر نمایندگان درجلسه ۲۳ صفر ۱۳۲۹ تصویب شد

رئیس مجلس شورای ملی مؤتمن الملك

# قانون
# تحديد ترياك

# قانون تحدید تریاك

## مصوبه ۱۲ ربیع اول ۱۳۲۹

ماده اول — از تاریخ وضع این قانون از هر مثقال تریاك مالیده سیصد دینار مالیات دریافت میشود .

ماده دویم — محض جلو گیری از مضار استعمال شیره سوخته تریاك اولا در تمام نقاط مملکت کلیه سوخته تریاك بماموربن وزارت مالیه تسلیم میشود که ضبط نمایند و فقط بعنوان حق الزحمه برای هر مثقالی سه شاهی بکسانی که سوخته را بماموربن مزبور تسلیم مینمایند داده میشود وهر گاه کسی از تسلیم سوخته امتناع نماید و یا مخفی بدارد سوخته او ضبط وبا حضور همانشخص تلف میشود ثانیا ماموربن مزبور درهر نقطه عده واسامی اشخاصی را که شیره استعمال میکنند با مقدار شیره که درهر محل مصرف میشود معین نموده و از سوخته ضبط شده بقدر ضرورت نقاط مزبوره شیره تهیه کرده وبان اشخاص میدهند ودر عوض هرمثقال سه عباسی حق الزحمه دریافت میدارند و در آخر سال آنچه باقی بماند باطلاع وزارت مالیه تلف خواهند نمود .

ماده سوم — درنقاطیکه ترتیب ضبط سوخته تریاك قبل ازوضع این قانون معمول بوده است مداول ماده (۲) ازتاریخ وضع این قانون بموقع اجرا گذاشته میشود و در نقاطیکه هنوز جاری نشده است سه ماه بعد ازتاریخ مزبور مجری خواهد شد .

ماده چهارم — از اول سال سوم تا آخر سال هفتم بعد از وضع این قانون هرسال بهر مثقال تریاك مالیه یکصدو پنجاه دینار برمالیات سال قبل و بهر مثقال شیره سوخته یکصدو پنجاه دینار برمبلغ سال قبل افزوده میشود از اول سال هشتم استعمال شیره کاملا واستعمال تریاك غیر از آنچه برای دوا لازم است ممنوع خواهد شد .

ماده پنجم — تریاکی که بعنوان تجارت ازمملکت خارج میشود از ادای این مالیات معاف خواهد بود .

ماده ششم — ترتیب اجرای این قانون وجلوگیری از قاچاق وتفتیش ترتیبات اداری آن موافق نظامنامه ایست که باتفاق وزارت مالیه و داخله مدون میشود

# قانون استقراض

( دو کرورو نیم لیره )

# قانون استقراض

## مصوبه سه شنبه سوم جمادی الاولی مطابق ۱۳ برج ثور ۱۳۲۹

ماده ۱ – دولت مجاز است که دو کرور و نیم لیره انگلیس بافرع صدی پنج ونزول صدی دوازده ونیم بتوسط بانک شاهنشاهی استقراض نماید

ماده ۲ – ترتیب استهلاک و تامین این استقراض از این قرار خواهد بود .

(۱) وجه استهلاک از قرار صدی نیم بعد از پنجسال از تاریخ این استقراض تادیه خواهد شد .

(۲) اعتبار این قرض همان اعتبار قرض سابق مورخه غره حمل ۱۳۲۸ دولت ببانک شاهنشاهی خواهد بود موافق شرایط مندرجه درهمان قرارداد یعنی اولین عایدات گمرکات جنوب بعد از وضع مخارجی که از این محل باید داده شود .

(۳) در صورتیکه بانک شاهنشاهی راجع بعدم تادیه اصل استقراض شرطی پیشنهاد نماید که بموجب آن دولت حق پرداخت کلیه وجه این استقراض را تا مدتی نداشته باشد دولت مجاز است پیشنهاد مزبور را قبول نماید مشروط براینکه مدت مزبوره از تاریخ امضای قرارداد تا پنجسال بیشتر نباشد

ماده ۳ — اسناد این استقراض از هر نوع مالیات و تحمیلات که بعد ها قرار گذاشته شود معاف خواهد بود .

ماده ٤ — پس از تادیه سه ملیون و سیصد و نود و شش هزار و ششصد و نود و هفت تومان طلب سابق بانک و سیصد و چهل هزار تومان وجهی که اخیرا بعنوان مساعده استقراض گرفته شده است تتمه وجوه استقراض در بانک باقی خواهد بود تا وقتیکه لایحه راجعه بخرج و لوایح تفتیشیه از تصویب مجلس شورای ملی بگذرد .

# تفسیر

اصل هفتم قانون اساسی

# تفسیر اصل هفتم قانون اساسی

## مصوبه جلسه شنبه هفتم جمادی الاولی

## مطابق ۱۶ ثور ۱۳۲۹

ماده ۱ -- مراد از دوثلث اعضاء مجلس و سه ربع که در اصل هفتم قانون اساسی مسطور است دو ثلث و سه ربع اعضاء حاضره در مرکز است درصورتیکه عده حاضرین درمرکز باندازهٔ باشد که قانوناً مجلس بتواند تشکیل شود .

ماده ۲ — مراد از عبارت آخر ماده هفتم قانون اساسی اکثریت آراء وقتی حاصل میشود که بیش از نصف حضار مجلس رای بدهند این است که رد یاقبول مطلب مطرح شده وقتی حاصل میشود که بیش از نصف حضار برد یا بقبول آن مطلب رای بدهند .

# قانون
# ثبت اسناد

# قانون ثبت اسناد

مصوبه ۱۲ شهر جمادی الاولی ۱۳۲۹

## باب اول

### در تشکیل اداره ثبت اسناد

#### مقدمه

ماده ۱ — اداره ثبت اسناد عبارت است از دائره ثبت اسناد و دفتر راکد کل.

ماده ۲ — دائره ثبت اسناد در حوزه های محاکم ابتدائی که قانوناً تأسیس شده است تشکیل میشود دایره مذکوره مرکب است اولاً از مباشرین ثبت اسناد که در محلهائی که یا مقر محکمه ابتدائی است و یا در حوزه محکمه مذکوره واقع است معین میشوند ثانیاً از یك دفتر راکد که در تحت ریاست یك نفر مدیر در نزد محکمه ابتدائی تأسیس میشود.

ماده ۳ — دفتر راکد کل که در تحت ریاست یك نفر دفتر دار کل است در مرکز در تحت اداره وزارت عدلیه تأسیس میشود.

ماده ٤ — عده مباشرین ثبت در هر محل و حوزه محکمه ابتدائی منوط بمقتضیات محل و کیفیات حوزه مذکوره میباشد و آن عده را وزیر عدلیه با موافقت وزیر مالیه و وزیر داخله معین نموده بمقامات لازمه پیش نهاد می نماید.

## فصل اول

## در مباشرین ثبت و حقوق و تکالیف انها

ماده ۵ — مباشرین ثبت باید دارای شرایط ذیل باشند .

اولا تابعیت ایران - ثانیا - مذهب اسلام ثالثا - سن آنها لا اقل بیست وپنجسال باید باشد رابعا - دادن امتحان بطوری که درماده (۸) مقرر است .

ماده ٦ — اشخاص مفصله ذیل نمیتوانند مباشر ثبت معین شوند .

اولا اشخاصی که در تحت قیمومیت شرعی هستند ثانیا - ورشکستگان بتقصیر ثالثا مرتکبین جنایات ازقبیل قتل وسرقت وغیرهما ومعروفین بارتکاب جنایات که شرعا برائت خود را حاصل نکرده اند .

ماده ۷ — مباشرین ثبت نمیتوانند باشغل خود شغلی را درادارات دولتی یا انجمنهای بلدیه وایالتی و ولایتی وغیر ها توام نمایند ویاشغل وکالت را در محاکم عدلیه متصدی شوند .

ماده ۸ — شغل مباشرت ثبت باشخاصی تفویض میشود که قبلاامتحان سواد فارسی و دانستن قوانین ونظامنامه راجعه به ثبت اسناد را کاملا در حضور رئیس محکمه ابتدائی و مدعی العموم آن محکمه و مدیر ثبت داده باشند پروگرام آن امتحان را وزارت عدلیه مرتب و برای اطلاع اهالی در جراید محل اعلان مینماید .

تنبیه — هرگاه شغل مدعی العموم در محکمه ابتدائی تاسیس نشده باشد بجای او دونفر ازمعاریف محل که صلاحیت امتحان نمودن را داشته

باشند بمجلس امتحان دعوت می شوند .

ماده ۹ — رئیس محکمه ابتدائی صورت اشخاصی را که امتحان داده اند بااوراق راجعه بکمیسیون امتحان نزد رئیس محکمه استیناف فرستاده اشخاص مزبوره را معرفی می کند و رئیس محکمه استیناف بعد از مداقه لازمه نتیجه امتحانات را بضمیمه عقیده خود بوزیر عدلیه راپورت داده منتظر صدور تصدیق وزیر عدلیه برای نصب مباشر ثبت می شود .

ماده ۱۰ — عزل مباشرین ثبت بعد ازصدور حکم محکمه که صلاحیت حکم را دارد با وزیر عدلیه است .

ماده ۱۱ — مباشرین ثبت قبل از مباشرت بشغل خودشان باید در هیئت اجتماعیه محکمه ابتدائی قسم یاد نمایند که بصحت ودرستی وظایف خود را انجام خواهند داد .

ماده ۱۲ — مباشرین ثبت در خدمت دولتی محسوب و از حیث رتبه و حقوق و کفایت خدمتی مقام معاونین منشی های (دفتر دار های) محاکم ابتدائی را دارند مقرری مباشرین ثبت بموجب ماده ۱۳۳ معین می شود .

ماده ۱۳ — مباشرین ثبت مکلفند که وظایف خود را فقط درحوزه محکمه ابتدائی متبوعه انجام بدهند و اقدامات آنها در خارج از حوزه مذکوره اثر قانونی ندارد ولی در حدود حوزه محکمه ابتدائی متبوعه مباشرین ثبت وظایف خودرا نسبت بکلیه ارباب رجوع انجام میدهند ولو آنکه اقامتگاه ارباب رجوع در خارج حوزه مذکوره باشد .

ماده ۱٤ ــ مباشرین ثبت مکلفند اسنادی را که نزد آنها میاورند افشا ننمایند و مضمون آن اسناد را بکسی نگویند مگر در مواردی که قانون اجازه میدهد تخلف از مفاد این ماده مستلزم مجازاتی میشود که در ماده ۱۲٤ مصرح است .

ماده ۱۵ ــ مباشرین ثبت مهری خواهند داشت که علامت شیر و خورشید را دارا و درزیر آن نوشته خواهد بود فلان (اسم) مباشر ثبت فلان جا (محل) .

ماده ۱٦ ــ نمونه امضا و نمونه نقش مهر هر مباشر ثبت باید یك نسخه بدفتر راکد حوزهٔ ابتدائیه و نسخه دیگر بدفتر راکد کل فرستاده شود که ضبط شده و در مواقع لازمه برای تطبیق با امضا ومهر مباشر ثبت موجود باشد .

ماده ۱۷ ــ دفاتر ثبت باید قیطان کشیده وصفحات آن نمره دار و نمره صفحات معین و ممضی بامضای رئیس محکمه ابتدائی و عضو آن بوده بمهر رسمی محکمه ممهور باشد .

ماده ۱۸ دفاتر مباشرت ثبت از قرار تفصیل ذیل است .

اولا ــ دو دفتر برای ثبت اسناد بطوری که قانون معین می کند یکی برای معاملات راجعه باموال غیر منقوله و دیگری برای سایر معاملات .

ثانیا ــ دو دفتر فهرست که در آن مباشر ثبت مفاد اسناد ثبت‌شده و تصدیقات خود را با قید سجلات و امضا ها وهمچنین کلیه اقداماتی را

که موافق وظایف خود بعمل میاورد نسختین می نویسد (بطور اختصار فهرست می کند)

ثالثا ـ دفتر نماینده عمومی که بترتیب حروف تهجی برای کلیه اسنادی کدر نزد مباشر ثبت ثبت یاتصدیق شده ترتیب میشود .

رابعا ـ دفتر صورت اسنادیکه در مباشرت ثبت توديع می شود

خامسا ـ دفتر صورت اشخاصی که ورشکسته و یا در تحت قیمومیت یا ولایت شرعی اعلان شده اند .

سادسا ـ دفتر عایدات .

ماده ۱۹ ــ صفحات دفاتر ثبت وتصدیق بایدطولش هفت گره وعرضش پنج گره باشد و در هر صفحه ستونی خواهد بود برای اینکه صورت هائی که از ثبت یا سوادی که از سند داده می شود قید شود عدد سطوررا در دفاتر ثبت وتصدیق باسایر تفاصیل وزیر عدلیه باموافقت وزیر مالیه معین و بجا های لازم اعلام مینمایند .

ماده ۲۰ ــ دفاتر فهرست باید تماما بیك اندازه بوده و حاوی پنج ستون مفصله باشد . ستون اول برای نمره کار گذار ابتدائی هرسال شمسی تجدید می شود . دوم برای تاریخ روز و ماه و سال . سیم برای اسم و شهرت و شغل ومحل اقامت اشخاصی که سند آنها ثبت می شود و یا بانها تصدیقی داده می شود . چهارم برای مضمون ثبت یا تصدیقی کهمیشود و حقوقی که دریافت می شود . پنجم برای قبض رسید اشخاصی کهسندشان ثبت شده است یا تصدیقی گرفته اند یا ثبت سندی و یا سواد سندی که بانها داده شده با قید اسم و شهرت و شغل قبض دهنده .

ماده ۲۱ — سایر دفاتر موافق اندازه و اسلوبی ترتیب می شود که وزارت عدلیه معین و نمونه آنرا بجای لازم می فرستد دفاتر عایدات موافق قوانین محاسبات عمومی با استحضار وزارت مالیه باید مرتب شود.

ماده ۲۲ — پس از انقضای یك سال از اتمام دفاتر ثبت وفهرست مباشر ثبت مکلف است در آخر هر دفتری عده اسنادیرا که در آن ثبت یا تصدیق شده وهمچنین عده اقداماتی را که فهرست شده معین وامضا نموده دفاتر ثبت و هر دو نسخه دفتر فهرست را بدفتر راکد ثبت اسناد تسلیم نماید .

ماده ۲۳ — مدیر ثبت بصحت قیدیکه در آخر دفاتر تسلیم شده بعمل آمده وبامضای مباشر ثبت رسیدگی نموده پس از تصدیق صحت و امضاء دفاتر مزبوره یك نسخه دفتر فهرست را بدفتر راکد تسلیم و دفتر ثبت را با نسخه دیگر دفتر فهرست بدفتر راکد کل ارسال می دارد .

ماده ۲۴ — مرخصی مباشرین ثبت اسناد موافق قانون مرخصی مستخدمین دولت وباجازه رئیس محکمه ابتدائی خواهد بود ولی باید مباشر ثبت در حین مرخصی وهمچنین در حال مرض که مانع از تصدی شغل است یك نفر را که دارای اوصاف وشرایط مباشر ثبت باشد بمحکمه ابتدائی بجای خود معرفی کرده ومسؤلیت اداء خسارتی که قانونا بر عهدهٔ او است بعهده بگیرد .

ماده ۲۵ — در صورت فوت مباشر ثبت یا انفصال ویا عزل او رئیس محکمه ابتدائی فورا دفاتر را توقیف کرده بدفتر راکد می فرستد و

روی مهر مباشر باسوهان دو خطی که همدیگر را بطور عمودی تقاطع می کنند کشیده آنرا از اعتبار میاندازد .

## فصل دویم

## در دفتر راکد و مدیر ثبت

ماده ۲٦ — دفتر راکد که در تحت نظارت مدیر ثبت است درنزد هر محکمه ابتدائی تاسیس میشود ومقصود از تاسیس آن حفظ نسخه ازدفاتر فهرست ونمونه نقش مهر و امضاهای مباشرین ثبت واسناد و اوراق راجعه بدائرهٔ ثبت اسناد است .

ماده ۲۷ — مدیر ثبت از مستخدمین دولت محسوب واز حیث رتبه ومقام و اوصاف و شرایط و حقوق و تکالیف خدمتی وعزل ونصب باعضو محکمه ابتدائی مساوی است .

ماده ۲۸ — در جاهائیکه کثرت کار اقتضا کند مدیر ثبت معاون داشته باشد معاون او نیز از مستخدمین دولت محسوب واز حیث درجه و مقام و اوصاف وشرایط وحقوق وتکالیف خدمتی وغیره با منشی های دفتر دار های محکمه ابتدائی مساوی است .

ماده ۲۹ — هر گاه مدیر ثبت معاون نداشته باشد وظایف اورا در صورت مرض یا غیبت او موقتا یکی از منشیهای محکمه ابتدائی بانتخاب رئیس محکمه ابتدائی انجام می دهد .

ماده ۳۰ — مدیر ثبت دارای مهر مخصوصی با علامت شیر وخورشید

بوده و در زیر آن علامت نوشته خواهد بود (دفتر راکد ثبت اسناد فلان محل) نمونه امضای هر مدیر ثبت و همچنین نمونه نقش مهر دفتر راکد باید بکلیه دفاتر راکد ثبت اسناد و دفتر راکد کل فرستاده شود که در موقع تطبیق مهر و امضای اسناد حاضر باشد .

ماده ۳۱ — علاوه بر تنظیم دفتر راکد دفاتر مفصلهٔ ذیل در دفتر مزبور باید ترتیب شود .

اولا - دفتر صورت هائی که از ثبت دفاتر فهرست باشخاص لازم از دفتر راکد داده می شود .

ثانیا - دفتر مخصوصی برای ثبت اسامی املاك موقوفه که درحوزه محکمه ابتدائی واقع است بترتیب حروف تهجی .

ثالثا - دفتر فهرست امور جاریه .

رابعا - دفتر عایدات .

درباب ترتیب و طرز دفاتر مدیر ثبت باجرای مقررات ماده ۱۷ و ۲۱ این قانون مکلف است .

## فصل سیم

## در دفتر راکد کل و دفتر دار کل

ماده ۳۲ — مقصود از تاسیس دفتر کل حفظ دفاتر مذکوره در ماده ۲۳ و نمونه امضا ها و نقش مهر مباشرین ثبت و نمونه امضای مدیران ثبت و نقش مهر دفاتر راکد است .

ماده ۳۳ ــ دفتردار کل در خدمت دولتی محسوب و از حیث رتبه و مقام وحقوق و تکالیف خدمتی با عضو محکمه استیناف مساوی است و در صورتیکه مشار الیه معاون داشته باشد معاون مزبور نیز در خدمت دولتی محسوب و از حیث رتبه ومقام و حقوق وتکالیف یا منشی (دفتردار) محکمه استیناف مساوی میباشد .

ماده ۳٤ ــ دفتر راکد کل دارای مهر مخصوص با علامت شیر و خورشید بوده در زیر آن نوشته خواهد بود .
(دفتر راکد کل ثبت اسناد)

ماده ۳۵ ــ نمونه امضای دفتر دار کل ونمونه نقش مهر دفترراکد کل باید بکلیه دفاتر فرستاده شود که در مواقع لازمه موجود باشد .

ماده ۳٦ ــ علاوه بر تنظیم دفتر راکد کل دفتردار کل مکلف است دفاتر مفصله را ترتیب بدهد . اولا دفتر فهرست صورتهائی که از ثبت دفاتر باشخاص لازم از دفتر راکد کل داده می شود ثانیا دفتر فهرست امور جاریه . ثالثا دفتر عایدات ترتیب دفاتر مذکوره موافق مقررات ماده ۱۷ و ۲۱ این قانون و دستور العمل وزارت عدلیه میباشد .

## فصل چهارم

در نظارتیکه نسبت باجزای اداره
ثبت اسناد بعمل می آید ودر مسؤلیت آنها

مادهٔ ۳۷ ــ مباشرین ومدیران ثبت و معاونین آنها در اداره ودر تحت نظارت آن محکمه ابتدائی هستندکه در حوزهٔآن واقعند .

ماده ۳۸ ــ محکمه ابتدائی درصورت لزوم باید بتوسط یکی ازاعضای خود یاتوسط مامور مخصوص دفاتر مباشرین ومدیران ثبت حوزه خودرا تفتیش نموده صحت یاعدم آنرا معین ویك نسخه راپورت خودرا برئیس محکمه استیناف و نسخه دیگر را بوزارت عدلیه ارسال دارد -

ماده ۳۹ ــ مباشرین ومدیران ثبت ومعاونین آنها وهمچنین دفتردار کل ومعاون او درمورد تقصیرات راجعه بشغل خودشان موافق قوانینی که برای صاحب منصبان ومستخدمین عدلیه مقرر است مورد مسؤلیت ومؤاخذه میشوند و در صورتیکه خیانت یاجنایتی از آنهـا ناشی شود موافق قوانین بمحکمه که صلاحیت رسیدگی را دارد جلب ومحاکمه میشوند .

مادهٔ ۴۰ ــ درصورتیکه از مباشر ثبت یامدیر ویامعاون او رفتاری مشاهده شود که شایسته مقام آنها نبوده ودر انظار عامه رکیك وقبیح باشد (ولو اینکه آن رفتار از اشخاص مذکوره درخارج ازخدمت ناشی شود) اطلاعات راجعه بان نوع رفتار واعمال اشخاص مذکوره توسط رئیس محکمه ابتدائی یامدعی العموم آنمحکمه بمحکمهٔ ابتدائی پیشنهاد شده محکمهٔ مذکوره بعد ازخواستن توضیحات ازمتهم ورسیدگی درجلسه اداری محکمه رأی خود را در ابقا یاانفصال مباشر یامدیر ثبت اظهار میدارد و در موارد مقتضی اقدامات لازمه را بلا تاخیر برای ضبط اسنادی که متعلق بمردم درمباشرت ثبت امانت است بعمل می آورد رأی محکمه ابتدائی باتمام اسنادونوشتجات نزد رئیس محکمه استیناف فرستاده میشود مشارالیه رأی خود را ضمیمه رأی محکمهٔ ابتدائی نموده مراتب را بوزارت عدلیه پیشنهاد می نمـاید

انفصال محکوم منوط بصدور حکم وزیر عدلیه است و حکم وزیر عدلیه قابل شکایت نیست .

ماده ٤١ — شکایاتی که از مباشرین یا مدیر ثبت راجع بامتناع آنها از ثبت اسناد یا راجع بثبت سندی و یا تخلف آنها از وظایف قانونی خودشان میشود در آن محکمه ابتدائی باید رسیدگی شود که مباشرین و مدیرهای ثبت در حوزه آن واقعند .

ماده ٤٢ — هرگاه شکایات مذکوره در ماده قبل از معاونین مدیر ثبت باشد در صورتیکه مدیر ثبت حاضر باشد خودش بشکایات مذکوره رسیدگی کرده آنچه را که موافق ماده ٣٦ از خصایص محکمه است بدانجا ارجاع مینماید ولی در صورت مرض یا غیبت مدیر ثبت کلیه شکایات از معاون او راجع بمحکمه ابتدائی متبوعه است .

ماده ٤٣ — شکایت نامه از مباشرین یا مدیر ویا معاون او باید درمدت دو هفته از تاریخ وقوع ماده شکایت بمحکمه ابتدائی داده شود .

ماده ٤٤ — یك نسخه شکایت نامه بخود مشتکی عنه و دیگری بمحکمه ابتدائی داده میشود و مشتکی عنه مکلف است که شکایت نامه را در مدت یك هفته باتوضیحاتیکه لازم میداند بمحکمه متبوعه بفرستد محکمه مزبوره در صورت لزوم طرفی را که باشاکی در معامله یا ترتیب سندی شرکت داشته از شکایت شاکی مطلع نموده ضمناً روز رسیدگی را اعلام میدارد .

ماده ٤٥ — در صورتیکه محکمهٔ ابتدائی بعد از رسیدگی امتناع مباشر ثبت را از ثبت اسناد تصدیق کند شاکی میتواند در مدت دوهفته

از تاریخ اعلام حکم محکمه باو حکم مذکور را استیناف نماید ولی هر گاه محکمه ابتدائی ثبت سندی را که مباشر ثبت نموده است یا تصدیقی را که داده است تائید نماید شاکی میتواند بجهت تکذیب اعتبار آن ثبت یا تصدیق در محکمه که صلاحیت رسیدگی را دارد از بابت آن سند اقامه دعوا نماید ،

ماده ٤٦ — بادعای خسارت از مباشر ومدیر ثبت و معاون او در محکمه ابتدائی متبوعه آنها رسیدگی میشود .

# باب دوم

در مشاغل اداره ثبت اسناد

## فصل اول

در مشاغل مباشرین ثبت و ترتیب انجام آن

### قسمت اول

- مواد عمومی -

ماده ٤٧ — مشاغل مباشرین ثبت از قرار تفصیل است

اول ثبت اسنادی که نزد آنها می آورند موافق قسمت دویم این فصل .

دویم دادن صورت از ثبت دفاتر اسناد همچنین سواد اسنادیکه ثبت میشود موافق قسمت سیم این فصل .

سیم تصدیقاتیکه مباشرین ثبت موافق قسمت چهارم این فصل میدهند .

چهارم پذیرفتن و حفظ کردن اصول اسنادی که در مباشرت ثبت

امانت می گذارند .

ماده ۴۸ -- در موارد ثبت یا تصدیق باید جهات ذیل قویا رعایت شود

اولا تاریخ سال وماه و روز ودر مواقع لازمه ساعت .

ثانیا اسم شخص و اسم پدر و شهرت در صورتی که باشد و محل اقامت مباشر ثبت .

ثالثا امضای او .

ماده ۴۹ -- در مواردی که مباشر ثبت صورتی از ثبت دفاتر یا سوادی از اسناد یا تصدیقی میدهد ذیل صورت وسواد وتصدیق را امضا ومهر کرده نمره دفتر را در آنها قید کرده تاریخ دادن آنها را صریحا در خود صورت یا سواد یا تصدیق با تمام حروف مینویسد .

ماده ۵۰ ــ هر گاه صورت و سواد و تصدیق در روی چند ورق نوشته شده باشد باید اوراق مذکور قیطان کشیده ومهمور ونمره صفحات معین وبامضای مباشر ثبت ممضی باشد .

ماده ۵۱ ــ امضای اشخاص در اسناد و تصدیقات و همچنین قبض رسیدی که در وقت گرفتن صورت وسواد و تصدیق میدهند در صورتیکه بزبان غیر فارسی باشد باید بزبان فارسی ترجمه وتوسط مباشر ثبت تصدیق شود و هر گاه مباشر ثبت آن زبان خارجه را نداند ترجمه را بتصدیق عالم بان زبان رسانیده امضای مترجم را تصدیق می کند .

ماده ۵۲ ــ اسامی اشخاص که اسناد خود را برای ثبت می آورند یا تصدیقی می خواهند و یا سندی را امضا می نمایند باید با قید محل اقامت

و شغل آنها بطوری صراحتاً نوشته شود که در هویت آنها تردیدی حاصل نشود .

ماده ۵۳ ــ هر گاه مباشر ثبت در هویت اشخاص شکی داشته باشد باید توسط دو نفر معروف خود که طرف اعتماد او باشند تحقیقات لازمه بعمل آورد تحقیقات مذکوره را دردفتر وهمچنین در خود اسناد وتصدیقاتی که میدهد قید می کند در معاملات راجعه بغیر منقول تحقیقات باید توسط سه نفر معروف ومعتمد بعمل آید .

ماده ۵٤ ــ در صورتیکه مباشر ثبت نتواند بوسیله مذکوره درماده قبل هویت اشخاص را معلوم کند این نکته را در سند و تصدیق و دفتر قید کرده وسایل دیگری را که بواسطه آن هویت اشخاص را معلوم کرده ذکر می نماید .

ماده ۵۵ ــ وقتی که مباشر ثبت سندی راجع بنفع خود یا کسانی که در تحت ولایت یا وصایت یا قیمومیت او واقعند یا باو قرابت نسبی تا درجهٔ چهارم یا سببی تا درجهٔ سیم دارند یا در خدمت او هستند ثبت می نماید باید بمطلعین که در سایر اسناد مقرر است دو نفر دیگر که معتمد بوده و اصحاب معامله را میشناسد منضم کرده با حضور ایشان سند را ثبت کرده بامضای ایشان نیزبرساند والا آن ثبت نسبت بمواد وموارد یکه بنفع اشخاص مزبوره راجع است از درجه اعتبار ساقط است .

## قسمت دویم

## در ترتیب ثبت اسناد و اعتبار آن

ماده ٥٦ ــ اسناد باید کامه بکلمه من البدو الی الختم متناً و هامشاً

بلا تفاوت مطابق با اصل ثبت شود .

ماده ۵۷ ـ مباشر ثبت نمیتواند اسناد اشخاصی را که طرفین یا یك طرف معامله آنها غیر بالغ یا مجنون یا سفیه هستند یا بواسطه ورشکستگی ممنوع از تصرفند ثبت نماید مگر اینکه ولی آنها انمعامله را کرده باشد وهمچنین نمیتواند اسنادی را که موضوع معامله آنها از موقوفات یا از مشترکات عمومی یا مجهول المالك یا از املاك و اموال دولت بی اذن دولت است ثبت نماید و هرگاه از صلاحیت اشخاص شك داشته باشد باید بواسطه سه نفر در اموال غیر منقوله و دونفر در اموال منقوله تحقیق کرده ومراتب را ثبت نماید .

ماده ۵۸ ـ اشخاصی که توسط آنان تحقیقات مزبوره در ماده قبل بعمل می آید باید بالغ وامین ومعروف مباشر ثبت باشند هرگاه مباشر ثبت آنها را نشناسد باید تصدیقی در باب هویت خودشان از یکی ازادارات رسمی ابراز نمایند .

ماده ۵۹ ـ هرگاه اشخاص مطلع یکی ازصفات متصله ذیل را دارا باشند ثبت اسناد از درجه اعتبار ساقط است .

اولا کور یا گنك یا کر یا دیوانه یا غیر بالغ باشند .

ثانیا اشخاصی که در معامله ذی نفعند یعنی در خود سند معامله راجع بفایده ونفع آنها چیزی نوشته شده است .

ثالثا خدمه مباشر ثبت و اجزاء او چه در مباشرت ثبت اسناد باشند وچه در خارج آن .

رابعاً اقوام اصحاب معامله تا درجه چهارم وهمچنین خدام اصحاب معامله .

خامساً اشخاصی که بواسطه ارتکاب بجنایات محکوم شده اند

ماده ٦٠ — مباشر ثبت نمی تواند برای ثبت اسنادی را قبول کند که موضوع آن و معامله که شده است مخالف قوانین شرع ومملکت باشد والا ثبت از درجهٔ اعتبار ساقط است .

ماده ٦١ — هر گاه اصحاب معامله یا مطلعین زبان فارسی را ندانند و مباشر ثبت نیز زبان آنها را نداند حضور مترجم لازم است .

ماده ٦٢ — در دفتر ثبت علاوه برمندرجات ماده (٤٨) اسامی مطلعین و وسائل تحقیق هویت آنها و هویت اصحاب معامله یامطلعین در اثبات هویت خودشان ابراز می نمایند و وکالت نامه مصدق وکلا باید صریحا بعد از ثبت سند قید شود ونیز باید اسامی اشخاصی که حق گرفتن صورت را دارند قید شود .

ماده ٦٣ — تصدیقنامه هویت و وکالت نامه در مباشرت ثبت ضبط و در روی آنها تاریخ سال وماه و روز و نمرهٔ ثبت دفتر قید شود

ماده ٦٤ — مباشر ثبت قبل از ثبت سند حقی که بان تعلق می گیرد باصحاب معامله یاوکلاء آنها اعلام مینماید و بعد از تحصیل رضایت آنها سند را ثبت میکنند .

ماده ٦٥ — ثبت اسناد باید بزبان وخط فارسی باشد و سندیکه بغیر زبان یاخط فارسی است باید مطابقت ترجمه آن بااصل بدواً بتصدیق عالم

بان خط فارسی نوشته و بامضاء آن عالم رسیده برای ثبت قبول شود .

ماده ٦٦ — ثبت باید خوانا بوده و اعداد راجعه بمبلغ وتاریخ و نمره لا اقل باید یکمرتبه باتمام حروف نوشته شود وهمچنین تاریخ ونمره باید باتمام حروف در روی سندیکه ثبت شده است نوشته شود .

ماده ٦٧ — فاصله سطور از همدیگر باید بیك اندازه بوده سطور در یکجا شروع شده ودر یکجا ختم شود بالا بردن سطور در آخر سطر اکیداً ممنوع است باید هرجا که سطر بانتها رسید مباشر ثبت بقیه مطالب را بسطر نو ببرد جای سفید وتصحیح و اضافه جایز است فقط بشرایط ذیل

اولا جای سفید را باید بدو خطی که همدیگر را تقاطع نمایند ازحیز استفاده انداخت .

ثانیا در موقع تصحیح و اضافه باید روی کلماتی که اشتباها نوشته شده یازیادی است خط نازکی بامرکب قرمز کشیده وهرگاه باید کلمات دیگر جای کلمات خط کشیده نوشته شود باید بین السطور بالای کلمات باطل شده نوشت .

ثالثا نکات فوق الذکر ( جای سفید و تصحیح و اضافه ) باید در آخر ثبت قید شده بامضای اصحاب معامله برسد هرگاه رعایت ترتیبات مقرره در این ماده نشود ثبت از درجه اعتبار ساقط است و مباشر ثبت موافق ماده ۸۱ و ۱۳۱ مجازات میشود .

ماده ٦٨ — تراشیدن و پاك کردن بهر نحوی از انحاء دو دفتر ثبت اسناد بکلی ممنوع است هرگاه تخلف از مفاد این ماده بشود کلمات

تراشیده و همچنین کلیهٔ آنچه که درمحل پاك شده نوشته شده است ازدرجهٔ اعتبار ساقط است و مباشر ثبتی که مرتکب این خلاف قانون شده است موافق ماده ۸۱ و ۱۲۱ مجازات میشود .

ماده ٦۹ — ثبت سند برای اصحاب معامله یاو کلای آنها درحضور مطلعین قرائت وبا اصل سند مقابله وبا امضای آنها تصدیق میشود .

ماده ۷۰ — اصحاب معامله که قرائت ثبت دفتررا بی حضورمطلعین استماع نموده اند در وقت امضای ثبت باید اعلام نمایند که ثبت راقرائت کرده یا برائت آن را استماع کرده اند و مراتب باید در دفتر قید شود .

ماده ۷۱ — در صورتیکه اصحاب معامله اشخاص کر یاکور یا گنگ باشند حضور مطلعین درقرائت و معامله ثبت سند لازم است .

ماده ۷۲ — اشخاصی که سواد دارند می توانند خودشان ثبت‌سند را خوانده رضایت خود را اعلام نمایند و این نکته باید قبل از امضای ایشان در دفتر قید شود .

ماده ۷۳ — در مواردی که معامله راجع باشخاصی است که هم کرند وهم بی‌سواد بعلاوه مطلعین معمولی باید شخصی‌هم که طرف اعتماد انهاست و می تواند بانها باشاره حرف بزند دعوت شود وشخص مذکور باید جامع تمام شرایط مندرجه در ماده ٥۹ باشد بجز شرایط فقره چهارم که مانع از دعوت او نخواهند شد .

ماده ۷٤ — مباشر ثبت باید بتوسط سؤالاتیکه راجع بموضوع‌سند

است یقین حاصل نماید که شخص کر و بی سواد اشاراتی را که باو میشود میفهمد .

ماده ۷۵ ــ اشخاصی که هم کر و هم گنك بوده و قادر بر قرائت باشند و طرف معامله هستند باید بعد از خواندن ثبت دفتر با خط خودشان در دفتر بنویسند که ثبت را خواندند ورضایت نامه دارند

ماده ۷۶ ــ در موردی که اشخاص مذکوره در مادهٔ قبل سواد نداشته باشند باید بعلاوه شخصی که باشاره باآنها حرف میزند نیز شخصی را دعوت کرد که این اشارات را میفهمد این شخص باید جامع شرایط مطلعین باشد بجز شرایط فقره چهارم که مانع از پذیرفتن او نیست .

ماده ۷۷ ــ بعد ازاجرای ترتیبات فوق الذکر ذیل ثبت را درخود دفتر ثبت اصحاب معاملین ومطلعین ومباشر ثبت امضا می کنند .

ماده ۷۸ ــ هر گاه طرف یاطرفین معامله بواسطه بی سوادی یاجهات دیگری نتوانند امضا نمایند شخص دیگری بامر ایشان امضا نموده ومطلعین نیز جهة را قید و امضا مینمایند .

ماده ۷۹ ــ هر گاه طرف معامله بواسطه مرض سخت یا موانع مشروع دیگری نتواند درمباشرت ثبت حاضر بشود مباشر ثبت می تواند درخارج از ساعاتی که برای کار در مباشرت معین شده در منزل آن شخص حاضر شده با رعایت تمام ترتیبات مقرره وظایف خود را انجام بدهد .

ماده ۸۰ ــ برای اینکه تاریخ ثبت بیشتر ثابت و مصون از تغییر باشد مباشر ثبت همه روزه هنگام بسته شدن مباشرت تمام دفاتر را می بندد

مقصود از بستن دفاتر آنست که مباشر ثبت در ذیل آخرین ثبت تاریخ روز و ماه و سال را گذاشته امضا می نمایند تخلف از مفاد این ماده مستوجب مجازاتی میباشد که درماده ۱۳۱ مقرر است .

ماده ۸۱ — هر گاه بواسطه تقصیر مباشر ثبت سندی ازاعتبار افتاده باشد مشار الیه باید بعلاوه مجازات مقرره از عهده مصارف ثبت آن سند بر آید .

## اعتبار ثبت اسناد

ماده ۸۲ — مقصود از ثبت اسناد موافق ترتیباتی که در این قانون مقرر است رسمی کردن اسناد ثبت شده است یعنی قطعی کردن تاریخ سند و ضبط خط ومهر و اقرار وحفظ مندرجات سند از تغییر و تبدیل .

ماده ۸۳ — سند رسمی ازجهات مذکوره در ماده قبل درمحاکم عدلیه معتبر و در مقام دعوا محل اعتماد است بنا بر این کسیکه برعلیه او سند رسمی ابراز می شود نمی تواند اظهار بی اطلاعی یا شبهه وتردید نسبت بان سند نماید فقط در مقام رد سند یا باید مجعول بودن آنرا مدلل نماید و یا ثابت کند که سند رسمی بجهتی از جهات قانونی از اعتبار افتاده است .

## قسمت سیم

## در دادن صورت از دفاتر ثبت اسناد و سواد اسناد

ماده ۸۴ — قواعد مقرره درمواد ۴۸ و ۵۲ و ۶۶ و ۶۸ درموقع

دادن صورت ثبت سند و سواد نیز لازم الرعایه است و الا صورت وسوادیکه داده می شود از درجه اعتبار ساقط است .

ماده ۸۵ — صورت ثبت سند فقط باشخاصی داده میشود که در دفتر ثبت معین شده یا بو کلا ویا بوراث آنها و یا بالاخره باشخاصی که آن حق بانها منتقل شده انتقال حق‌را بخود ثابت نمایند درمواردی که صورت ثبت سند باشخاصی داده می‌شود که حق گرفتن صورت را ثابت کرده اند ولی اسم آنها درسند قید نشده است وهمچنین درمواردی که صورت موافق ماده ۸۶ بحکم محکمه داده میشود باید کات مذکوره دردفتر وصورتیکه داده میشود قید شود .

ماده ۸۶ — اشخاصی که در ماده قبل مذکور نیستند فقط بحکم محکمه که صلاحیت حکم را دارد میتوانند صورت بگیرند .

ماده ۸۷ — کسانی که خود حق گرفتن صورت ثبت یاسواد سند را داشته وصورت یاسوادی سابقاً گرفته‌اند میتوانند نسخه دویم وسیم وهکذا از مباشرت ثبت بگیرند مباشر ثبت آنرا داده و چندم بودن آن را در نسخه که داده دردفتر قید می کند .

ماده ۸۸ — مباشرین ثبت نمیتوانند سواد سندی را که در دفاتر ثبت شده بکسی غیر از اشخاصی که حق گرفتن صورت را دارند بدهند

ماده ۸۹ — مباشرین ثبت نمیتوانند باشخاصی که حق گرفتن صورت یا سواد را ندارند در باب اسنادی که ثبت میشود اطلاعات یا توضیحات بدهند مگر درموارد منفصلة الذیل .

اولا - برای صاحبمنصبان عدلیه در صورتیکه ایفای وظایف آنها

اقتضا کند و کتبا این اقتضا را بمباشر ثبت اظهار نمایند .

ثانیا - برای امنای سایر دوایر دولتی در صورتیکه کتبا این لزوم را اظهار و اجازه رئیس محکمه ابتدائی را بان اظهار نامه منضم نمایند .

ثالثا - بغیر اشخاص مزبوره در فقره اول و دوم این ماده مشروط برضایت نامه کتبی یکی از اشخاصی که خود حق گرفتن صورت دارند یا موافق ماده ۸۶ بحکم محکمه که صلاحیت حکم را دارد .

ماده ۹۰ ــ مباشر ثبت تصدیق مطابق بودن صورت ثبت دفتر را با اصل ثبت و سواد سند را با اصل سند با ترتیبات مقرره بعمل میاورد

ماده ۹۱ ــ دادن صورت ثبت سند یاسواد سند هردفعه باید در دفتر قید شده و نیز تصریح شود که بکی داده شده است .

ماده ۹۲ ــ اشخاصی که صورت ثبت سند را می گیرند باید رسید آن را در دفتر فهرست مباشرت ثبت نوشته وامضا نمایند .

ماده ۹۳ ــ صورتیکه موافق قواعد مقرره نوشته و داده شده است حکم خود ثبت دفتر واصل سند را دارد و همچنین سوادی که بارعایت ترتیبات قانونی داده شده است حکم اصل سند را دارد مادامیکه مطابق نبودن صورت را با ثبت دفتر یا ثبت دفتر را با اصل سند یا مطابق نبودن سواد را با اصل سند طرفی که بعلیه او آنصورت یاسواد ابراز شده است ثابت ننموده ولی در مواردیکه قانون ابراز اصل سند را تقاضا می کند ابراز صورت یاسوادیکه از مباشرت ثبت اسناد گرفته شده است بجای اصل جایز نیست .

## قسمت چهارم

## در تصدیقاتیکه مباشرین ثبت میدهند

ماده ۹٤ — تصدیقاتیکه مباشرین ثبت بموجب خواهش ارباب رجوع میتوانند بدهند در موارد مفصلة الذیل

اولا تصدیق مطابق بودن سواد با اصل سند

ثانیا تصدیق اصالت امضا

ثالثا تصدیق اینکه درچه تاریخ سندی در دفاتر ثبت ثبت شده است .

رابعا تصدیق اظهاری که از طرف شخصی توسط مباشر ثبت بشخص دیگری شده است .

خامسا تصدیق هویت .

سادسا تصدیق حیوة .

ماده ۹٥ — تصدیق زنده بودن کسی را وقتی مباشر ثبت میتواند داد که یقین داشته باشد آن شخص درحال حیوة است و اگر محتاج بتشخیص هویت او باشد اقداماتی را که در تشخیص هویت مقرر است بعمل می‌آورد وباید در تصدیق نامه تصریح کند که تا چه تاریخ وبکدام وسیله یقین بحیوة آن شخص داشته و چه اقدام در اطلاع بحیوة یا تشخیص هویت او نموده است .

ماده ۹٦ -- در موارد تصدیق مطابق بودن سواد با اصل سندی که بمباشر ثبت ارائه میشود مشار الیه باید سواد را با اصل مطابق نموده و در تصدیق قید کند که چه کس اصل را باو ارائه داده و سواد از اصل

بر داشته شده است یا از سواد دیگری و در اصل یا سواد جای تراشیده یا پاك شده یا کلمات زیاد شده و یا ملاحظات مخصوص دیگری بوده یا نه .

ماده ۹۷ -- تصدیق اصل بودن امضا از قرار ذیل بعمل می آید هر گاه سندی را طرفین یاطرف در حضور مباشر ثبت امضانکرده اند یاباید در حضور او امضا کنند و یا باید درحضور او اقرارخودرا امضا نمایند .

ماده ۹۸ -- تشخیص هویت اشخاصی که تصدیق اصالت امضا می خواهند و مباشر ثبت آنان را نمی شناسند بترتیبی که درماده ۵۳ و ٥٤ معین شده است بعمل میاید و تصدیق اصل بودن امضا را مباشر ثبت در روی اصل سند نوشته و امضا میکند .

ماده ۹۹ -- تصدیق این که درچه تاریخ سندی در دفاتر ثبت اسناد ثبت شده‌است درروی خود سند بعمل می آید وقید میشود که چه شخص آن سندرا آورده بود ودرچه تاریخ و بخواهش چه شخص یاچه اشخاص آن سند در دفتر ثبت اسناد ثبت شده است .

ماده ۱۰۰ -- در صورتی که شخصی بخواهد بطرف خود ایفای حقی یا ادای تکلیفی را اعلام نماید ممکن است که آن اعلام را توسط مباشر ثبت بعمل آورد مثلا اعلام موجر بمستاجر در تخلیهٔ خانه یااظهار طلبکار بمقروض درتادیه دین ولی درکلیه این مواردباید اعلام برای نیل بمقصودی نباشد که برخلاف قوانین است .

ماده ۱۰۱ -- مباشر ثبت در این موارد تصدیق نامه اعلامیرا که بتوسط او بعمل آمده است بهریك از طرفین که بخواهند میدهد و جواب

طرف را با اظهاری که باو ابلاغ شده است در تصدیق نامه می توان قید نمود ولی مشروط بر اینکه یاطرف خودش آن قیدرا بخواهد و یا رضایت خود را ابراز و امضا نماید .

ماده ۱۰۲ -- در صورتیکه طرف غائب باشد یابواسطه مرضی یاجهات مشروع دیگری بلا عذر مباشر ثبت را نپذیرد یاپذیرفته جوابی باظهاراو ندهد مباشر ثبت بخواهش رجوع کننده میتواند مراتب را تصدیق نماید .

ماده ۱۰۳ — تصدیق هویت کسی بدین طور بعمل میاید که بدواً باید مباشر ثبت یقین کامل حاصل کند شخصی که تصدیق میخواهدفی‌الواقع خود اوست وهر گاه تصدیق خواهنده را نشناسند باید موافق ماده ۵۳و۵۴ اقدامات لازمه در تشخیص هویت مشار الیه و حصول اطمینان بعمل آورد در این نوع تصدیقات باید مباشر ثبت تصریح کند که درچه تاریخ برای او یقین حاصل شده است که شخص تصدیق خواهنده خود اوست واقداماتی را که برای تشخیص هویت او کرده است درتصدیق نامه قید کند .

ماده ۱۰۴ — تصدیقاتی که مباشر ثبت موافق شرایط مقرره‌درقانون میدهد در محاکم و ادارات دولتی معتبر و محل اعتماد است مگر اینکه کسیکه برعلیه او تصدیق مباشر ثبت ابراز میشود مجعول بودن تصدیقنامه را مدلل کند .

ماده ۱۰۵ - درهر تصدیقی که مباشر ثبت میدهد باید اسم اشخاص وشهرت ومحل اقامت آنان و تاریخ سال وماه و روز و در صورت لزوم ساعت ومضمون اقرار یااظهار نوشته شود و در دفتر فهرست مباشرت ثبت تمام نکات مزبوره صریحا قید میشود

# قسمت پنجم

## اسنادی که در مباشرت ثبت امانت میگذارند

ماده ۱۰۶ — مباشرین ثبت می توانند در حضور شهود اسنادی را که در مباشرت ثبت امانت می گذارند قبول نمایند هر گاه صاحب امانت بخواهد امانت خودرا در پاکت ممهور بمباشرت ثبت بسپاردباید درحضور دونفرشاهد یازیادتر صورت مجلس راجع باسناد نوشته شده و اسنادمذکوره درالف پاکت گذارده ومهر شده بمباشرت تودیع شود .

ماده ۱۰۷ — مباشر ثبت قبض رسیدی نوشته خودش و اشخاصی که شاهد قضیه بوده اند امضا می نمایند و رسید گی را در دفتر فهرست ثبت می کنند .

ماده ۱۰۸ — هر گاه ارباب رجوع بقبض رسید اکتفا نکرده بخواهند که در حضور شهود صورت مجلس نوشته شده سند متنا و هامشا درآن صورت قید شود واگر اسناد در الف پاکت سر بمهر است شکل ظاهری پاکت و مهر تصریح شود مباشر ثبت مکلف است که آن تقاضای ارباب رجوع را ایفا نموده صورت مذکور را ترتیب داده بعد ازامضای خودش وصاحب امانت و شهود صورت مذکور را مشار الیه در دفتر ثبت اسناد باترتیبات مقرره ثبت نموده بصاحب امانت بدهد .

ماده ۱۰۹ — اشخاصی که امانات خود را پس می گیرند بایداسترداد آن را در حضور دو نفر شاهد معتمد در دفتر فهرست مهر و امضانمایند

و امانات فقط وقتی مسترد می‌شود که قبض رسید یاصورت مجلس را اعاده دهند یاصورت آن را بترتیبی که در باب صورتهای اسناد تصریح شده تسلیم ویا حکم محکمه را که صلاحیت دارد ابراز نمایند ـ

ماده ۱۱۰ — اشخاصیکه قبض رسیدیاصورت مجلس ویاصورت اسنادمذکوره را برای استرداد امانات ابراز می نمایند و معروف مباشر ثبت نیستند باید حق خودشان را در گرفتن امانات ثابت نمایند .

## فصل دویم

## در مشاغل مدیر های ثبت و دفتر دار کل و ترتیب انجام ان

ماده ۱۱۱ — مشاغل مدیر های ثبت از قرار تفصیل است .

اولا ـ ترتیب دفتر راکد و مسؤلیت تنظیم آن موافق نظامنامه که وزیر عدلیه مرتب مینماید .

ثانیا ـ دادن صورت ثبت دفاتر و سواد اسناد متعلقه بدفاتر که در دفتر راکد مضبوط است و قبول و استرداد امانات که بدفتر راکد تودیع شده است .

ثالثا ـ فرستادن صورتی از ثبت املاك موقوفه بتمام مباشرین ثبت که در حوزه محکمه ابتدائی متبوعه مدیر واقع اند .

رابعا ـ ترتیب دفتر اشخاصی که ور شکسته اعلان شده و همچنین صورت اشخاصی که در تحت قیمومیت یا ولایت شرعی اعـلان شده اند برای آنکه درمواقع لازمه با صورتیکه مباشرین ثبت موافق ماده ۱۸ ترتیب

میدهند مطابقه شود .

ماده ۱۱۲ ـ دفتردار کل مکلف است دفتر راکد کل را موافق نظامنامه که وزیر عدلیه مرتب می نماید تنظیم نماید وصورت ثبت دفاتری را که در دفتر راکدکل مضبوط است باشخاص ذیحق بدهد .

ماده ۱۱۳ ـ معاونین مدیر دفتر راکد و دفتر دار کل بآنان در انجام مشاغل مرجوعه کمك می نمایند ولی صورت ثبت دفاتر و سواد اسناد راجعه بدفاتر را فقط وقتی معاونین مزبوره می توانند باشخاص لازم بدهند که مدیر یا دفتر دار کل غائب باشند و در این موارد باید معاونین موافق قوانین که برای مباشرین ثبت مقرر است رفتار نمایند .

## فصل سوم

## در حقوقی که اداره ثبت دریافت میدارد و ترتیب آن

ماده ۱۱٤ ـ حقوقی که مباشرین ثبت اسناد دریافت میدارند بردو نوع است حقوق نسبی و حقوق ثابت حقوق نسبی باسنادی تعلق میگیرد که متضمن نقل و انتقال اموال باشد حقوق ثابت باسنادی تعلق میگیرد که موضوع آن نقل و انتقال اموال نباشد .

ماده ۱۱۵ ـ تعرفه مخصوصی برای تعیین حقوقی که در اداره ثبت اسناد دریافت می شود منضم باین قانون می باشد .

ماده ۱۱٦ ـ هرگاه هردو طرف معامله برای استفاده قانونی باداره ثبت اسناد رجوع نمایند حقوق مقرره را بالمناصفه می پردازند و الافقط

طرفیکه باداره مذکوره رجوع می کند ولی هر گاه اصحاب معامله قراری در باب تادیه حقوق ما بین خود شان داده باشند موافق قرار داد آنان باید رفتار شود .

ماده ۱۱۷ — پس از ثبت سند مباشر ثبت مبلغ دریافتی را با تمام حروف درذیل ثبت سند در دفتر ودر روی سند مینویسد ولی درصورتی که معادل وجه دریافتی بر روی سند تمبر دولتی الصاق شده باشد نوشتن وجه در روی سند لازم نیست .

ماده ۱۱۸ — درخصوص دریافت حقوق دولتی مباشرین ثبت مکلف نیستند اسناد را درنوع و طبقه که طرفین اظهار میدارند قرار دهند و همچنین نباید بواسطه تاویلات و تفسیرات خود سرانه آنچه را که درمفاد عبارات اسناد مفهوم نمی شود فرض نمایند بلکه باید نوع حقیقی سند را ماخذ قرار داده موافق تعرفه حقوق دولت را دریافت کنند .

ماده ۱۱۹ — مباشرثبت حق دارد صحت اقراراتی را که درحضور او می شود وهمچنین صحت مندرجات اسناد را برای حفظ حقوق دولتی تفتیش و تحقیق نماید .

ماده ۱۲۰ -- ترتیب محاسبات اداره ثبت اسناد و تفتیش آن موافق محاسبات عمومی دولت است ووزیر عدلیه باموافقت وزیر مالیه دستورالعمل اجرای آن را مرتب و ابلاغ مینمایند .

# باب سوم

## در مجازات اجزای اداره ثبت و مقرری اثان

### فصل اول

### در مجازات

ماده ۱۲۱ — هر گاه اجزاء اداره ثبت اسناد یکی از تقصیرات مفصله ذیل را مرتکب شوند از شغل خود معزول و بهیچ خدمت دولتی قبول نمیشوند بعلاوه از دو سال الی چهار سال محبوس خواهند شد .

اول اسنادی که بجهات ظاهره از سندیت افتاده قبول و ثبت نمایند مثل اسناد مجعوله و محکوکه وقلم رفته وامثال آنها .

دوم سندی را بدون حضور طرفین یا یک طرف یا وکیل ثابت الوکاله آنان ثبت کنند .

سوم سندی را باسم کسانیکه آن معامله را نکرده اند ثبت کنند .

چهارم تاریخ سندی یا ثبت سندی را دردفتر مقدم یا مؤخر ثبت کنند

پنجم قسمتی از دفاتر خود را مفقود یامکتوم کنند یا ورقی بکشند یا به تزویر دیگری ثبت سندی را از استفاده بیندازند .

ششم دفتر را بتراشند ویا پاك کنند خواه کلمه را بکلمه دیگر تبدیل و یا حذف نمایند .

ماده ۱۲۲ — هر گاه اجزاء اداره ثبت اسناد سندی را بدون تحقیق هویت اشخاص یاباعدم علم بصلاحیت اصحاب معامله یاباعلم بعدم قابلیت موضوع

معامله ثبت کنند ازشغل خود معزول وبهیچ خدمت دولت قبول نمیشوند .

ماده ۱۲۳ — هر گاه اجزاء اداره ثبت اسناد سندی را که مفاد آن مخالف قوانین مقرره است ثبت کنند از شش ماه الی یك سال از شغل خود منفصل میشوند .

ماده ۱۲٤ — هر گاه اجزاء اداره ثبت اسناد صورت ثبت یاسواد سندی را بکسانیکه دراین قانون رخصت داده نشده بدهند یا خود اسنادیکه نزد آنان میاورند افشا نمایند یا مضمون آنها را بکسانی که حق ندارند توضیحات یا اطلاعات دهند از شغل خود معزول شده وبهیچ خدمت دولتی قبول نخواهند شد .

ماده ۱۲۵ — هر گاه اجزاء اداره مزبوره تصدیقاتی بدهند که مخالف واقع باشد از شغل خود معزول شده وبهیچ خدمت دولتی قبول نخواهند شد .

ماده ۱۲٦ — هر گاه اجزاء اداره ثبت اسناد سندی را که دراداره سر بسته تودیع شده باز کنند از شغل خود معزول شده وبهیچ خدمت دولتی قبول نگردیده و از یك ماه الی شش ماه محبوس میشوند و هر گاه خود یا مضمون سند تودیع شده را بکسانی که حق استرداد آنرا ندارند ارائه یا افشا کنند از شغل خود معزول شده و بهیچ خدمت دولتی قبول نشده بعلاوه از شش ماه الی یك سال محبوس خواهند شد .

ماده ۱۲۷ — هر گاه اجزاء اداره مزبوره وجه ثبت را زیاده بر مقداری که قانونا مرخصند نگاهداشته بخزانه عاید ندارند باید بقدر آنچه زاید برقدر قانونی نگاهداشته اند ازمقرری خود روی آن گذاشته بخزانه

دولت تسلیم کنند .

ماده ۱۲۸ — هر گاه اجزاء اداره ثبت اسناد وجه ثبت را عمدا کمتر از تعرفه اخذ نمایند در دفعه اول دو مقابل آنچه کسر گرفته اند و در دفعه دوم سه مقابل ودر دفعه سوم چهار مقابل از مقرری آنها مسترد بخزانه دولت میشود واگر مقرری نداشته یا کفایت نکند در هر یك از صور مزبوره در مقابل هر یك تومان یك روز حبس خواهند شد و در دفعه چهارم علاوه بر ترتیب مقرر در دفعه سوم از شغل خود نیز منفصل می شوند .

ماده ۱۲۹ — هر گاه معلوم شود یکی از اجزاء اداره مزبوره بعد از اخذ حقوق دولت تمام یا قسمتی از آنرا پنهان کرده از شغل خود معزول شده وبهیچ خدمت قبول نمیشود بعلاوه از شش ماه الی یك سال مقرری او مسترد و از شش ماه الی یك سال محبوس میشود .

ماده ۱۳۰ — هر گاه اجزاء اداره ثبت اسناد علاوه بر تعرفه وجهی اخذ کرده و بحساب دولت نیاورده باشند موافق ماده ۱۲۸ مجازات میشوند واگر زیاده را بحساب دولت آورده اند بواسطه غفلت موافق ماده ۱۳۱ مجازات میشوند و در هر دو صورت زیاده بصاحبش مسترد میشود .

ماده ۱۳۱ — هر گاه اجزاء اداره مزبوره مقررات این قانون را دراصلاح جای سفید و کلمات زایده وعدوفاصله وتوافق سطور وسایر ترتیبات مقرره در ماده ۶۷ و ۸۰ وهمچنین دستور العمل های وزارت عدلیه را در ترتیب دفاتر رعایت ننمایند در دفعه اول ثلث مقرری یك ماهه آنان ودر

دفعه دویم مقرری یك ماهه تمام مقطوع و در دفعه سوم شش ماه از این خدمت منفصل میشوند .

ماده ۱۳۲ — هر گاه اجزاء اداره مزبوره بواسطه تاخیر از وقت حضور یا غفلت و مسامحه امور اداره را معوق و معطل دارند در دفعه اول اخطار کتبی و در دفعه دوم اخطار کتبی با قید در ورقه خدمت و در دفعه سوم و چهارم و بعد از آن بهر دفعه بکسر مقرری یکماهه مجازات میشوند.

## فصل دویم

### در مقرری اجزاء اداره ثبت اسناد

ماده ۱۳۳ — مقرری اجزاء اداره ثبت اسناد موافق قانون مقرری مامورین و مستخدمین دولتی معین میشود .

ماده ۱۳٤ — علاوه بر مقرری مذکور اضافه از محل عایدات مباشرت ثبت هر ماهه برای مباشرین ثبت مقرر میشود ومقدار آن نباید کمتر از صدی دو وبیشتر از صدی چهار عایدات مباشرت ثبت باشدواضافه هر محلی را نظر بمقتضیات آن محل وزیر عدلیه بموافقت وزیر مالیه معین وبمقامات لازمه پیشنهاد می کنند ه

ماده ۱۳۵ — هرماه عشر مقرری هریك از اجزاء اداره ثبت اسناد و عشر آنچه علاوه بر مقرری از عایدات بآنان داده میشود در صندوق عدلیه بعنوان ذخیره برای آنها محفوظ خواهد شد .

ماده ۱۳۶ — هر گاه یکی از اجزاء مرتکب تقصیری شده که برحسب

این قانون مستلزم کسر مقرری او است از وجهی که برای او ذخیره شده تادیه خواهد شد و در صورت عدم کفایت ازمقرری آنان مسترد میشود .

ماده ۱۳۷ — هر یك از اجزاء که تا آخر سال مرتکب تقصیری که موجب انفصال یا کسر مقرری است نشده بحسب تقاضای خود او نصف آنچه در آن سال برای او ذخیره شده باو داده می شودو در صورت انفصال یاوفات تمام ذخیره بعد از تادیه حقوق متعلقه بان بخود یاوارث او داده میشود .

## تعرفه اعمال اداره ثبت اسناد

ماده ۱۳۸ — حقوقی که دراداره ثبت اسناد برای اعمال مقرره اخذ میشود از قرار تفصیل ذیل است .

اول برای ثبت اسنادی که موضوع آنها عین مال غیرمنقول است ازقبیل قباله وبیع شرط و رهن ومصالحه نامه وهبه نامه وصداق نامه و وصیت نامه و وقف نامه و امثال آنها از هر یك تومان نیم شاهی دریافت میشود .

دوم از ثبت اسناد متعلقه باموال منقوله از نقود واجناس ومنافع اعیان از قبیل تمسکات واجاره نامه وفته طلب وقبض و صداق نامه وغیر ها بهر یك تومان ربع یك شاهی .

سوم برای ثبت کلیه اسنادیکه موضوع مالی ندارد از قبیل طلاق نامه و وکالت نامه و قرار نامه و استشهاد نامه وامثال آنها بهرسندی دوقران .

چهارم برای دادن صورت ثبت دفتر بهر صفحه ازدفتر دوقران .

پنجم برای دادن سواد سند بهر صفحه که نمونه آن را وزارت عدلیه معین واعلام مینماید دو قران .

ششم ازتصدیق مطابقت سواد بااصل وتصدیق‌اصالت امضا وتصدیق اینکه درچه تاریخ سندی ثبت‌شده وتصدیق اظهار یااقرار کسی ازهریکی‌دوقران

هفتم از تصدیق هویت یا حیوة کسی بهریك چهار قران .

هشتم از تبلیغ اظهار کسی بکسی یاثبت آن در دفتر پنجقران .

نهم حق الامانه برای حفظ هر یك سندی که باز باشد با یك پاکت سر بسته اگرچه متضمن چند سند باشد تا شش ماه و کمتر از آن هرچند باشد پنجقران وبعدازشش‌ماه اول تاششماه دیگرپنجقران وهکذا بهرششماه‌پنجقران و آخرین مدت بعد از شش ماه هر قدر باشد حکم شش ماه‌را دارد.

دهم قبض رسید امانت که بصاحب امانت داده میشود یك قران .

یازدهم صورت‌مجلس که‌بجای‌قبض‌امانت‌مرتب‌وبصاحب‌امانت‌داده‌میشود‌پنجقران

## تنبیهات

اول در هر مورد حق تعرفه کمتر از یکشاهی معفو است .

دوم کسور صفحه در فقره چهارم و پنجم اگر سطور تا نصف صفحه نرسیده است نصف قیمت دریافت میشود واگر ازنصف گذشت قیمت تمام صفحه دریافت میشود .

سوم مخارج حرکت در فقره هشتم بعهده رجوع کننده است .

ماده ۱۳۹ — دایره ثبت اسناد در حوزه محاکم ابتدائی که قانونا تشکیل شده تاسیس خواهد شد و وزارت عدلیه قبل از تاسیس دایرهٔ ثبت اسناد در محلی باید بدواً بودجه آنرا از مقام مقننین گذرانیده بعد اقدام درتاسیس دایره مزبوره بنماید .

# قانون

راجع بمخارج وجه استقراض

# قانون راجع بمخارج وجه استقراض

## مصوبه پنجشنبه ۱۹ جمادی الاولی مطابق ۲۸ برج ثور ۱۳۲۹

ماده اول — مبلغ سه کرور و بیست و پنجهزار تومان اعتبار برای مصارف قشونی تخصیص میشود بترتیب ذیل .

اولا مبلغ دوکرور و سیصد وهفتاد و پنجهزار تومان برای مصارف پانزده هزار و هفتصد نفر قشون در اردبیل . قراچه داغ . استراباد خراسان و سیستان . بروجرد . لرستان . عربستان . کردستان کرمانشاهان . فارس . و بنادر مبلغ مزبور را از بودجه کل قشونی تنکوزئیل بر گشت خواهد کرد .

ثانیا یکصدو پنجاه هزار تومان اعتبار برای حقوق عقب افتاده سنهٔ ایت ئیل قشون .

ماده دویم — دویست و بیست هزار تومان برای خرید اسلحه .

ماده سوم -- یکصد هزار تومان برای پرداخت حقوق عقب افتاده سفراء و مامورین دولت ایران درخارجه .

ماده چهارم -- دویست هزار تومان برای مصارف اداره امنیه باین ترتیب که هشتاد هزار تومان برای ادارهٔ امنیه فارس ویکصدو بیست هزار تومان مطابق پیشنهادیکه بعد از ورود متخصصین سوئدی در وزارت داخله تهیه وبمجلس شورای ملی پیشنها میشود .

ماده پنجم -- تتمهٔ وجه استقراض تا یکصد وبیست و پنج هزار تومان برای حقوق عقب افتاده سنهٔ ایت ئیل امنیه و نظمیه .

ماده ششم -- برای نظارت و مواظبت در تسعیر لیره وخرید نقره از وجه استقراض و نیز برای تهیه نقشه بجهة تفتیش مخارج مذکور فوق و حصول اطمینان کامل از اینکه وجوه کاملا در محل خود بمصرف میرسد کمسیونی مختلط از نمایندگان وزارتخانهای مختلفه در تحت ریاست وزیر مالیه تشکیل میشود اعضای کمیسیون مزبور هشت نفر از مستخدمین خارجه وهفت نفر از مستخدمین ایرانی بانتخاب وزراء خواهند بود عضو این کمیسیون میشوند .

ماده هفتم -- کمیسیون مزبور ترتیبی را که برای تفتیش ونظارت در مخارج و مصارف قشون صلاح میداند اعم از اینکه ازوجه استقراض باشد یا از عایدات دیگر دولت ونیز ترتیب تفتیش سایر مخارج وعایدات دولتی را بصورت لایحه بهیئت وزراء پیشنهاد مینماید تاپس از تصویب آنها بتوسط وزیر مالیه بمجلس شورای ملی پیشنهاد شود .

# اصلاح

قانون بروات

# اصلاح قانون قبول و نکول بروات

## مصوبه جلسه پنجشنبه ۲۶ جمادی الاولی ۱۳۲۹

## مطابق چهارم برج جوزا

ماده ۱ — اگر برات کننده دربرات تصریح باخذ وجه آن نموده بعد انکار مدیونیت کند ازاو پذیرفته نخواهد شد .

ماده ۲ — برات گیرنده اولی میتواند وجه آنرا از کسی دیگر گرفته برات را باسم او نماید و دومی بسومی و هکذا هرچند نفر باشند دراینصورت تمامی برات کنندکان مدیون یکدیگرند باین‌معنی که درصورت پروتست برات هر لاحق بسابق خود رجوع کرده وجه خود را دریافت میدارد تابرسد بحواله کننده اولی ولی اگر یکی ازایادی متوسطه غیرمعتبر در آمد دارندهٔ برات میتواند بسابق او رجوع کرده وجه خود را دریافت کند .

ماده ۳ — هرگاه کسیکه برات بعهدهٔ اوست بعد از قبول نوشتن از اداء تمام یاقسمتی از وجه آن امتناع کند دارندهٔ برات آنرا مطابق مواد آتیه بپروتست رسانیده و مطالبه وجه آنرا موافق ماده دوم مینماید

ماده ۶ نسخ شده است

ماده ۷ — شخصی که باو حواله شده میتواند قسمتی از مبلغ حواله شده را قبولی بنویسد درینصورت بقیه وجه برات را دارنده برات میتواند پروتست نماید درهیچ مورد قبولی نباید معلق بشرط باشد .

# قانون

تفتیش وجه استقراض

# قانون تفتیش وجه استقراض مصوبه غره جمادی الاخری مطابق ۹ جوزا ۱۳۲۹

ماده ۱ -- تفتیش عالی و واقعی اعمال (۱٫۲۵۰٫۰۰۰) لیره استقراض که از بانك شاهنشاهی ایران موافق قانون پنجم ربیع الثانی ۱۳۲۹ شده و تفتیش مخارجی که برای این کار مطابق مواد یك و دوو سه وچهار وپنج قانون (۱۹) جمادی الاولی ۱۳۲۹ تخصیص شده در تحت نظارت خزانه دار کل بوزارت مالیه سپرده میشود .

ماده ۲ -- تا موقعی که تشکیلات جدیدهٔ وزارت مالیه ایجاد شود تفتیش اعمال ومخارج فوق الذکر موقتا بیك شعبه که مخصوصا تشکیل میشود سپرده خواهد شد شعبه مذکور در تحت نظارت خزانه دار کل خواهد بود .

ماده ۳ -- در آخر هر ماه وزارت مالیه صورت اوضاع مالیه راجعه باستقراض را در ضمن راپورت تقدیم دولت مینماید .

ماده ٤ -- شعبه که در ماده دوم این لایحه ذکر شده قایم مقام کمیسیونی خواهد بود که در قانون جمادی الاولی ۱۳۲۹ مندرج است .

# قانون
# طبابت

# قانون طبابت

مصوبه پنجشنبه ۳ جمادی الاخری ۱۳۲۹

ماده ۱ ــ هیچکس در هیچ نقطه ایران حق اشتغال بهیچ یك از فنون طبابت ودندان سازی ندارد مگر آنکه از وزارت معارف اجازه نامه گرفته وبثبت وزارت داخله رسانیده باشد .

ماده ۲ ــ در آتیه اسنادیکه وزارت معارف آن را رسما شناخته و بصاحب آن اجازه نامه خواهد داد از این قرار است .

اولا تصدیق نامه هائی که در مملکت ایران بتوسط مدارس طبی دولت داده میشود .

ثانیا تصدیق نامه های طبی دولتی ممالك خارجه .

ماده ۳ ــ گیرنده اجازه نامه طبابت مبلغ پنجتومان بصندوق وزارت معارف باید کارسازی نماید .

ماده ٤ ــ اشخاصی که هیچ یك از تصدیق نامه های مذکور درماده دویم این قانون را ندارند ودر تاریخ نشر این قانون از پنجسال کمتردر طهران مشغول طبابت بوده اجازه نامه بآنها داده نمیشود و از مداومت بشغل مزبور ممنوع خواهند بود .

ماده ۵ ــ اشخاصی که دارای هیچیك ازتصدیقنامهای مذکور درماده دوم این قانون نیستند وبیش از پنج سال و کمتر از ده سال در طهران طبابت کرده اند اجازه نامه طبابت میتوانند بگیرند مشروط بر اینکه ازتاریخ

انتشار این قانون تا انقضاء مدت سه سال حاضر شوند که در حضور کمیسیون مخصوصی که بر طبق ماده هشتم این قانون در وزارت معارف منعقد میشود امتحان دهند یا آنکه تا مدت چهار ماه یکی از اسناد ذیل را بوزارت معارف ارائه دهند .

اولا تصدیق تحصیل وتلمذ در مطب یکی از اطبای معروف مشروط بر اینکه در آن تصدیق نامه ذکر شده باشد که دارنده آن لا اقل پنجسال بالاستمرار از تلامذه او بوده است .

ثانیا تصدیقنامهٔ اطبای مریضخانهٔ دولتی و امریکائی .

توضیح - تصدیقنامه های مذکور فقط تاچهار ماه بعد از نشر این قانون اعتبار خواهد داشت و وزارت معارف برطبق آن اجازه نامه طبابت خواهد داد بعد ازانقضاء آن مدت آن تصدیق نامها از اعتبار خواهدافتاد و فقط اسناد مذکور در ماده دویم این قانون برای تحصیل اجازه نامه طبابت معتبر خواهد بود .

ماده ٦ -- اشخاصی که بیش از ده سال در طهران استمراراً مشغول طبابت بوده اند بهرحال حق دارند اجازه نامه طبابت بگیرند .

ماده ۷ -- برای آنکه اشخاص مذکوردرماده پنجم وششم این قانون بوزارت معارف معرفی شده اجازه نامه بگیرند از تاریخ نشر این قانون تامدت چهار ماه کمیسیونی دروزارت معارف منعقد خواهد بودکهاشخاص مزبور می توانند خودشانرا بان کمیسیون معرفی نمایند و کمیسیون مزبور مرکب خواهد بود . اولا از یکنفر از معلمین طب مدرسه دارالفنون .

ثانیا از یکنفر از اطبای مریضخانهٔ امریکائی . رابعا از یکنفر از اطبای معروف ایرانی . خامسا دو نفر نمایندهٔ وزارت معارف که یکی از آنان رئیس کمیسیون خواهد بود اشخاص مزبور را وزیر معارف تعیین خواهد نمود .

ماده ۸ — از تاریخ نشر این قانون تامدت سه سال هرسال دونوبت در بهار و پائیز یك کمیسیون در وزارت معارف منعقد خواهد شد برای اینکه مطابق ماده پنجم این قانون اشخاصی‌راکه بیش ازپنجسال و کمتراز ده سال درطهران طبابت کرده وهیچ نوع تصدیقی ندارند وخودرا بکمیسیون مذکور درماده قبل معرفی نموده اند بمعرض امتحان در آورند کمیسیون مزبور مرکب خواهد بود . اولا از معلمین رسمی طبی دارالفنون . ثانیا ازچهارنفر ازاطبای‌معروف ثالثاازیکنفر نمایندهٔ وزارت معارف که رئیس کمیسیون خواهد بود . تعیین اشخاص مذکور باوزارت معارف است .

مادهٔ ۹ — اشخاصیکه تا تاریخ نشر این قانوندرولایات مشغول‌طبابت بوده یادر طهران وولایات دندانسازی‌میکردند باید تایکسال بعد از نشر این قانون‌خودرابوزارت‌معارف‌معرفی کرده برای‌مداومت بشغل مزبور اجازه نامه تحصیل نمایند لیکن پس از انقضای یکسال در هیچیك از نقاط ایران به هیچکس اجازه نامه طبابت و دندان سازی داده نخواهد شد مگر بموجب اسناد مذکور درمادهٔ دوم این قانون .

ماده ۱۰ - هر کس برخلاف مقررات مواد فوق بشغل طبابت مشغول شود در نوبت اول اخطار میشود ودر نوبت دوم چهار ماه محبوس و دو

نوبت سوم بیکسال محبوس خواهد شد .

ماده ۱۱ -- بعد از انتشار این قانون هیچ طبیبی برای امور صحیه و طبیه در ادارت دولتی مستخدم و اجیر نخواهد شد مگر اینکه بموجب اسناد مذکوره در ماده دوم دارای اجازه نامه طبابت باشد .

ماده ۱۲ — نسخه رمز کلیةً ممنوع است و هر طبیبی که نسخه رمز بدهد مجازات او چهار ماه حبس خواهد بود .

ماده ۱۳ — وزارت داخله مراقب خواهد بود که مداول مادهٔ اول این قانون از چهار ماه بعد از نشر آن در طهران و از یکسال بعد از نشر آن در ولایت بموقع اجرا گذاشته شود .

# قانون

الغاء ماليات نمك

# قانون الغای مالیات نمک

## مصوبه ۳ جمادی الاخری ۱۳۲۹

ماده واحده — مجلس شورای ملی قانون مورخه ۳ ربیع الاول ۱۳۲۸ راجع بانحصار نمک را فسخ مینماید

# قانون تشکیل

ترتیبات مالیاتی مملکت ایران

# قانون تشکیل ترتیبات مالیاتی مملکت ایران

## مصوبه سه شنبه ۱۵ جمادی الثانیه ۱۳۲۹

ماده ۱ — خزانه دار کل ممالک محروسه ایران مامور نظارت مستقیم و واقعی تمام معاملات مالیاتی و پولی دولت ایران است و این معاملات شامل اخذ تمام عایدات از هر قبیل و تفتیش و محاسبات تمام مخارج دولتی میباشد .

ماده ۲ خزانه دار کل مکلف است تشکیلات ذیل را در وزارت مالیه بر قرار نماید .

(۱) اداره کل دریافت مالیات و عوارض و عایدات دولتی از هر قبیل اعم از مالیاتها و عوارض موجوده یا مالیات هائیکه در آتیه بر قرار خواهد شد

(۲) اداره کل تفتیش ونظارت و محاسبات کلیه عایدات ومخارج مصوبه و نگاهداری دفتر های راجعه بانها .

(۳) اداره کل معاملات نقدی که کلیه معاملات دولت بابانك و اعمال راجعه بضرب سکه و صرافی (Change) و استقراض و مرابحه و استهلاك و استحاله و امتیازات و قرار داد های مالیه اعم از اینکه قرار داد های مزبور عایداتی برای دولت تحصیل نموده یامتضمن تعهدات مالیه از طرف دولت باشد با رعایت قوانین مقرره راجع بان اداره خواهد بود .

ماده ۳ — خزانه دار کل در هر یك از ادارات سه گانه مذکوره

در ماده دویم دوایر و شعباتی را که برای جریان امور آنها لازم بداند دایر خواهد نمود .

ماده ٤ — بعد از دایر نمودن تشکیلات مرکزی لدی الاقتضا خزانه دار کل تشکیلاتی را که برای اداره کردن مالیات در هریك از ولایات لازم بداند بر قرار خواهد کرد .

ماده ٥ — خزانه دار کل مامور نگاهداری خزانه مملکت است و همچنین از مخارج دولتی بدون امضا (در حواله جات مستقیم) و یا تصدیق او (در حواله جات اعتباری) پرداخته نخواهد شد .

ماده ٦ — خزانه دار کل نظامنامه هائی را که برای اجرای اصلاحات مالیاتی مذکوره در مواد فوق لازم است تدارك نموده و نظامنامه های مذکور بعد از آنکه بامضای وزیر مالیه رسید و اعلان شد لازم الاجراء خواهد بود .

ماده ٧ — برای تشکیل هیئت مخصوص تفتیش مبلغ شصت هزار تومان بخزانه دار کل اعتبار داده می شود در صورتی که برای تشکیل هیئت مزبوره مستخدمین جدید با کنترات لازم شود کنترات آن موافق معمول بمجلس شورای ملی پیشنهاد خواهد شد .

ماده ٨ — تهیه بودجه مملکتی که باید از طرف دولت بمجلس شورای ملی پیشنهاد شود یکی از تکالیف خزانه دار کل خواهد بود و تمام وزارتخانها و مستخدمین دولتی مکلف هستند اطلاعاتی را که مشارالیه لازم دارد بلا تاخیر تهیه و تسلیم نمایند .

ماده ۹ ــ خزانه دار کل مکلف است هر نوع صرفه جوئی که مقتضی باشد در مصارف و معاملات دولتی بعمل آورد و این یکی از تکالیف حتمیه او است .

ماده ۱۰ ــ خزانه دار کل مکلف است هر سه ماه یك مرتبه راپورت مفصلی در خصوص وضع مالیاتی مملکت تهیه وبدولت پیشنهاد نماید .

ماده ۱۱ ــ خزانه دار کل مطالعات لازمه را در اصلاح قوانین موجوده مالیه و ایجاد منابع جدیده عایدات که مقتضی وصلاح ومناسب مملکت باشد می نماید که بتوسط هیئت دولت بمجلس شورای ملی پیشنهاد شود .

ماده ۱۲ ــ اختیار اجزای اداراتی که بموجب مواد فوق در تحت ریاست خزانه دار کل دایر میشود با خود مشار الیه است .

# قانون

تعرفه مخابرات تلغرافی

# قانون تعرفهٔ مخابرات تلگرافی

مصوبه پنجشنبه ۲۴ جمادی الثانیه ۱۳۲۹

ماده ۱ — قیمت مخابرات تلگرافی در تمام خاك ایران بخط فارسی تا ده کلمه اول دوهزار وده شاهی وبعد هرکلمه پنج شاهی است .

ماده ۲ — پرداخت قیمت مخابرات تلگرافی اعم از سؤال یا جواب بعهده تسلیم کننده صورت تلگراف است .

ماده ۳ — سؤال کننده میتواند مطالبه جواب کند درصورتیکه هنگام مخابره سؤال قیمت هر عده کلمه را که برای جواب خود کافی میداند بدفتر تلگراف تحویل نماید که اول آن ده کلمه خواهد بود تلگراف خانه در آن صورت مکلف است عده کلماتیکه وجه آن دریافت شده بمخاطب اعلام نماید .

ماده ۴ — هرگاه بعد ازانقضای مدت پانزده روزجواب نرسید اداره قیمت جواب رابسؤال کننده رد خواهد کرد و پس از آن اگر مخاطب بخواهد جواب بدهد باید از عهده قیمت برآید .

ماده ۵ — اداره تلگراف در برابر قیمت مخابرات معادل وجهی که دریافت میدارد تمبر روی قبض که بحامل میدهد الصاق خواهد نمود که نصف آن روی قبض ونصف روی سوش ( ته ورق کتابچه ) خواهد بود .

ماده ۶ — قیمت قبض تلگرافی پنجشاهی است .

ماده ۷ — در مواقعیکه اداره تلگراف بتواند قبول مخابرات فوری

و حضوری نماید قیمت مخابرات حضوری دو برابر ومخابرات فوری سه برابر تلگرافات معمولی است .

ماده ۸ ــ مداول ماده سوم و چهارم و هفتم در روی تمام اوراق تلگرافی بطبع خواهد رسید .

ماده ۹ ــ اسم مقصد جزو کلمات محسوب میشود .

ماده ۱۰ ــ اشخاصی که خواسته باشند میتوانند آدرس خودرا بطور اختصار باداره تلگراف معرفی نمایند و در این صورت اداره تلگراف مبلغ سه تومان سالیانه برای ثبت آدرس دریافت خواهد داشت .

ماده ۱۱ ــ قیمت مخابرات تلگرافی بخط لاتین بهر زبانیکه باشد در داخله مملکت تا ده کلمهٔ اول سه هزار و دهشاهی است و بعد هر کلمه هفت شاهی است و در صورتیکه عده کلمات معلوم نباشد هر دوازده حرف یك کلمه محسوب خواهد شد .

ماده ۱۲ ــ مواد این قانون شش ماه پس از امضا در تمام مملکت تمام مملکت مطابق نظامنامهٔ اداری وزارت تلگراف بموقع اجرا گذاشته میشود وتمام مقررات سابق راجع باین مواد منسوخ خواهد شد .

ماده ۱۳ ــ مخابرات تلگرافی سوای مخابرات سلطنتی مجانی نخواهد بود ووجه گرفته میشود ولی برای هروزارتخانه وانجمن‌های ایالتی وولایتی مبلغی اعتبار داده می‌شود که اگر از آن مبلغ زیاد شد وجه آنرا بدهند

ماده ۱۴ ــ برای اخذ سواد هرتلگراف موافق قوانین مقرره ازهریك کلمه تاصد کلمه اداره تلگراف مبلغ دو هزار دینار دریافت می‌دارد .

ماده ۱۵ ــ هر گاه سواد تلگراف از یکصد کلمه تجاوز کرد بهریکصد کلمه پانصد دینار دریافت خواهد شد .

# ضمیمه قانون

اداری وزارت معارف و اوقات

## ضمیمه قانون اداری وزارت معارف و اوقاف

## مورخه ۲۷ شهر شعبان المعظم ۱۳۲۸

مصوبه جلسه سه شنبه ۲۹ جمادی الاخری ۱۳۲۹

ماده ۱۲ — اداره کردن وزارت معارف و اوقاف موقوفاتی را که تولیت آنها مستقیما راجع بشخص سلطان عصر است با اجازه سلطان عصر خواهد بود

# تفسیر

ماده هفتم متمم قانون وظایف

## تفسیر ماده هفتم متمم قانون وظایف

مصوبه جلسه ۲۱ شهر رجب ۱۳۲۹

مقصود از حقوق شخصی وراث که در ماده هفتم متمم قانون وظایف ذکر شده اعم از حقوق نقدی تنها یا حقوق جنسی تنها یا حقوق نقدی و جنسی بضمیمه یکدیگر است و ترتیب تقویم حقوق جنسی بنحوی است که در ماده هشتم قانون وظایف مقرر است .

# قانون
# حکومت نظامی

# قانون حکومت نظامی

مصوبه ۲۲ رجب مطابق ۲۷ سرطان ۱۳۲۹

ماده ۱ -- از وقتی که اعلان حکومت نظامی شود اموری که راجع بامنیت و آسایش عمومی است با تصویب هیئت وزراء بتوسط وزارت جنگ اجرا خواهد شد .

ماده ۲ -- باید محاکم نظامی موقتی تشکیل داده شود که باسرعت وشدت در تقصیرات واقداماتیکه برضد امنیت و آسایش عمومی است رسیدگی نمایند .

ماده ۳ -- تمام حکام محاکم نظامی باید اهل نظام باشند .

ماده ۴ -- اشخاصیکه عملا برضد دولت مشروطه و امنیت وآسایش عمومی اقدام وخیانت آنها مدلل شده باشد محکوم بقتل خواهند بود .

ماده ۵ -- اشخاصیکه سوء ظن مخالفت با دولت مشروطه و امنیت و انتظام عمومی در حق آنها بشود قوه مجریه حق توقیف آنان راخواهد داشت وپس از توقیف باستنطاق آنان شروع میشود هرگاه در استنطاق سوء ظن بکلی رفع نشود شخص مظنون در توقیف باقی و بعد از اختتام حکومت نظامی بعدلیه تسلیم خواهد شد .

ماده ۶ -- هرگاه هیئت حاکمه محاکم نظامی تخفیف مجازات مقصری را مقتضی بدانند این حق را خواهند داشت که بتوسط وزراء

مسؤل از مقام نیابت سلطنت تخفیف مجازات شخص مقصر را درخواست نمایند و غیر از هیئت حاکمه احدی حق این توسط را نخواهد داشت .

ماده ۷ ــ مامورینی که تامین شهر بعهده آنان واگذار است در صورت سوء ظن حق دخول بمنازل و اجرای تحقیقات خواهند داشت در صورت مقاومت و مخالفت جبراً می توانند داخل شوند و مخالف و مقاوم قهرا دستگیر و موافق حکم محکمه نظامی قویا سیاست خواهد شد .

ماده ۸ ــ روزنامجات و مطبوعات اگر برضد اقدامات دولت انتشاراتی بطبع رسانند نمرات روز نامه و اداره روز نامه توقیف خواهد شد در صورتی که تحریك بضدیت دولت شده باشد متصدیان یامدیران آنها موافق حکم محکمه نظامی مجازات خواهند شد .

ماده ۹ ــ مجازاتی که درحق مستخدمین دولت و کسانیکه متصدی امور دولتی بوده اند مقرر میشود قابل تخفیف نیست .

ماده ۱۰ ــ اجتماعات و انجمن ها در مدت حکومت نظامی باید بکلی موقوف و متروك باشد اگر اجتماعی منعقد شود بمجرد اخطار اولی پلیس باید متفرق شوند ودر صورت مقاومت یا مخالفت مقاوم یامخالف جلب بمحکمه نظامی و محکوم بمجازات خواهد شد هر گاه اجتماعات مزبوره کلا یابعضا مسلح باشد مقارن همان اخطار اولی حاملین اسلحه توقیف وموافق حکم محکمه نظامی مجازات میشوند .

ماده ۱۱ ــ حمل اسلحه از هر قبیل جز برای مامورین دولت که مامور نظم و امنیت عمومی هستند اکیداً ممنوع است هر گاه

سلاحی در دست کسی غیر از مامورین دولت دیده شود اسلحه ضبط دولت و حامل آن موافق حکم محکمه نظامی مجازات میشود

ماده الحاقیه اول — مامورینی که افشای اسرار تلگرافی و کتبی دولت را بنمایند جلب بمحکمهٔ نظامی شده قویا سیاست خواهند شد .

ماده الحاقیه دویم — حکومت نظامی شامل نقاطی خواهد شد که دولت در آن نقاط اعلان حکومت نظامی را لازم بداند .

# قانون

حقوق وراث متوفیات

کمتر از دو تومان

## قانون حقوق وراث متوفیات کمتر از دو تومان

مصوبه شنبه ۱۷ شهر شعبان المعظم ۱۳۲۹

ماده واحده — حقوق سهمی هر یك از وراث که نقدا جنسا درسال از دو تومان تجاوز نکند وزارت مالیه از طرف دولت پنج برابر مبلغ آنرا نقدا بدون کم و کسر بوراث داده و آن حقوق را ابدی ضبط می نماید .

# اجازه افتتاح

نه باب مدرسه ابتدائیه

# اجازه افتتاح نه باب مدرسه ابتدائیه

مصوبه شب ۲۶ رمضان المبارك مطابق ۲۸ برج سنبله ۱۳۲۹

ماده ۱ -- نه مدرسه ابتدائی که هر یك دارای شش کلاس خواهد بود به شرح ذیل در مرکز طهران و مراکز ایالات اربعه تاسیس می شود .

طهران ۵ باب شیراز باب تبریز باب مشهد مقدس باب کرمان باب

برای هر یك باب از پنج باب مدرسه طهران دویست و پنجاه تومان که یکهزار و دویست و پنجاه تومان است و برای هریك از مدارس مراکز ایالات دویست تومان از طرف دولت داده می شود .

ماده ۲ -- در کلیه کلاس های مدارس ابتدائی دولتی پسران نظر بحال فقراء نصف از شاگردان مجانی ونصف دیگر با اجرت مختصری که در ماده سوم مذکور است قبول می شود .

ماده ۳ -- اجرتی که از شاگردان مدارس ابتدائی دولتی گرفته میشود از این قرار است .

در کلاس اول ودویم سالیانه شش تومان کلاس سوم وچهارم نه تومان کلاس پنجم و ششم دوازده تومان واین جمله به سه قسط گرفته می شود

ماده ۴ -- عدهٔ شاگردان هر کلاس متجاوز از سی نفر نخواهد بود .

ماده ۵ -- عایدات مدارس مزبوره ابتدائیه تحویل وزارت مالیه شده به تصویب شورای معارف بمصرف تکمیل و توسعه مدارس ابتدائیه می رسد

در جلسه نهم شوال المکرم مطابق دهم میزان ۱۳۲۹ نسبت بمقرری مصوبه مادهٔ اولی معین و مبرهن شد که دویست و پنجاه تومان و دویست تومان که از طرف دولت داده می شود ماهیانه است .

# قانون انتخابات
# مجلس شورای ملی

# قانون انتخابات

## مجلس شورای ملی

مصوبه ۲۸ شهر شوال المکرم مطابق ۲۹ میزان ۱۳۲۹

# فصل اول

عده نمایندگان و تقسیم آنان بایالات و ولایات

ماده ۱ -- عده نمایندگان ملت برای مجلس شورای ملی در مملکت ایران یکصد و سی و شش نفر است .

ماده ۲ -- تقسیم نمایندگان ملت نسبت بجمعیت تخمینی ولایات از قرار شرح جدولی است که باخر این قانون منضم شده است .

## فصل دوم

شرایط انتخاب کنندگان

ماده ۳ — انتخاب کنندگان باید دارای شرایط ذیل باشند .

اول تبعه ایران باشند .

دویم لا اقل بیست سال داشته باشند .

سوم درحوزه انتخابیه متوطن یا لا اقل از ششماه قبل از موقع انتخاب در آنجا ساکن باشند .

ماده ٤ -- کسانیکه از حق انتخاب کردن محرومند .

اول نسوان .

دویم کسانیکه خارج ازرشد وآنها که درتحت قیمومیت شرعی هستند .

سوم تبعه خارجه .

چهارم اشخاصی که خروجشان از دین حنیف اسلام در حضور یکی از حکام شرع جامع‌الشرایط به ثبوت رسیده باشد .

پنجم اشخاصی که کمتر از بیست سال دارند .

ششم ورشکستگان بتقصیر .

هفتم -- متکدیان و اشخاصی که بوسایل بی شرفانه تحصیل معاش می نمایند .

هشتم مرتکبین قتل و سرقت و سایر مقصرینی که مستوجب حدود قانونی اسلامی شده اند .

نهم مقصرین سیاسی که بر ضد اساس حکومت ملی واستقلال مملکت قیام و اقدام کرده اند .

ماده ٥ -- کسانیکه بواسطه شغل ومقام خود از انتخاب کردن محرومند

اول اهل نظام بری وبحری باستثنای صاحب منصبان افتخاری .

دوم صاحب منصبان واجزاء امنیه ونظمیه در محل خدمت .

## فصل سوم

### شرایط انتخاب شوندگان

ماده ٦ -- انتخاب شوندگان باید دارای صفات ذیل باشند

اول متدین بدین حضرت محمد ابن عبد الله صلی‌الله علیه وآله باشند مگر اهل دیانت از نمایندگان ملل متنوعه ( مسیحی و زردشتی وکلیمی )

دوم تبعه ایران باشند .

سوم خط و سواد فارسی باندازه کافی داشته باشند .

چهارم در محل انتخاب معروف باشند .
پنجم سن ایشان کمتر از سی وزیاده از هفتاد سال نباشد .
ششم معروف بامانت و درستکاری باشند .

ماده ۷ -- اشخاصیکه از انتخاب شدن محرومند .
اول شاهزادگان بلافصل (ابناء واخوان واعمام پادشاه )
دوم نسوان .
سوم تبعه خارجه .
چهارم مستخدمین امنیه ونظمیه واهل نظام بری وبحری باستثنای صاحب منصبان افتخاری .
پنجم حکام کل وجزء ومعاونین ایشان در قلمرو ماموریت خود .

تبصره - سایر مستخدمین دولتی قابل انتخاب هستند بشرط آنکه پس از انتخاب برای مدت نمایندگی از شغل خود استعفا دهند .

ششم ورشکستگان بتقصیر
هفتم مرتکبین قتل و سرقت و سایر مقصرینی که مستوجب حدود قانونی اسلامی شده اند .
هشتم متجاهرین بفسق و اشخاصی که فساد عقیده دینی و خروجشان از دین حنیف اسلام در نزد یکی از حکام شرع جامع الشرایط ثابت ویا بشیاع رسیده باشد .
نهم مقصرین سیاسی که بر ضد اساس حکومت ملی و استقلال مملکت قیام و اقدام کرده اند .

## فصل چهارم

### در تشکیل انجمن نظارت

ماده ۸ -- در مرکز هر حوزه انتخابیه مطابق صورتی که در جدول منضم باین قانون معین شده حکومت محل انجمنی باسم انجمن نظارت انتخابات موقتا تشکیل می‌دهد که متصدی ومسؤل صحت انتخابات باشد (اگر تمام اهالی یك حوزه انتخابیه نتوانند درمرکز حوزه حاضر شده انتخابات را بعمل آورند انجمن نظارت مرکزی باتصویب حکومت درنقاط لازمه انجمن‌های نظارت جزو تشکیل خواهد داد که متصدی انتخابات شوند

ماده ۹ -- در محلهائی که انجمن ایالتی یاولایتی قانونا برقرار است انجمن نظارت مرکب خواهد بود از سه نفر از اعضای انجمن ایالتی یا ولایتی بانتخاب خود انجمن و چهار نفر از مردمان معروف بامانت وباسواد از طبقات اربعه علماء و تجار و اصناف و اعیان و ملاکین بتعیین حاکم انجمن نظارت انتخابات در هر محل در تحت نظارت حاکم محل خواهد بود.

ماده ۱۰ -- درجاهائیکه انجمن ایالتی وولایتی نیست انجمن نظارت انتخابات مرکب خواهد بود ازسه نفر از معتمدین اهل محل بعلاوه‌چهار نفر از طبقات اربعه مذکوره درماده هشتم بتعیین حکومت.

ماده ۱۱ -- انجمن نظارت ازمیان اعضای خود یك نفر رئیس ویك یادو نفر منشی انتخاب مینماید.

ماده ۱۲ -- انجمن نظارت دو هفته بعد از انجام انتخابات حوزه انتخابیه متفرق میشوند.

## فصل پنجم

### طریق انتخابات

ماده ۱۳ -- انتخاب نمایندگان مجلس شورای ملی در کلیه مملکت ایران بطور یك درجه ومستقیم است .

ماده ۱٤ -- در محلهائیکه موافق تقسیم انتخابات حق انتخاب یکنفر نماینده دارند انتخاب فردی عمل می شود و در محل هائی که بیش از یکنفر نماینده باید انتخاب نمایند انتخاب جمعی خواهد بود .

توضیح -- مراد ازانتخاب جمعی آنست که هریك ازانتخاب کنندگان در ورقهٔ رأی بعدهٔ مجموع انتخاب شوندگان آن محل اسامی اشخاص می نویسند و مراد از انتخاب فردی آنست که هریك از انتخاب کنندگان در ورقه رأی اسم یك شخص را مینویسند

ماده ۱۵ -- انتخاب نمایندگان باکثریات نسبی است .

ماده ۱٦ -- درصورت تساوی آراء بین دو یاچند نفر هرعدهٔکه محل حاجت باشد بحکم قرعه میشود .

ماده ۱۷ -- ایلات عمده موافق حوزه بندی انتخابات هر کدام یك نماینده مستقیما به عضویت مجلس شورای ملی می فرستند و سایر ایلات که اسم آنها برده نشده درجزو هر حوزهٔ که هستند رای خواهند داد .

ماده ۱۸ -- در هر یك حوزه انتخابیه که چندین نقطهٔآن درانتخابات

شرکت دارند هرگاه بعضی از آن نقاط در مدتی که انجمن مرکزی در حدود همین قانون معین می کند انتخابات خود را بعمل نیاورند حق انتخاب آنان ساقط میشود وانتخاب سایر نقاط آن حوزه معتبر است .

ماده ۱۹ — هر یك از انتخاب کنندگان زیاده بر یك مرتبه ف رای دادن ندارند مگر در صورتیکه تجدید انتخاب لازم شود .

ماده ۲۰ — انتخاب کنندگان مجبور نیستند نماینده خد را از ساکنین محل خود انتخاب کنند .

## فصل ششم

### کیفیت دادن تعرفه برای تشخیص انتخاب کنندگان

ماده ۲۱ — انجمن نظارت اعلانی مرتب نموده بمناسبت اهمیت محل از ده روز الی یك ماه قبل از موعد انتخاب اشاعه میدهد اعلان مزبور مطالب ذیل را دارا خواهد بود .

اول شرایط انتخاب کنندگان وانتخاب شوندگان .

دوم محل واوقاتی راکه انجمن نظارت یا شعب آن ورقه تعرفه خواهدداد .

سوم مکان و زمانیکه انجمن نظارت برای اخذ رای حاضر خواهد بود .

چهارم عده نمایندگانی که صاحبان تعرفه باید منتخب نمایند .

ماده ۲۲ — اشخاصیکه شرایط انتخاب کردن را دارا هستند اگر در ظرف مدتی که انجمن نظارت بجهت گرفتن تعرفه معین نموده است تعرفه نگیرند در آن انتخابات حق ایشان ساقط است .

ماده ۲۳ -- تعرفهٔ که بانتخاب کنندگان داده می شود محتوی فقرات ذیل خواهد بود .

اول نمره و تاریخ .

دوم اسم دارنده تعرفه واسم پدر او وشغل ومنزل او .

سوم زمان ومکانیکه دارنده تعرفه باید حاضر شده رای خود را بدهد .

چهارم ساعت افتتاح و اختتام مجلس انتخاب .

پنجم مهر یا امضای اعضاء انجمن نظارت .

ماده ۲٤ — انجمن نظارت یا شعب آن تمام تعرفه هائی را که میدهد بترتیب نمره در کتابچه مخصوصی ثبت می کند .

## فصل هفتم

### دراخذ واخراج آراء وتعیین انتخاب شدگان

ماده ۲۵ -- بمناسبت اهمیت محل مدت اخذ رأی از یک الی پنج روز خواهد بود بتعیین انجمن نظارت و پس از انقضاء موعدی که انجمن نظارت برای اخذ رای معین می کند دیگر ورقهٔ رای از کسی قبول نخواهد شد

ماده ۲٦ — دادن رای باید مخفی باشد و باین جهة دارندهٔ تعرفه قبل از ورود بمجلس انتخاب اسم یک یا چند نفر منتخبین خود را مطابق شده که اعلان شده است روی کاغذ سفید بی نشان باید نوشته و پیچیده با خود داشته باشد .

ماده ۲۷ — پس از حضور اعضای انجمن نظارت و افتتاح مجلس انتخاب در ساعتی که اعلان شده قبل از شروع بگرفتن اوراق رأی رئیس

انجمن نظارت جعبهٔ را که برای ضبط اوراق رای معین شده است در حضور اعضای انجمن و حاضرین از انتخاب کنندگان باز نموده خالی بودن آنرا مینمایانند آنگاه در حضور جمع درب جعبهٔ مختوم شدهٔ اوراق رای از شکافی که فوق جعبه است انداخته می شود .

ماده ۲۸ — هریك از دارندگان ورقه تعرفه پس از ورود بمجلس انتخاب در کمال آرامی تعرفه و ورقه رای خود را بیکی از اعضاء که برای اینکار معین شده است میدهد گیرندهٔ تعرفه نمرهٔ تعرفه را بصوت بلند میگوید تا منشی انجمن نمره را در کتابچه ثبت تعرفه پیدا کرده نشان کند پس از نشان کردن نمره گیرندهٔ تعرفه آنرا ابطال نموده بصاحبش ردمی نماید و ورقه رأی او را بدون نگاه کردن در جعبهٔ انتخاب می اندازد صاحبان تعرفه باحتیاط مواردی که تجدید انتخاب لازم شود تعرفـهٔ باطله خودشان را محفوظ خواهند داشت .

انتخاب کنندگان پس از دادن ورقهٔ رای وپس گرفتن تعرفهٔ باطله در صورت تنگی جا و اخلال نظم و ترتیب انتخاب بامر رئیس از مجلس انتخاب خارج می شوند .

ماده ۲۹ — در محل هائی که انتخاب در یکروز تمام نمی شود در ختام مجلس آنروز تمام اعضاء با احتیاطات لازمه جعبه و دفاتر راجع بانتخاب را بسته محفوظ گذاشته مهر کرده روز بعد همان اعضاء آنرا باز می کنند .

ماده ۳۰ — بعد ازاعلان انجام انتخاب رئیس انجمن جعبهٔ انتخاب

را درحضور اعضاء وحاضرین ازانتخاب کنند کان خالی نموده امرباستخراج آراء مینمایند .

ماده ۳۱ ــ یکی از اعضاء اوراق انتخاب را شمرده عده آنرا با عده رای دهند کانی که نمره نعرفه آنها در کتابچه ثبت نعرفه نشان شده است تطبیق می کند درصورت زیادتی اوراق رای بعده اوراق زایده ازکلیه برداشته شده باطل میشود ونتیجه درصورت مجلس نوشته میشود.

ماده ۳۲ ــ اوراق انتخاب را یکی از اعضاء بصوت بلند یك یك خوانده بیك نفر دیگر از اعضاء میدهد وسه نفر دیگر از اعضاء اسامی را بترتیبی که خوانده میشود مینویسند .

ماده ۳۳ ــ هرگاه در اوراق انتخاب زیاده یا کمتر از عده معینه اسامی نوشته باشند نقصی در امر انتخاب حاصل نخواهد شد در صورت اول آن عده اسامی که زیاد نوشته شده از آخرورقه خوانده نمی‌شود .

ماده ۳۴ ــ از اوراق رای آنچه سفید یالایقرء باشد یا آنکه صحیحا معرفی انتخاب شده را نکند یا امضاء انتخاب کننده را داشته باشد یا بیش ازیك ورق باشد محسوب نخواهد شد ولی‌عینا ضمیمه صورت مجلس‌میشود.

ماده ۳۵ ــ بلا فاصله بعد از شماره واستخراج آراء رئیس نتیجه را بصوت بلند اعلام مینماید اوراق‌انتخاب را تا موقع انحلال انجمن‌نظارت محفوظ میدارند و در آن هنگام در محضر حکومت وحضور جمعی‌ازوجوه محل اوراق مذکوره را معدوم می کنند باستثنای آنها که در مواد قبل ذکر شده وباید ضمیمه صورت مجلس بشود .

ماده ۳۶ — در هر حوزه انتخابیه انجمنهای نظارت نقاط جزو صورت مجلس انتخابات خودشان را بامضای اعضاء انجمن رسانیده بانجمن نظارت مرکزی حوزه انتخابیه می فرستند تا در آنجا با ملاحظه صورت مجلس های انتخابات کلیه نقاط مشترکه آن حوزه تشخیص نماینده منتخب خود را بنمایند .

ماده ۳۷ — هرگاه بعضی از انجمنهای نظارت نقاط جزو صورت مجلس انتخابات خود را در مدتی که انجمن مرکزی برای آنها معین کرده بانجمن مزبور نفرستادند انجمن مرکزی انتخابات آن حوزه را خاتمه داده نتیجه را معین می کند ولی این امر مانع از حق شکایت رای دهندگان آن نقاط نخواهد بود .

ماده ۳۸ — منشی انجمن نظارت مرکزی صورت مجلس انتخابات را در سه نسخه حاضر کرده بمهر حکومت وبامضای اعضای انجمن نظارت رسانیده یك نسخه بحکومت نسخه دیگر بتوسط حکومت و وزارت داخله بمجلس شورای ملی ونسخه ثالث با کتابچه ثبت اوراق تعرفه بانجمن ایالتی یا ولایتی محل می فرستند .

ماده ۳۹ — اشخاصی که ورقه تعرفه ندارند حق ورود بمجلس انتخاب ندارند .

ماده ۴۰ — ورود در محوطه انتخاب با داشتن اسلحه اکیداً ممنوع است .

ماده ۴۱ — اسامی انتخاب شدگان بعد از اتمام انتخابات از طرف

حاکم محل اعلان میشود .

ماده ۴۲ – نماینده گانی که بعضویت مجلس شورای ملی انتخاب می شوند باید بمهر یاامضای اعضای انجمن نظارت و حکومت محل اعتبار نامه دردست داشته تسلیم دفتر مجلس شورای ملی نمایند .

ماده ۴۳ – مادام که منتخبین اعتبار نامه نماینده گی نگرفته اند هر گاه یکی ازایشان فوت شود یاقبول نماینده گی ننماید ازبقیه منتخبین کسی که نسبتا حائز اکثریت است بنماینده گی معین میشود ولی پس از دریافت اعتبار نامه باید مطابق ماده (۵۲) همین قانون عمل شود .

## فصل هشتم

### در شکایات راجعه بانتخابات

ماده ۴۴ – اگر از انتخاب کننده گان وانتخاب شونده گان کسی در بین انتخابات شکایت یا ایرادی راجع بانتخابات داشته باشد مانع از انجام انتخاب نخواهد شد ولی شرح آن شکایت باید در صورت مجلس درج شود .

ماده ۴۵ – انجمن نظارت بعد از ختم انتخابات تایك هفته شکایات راجع بانتخابات را می پذیرد پس از آن پذیرفتن شکایات را ختم کرده در ظرف یك هفته دیگر بشکایات واصله رسیده گی مینماید .

ماده ۴۶ – متشکیان از انتخابات یا ازانجمن نظارت می توانند پس از افتتاح مجلس شورای ملی شکایات خود را در ظرف ماه اول بمجلس

شورای ملی اظهار نمایند و حکم مجلس شورای ملی قاطع خواهد بود. شکایات راجعه بانتخاباتی که بعد از افتتاح مجلس شورای ملی به عمل می آید باید درظرف ماه اول بعد ازانحلال انجمن نظارت بمجلس شورای ملی اظهار شود .

ماده ۴۷ — انتخاباتیکه مبنی بر تهدید یا تطمیع بوده باشد از درجهٔ اعتبار ساقط است و تهدید یا تطمیع کننده از سه ماه الی یك سال محبوس می شود و برای یك الی دو دوره انتخابیه ازحق انتخاب محروم خواهد بود .

ماده ۴۸ — حق اعتراض بر انتخابات را اشخاصی دارند که حق انتخاب کردن را داشته باشند .

## فصل نهم

### مواد مختلفه

ماده ۴۹ — همینکه نصف بعلاوه یك نفر از نمایندگان ملت درطهران حاضر شدند مجلس شورای ملی افتتاح می یابد ورای ایشان باکثریت مناط اعتبار و مجری است .

ماده ۵۰ — مدت دوره تقنینیه دو سال شمسی است و ابتدای آن از روزی است که مجلس شورای ملی افتتاح می شود .

ماده ۵۱ — مخارج مسافرت نمایندگان را از محل انتخاب الی طهران ذهابا و ایابا از قرار فرسخی پنجقران دولت ادا می کند مخارج

لازمه متعلقه بانتخابات را باطلاع حکومت دولت می پردازد.

ماده ۵۲ — هر گاه یکی از اعضای مجلس شورای ملی استعفا دهد یا فوت شود اگر بیش از سه ماه باخر دورهٔ تقنینیه باقی باشد اهل محل بجای او انتخاب خواهند کرد ولی اهل محل در ظرف سه ماه از زمان اخطار نماینده خود را انتخاب نکردند مجلس شورای ملی یکنفر واعوض نماینده مستعفی یا متوفی انتخاب می کند

ماده ۵۳ — سه ماه باخر هردوره تقنینیه مانده از طرف دولت اعلان شروع بانتخابات جدیده داده خواهد شد و مردم می توانند هر یك از منتخبین سابق را اگر بخواهند دو باره انتخاب کنند.

| مرکز انتخابیه | عده نمایندگان هر حوزه | اسامی نقاط جزو هر حوزه | اسامی ولایات و ایالات |
|---|---|---|---|
| تبریز | ۹ نفر | تبریز ، اوجان عباس ، مهرانه رود ، ده خوارقان ، کوکان ، عجب شیر ارونق و انزاب الان براغوش ، هشترود | آذربایجان بیست نفر |
| اردبیل | ۲ « | اردبیل مشکین و آستارا ، نمین والکج خلخال - اجارود | |
| اهر | ۱ « | قراجه داغ و ایلات ، خانمرود بدوستان | |
| سراب | ۱ « | سراب ، کرم رود | |
| مراغه | ۲ « | مراغه - بناب چهار اویماق و ایلات ، میاندوآب ، افشار چهار دولی صائن قلعه | |
| ساوجبلاغ | ۱ « | ساوجبلاغ مکری ، سلدوز | |
| ارومیه | ۱ « | ارومی و توابع | |
| خوی | ۲ « | خوی ، ماکو ، سلماس ، مرند کرکریکانات | |

| اسامی ولایات و ایالات | اسامی نقاط جزو هر حوزه | عده نمایندگان هر حوزه | مرکز انتخابیه |
|---|---|---|---|
| استراباد یک نفر | استراباد و توابع و بندر جز | ۱ نفر | استراباد |
| اصفهان پنج نفر | اصفهان ، برخوار ، ماربین ، سروجی رود ، قهاب ، کرارج ، براآن ، رودشتین ، اردستان ، بها آباد ، قهپایه . | ۳ نفر | اصفهان |
| | قمشه ، سمیرم ، جرقویه ، ابرقوه لنجان ، دهاقان ، اسفرجان . | ۱ « | قمشه |
| | فریدن ، چهارمحال ، نجف آباد ، کرون ، دهق . | ۱ « | نجف آباد |
| بروجرد و لرستان ٤ نفر | بروجرد ، سیلاخور ، جاپلق ، بختیاری ، چهار لنگ . | ۲ نفر | بروجرد |
| | خرم آباد ، پیشکوه ، پشتکوه . | ۲ « | خرم آباد |

| اسامی ولایات و ایالات | اسامی نقاط جزو هر حوزه | عده نمایندگان هر حوزه | مرکز انتخابیه |
|---|---|---|---|
| خراسان و سیستان ۱۵ نفر | مشهد ، چناران ، رادکان بیوه‌ژن کل‌مکان ، شان‌دیز ، وزراب ، اردمه میان ولایت ، سرجام ، نبادکان چولائی‌خانه ، اخلومد ، جام‌باخزر | ۴ نفر | مشهد |
| | کلات ، دره جز ، سرخس | ۱ « | دره جز |
| | ترشیز ، کوه سرخ ، بجستان ، | ۱ « | سلطان آباد |
| | سبزوار ، مزینان ، جوین ، بام ، صفی آباد ، سرولایت . | ۲ « | سبزوار |
| | تربت حیدریه وبلوکات ومحولات و خوافین . | ۱ « | تربت |
| | نیشابور وتوابع . | ۱ « | نیشابور |
| | قوچان وشیروان . | ۱ « | قوچان |
| | بجنورد واسفراین وجاجرم | ۱ « | بجنورد |
| | طبس ، تون ، بشرویه گناباد ، | ۱ « | تون |
| | قاینات خوسف نهبندان طبس‌مسینا | ۱ « | بیرجند |
| | سیستان . | ۱ « | سیستان |

| اسامی ویالات و ایالات | اسامی نقاط جزو هرحوزه | عده نمایندگان هر حوزه | مرکز انتخابیه |
|---|---|---|---|
| خمسه ۳ نفر | زنجان وتوابع ، حومه سلطانیه ، ابهررود طارمات ، افشار ، ارباد ، انگوران ، دوبرن و سایر بلوکات | ۳ نفر | زنجان |
| سمنان ودامغان یکنفر | سمنان ، دامغان ، جندق ، بیابانك | ۱ « | سمنان |
| شاهرود وبسطام یکنفر | ساوه زرند خلجستان مزلقانچای و توابع | ۱ « | شاهرود |
| طهران ۱۵ نفر | طهران ، کن ، سولقان ، لواسانات شمیرانات ، قصران ، اورا ، شهرستانك وسایر توابع . | ۱۲ « | طهران |
| | غار ، فشافویه ، | ۱ « | حضرت عبدالعظیم |
| | خوار ، ورامین | ۱ « | ایوانکی |
| | شهریار ، ساوجبلاغ اشتهارد ، برقان ، فشند | ۱ « | کردان |

| اسامی ولایات و ایالات | اسامی نقاط جزو هر حوزه | عده منتخبین هر حوزه | مرکز انتخابیه |
|---|---|---|---|
| دماوند فیروز کوه یکنفر | دماوند ، فیروز کوه. | ۱ نفر | دماوند |
| عراق دو نفر | سلطان آباد، کزاز، فراهان، خلجستان تفرش ، آشتیان ، گرکان ، شرا بزچلو : سربند ، و فس ، | ۲ » | سلطان آباد |
| عربستان چهار نفر | دزفول و توابع | ۱ » | دزفول |
| | شوشتر و ناصری و توابع | ۱ » | شوشتر |
| | محمره و فلاحیه و جراحی وسایر بنادر | ۱ » | محمره |
| | بنی طرف و حویزه و بساطین | ۱ » | بنی طرف |
| فارس شش نفر | شیراز ، سروستان ، کویم ، زرقان ، دشتک ، ارسنجان ، مرو دشت ، نیریز اصطهبانات، کازرون، خشت، بیضا، اردکان | ۵ » | شیراز |
| | فسا، داراب | ۱ » | فسا |

| اسامی ولایات و ایالات | اسامی نقاط جزء هر حوزه | عدهٔ نمایندگان هر حوزه | مرکز انتخابیه |
|---|---|---|---|
| بقیهٔ فارس | آباده ، اقلید ، بوانات | ۱ نفر | آباده |
| | بهبهان ، کوه کاویه | ۱ « | بهبهان |
| | بوشهر ، براز جان ، خور موج<br>شبانکاره ، تنگستان | ۲ « | بوشهر |
| | لار ، لنگه ، بستك | ۱ « | لار |
| | عباسی ، میناب ، فورك ، طارم | ۱ « | عباسی |
| | جهرم ، فیروزآباد ، فراش بند | ۱ « | جهرم |
| قزوین دو نفر | قزوین ، طالقان ، خرقان ، افشار بکشلو ، الموت ، رود بار ، بلوك زهرا و ایلات و غیره | ۲ نفر | قزوین |
| قم یکنفر | قم و توابع | ۱ نفر | قم |
| کاشان دو نفر | کاشان و نطنز و جوشقان و توابع | ۲ نفر | کاشان |
| کردستان دو نفر | سنندج ، ئیلاق ، اسفند آباد ، چهار دولی ، حسین آباد ، قراتوره ، ساران هومانو ، کلاترزان | | |

| اسامی ایالات و ولایات | اسامی نقاط جزو هر حوزه | عده منتخبین هر حوزه | مرکز انتخابیه |
|---|---|---|---|
| بقیه کردستان | کوماسی ، مریوان ، اورامان ، تخت ژاوم ، کاورود ، مورمور ، بیلوار استرآباد، جوانرود ، اورامان ، لهون روانسر ، شادی آباد ، | ۳ نفر | سنندج |
| | سقز ، بانه ، خورخوره ، تیلکوه | ۱ نفر | سقز |
| کرمانشاهان چهار نفر | کرمانشاه و اطراف ماهیدشت ، در دفرامان ، میان دربند ، زیردربند ، بلده جلالوند ، کلهر ، ذهاب ، کرند قصر شیرین ، سنجاب ، گوران ، سنقر کلیائی ، چمچال ، دینور ، هرسین بیستون ، صحنه ، کنکاور و سایر توابع | ۴ نفر | کرمانشاهان |
| گروس یک نفر | بیجار و توابع | ۱ نفر | بیجار |
| کرمان و بلوچستان هفت نفر | کرمان ، ماهان ، قناتغستان ، انکر ، سراسیابین ، هونك ، چترود ، | | |

| اسامی ولایات وایالات | اسامی نقاط جزو هرحوزه | عده منتخبین هر حوزه | مرکز انتخابیه |
|---|---|---|---|
| بقیه کرمان و بلوچستان | جوپار ، باغین ، کویرات ، کوهپایه ، خبیص ، انکابات ، کشیت ، سیرچ ، گوک ، راور . | ۲ نفر | کرمان |
| | رفسنجان ، انار ، نوق ، زرند ، کوهبنان خنامان . | ۱ « | رفسنجان |
| | سیرجان وایلات سبعه ، پاریز ، بردسیر ، اقطاع ، ایل افشار ، ایل لک ، بزنجان ، ارزوییه ، رابر ، قریة العرب ، | ۱ « | سیرجان |
| | راین ، تهرود ، بم ، نرماشیر ، ریکان | ۱ « | بم |
| | جیرفت اسفندقه ، جبال بارز ، رودبار ، ساردویه ، مهنی . | ۱ « | جیرفت |
| | بلوچستان | ۱ « | فهرج |
| کلپایگان و خوانسار کمره و محلات ۲ نفر | کلپایگان و خونسار . | ۱ « | کلپایگان |
| | کمره ، سایر البلوک ، محلات | ۱ « | محلات |

| اسامی ولایات و ایالات | اسامی نقاط جزو هر حوزه | عده منتخبین هر حوزه | مراکز انتخابیه |
|---|---|---|---|
| گیلان شش نفر | رشت و توابع رحمت آباد، رودبار . | ۲ نفر | رشت |
| | انزلی ، غازیان و توابع و توالم | ۱ » | انزلی |
| | خمسه طوالش ، ماسوله | ۱ » | کرکانرود |
| | فومن ، شفت ، کسکر. | ۱ » | فومن |
| | لاهیجان ، لکرود ، رود سر ، دیلمان ، عمارلو ، | ۱ » | لاهیجان |
| مازندران پنج نفر | ساری اشرف ، سواد کوه ، بندپی علی آباد ، دودانگه ، چهار دانگه، | ۲ » | ساری |
| | بارفروش ، آمل ، مشهدسر، لاریجان، نور، کجور، کلار دشت، کلارستاق ، | ۳ » | بار فروش |
| ملایر و تویسرکان ۲ نفر | ملایر وتویسرکان ، نهاوند، | ۲ » | دولت آباد |

| اسامی ولایات و ایالات | اسامی نقاط جزو هر حوزه | عده نمایندگان هر حوزه | مرکز انتخابیه |
|---|---|---|---|
| همدان دو نفر | همدان ، دروب ، بلوك مهربان ، بلوك سردرود ، بلوك حاجیلو ، بلوك عاشقلو ، خدابنده‌لو ، محال اسدآباد . | ۲ نفر | همدان |
| یزد [illegible] چهار نفر | یزد حومه ، اردکان ، کزاب ، رستاق ، اشك ذر ، می بد ، ندوشن ، مهریز ، هرات ، مروست بافق ، بهاباد ، شهر بابك ، تفت پیشکوه ، پشت کوه ، میان کوه ، | ۳ نفر | یزد |
| | نائین ، بافران ، محمدیه ، عقداء ، انارك | ۱ « | نائین |
| ایلات پنج نفر | بختیاری | ۱ نفر | بتعیین وزارت داخله |
| | شاهسون آذربایجان | ۱ « | |
| | ترکمان یموت و کوکلان | ۱ « | |
| | قشقائی | ۱ « | |
| | ایلات خمسهٔ فارس | ۱ « | |

| اسامی ولایات و ایالات | اسامی نقاط جزو هرحوزه | عده نمایندگان هر حوزه | مرکز انتخابیه |
|---|---|---|---|
| ملل متنوعه جمعاً ۴ نفر | ارامنهٔ آذربایجان و کلدانیان | ۱ نفر | بتعیین وزارت داخله |
| | ارامنهٔ نقاط جنوب | ۱ « | |
| | زردشتی | ۱ « | |
| | کلیمی | ۱ « | |

# قانون

اساسی معارف

# قانون اساسی معارف

## مصوبه پنجشنبه دهم شهر ذی‌القعده

## مطابق با نهم عقرب ۱۳۲۹

ماده ۱ — مکتب و مدرسه عبارت است از تاسیساتی که برای تربیت اخلاقی و علمی و بدنی ابناء نوع دائر میگردد .

ماده ۲ — پروگرام مدارس و مکاتب از طرف وزارت معارف معین میگردد و باید در پروگرام جنبهٔ علمی و صنعتی و نشو و نمای بدنی ملحوظ باشد .

ماده ۳ — تعلیمات ابتدائیه برای عموم ایرانیان اجباری است

ماده ۴ — طریق تحصیل آزاد است لیکن هر کس باید آن اندازه از معلوماتی را که دولت برای درجهٔ ابتدائی معین نموده تحصیل کند .

ماده ۵ — هر کس مکلف است اطفال خود را از سن هفت بتحصیل معلومات ابتدائیه وادارد اعم از اینکه درخانه باشد یا در مدرسه .

ماده ۶ — در صورت لزوم طبی یا وجود مانع با اطلاع مامورین معارف تاخیر شروع درارسال طفل بمکتب جایز است .

ماده ۷ — ملل غیر اسلامی درمدارس دولتی حق تقاضای تحصیل مذهب خودشان را ندارند مجبور بتحصیل شرعیات اسلامی نیز نخواهند بود

ماده ۸ مکاتب و مدارس بر دو قسم است رسمی و غیر رسمی

آنست که از طرف دولت دایر شده باشد غیر رسمی آنکه بانی مخصوص داشته باشد .

ماده ۹ -- هر کس مدرسه غیر رسمی افتتاح کند باید باطلاع دولت برساند .

ماده ۱۰ -- کسی که میخواهد مدرسه افتتاح کند باید رعایت شرایط ذیل را بنماید .

۱ مدیر مدرسه کمتر از سی سال نباید داشته باشد .

۲ بنای مدرسه را موافق ملاحظات حفظالصحه که از طرف وزارت معارف مقرر شده است فراهم نماید .

۳ در مدارس ابتدائی مدیر باید دارای تصدیقنامه تحصیلات مدارس متوسطه و در مدارس متوسطه دارای تصدیقنامه تحصیلات عالیه باشد .

٤ مدیر مدرسه باید معروف بسوء عقیده و اخلاق و عادات ذمیمه نبوده مرتکب جنحه و جنایتی نشده باشد و معلمینی را هم که انتخاب می کند باید علاوه بر شرایط مزبوره هر کدام در فن خود تصدیق رسمی وزارت معارف را دارا باشند .

ماده ۱۱ -- هر کس در هرجا تحصیل کرده باشد تا در مقام امتحان رسمی بر نیامده است در مدارس رسمی دولتی پذیرفته نخواهد شد .

ماده ۱۲ -- مفتشین دولتی در کل مدارس ومکاتب رسمی و غیر رسمی حق ورود و تفتیش دارند وهیچ مدیری درهیچ موقعی حق مخالفت ندارد

ماده ۱۳ -- مدارسی که از اموال اوقاف دایر است نیز از حیث امور اخلاقی و حفظ صحتی و ترتیب تعلیمات و امتحانات و غیرها تا اندازهٔ که باغرض واقف موافقت کند در تحت نظارت وزارت معارف است .

ماده ۱٤ — وزارت معارف باید تدریس کتبی را که مضر باخلاق و دین محصلین است ممنوع نماید و کتبی که از طرف وزارت معارف ممنوع شده باشد در هیچ مدرسهٔ نباید تدریس بشود .

ماده ۱۵ — مدارس و مکاتب برچهار نوع است .

۱ - مکاتب ابتدائی دهکده .

۲ - مکاتب ابتدائی بلدی .

۳ - مدارس متوسطه .

٤ - مدارس عالیه .

ماده ۱٦ — هریك از مکاتب ومدارس چهار گانه پروگرام مخصوصی قانونی خواهد داشت و وزارت معارف مسؤل اجرای آن پروگرامها است .

ماده ۱۷ — پروگرام مکاتب و مدارس ابتدائیه و متوسطه باید تعلیم واجبات دینی را بقدر لزوم شامل باشد .

ماده ۱۸ — وزارت معارف ترتیب درجات و مراتب تحصیلیه را معین نموده برای هر کدام امتحانات و تصدیقنامها برقرار خواهد نمود که دخول درخدمات دولتی موقوف بداشتن آن تصدیقنامها خواهد بود .

ماده ۱۹ — درهر ده و درهر محله از قصبات یك مکتب ابتدائی دهکده دایر میشود .

ماده ۲۰ -- در شهر ها برحسب عده نفوس و حاجت اهالی و کفایت مالیه محلیه یك یاچندین مدرسه ابتدائی و متوسط دایر خواهد شد .

ماده ۲۱ -- مدارس عالیه در طهران و مراکز عمده دایر خواهد شد .

ماده ۲۲ -- مخارج مدارس ابتدائیه در قصبات و بلاد بعهدهٔ دولت و مخارج آنها ازمحل مالیاتی که درهرمحل بموجب قانون برقرار میشود پرداخته خواهد شد.

مادهٔ ۲۳ -- مخارج مکاتب دهکده نیز برعهدهٔ دولت و بموجب قانون از مالکین دهکده واهالی دریافت خواهد شد .

ماده ۲۴ -- مخارج مدارس غیر مجانی دولتی ازمحل حق التعلیمی است که از شاگردان اخذ می شود و چنانچه کسری داشته باشد برعهدهٔ دولت است .

ماده ۲۵ -- مکاتب و مدارس مجانی که بخرج دولت اداره میشود فقط برای تمتع اطفال فقرا و اشخاصی است که رسما عدم بضاعت آنها از طرف مامورین رسمی محل تصدیق شده باشد .

ماده ۲۶ -- ابنیه متعلقهٔ بمکاتب و مدارس و سایر متعلقات مدارس از منقول وغیر منقول درتحت نظارت وزارت معارف است .

ماده ۲۷ -- قبول محصلین بی بضاعت در مدارس متوسطه و عالیه بطور مجانی بموجب قانون مخصوص خواهد بود .

ماده ۲۸ -- مجازات بدنی درمکاتب ومدارس ممنوع است .

# قسمت دوم
# کنترات مستخدمین خارجی

## تجدید کنترات

### مسیو بیزو

کنترات مسیو بیزو برای مدت ۳ ماه درتاریخ سوم ربیع‌الاول سنه ۱۳۲۸ تصویب شده است

## تجدید کنترات

### مسیو مرنارد

کنترات مسیو مرنارد مدیرکل گمرکات برای مدت چهار سال درتاریخ هشتم جمادی‌الثانی سنه ۱۳۲۸ تصویب شده است

## استخدام پنج نفر امریکائی

استخدام پنج نفر امریکائی برای وزارت مالیه در تاریخ دوم شوال سنه ۱۳۲۸ تصویب شده است

## تجدید کنترات هشت نفر مستخدمین

## بلژیکی مفصلة الاسامی

مسیو وی بیه — مسیو کبنه — مسیو دوت — مسیو اواو — مسیو کله — مسیو کرنلیس — مسیو هونن — مسیو ژوئن — درتاریخ ۱۸ - و ۱۹ شوال سنه ۱۳۲۸ تصویب شده است

## تجدید کنترات چهار نفر مستخدمین گمرك

تجدید کنترات ٤ نفر مستخدمین گمرك اهواز بندرجز بندر انزلی ارومی درتاریخ ۲۱ ذیقعده سنه ۱۳۲۸ تصویب شده است

# تجدید کنترات مسیو هازه

ماده اول - سالی دو هزار و ششصد تومان باقساط اربعه در اول هرسه ماه ششصد وپنجاه تومان دولت‌علیه‌ایران بمسیو هازه درمدت کنترات که پنج ساله مقرر شده خواهد پرداخت

ماده دویم - بعد از انقضای خدمت و مدت کنترات او اگر دولت مایل بتجدید کنترات نباشد مبلغ یکهزار و دویست فرانك مخارج مراجعت اورا خواهد پرداخت

ماده سوم - درصورتیکه دولت قبل از انقضای مدت کنترات بخواهد مسیو هازه را از خدمت مرخص نماید حقوق یکساله و یکهزار و دویست فرانك خرج معاودت بوطن را باو خواهد پرداخت ولی در صورتیکه مسیو هازه خدمات مرجوعه خود را انجام ندهد و دولت بخواهد باین‌دلیل کنترات او را ابطال نماید حقوق سه ماهه و خرج مراجعت را باو خواهد پرداخت

لایحه قانونی راجع به‌تجدید کنترات مسیو هازه مشتمل بر سه ماده درجلسه ۹ شهرصفرالمظفر مطابق با ۲۰ برج دلو۱۳۲۹ باکثریت تصویب شد رئیس مجلس شورای ملی امضا حسین مهر مؤتمن‌الملك

## تجدید کنترات مسیو مولیتر

تجدید کنترات مسیو مولیتر در جلسه پنجشنبه ۲۰ شهر ربیع الثانی ۱۳۲۹ بقرار ذیل تصویب گردید

ماده اول — مدت کنترات سه سال خواهد بود

ماده دوم — حقوق مسیو مولیتر سالیانه بیست و یکهزار و پانصد فرانك خواهد بود

ماده سوم — در کنترات باید ذکر شود که وظایف مدیر کل مطابق نظامنامه معین خواهد شد

رئیس مجلس شورای ملی امضا حسین مهر. مؤتمن‌الملك

## راجع باستخدام سه نفر مستخدم سوئدی برای ژاندارمری

## ودو نفر مستخدم فرانسوی برای وزارت عدلیه وداخله

ماده اول — مبلغ چهل وچهار هزار فرانك برای هرساله سه نفر مستخدمین سوئدی بجهت ژاندارمری در مدت سه سال

(۱) بیست هزار فرانك برای یك نفر سلطان

(۲) بیست وچهار هزار فرانك برای دو نفر نایب

ماده دوم — شصت هزار فرانك برای دونفر مستخدم فرانسوی بجهة عدلیه وداخله از قرار نفری سالی سی هزار فرانك در مدت سه سال

لایحه قانونی راجع باستخدام سه نفر مستخدم سوئدی برای ژاندارمری ودو نفر مستخدم فرانسوی برای وزارتین داخله وعدلیه مشتمل بردوماده درجلسه پنجشنبه ۱۹ جمیدی الاولی مطابق ۱۸ ثور ۱۳۲۹ باکثریت شصت وهشت رای تصویب شد

رئیس مجلس شورای ملی امضا حسین مهر مؤتمن الملك

# قانون استخدام چهار نفر مستخدم امریکائی
# برای وزارت مالیه

ماده واحده ـــ وزارت مالیه مجاز است چهار نفر مستخدم امریکائی مالیه باشرایط کنترات های سابق و مقرری های ذیل استخدام نماید : معاون مالیاتی چهار هزار دلار - معاون مالیاتی برای تفتیش سه هزار و پانصد دلار - معاون مالیاتی یك هزار وهشتصد دلار - معاون مالیاتی هزار وشش صد دلار - ومقرری این چهار نفر ازبابت شصت هزار تومان اعتباری که در قانون ۲۳ جوزای تنگوز ئیل تصویب شده پرداخته میشود

قانون استخدام چهار نفر مستخدم امریکائی برای وزارت مالیه مشتمل بر ماده واحده در شنبه ۲۶ جمادی الاخری ۱۳۲۹ باکثریت شصت و نه رای تصویب شد

رئیس مجلس شورای ملی امضاء حسین مهر مؤتمن الملك

# قانون استخدام سه نفر مستخدم

## ( دو نفر امریکائی و یك نفر از اروپائیهائیکه در ایران هستند )

## برای وزارت جلیله مالیه

ماده واحده — وزارت مالیه مجاز است سه نفر مستخدم مالیه که دو نفر آنها امریکائی و یك نفر از اروپائیهائیکه در ایران هستند با شرایط عمومی سابقین وبا مقرری های سالیانه مفصله ذیل استخدام نماید و مقرری آنها از بابت شصت هزار تومان اعتباریکه موافق ماده هفتم قانون ۲۳ جوزای ۱۳۲۹ تصویب شده پرداخته میشود معاون مالیاتی برای تشکیل ژاندارمری خزانه پنجهزار دلار معاون مالیاتی سه هزار دلار معاون مالیاتی یك هزار وپانصد دلار

قانون استخدام سه نفر مستخدم (دو نفر امریکائی ویك نفرازاروپائی هائیکه در ایران هستند برای وزارت مالیه مشتمل برماده واحده درجلسه پنجشنبه ۹ رجب ۱۳۲۹ باکثریت شصت ودو رای تصویب شد

رئیس مجلس شورای ملی امضاء حسین مهر مؤتمن الملك

# ماده الحاقیه بکنترات مسیو هازه

ماده الحاقیه — چنانچه مسیو هازه در مدت کنترات بدرجه علیل گردد که استعداد جانی برای خدمت نداشته باشد به تصدیق اطبا لازم است سالی هشتصد تومان مادام العمر باسم پانسیون باقساط معینه بمشار الیه مرحمت شود و اگر درجنك مقتول و مقلول شود همین مبلغ بعیال واولاد او تابیست سال داده میشود ونیز پس از انقضاء مدت این پنجسال کنترات که ایام خدمت مشار الیه در ایران دوازده سال خواهد بود چنانچه دولت ایران وجود مسیو هازر را برای خدمت لازم نداند و تجدید کنترات با او ننماید در پاداش خدمات دوازده ساله مشار الیه دولت ایران این هشت صد تومان را مادام العمر بمسیو هازه بدهد در صورتیکه در ظرف مدت این کنترات پنجسال که موقع خدمت مسیو هازه منقضی نشده باشد وبدون تقصیر دولت ایران درظرف این مدت اورا ازخدمت معاف کند مادام العمر سالی ششصد تومان باقساط معین در حق او برقرار کند ولی اگر درظرف این مدت پنج سال که کنترات مشار الیه منقضی نشده باشد وازطرف اوخلاف و تقصیر قانونی نظامی ظاهر گردد از خدمت معاف وحق دریافت پانسیون را نخواهد داشت

ماده الحاقیه فوق راجع بکنترات مسیو هازه در جلسه شنبه دهم شهر شعبان ۱۳۲۹ باکثریت تصویب شد

رئیس مجلس شورای ملی امضا حسین مهر مؤتمن الملك

# در باب تجدید کنترات مسیو لاتس و استخدام یکنفر معلم طب فرانسوی و یك نفر معلم تاریخ طبیعی

ماده اول — وزارت علوم و معارف مجاز است کنترات مسیو لاتس معلم فیزیك و شیمی را برای مدت سه سال از قرار پانزده هزار فرانك سالیانه تجدید نماید با این شرط که علاوه بر تدریس خدمات دیگر از قبیل تجزیه و عملیات شیمیائی را انجام دهد

ماده دوم — یك نفر معلم طب فرانسوی که در فرانسه دارای درجه اگرژه باشد از قرار پانزده هزار فرانك بمدت سه سال استخدام نماید.

ماده سوم — یك نفر معلم تاریخ طبیعی بجای دکتر کمبو بمدت سه سال از قرار دوازده هزار فرانك سالیانه استخدام شود

سه ماده فوق درباب تجدید کنترات مسیو لاتس و استخدام یك نفر معلم طب فرانسوی و یك نفر معلم تاریخ طبیعی در جلسه پنجشنبه ۱ برج سنبله ۲۹ شعبان ۱۳۲۹ باکثریت (٤٤) رای تصویب شد.

رئیس مجلس شورای ملی امضاء حسین مهر مؤتمن الملك

# لایحه قانونی

## راجع باستخدام یك نفر صاحب منصب اداری ( انتاندانس ) وشش نفر صاحب‌منصب قشونی سوئدی برای ژاندارمری

ماده اول — مبلغ بیست وهشت هزار وپانصد تومان برای استخدام یك نفرصاحب منصب اداری وشش نفرصاحب منصب قشونی سوئدی بوزارت داخله اعتبار داده می‌شود

ماده دوم — صاحب منصبان مزبور که برای مدت سه سال استخدام می شوند مامور تشکیل اداره مباشرت ژاندارمری و اداره کل دستجات ژاندارمری و تدریس در مدارس صاحب منصبان کل وجزو وتابین ژاندارم ونظمیه دولت علیه خواهند بود

لایحه قانونی راجع باستخدام یك نفر صاحب‌منصب اداری و شش نفر صاحب منصب قشونی سوئدی درجلسه شب چهارشنبه ۲۶ شهر رمضان المبارك مطابق ۲۸ برج سنبله ۱۳۲۹ با اکثریت شصت وسه رای تصویب شد

رئیس مجلس شورای ملی امضاء حسین مهر مؤتمن الملك

# راجع به تجدید کنترات سه ساله

## هفت نفر مستخدمین بلژیکی

ماده واحده - وزارت مالیه مجاز است کنترات اشخاص مفصله ذیل را باین ترتیب تجدید نماید

| اسم | شغل | سال اول | سال دوم | سال سوم |
|---|---|---|---|---|
| | | فرانك | فرانك | فرانك |
| مسیو لو کیفر | رئیس گمرك انزلی | ۱۷۰۰۰ | ۱۸۰۰۰ | ۱۹۰۰۰ |
| مسیو کنستان | رئیس گمرك بندربوشهر | ۱۷۰۰۰ | ۱۸۰۰۰ | ۱۹۰۰۰ |
| مسیو درفس کن | رئیس گمرك جلفا | ۱۵۰۰۰ | ۱۶۰۰۰ | ۱۷۰۰۰ |
| مسیو اندریو | رئیس گمرك آستارا | ۱۴۰۰۰ | ۱۵۰۰۰ | ۱۶۰۰۰ |
| مسیو د کراو | رئیس گمرك بندرعباس | ۱۳۰۰۰ | ۱۴۰۰۰ | ۱۵۰۰۰ |
| مسیو قوبرون | رئیس گمرك مشهدسر | ۱۳۰۰۰ | ۱۴۰۰۰ | ۱۵۰۰۰ |
| مسیو دوهم | مفتش گمرکات آذربایجان | ۹۰۰۰ | ۹۵۰۰ | ۱۰۰۰۰ |

ماده واحده - راجع به تجدید کنترات سه ساله هفت نفر مستخدمین بلژیکی مفصلة الاسامی در جلسه ۲ شهر شوال مطابق ۳ برج میزان ۱۳۲۹ باکثریت (٤٤) رای تصویب شد

رئیس مجلس شورای ملی امضاء حسین مهر مؤتمن الملک

## راجع باستخدام مستر نیو

ماده اول — وزارت مالیه مجاز است مستر نیو را برای محاسبات وزارت پست و تلگراف سه ساله استخدام نماید .

ماده دوم — شرایط کنترات مستخدم مذکور همان شرایط عمومی مستخدمین امریکائی است و حقوق او سالیانه چهار هزار تومان است که از شصت هزار تومان اعتباری که سابقا برای هیئت تفتیشیه داده شده است پرداخته خواهد شد .

لایحه قانونی راجع باستخدام مستر نیو برای محاسبات وزارت پست و تلگراف مشتمل بر دو ماده در جلسه سه شنبه ۹ شهر شوال مطابق دهم برج میزان ۱۳۲۹ با کثریت (٥٤) رای تصویب شد .

رئیس مجلس شورای ملی — امضا حسین مهر مؤتمن الملک

# لایحه قانونی راجع باستخدام بیست نفر صاحب منصب سوئدی برای تشکیلات قشون ایران

ماده اول — وزارت جنگ دولت علیه ایران مجاز است برای تشکیلات اداری و تعلیمات نظامی وتاسیسات علمی قشونی بیست نفر صاحب منصب سوئدی بموجب مواد هشت گانه ذیل استخدام نماید

ماده دوم -- عده صاحب منصبانی که از دولت سوئد استخدام میشوند چهارده نفر صاحب منصب صف و سه نفر صاحب منصب اداری برای مدت سه سال خواهد بود

ماده سوم — سه نفر صاحب منصب جزو دیگر نیز برای مدت سه سال از دولت سوئد برای معاونت صاحب منصبانی که در ماده فوق ذکر شده است و برای تشکیل کادر قشون و تعلیم صاحب‌منصبان جزو افرادتابین استخدام می شوند

ماده چهارم -- چهارده نفر صاحب منصب صف بطریقه ذیل در نظام تقسیم می شوند

| | |
|---|---|
| وزارت جنگ | ۳ نفر صاحب منصب |
| پیاده نظام | ۶ نفر |
| سواره نظام | ۲ نفر |
| توپ خانه | ۱ نفر |
| مدرسه نظامی | ۲ نفر |

ماده پنجم — سه نفر صاحب منصب اداری نیز بطریقه ذیل تقسیم می شوند

| | |
|---|---|
| وزارت جنگ | ۱ نفر صاحب منصب |
| پیاده نظام | ۱ نفر |
| سوار نظام و توپخانه | ۱ نفر |

ماده ششم — تقسیم صاحب منصبان جزو بطریقه ذیل خواهد بود

| | |
|---|---|
| سوار نظام | ۱ نفر صاحب منصب جزو |
| توپخانه | ۱ نفر |
| مدرسه نظامی صاحب منصبان جزو | ۱ نفر |

ماده هفتم — برای استخدام چهارده نفر صاحب منصب صف و سه نفر صاحب منصب اداری و سه نفر صاحب منصب جزو مبلغ ۵۸۳۷۳۰ قران اعتبار بوزارت جنگ داده می شود

ماده هشتم — تقسیم صاحب منصبان کل و جزو مطابق فهرست ذیل است :

| نوع خدمت ورتبه که باید در نظام سوئد دارا باشند | عده جزء | عده کل |
|---|---|---|
| رئیس مستخدمین نظامی — برتبه یاور یا نایب سرهنک | ۱ | |
| وزارت جنك - سلطان برای پیاده نظام | ۱ | |
| سلطان برای توپخانه | ۱ | |
| سلطان برای اداره مباشرت نظام | ۱ | ٤ |
| پیاده نظام — سلطان برای پیاده نظام | ۳ | |
| نایب اول | ۳ | |
| سلطان برای اداوه مباشرت پیاده نظام | ۱ | ۷ |
| سلطان برای سوار نظام | ۱ | |
| سوار نظام - نایب اول | ۱ | |
| صاحب منصب جزو | ۱ | ۳ |
| توپخانه — نایب اوله برای توپخانه | ۱ | |
| صاحب منصب جزو | ۱ | ۲ |
| برای اداره مباشرت توپخانه‌و سوار نظام نایب اول | ۱ | ۱ |
| مدرسه نظامی صاحب منصبان — سلطان‌برای پیاده نظام | ۱ | ۱ |
| نایب پیاده نظام | ۱ | |
| مدرسه صاحب منصب جزو — صاحب منصب جزو | ۱ | ۲ |
| مجموع | | ۲۰ نفر |

لایحه قانونی راجع باستخدام بیست نفر صاحب منصب سوئدی برای تشکیلات قشونی ایران مشتمل بر هشت ماده در جلسه سه شنبه ۱۶ شوال مطابق ۱۷ برج میزان ۱۳۲۹ با اکثریت ۶۳ رای تصویب شد

رئیس مجلس شورای ملی امضاء حسین مهر موتمن الملک

## کنترات مسیو بوطن

ماده اول ــ مسیو بوطن مداومت خواهد نمود مدت سه سال شمسی بخدمت دولت علیه ایران بسمت مهندسی قورخانه و کارخانجات نظامی و تعهد میشود که بطور شایسته تکالیف خودرا دراین مشاغل بعمل آورده نیز در مدت کنترات خود بالغ بسی نفر شاگرد راکه باو سپرده میشود عملیات مکانیکی تعلیم کرده وهرگاه مسیو بوطن بیکی از شرایط مقرره وزارت جنگ تخلف کند ویاموجبات عدم رضایت وزارت جنگ رافراهم نماید دولت مختار است که کنترات مشارالیه را فسخ نماید دراین صورت دیگر مسیو بوطن حق مواجب و مقرری را نخواهد داشت

ماده دوم ــ تاریخ تجدید این کنترات ازروز حمل ایت ئیل ۱۳۲۸ بمدت سه سال شمسی خواهد بود

ماده سوم ــ وزارت جنگ مجاز است مسیو بوطن مهندس قورخانه و کارخانجات نظامی را برای مدت سه سال ازقرار سالی دوهزارو چهارصد تومان استخدام نماید

کنترات استخدام مسیو بوطن بسمت مهندسی قورخانه و کارخانه جات نظامی برای مدت سه سال در جلسه پنجشنبه ۱۸ شهر شوال مطابق ۱۹ برج میزان ۱۳۲۹ باکثریت پنجاه رای تصویب شد

رئیس مجلس شورای ملی امضاء حسین ـ مهر مؤتمن الملک

# راجع باستخدام ده نفر مستخدمین امریکائی برای مالیه

ماده اول -- وزارت مالیه مجاز است ده نفر مستخدمین مالیه امریکائی استخدام نماید

ماده دوم -- شرایط عمومیه کنترات های ده نفر مستخدم امریکائی مذکور مطابق شرایط عمومی مستخدمین امریکائی که تا بحال استخدام شده‌اند خواهد بود

ماده سوم -- مبلغ بیست و چهار هزار ونهصد دولار حقوق سالیانه ده نفر مستخدم مذکوره ازبابت شصت هزار تومان اعتباریکه مطابق ماده هفتم قانون ۲۳ جوزا بخزانه دارکل داده شده است تصویب میشود

لایحه قانونی راجع باستخدام ده نفر مستخدمین امریکائی برای مالیه مشتمل برسه ماده درجلسه نوزدهم ذی قعده مطابق باهیجدهم برج عقرب ۱۳۲۹ باکثریت (٦٤) رای تصویب شد -

رئیس مجلس شورای ملی
امضاء حسین مهر مؤتمن الملک

# قسمت سوم

# امتیازات

# نسخ قرار داد پوست بره

مابین اولیای دولت قویشوکت روسیه بتوسط وزیر مختار دولت معظم الیها از یک طرف واولیای دولت علیه ایران بتوسط وزیر مالیه از طرف دیگر این قرار نامه حاضره از تاریخ شهر جمادی الاولی ۱۳۲۸ بتفصیل ذیل منعقد گردید

اولا — قرار دادی که دربیست وهفتم شهرصفر ۱۳۲۷ هجری مطابق اول حمل سنه تخاقوی ئیل فیمابین مامورین محمد علی میرزا واقامت ترسس اف تاجر باشی روس در طهران منعقد ودر ۱۲ ماه مارت سنه ۱۹۰۹ در دفتر اسناد سفارت سنیه روس در تحت نمره ۹۰ ثبت گردیده وحال متعلق بتجارتخانه برادران علی اف می باشد از طرف هردو دولت محکوم به بی اعتباری ونسخ گردید

ثانیا — در عوض وجهی که تجارتخانه برادران علی اف برای انعقاد قرار داد مزبوره منسوخه صرف نموده دولت علیه ایران متعهد است مبلغ دویست هزار تومان بدون تنزیل بپول ایران در مدت پنج سال باقساط متساویه هرسالی چهل هزار تومان تمام برای اول اکتبر هرسال بتجارت خانه برادران علی اف بپردازد وشروع بپرداخت این وجه از هذه السنه خواهد بود

ثالثا — ضامن ترتیب پرداخت هرساله وجه مزبور بمحل آن از حیث مبلغ وموعد تجارت خانه برادران علی اف حق جوازی است که اولیای دولت علیه ایران در هذه السنه ایت ئیل قانونا مقرر می فرمایند که

از این تاریخ از پوست بره که در تمام خاك ایران خریداری می شود چه در مدت این قرار داد وچه بعد از آن در نقاطی که صلاح میداند غیر از گمرکات از قرار ذیل اخذ مینماید

از پوست شیراز دانه سه شاهی

از پوست خراسان دانه پنج شاهی

از پوست سایر نقاط ایران دانه هفده شاهی و نیم

رابعا ــ برای مزید اطمینان از وصول مرتب اقساط مذکوره در فصل سوم دولت علیه از این تاریخ تا انقضای مدت این قرارداد کشتار بره و خرید وفروش پوست آنرا در ممالك محروسه جز بترتیبی که در فصل هفتم این قرارداد مذکور است قدغن نفرموده وبهیچ عنوان عوارضی دیگر بر پوست بره تحمیل نخواهد نمود

خامسا ــ تمام وجوهی که از این عایدات جمع می شود متدرجا بتوسط اولیای دولت علیه ایران بشعبه طهران بانك استقراضی ایران در حساب علی اف ها تحویل خواهد شد تا تکمیل مبلغ چهل هزار تومان مذکور و دولت علیه متعهد است که قبل از تکمیل مبلغ مزبور ازاین عایدات بهیچوجه بمصارف دیگر نرساند و در صورتی که این عایدات کفایت تکمیل وجه فوق الذکورا ننماید اولیای دولت ایران متعهد اند که درهرصورت برای اول ماه اکتبر هر سال کسر این وجه را از عایدات دیگر دولتی برسانند

سادسا ــ اولیای دولت علیه ایران متعهدند که این حق جوازی را

که از پوست های بره خریداری برادران علی اف هم باید همیشه دریافت نمایند تا مدت پرداخت اقساط پنج گانه نقدا نگرفته قبض رسید ماخوذ دارند و همان قبوض بجای وجه نقد تا چهل هزار تومان مذکور در فصل فوق تسلیم بانک استقراضی خواهد شد

سابعا — در مدت این پنج سال هرگاه دولت علیه ایران برای محافظت نسل بره بخواهد یک ماه بمناسبت هر محلی در تمام ایران غیر از فارس کشتار بره را قدغن نماید این قرارداد مانع نخواهد بود ومقرر گردیدکه خریداران پوست بره از تبعه روس هیچ یک حق ندارند احدی را بکشتار بره مجبور کنند

ثامنا — این قرار داد دو نسختین نوشته شده برای طرفین بدون تغییر لازم الاجرا می باشد

قرار داد پوست بره مشتمل بر هشت فصل در جلسه پنجشنبه ۱۶ جمادی‌الاولی ۱۳۲۸ باکثریت پنجاه وهشت رای ازشصت وسه نفرنمایندگان حاضر تصویب شد -

رئیس مجلس شورای ملی مهر مستشارالدوله

# امتیاز نامه طلاشوئی استانه عراق

۱ — امتیاز طلا شوئی در طول رودخانه دواب وشعبی که داخل برودخانه میشود ازقریه آزنا تاقریه ده سفید که طول آن عبارت از ده‌هزار و پانصدو هفتاد ذرع است و عرض ازهر طرف ساحل یکصدو چهل وچهار ذرع است بمدت بیست سال شمسی باقای میرزا علیمحمد خان وشهاب‌الممالك وحاجی سید ابوالحسن وحسین آقا تاجران طهرانی داده میشود .

۲ — امتیازواستخراج سایرفلزات درحدودمعینه‌ذیل بشرکاء داده میشود بمدت سی‌سال‌شمسی حد شمالی ازقریه ازنا بطرف‌مغرب پنجهزار ذرع که منتهی میشود بقریه پاموس خدغربی از قریه پاموس بطرف جنوبی غربی هشتهزار ذرع که منتهی‌میشود بنقطه که درنقشه بعلامت (ب) تخصیص‌داده شده حد جنوبی از نقطه (ب) بطرف‌مشرق هفت هزار ذرع که منتهی میشود بنقطهٔ که درنقشه بعلامت (و) معرفی شده حد شرقی از نقطه(د) بطرف شمال شرقی هشت هزار ذرع که منتهی میشود و بقریه ازنا موافق حدود مزبور کلیه اراضی که درحوزه این امتیاز واقع میشود تخمینا یك فرسخ مربع و بشکل چهار ضلعی غیر منظم که قریه آستانه تقریبا در مرکز واقع میشود

۳ — هرگاه صاحبان امتیاز در ضمن طلا شوئی یااستخراج معادن مذکوره معادن جواهرات یا اشیاء عتیقه کشف نمایند از این امتیاز خارج و متعلق بدولت خواهد بود

٤ — از کل عایدات از معادن فلزات ده درصد واز عین طلای استخراج شده نیز بدون موضوع نمودن خرج ده در صد باید بدولت عاید دارند

٥ — هیچیك ازصاحبان امتیاز و شرکاء و اشخاصی که این امتیاز وحق شرکت بانها منتقل میشود مجاز نخواهند بود قسمت خود را به تبعه خارجه انتقال نموده ویا نزد آنها وثیقه ورهن بگذارند هرگاه خودیاوارث آنها داخل تبعیت خارجه شوند این حق ازاو ساقط وباید امتیاز و سهم خود را به تبعهٔ داخله انتقال نماید و در صورتیکه کسی از تبعه داخله خریدار نباشد دولت بقیمت عادله خریداری خواهد نمود

٦ — اگر صاحبان امتیاز بخواهند از اتباع خارجه برای شرکت یا کمپانی قبول نمایند باید بتصویب مجلس شورای ملی باشد

٧ — صاحبان امتیاز اگر بخواهند در حوزه امتیاز ایجاد راهی نمایند جهة حمل و نقل مواد معدنی از محل استخراج به مرکز حوزه مجاز هستند

٨ — زمین هائیکه صاحبان امتیاز می خواهند طلا شوئی ویا استخراج معادن ویا ایجاد راه نمایند اگر متعلق بمالك مخصوص باشد ترضیه خاطر مالك بعهده صاحبان امتیاز است

٩ — صاحبان امتیاز اگر درطلا شوئی ازتاریخ امضاء تایك سال شروع باستخراج نکردند و در معدن سایر فلزات تامدت دوسال دیگر استخراج ننمودند این امتیاز ازدرجه اعتبار ساقط خواهد بود

۱۰ — هرگاه درطول مدت امتیاز یك سال درطلا شوئی ودوسال متوالی درمعادن بدون اجازه و اطلاع وزارت فواید عامه تعطیل و تاخیر نمایند امتیاز لغو واز درجه اعتبار ساقط خواهد شد

۱۱ — اشیاء و اموال غیر منقوله ازهر قبیل بعد از انقضای مدت متعلق بدولت خواهد بود

۱۲ — پس ازانقضای مدت امتیاز باتساوی شروط حق تقدم باصاحبان این امتیاز خواهد بود

امتیازنامه طلاشوئی قریه آستانه عراق در جلسه ۱۹ شهر شعبان ۱۳۲۸ باکثریت تصویب شد

رئیس مجلس شورای ملی
امضاء ومهر ذکاءالملك

## اختصاصاتی که بربیع زاده و شرکاء بموجب تصدیق وزارت فواید عامه برای تاسیس کارخانهٔ چرم و صابون سازی مجلس شورای ملی تصویب نموده است

ماده اول — آلات و ادوات یك دستگاه ماشین چرم سازی و یك دستگاه ماشین صابون پزی و یك دستگاه ماشین روغن کشی که ربیع زاده و شرکاء وارد می کنند از حقوق گمرکی معاف خواهد بود وهمچنین ادوات ضمیمه که برای ماشین های مزبوره وارد می کنند

ماده دوم — ادویه و دهنیات متعلق بصابون سازی در مدت شش سال از حقوق گمرکی معاف خواهد بود

ماده سوم — صورت اسامی و مقدار ادویه و دهنیاتی که در هر سال برای کارخانه لازم است تا مدت شش سال موقوف بتعیین و تصدیق وزارت فواید عامه خواهد بود

ماده چهارم — هر گاه معلوم شود که ربیع زاده و شرکاء ادویه و دهنیاتیکه برای استعمال در کارخانه آورده اند بفروش رسیده باشد بعد ها از معافیت گمرکی بکلی محروم خواهد بود

ماده پنجم — درصورتیکه راجع بمنافع این کارخانها مالیاتی درمملکت وضع شود کارخانجات مزبوره از تاریخ امضای آن قرار داد تا پنج سال از مالیات معاف خواهند بود ولی مالیات صنفی معموله را باید بپردازد

ماده ششم — علامت و مهر و قالب های مخصوصی این کارخانجات بکلی ممنوع از تقلید است

ماده هفتم — در صورتی که ربیع زاده و شرکاء بخواهند در کنار رود خانه کرج یا جاجرود بنای کارخانهای فوق را بنمایند معادل ده هزار ذرع اراضی بایر اطراف رودخانه چنانچه متعلق بدولت باشد و قابل بنای کارخانه باشد از طرف دولت بربیع زاده و شرکاء تا مدتیکه کارخانه چرم سازی در آن نقطه برقرار است داده می شود

ماده هشتم — ربیع زاده و شرکاء میتوانند از آب رودخانه بقدر شرب اجزاء کارخانه و حوض های دوائی جهة نرم نمودن وشست و شوی چرمها بمصرف برسانند

ماده نهم — فاضل آب فاسد کارخانه بهیچ وجه نباید داخل رود خانه بشود

ماده دهم — این تخصیصات برای ربیع زاده و شرکاء مادامی مستقر است که تمام شرکاء تبعه داخله باشند هرگاه بنحوی از اتباع خارجه در این شرکت دخالت پیدا کنند از آن تاریخ ببعد این تخصیصات از شرکاء سلب خواهد شد

لایحه وزارت فواید عامه مشتمل بر ده ماده در باب تخصیصاتی که بربیع زاده و شرکاء از طرف دولت داده میشود در جلسهٔ پنجشنبه ۱۴ شهر ذی قعده ۱۳۲۸ باکثریت تصویب شد

رئیس مجلس شورای ملی امضا ومهر ذکاءالملک

## لایحه تجدید قرار داد نقره

ماده اول — وزارت مالیه مجاز است که قرارداد مورخه اول حمل ۱۳۲۸ را در باب خرید وحمل نقره با بانك شاهنشاهی ایران با رعایت تغییرات ذیل از اول حمل ۱۳۲۹ تا آخر حوت ۱۳۳۰ تجدید نماید

(۱) تعیین مقدار نقره که بموجب قرار داد سابق یك صد و بیست کرور مثقال بوده بسته بصلاح دید دولت است که در راس هر ماه مقدار آنرا معین خواهد نمود

(۲) مقدار نقره که بانك بطور مساعده برای دولت تهیه خواهدنمود الی سیصد هزار لیره بوده ومیزان منفعت ازبابت کلیه وجوهاتیکه بانك پیشکی میدهد بقرار صدی پنج خواهد بود

### ضمیمه

بموجب قرار داد حاضره که فیمابین بانك شاهنشاهی ایران از طرفی واولیای دولت اعلیحضرت قدرقدرت شاهنشاهی ایران ادام الله بقاء دولته از طرف دیگر منعقد است بانك شاهنشاهی ایران تعهد مینماید که بشرایط ذیل برای ضرب در ضرابخانه مبارکه نقره قرص بابت حساب دولت علیه ایران خریداری نموده وبایران حمل نماید

اول — مدت دوام این قرارداد ازتاریخ بیست‌ویکم ماه مارس (۱۹۱۰) الی‌بیست ویکم ماه مارس (۱۹۱۱) مسیحی که مطابق است با اول حمل ۱۳۲۸ الی اول حمل (۱۳۲۹) دریك سال تمام خواهد بود

دوم -- چون دولت علیه ایران حمل نقره را برای ضرب درضرابخانه بکلی منحصر بخودشان فرموده اند فقط ببانك شاهنشاهی وکالت میدهند که نقره را بابت حساب دولت علیه خریداری نموده حمل بطهران نمایند و دولت علیه ایران در مدت دوام این قرار داد تعهد میفرمایند که هیچ مقدار نقره بتوسط دیگری حمل نفرمایند مگر بتوسط بانك شاهنشاهی ایران لاغیر ونقره را هم که بتوسط دیگران از خارجه حمل شده باشد خریداری نفرمایند ونیز دولت علیه تقبل مینماید که قیمت نقره وتمام مخارج حمل آنرا بطهران بانضمام حق بیمه وغیره هرچه را که بانك شاهنشاهی از بابت دولت علیه ایران داده است بطوریکه در ماده هشتم ذکر شده ادا و مرحمت فرمایند

سوم -- دولت علیه ایران تعهد می فرمایند که هرمقدار برات خارجه برای حمل نقره مطلوب لازم شود تمام را از بانك شاهنشاهی ایران ابتیاع فرمایند لاغیر چهارم قیمت کلیه اینگونه بروات این قسم معین میشود که در هر مظنه که بانك شاهنشاهی ایران بروات تلگرافی حواله لندن را خریداری کند ازقرار صدی سه ربع علاوه برآن میزان با دولت حساب نماید هنگامی که مظنه برات خارجه معین میشود قیمتی را هم که از آن قرار نقره باید خریداری شود آنهم درهمان مجلس معلوم ومعین خواهد شد

پنجم — مقدار نقره که در تحت شرایط این قرار داد باید حمل شود عبارت از یك صد وبیست کرور مثقال خواهد بود ولی مقرراست که هر گاه بواسطه نرخ بروات خارجه وقیمت نقره حمل این مقدار مقرون بصرفه نباشد در آن صورت طرفین هیچ یك مجبور بحمل آن نخواهند بود

ششم — دولت علیه ایران تقبل میفرمایند بمیزان قیمت تمام نقره که

در عرض مدت استقرار این قرار حمل میشود بقرار صدی ربع بیبانك شاهنشاهی ایران حق العمل مرحمت فرمایند واین حق العمل از روی قیمت نقره که بلیره داده میشود حساب شده بهمان میزانی که قیمت هر فقره نقره ابتیاعی تسعیر میشود بقران مسعر گردد

هفتم — بانك شاهنشاهی ایران تقبل مینماید هر مبلغ تنخواهی که بدفعات برای خریداری نقره لازم شود الی مبلغ دویست هزار لیره انگلیسی تدارك وتهیه نماید ومعادل عوض آنرا از عمل کرد ضرب آن نقره از ضرابخانه مبارکه ماخوذ ودریافت دارد میزان منفعت کلیه این وجوهاتی که بانك پیشکی میدهد بقرار صدی نه درسال خواهد بود

هشتم — تمام نقره هائیکه در عرض راه الی طهران ودر بانك ودر مدت سکه شدن وغیره در ضرابخانه خواهد بود در حکم وثیقه وجوه پیشکی داده بانك است ولی مقرر است که فواید تقریبی حق دولت علیه است از هر فقره نقره که بضرابخانه فرستاده بشود باید بخود دولت برسد و هر گاه لازم شود بدفعات میتواند آنرا ازپیش دریافت فرماید مشروط بر اینکه تادیه وپرداخت قیمت نقره ومخارج وتنزیل بانك کاملا ملاحظه ومنظور نظرباشد ونیز مقرر است که مقدار نقره موجودی ضرابخانه در دفعات واحده برای آنکه ضرابخانه بدون انفصال بتواند مشغول کار باشد قریب پنجاه هزار لیره کافی خواهد بود

لایحه تجدید قرار داد خرید نقره در جلسه سه شنبه ( ۲۶ ) شهر ربیع الاول مطابق هفتم حمل ۱۳۲۹ با کثریت پنجاه وهشت رای تصویب شد

رئیس مجلس شورای ملی امضاء حسین مهر مؤتمن الملك

# اجازه امتداد لوله نفط از بجار خاله

## الی کنار شهر رشت

ماده اول — از طرف دولت علیه ببرادران نوبل اجازه داده میشود که از کنار بندر بیجارخاله لوله آهنی برای جریان نفط بطول یك فرسخ مستقیماتا راه شوسه پیره بازار و رشت کشیده درمحل موسوم به (کوماکو) براه شوسه مزبوره داخل نموده و از کوماکو تا کنار شهر رشت لوله را متوازی با راه و از کنار راه عبور داده بانبار اداره نوبل کنار شهررشت وارد نمایند

توضیح آنکه کلیه مسافتی که بطول آن لوله کشیده می شود دوفرسخ و سبع فرسخ خواهد بود

ماده دوم — برادران نوبل برای کشیدن لوله از صاحبان املاك اراضی لازمه را بعرض یك ذرع و نیز محل ابنیه چوبی و انباری را که برای این کار لازم است باطلاع و تصویب اولیای دولت علیه و رضایت صاحبان اراضی با سند کتبی و امضای طرفین بمهر کار گذاری برای یك مدتی که زیاده از پانزده سال نباشد اجاره خواهند کرد

ماده سوم — مدت این اجازه پانزده سال خواهد بود و پس از انقضای مدت برادران نوبل باید تمام لوله ممتده واشیاء منقوله خودرابرداشته وفقط پل وعمارتی را که برای محافظت لوله بنا نموده اند بصاحبان املاك بلاعوض وا گذار کنند مگر در موردیکه باجازه دولت بدیگری انتقال یابد

ماده چهارم — در هر هفته اداره نوبل باید ربع آن مقدار نفطی را که ممکن است از لوله جاری شود برای تجار نفط فروش اتباع داخله جریان دهد وترتیب تقسیم جریان این مقدار نفط را تجار داخله با کمپانی نوبل باطلاع کار گذاری گیلان خواهند داد مشروط براینکه تجارمزبور نفط خودشان را با کرجی در پیجار خاله حاضر نموده و از اداره نوبل در رشت بوسیله بوشکه مخصوص خود ویا بواسطه لوله که از انبار نوبل بانبار های شخصی خود خواهند ساخت تحویل بگیرند

ماده پنجم — اشخاصی که حق حمل ربع نفط را در هر هفته با این لوله دارند از تجار داخله باید بوده وبا تجارتخانهای خارجه رسما شراکت نداشته باشند

ماده ششم — قرار کرایه نفتی راکه تجار داخله بتوسط لوله جاری می کنند دولت با کمپانی نوبل بطور عدالت و رعایت طرفین خواهد داد

ماده هفتم — دهنه لوله که اداره نوبل خواهد کشید دو کره و نیم خواهد بود

ماده هشتم — مستحفظی لوله مزبور بامالکین اراضی است عملجات و مستحفظین تماما اتباع دولت علیه خواهند بود و حقوق مستحفظی از کمپانی نوبل برضایت آنان ادا خواهد شد

ماده نهم — اداره نوبل نمی تواند بهیچ اسم ورسم بعنوان خسارت لوله یاغیران از صاحبان اراضی یا اولیای دولت علیه ایران ادعای خسارتی بنماید و هر گاه اختلافی مابین کمپانی نوبل و صاحبان اراضی یا مستحفظین

لوله روی بدهد تسویه آن در کار گذاری خواهد شد و کمپانی نوبل حق هیچ نوع تعرض مستقیما بانها نخواهند داشت

ماده دهم — این اجازه بهیچ وجه شامل انحصار نیست ودولت علیه می تواند بهر کس بخواهد اجازه تمدید لوله برای نفط بدهد

اجازه امتداد لوله نفط از بیجار خانه الی کنار شهر رشت مشتمل برده ماده در جلسه شب چهار شنبه (۲۶) رمضان المبارک مطابق ۲۸ سنبله ۱۳۲۹ با کثریت (۳۹) رای تصویب شد

رئیس مجلس شورای ملی
امضاء حسین مهر مؤتمن الملك

# امتیاز چرم سازی

ماده واحده — وزارت تجارت مجاز است که بترتیب ذیل درآوردن ماشین آلات چرم سازی باجلالیانس تبعه دولت علیه ایران مساعدت نماید

اول — ماشین و آلات چرم سازی تامبلغ سی هزار تومان ارزش ازحقوق گمرکی معاف خواهد بود

دوم — هر مقدار دواجات و رنك که برای مصرف پنج سال صنعت چرم سازی لازم و مخالف باقوانین مملکتی نباشد جلال یانس مجاز است تامدت پنج سال پس از امضاء باتعیین مقدار مصرف کارخانه از طرف وزارت فواید عامه بدون پرداختن حقوق گمرکی ازخارج وارد نماید

سوم — تامدت دوسال پس از امضاء اگر جلالیانس ماشین وآلات چرم سازی را تهیه نکرده وبکار نیندازد از این دو فقره معافیت محروم خواهد بود

چهارم — دوفقره اختصاص معافیت ازحقوق گمرکی که دولت برای این اجازه به جلالیانس تبعه دولت علیه ایران میدهد شخصی و بهیچ وجه قابل انتقال بغیر نخواهد بود

ماده واحده فوق راجع بامتیاز چرمسازی درجلسه سه شنبه غره ذیقعده مطابق ۳۱ میزان ۲۹ باکثریت پنجاه شش رای تصویب شد

رئیس مجلس شورای ملی
امضا حسین مهر مؤتمن الملك

## امتیاز تاسیس سیم نقاله

ماده اول — امتیاز سیم نقاله مطابق مواد ذیل از کهریزك بطهران واز طهران باوشان بشرکت قند سازی داده میشود

ماده دوم — شرکت قند سازی میتواند درموقع لزوم ازمرکز اوشان رشته سیم نقاله خودرا تافبریك از معادن ذوغال سنك که میتواند ازبرای خود در حدود لار ورودبار تهیه نماید (و نیز از مرکز کهریزك از برای حمل چغندر که میتواند درورامین وشهریار تهیه کند) پس ازاجازه وزارت فواید عامه امتداد دهد

ماده سوم — مدت این امتیاز ازتاریخ امضاء پنجاه سال شمسی است

ماده چهارم — هر مقدار ذوغال برای مصرف کارخانه و اداره قند سازی کهریزك لازم باشد پس ازتعیین وزارت فواید عامه ازهر گونه مالیات و عوارض دولتی درظرف مدت مزبور معاف است

ماده پنجم — خارج از مصرف کارخانه هرمقدار ذغال سنگی که بمصرف فروش میرسد باید حقوقی را که فعلا برقرار است یابعدها ازطرف دولت بطور عمومی برقرار میشود بپردازد

ماده ششم -- شرکت مزبوره نباید ذوغال را در ده سال اول از خرواری سه تومان و پنجهزار دینار در مراکزی که سیم کشیده میشود زیاد تر بفروشد مگر در مواردی که معادن یا خط راه دوچار صدمه و خسارتی که دولت زیادی قیمت را معین و تصویب نماید و بعد از ده سال

هر پنجسال به پنجسال دولت با کمپانی نرخ ذوغال را معین خواهد نمود

ماده هفتم -- شرکت متعهد می شود که هر مقدار ذوغال سنگی که از برای مصارف سوخت کارخانجات که در طهران و اطراف طهران فعلا دایر است یا بعد از این دایر خواهد شد و از روی موازین علمی از طرف دولت معین و تشخیص داده شود بطور استثناء بعد از وضع سهم استهلاك سرمایه وسایر مخارج بعلاوه ده یك فایده خالص بفروش برساند

ماده هشتم -- شرکت مجاز است بعلاوه ذوغال سنك اجناس دیگر و مسافر را باسهم نقاله حمل ونقل نماید و نیز از کلیه عایدات که از حمل و نقل اجناس و اشخاص عاید شرکت می شود مطابق دفاتر شرکت ده یك باید بدولت پرداخته شود

ماده نهم -- هر گونه لوازم سهم نقاله و لوازم استخراج ذوغال از معدن راجع باین امتیاز از خارجه وارد بشود اطلاع وزارت فواید عامه از حقوق گمرکی معاف خواهد بود

ماده دهم -- در نقاطی که پایهای سهم نقاله در اراضی بایرهٔ دولتی واقع می شود برای نصب پایه های سهم مزبور باندازه یك دایره که قطر آن هشت ذرع میباشد دولت بشرکت واگذار مینماید و در اراضی شخصی بعد از تحصیل رضایت مالك بقیمتی که مالك راضی باشد و همچنین در اراضی دایر دولتی قیمت عادله محلی را خواهد پرداخت

ماده یازدهم -- هر نقطه از نقاط که خط سهم نقاله واقع شود و شرکت بخواهد در آن محل انبار یا جای کارگران بنا نماید درصورتیکه در اراضی بایره دولت واقع شود بدون ادای هیچ وجهی با تعیین وزارت

فواید عامه دولت اراضی لازمه را به شرکت اعطا خواهد فرمود

ماده دوازدهم -- شرکت مزبور حق ندارد که این امتیاز را جزء یا کلا بنحوی از انحاء به تبعه خارجه انتقال داده یا وثیقه و رهن بگذارد مگر باجازه مجلس شورای ملی و نیز شرکت حق ندارد سهام شرکت را بتبعه خارجه وا گذار نماید مگر باجازه دولت و یا تعهد قبول شرایط نظامنامه داخلی شرکت که بامضای دولت خواهد رسید

ماده سیزدهم -- بعد انقضاء مدت این امتیاز خط سیم مزبور بهر نقطه که کشیده شده باشد با تمام متعلقات آن مجانا بدولت علیه وا گذار میشود

ماده چهاردهم — پس از انقضاء مدت این امتیاز در صورتیکه دولت بخواهد این خط سیم را بدیگری وا گذار نماید بالتساوی شروط این شرکت حق تقدم خواهد داشت

ماده پانزدهم — هر گاه شرکت مزبور از تاریخ امضاء این امتیاز نامه تا مدت سه سال بدون عذر موجه و موانع فوق العاده که وزارت فواید عامه صحت آنرا تصدیق نماید - سیم نقاله و کارخانه قند سازی را دایر ننماید این امتیاز ازدرجه اعتبار ساقط خواهد بود

ماده شانزدهم — هر گاه درظرف مدت امتیازشرکت مزبوره ازدایرداشتن کارخانه قندسازی منصرف شود ویا کارخانه را بکلی تعطیل نماید این امتیاز صورت اجازه را خواهدداشت وشرکت سیم نقاله باید قرارداد جدی در قیمت ذوغال بادولت بدهد

امتیاز تاسیس سیم نقاله از کهریزك بطهران واز طهران باوشان مشتمل برشانزده ماده درجلسه شنبه پنجم ذی قعده مطابق چهارم عقرب ۱۳۲۹ باکثریت (٦٦) رای تصویب کردد

رئیس مجلس شورای ملی امضا حسین مهر مؤتمن الملك

# قرارداد استخراج معدن اکسید دوفر جزیره هرمز

ماده اول ـــ دولت معدن اکسید دوفر جزیره هرمز را از ابتدای حمل ایت ئیل ۱۳۲۸ تامدت ده سال شمسی بشرایط ذیل باقای حاجی معین التجار واگذار مینماید مشروط براینکه کلیه تعهداتی که مطابق یك قرارداد علیحده که در کابینه وزراء سابق بتاریخ ۱۶ ذیقعده ۱۳۲۸ بامستر استریك مقرر گردیده تاانقضاء مدت قرارداد که پنج سال شمسی است حاجی معین التجار کاملا مرعی داشته و هرگاه برخلاف فصول این قرارداد رفتاری کند که موجب ضرر دولت باشد خسارات وارده بر دولت را از عهده برآید

ماده دویم ـــ دولت متعهد میشود که از هرمقدار خاکی که علاوه بر سیزده هزار تن اکسید دوفر موجودی حاجی معین التجار که دولت ابتیاع کرده و مبلغ بیست وچهار هزار لیره که در ازای یازده هزارودویست و نود وچهار تن وجه قیمت آن بمعزی الیه حواله شده که برداشت نمایدتا میزان سی هزارتن که بموجب قرار داد باید بمستر استریك تحویل داده شود و صدی پانزده بعنوان مصارف استخراج بحاجی معین التجار بدهد مشروط براینکه اگر خاك موجودی حاجی معین التجار کمتر ازسیزده هزار تن شد قیمت کسر را تاسیزده هزار تن ازقرار هرتنی چهل و دو شلینك و نیم بدولت علیه بپردازد و اگر خاك موجودی بیشتر از سیزده هزارتن گردید حاجی معین التجار قیمت مقدار علاوه را مطالبه نخواهد کرد

ماده سوم ـــ حاجی معین التجار ملتزم است که بقیه قیمت خاك خریداری

مستر استریك را بعد از وضع سیزده هزار تن تا انقضای مدت قرار داد استریك بدولت كار سازی دارد ودر صورت نرساندن اقساط مقرره دولت قادر برفسخ این قرار داد خواهد بود

ماده چهارم — اگر تا انقضاء مدت قرار داد دولت با مستراستریك كه پنجسال اول باشد حاجی معین التجار اضافه برسی هزار تن كه دراین مدت بمستر استریك فروخته شده باستریك یا دیگری بفروشد معادل صدی هفتادوپنج باید قیمت آنرا بدولت كار سازی دارد

ماده پنجم — پس از انقضاء مدت قرار داد استریك هرمقدارخاكی كه از جزیره مزبور استخراج شود مقررا صدی هفتاد و پنج آن حق دولت است وصدی بیست‌وپنج ازبابت مصارف وحق‌الزحمه بحاجی‌معین‌التجار تعلق خواهد گرفت

ماده ششم — تمام معاملاتی كه حاج معین التجار در مدت ده سال در خصوص خاك قرمز اكسید دوفر با هر كس بنماید باید بطلاع دولت باشد

ماده هفتم — اگرحاجی معین‌التجار درمدت ده سال بیش‌ازآن‌مقدار خاكی كه بمصرف فروش‌میرسد استخراج‌وذخیره نماید متعلق بدولت‌خواهدبود

ماده هشتم — قرار داد لازم بر طبق مواد فوق فیمابین وزارت فواید عامه وآقای حاج معین التجار نسختین مبادله می گردد

قرار داد استخراج معدن اكسید دوفر جزیره هرمز برای مدت ده سال مشتمل بر هشت ماده درجلسه دهم شهر ذی‌القعده مطابق‌با نهم عقرب ۱۳۲۹ باكثریت سی‌و چهار رای تصویب شد

رئیس مجلس شورای ملی امضا حسین مهر مؤتمن الملك

# قسمت چهارم

# خلاصه تصویبات مالی

بترتیب تاریخ تصویب

| نمره ترتیبی | خلاصه تصویبات مالی |
| --- | --- |
| ۱ | مقرری نایب باقرخان فراشباشی سابق مجلس شورای ملی |
| ۲ | مقرری میرزا حسن‌خان مستخدم مجلس که درموقع بمباردمان پایش از ضرب گلوله ناقص شده |
| ۳ | حقوق ورثه مرحوم مصدق الدوله |
| ٤ | حقوق ورثه میرزا محمد علیخان لشکرنویس |
| ۵ | حقوق ورثه مرحوم اعتمادالدوله |
| ٦ | حقوق ورثه مرحوم شیخ الاسلام قزوینی |
| ۷ | مواجب و مخارج یك نفر مفتش برای بازدید جنگل ها |
| ۸ | بودجه‌موقتی چهار ماهه نخاقوی ئیل ۱۲۸۸ شمسی وزارت جنك |
| ۹ | حقوق ورثه مرحوم امین الوزاره |

| مبلغ د | مبلغ ق | مبلغ ت | سالیانه یا ماهیانه | برای چه مدت | تاریخ تصویب |
|---|---|---|---|---|---|
| | | ٢٠ | ماهیانه | مادام‌الحیوة | ١٥ محرم ١٣٢٨ |
| | | ١٥ | ماهیانه | مادام‌الحیوة | ١٥ محرم « |
| | | ١٨٠ | سالیانه | ١٥ ساله | ٢٠ محرم « |
| | | ١٠٠ | سالیانه | ١٥ ساله | ٢٢ محرم « |
| | | ٦٥٠ | سالیانه | ١٥ ساله | ٢٢ محرم « |
| ٨٠ | ٧ | ٧١ | سالیانه | ١٥ ساله | ٢٢ محرم « |
| | | ٢٥٠ | ماهیانه | ٣ ماهه | غره صفر « |
| | ٩ | ٥٣١٩ | ماهیانه | ٤ ماهه | ٨ صفر « |
| | | ٢٥٠ | سالیانه | ١٥ ساله | ١١ صفر « |

| نمره ترتیبی | خلاصه تصویبات مالی |
|---|---|
| ۱۰ | انعام ورثه مرحوم میرزا علی اصغرخان رئیس گمرک اشنویه |
| ۱۱ | مواجب ژنرال قونسول اسلامبول |
| ۱۲ | تتمه مخارج اردوی اردبیل و حقوق پس افتاده مجاهدین و مخارج راه آنان |
| ۱۳ | بودجه موقتی چهارماهه تخاقوی ئیل ۱۲۸۸ شمسی وزارت داخله |
| ۱٤ | مخارج مراجعت ده نفر شاگرد ایرانی که در مدرسه نظامی اسلامبول مشغول تحصیل بوده اند |
| ۱۵ | بودجه موقتی چهارماهه تخاقوی ئیل ۱۲۸۸ شمسی وزارت عدلیه |
| ۱٦ | مقرری ورثه مرحوم حاج میرزا ابراهیم آقا |
| ۱۷ | بودجه چهارماهه تخاقوی ئیل ۱۲۸۸ شمسی مجلس شورای ملی |
| ۱۸ | مخارج راه کارگذار سیستان |

| مبلغ | | | سالیانه یا ماهیانه | برای چه مدت | تاریخ تصویب |
|---|---|---|---|---|---|
| د | ف | ت | | | |
| | | ١٥٠ | » | یك دفعه | ١١ صفر ١٣٢٨ |
| | | ١٥٠ | ماهیانه | برای مدت استخدام | ١٩ صفر » |
| | | ٣٨٠٠٠ | | یك دفعه | ٢٢ صفر » |
| | ٦ | ٣٠٦١ | ماهیانه | ٤ ماهه | ٢٧ صفر » |
| | | ١٠٠٠ | | یك دفعه | ٢٧ صفر » |
| | ٥ | ٦٨٧٦ | ماهیانه | ٤ ماهه | ٨ ربیع الاول » |
| | | ٥٠ | ماهیانه | مادام الحیوة | ١٨ ربیع الاول » |
| ١٥ | ٢ | ٤٨٩١٩ | | ٤ ماهه | ١٨ ربیع الاول » |
| | | ٣٦٠ | » | یك دفعه | غره ربیع الثانی » |

| نمره ترتیبی | خلاصه تصویبات مالی |
|---|---|
| ۱۹ | حقوق حاجی تقی خان |
| ۲۰ | مقرری و رثه مرحوم یحیی میرزا |
| ۲۱ | مقرری ورثه مرحوم عظیم زاده (مادر و سه صبیه) |
| ۲۲ | قروض مرحوم حاج میرزا ابراهیم آقا |
| ۲۳ | حقوق مشهدی محمد ژاندارم مقتول در زنجان |
| ۲۴ | مخارج تحصیل قویم السلطنه |
| ۲۵ | معافیت گمرک ماشین نجاری و تکمه سازی تجار آذربایجان |
| ۲۶ | مخارج تعمیر کشتی های دولتی در خلیج فارس |
| ۲۷ | مستمری ورثه مرحوم میرزا غلامحسین مقتول درحضرت عبدالعظیم (ع) |

| مبلغ ت | ق | د | سالیانه یا ماهیانه | برای چه مدت | تاریخ تصویب |
|---|---|---|---|---|---|
| ١٢٠ | | | سالیانه | مادام الحیوة | ٨ ربیع الثانی ١٣٢٨ |
| ٢٠ | | | ماهیانه | مادام الحیوة | ١٠ ربیع الثانی » |
| ١٥ | | | ماهیانه | مادام که شوهر اختیار نکرده یا فوت ننموده | ١٠ ربیع الثانی » |
| ٨٣٠ | | | | یك دفعه | ١٩ ربیع الثانی » |
| ٣ | | | ماهیانه | مادام الحیوة | ١٩ ربیع الثانی » |
| ٧٠ | | | سالیانه | چهار ساله | ٧ جمادی الاولی » |
| ٧٢٨ | | | | یك دفعه | ١١ جمادی الاولی » |
| فرانك ٢٠٠٠٠ | | | | یك دفعه | ٨ جمادی الثانی » |
| ١٢٠ | | | سالیانه | مادام الحیوة | ٨ جمادی الثانی » |

| نمره ترتیبی | خلاصه تصویبات مالی |
|---|---|
| ۲۸ | مستمری ورثه حاج سید آقا مقتول در وقعهٔ مجلس |
| ۲۹ | مستمری ورثه دبیر همایون مقتول در حضرت عبدالعظیم |
| ۳۰ | مستمری ورثه مرحوم ابوالحسن خان مدیر مدرسه آستارا |
| ۳۱ | مستمری ورثه علی اکبر خان مقتول در زنجان |
| ۳۲ | مستمری ورثه مشهدی تقی مقتول در قزاقخانه |
| ۳۳ | مستمری ورثه حمزه مقتول در موقع بمباردمان مجلس |
| ۳۴ | مستمری مادر اسمعیل خان مقتول در استبداد صغیر |
| ۳۵ | مخارج مسافرت مامورین وزارت خارجه |
| ۳۶ | مستمری مسیو ژرژ بنشان رئیس گمرک ارومیه و عیال و اولاد مشارالیه |

| مبلغ | | | سالیانه یا ماهیانه | برای چه مدت | تاریخ تصویب |
|---|---|---|---|---|---|
| ت | ق | د | | | |
| ٦٠ | | | سالیانه | مادام الحیوة | ٨ جمادی الثانی ١٣٢٨ |
| ٥٦ | | | سالیانه | مادام الحیوة | ٨ جمادی الثانی » |
| ٢٤٠ | | | سالیانه | مادام الحیوة | ٨ جمادی الثانی » |
| ١٢٠ | | | سالیانه | مادام الحیوة | ٨ جمادی الثانی » |
| ١٠٠ | | | سالیانه | مادام الحیوة | ٨ جمادی الثانی » |
| ٨٤ | | | سالیانه | مادام الحیوة | ٨ جمادی الثانی » |
| ١٢٠ | | | سالیانه | مادام الحیوة | ٨ جمادی الثانی » |
| ٢٥٠٠ | | | | یك دفعه | ٨ جمادی الثانی » |
| ٨٠٠ | | | سالیانه | سونتیان وعیال مادام الحیوة اولاد تا حد بلوغ | ٨ جمادی الثانی » |

| نمره ترتیبی | خلاصه تصویبات مالی |
|---|---|
| ۳۷ | مخارج مامورین خرید اسلحه |
| ۳۸ | مواجب چهار ماهه یك صد و هفتاد و پنج نفر مجاهد |
| ۳۹ | اعتبار بوزارت جنك برای کرایه ماشین و آلات توپ ریزی از گیلان بطهران |
| ٤۰ | مستمری دکتر مورل |
| ٤۱ | مستمری والدهٔ آقا محمود |
| ٤۲ | مستمری آقا شیخ محمد صالح و آقا شیخ عبد الحسین |
| ٤۳ | مستمری آقا شیخ حبیب الله گیلانی |
| ٤٤ | واگذاری دو هزار ذرع از اراضی نگارستان بمدرسه نقاشی و تصویب مخارج آن به مبلغ |
| ٤٥ | طلب حاج عدل السلطنه |

| مبلغ د | ق | ت | سالیانه یا ماهیانه | برای چه مدت | تاریخ تصویب |
|---|---|---|---|---|---|
| | | ۱۰۲۵ | | یك دفعه | ۱۳ جمادی الثانیه ۱۳۲۸ |
| | | | | | ۱۳ جمادی الثانیه » |
| | | ۶۰۰۰ | | یك دفعه | ۱۵ جمادی الثانیه » |
| | | ۱۲۰۰ | سالیانه | مادام الحیوة | ۱۹ رجب » |
| | | ۶۰ | سالیانه | مادام الحیوة | ۲۳ رجب » |
| | | ۱۲ | ماهیانه | مادام الحیوة | ۲۳ رجب » |
| | | ۶۰ | سالیانه | مادام الحیوة | ۲۳ رجب » |
| | | ۲۰۰۰ | | یك دفعه | ۲۳ رجب » |
| | | ۳۴۳۵۳ | | یك دفعه | ۱۹ شعبان » |

| نمره ترتیبی | خلاصه تصویبات مالی |
|---|---|
| ٤٦ | مستمری آقا شیخ هادی استرآبادی |
| ٤٧ | بودجه ایت ئیل ١٢٨٩ شمسی مجلس شورای ملی |
| ٤٨ | مقرری شجیع السلطان بانه |
| ٤٩ | حقوق صاحب منصبان مستعفی از قزاقخانه |
| ٥٠ | حقوق سردار ملی و سالار ملی |
| ٥١ | اعتبار بوزارت داخله برای ساختمان قرانطینه درسرحدات شمال |
| ٥٢ | توقیف وجه ماخوذی بلدیه از بابت روشنائی و احتسابیه از وزارت مالیه |
| ٥٣ | مخارج اعزام چهارنفر شاگرد مدرسه سیاسی بپاریس |
| ٥٤ | تخفیف نصف مالیات قریه کنویه ومعزآباد یزد |

| مبلغ د | ق | ت | سالیانه یا ماهیانه | برای چه مدت | تاریخ تصویب |
|---|---|---|---|---|---|
| | | جنس ده خروار | سالیانه | مادام‌الحیوة | ۹ شوال ۱۳۲۸ |
| | | ۱۷٤٥۳۸ | سالیانه | یك ساله | ۱۸ شوال » |
| | | ۱۰۰ | ماهیانه | مادام که اموال مغصوبه اش مسترد نشده | سلخ شوال » |
| ٦٥ | ٥ | ٤٢٤ | ماهیانه | مادام‌الحیوة | ۷ ذی‌قعده » |
| | | ۹۰۰ | ماهیانه | مادام‌الحیوة | ۲۳ ذی‌قعده » |
| | | ۲۰۰۰۰ | | یکدفعه | ۲٦ ذی‌حجه » |
| | | ۱۸۰٦۳ | سالیانه | | ۲۸ ذی‌حجه » |
| | | ٦۰۰ | | یك دفعه خرج راه | ۳ محرم ۱۳۲۹ |
| | | ٤۰۰ | سالیانه | مادام که تعدیل نشده | ۳ محرم » |

| خلاصه تصویبات مالی | نمره ترتیبی |
|---|---|
| حقوق ورثه مرحوم حسام الاسلام | ٥٥ |
| مستمری ورثه مرحوم قاضی قزوینی | ٥٦ |
| مخارج روزنامه رسمی | ٥٧ |
| اعتبار بوزارت معارف و اوقاف برای تکمیل بنائی و اثاثیه مدرسه نقاشی | ٥٨ |
| مستمری ورثه دکتر مورل بشرح ذیل : | ٥٩ |
| عیال دکتر مورل | |
| اولاد دکتر مورل | |
| مخارج امتداد سیم تلگراف ازعراق بگلپایگان و خوانسار ومحلات و کمره | ٦٠ |
| مخارج ساختمان تلگراف خانه وپست خانه در جلفا | ٦١ |

| مبلغ د | مبلغ ق | مبلغ ت | ساليانه يا ماهيانه | براى چه مدت | تاريخ تصويب |
|---|---|---|---|---|---|
| | | ٢٠ | ماهيانه | مادام الحيوة | ١٧ محرم ١٣٢٩ |
| | | ١٨ | ماهيانه | مادام الحيوة | ١٧ محرم » |
| | | ٤٣٤ | ماهيانه | ٦ ماهه | ٧ ربيع الاول » |
| | | ٢٣٠٠ | | يك دفعه | ١٢ ربيع الاول » |
| | | ٣٠٠ | ساليانه | مادام الحيوة | ٢٩ ربيع الثانى » |
| | | ٥٠٠ | ساليانه | ٨ ساله | ٢٩ ربيع الثانى » |
| | | ٧١٥٧ | | يك دفعه | ٢٩ ربيع الثانى » |
| | | ٥٧٠٠ | | يك دفعه | ٥ جمادى الاولى » |

| خلاصه تصویبات مالی | نمره ترتیبی |
| --- | --- |
| مستمری مشهدی تقی مجاهد اردبیلی | ۶۲ |
| مقرری قونسول ادسا | ۶۳ |
| برقراری ۵۰ تومان از حقوق مرحوم حامد الملك در حق ورثه بعلاوه ۵۰ تومان بر قراری جدید | ۶۴ |
| مخارج اعزام پنجاه نفرشاگرد نظامی بفرنك وخرج مراجعت آنها | ۶۵ |
| مقرری داود خان مجاهد | ۶۶ |
| واگذاری ۱۳۷۷۰ ذرع ازاراضی نگارستان بمدرسه سپاسی وتاسیس موزه و کتابخانه ملی وتصویب مخارج ساختمان مدرسه سپاسی بمبلغ | ۶۷ |
| تخفیف ۱۳۴تومان تفاوت عمل صنف صباغ کاشان و۱۶۰تومان نصف تفاوت عمل صنف دباغ کاشان | ۶۸ |
| حقوق جنسی ورثه موحوم آقا سید عبدالله | ۶۹ |
| حقوق ورثه مرحوم آقا سید جمال الدین ( علاوه بر آنچه مطابق قانون متوفیات دریافت میدارند ) | ۷۰ |

| مبلغ | | | ساليانه يا ماهيانه | براى چه مدت | تاريخ تصويب |
|---|---|---|---|---|---|
| ت | ق | د | | | |
| ١٠٠ | | | ساليانه | مادام الحيوة | ٥ جمادى الاولى ١٣٢٩ |
| ٢٠٠ | | | ماهيانه | تا موقع خدمت | ١٠ جمادى الاولى » |
| ١٠٠ | | | ساليانه | | ١٠ جمادى الاولى » |
| ٣٠٥٠٠ | | | | در ظرف شش سال | ١٧ جمادى الاولى » |
| ١٥ | | | ماهيانه | مادام الحيوة | ٢٧ جمادى الاولى » |
| ١٥٠٠٠ | | | | يك دفعه | ١٩ جمادى الاولى » |
| ٢٩٤ | | | | | ١٩ جمادى الاولى » |
| ٢٠ خروار غله | | | ساليانه | | ٢٤ جمادى الاولى » |
| ٢٠٠ | | | ساليانه | | ٢٨ جمادى الاولى » |

| نمره ترتیبی | خلاصه تصویبات مالی |
|---|---|
| ۷۱ | مخارج استرداد اسرای قوچان |
| ۷۲ | مقرری ورثه یوسف مجاهد |
| ۷۳ | بودجهٔ تنکوزئیل ۱۲۹۰ شمسی مجلس شورای ملی |
| ۷۴ | مقرری رخساره خانم همشیره عباسقلیخان (باقیدضبط حقوق مرحوم عباسقلی خان و حقوق شخصی رخساره خانم) |
| ۷۵ | مخارج راه حسنخان مجاهد تبریزی |
| ۷۶ | مقرری وراث میرزااسمعیل وآقاسید حسن مجاهد مقتول |
| ۷۷ | تفویض قریه آوه بملکیت بوراث مرحوم آیةالله طهرانی |
| ۷۸ | مخارج راه آقاشیخ محمدتقی آیةالله زاده طهرانی |
| ۷۹ | مستمری مادر غلامحسین خان مجاهد مقتول |

| مبلغ د | ق | ت | سالیانه یا ماهیانه | برای چه مدت | تاریخ تصویب |
|---|---|---|---|---|---|
| | | ٣٣١٨ منات | | یکدفعه | ٥جمادی الثانی ١٣٢٩ |
| | | ٤ | ماهیانه | | ٥ جمادی الثانی » |
| | | ١٥٠٥١٨ | سالیانه | یك ساله | ٢٦ جمادی الثانی » |
| | | ٣٠ | ماهیانه | مادام الحیوة | ٢٩ جمادی الثانی » |
| | | ٥٠ | | یکدفعه | ٧ رجب » |
| | | ٢٠ | ماهیانه | مادام الحیوة | ٩ رجب » |
| | | | | یکدفعه | ١٦ رجب » |
| | | ١٥٠٠ | | یکدفعه | ١٦ رجب » |
| | | ٦٠ | سالیانه | مادام الحیوة | ٢٣ رجب » |

| نمره ترتیب | خلاصه تصویبات مالی |
|---|---|
| ۸۰ | حقوق محسن خان مجاهد |
| ۸۱ | حقوق الله کرم خان پسر حیدرخان و شعبانعلی خان و محمدحسن خان اخوان حیدرخان |
| ۸۲ | جائزه اعدام محمد علی میرزا و برادران |
| ۸۳ | حقوق تقاعدی ماژور راستاکس از تاریخ انقضاء کنترات مصوبه رجب ۱۳۲۹ |
| ۸۴ | مخارج راه میرزا محمد علی خان و میرزا عباس خان اخوان شیخعلی خان مجاهد مقتول |
| ۸۵ | اعتبار بهیئت دولت برای مخارج نظامی و غیره |
| ۸۶ | مقرری ادیب المجاهدین |
| ۸۷ | تخفیف مالیاتی قراء غربی دزفول واخذ عشریه |
| ۸۸ | تخفیف قنات یوسف آباد بفرویه یزد |

| مبلغ | | | سالیانه یا ماهیانه | برای چه مدت | تاریخ تصویب |
|---|---|---|---|---|---|
| د | ق | ت | | | |
| | | ۱۸۰ | سالیانه | مادام الحیوة | ۲۳ رجب ۱۳۲۹ |
| | | ۱۰۰۰ | سالیانه | برای استخدام در گمرك | ۲۳ رجب « |
| | | ۱۵۰۰۰۰ | | یك دفعه | ۳ شعبان « |
| | | ۲۵۰ لیره | سالیانه | | ۳ شعبان « |
| | | ۱۰۰ | | یك دفعه | ۱۰ شعبان المعظم « |
| | | ۳۰۰۰۰۰ | | یك دفعه | ۱۷ شعبان « |
| | | ۱۵ | ماهیانه | مادام الحیوة | ۱۷ شعبان « |
| | | | | تا تعدیل جدید | ۱۷ شعبان « |
| | ۵ | ۱۴۴ | | تا موقع ممیزی | ۱۷ شعبان « |

| نمره ترتیب | خلاصه تصویبات مالی |
|---|---|
| ۸۹ | مقرری ورثه عبدالعلی مجاهد |
| ۹۰ | مقرری ورثه مشهدی محسن مجاهد |
| ۹۱ | تخفیف نصف ثانی مالیات قنوات کنویه ومعزآباد یزد |
| ۹۲ | مقرری حاج میرزا آقای خوئی |
| ۹۳ | مقرری ورثه مرحوم آقا سید ریحان الله |
| ۹۴ | قطع حقوق مستشار الحکماء |
| ۹۵ | تخفیف قنات یعقوبیه یزد واخذ عشریه |
| ۹۶ | برقراری نصف حقوق اسدخان بختیاری درحق ورثه وبرقراری مستمری درباره کلبعلی خان بختیاری به مبلغ : |
| ۹۷ | مقرری یفرم خان |

| مبلغ ت | ق | د | سالیانه یا ماهیانه | برای چه مدت | تاریخ تصویب |
|---|---|---|---|---|---|
| ١٠ | | | ماهیانه | ١٥ ساله | ٢٠ شعبان ١٣٢٩ |
| ٦ | | | ماهیانه | ١٥ ساله | ٦ رمضان » |
| ٤٠٠ | | | | تا ممیزی جدید | ٦ رمضان » |
| ٢٠ | | | ماهیانه | مادام الحیوة | ١٤ رمضان » |
| ١٠٠ | | | ماهیانه | مادام الحیوة | ١٦ رمضان » |
| کلیه حقوق | | | | یك دفعه | ٢٦ رمضان » |
| | | | | | ٢ شوال » |
| ٤٠ | | | سالیانه | مادام الحیوة | ٤ شوال » |
| ٣٠٠ | | | ماهیانه | | ٤ شوال » |

| نمره ترتیبی | خلاصه تصویبات مالی |
| --- | --- |
| ۹۸ | حقوق ورثه مرحوم یحیی خان سرتیپ ( از بابت حقوق مرحوم یحیی خان ) |
| ۹۹ | مقرری ورثه مرحوم وکیل التجار |
| ۱۰۰ | مخارج تحصیل مترجم نظام بعلاوه یکصد و بیست تومان خرج مسافرت |
| ۱۰۱ | مقرری ورثه میرزا جواد مقتول |
| ۱۰۲ | اعتبار بوزارت معارف برای اثاثیه مدارس ابتدائی دولتی |
| ۱۰۳ | مقرری میر محمد خانقاهی ملقب بسیف المجاهدین |
| ۱۰۴ | مقرری نیابت سوم سفارت اسلامبول |
| ۱۰۵ | مقرری انظام الممالك |
| ۱۰۶ | مقرری آتاشه سفارت لندن |

| مبلغ | | | سالیانه یا ماهیانه | برای چه مدت | تاریخ تصویب | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| د | ق | ت | | | | |
| | | ٥٠٠ | سالیانه | | ١١ شوال | ١٣٢٩ |
| | | ٢٠ | ماهیانه | ١٥ ساله | ٢٠ شوال | « |
| | | ٦٠٠ | سالیانه | ٣ ساله | ٢٥ شوال | « |
| | | ٦ | ماهیانه | مادام الحیوة | ٢٥ شوال | « |
| | | ٣٥٠٠ | | یك دفعه | ٨ ذی قعده | « |
| | | ٦ | ماهیانه | مادام الحیوة | ٨ ذی قعده | « |
| | | ٩٠ | ماهیانه | در مدت خدمت | ١٠ ذی قعده | « |
| | | ٢٠ | ماهیانه | مادام المرض | ١٢ ذی قعده | « |
| | | ٥٠ | ماهیانه | در مدت خدمت | ١٢ ذی قعده | « |

| خلاصه تصویبات مالی | نمره ترتیبی |
|---|---|
| اعتبار برای پرداخت طلب ارباب لطف‌الله از بابت قیمت گندم | ۱۰۷ |
| مقرری وراث پلیس مقتول در بوشهر | ۱۰۸ |
| مقرری مادر میر محمد علی خان قزاق | ۱۰۹ |
| مقرری وراث میرزا حبیب‌الله مقتول در نائین | ۱۱۰ |
| مقرری حاجی علیقلی شتر دار | ۱۱۱ |
| اعتبار باداره مباشرت برای طبع قوانین | ۱۱۲ |
| مقرری ورثه میرزا اسدالله خان مقتول | ۱۱۳ |

| مبلغ | | | ساليانه يا ماهيانه | براى چه مدت | تاريخ تصويب |
|---|---|---|---|---|---|
| ت | ق | د | | | |
| ١٢٢١٥ | | | | يكدفعه | ٢٠ ذى‌قعده ١٣٢٩ |
| ٤ | | | ماهيانه | | ٢٤ ذى‌قعده « |
| ٣ | | | ماهيانه | مادام‌الحيوة | ٢٤ ذى‌قعده « |
| ٢ | | | ماهيانه | مادام‌الحيوة | ٢٤ ذى‌قعده « |
| ١٨٠ | | | ساليانه | | ٢٤ ذى‌قعده « |
| ٣٥٠ | | | | يك دفعه | ٢٦ ذى‌قعده « |
| ٣٦٠ | | | ساليانه | مادام‌الحيوة | ٣ ذى‌حجه « |

# قسمت پنجم

## خلاصه تصمیمات و مطالب متفرقه

بترتیب تاریخ تصویب

| نمره ترتیبی | خلاصه تصمیمات و مطالب متفرقه | تاریخ تصویب |
|---|---|---|
| ١ | تصمیم مجلس درباب ایصال پنجاه تومان برات تلگرافی ابوالقاسم نام ازقم بحریق زدکان بازار | ٣ ذی قعده ١٣٢٧ |
| ٢ | تصویب پروگرام کابینهٔ سپهدار اعظم | ٢٣ ذی قعده « |
| ٣ | اجازهٔ ضرب چهار کرور تومان نقره بوزارت مالیه | غره ذی حجه « |
| ٤ | تصویب نظامنامه داخلی مجلس شورای ملی | ٢٦ ذیحجه « |
| ٥ | اجازهٔ اجارهٔ باغات دولتی بطور مزایده | ٢٢ صفر ١٣٢٨ |
| ٦ | تصویب اختیارات تامه بهیئت وزراء برای نظامی کردن شهر وخلع سلاح از اشخاص غیر نظامی | ٢٦ رجب « |
| ٧ | تصویب پروگرام کابینهٔ مستوفی الممالک | ١٧ شعبان « |
| ٨ | اصلاح مادهٔ هفتادم نظامنامه داخلی مجلس راجع بعرایض | ٢ ذیقعده « |
| ٩ | تصویب پروگرام کابینهٔ سپهدار اعظم | ١٤ ع ١ ١٣٢٩ |
| ١٠ | اصلاح عوض جملهٔ دوم ماده صدوبیست نظامنامه داخلی مجلس | ١١ ع ٢ « |

| نمره ترتیبی | خلاصه تصمیمات و مطالب متفرقه | تاریخ تصویب |
|---|---|---|
| ١١ | تصمیم مجلس راجع به قطع حقوق بانوی عظمی | ٧ ج ٢ ١٣٢٩ |
| ١٢ | اجازهٔ اجارهٔ خالصجات اطراف طهران | ٢٢ ج ٢ « |
| ١٣ | اصلاح مادهٔ شصت و شصت و دو نظامنامهٔ داخلی مجلس شورای ملی | ٢١ رجب « |
| ١٤ | تفسیر فقرهٔ دوم و سوم ماده هشتاد و پنج نظامنامه داخلی مجلس شورای ملی | ٢١ رجب « |
| ١٥ | اجازهٔ خرید بیست کرور مثقال نقره | ١٠ شعبان « |
| ١٦ | تصویب پروگرام کابینهٔ صمصام السلطنه | ٩ رمضان « |
| ١٧ | تصمیم مجلس راجع به قطع حقوق اشخاصی که با حکومت ملی ضدیت کرده‌اند | ٨ ذیقعده « |
| ١٨ | تصمیم مجلس راجع بحقوقات موضوعه از بودجه دربار | ١٧ ذیقعده « |
| ١٩ | تصویب طرح قانونی راجع به امتداد مجلس | ٢١ ذیقعده « |

# بند چهارم

# دورهٔ تقنینیه سوم

# قسمت اول

# قوانین

## قانون نسخ قانون

## بیست و سوم جوزا ۱۳۲۹

ماده اول — قانون ۲۳ جوزای ۱۳۲۹ از تاریخ ۲۸ حوت پارس ئیل ۱۳۳۳ نسخ شده وتمام ادارات موجوده وزارت مالیه از خزانه داری و غیره در تحت ریاست مستقیم وزیر مالیه خواهد بود

ماده دوم — مادامیکه لایحه تشکیلات اساسی وزارت مالیه از مجلس شورای ملی نگذشته وبموقع اجراء گذارده نشده است کمیسیونی مرکب از سه نفر در وزارت مالیه در تحت ریاست وزیر مالیه و در غیاب اودر تحت ریاست نایب رئیس که از میان خودشان انتخاب خواهند کرد تشکیل خواهد شد اعضاء کمیسیون مزبور را مجلس شورای ملی از میان پانزده نفر اشخاصیکه دولت پیشنهاد می کند انتخاب خواهد کرد

ماده سوم — کمیسیون مذکوردرماده قبل درکلیه عایدات ومخارج دولت نظارت داشته و تفتیشات لازمه را درادارات مالیه بعمل خواهد آورد و تقدم تأدیه حوالجات مصوبه کمیسیون ازحیث اهمیت یافوریت موقوف بتصویب هیئت وزراست

ماده چهارم — کمیسیون مزبور هفته یك بار صورتی ازکلیه وجوهات نقدی خزانه توسط وزیر مالیه بمجلس شورای ملی تقدیم می کند

ماده پنجم — مدت ماموریت کمیسیون مزبور از روز (۲۸) حوت تا یك ماه خواهد بود هر گاه قانون تشکیلات مالیه زودتر بموقع اجرا گذارده شود از روز اجرای قانون مزبور کمیسیون منحل خواهد شد

قانون نسخ قانون ۲۳ جوزای ۱۳۲۹ درجلسه چهارشنبه سلخ شهر ربیع الثانی مطابق ۲۶ حوت ۱۳۳۳ باکثریت تصویب گردید     رئیس مجلس شورای ملی

امضاء ومهر مؤتمن الملك

# قانون

# تمدید مدت

ماموریت کمیسیون تفتیش و نظارت مالیه

# قانون

## تمدید مدت ماموریت کمیسیون تفتیش و نظارت مالیه

ماده واحده مدت ماموریت کمیسیون مذکور در ماده دوم قانون ۲۶ حوت ۲۹ حمل ۱۳۳۳ تا زمانیکه تشکیلات اساسی وزارت مالیه بتصویب شورای ملی نرسیده وبموقع اجرا گذاشته نشده است با همان ترتیبات‌ وظایفی که در قانون مزبور مقرر شده است تمدید میشود ولی این مدت متجاوز از یك ماه نخواهد بود

قانون تمدید مدت ماموریت کمیسیون تفتیش و نظارت مالیه درجلسه سه شنبه پنجم جمادی الاخری مطابق سی ام برج حمل ۱۳۳۳ باکثریت تصویب گردید

رئیس مجلس شورای ملی
امضاء و مهر مؤتمن الملك

# قانون
# راجع باسكناس

# قانون راجع باسکناس بانك شاهنشاهی ایران

۱ — برای رفع اشکالات جریان امور صرافی مملکت که بواسطه مسدود بودن راه های اروپا و کمی ورود نقره ازتبدیل بلیط های بانك شاهنشاهی حاصل شده است و برای حفظ تعادل و تناسب جریان مسکوك نقره در معاملات بانك شاهنشاهی ایران مکلف است که از هشتم برج ثور ۱۳۳۳ الی شصت روز متوالی درمقابل بلیط های خود روزی فقط ده هزار تومان مسکوك نقره ایران تادیه نماید

۲ — علاوه بر مبلغ ده هزار تومان روزانه بانك مکلف است در موقعی که بمردم پول اسکناس می دهد و در موقعیکه مردم اسکناس برای مبادله میبرند یکتومان آن را مسکوك نقره تادیه بکنند

۳ — در کلیه معاملات دولتی و مملکتی کما فی السابق بلیط بانك رواج خواهد بود

٤ — بعد از انقضاء شصت روز مذکور در ماده اول این قانون از درجه اعتبار ساقط است

۵ — این قانون فقط شامل پایتخت است

٦ — وزارت داخله مامور اجرای این قانون است

قانون راجع باسکناس بانك شاهنشاهی ایران در جلسه سه شنبه دوازدهم جمادی‌الاخری مطابق هفتم برج ثور ۱۳۳۳ باکثریت تصویب شد

رئیس مجلس شورای ملی

حسین مؤتمن الملك

# قانون منع

# خروج طلا و نقره

## قانون

## منع خروج نقره و طلا

ماده ۱ — از تاریخ تصویب این قانون الی آخر برج اسد ۱۳۳۳ خارج کردن شمش و مسکوك نقره و طلا بطریق مال‌التجاره وکلی‌پستال از ایران ممنوع است

ماده ۲ — این قانون ازطرف دولت بوسیله اداره گمرکات وپستخانه و سایر ادارات مربوطه بموقع اجرا گذارده خواهد شد

قانون منع خروج نقره و طلا در جلسه شنبه ۲۳ جمادی الاخری ۱۳۳۳ تصویب شد

رئیس مجلس شورای ملی
حسین مؤتمن‌الملك

# قانون

# تمدید مدت

ماموریت کمیسیون تفتیش و نظارت مالیه

# قانون

## تمدید مدت ماموریت کمیسیون تفتیش و نظارت مالیه

ماده واحده — مدت ماموریت کمیسیون مذکور در ماده دوم قانون ۲۶ حوت تا بیست روز بعد از گذشتن تشکیلات اساسی وزارت مالیه از مجلس با همان ترتیبات و وظایفی که در قانون مزبور مقــرر شده است تمدید می شود

قانون تمدید مدت ماموریت کمیسیون تفتیش و نظارت مالیه درجلسه پنجشنبه پنجم شهر رجب مطابق سی ام ثور ۱۳۳۳ باکثریت تصویب گردید

رئیس مجلس شورای ملی
حسین مؤتمن‌الملک

# قانون تشکیلات
# وزارت مالیه

۲۹ شهر رجب ۱۳۳۳

## قانون

## تشکیلات وزارت مالیه کل مملکت ایران

ماده ۱ — وزارت مالیه بتقسیمات ذیل منقسم می شود
(۱) دایره وزارتی (۲) اداره تشخیص عایدات و خالصجات ومسکوکات
(۳) اداره خزانه داری کل (٤) اداره محاسبات کل مالیه و دیون عمومیه و وظایف
(٥) اداره گمرکات (٦) اداره محاکمات مالیه (۷) کمیسیون تطبیق حوالجات (۸) دایره پرسنل و ملزومات (۹) مجلس مشاوره عالی برای محاکمات اداری

ماده ۲ — کلیه تشکیلات مذکوره در ماده فوق در تحت ریاست مستقیم وزیر مالیه خواهند بود

ماده ۳ — تشکیلات مزبوره هر یك در تحت ریاست یك نفر رئیس بوده و بقدر لزوم اجزا خواهند داشت
باستثنای مجلس مشاوره عالی که ترتیب آن در مواد ٥٥ و ٥٦ مذکور است

ماده ٤ — رؤسای ادارات مذکوره در فقرات ۲ و ۳ و ٤ و ٥ و ٦ ماده (۱) بر حسب پیشنهاد وزیر مالیه و تصویب هیئت وزراء بصدور فرمان همایونی منصوب می شوند

ماده ۵ ـ انفصال رؤسای ادارات مذکوره در ماده (٤) بر حسب پیشنهاد وزیر مالیه و تصمیم هیئت وزراء خواهد بود

ماده ٦ ـ رئیس دائره پرسنل و ملزومات وزارت مالیه بر حسب حکم وزیر مالیه منصوب می شود

ماده ۷ ـ رؤسای دوایر ادارات مذکوره در ماده (۱) به پیشنهاد رئیس اداره و حکم وزارتی منصوب می شوند

ماده ۸ ـ انفصال رؤسای دوایر ادارات مذکوره در ماده (۱) به پیشنهاد رئیس اداره و حکم وزارتی است

## دائره وزارتی

ماده ۹ ـ دائره وزارتی مشتمل است بر وزیر مالیه و معاون و یا مدیر کل وزارتخانه و کابینه وزیر

ماده ۱۰ ـ اصول وظایف وزیر مالیه از قرار ذیل است

(۱) نظارت در اجرای قوانین و نظامنامهای مالیه و اداری و مراقبت در ایفاء بوظایفی که برای هر یك از ادارات و تاسیسات مالیه معین گردیده است (۲) جلو گیری از تجاوزات و تفریط مالیه مملکت (۳) امضای کلیه حوالجات مستقیم و اعتباری (٤) تهیه لایحه بودجه کل و لایحه تفریغ بودجه برای تقدیم بمجلس شورای ملی (۵) تهیه لوایح قانونی راجع بمالیه مملکت و ترتیب نظامنامه های لازمه (٦) امضاء قرار نامه ها و امتیاز نامها و کنترات های مخصوص بمالیه درحدود مقرره قانون

(۷) امضاء جزء و جمعهای مالیاتی که اداره تشخیص عایدات تهیه میکنند
(۸) جلب مامورین وزارت مالیه بمحکه اداری بواسطه تقصیرات اداری
(۹) انعقاد مجلس مشاوره عالی برای محاکمه مامورین مالیه و اعضاء محاکمات مالیه (۱۰ اجرای راپورتهای محکمه مالیه ومجلس مشاوره عالی پس از امضاء راپورتهای مذکوره
(۱۱) مراقبت در اینکه کلیه مکاتبات رسمی و دفاتر ادارات مالیه بخط فارسی باشد

ماده ۱۱ -- وظایف معاون یامدیرکل برحسب نظامنامهٔ که در کمسیون قوانین مالیه مجلس شورای ملی تصویب خواهد شد معین میشود

## اداره تشخیص عایدات

ماده ۱۲ -- اصول وظایف اداره تشخیص عایدات بقرار ذیل است

(۱) تشخیص و تهیه جزو جمعهای نقدی و جنسی کل مالیاتهائیکه تا کنون معمول بوده و یا بعدها وضع خواهد شد - ترتیب جزو جمعهای مذکوره بطوری خواهد بود که میزان کل مالیات و فروعات و تقسیم آن برایالات و ولایات و بلوکات و قراء و حتی الامکان بر افراد مالیات بده معین باشد (۲) تهیه وتسلیم صورت کل مالیات هرساله برای وصول بجاهای مربوطه (۳) طبع و انتشار صورت کل مالیات هرساله برای اطلاع مالیات دهندکان درمرکز و ولایات ٤) تهیه دستور العملها ونظامنامهای راجع به مالیاتها ٥ تحقیق و تشخیص تخفیفات دائمی وموقتی برای پیشنهاد کردن بمقامات لازمه ٦ تهیه لوایح و وسایل لازمه برای ممیزیها و اقدام بانها

پس از تصویب اقامات لازمه ۷ دادن تصدیقات مالیاتی که تشخیص بدهی خود را می نماید ۸ حفظ تمبر و باندرل و تحویل آن بادارات مربوطه ۹ اداره کردن خالصجات وامورراجعه بضرابخانه ۱۰ دادن اطلاعات مربوطه بمالیات های نقدی و جنسی و عایدات خالصجات و ضرابخانه وغیره باداره محاسبات کل برای تهیه بودجه ۱۱ دادن صورت جزو جمع های مالیاتی سالیانه باداره خزانه داری کل ۱۲ تعیین عایدات دولت که صاحبجمع مخصوصی نداشته و بموجب امتیازات و قرار داد ها بدولت میرسد و دادن صورت آن ها بخزانه برای وصول

## اداره خزانه داری کل

ماده ۱۳ — اصول وسایل خزانه‌داری کل ازقرار ذیل است

۱ - جمع آوری و تمرکز تمام عایدات نقدی و جنسی دولت و دریافت عایدات ادارات صاحب جمع دولتی و آنچه که بموجب قرارداد و امتیازات بدولت باید عاید شود ۲ تادیه مخارج مملکتی مطابق حوالجات مستقیم و اعتباری وزیر مالیه در حدود مقرره قانون ۳ دادن صورت کل عایدات ماخوذ باداره محاسبات کل در آخر هر برج

## اداره محاسبات کل مالیه

ماده ۱۴ — اصول وظایف اداره محاسبات کل بشرح ذیل است

۱) مرکزیت دادن و نگاهداری کلیه محاسبات مملکت اعم از عایدات و مخارج ۲) تهیه و تنظیم بودجه کل سالیانه برای تقدیم بمجلس ۳) تهیه

لایحه تفریغ بودجه برای تقدیم بمجلس ٤) تهیه راپورت سالیانه از اوضاع مالیه با تصریح اصلاحات و تکمیلات لازمه برای تقدیم بمجلس ۵) نگاهداشتن صورت کلیه عایدات که توسط مامورین و ادارات صاحبجمع دولت بخزانه داری کل پرداخته میشود ٦) مطالبه صورت محاسبات پیشکاران و امناء مالیه در آخر هر برج ۷) نگاهداری محاسبه قروض ثابته و جاریه و تعهدات دولت و تشخیص میزان استهلاك و اقساط سالیانه آن ۸) نظارت در اینکه محلهای تخصیص شده برای پرداخت دیوان دولتی بمصرف دیگر نرسد ۹) تعیین صورت کلیه وظایف واجرای قوانین متعلقه بان ۱۰) صدور قبوض ارباب وظایف ۱۱) دادن صورت اضافات و موضوعات سالیانه وظایف باداره خزانه

## اداره گمرکات

ماده ۱۵ -- اصول وظایف اداره گمرکات بشرح ذیل است

۱) اداره کردن گمرکات موافق قوانین و قرار دادها و نظامنامهای گمرکی ۲) دادن محاسبات کلیه عایدات گمرکی و صندوق جرائم و مخارج باداره محاسبات کل در آخر هر برج ۳) تحویل فاضل عایدات گمرکات و مازاد صندوق جرایم بخزانه

## محاکمات مالیه

ماده ۱٦ -- محکمه مالیه مرکب است از یکنفر رئیس و دو عضو ویك عضو علی‌البدل

ماده ۱۷ -- در محکمه مالیه یکنفر مدعی العموم بسمت نمایندگی

دولت خواهد بود و از حیث مقام با رئیس محکمه مساوی است

ماده ۱۸ -- در معیت محکمه یک دفتر خانه خواهد بود مدیر دفتر خانه منشی گری محکمه رادر عهده داشته وبقدر لزوم اجزاء خواهد داشت

ماده ۱۹ -- رئیس و مدعی العموم واعضاء محکمه مالیه مستقیما در تحت ریاست وزیر مالیه خواهد بود

ماده ۲۰ -- مدعی‌العموم محکمه مالیه بتصویب وزیرمالیه وفرمان همیونی و اعضاء محکمه بانتخاب و حکم وزیر مالیه معین میشود

ماده ۲۱ -- مدیر دفتر خانه بتصویب رئیس محکمه وحکم وزیر مالیه معین میشود

ماده ۲۲ -- اجزاء دفتر خانه بتصویب مدیر دفتر خانه وحکم وزیر مالیه معین میشوند

ماده ۲۳ ــ عضو علی‌البدل درغیاب یکی از اعضاء محکمه قایم مقام او واقع میشود

ماده ۲۴ ــ اجراء احکام محکمه بعهده وزیر مالیه است

ماده ۲۵ ــ در محکمه اکثریت آراء مناط اعتبار است

ماده ۲۶ ــ مدعی العموم مامور حفظ منافع مالیه مملکت بوده ومکلف است که اظهار عقیده نماید ولی در رای محکمه شرکت نمی کند

ماده ۲۷ ــ عقیده مدعی العموم در ضمن راپورت محکمه باید مندرج

باشد در صورتیکه مدعی العموم مشاهده نماید که راپورت محکمه بر خلاف منافع دولت صادر شده عقیده خود را کتباً بوزیر مالیه تقدیم می کند

ماده ۲۸ ـــ حقوق محاکمه صدی پنج مدعی به است که از محکوم علیه اخذ میشود و خمس آن را در حین دادن عرضحال عارض بصندوق پرداخته قبض صندوق را بعرض حال خود ضمیمه می کند وجه مزبور در صورتیکه عارض مطابق حکم قطعی محق درآمد باو مسترد میشود

ماده ۲۹ ـــ درصورتیکه پس از مراجعه بمقامات مربوطه رفع شکایت متظلمین نشود میتوانند تقاضای محاکمه نمایند در این صورت این تقاضا با تصریح مدعی به کتباً بوزارت مالیه داده میشود

ماده ۳۰ ـــ وظیفه محکمه مالیه رسیدگی بتظلماتی است که افرادمردم از تجاوزات ادارات ومامورین مالیه مینمایند

ماده ۳۱ ـــ طریق محاکمه موافق نظامنامه ایست که ازطرف وزارت مالیه تهیه شده واز تصویب کمیسیون قوانین مالیه مجلس خواهد گذشت

ماده ۳۲ ـــ دعاوی مفصله ذیل در محکمه مالیه پذیرفته نخواهد شد

۱ ـ دعاوی که قبل از تصویب این قانون در ادارات وزارت مالیه ختم شده است

۲ ـ شکایات مالیاتی که در ظرف دو سال از روز وقوع شکایت از طرف مالیات بده بوزارت مالیه اظهار نشده است

ماده ۳۳ ـــ محکمه مزبوره پس از رسیدگی بشکایات راپورت خود

را بوزیر مالیه میدهد و راپورت های مزبوره پس از امضاء وزیر مالیه قطعی شده بموقع اجرا گذاشته میشود

ماده ۳۴ — وزیر مالیه درموارد ذیل حکم به تجدید نظر میدهد

۱ - مطابق عقیده خود - ۲ مطابق عقیده مدعی العمومی ۳ - بموجب تقاضای محکوم - در صور مذکور باضافه عضو علی البدل محکمه در تحت ریاست وزیر مالیه ویا معاون او منعقد وتجدید نظر در راپورت نموده رای خود را اظهار میدارد وآن رای قطعی و لازم الاجراء است برای تقاضای تجدید نظر علاوه بر صدی پنج حقوق محاکمه صدی دو قبلا از عارض اخذ میشود در صورتیکه در تجدید نظر عارض محکوم نشد حقوق محاکمه کلیتا باو مسترد میشود

ماده ۳۵ — اگر محکمه مالیه در ضمن رسیدگی خود تخلفی در اجراء قوانین و نظامنامه های راجع بمالیه مشاهده کند ویا به بیند که مامورین مالیه برای جلب منفعت شخصی تعدی کرده ویامرتکب تقلب وخیانتی شده اند مراتب را بوزیر مالیه راپورت میدهد

## کمیسیون تطبیق حوالجات

ماده ۳۶ — کمیسیون تطبیق حوالجات مرکب است از پنجنفر که مجلس شورای ملی از میان پانزده نفر که دولت پیشنهاد مینماید با اکثریت تام انتخاب مینماید در صورتی که دو دفعه اکثریت تام حاصل نشد دفعه سوم اکثریت نسبی کافی خواهد بود

ماده ۳۷ — برای عضویت کمیسیون مزبور شرایط ذیل لازم است

۱) تابعیت ایران - ۲) داشتن لااقل سی سال - ۳) اطلاع از اوضاع مالیه واداری مملکت ولیاقت

ماده ۳۸ - اعضای مجلس شورای ملی و سنا و اشخاصی که دارای مشاغل دولتی هستند یا متصدی معاملات دولتی میباشند نمی توانند عضو کمیسیون مزبور باشند مگر اینکه بعد از انتخاب از شغل اولی خود استعفا دهند

ماده ۳۹ - کمیسیون مزبور یك نفر رئیس و یك نایب رئیس از میان خود انتخاب خواهد کرد و بقدر لزوم منشی واجزاء خواهد داشت

ماده ۴۰ - مدت ماموریت اعضاء کمیسیون مزبور یکسال است پس از انقضاء مدت مزبوره درصورت‌صحت عمل همان اشخاص‌را میتوان‌مجدداً مطابق ماده (۳۶) انتخاب کرد

ماده ۴۱ - تجدید انتخاب اعضاء کمیسیون مزبور را وزیر مالیه در ظرف یکماه قبل از انقضاء مدت مذکوره در ماده فوق بمجلس پیشنهاد می کند وتا انتخاب اعضای جدید کمیسیون همان اعضاء سابق در ماموریت خود باقی خواهند ماند

ماده ۴۲ - درصورت فوت یا استعفاء و یا انفصال دائمی یکی از اعضاء کمیسیون مجلس شورای ملی بر حسب پیشنهاد وزارت مالیه عضو لازم را ازمیان عده که سه مساوی عده لازمه باشد انتخاب می کند

ماده ۴۳ - در صورتیکه مدت ماموریت اعضاء کمیسیون درغیاب

مجلس شورای ملی منقضی شود تازمان انعقاد مجلس جدید همان اعضاء در ماموریت خودشان باقی خواهند بود

ماده ٤٤ — درصورت فوت یااستعفا ویا انفصال دائمی یکی از اعضاء کمیسیون درغیبت مجلس شورای ملی از عدهٔ که ازمیان آنهاانتخاب شده است کسیکه اکثریت نسبی دارد بجای عضو مستعفی و یا متوفی ویا منفصل معین میگردد

ماده ٤٥ — اعضاء کمیسیون در هیچ یك از معاملات دولتی نباید دخالت نموده ویا واسطه واقع شوند

ماده ٤٦ — در کمیسیون اکثریت آراء مناط اعتبار است

ماده ٤٧ — وظایف کمیسیون تطبیق حوالجات بشرح ذیل است

۱) - تطبیق حوالجات مستقیم واعتباری بابودجها و اعتبارات مصوبه و تصدیق آنها قبل از رسیدن بامضاء وزیر مالیه - ۲) رسیدگی بحساب ادارات صاحب جمع نقدی واجناسی که در حکم نقدی است ۳ - رسیدگی بحساب وزارتخانها و کمپانیها و اشخاصی که مطابق قرار داد ها بایدحقی بدولت بدهند

ماده ٤٨ — کمیسیون میتواند هر نوع اطلاعات راجعه بعایدات و مخارج دولتی را که لازم بداند از ادارات و دوایر مالیه مستقیما و از ادارات دیگر بتوسط وزارت مالیه بخواهد و تمام آنها مکلف در دادن این اطلاعات هستند

ماده ۴۹ اگر کمیسیون در ضمن اجراء وظایف خود نقضی در اجراء قوانین و نظامنامهای راجع بمالیه مشاهده کند ویا تقلب وخیانتی به بیند مراتب را بوزیر مالیه راپورت میدهد.

ماده ۵۰ — تصویب و تصدیق کمیسیون رفع مسؤلیت از وزیر مالیه نمی کند

ماده ۵۱ — تقصیرات اداری اعضاء کمیسیون مزبور درمجلس مشاوره عالی رسیدگی میشود ولی راپورت مجلس مشاوره عالی درصورت محکومیت اعضاء کمیسیون بفقرات ۳ - ٤ - ٦ - ۷ - ماده ٦۳ - پس از تصویب مجلس شورای ملی ودر غیاب مجلس پس از تصویب هیئت وزراء بموقع اجرا گذاشته می شود

ماده ۵۲ -- در آن واحد زیاده از یك عضو کمیسیون را نمیتوان موقتا منفصل نمود ودرصورت محکومیت عضو دیگر بانفصال موقتی تا انقضاء مدت انفصال اولی حکم ثانوی مسکوت عنه میماند

ماده ۵۳ -- اعضاء کمیسیون تطبیق حوالجات موظف خواهند بود

ماده ٥٤ -- پس ازتشکیل دیوان محاسبات کمیسیون تطبیق حوالجات منحل خواهد شد

## مجلس مشاوره عالی

ماده ۵۵ -- مجلس مشاوره عالی مرکب است از وزیر مالیه یامعاون او و چهار نفر از رؤسای ادارات مذکوره در فقرات ۲ - ۳ - ٤ - ۵ -

۶ - ۷ - (ماده ۱) بدعوت وزیر مالیه

ماده ۵۶ -- مجلس مشاوره عالی در تحت ریاست وزیر مالیه یا معاون او تشکیل می شود

ماده ۵۷ -- رئیس اداره که متشکی عنه رئیس یا جزء آن اداره است جزو هیئت مجلس مشاوره عالی نمیتواند باشد ولی برای دادن توضیحات دعوت می شود

ماده ۵۸ -- در مجلس مشاوره عالی اکثریت آراء مناط اعتبار است

ماده ۵۹ -- راپورت مجلس مشاوره عالی پس از امضاء وزیر مالیه بموقع اجرا گذارده میشود

ماده ۶۰ -- در صورت عدم موافقت با راپورت مجلس مزبور وزیر مالیه در ظرف پانزده روز از تاریخ صدور راپورت می تواند حکم بتجدید نظر کند و پس از رسیدگی ثانوی رای مجلس مشاوره عالی قطعی و لازم الاجراست

ماده ۶۱ -- در موقع تجدید نظر مجلس مشاوره عالی مرکب خواهد بود از کلیه رؤسای ادارات مذکوره در ماده ۵۵) باستثناء رئیس اداره متشکی عنه

ماده ۶۲ -- رسیدگی بتقصیرات اداری رؤسای ادارات مالیه در مرکز و ولایات و اعضاء محکمه مالیه بر عهده مجلس مشاوره عالی است

ماده ٦٣ — مجازاتهائی که برای محکومین مجلس مشاوره عالی مقرر است بقرار ذیل است

۱ - اخطار کتبی بدون درج در ورقه خدمت ۲ - اخطار کتبی با درج در ورقه خدمت ۳) کسر ثلث حقوق از یکماه الی چهار ماه ٤) انفصال موقتی ازدو هفته الی شش هفته ٥) تنزل رتبه ٦) انفصال دائمی از آن شغل و محرومیت از تصدی خدمت دیگری از یکسال الی سه سال ۷) اخراج دائمی از خدمات وزارت مالیه

تبصره - هرگاه در ضمن رسیدگی در مجلس مشاووه عالی مکشوف شود که متشکی عنه مرتکب خیانتی شده مجلس مشاوره عالی قرار انفصال موقتی او را داده مراتب را بمدعی العموم عدلیه اطلاع میدهد

ماده ٦٤ — محکومین بانفصال موقتی برای مدت انفصال حق اخذ حقوق را ندارند

ماده ٦٥ — مفاد ماده ٦٣ راجع بمستخدمین خارجه تا اندازهٔ اجرا خواهد شد که مخالف مدلول کنترات آنها نباشد

ماده ٦٦ — برای عضویت مجلس مشاوره عالی حقوقی داده نمیشود

## دائره پرسنل و ملزومات

ماده ٦٧ — وظایف دائره پرسنل و ملزومات وزارت مالیه مطابق نظامنامه مخصوص وزارت خانه معین میشود

## تشکیلات ولایات

ماده ۶۸ — ریاست اداره مالیه هریک از ایالات و ولایات برعهده یک نفر پیشکار یا امین مالیه خواهد بود

ماده ۶۹ — پیشکاران مالیه برحسب پیشنهاد خزانه داری کل و تصویب وزیر مالیه وفرمان همایونی و امناء مالیه برحسب پیشنهاد خزانه داری کل وحکم وزارتی معین میشوند وزیر مالیه مختار در رد پیشنهاد بوده میتواند حکم تجدید پیشنهاد نماید ولی اگر تادو دفعه موافقت نظر حاصل نشد تعیین مامور بکمیسیونی مرکب از رؤسای ادارات تشخیص عایدات وخزانه داری کل و محاسبات کل مالیه در تحت ریاست وزیر مالیه واگذار میشود وآن رای قطعی است در صورت تساوی آراء در هرطرف که رای وزیر مالیه باشد آن رای قاطع است

ماده ۷۰ — جمع آوری عایدات دولت و وصول مالیاتها مطابق دستور العملها و جزو جمع های اداره کل تشخیص عایدات بر عهده پیشکاران و امناء مالیه است

ماده ۷۱ — تادیه مخارج دولتی مطابق حوالجاتی که در حدود بودجه و اعتبارات مصوبه صادر وپس ازتصویب کمیسیون تطبیق حوالجات و امضاء وزیر مالیه توسط اداره خزانه داری کل فرستاده میشود برعهده پیشکاران و امناء مالیه است

ماده ۷۲ — پیشکاران و امناء مالیه مکلف هستند در موارد ذیل از تادیه وجه حوالجات امتناع نموده و دلائل رد خود راکتبا بصاحب

حواله بدهند ۱) درصورتیکه حواله دارای شرایط مذکوره در ماده ۷۱) نباشد ۲) در اسناد عیب و نقصی مشاهده نمایند ۳) موضوع مخارج مفقود باشد - در شق اول حواله باید قطعاً تادیه نشود ولی در دو شق اخیر مراتب را با سرع وسایل برئیس مستقیم خود اطلاع داده کسب تکلیف مینمایند در صورت عدم مراعات هریك از شقوق سه کانه خود آنها مسؤل خواهند بود

ماده ۷۳ — دادن صورت کلیه محاسبات اعم از عایدات و مخارج و وجوه تحویلی در آخر هر برج باداره خزانه دارای کل و محاسبات کل از وظایف حتمیه پیشکاران وامناء مالیه است

ماده ۷۴ — دادن اطلاعات راجعه بجزو جمعهای مالیاتهای نقدی و جنسی وعایدات خالصجات باداره کل تشخیص عایدات از تکالیف پیشکاران و امناء مالیه است

## مواد کلی

ماده ۷۵ — اگر شکایت کنندکان از ادارات مالیه ولایات تقاضای رسیدگی درمحل نمایند وزیر مالیه میتواند دستور بدهد کهمجلسی مرکب از چند نفر از معتمدین محل در تحت ریاست یکی از مامورین دولت کهصلاح بداند برای تحقیق تشکیل شود و باظهارات طرفین رسیدگی نموده صورت مجلس نوشته بوزارت مالیه بفرستند تا از ادارات مربوطه و یا محکمه مالیه حکم لازم داده شود

ماده ۷۶ -- طرز تعدیل و ممیزی مطابق نظام نامه خواهد بود که ازطرف وزارت مالیه پیشنهاد وبتصویب کمیسیون قوانین مالیه خواهد رسید

ماده ۷۷ -- طرز تعیین وتغییر و شرایط استخدام مامورین مالیه در حدود قانون تشکیلات مالیه مطابق نظام نامه خواهد بود کهاز طرف وزیر مالیه پیشنهاد و بتصویب کمیسیون قوانین مالیه خواهد رسید

ماده ۷۸ -- وظایفی که در این قانون برای مستخدمین مالیه مقرر است شامل تمام مستخدمین داخلی و خارجی خواهد بود این نکته درضمن کنترات مستخدمین خارجی بایدقید شود والا آن کنترات از درجه اعتبار ساقط است

ماده ۷۹ -- این قانون پس ازتصویب مجلس شورای ملی ورسیدن بصحه همیونی بموقع اجرا گذارده میشود (قانون تشکیلات وزارت مالیه کل مملکت ایران در جلسه بیست و یکم شهر رجب المرجب مطابق ۱۵ برج جوزای توشقان ئیل ۱۳۳۳ باکثریت تصویب گردید )

رئیس مجلس شورای ملی (حسین)
موتمن الملك

# قانون

# پستی

## قانون پستی

# فصل اول

## حدود و حقوق و تکالیف اداره پستخانه

ماده اول — اداره پست مکلف است که اولا مسافرین و بنه آنها را با پست های مقرری و پست های فوق العاده حمل نماید ثانیا اشیاء مفصله ذیل را در تمام مملکت قبول و حمل و توزیع نماید

### پاکت های معمولی

پاکتها و سایر اشیاء سفارشی و پاکت هائیکه حاوی وجوه بیمه شده باشند امانات پستی سریع السیر - امانات پستی بطیء السیر - کارت های پستی - جراید و مطبوعات - مستوره‌های مال التجاره - اوراق کاروراسلات راجع بادارات دولتی که مجانا حمل و نقل میشود ثالثا بروات (مانداپست) بدهد که در دفاتر پستی داخله مملکت تادیه شود

ماده دوم — اداره پست امتیاز اعمال ذیل را بطریق انحصار داراست اولا حمل و نقل منظم و مقرر مسافرین و بنه مسافرین و حمل و نقل آنها بتوسط دستگاه های پستی و فوق العاده در شوارع مملکت بوسیله دستگاهها یا کاریهائیکه بقوه حیوان حرکت می کنند و منزل بمنزل مالهایشان عوض میشود ثانیا حمل و نقل منظم و مقرر مسافرین و بنه مسافرین بوسائل مکانیکی در طرق بری و بحری مملکت که این وسایل وجود نداشته باشند و اداره

پست آنها را تاسیس نماید

تبصره - انحصار حمل ونقل مسافرین و اشیاء آنها موقوف بر این خواهد بود که اداره پست تمام لوازم حمل و نقل را بقدر احتیاج وراحت مسافرین کاملا تهیه نموده باشد چنانچه اداره پست برای ترتیب حمل و نقل بخواهد با اشخاص مختلفه قرار دادی نماید با اتباع داخله خواهد بود ثالثا حمل ونقل مراسلات اعم از اینکه سرباز باشد یا سر بسته رابعا حمل نقل کارتهائیکه عنوان و مطالب دستی روی آنها نوشته شده باشد (کارتهای پستی) خامسا حمل و نقل جراید و اعلانات و اوراق اخطاریه و تعرفه نامه و صورت قیمت اشیاء واوراق از هر قبیل در صورتیکه اسم گیرنده در روی آنها نوشته شده باشد سادسا حمل ونقل منظم و مرتب مرسوله های سر بسته از هر قبیل که وزنشان از دو من تبریز تجاوز ننماید (این قبیل بسته ها امانات پستی نامیده میشود)

ماده سوم — فقرات ذیل از امتیاز انحصاری پست خارج است

اولا حمل ونقل مسافرین و بنه آنها در صورتیکه با وسائل شخصی یا بادستگاه های کرایه بدون تبدیل مال در عرض راه یا با کاروان و یا با راه آهن و یا با وسائلیکه امتیاز آنها قبل از وضع این قانون داده شده مسافرت مینمایند و حمل مسافرین و بنه مسافرین در طرقیکه حالیه عرابه رو نیستند وبه همچنین حمل مسافرین و بنه آنها بوسیله دستگاههای کرایه که بقوه حیوانی یا مکانیکی درشهر ها و نقاط پر جمعیت و اطراف آنها حرکت و حمل مسافر مینماید و مالیات را نیز میپردازند ثانیا پاکتها یا

مرسولاتیکه توسط بعضی از ادارات عمومی حمل میشود و تعیین شرایط و حدودش با دولت است ثالثا مراسلاتیکه اشخاص مختلفه توسط گماشتگان خود برای یکدیگر میفرستند و مراسلاتیکه مردم پستخانه میبرند و یا از پستخانه میگیرند رابعا مراسلاتی که اشخاص مختلفه حامل آنها هستند و راجع بامور شخصی خود آنها است خامسا بار نامه و صورت حسابهای سر بازی که تجار بهمراهی مال التجاره خود میفرستند وشامل مطلب دیگری جز اطلاعات راجعه بتحویل دادن مال التجاره نیست سادسا اوراق راجعه بسایر ادارات حمل و نقل عمومی کهبا وسائل حمل ونقل خودشان فرستاده میشود سابعا مراسلات متبادله فیمابین دول خارجه و نمایندگان آنها (از قبیل سفرا و وزرا و قونسولها) که در مملکت ایران بسمت رسمیت متوقفند ودر خورجین های سفارتی بموجب قرار داد دولت حمل و نقل میشود ثامنا مراسلاتی که از نقطه بنقطه ارسال شود که در آنجا پستخانه نباشد

ماده چهارم ــ فرمانده هرجهازی که وارد یکی از بنادر ایران میشود یا در حین عبور در آنجا لنگر می اندازد باید مراسلات و سایر اشیاء راجعه بامتیاز انحصاری پست را که در کشتی موجود است بنزدیك ترین دفتر پست تحویل بدهد ولی اشیاء ذیل از این قانون مستثنی است اولا مرسولاتیکه بعنوان پستخانه دیگری غیر از پستخانه مذکور است و یا بعنوان یکی ازدفاتر پست خارجه است که باید همان کشتی بمقصد برساند ثانیا اوراق راجعه ببارهای کشتی که در پاکتهای سرباز باشند

مخارجیکه بغرامانده‌ان کشتی های اتفاقی بجهة حمل پاکت ها و سایر اشیائیکه از ممالک ماوری البحر یا بدان ممالک ارسال میشوند باید تادیه شوند از طرف دولت معین خواهد گردید

ماده پنجم - انچه اکیداً ممنوع است

اولا جادادن پاکت ها واو اینکه سرباز باشد و یاد داشت هائی که در حکم مکاتبات شمرده میشوند در امانات پستی سریع السیر و امانات پستی بطی السیر و بسته های روزنامه جات و مطبوعات و مسطوره های تجارتی و اوراق کار که حقوق مخففه پستی بانها تعلق میگیرد ثانیا مکاتبات شخصی و مرقومات وعلاماتی که شبیه به آن است در روی اغافه مرسولاتی که حقوق مخففه پست به انها تعلق میگیرد باستثناء مکاتبه که فصل بیستم این قانون در روی کارت ویزیت اجازه میدهد ثالثا جادادن اسباب های طلا و نقره و جواهرات و سایر اشیاء قیمتی و قطعات پول در پاکت ها و او اینکه بیمه یا سفارشی شده باشد و در سایر مرسولات پستی غیر از امانات پستی بیمه شده

ماده ششم — اداره پست از حمل اشیاء ذیل امتناع دارد

اولا مسطوره جات تجارتی و سایر اشیائی که محتمل ایراث خطر برای اجزاء باشد یا آنکه مراسلات پستی را کثیف و ضایع کند ثانیا مراسلاتی که حقوق پاکتی به آنها تعلق میگیرد و وزنشان از دویست مثقال بیشتر است در صورتیکه کاملا تمبر زده نشده باشد ثالثا مسطوره جات مال التجاره که بیش از هفتاد و پنج مثقال وزن داشته باشند رابعا

جوهر خشک یا محلول و رنگ های خشک یا مایعی که جوهر در آن ها داخل باشد خامسا کارت های پستی و کتاب ها و جرائد و مطبوعات و تصاویر و اشکالی که مورث شورش و فتنه و یا مخالف قوانین مذهبی یا اخلاقی باشد

ماده هفتم — اداره پست در حمل و نقل اشیاء ذیل مجبور نیست
اولا اشیاء شکستنی و اشیائیکه بمحض دست خوردن جزئی ضایع میشود ثانیا اشیائی که بعلت حجم یا وزن یا طریق لفاف بندی بارکردن و مواظبت و حملشان توسط پست اشکال دارد ثالثا اشیائیکه وسائل حمل و نقل حاضره برای حملشان کافی نیست

ماده هشتم — اداره پست با تصویب وزارت متبوع عده و مکان و وظایف پستخانه‌هارا تعیین نموده ترتیب برداشتن مراسلات را از جعبه های پستی و ارسال و توزیع آنهارا مقرر میدارد

ماده نهم — دولت بر طبق قانون اساسی به وسیله قرار داد های بین المللی ارتباطات پستی را با ممالک خارجه محکم نموده و حقوق پستی را که از این بابت درمملکت ایران باید دریافت شود تعیین مینماید

ماده دهم — اداره پست در حدود مقرره قانون مجاز است که برای احداث پست مقرری بحری فیمابین مملکت ایران و نواحی ماوراء البحر باتصویب وزارت متبوع با اشخاص مختلفه قرار داد مخصوص بگذارد

ماده یازدهم — اداره پست مجاز است که مراسلات غیر قابل توزیع را یعنی مراسلاتی را که اداره پست نمی تواند بفرستد یا به گیرنده

برساند باز نماید تا بتواند اطلاعات لازمه را از محتویات آنها بدست آورده مراسلات مذکوره را با اشیاء و اسناد قیمتی که در جوف آنها است بصاحبانش برساند این افتتاح در اداره مرکزی پست توسط یك نفر مدیر شعبه و در حضور دو نفر از مستخدمین پست معمول میشود مراسلات غیر قابل توزیع که صاحبی از برایش پیدا نشود پس از انقضاء مدتی که تعیینش بادولت است معدوم خواهد گردید ولی تعیین مدت کمتر از یکسال نخواهد بود

ماده دوازدهم — وجوهائی که باداره پست سپرده میشود و وجوهی که در پاکتهای غیر قابل توزیع یافت میشود و پستخانه بهیچوجه نمیتواند بصاحبش برساند پس از اعلان رسمی و انقضاء مدت سه سال از تاریخ تحویل پستخانه ضبط خزانه دولت میشود و همچنین اشیائی که در امانات پستی غیر قابل توزیع یافت میشوند و صاحبان انها معلوم نیست بترتیب و مدتی که اداره پست تعیین مینماید بفروش رفته و قیمة آنها در صورتیکه از طرف صاحبانشان مطالبه نشود پس از انقضاء مدت فوق الذکر بخزانه دولت سپرده میشود وجوهات مذکوره دراین ماده بمصارف خیرات عمومی خواهد رسید

ماده سیزدهم — فرستنده هر شیئی حق دارد که مرسول خود را از پستخانه پس بگیرد یا آنکه از اداره بخواهد که آن شئی مرسول بشخص دیگری غیر از صاحب عنوان اولش داده شود یا آنکه بمحل دیگر فرستاده شود ولی وقتی که مرسول بمحل مقصد رسید و صاحب عنوان اولی از ورود آن مطلع گردید یااز پستخانه مطالبه کرد دیگر

بدون رضایت او فرستنده نمی تواند هیچ تصرفی در مرسول خود بنماید

مادهٔ چهاردهم — امتیاز انحصاری طبع و فروش تمبر پست و سایر علامات راجعه بحقوق پستی با دولت است وطبع وتهیه و حفظ تمبر بتوسط وزارت مالیه فروش ومصرف پستی آن باداره پست خواهد بود

ماده پانزدهم — افتتاح کلیه اشیائی که بپستخانه سپرده میشود باستثناء موقعی که در ماده یازدهم تصریح شده و انکشاف مندرجات مراسلات بهر وسیله که باشد و اطلاع شخص ثالثی از مرابطات اشخاصی بین یکدیگر غدغن اکید است

# فصل دوم

## تعرفه و شرایط حمل و نقل

ماده شانزدهم -- حقوق پستی پاکتهای متعارفه که در زمان ارسال پول پست آن ادا شود و از داخله مملکت بداخله مملکت ارسال گردد در صورتی که بیش از دو مثقال وزن نداشته باشد شش شاهی است و برای هر مثقال یا کسر مثقال سه شاهی برآن افزوده میشود و پاکتهائی که از یکنقطه الی دو فرسخ اطراف فرستاده میشود که در آن محل پستخانه باشد اداره پست ممکن است تخفیف در حقوق پستی بدهد ولی حقوق پستی پاکت هائی که در یك محل تحویل وتوزیع میشود حد اکثر دومثقال سه شاهی وحد اقل دو مثقال یك شاهی است و موکول بنظر اداره پست است

ماده هفدهم — هر گاه پاکتی بدون ادای حقوق پست به پستخانه

داده شود و گیرنده بخواهد آن را قبول نماید دو برابر حقوق معینه در ماده سابق از گیرنده آن پاکت دریافت خواهد شد مکاتبات بدون تمبریکه از طرف فرماندهان کشتی ها بر حسب مسطورات ماده چهارم این قانون به پست داده می شود از اجرای مندرجات این ماده مستثنی ومعاف هستند و فقط معادل حقوق متعارفه پست از گیرنده پاکت دریافت خواهد شد

ماده هیجدهم ـــ حقوق پستی کارت پستال هائی که از داخله بداخله مملکت ارسال می شود دوشاهی است وحقوق کارت پستالی که ورقه مخصوصی برای جواب بآن ملصق است چهارشاهی

ماده نوزدهم ـــ حقوق پستی مجلات متناوبه و کتب و اوراق صحافی شده جلد دار یا بی جلد و اوراق اخطاریه و اعلانات وصورت قیمت اشیاء و کلیه مطبوعاتی که از داخله بداخله ارسال می شود بدون ملاحظه عده اوراقی که در تحت یك لفاف بسته شده است باستثناء جرائد از قرار هر ده مثقال یا کسر ده مثقال دو شاهی است و وزن هر بسته هم نباید از چهار صد مثقال تجاوز نماید اجرت پستی جرائدی که از داخله بداخله ارسال می شود اعم از یك نمره یا بسته از قرار هر دوازده مثقال یا کسر دوازده مثقال یك شاهی است

ماده بیستم ـــ بجراید و کتب و کلیه مطبوعاتی که در پاکت سرباز ارسال میشود حقوق معینه در ماده نوزدهم این قانون تعلق میگیرد ولی اختصاص این قسم مرسولات بر این است که حقوق پستی آن ازدوشاهی کمتر نمیشود. کارتهای ویزیت که بترتیب مذکور ارسال میشود بهرخطی

نوشته شود محل ایراد نیست بشرط آنکه هیچ ورقه چاپی یا شیئی دیگری بهمراهی او ارسال نشود

ماده بیست و یکم — حقوق مخصوصه معینه در ماده (۱۹) بفقرات ذیل تعلق نمیگیرد

اولا مطبوعاتی که قایم مقام وجوه نقدینه باشند ثانیا مطبوعاتی که مضامین آن حکم مراسلات شخصی را داشته باشد و برای گیرنده یك قسم اختصاصی را دارا باشد ثالثا مطبوعاتی که دارای بعضی علائم هستند که بتوسط آنها دو شخص مقاصد شخصی خود را بیکدیگر اظهار مینمایند

ماده بیست و دوم — حقوق پستی مستورهجات تجارتی که در زمان تحویل حقوقش پرداخته میشود و مبداء و مقصد آن در داخله مملکت باشد از قرار ده مثقال یا کسر ده مثقال دو شاهی است و وزن مستورهجات از هفتاد و پنج مثقال نباید زیادتر باشد

ماده بیست و سوم — حقوق معینه درفصل سابق بمستوره جاتی تعلق می گیرد که دارای قیمت تجارتی نباشند و روی خود مستوره یانوار ولفاف آن چیز دیگری جز اطلاعات ذیل نوشته نشده باشد عنوان گیرنده - اسم فرستنده - علامت کارخانه - یا علامت مخصوص تاجر - نمره و قیمت و اطلاعات راجعه بوزن و طول و عرض و حجم و مقدار مال التجاره که نقدا از آن جنس حاضر است و اطلاعات راجع بمبدا و جنس مال التجاره

ماده بیست و چهارم — حقوق متعلقه باوراق کار کهدر زمان تحویل

حقوق پستیش ادا میشود ومبدا و مقصدش در داخله مملکت است از قرار ده مثقال یا کسر ده مثقال دو شاهی است و وزن این قسم بسته ها از چهار صد مثقال نباید تجاوز کند اقل میزان حقوق پستی هر بسته اوراق کار شش شاهی است

ماده بیست و پنجم ــ تعیین شرایط جنس و شکل و اندازه کارتهای پستی و بسته های جراید و ضمیمه های جراید و سایر مطبوعات و مستوره جات تجارتی و اوراق کار با اداره پست است اداره پست مجاز است که از حیث شرایط و تعرفه کارتهائی راهم که اشخاص مختلفه میسازند مثل کارتهای پستی ملاحظه نمایند

ماده بیست و ششم ــ حقوق مقرره در مواد ( ۱۹ و ۳۰ و ۲۲ و ۲۴ ) این قانون بجراید و مطبوعات و مستوره جاتی تعلق میگیرد که زمان تحویل دادن به پستخانه تمبر روی آنها الصاق شده باشد یا در نوار های تمبر دار پیچیده شده باشد آنهائی که در زمستان ارسال ابداً تمبر روی آنها الصاق نشده باشد چهار برابر حقوق معینه از گیرنده آن دریافت خواهد شد

ماده بیست و هفتم ــ هرگاه جراید و مطبوعات و مستوره جات تجارتی و اوراق کار که از داخله بداخله ارسال میشود دارای شرایط لازمه که باعث تخفیف کرایهٔ پست است نباشد حقوق پستی پاکتها بانها تعلق خواهد گرفت

ماده بیست و هشتم ــ در صورتیکه جراید و مطبوعات و مستورجات

تجارتی و اوراق کار که مبدا و مقصد آنها در داخله مملکت است در تحت یك لفافه بسته شده باشد حقوق متعلقه بان عبارت خواهد بود از مجموع حقوق متعلقه بهر یك از آن اشیاء ولی هر گاه بمطبوعات صورت حساب آنها نیز منضم باشد حقوق مقرره مطبوعات بان بسته تعلق میگیرد بشرط آنکه تمام حقوقی که برای آن ادا شده اقلا مساوی باشد بکمترین مقدار حقوق اوراق کار که عبارت از شش شاهی است

ماده بیست و نهم — پاکتهای متعارفی و کارتهای پستی و جراید و سایر مطبوعات و مستوره‌جات تجارتی و اوراق کار که محل اصلی و مقصد آنها در داخله مملکت باشد و در زمان تحویل به پست بقدر کفایت تمبر بانها الصاق نشده باشد از گیرنده آنها دو برابر قیمة تمبرهای کسری دریافت خواهد شد

ماده سی ام — حقوق داخله پستی جراید و مطبوعات و مستورجات تجارتی و اوراق کار که از ممالك خارجه بدون تمبر میرسد از قرار ده مثقال یا کسر ده مثقال شش شاهی است که از گیرنده دریافت میشود مشروط بر اینکه در قرار داد های بین المللی تعیین این حقوق نشده باشد .

ماده سی و یکم — پاکتها و سایر مرسولاتی که باسم سفارشی خوانده میشوند آنهائی هستند که فرستنده در موقع تحویل دادن آنها به پستخانه برای اطمینان رسیدن پاکت بمقصد قبض رسید ازاداره میگیرد ولی مرسولات سفارشی مشمول ضمانت و بیمه قیمت نخواهد بود بر پاکتها و سایر اشیاء

سفارشی علاوه برحق معمولی پستی مبلغ دوازده شاهی بعنوان حق سفارشی تعلق میگیرد و رقعه های مخصوص جواب که بکارت پستالها ملصق و اجرت آنها قبل از وقت تادیه شده بتوسط فرستندگان اولیه آنها سفارشی نمی شوند .

ماده سی ودوم — پاکتها ممکن است مطابق قیمت اظهار شده محتویاتشان بیمه شوند در اینصورت علاوه براجرت مقرره پاکتها حقوق بیمه نیز بانها تعلق خواهد گرفت تعیین جنس واکثر مبلغی که ممکن است بعنوان بیمه قبول شوند بادولت است .

ماده سی وسوم — برای هرپاکت بیمه شده یاسفارشی یك قبض رسید در زمان تحویل دادن به پستخانه بفرستنده داده میشود ودر زمان توزیع رسید از گیرنده اخذ میگردد پس ازتحویل اشیاء سفارشی یابیمه شده به صاحبان آن و گرفتن رسید دیگر بهیچوجه پستخانه مسؤلیتی ندارد گیرنده این قسم پاکتها میتواند تقاضا کند که پاکتش درپستخانه باو داده شود و درحضور شهودی که خود او تعیین می کند باز شود .

ماده سی وچهارم — پاکتها وسایر اشیاء مرسوله ممکن است برحسب خواهش فرستنده توسط حامل مخصوص بگیرنده داده شود باین‌قسم مرسولات که موسوم بمرسولات مخصوصه هستند علاوه برحقوق مقرره یك اجرت مخصوصی به نسبت جنس آنها تعلق میگیرد که تعیین مقدار وشرایط آن باداره پست است

ماده سی و پنجم — فرستندگان مرسولات سفارشی یابیمه شده یامخصوصه که در داخله مملکت توزیع میشوند در موقعی که مرسولات مذکوره را

بپستخانه تحویل می دهند میتوانند خواهش نمایند ملتمسه بامضای گیرنده پس از تسلیم گرفته وبانها داده شود در اینصورت باید مبلغ شش شاهی قبل از وقت از این بابت بپستخانه بپردازند برای تحقیقات در خصوص اشیاء سفارشی یابیمه یامخصوصه که از داخله بداخله ارسال می شود نیز همین مبلغ شش شاهی باید ادا شود و این در صورتی است که نرخ معین ملتمسه پرداخته نشده باشد .

ماده سی وششم ـ اداره پست باتصویب دولت اجرت وحقوقی راکه ازبابت فقرات ذیل باید برای دولت دریافت گردد همچنین شرایط وترتیبات لازمه راجع بانرا معین خواهد نمود اولین مسافرین وبنه آن ها ثانیا امانات سریع السیر و امانات بطی السیر ثالثا مرسولات بیمه شده رابعا بروات پستی ( مانداپست ) خامسا کرایه جعبه های شخصی که در دفاتر پست موجود و برای جمع شدن مراسلات مستعمل است اجرت و حقوقی که از بابت فقرات مذکوره باید دریافت شود در روز نامه رسمی مملکت اعلان خواهد شد اداره پست شرایط تحویل و توزیع مرسولات بیمه شده وسفارشی و مخصوصه وبروات پستی را معین خواهد نمود

ماده سی وهفتم ـ حقوقی را که گیرندکان مرسولات پستی به پست خانه باید قبل از دریافت مرسول ادا نمایند میتوانند در موقعیکه مرسول نزد آنها برده میشود از قبولش امتناع نمایند ولی مشروط براینکه سرش را باز نکرده باشند بمحض اینکه مرسولی به پستخانه تحویل داده شد قیمة تمبری که روی آن الصاق شده است عاید خزانه دولت می گردد

ماده سی وهشتم ـ دولت میتواند حدی برای مدت اعتبار تمبر و

کارت های پستی و پاکتها و نوار های پستی تعیین نماید ومدت و شرایط نادیده قیمت یا معاوضه آنها را معین کند

ماده سی ونهم — دولت میتواند اجازه حمل مجانی بمکاتبات اداراتی بدهد که متضمن منافع عمومی است تعیین حدود و شرایط عمل فوق نیز با دولت است

# فصل سوم

## مسؤلیت

ماده چهلم — ادارهٔ پست مسؤل کلیه وجوهی است که بجهة بروات پستی باو داده میشود

ماده چهل و یکم — درصورتی که تمام یا جزئی از پاکت ها ومرسولات بیمه شده مفقود شود اداره پست مسؤل قیمت مقدار مفقود تا میزان مبلغ بیمه شده می باشد

ماده چهل دوم — در صورتیکه تمام یا جزئی از یك امانت بیمه نشده مفقود شود یا اینکه تمام یا جزئی از محتوی آن خراب وضایع گردد اداره پست متعهد وملتزم است که در ازای هر یك من مال التجاره مفقود یاضایع شده مبلغ پانزده قران بعنوان غرامت بصاحب امانت کار سازی نماید بر حسب قاعده مطالبه این غرامت باید توسط فرستنده از پستخانه یا مرکز ایالتی پستخانه بشود که در آنجا امانت تحویل داده شده است ولی گیرنده

امانت هم میتواند مطالبه جبران ضرر را از پستخانه مقصد یا مرکز ایالتی آن بنماید مشروط براینکه از فرستنده یك اجازه نامه دردست داشته باشد همینکه مبلغ بیمه شده یا غرامت معینه در این ماده بصاحب امانت ادا شد تمام حقوق مشار الیه از این بابت باداره پست تعلق خواهد گرفت صاحب امانت قبل از وصول وجه غرامت مجبور است اداره پست را از جنس محتوی امانت مفقوده مستحضر بدارد و حتی الامکان بواسطه اطلاعات شخصی موجبات تهسیل تفحص وتجسس آنرا فراهم آورد

تبصره - چنانچه صاحب مال برای امانت بیمه نشده مفقوده راضی نشد که یك من پانزده قران غرامت دریافت دارد باید تامل نماید تا امانت مفقوده پیدا شود در این حالت دیگر حق مطالبه غرامت نخواهد داشت

ماده چهل و سوم — بعلاوه غرامت های مذکوره در فصل (۴۱) (۴۲۱) ادارهٔ پست کرایهٔ را هم که برای امانت مفقوده دریافت کرده است بفرستنده مسترد میدارد در صورت فقدان یك شیئی سفارش اداره پست ملتزم است که بفرستنده یا گیرنده آن غرامت ذیل را بپردازد

اولا مبلغ بیست و پنجقران برای مرسولات سفارشی داخله ثانیا غرامتی که در قرار داد های بین المللی تعیین شده است درصورتی که مرسول سفارشی راجع بمبادله بین المللی باشد

ماده چهل و چهارم — در مواقع ذیل اداره پست مسؤلیت های مذکوره در مواد ۴۰ و ۴۱ و ۴۲ و ۴۳ را بعهده نمیگیرد اولا درصورتی که امانت بیمه شده مفقود یا معیوب شود و قبل از پرداخت وجه غرامت اداره

پست قبراً یکی از محاکم رسمی تا مدت یکسال ثابت نماید که قیمت امانت بیمه شده بیش از قیمت حقیقی آن اظهار شده است ثانیاً در صورتی که اداره پست حمل اشیائی را بعهـده بگیرد که موافق مسطورات ماده هفتم مجبور بقبول آن نباشد و در اینصورت خود را مخصوصاً از مسؤلیت خارج نماید ثالثاً در صورتیکه علت فقدان یا تضییع مرسولات وقایع جنگی و شورش داخله مملکت و یا انقلابی باشد که رفع آن از عهده حکومت محلی خارج است ولی مطالبه کننده همیشه حق خواهد داشت که درباب اثبات موقع اضطراری بودن که استدلال به آن می شود دلائل لازمه را بخواهد رابعاً در صورتیکه برق یا خسف سیایل موجب فقدان یا تضییع مرسولات شده باشد خامساً در صورتی که علت فقدان یا تضییع مرسولات محتویات آنها ویا خود آنها و یا غفلت فرستنده باشد سادساً در صورتیکه در موقع تحویل دادن مرسوله بگیرنده آثار دست خوردگی از لفاف خارجی آن دیده نشود و وزن آنهم با وزن زمان تحویل موافقت نماید ولیکن در صورتیکه فرستنده در زمان ارسال محتویات مرسوله خود را روی مرسوله یا روی ورقه که بهمراهی آن فرستاده می شود بنویسد و دفتر پست فرستنده صحت آنرا امضا کند ولو این که عیبی روی لفاف خارجی مرئی نشود و وزن آنهم با وزن زمان تسلیم موافقت نماید اداره پست مسؤل کسری یا معایب دیگران خواهد بود بجهة خسارات غیر مستقیم و عاید نشدن منافع منصوره اداره پست مسؤلیت بعهده نخواهد گرفت

ماده چهل و پنجم — در صورتی که دفتر تادیه بروات پستی بقدر کفایت وجه در صندوقش موجود نباشد و تاخیر در تادیه بروات خاطل

شود تا زمانی که این تاخیر از حدود معینه در نظامنامه مخصوصی که در ظهر بروات پستی طبع می شود تجاوز نکرده است اداره پست غرامتی برای تاخیر تادیه نخواهد داد

ماده چهل و ششم ــ اداره پست بجهة اموریکه باو سپرده شده است مسؤلیت بعهده نمیگیرد مگر به آن مقداری که در فصول ۴۰ و ۴۱ و ۴۲ و ۴۳ و ۴۵ این قانون تصریح شده است ولی در خصوص حمل مسافرین و بنه آنها مسؤلیت اداره پست بموجب نظامنامه مخصوصی معین خواهد شد

ماده چهل و هفتم ــ تمام حقوق و غراماتی که راجع به مرسولات داخله بداخله است باید در ظرف یك سال که ابتداء آن روز تحویل امانات و مرسولات بپست خانه است مطالبه شود پس از انقضاء یك سال صاحبان آنها حق مطالبه نخواهند داشت

ماده چهل و هشتم ــ دعاوی و مطالبات حقوق راجعه به پست در محکمه های قضاوت متعارفه فیصل داده خواهد شد

ماده چهل و نهم ــ ژاندارمری وحکام ولایات و رؤسای قراسورانها و بطور کلی تمام مستخدمین که از طرف وزارت داخله اجازه دارند در حدود اختیاری که به آنها داده شده است مامور حفظ امنیت شوارع پستی در قلمرو خود هستند هر گاه در بین راه غلامان پست دچار سارقین شده و اشیاء پست توسط مردمان خارج از اداره سرقت یا غصب و غارت شود حکام و رؤسای ژاندارم وقراسورانها اقدامات لازمه برای تعقیب مرتکبین و سارقین بعمل خواهند آورد

# فصل چهارم

## مجازات و عقوبات

ماده پنجاه ام ـــ هر گاه یکی از اجزاء پست مندرجات و یا وجود یا آنها و یا کارت های پستی و سایر مرسولاتی را که به پست خانه سپرده میشود فاش و آشکار نماید مگر در مواقعیکه قانون آنها را مجبور می کند یا آنکه یکی از آنها را از میان ببرد از خدمت پستی خلع خواهد شد و مادام الحیوة در هیچ یك از دوائر و ادارات دولتی پذیرفته نخواهد شد

ماده پنجاه و یکم ـــ مامورین عدلیه که دارای اجازه هستند و مستخدمین اداره پست که دارای مناصب دولتی هستند در مقام تجسس و تفتیش بر آمده تخلفاتی را که بر خلاف این قانون واقع شده بثبوت میرسانند اشخاص مذکوره مجازند تحقیقاتی را که در مقام شدت لزوم برای کشف مخالفت های با این قانون لازم است نسبت به متصدیان حمل و نقل بنمایند و مرسولاتی را که بر خلاف مندرجات این قانون اشخاص حامل واقع شده اند ضبط وتوقیف باید بلا فاصله صورت مجلس به امضای عدهٔ کهلااقل سه نفر باشند نوشته شود که در آن صورت اشیاء مضبوطه و عنوان انها ذکر شده باشد صورت مجلس بانضمام اشیاء ضبط شده بنزدیکترین پستخانه ارسال میشود تا آنکه بمحل مقصد فرستاده شود و دو برابر حقوق پستی بدون جرائمی که بشخص مخالف تعلق میگیرد از گیرندهٔ دریافت گردد مستخدمین اداره گمرك و تذکره نیز در آنچه راجع به

ماده دوم و چهارم است دارای همین وظایف هستند در صورتیکه اداره پست سوء ظن حاصل نمایند که پاکتی محتوی وجوه یا اشیائی است که حملش برخلاف این قانون است یا در صورتیکه که پاکت از خارجه باشد سوء ظن حاصل نماید که حاوی اشیائی است که حقوق گمرك بر آن تعلق میگیرد حق دارد افتتاح پاکت را بخواهد باز کردن این قسم پاکتها وضبط آنها در مورد لزوم در حضور فرستنده یا گیرنده خواهد شد و اگر مشار الیه از حضور باداره امتناع کرد یا بعلت دیگر حاضر نشد تفتیش و ضبط در صورت لزوم در غیاب او خواهد گردید ترتیبات مذکوره بسایر مرسولات غیر از پاکت تعلق نخواهد گرفت

ماده پنجاه ودوم — هر کاه کسی برخلاف مسطورات مواد ۲ و ٤ و ٥ رفتار نماید از یك روز الی یك ماه حبس خواهد شد در صورت تکرار تقصیر مجازات ممکن است بدو ماه بالغ شود

ماده پنجاه و سوم — هرکاه کسی تمبر باطله یا سایر اوراق قیمتی باطل شده را مجددا استعمال نماید از شش روز الی یك ماه حبس میشود

ماده پنجاه و چهارم — فروش واستعمال هر قسم اوراقیکه به تمبر یا سایر اوراق قیمتی پست شباهت داشته باشد اکیدا ممنوع است و هرکس بر خلاف این ماده رفتار نماید ازده روز الی یك سال حبس خواهد شد

ماده پنجاه وپنجم — اجرای مجازات های فوق موقوف بصدور حکم رسمی از محاکم عدلیه است

ماده پنجاه وششم — در تمام مواردی که ذکر شد برضایت مقصر و

تصویب محکمه ممکن است هر یك روز حبس بیك تومان تبدیل شود

ماده پنجاه وهفتم — دعاوی که اداره پست خانه بموجب مواد فوق بمخالفت کنندکان خواهد داشت ممکن است قبل از مراجعه بمحاکم عدلیه مرضیا بمصالحه فیصل نماید

# فصل پنجم

## اجرای قانون

ماده پنجاه وهشتم — این قانون ناسخ تمام فرامین و احکامی است که تا بحال در خصوص امور پستی صادر و وضع گردیده است تعیین تاریخ شروع باجرای این قانون با دولت است و بعلاوه بمحض امکان و در هر صورت بعد از انقضاء کنترانتهای نواب اداره پست ترتیب حمل مسافرین وبنه آنها را توسط پست های مرتب ویا دستگاههای پستی فوق العاده در طرق بری وبحری مملکت مقرر ومنظم خواهد نمود

قانون پستی در جلسه لیله چهار شنبه پانزدهم شهر رمضان المبارك مطابق ۵ برج اسد ۱۳۳۳ باکثریت تصویب شد

رئیس مجلس شورای ملی
امضا و مهر مؤتمن الملك

# قانون

# تمدید مدت

بماموریت کمیسیون تفتیش و نظارت مالیه

# قانون

## تمدید مدت ماموریت کمیسیون تفتیش ونظارت مالیه

ماده واحده از تاریخ تصویب این قانون کمیسیون سه نفری تفتیش و نظارت مالیه با حدود واختیارات قانون مصوبه ۲۸ حوت پارس ئیل ۱۳۳۳ کما فی السابق بر قرار خواهد بود وپس از اینکه کمیسیون تطبیق حوالجات مطابق قانون تشکیلات مالیه منتخب گردید این کمیسیون منحل خواهدبود

قانون تمدید مدت ماموریت کمیسیون تفتیش ونظارت مالیه درجلسه شب ۱۸ شهر رمضان ۱۳۳۳ باکثریت تصویب گردید

رئیس مجلس شورای ملی
حسین مؤتمن الملک

# قانون
# مالیات مستغلات

مورخه ۲۴ شهر شوال مطابق ۱۳ سنبله ۱۳۳۳

## قانون

## مالیات مستغلات

ماده ۱ — برای کلیه مستغلات از قبیل دکاکین مغازه ها خانه های اجاره انبار ها کاروانسرا ها مهمانخانه ها نمایش گاه ها یخچالها قهوه خانه ها میدانهادرشهرها وقصبات عمده مالیات مستغلات برقرار میشود

تبصره — اسامی قصبات عمده که مالیات مستغلات بانها تعلق میگیرد از طرف وزارتین داخله ومالیه معین واعلان خواهد شد

ماده ۲ — مالیات مستغلات مذکوره در ماده ۱ از قرار صد پنج عایدات مطابق سالیانه تعیین میشود

ماده ۳ — عایدی هر یك از مستغلات مذکوره در فوق اگرچنانچه در اجاره باشد از روی اجاره نامه مشخص می شود و هر گاه باجاره نرفته باشد اداره مالیه از روی ممیزی تشخیص خواهد داد باین ترتیب که آنها را با مستغلات نظیر آنکه در همان نواحی و اطراف نزدیك بان واقع شده و تقریبا برای مصرف واحد مهیا شده اند سنجیده و ممیزی مینمایند

ماده ٤ — مستغلات ذیل ازدادن مالیات معاف میباشند (۱) مستغلات متعلق بدولت (۲) حمامها

تبصرهٔ — مستغلات مذکوره در فقره ۲ ) مالیات هائی راکه تا کنون می پرداخته اند کماکان خواهند پرداخت ۳) مستغلاتی که بلا حاصل و

فایده باشد ٤) خانهای مسکونی مادام که باجاره نرفته باشند ٥) خانهٔ که قسمتی از آنرا مالك ساکن و قسمت دیگر را باجاره داده باشد مشروط بر اینکه مال الاجاره سالیانه از سی تومان تجاوز نکند

ماده ٥ — مستغلات جدید البنا و مستغلاتی که بواسطه حادثه از قبیل حریق زلزله سیل و امثال آن محتاج به تجدید بنا یا تعمیر کلی بشوند از روز ختم بنا تا دوسال از دادن مالیات مستغلات معاف خواهند بود مشروط بر اینکه وقوع خرابی و ختم بنا کتبا باداره مالیه اظهار شود

ماده ٦ — هر یك از مستغلات مذکوره که بیش از سه ماه بلا عایدی باشد مالیات مدتی که بلا عایدی بوده است باو تخفیف داده میشود

ماده ٧ — هر کس که مالك مستغلی است ویا حق انتفاع از آن را دارد باید عایدی سالیانه آنرا باداره مالیه محل اظهار نماید ترتیب این اظهاریه و مدت مهلت آن در نظام نامه که در ماده (١٧) این قانون مذکور است معین خواهد شد

ماده ٨ — اسامی مالکین و متولیهای مستغلاتی که مطابق این قانون مالیات مستغلات بآنها تعلق از طرف خود آنها و مستاجرین آن مستغلات باید باداره مالیه اظهار شود در صورت تخلف مسؤل خواهند بود

ماده ٩ — در موقعیکه تا یکماه پس از انتشار اعلان اداره مالیه از طرف مالك و یا مستاجر مستقلی اظهاریه عایدات مطابق ماده ٧) داده

نشود ابتدا ازطرف اداره مالیه کتبا احظار وصورت عایدی خواسته خواهد شد پس از دو هفته از تاریخ اخطار اگر باز اظهاریه داده نشود و یا اداره مالیه صحت آنرا تردید نماید اداره مالیه راسا اقدام به ممیزی و تعیین عایدات آن مستغل خواهد نمود

ماده ۱۰ — درموقع ممیزی عایدات مستغلات بایدقبلا بمالك اخطار شود و مشار الیه حق خواهد داشت که خود یانماینده اش حضور بهمرساند و این ممیزی بتوسط ممیزینی که از طرف اداره مالیه معین میشود بعمل خواهد آمد

ماده ۱۱ -- نتیجه ممیزی برای مالك و یا نماینده او فرستاده میشود و مشارالیه در صورت داشتن اعتراض در ظرف سی روز از تاریخ وصول باید اعتراضات خود را اظهار نماید وپس از گذشتن اینمدت و نرسیدن اعتراض آن ممیزی قطعی خواهد بود در حینی که نتیجه ممیزی برای مالك فرستاده میشود مدلول اینماده و ماده ( ۱۲ ) باید بمشار الیه اعلام گردد

ماده ۱۲ -- در صورتی کهاز طرف مالك یا متولی به نتیجه ممیزی اعتراضی باشد باید اعتراضات و دلایل آن باکمال وضوح اظهار شود پس از رسیدن این اعتراضات بدون تاخیر یك نفر ممیز از طرف اداره مالیه و یکنفر ممیز از طرف مالك و یك نفر از طرف حکومت محل معین شده تجدید ممیزی خواهند نمود و رای آنها قطعی خواهد بود بورقه اعتراضیه دو قران تمبر الصاق میشود

ماده ۱۳ — پس از آنکه میزان مالیات مستغلی مطابق ممیزی معین گردید تاممیزی ثانوی همان مالیات برقرار خواهد بود ولی درمواقعی که سه عشر بر عایدی مستغل افزوده شده و یا کسر شود باید ممیزی جدید بعمل آید ودر هردو مورد باید از طرف مالک باداره مالیه اخطار شده باشد ولی در فقره اولی خود اداره مالیه نیز راسا میتواند تجدید ممیزی نماید

ماده ۱۴ — پرداخت مالیات مستغل و حقوق تمبر و جزائی که در نظامنامه معین خواهد شد بعهده مالك و یا کسی که حق انتفاع از آنرا دارد خواهد بود ودر صورت استنکاف مالك از اداء مالیات اداره مالیه میتواندمعادل مالیات را از مستاجر از بابت وجه اجاره دریافت نموده قبض مالیاتی بدهد دراینصورت مالك مجبور است که قبوض رسمی اداره مالیه را درعوض مال الاجاره قبول نماید .

ماده ۱۵ — مالکین مستغلات که اسم آن بسمت مالکیت در دفاتر مالیه ثبت است مسؤل مالیات ملك خود هستند و در موقع فروش و انتقال عین آن ملك بمالك دیگر تاوقتی که قباله انتقالیه ویا اظهار نامه باداره مالیه ارائه نشود این مسؤلیت مرتفع نخواهد شد همچنین در صورتی که فروش و انتقال درشش برج آخر سال بعمل آمده باشد مسؤل مالیات تا آخرآن سال مالك اولی خواهد بود .

ماده ۱۶ — مالیاتی که تاکنون بعنوان مالیات مستغلات دریافت می شده است پس ازاجراء این قانون منسوخ و مطابق این قانون مالیاتاخذ خواهد شد .

ماده ۱۷ ــ نظامنامه ترتیب اجراء این قانون را وزیر مالیه تهیه نموده و بموجب فرمان همایونی بموقع اجراء گذشته میشود .

ماده ۱۸ ــ این قانون دو ماه پس از تصویب مجلس شورای ملی ورسیدن بصحه همایونی بموقع اجراء گذارده خواهد شد .

قانون مالیات مستغلات در جلسه چهارشنبه ۲۰ شهر شوال مطابق ۹ برج سنبله ۱۳۳۳ با کثریت تصویب گردید

رئیس مجلس شورای ملی
حسین مؤتمن الملک

# قانون
# ماليات دخانيات

مورخه ۲۱ شهر ذیقعدة الحرام مطابق ۹ برج میزان سنه ۱۳۳۳

# قانون مالیات دخانیات

ماده ۱ — براقسام توتون و تنباکو که در خاك ایران بعمل آمده باشد مالیات دخانیات بر قرار میشود

ماده ۲ — مالیات دخانیات مذکوره در ماده اول که از عوارض غیر مستقیم است از قرار صدی سی ازقیمت دریافت خواهد شد در صورتی که در تعیین قیمت تنباکو و توتون مابین مالیات بده و مامورین مالیه اختلافی حاصل شود صد سی از عین جنس دریافت خواهد شد مالیات مقرره نسبت بتوتون سیگار از قرار صدی بیست است

ماده ۳ — دولت میتواند درصورت اقتضا توتون وتنباکوی ساخته یا نساخته که حمل بخارجه میشود از مالیات دخانیات معاف بدارد

ماده ۴ — هر کس هر مقدار توتون وتنباکو بطور قاچاق یابهر نحو دیگر ازادای مالیات بگریزاند عین جنس ضبط خواهد شد

ماده ۵ — مالیات دخانیات مذکوره دراین قانون مستقیما از زارع اخذ نخواهد شد

ماده ۶ — برای اجرای مواد مذکوره فوق وزیر مالیه کمیسیونی از اشخاص بصیر با اطلاع تشکیل داده نظام نامه که مستلزم حسن اداره و سهولت جریان امور مالیات دخانیات و آسایش عامه است تهیه نموده

پس از تصویب کمیسیون قوانین مالیه مجلس شورای ملی و رسیدن بصحه همایونی بموقع اجرا گذارده خواهد شد

قانون مالیات دخانیات در جلسه ۱۸ شهر ذی‌قعده مطابق ٦ برج میزان ۱۳۳۳ به اکثریت تصویب شد

رئیس مجلس شورای ملی
حسین مؤتمن الملک

# اصلاح
# ماده دوم

قانون تحدید تریاک

۲۳ ذی قعدة الحرام ۱۳۳۳

# قانون

## اصلاح ماده دوم قانون تحدید تریاك

ماده واحده — از پانزدهم میزان توشقان ئیل ۱۳۳۳ مبلغ سه شاهی که مطابق ماده (۲) قانون تحدید تریاك مصوبه ۱۲ ربیع الاول ۱۳۲۹ برای هر یك مثقال سوخته بکسانی که سوخته را بمامورین مالیه تسلیم نمایند بعنوان حق الزحمه داده می شود بیکشاهی میگردد

قانون اصلاح ماده دوم قانون تحدید تریاك در جلسه شنبه ۲۱ شهر ذی قعدة الحرام مطابق ۹ برج میزان ۱۳۳۳ باکثریت تصویب گردید

رئیس مجلس شورای ملی
حسین مؤتمن الملك

# قانون فروش
# رحبه و غبيرا

۲۲ شهر ذی قعده الحرام ۱۳۳۳

## قانون فروش رحبه و غبیرا

ماده واحده ـ وزارت مالیه مجاز است شش دانگ قریه رحبه ودو دانگ از قریه غبیرا خالصجات واقعه در کرمانرا درمقابل چهار هزار تومان به متصرفین حالیه آن واگذار نماید

قانون فروش رحبه وغبیرا درجلسه شنبهٔ ۲۱ شهر ذی‌قعدة الحرام مطابق ۹ برج میزان ۱۳۳۳ باکثریت تصویب گردید

رئیس مجلس شورای ملی
حسین
مؤتمن الملک

# قانون

# تعمیر مقبره نادرشاه

مورخه ۲۴ شهر ذی‌قعدة‌الحرام سنه ۱۳۳۳

## قانون تعمیر مقبره نادر شاه

ماده ۱ -- دوعشر ازعایدات مالیات نواقل شهر مشهد برای خریداری اراضی اطراف قبر نادر شاه وتعمیر مقبره تخصیص میشود مقدار اراضی مزبوره از سه هزار ذرع متجاوز نخواهد بود

ماده ۲ -- اداره مالیه خراسان عایدات مزبوره را از اول برج عقرب هذه السنه در تحت حساب مخصوص نگاه داشته به مصرف دیگری نخواهد رسانید

ماده ۳ -- مدت تخصیص عایدات مزبوره تا موقع اتمام خریداری اراضی و تعمیر خود مقبره است پس از آن ماهیانه مبلغ پنجاه تومان از محل نواقل برای حفاظت ومراقبت مقبره نادری تادیه خواهد شد

ماده ۴ -- دولت مکلف است موقوفات مقبره نادرشاه را مطابق وقف نامه استرداد نموده و عایدات آن را در تحت نظارت خود به مصارف مقبره ومدرسه که بنام نادر شاه تاسیس خواهدشد برساند - مبلغی که ازعایدات نواقل برای تعمیر و مصارف مقبره خرج شده باشد پس از استرداد موقوفات مزبوره از عایدات آن مسترد خواهد شد

ماده ۵ -- بازدید مخارج تعمیر ونظارت در خرج آن توسط هیئتی مرکب از والی خراسان ومتولی باشی آستانه مقدسه وپیشکار مالیه خراسان و نماینده وزارت فوایدعامه ورئیس بلدیه بعمل خواهد آمد

ماده ٦ ــ مامور اجرای این قانون وزیر مالیه و وزیر فواید عامه خواهند بود

قانون تعمیر مقبره نادرشاه در جلسهٔ شنبه ۲۱ ذی‌قعده مطابق ۹ برج میزان ۱۳۳۳ باکثریت تصویب گردید

رئیس مجلس شورای ملی
حسین
موتمن الملک

# قانون سربازگیری

# قانون

## سرباز گیری

ماده اول - اساس قشون گیری دولت ایران بطرز بنیچه ( خدمت اجباری خصوصی است )

ماده دوم -- افواج پیاده ودستجات سواره وتوپخانه حتی الامکان از بلوکات و ایالاتی که تاکنون مطابق بنیچه قشون میداده اند گرفته میشود .

ماده سوم — ایلات و محلهای سوار بده کما فی السابق مکلف به دادن اسب سوار میباشند مگر مواردیکه وزارت جنگ مطابق نظام نامه قشون گیری انهارا معاف نماید .

ماده چهارم -- کلیه عده نفرات قشون بنیچه محلی فعلا صد هزار نفر خواهد بود باین ترتیب که پس از تعیین عدهٔ پادار محلهای قشون بده حالیه محل کسر صد هزار نفر را از نقاط آباد دیگر معین نموده و بموجب لایحه مخصوص بمجلس شورای ملی پیشنهاد خواهد نمود

ماده پنجم — کلیه افرادقشونی که داخل خدمت میشوند با رعایت مواد نظامنامه قشون گیری باید دارای شرایط ذیل باشند ۱ ) تابعیت ایران ۲) مسلمانی ۳) نداشتن سن کمتر از بیست وزیاده از سی سال ٤) صحة مزاج و کامل الخلقه بودن

ماده ششم — کلیه افراد بنیچه تا درجه شمشیر بند در سن چهل و پنج سالگی از خدمت صف معافند

ماده هفتم — احضار و مرخصی افراد بنیچه برای صنوف مختلفه نظامی باتشخیص وزارت جنگ بحکم وزیر جنگ است

ماده هشتم — مدت خدمت افراد قشونی دفعتاً نباید متجاوز از دوسال باشد

ماده نهم — تعیین افراد قشون هرمحلی مطابق بنیچه بعمل خواهد آمد باین ترتیب که مامورین سرباز گیری اشخاص پادار محل را که دارای شرایط سربازی موافق مادهٔ پنج باشد حاضر می نماید هرگاه عدهٔ ایشان مساوی عدهٔ لازمه است تمام آن افراد مکلف بدخول در خدمت نظامی خواهند بود و اگر عدهٔ ایشان بیشتر باشد عدهٔ لازمه باقرعه معین خواهد شد

ماده دهم — در صورت خرابی و عدم استعداد یکی از محل های قشون بده که خرابی وعدم استعداد آنرا وزارت مالیه نیز تصدیق نموده باشد وزارت جنگ میتواند محل مزبور را از دادن کلیه یاقسمتی از عدهٔ بنیچه معاف نموده از محل های مربوط همان حوزه که استعداد داشته باشند باموافقت وزارت مالیه عوض بگیرد

ماده یازدهم — محل هائیکه مطابق فرامین ویا احکام از دادن نفرات قشونی معاف شده اند در صورتی که مطابق مادهٔ دهم معافیت آنها تصدیق نشود از معافیت محروم و مکلف بدادن قشون خواهند بود و در

صورتیکه درعوض آن تخفیفات تحمیلات مالیاتی بمحل شده باشد آن تحمیلات نیز منسوخ خواهد بود

ماده دوازدهم — بهریك از نفرات و دستجات قشونی مطابق میزانی که در بودجه وزارت جنك از تصویب مجلس شورای ملی خواهد گذشت حقوق محلی داده میشود

ماده سیزدهم — حقوق محلی افواج و دستجاتی که حاضر خدمت هستند برای مدتی که تحت سلاح میباشند از حقوق ایام خدمت آنها کسر خواهد شد

ماده چهاردهم — افراد قشون اعم ازحاضر خدمت ومرخص خانه از مالیات سرانه معاف و عوارض از اسب سوار نظام مطالبه نخواهد شد

ماده پانزدهم — خانواری مستمری یاتخفیف محلی راموافق معمول سابق مالکین ورعایا وایلات مطابق دستور وزارت جنك به آحاد و افراد قشون مستقیما تادیه خواهند کرد

مادهٔ شانزدهم — خرج سفر تابین درموقع حاضر شدن درسرخدمت که موسوم بکمك خرج است کما فی السابق بر عهدهٔ مالکین و اهالی محل است باین ترتیب که از محل سکونت تابین تا مرکز اجتماع فوج یادسته سوار وتوپچی که وزارت جنك تعیین مینماید هر منزلی دو قران به تابین پیاده وتوپچی وچهار قران بسوار تادیه نمایند ولی افواجی که خانواری ندارند کما فی السابق درموقع حرکت کمك و معاونت معمول را ازصاحبان

بنبچه دریافت مینمایند

ماده هفدهم -- نظامنامهای راجع باین قانون را وزیر جنگ تهیه کرده بموجب فرمان اعلیحضرت همایونی بموقع اجرا میگذارد

ماده هیجدهم — وزیر جنگ مامور اجرای این قانون است

قانون سرباز گیری در جلسه سه شنبه ۲۳ شهر ذی حجه توشقان ئیل مطابق نهم برج عقرب ۱۳۳۳ باکثریت تصویب شد

نایب رئیس مجلس شورای ملی

حسین عدل الملک

# قسمت دوم

# خلاصه تصویبات مالی

بترتیب تاریخ تصویب

| خلاصه تصویبات مالی | نمره ترتیبی |
| --- | --- |
| تصویب بودجه سه ماه و هیجده روزه مجلس از ۱۳ قوس الی آخر حوت بارس ئیل سنه ۱۳۳۳ | ۱ |
| تصویب قانون تفریغ بودجه ۹ ماهه تنگوزئیل ۱۳۲۹ مجلس شورای ملی از اول حمل الی آخر برج قوس سنه مزبوره | ۲ |
| تصویب قانون تفریغ بودجه سه ساله ایام فترت | ۳ |
| تصویب بودجه توشقان ئیل (۱۳۳۳ - ۱۳۳٤) مجلس شورای ملی | ٤ |
| تصویب قانون تفریغ بودجه سه ماه و هیجده روزه آخر سال بارس ئیل سنه ۱۳۳۳ مجلس شورای ملی | ۵ |

| مبلغ د | ق | ت | سالیانه یا ماهیانه | برای چه مدت | تاریخ تصویب |
|---|---|---|---|---|---|
| | ۷ | ۲۵۳۷۸ | | برای سه ماه و هیجده روز | ۸ ربیع‌الاول ۱۳۳۳ |
| ٤۵ | ۵ | ۱۰۸۰۹۹ | | برای نه ماه | ۱۰ ربیع‌الثانی » |
| ۹۵ | ٦ | ۲۵۷٦٤ | | برای سه سال | ۱۰ ربیع‌الثانی » |
| | | ۱٤۳۰۰٦ | | برای یکسال | ۲۰ شوال » |
| ۲۵ | ۲ | ۲۱۸۱۵ | | برای سه ماه و هیجده روز | ۱٤ ذی قعده » |

# قسمت سوم

## خلاصه تصمیمات و مطالب متفرقه

بترتیب تاریخ تصویب

# قسمت اول

# قوانین

# قانون

## نسخ تشکیلات وزارت مالیه

# قانون

## نسخ تشکیلات ادارات وزارت مالیه

مصوبه ۲۰ عقرب ۱۳۰۰ شمسی

ماده واحده ــ قوانین راجع به تشکیلات ادارات وزارت مالیه از تاریخ تصویب این قانون تا مدت سه ماه موقوف الاجرا شده و وزیر مالیه مجاز است که ادارات مربوطه بآن قوانین را منحل کرده و اداراتی را که صلاح میداند تشکیل و قوانین مربوطه بآن ادارات را که باید به مجلس شورای ملی پیشنهاد نماید بطور نظامنامه برای تجربه و آزمایش در ادارات وزارت مالیه بجریان انداخته وبعد از تجدید نظر آنها را بصورت لوایح قانونی بمجلس شورای ملی پیشنهاد نماید .

# قانون

## استقراض يكمليون دلار مساعده

# قانون

## استقراض یك ملیون دلار مساعده

### مصوبه ۱۴ جدی ۱۳۰۰ شمسی

ماده اول ــ دولت مجاز است که بوزیر مختار ایران در واشنگتن و و کیل مالیه دولت علیه در امریکا اجازه دهد که بنام دولت یك مساعده موقتی بمبلغ یك ملیون دلار دریافت دارند که مبلغ مزبور تماما تادسامبر ۱۹۲۲ از عایدات دولت علیه نزد کمپانی انکلیس وایران که بتاریخ مذکور وعده آن میرسد ادا شود و همچنین مجاز هستند بنام دولت ایران عایدات مزبور را بقرض دهنده انتقال دهند

میزان فرع صدی هفت خواهد بود و دولت ایران حق دارد اصل مبلغ مزبور را هروقت قبل ازراس موعد با فرع نسبی تا آن تاریخ بدون علاوه بپردازد

ماده دوم ــ نهصد هزار تومان ازمساعده مزبوره برای مصارف معوقه نظامی و بقیه آن برای سایر مخارج ضروری معوقه مملکتی تخصیص داده می شود

# قانون

## اعطای اختیارات بکمیسیون

## عدلیه مجلس

و اجازه اجرای قوانین عدلیه بطور موقت

## لایحه اعطای اختیارات بکمیسیون عدلیه مجلس و اجازه اجرای قوانین عدلیه بطور موقت

مصوبه ۲۵ دلو ۱۳۰۰ شمسی

ماده اول ــ بوزیر عدلیه اجازه داده می‌شود که کلیه قوانین را که بمجلس شورای ملی پیشنهاد مینماید بعد از تصویب کمسیون عدلیه مجلس شورای ملی موقتا بموقع اجرا گذارده وپس ازآزمایش آنها در عمل و تکمیل نواقص ثانیا برای تصویب بمجلس شورای ملی پیشنهاد نماید

ماده دوم ــ این اجازه شامل لوایح قانونی است که از تاریخ تصویب این لایحه تا شش ماه ازطرف وزیر عدلیه به مجلس شورای ملی پیشنهاد می شود

# تفسیر قانونی

## فقره چهارم

از ماده ۱۴۷ قانون اصول تشکیلات عدلیه

# تفسیر قانونی فقره ٤ از ماده ۱٤۷ قانون اصول تشکیلات عدلیه مورخه شعبان

مصوبه ٦ حوت ۱۳۰۰ شمسی

مقصود از فقره ٤ از ماده ۱٤۷ راجع بمدرسه حقوق این است که فارغ‌التحصیل های مدرسه حقوقیکه پرگرام آن پس از طی مدارج معینه و رسیدن بتصویب مجلس اجرا خواهد گردید از دادن امتحان معاف خواهد بود -

# قانون

## شورای عالی معارف

# قانون

## شورای عالی معارف

### مشتمل بر دو فصل و یک خاتمه

### مصوبه ۲۰ حوت ۱۳۰۰ شمسی

### فصل اول در تشکیلات

ماده ۱ ـ برای توسعه دوایر علوم و اشاعه معارف و فنون و رفع نقایص تحصیلات علمی وفنی شورای عالی معارف تشکیل میگردد و شعب آن درمراکز ایالات وولایات موافق قانون مخصوص دایر خواهد گردید

ماده ۲ ـ هیئت شورای عالی معارف ازده نفر عضو رسمی بشرح ذیل تشکیل میشود : یک نفر از مجتهدین جامع الشرایط دونفر از رؤسای مدارس عالیه ومتوسطه دونفر ازمعلمین درجه اول مدارس عالیه و متوسطه وپنجنفر از دانشمندان مملکت

ماده ۳ ـ شورای عالی معارف علاوه براعضاء رسمی تاده نفر عضو افتخاری میتواند داشته باشد

تبصره: اعضای افتخاری فقط حق شرکت درمذاکرات راخواهندداشت

ماده ٤ ـ کلیه اعضای شورای عالی معارف بایددارای شرایط ذیل باشند

(۱) خدمات نمایان بمعارف مملکت نموده باشند

(۲) لااقل سی سال داشته باشند

(۳) دارای معلومات واطلاعات لازمه بوده باشند

(٤) موصوف بصحت عمل وحسن اخلاق وعقیده بوده و محکوم به جنحه وجنایات نباشد

ماده ۵ — وزیر معارف اعضاء رسمی وافتخاری شورای عالی معارف را برای مدت چهار سال انتخاب نموده و بموجب فرمان همایونی رسمیت میدهد و بعد از انقضاء دوسال از دوره اول نصف اعضاء بحکم قرعه خارج وبعوض آن‌ها انتخاب میشود واز آن ببعد بجای هر نصف ازاعضاء که مدت چهار سال عضویت آنها تمام شده جدیداً انتخاب بعمل خواهد آمد

ماده ٦ — وزیر معارف رئیس رسمی شورای عالی معارف و مدیر کل وزارت معارف بالطبع عضویت خواهد داشت

ماده ۷ — عضویت شورای عالی معارف بدون حقوق خواهد بود

ماده ۸ — شورای عالی معارف دار الانشاء دائمی خواهد داشت که وظیفه آن تحریر مذاکرات ونوشتجات وضبط دفاتر واسناد وتهیه راپرتهای لازمه درحدود عملیات مختصه شوری خواهد بود

ماده ۹ — اعضاء دار الانشاء عبارت ازیك رئیس ودو منشی و یك ثبات خواهد بودکه وزیر معارف آنها را ازغیر اعضاء شورای عالی معارف موظفا تعیین مینماید

ماده ۱۰ — اساس شورای عالی معارف تعطیل بردار نیست و باید لااقل درظرف یك ماه قبل از انقضاء هر دوره اعضای دوره بعد انتخاب شوند واعضای سابق نیز قابل انتخاب میباشند

ماده ۱۱ — هر گاه یکی از اعضاء استعفا یافوت نماید شورای عالی معارف چند نفر راکه واجد شرایط مذکوره در ماده (٤) باشند از میان اعضای افتخاری ویا خارج از آنها بوزیر معارف پیش نهاد مینمایدکه وزیر یك نفر را از بین آنها برای بقیه مدت آن دوره انتخاب نماید و اعضای افتخاری مقدم خواهند بود

# فصل دوم

## در وظایف

ماده ۱۲ — وظایف شورای عالی معارف از قرار تفصیل ذیل است:

(۱) اهتمام در ترویج خط وزبان و ادبیات فارسی و عربی ونشر مقالات علمی عام المنفعه

(۲) سعی درتهیه موجبات تکثیرمدارس وتدارك مقدمات تعلیم اجباری ومجانی

(۳) مشورت در رفع نقایص تعلیمات عمومی وسعی در تهیه وسائل تاسیس مدارس صنعتی وفلاحتی وشبانه روزی وتعمیم ورزشهای بدنی ورعایت قوانین حفظ الصحه ومراقبت در دستور تحصیلات مدارس خارجه

(٤) تهیه و اصلاح دستورات رسمی کلیه تحصیلات علمی و فنی مدارس ذکور واناث ونظامنامه های مدارس

(٥) تهیه دستور تحصیلات مدارس معلمین و معلمات ونظامهای راجعه بآنها

(٦) تهیه دستور تفتیش اوضاع معارف ومدارس وامتحان شاگردان

(٧) تطبیق تألیفات مخصوصه بمدارس با دستورات رسمی وردوقبول آنها

(٨) مشارکت با وزیر معارف در تهیه بودجه و مراقبت در مصارف کلیه وجوه مصوبه

(٩) رفع اختلافات بین مدارس واصلاح مکتب خانه های موجوده

(١٠) تعیین مصرف وجوه فوق العاده که برسم هدیه و اعانه بمعارف میرسد ووجوه موقوفاتی که قانوناً باید بمصرف معارف برسد وتعیین شهریه شاگردان مدارس غیر مجانی دولتی .

(١١) تشخیص صلاحیت اشخاصی که اجازه تأسیس مدرسه و امتیاز مجله و روزنامه میخواهند

(١٢) تصدیق صلاحیت معلمین و معلمات و تهیه نظامنامه مخصوصی برای ترفیع و تنزل رتبه یا عزل آنها و رسیدگی بشکایت رؤسا وناظمین ومعلمین مدارس دولتی در حدود وظایف اداری آنها

(١٣) تعیین شرایط محصلینی که بخرج دولت بخارجه اعزام می شوند و نظارت در انتخاب آنها

(۱٤) رسیدگی بدیپلم های اشخاصی که در خارجه تحصیل کرده اند و تشخیص صحت وسقم آنها

(۱۵) حکمیت در مورد کتبی که برای تالیف یا ترجمه از طرف وزارت معارف بمعرض مسابقه گذاشته شده وبمؤلف یا مترجم آن جایزه داده میشود

(۱٦) تصویب اعطای نشان علمی مطابق نظامنامه مخصوص

(۱۷) معاونت فکری بوزیر درهرنوع مسئله ومشکلی که بان هیئت رجوع نماید

(۱۸) شورای عالی معارف نظامنامه داخلی خود وشعب ایالات و ولایات راتهیه نموده پس از تصویب هیئت دولت بموقع اجراء خواهد گذاشت

(۱۹) تجدید نظر دراحکام صادره ازشوراهای معارف ایالات وولایات

## خاتمه

ماده ۱۳ ــ رای شورای عالی معارف در غیر فقرات : ۱ ـ ۲ ـ ۳ ـ ۸ ـ ۱۷ ـ ۱۸ ماده دوازدهم حتمی الاجراء خواهد بود

ماده ۱٤ ــ برای اهتمام درتنظیم مدارس قدیمه وسعی درترقی علوم دینیه درتحت نظر ومراقبت وزیرمعارف شورائی بترتیب ذیل تشکیل خواهدشد

از علماء درجه اول سه نفر از مدرسین درجه اول معقول و منقول دو نفر از متولیان مدارس قدیمه درجه اول دو نفر ـ وشعب این شوری مطابق قانون مخصوص درمراکز ایالات وولایات دائر خواهد گردید

ضمیمه : عضویت شورای فوق الذکر بدون حقوق خواهد بود

ماده ۱۵ ــ ماده دهم قانون اداری وزارت معارف واوقاف و صنایع مستظرفه مصوبه ۲۷ شعبان ۱۳۲۸ منسوخ واز درجه اعتبار ساقط است

# قانون

## تحدید مدت اقامت مامورین و قونسولی

### دولت علیه ایران در خارجه

# قانون

## تحدید مدت اقامت مامورین سیاسی و قونسولی

## دولت علیه ایران در خارجه

مصوبه ۱٦ حمل ۱۳۰۱ شمسی

ماده اول ـــ مدت ماموریت کلیه مامورین سیاسی و قونسولی دولت علیه ایران در ممالك خارجه باستثناء مامورین افتخاری نباید از پنجسال تجاوز نماید و در انقضاء این مدت ماموریت مجدد آنها بخارجه منوط است باینکه لا اقل یك سال در ایران توقف کنند ـ

ماده دوم ـــ کلیه مامورین دولت ایران که در تاریخ وضع این قانون بیش از پنجسال در خارجه ماموریت و اقامت داشته اند مشمول ماده اول خواهند بود .

ماده سوم ـــ وزیر امور خارجه مامور است از تاریخ وضع این قانون مفاد دو ماده فوق را نسبت بسفراء ووزرای مختار ومقیم وژنرال قونسول های دولت علیه درظرف سه ماه و نسبت بسایر مامورین منتهی در ظرف یکسال بموقع اجرا گذارد .

# قانون

## راجع بمستمری و حقوق

اعضاء ادارات دولتی و درباری و هیئت های

شوروی و اجتماعی

# قانون

## راجع به مستمری و حقوق اعضاء ادارات دولتی و درباری و هیئت های شوروی و اجتماعی

### مصوبه ١٦ جوزا ١٣٠١ شمسی

ماده اول — اشخاصی که در هیئت شوری یا در دربار و کابینه سلطنتی یا ادارات دولتی و یا اجتماعی (مانند بلدی موقتا یا دائما دارای مقرری خدمت (بهر عنوانی که باشد) هستند هرگاه دارای مستمری دیوانی یا شهریه بهر صیغهٔ که بوده و مدارج قانونی را طی کرده است باشند به نسبت تقسیم ماهیانه برای مدتیکه مقرری خدمت اخذ مینماید از اخذ مستمری و شهریه و غیره محروم خواهند بود ولی اگر مبلغ مقرری ماهیانه کمتر از شهریه یکماه و یا کمتر از یك دوازدهم کلیه مستمری سالیانه که مدارج قانونی را طی کرده است باشد دراین صورت ازمازاد آن استفاده خواهند نمود .

ماده دوم — مستمری کلیه اشخاصیکه بنام خرج تحصیل یابعناوین دیگری در حق اولاد آنها ویا اشخاص دیگری بر قرار شده است در صورتی که مستمری مزبور مدارج قانونی راطی کرده باشد بخود آنها عودت نموده و مشمول ماده اول خواهد بود .

ماده سوم ـــ ارجاع و جمع دو شغل متمایز با دو حقوق اداری ممنوع است

ماده چهارم ـــ در موقع ضرورت کفالت شغل دیگری را موقتاً بهر یك از مستخدمین میتوان ارجاع نمود .

ماده پنجم ـــ در صورت مذکور در ماده فوق فقرات ذیل مرعی خواهد بود .

ا - هریك از مامورین دولتی که شغل رتبه مادون خود را متکفل باشد حق دارد تمام حقوق اداری خود و معادل نصف حقوق رتبه مادون خود را دریافت دارد .

ب - هریك از مامورین دولتی که بعنوان کفالت شغل بالا تری را اشغال نماید حق دارد نصف از حقوق اداری خود و نصف از حقوق آنکسی را که قائم مقام او است دریافت دارد .

ج - در صورتیکه کسی کفالت همرتبه خود را بنماید حق دارد تمام حقوق اداری خود را بعلاوه ثلث حقوق آنکسی را که قائم مقام او است دریافت دارد .

ماده ششم ـــ مستخدمین دوائر دولتی هرگاه در مدارس دولتی در غیر وقت کار اداری تدریس نمایند مقرری تدریس را هم میتوانند دریافت دارند

ماده هفتم ـــ وزارت مالیه مامور اجرای مواد شش گانه فوق است

# قانون

## حق الارض وحق الماء طواحین

اربابی واقعه در اراضی خالصه دولتی

# قانون

## حق الارض و حق الماء طواحین اربابی واقعه

## در اراضی خالصه دولتی

مصوبه ۳۰ جوزا ۱۳۰۱ شمسی

ماده اول ــ از عایدات خالص طواحینی که در اراضی اربابی واقع شده و باآب خالصه کار میکنند یك عشر بابت حق الماء دریافت میشود .

ماده دوم ــ از عایدات خالص طواحینی که در اراضی خالصه نباشد و با آب اربابی گردش میکنند یك عشر بابت حق الارض دریافت میشود .

ماده سوم ــ از عایدات خالص طواحینی که دراراضی خالصه بنا شده و باآب خالصه کار میکنند یك عشر بابت حق الارض ویك عشر بابت حق الماء دریافت می شود

مادهٔ چهارم ــ در مواردی که دولت مالك تمام آب یا اراضی طاحونه نباشد به نسبت سهمی که مالك است حق الارض و حق الماء مطابق مواد فوق دریافت میشود

مادهٔ پنجم ــ عایدات خالص عبارت است ازکلیه عایدات طاحونه پس از وضع صدی چهل از بابت مخارج از هرقبیل

مادهٔ ششم ــ مقصود از آب وزمین خالصه که در مواد فوق ذکر شده است آب وزمینی است که در تصرف دولت باشد و خالصجات انتقالی را که در حکم املاك اربابی است و همچنین طاحونه هائی را که باآب نهر های اربابی منشعبه از رودخانه ها کار میکنند شامل نمیشود .

ماده هفتم ــ وزیر مالیه مامور اجرای این قانون است .

[illegible]

[illegible]

# قانون

## منع صدور پوست بره

# قانون

## منع صدور پوست بره

مصوبه ۳۰ جوزا ۱۳۰۱ شمسی

ماده اول — برای جلوگیری از کشتار بره وحفظ منافع عموم آنچه پوست بره اعم ازتودلی وغیر آن بخارجه حمل میشود مامورین گمرکی مکلفندکه در سرحد بنفع دولت ضبط نمایند

ماده دوم — مامورین گمرك مکلفند پوست های بره که از خارجه وارد خاك ایران میشود مهر سربی نمایند برای این که ازپوست های داخله ممتاز بوده ودر موقع خروج ازسرحد ازضبط معاف باشند

ماده سوم — وزارت مالیه مکلف است در هر محل از روز اعلان این قانون تاپنج ماه بدارندگان پوست بره مهلت دهدکه پوستهای موجود خودرا باداره مالیه یا گمرك برده مهر سربی مخصوص نمایند پوستهائی که درمدت مزبوره مهر شده باشد ازضبط درسرحد معاف خواهند بود

ماده چهارم — وزیر مالیه مامور اجرای این قانون خواهد بود

# قانون

## ماليات كثيرا

# قانون

## مالیات کتیرا

مصوبه ۱۱ سرطان ۱۳۰۱ شمسی

ماده ۱ — مالیات کتیرا صدی چهار ۴٪ از قیمت کتیرا است بنرخ محل صدور آن ازسرحد که مامورین گمرک در موقع صدور دریافت میدارند

ماده ۲ — مالیات و عوارضی که تاکنون از مواد کتیرا و انقوزه و قلیاب دریافت میشده است بکلی موقوف و از تاریخ اعلان این قانون در داخله مملکت هیچگونه مالیات و عوارضی بهر اسم و رسم که باشد چه از مالك و چه ازعمله که آنرا استخراج میکنند و چه ازتجار معاملین آن نباید مطالبه شود .

ماده ۳ — صاحبان کتیرای موجوده باید در مدت یکماه پس از نشر اعلان ازطرف دولت کتیرای خود را باداره مالیه محل ارائه نموده جواز مجانی دریافت دارندتا در موقع خروج از سرحد ازپرداخت مالیات معاف باشند

ماده ۴ — وزیر مالیه مامور اجرای این قانون بوده باید در ظرف مدت ده روز از تاریخ تصویب سواد آنرا در تمام ایالات و ولایات ونیز هرجا که دارای محصول کتیرا باشد اعلان نماید .

# قانون
## شهریه‌ها

# قانون

## شهریه ها

مصوبه ۱۷ اسد ۱۳۰۱ شمسی

ماده ۱ ــ شهریه‌هائی که بدون تصویب مجلس شورای ملی باشد منسوخ و هر گونه تصمیماتی که دراین مورد درایام فترت گرفته شده است لغو است

ماده ۲ ــ کلیه شهریه‌ها اعم ازاین که مستمری بوده وبصورت شهریه در آمده یاآن که ازاصل مالیات برقرار شده است باستثنای اقلامی که در کمسیون بودجه حذف شده تامبلغ پنجاه تومان بدون کسر پرداخته شود

ماده ۳ ــ ازپنجاه تومان ببالا تومانی چهارقران کسر میشود

ماده ٤ ــ میزان تادیه شهریه نباید ازپانصد تومان تجاوزنماید

ماده ٥ ــ مستمریانی که شهریه شده است صاحبان آن‌ها مختارند که مطابق مواد فوق‌قبول نموده شهریه دریافت‌دارند یااین که مستمری‌خودشان را سالیانه موافق ترتیب مستمریات اخذ نمایند درصورت بر گشت شهریه بمستمریات فقط مستمری پرداخت وچیزی باسم شهریه داده نخواهد شد

ماده ٦ ــ شهریه‌هائی که در کمسیون حذف شده مجدداً در کمیسیون تجدید نظر خواهد شد اگر پس‌از تجدید نظر دراقلام محذوفه کمیسیون

بعضی از آن هارا خواست برای تصویب پیشنهاد نماید باید راپرت مخصوص نسبت بآنها تقدیم مجلس کند

ماده ۷ -- شهریه هائی که قبلا مجلس تصویب نموده بقوه خود باقی و مشمول مواد فوق نخواهد بود

ماده ۸ -- ابتدای اجرای مواد فوق ازروزی است که قانون بودجه موقتی در مجلس تصویب و پرداخت شهریه ها موقوف به تصویب مجدد گردیده

ماده ۹ -- مدت اجرای موادفوق تاآخر برج حوت هذه السنه است

# قانون

## الحاق ابرقویه

بحوزه حکومت یزد

# قانون

## الحاق ابرقویه بحوزه حکومتی یزد

مصوبه ۲۱ اسد ۱۳۰۱ شمسی

ماده ۱ ــ مجلس شورای ملی انفصال ابرقویه را از حوزه حکومتی اصفهان و الحاق آنرا بحوزه حکومتی یزد تصویب مینماید

ماده ۲ ــ وزارت داخله مکلف است از تاریخ تصویب این قانون الی سه ماه وسائل ضمیمه شدن ابرقویه را به یزد فراهم سازد -

# قانون

## تفسیر مواد

### ۲ و ۳ و ٤ قانون شهریه ها

# تفسیر قانونی

## در مواد و ۳ و ٤ قانون شهریه ها موضوعه ۱۷ اسد

## سنه ۱۳۰۱ و انضمام ماده الحاقیه بقانون مزبور

### مصوبه ۱۸ سنبله ۱۳۰۱ شمسی

ماده ۲ — کلیه شهریه‌ها مطابق دفتر مرتبه که از طرف دولت در تاریخ دوم قوس ۱۳۰۰ - بمجلس شورای ملی فرستاده شده و مشتمل بر ششصد و سی و نه (۶۳۹) قلم ( دفتر اول ششصد و سی و یك ۶۳۱ قلم ضمیمه ۸ قلم ) و بالغ بر چهل و دو هزار و دویست و پنجاه و پنج تومان و سه هزار و پانصد دینار ( ۴۲۲۵۵/۳۵ ) است اعم از اینکه مستمری بوده و بصورت شهریه در آمده یا آنکه از اصل مالیات بر قرارشده است باستثنای اقلامی که مشمول ماده ۲ قانون مورخه ۱۶ جوزا و متوفیات و اقلامی که در کمیسیون بودجه مطابق صورت ضمیمه این قانون قطع شده تا مبلغ پنجاه تومان بدون کسر پرداخته شود

ماده ۳ — شهریه که از پنجاه تومان تجاوز نماید پنجاه تومان اول مشمول ماده ۲ و از مازاد آن تومانی چهار قران کسر میشود

ماده ٤ — میزان تادیه شهریه پس از کسر تومانی چهار قران از پانصد تومان نباید تجاوز نماید

## ماده الحاقیه

ماده ۱۰ — هیچکس نمیتواند بصیغه شهریه وصیغه مستمری تواما حقوق دریافت نماید و اگر اشخاصی دارای حقوق بهردو صیغه باشندمخیر خواهند بود که یکی را اختیار نمایند

# ماده الحاقیه

## تفسیر به قانون مالیات کتیرا

موضوعه ۱۱ سرطان ۱۳۰۱

## ماده الحاقیه تفسیریه قانون مالیات کتیرا موضوعه یازدهم سرطان ۱۳۰۱

مصوبه ۲۷ سنبله ۱۳۰۱ شمسی

مقصود از کتیرای موجوده کلیه کتیرائی است که درسنوات قبل تا ۱۱ سرطان ۱۳۰۱ درداخله مملکت موجود بوده ودر مدت یکماه مهلت قانونی ارائه یانسبت بان اظهار نامه داده باشند اعم از اینکه مالیات سابق را پرداخته یانپرداخته باشند

# قانون

## الحاق خلجستان بحوزه حكومتی قم

# قانون

## الحاق خلجستان بحوزهٔ حکومتی قم

مصوبه ۲۵ میزان ۱۳۰۱ شمسی

ماده اول — مجلس شورای ملی انفصال خلجستان را از حوزه حکومتی عراق و الحاق آنرا بحوزه حکومتی قم تصویب مینماید

ماده دوم — وزارت داخله مکلف است از تاریخ تصویب این قانون تا یکماه وسایل اجراء این قانون را فراهم سازد .

# قانون

## راجع به نظارت مطبوعات

# قانون

## راجع به نظارت مطبوعات

مصوبه ۱۰ عقرب ۱۳۰۱ شمسی

ماده اول — چون مطابق اصل بیستم متمم قانون اساسی عامه مطبوعات بغیر از کتب ضلال و مواد مضره بدین اسلام ممنوع نیست عموم مدیران جرائد ویا مجلات و ارباب مطابع باید ملتزم شوند که هر وقت بخواهند در امور مربوطه بدین اسلام و مذهب اصولا ویا فروعا انشاء ویا نقلا ولوهزلا چیزی طبع کنند قبلا بناظر شرعیات که خبرویت او بتوسط دو نفر مجتهد جامع الشرایط تصدیق و از طرف وزارت معارف در طهران و در هریك از مراکز ایالات و ولایات معرفی شده باشد مراجعه نمایند تا مداقه نموده پس از آن که عدم مضر بودن آن بدین اسلام و مذهب کتبا تصدیق شد طبع ونشر کنند

ماده دوم — هر گاه یکی از مدیران جرائد و یا مجلات ویا ارباب مطابع ویا دیگری ازمفاد ماده فوق تخلف نمود مدعی العموم ویا مدعی خصوصی قضیه‌را بناظر شرعیات قانونی ویا مجتهد عادل مسلم رجوع می نماید بعد از تصدیق کتبی مشار الیه بمضر بودن بفوریت اوراق منتشره جمع آوری و توقیف شده مدیر و نویسنده وطبع کننده مستندا بتشخیص ناظر شرعیات ویامجتهد عادل مسلم مطابق قانون مطبوعات مجازات خواهد شد

# قانون

## شرایط اساسی کنترات

## مستخدمین خارجی

# قانون

## شرایط اساسی کنترات مستخدمین خارجی

مصوبه ۲۳ عقرب ۱۳۰۱ شمسی

ماده اول ــ مواد کنترات مستخدمین خارجی مربوط بمسائل ذیل باید بتصویب مجلس شورای ملی برسد

ا - ملیت مستخدم .

ب - مدت استخدام .

ج - سمت مستخدم .

د - حقوق سالیانه و کلیه مسائل مالی مربوط بمستخدم .

ماده دوم ــ پس از تصویب فقرات مزبوره در ماده اول سائر شرایط را دولت تعیین و کنترات را امضاء نماید ودر هر کنترات باید دولت بموجب ماده صریحی قید نماید که مداخله درامور سیاسی وتخلف ازقوانین مملکتی و نظامات داخلی اداری موجب نقض کنترات بدون هیچگونه حقی برای مستخدم متخلف خواهد بود .

# قانون

## هیئت منصفهٔ موقتی

# قانون

## هیئت منصفه موقتی

مصوبه ۱۰ قوس ۱۳۰۱ شمسی

ماده اول — از تاریخ تصویب این قانون تا اول حمل ۱۳۰۲ تعیین هیئت منصفه بطریق ذیل خواهد بود :

محکمه استیناف و در نقاطی که محکمه استیناف نباشد محکمه ابتدائی از میان اشخاصی که در موقع انتخابات یکی از دو دوره اخیره مجلس شورای ملی نسبتا حائز اکثریت بوده و واجد شرایطی هستند که قانونا برای نمایندگان مقرر است و همچنین اشخاصی که در دوره تقنینیه دوم بمقام نمایندگی انتخاب شده اند ( باستثنای اشخاصی که فعلا سمت نمایندگی یا وزارت و معاونت وزارت و حکومت دارند ) یکصد نفر را با رعایت اقامت آنها در مقر محکمه منصفه معین مینماید و اگر پس از اخطار کتبی بکسانی که اسامی آنها جزء عده مزبوره معین شده است یك یا چند نفر از قبول عضویت احتمالی درهیئت منصفه امتناع کنند بقیه تا میزان یکصد نفر بطریق مزبور فوق تکمیل میشود ودر مورد هرمحاکمه محکمه استیناف یامحکمه ابتدائی در جلسه علنی خود با حضور مدعی العموم آن محکمه پنج نفر را بسمت عضویت اصلی وسه نفر را بسمت عضویت علی البدل هیئت منصفه از میان یکصد نفر مذکور بحکم قرعه معین مینماید پنجنفر عضواصلی باید در تمام

جلسات محاکمه حضور داشته باشند و هریك از آنها که بعلت موجهی نتواند در محکمه حاضر شود بحکم قرعه از اعضاء علی البدل بجای او معین خواهد شد .

ماده دوم ــ در نقاطی که اشخاص حائز اکثریت بطوریکه در ماده قبل مقرر است به یکصد نفر بالغ نشود قرعه باید از میان عدهٔ موجوده بعمل آید

ماده سوم ــ محکمه منصفه که از محکمه جنائی عمومی و از اعضاء هیئت منصفه تشکیل میشود مطابق مقررات قانون موقت اصول محاکمات جزا رسیدگی نموده وفوراً پس از اعلان ختم محاکمه و قبل از تفرق اعضاء مشورت کرده رای خود را در مجرمیت و تشخیص جرم و یا عدم مجرمیت متهم باکثریت آراء معین مینماید ولی صدور حکم خواه برتبرئه و خواه برتعیین مجازات مطابق قانون مطبوعات فقط باقضات خواهد بود ودر صورت تساوی آراء رای که برله متهم است بمنزله اکثریت بوده و حکم قضات بر طبق آن صادر خواهد شد .

مادهٔ چهارم ــ متهمین به تقصیرات سیاسی مشمول این قانون نخواهند بود

# قانون
## استخدام کشوری

# قانون

## استخدام کشوری

مصوبه ۲۲ قوس ۱۳۰۱ شمسی

# فصل اول

## ورود بخدمت

ماده ۱ ـــ خدمت رسمی عبارت است از دارا بودن شغل ثابت در یکی از وزارتخانها و ادارات دولتی

ماده ۲ ـــ داوطلبان خدمت رسمی در ادارات کشوری باید شرایط ذیل را دارا باشند .

۱ - تبعیت ایران -

۲ - نداشتن کمتر از هیجده سال -

۳ - عدم محکومیت بقیام و اقدام بر علیه حکومت ملی - عدم محکومیت به جنایت وهمچنین بجنحه که مستلزم محرومیت از حق استخدام دولتی باشد .

٤ - عدم محکومیت بفساد عقیده و عدم معروفیت بفساد اخلاق و تجاهر بفسق ومعتاد نبودن باستعمال افیون و مبتلا نبودن بامراض مسریه .

۵ - داشتن تصدیقنامه سال سوم تحصیلات متوسطه یا دادن امتحان موادیکه

برای سه ساله تحصیلات متوسطه معین شده است

ماده ۳ -- علاوه بر شرایط مندرجه در ماده (۲ داو طلبان خدمت رسمی در ادارات و وزارتخانها باید معلومات لازمه وشرایط اختصاصی مقرر در نظامنامه های مخصوصه اداره مربوطه را دارا باشند .

ماده ٤ -- دخول در خدمت رسمی باید بطرز مسابقه بعمل آیند و هر وزارتخانه ویا اداره مکلف است نظامنامه راجع به ترتیب مسابقه را مطابق احتیاجات اداری خود تنظیم نماید .

ماده ٥ -- مدتی را که مستخدمین در ابتداء ورود بخدمت بعنوان عضو مبتدی کار میکنند جزو خدمت رسمی آنها محسوب نمیشودوابتدا خدمت رسمی مستخدمین از روزی است که رسما داخل خدمت شده باشند ودر موقع ترفیع رتبه یا اضافه مقرری مدت خدمت رسمی رعایت میشود اعم از اینکه در یك وزارتخانه خدمت کرده باشند یا در وزارتخانهای مختلف مشروط بر اینکه خروج از یك وزارتخانه درنتیجه محکومیت به انفصال نبوده و دخول در وزارتخانه دیگر با اجازه وزارتخانه اولی باشد و مدت خدمت بعنوان عضو مبتدی یکسال خواهد بود .

تبصره -- هر گاه مستخدمی از خدمت دولت مستعفی شود ودر ثانی دولت قبول استخدام اورا نماید مدت خدمت اولیه او جزو سنوات خدمت محسوب خواهد شد .

ماده ٦ -- مستخدمینی که بمیل و اراده خود از خدمت وزارتخانه

وادارات دولتی خارج میشوند نمی توانند مجدداً وارد خدمت این وزارت خانه یا وزارتخانه دیگری بشوند مگر بیك درجه پائین تر از رتبه که در حین خروج از خدمت داشته اند

ماده ۷ — کسانیکه داخل خدمت رسمی میشوند باید بر طبق مراسم مذهبی قسم یاد کنند که بمملکت و ملت و اصول حکومت ملی خیانت ننموده در پیشرفت صلاح و صرفه مملکت و ملت ساعی باشند و قوانین و نظامات مربوطه بمشاغل خودرا کاملا رعایت کنند ترتیب مراسم تحلیف را نظامنامه هر وزارت خانه معین خواهد کرد

ماده ۸ -- مستخدمین باید در حدود قوانین موضوعه و نظامات مقرره احکام و اوامر رؤساء مافوق خود را اطاعت نمایند اعمال نظریات سیاسی در امور اداری و تبلیغات بر ضد مذهب رسمی مملکت ویا بر علیه حکومت ملی بکلی ممنوع و موجب انفصال است

ماده ۹ -- هیچیك ازمستخدمین نمیتوانند احکام مقامات مافوق راکه بر خلاف قوانین موضوعه باشد اجرا نمایند مگر اینکه مقام مافوق مسؤلیت آنرا کتبا عهده دار شود

ماده ۱۰ -- متخصصین فنی از اتباع داخله که بموجب قرار دادهای مخصوصه برای مدت معینی اجیر می شوند جزو مستخدمین رسمی محسوب نخواهند شد

ماده ۱۱ -- ترتیب استخدام و تعیین حقوق و مدت خدمت مستخدمین ومستشاران خارجی بموجب کنتراتهای مصوبه مجلس شورای ملی خواهد بود

ماده ۱۲ -- مامورینی که بهر اسم ورسم سمت صاحب جمعی داشته‌اند یا در آتیه باین سمت منصوب شوند مادام که مفاصا حساب قانونی دوره عملیات خودرا تحصیل ننموده اند از رجوع هر شغلی ممنوع خواهند بود

ماده ۱۳ -- هیچ مستخدمی شغل تحویلداری وتحصیلداری نقدی و جنسی دولت راعهده دار نخواهد شد مگر این که قبلا وجه الضمانه ویاضامن معتبری بوزارتخانه واداره مربوطه بدهد - میزان وجه الضمانه و شرایط ضامن را نظامنامه هر وزارتخانه یااداره معین خواهد کرد

ماده ۱۴ -- کلیه مستخدمین (و مستثنیات تبصره ماده (۱۵) این قانون) بدون اجازه دولت ازقبول نشانهای دول خارجه ممنوع هستند

# فصل دوم

## مراتب خدمت وارتقاء رتبه

ماده ۲۵ -- مراتب خدمت درادارات کشوری بقرار ذیل است :

۱) - ثباتی

۲) - منشی گری سوم

۳) ـ منشی گری دوم

۴) ـ منشی گری اول

۵) ـ مدیری شعبه

۶) ـ مدیری دائره

۷) ـ معاونت اداره

۸) ـ ریاست اداره

۹) ـ مدیری کل یا معاونت اداری

تبصره ــ مقام وزارت و معاونت وزارت وسفارت کبرا و سفارت فوق العاده ووالی ایالات وکلیه قضات ومدعی العموم دیوان عالی تمیز و اعضاءشورای دولتی واعضاء منتخبه دیوان محاسبات خارج از مراتب مذکوره فوق وتابع قانون جداگانه خواهد بود

ماده ۱۶ ــ میزان حداقل مقرری رتبه اول خدمت بموجب قانون بودجه درهر سال معین میشود . ومیزان حداقل مقرری رتبه های مافوق بتناسب ذیل است :

۱) ـ بموجب قانون بودجه

۲) ـ مقرری مادون باضافه ثلث اصل ـ

۳) ـ مقرری مادون باضافه ثلث اصل ـ

۴) ـ مقرری مادون باضافه نصف اصل ـ

۵) ـ مقرری مادون باضافه سه ربع اصل ـ

۶) - مقرری مادون باضافه یک مقابل اصل -

۷) - مقرری مادون باضافه پنج ربع اصل -

۸) - مقرری مادون باضافه شش ربع اصل -

۹) - مقرری مادون باضافه هفت ربع اصل -

ماده ۱۷ -- درسال اول خدمت در هر رتبه حداقل مقرری آن رتبه داده میشود و تفاوت بین حد اقل و اکثر کهاز سال دوم خدمتدر یك رتبه ممکن است داده شود تا آخر مدت در آن رتبه نباید از یك ششم مقرری همان رتبه تجاوز نماید .

ماده ۱۸ — مامورینی که بنقاط بدآب وهوا اعزام میشوند بهتفاوت محل ربع یاخمس مقرری رتبه خود را مادام کهدر آن محل هستندعلاوه دریافت میدارند .

ماده ۱۹ — درحساب مقرریهای ماهیانه کسور تومان به نفع دولت حذف میشود .

ماده ۲۰ — هریك ازوزارتخانهها بارعایت صرفهودر حدوداحتیاجات اداری تشکیلات و مشاغل خود را در نظامنامه های مخصوصه با مراتب مذکوره در ماده ( ۱۵ ) تطبیق مینمایند ولی وجود هر یك از مراتب مذکوره در وزارتخانها منوط بهلزوم آن خواهد بود

مادهٔ ۲۱ — نصب رؤسای ادارات و مدیران کل و همرتبه های آنها

با رعایت شرایط مقرره به تصویب وزیر و بموجب فرمان همایونی است و نصب متصدیان سایر مقامات با رعایت شرایط مقرره بر حسب پیشنهاد رئیس مافوق و حکم وزارتی خواهد بود

ماده ۲۲ — تعیین معاون پارلمانی وزیر و رئیس کابینه وزارتی باختیار وزیر است طی مراتب خدمت در مورد آنها ضروری نیست و هر گاه از میان مستخدمین دولتی انتخاب شوند مدت تصدی آنها جزو ایام خدمت محسوب می شود و الا این تصدی سابقه خدمت اداری برای آنها نخواهد بود

ماده ۲۳ — بدون طی مرتبه مادون بمرتبه مافوق نمیتوان ارتقاء یافت و مستخدمینی که ازعهده انجام خدمات محوله کاملا برآمده ومقررات نظامنامه های اداری را رعایت کرده باشند مستحق ترفیع رتبه خواهند بودمشروط بر اینکه درهریك از مراتب اول ودوم وسوم وچهارم مذکوره درماده (۱۵) لا اقل دو سال و در هر یك از سایر مراتب لااقل سه سال خدمت کرده باشند و در هر صورت رعایت احتیاج وزارتخانه وطرز خدمت و استعداد مستخدم و قدمت خدمت شرط حتمی است

در موقع ارتقاء ازیك رتبه برتبه بالاتر اشخاصی که با تساوی شرایط از حیث رتبه علمی بالاتر هستند بدیگران حق تقدم خواهند داشت

ماده ۲٤ — اشخاصی که از مدارس عالیه داخله یا خارجه راجع

بعلومی که مخصوص وزارت خانه ایست که در آن مستخدم میشوند تصدیق نامه رسمی فارغ التحصیلی دارند ( ازدرجه لیسانس به بالا ) در صورتی که رتبه علمی آنها عالیتر از رتبه باشد که مطابق شرایط اختصاصی آن وزارتخانه برای ورود بخدمت معین گشته است در درجات اول و دوم مذکوره در ماده ( ۱۵ ) شش ماه ودر درجات سوم وچهارم یك سال واز درجه پنجم ببالا مطابق همین قانون باید دوره خدمت را طی نمایند

ماده ۲۵ ــ هر گاه مستخدمی بموجب ماده (۲۳) مستحق ترفیع رتبه شده و بواسطه نبودن محل به ترفیع نایل نگردد در حدود تفاوت بین حد اقل و اکثر مقرری مقام خود اضافه حقوق دریافت خواهد نمود

ماده ۲۶ ــ ترفیع رتبه بر دوقسم است : رسمی و افتخاری

ترفیع رسمی آنست که شغل معینی که مقامش یك درجه بالاتر از مقام شغل سابق مستخدمی باشد با مقرری آن شغل و رعایت مدلول ماده (۲۱) و (۲۳ باو رجوع شود

ترفیع افتخاری آنست که درصورت عدم احتیاج وزارتخانه و نبودن محل برای ارتقاء رتبه رسمی پس از شش سال خدمت در رتبه مادون و رعایت مدلول ماده (۲۵) مقام بالاتری بعنوان افتخاری بمستخدمی داده شود بدون اینکه در شغل او تغییری حاصل گردد ولی مقرری مستخدم مزبور از حد اقل مقرری مقامی که بطور افتخاری باو داده شده است نباید کمتر باشد و مدت خدمت در رتبه افتخاری مثل اشتغال رسمی درآنمقام منظور

و در ورقه خدمت قید میشود .

ماده ۲۷ ـ کسانیکه پس از شش سال خدمت در یك مقام استعداد ارتقاء بمقام بالاتری را ندارند حق اضافه مقرری را خواهند داشت ومیزان این اضافه از خمس آخرین مقرری مستخدم مذکور تجاوز نکرده و بیش از دو مرتبه داده نخواهد شد .

ماده ۲۸ ـ مستخدمینی که بواسطه حذف مشاغل یا بنا بمقتضیات اداری بدون تقصیر بیکار شوند منتظر خدمت محسوب و تازمانیکه مجددا متصدی شغلی نشده اند ازمرتبه اول تا مرتبه پنجم دو ثلث و از مرتبه ششم ببالا نصف آخرین مقرری خود را دریافت خواهند کرد و اوقات انتظار خدمت درجزو مدت تصدی محسوب و در موقع ترفیع و تقاعد منظور خواهد شد

اختیار ترتیب حذف مشاغل وغیره ادارات هیئت شوروی با خود هیئت های شوروی خواهد بود .

ماده ۲۹ ـ حد اکثر منتظرین خدمت هر وزارتخانه از صدی پنج عده کلیه مستخدمین آن نباید تجاوز نماید

ماده ۳۰ ـ ساعات کار و ایام تعطیل مستخدمین را نظامنامهای اداری هر وزارتخانه معین خواهد کرد .

ماده ۳۱ ـ مستخدمین دولت سالی یکماه حق مرخصی با استفاده از حقوق دارند .

ترتیب تحصیل مرخصی را نظامنامه های اداری معین خواهد نمود

# فصل سوم

## طریقه محاکمه ومجازات

ماده ۳۲ ــ برای رسیدگی بتقصیرات اداری وتعیین مجازات مستخدمین مجلس تحقیق و محاکمه اداری در تحت نظر وزیر یا معاون او تشکیل می شود مجلس مزبور مرکب خواهد بود از سه نفر از اعضاء وزارت متبوعه مستخدم مظنون اعم از متصدیان شغل و یا منتظرین خدمت مشروط براین که رتبه آنها از رتبه مظنون کمتر نباشد ودر صورت عدم کفایت عده اعضاء لازمه درخود وزارتخانه بارعایت شرط مزبور فوق ازاعضاءوزارت خانه‌دیگر تکمیل میگردد

ماده۳۳ ــ درصورت محکومیت بمجازاتهای مندرجه‌درفقرات (٤و٥و٦ و۷ ماده (۳۸) محکوم علیه حق دارد ازتاریخ ابلاغ حکم الی دوهفته از مجلس تحقیق ومحاکمه اداری کتبا تقاضای تجدیدنظر نماید دراینصورت با رعایت مفاد ماده (۳۲) سه عضو دیگر با دو نفر از اعضاء هیئت حاکمه سابق برای تجدید نظر معین شده حکم این هیئت حتمی الاجرا خواهدبود

ماده ۳٤ ــ در خارج از پایتخت مجلس تحقیق و محاکمه اداری از سه نفر از اعضاء اداره مربوطه و در صورت عدم کفایت از اعضاء

ادارات دیگر دولتی برحسب دعوت رئیس اداره متبوعه مظنون با رعایت مقررات ماده (۳۲) تشکیل میشود

تبصره ـ محاکمه تقصیرات رؤسای اولیه ادارات خارج از پایتخت در مرکز صورت خواهد گرفت .

ماده ۳۵ — رئیس اداره که خود یا یکی از اعضاء او مورد شکایت شده نمیتواند عضو محکمه اداری باشد ولی برای دادن توضیحات دعوت میشود

ماده ۳۶ — محاکمی که در خارج از پایتخت برای رسیدگی به تقصیرات اداری تشکیل میشود نمیتوانند مقصر را بمجازاتهای مذکور در فقره ۶ و ۷ ماده (۳۸) محکوم نمایند در صورتیکه تقصیر مقصر مستلزم یکی از مجازاتهای فوق باشد محاکمه او بمحکمه که در مرکز تشکیل میشود رجوع خواهد شد .

ماده ۳۷ — محاکمی که در خارج از پایتخت تشکیل میشود حق تجدید نظر نداشته و تجدید نظر احکام صادره از محاکم مزبوره در پایتخت در محکمه که مرکب از پنج نفر خواهد بود صورت خواهد گرفت

ماده ۳۸ — مجازاتهای اداری بقرار ذیل است

۱) اخطار کتبی بدون درج در ورقه خدمت

۲) ـ توبیخ کتبی با درج در ورقه

۳) - کسر مقرری ماهیانه تا یك ثلث از یکماه تا شش ماه

٤) - انفصال موقت از سه ماه تا یك سال

۵) - تنزل مقام یکدرجه یا زیادتر

٦) - انفصال دائم از وزارتخانه ذیمدخل

۷) - انفصال دائم از خدمات دولتی

ماده ۳۹ — اجرای مجازات نسبت بفقره اول ودوم از ماده فوق بدون محاکمه از وظایف رئیس مافوق و اجرای فقرات (۳) الی (۷) موقوف بحکم مجلس تحقیق ومحاکمه اداری خواهد بود

ماده ٤۰ — هر گاه درضمن رسیدگی به تقصیرات اداری یك نفر از مستخدمین مظنون یا کشف شود که مستخدم مزبور مرتکب جنحه یا جنایتی نیز گردیده است موقتاً ازخدمت منفصل وبمحاکم عمومی احاله شده مجلس تحقیق و محاکمه اداری برای صدور رای منتظر نتیجه قطعیه ازمحاکم عمومی خواهد بود و اگر مستخدم مظنون درمحاکم عمومی تبرئه شد و محکمه اداری هم او را بمجازاتی که مستلزم محرومیت از مقرری اداری باشد محکوم ننمود ایام انفصال جزء مدت خدمت رسمی محسوب و مقرری آن مدت را دریافت خواهد نمود

ماده ٤۱ — هر گاه مستخدمی باتهام جنحه یاجنایتی بعدلیه جلب شود از موقع اقامه دعوی در محکمه بر او موقتاً از شغل خود منفصل و در صورتیکه برائت ذمه مشار الیه حاصل شود ایام انفصال جزو مدت خدمت

رسمی محسوب و مقرری آن مدت را دریافت خواهد نمود

ماده ۴۲ ـ طرز جریان محاکمه و همچنین تشخیص انواع تقصیرات اداری و تعیین مجازات هریك از آنها مطابق نظامنامه علیحده خواهد بود

# فصل چهارم

## تقاعد و وظایف

ماده ۴۳ ـ عموم مستخدمین دولتی حق دارند با رعایت یکی از دو شرط ذیل تقاعد خود را از خدمت بخواهند

۱) - پس از سی سال خدمت و شصت سال عمر

۲) - در صورت داشتن پنجاه و پنج سال عمر و بیست پنجسال خدمت مشروط بر اینکه بیست سال آنرا متصدی شغل بوده باشد و هر گاه تحلیل قوا و ضعف و پیری مانع نشود و مایل باشد تا سن هفتاد نیز میتواند مشغول خدمت باشد ولی در هفتاد سالگی باید حتما از خدمت معاف شوند

دولت نیز میتواند با شرایط (۱) و (۲) مستخدمی را متقاعد نماید

ماده ۴۴ ـ هریك از مستخدمین که بر طبق ماده (۴۳) تقاعد خود را تقاضا نمود یا متقاعد شد حق اخذ حقوق تقاعدی از دولت خواهد داشت و ابتداء آن از روزی است که مقرری خدمت داده نمیشود

ماده ۴۵ ـ میزان حقوق تقاعدی مساویست با یك شصتم حد وسط

مقرری سه ساله اخیر خدمت ضرب در عده سنوات خدمت

ماده ٤٦ — مستخدمینی که علیل یا بواسطه حادثه ناقص شده و از کار کردن باز بمانند بدون رعایت مدت خدمت ثلث بلا کسر مقرری آخرین خدمت خود را مادام‌العمر بطور وظیفه دریافت میدارند ولی هرگاه حادثه مذکور در نتیجه ایفاء وظیفه یا برای نجات شخصی از تهلکه روی دهد دو ثلث بلا کسر مقرری مزبور درحق آنشخص برقرار خواهد شد بارعایت اینکه ثلث یا دوثلث مذکور از میزان حقوق تقاعدی که ممکن بود مطابق ماده (٤٥) بمستخدم مزبور داده شود کمتر نباشد و الا مبلغ اکثر را دریافت خواهند نمود

ماده ٤٧ — هرگاه یکی ازمستخدمین که به سن تقاعد رسیده اند اعم ازآنهائی که درسرخدمت هستند یا آنهائی که متقاعد شده اند فوت نمایند نصف حقوق تقاعدی که دریافت میکرده است یا ممکن بود اخذ نماید بطور تساوی بورثه قانونیکه در ماده (۳) قانون وظایف مورخه ۱۹ ربیع‌الاول ۱۳۲٦ تصریح شده است بعلاوه برادر و خواهریکه در کفالت متوفی بوده‌اند داده میشود و هرگاه در نتیجه ایفای وظیفه کشته شود یا فوت نماید بجای نصف دوثلث آن حقوق درحق ورثه بر قرار می شود وحق اخذوظیفه برای وراث از روز بعد ازفوت یا قتل خواهد بود .

ماده ٤٨ — مستخدمینی که قبل از رسیدن بسن تقاعد فوت میشوندو

مشمول مقررات قسمت اخیر ماده ( ۴۷ ) نیستند معادل یك ثلث از اصل کسوراتیکه بصندوق تقاعد و وظایف وراث مستخدمین داده اند بورثه آنها که در قسمت اول همان ماده تصریح شده است دفعتاً بالسویه پرداخته خواهد شد .

ماده ۴۹ ــ وراث مستخدمینی که مطابق ماده (۴۷) مستحق اخذ وظیفه از دولت میشوند باید شرایط ذیل را دارا باشند

۱) ــ ورثه ذکور کمتر از بیست سال داشته باشد .

۲) ــ ورثه اناث شوهر اختیار نکرده باشد .

سهمی وراث ذکور که بیست سال دارند یا بعد باین سن برسند و سهمی ورثه اناث که شوهر اختیار کرده یا بعد اختیار نماید وهمچنین سهمی آنهائیکه فوت شوند بسهمی سایر وراث افزوده میشود .

ماده ۵۰ ــ میزان وظیفه که مطابق ماده (۴۷) و (۴۹) در حق ورثه بر قرار میشود کمتر از ماهی ده تومان نخواهد بود مگر اینکه اصل حقوق تقاعدی شخص متوفی کمتر از ده تومان باشد در این صورت کلیه آن در حق ورثه بر قرار خواهد شد .

ماده ۵۱ ــ مستخدمینی که در حین انتظار خدمت بحد تقاعد برسند یا فوت نمایند حقوقی که بانها و وظیفه که بوراثشان تعلق میگیرد از روی اصل مقرری مقامی که دارند محسوب خواهد شد .

ماده ۵۲ -- هر یک از مستخدمینی که پس از محاکمه و ثبوت تقصیر محکوم بانفصال دائم از شغل دولتی گردند حق اخذ حقوق تقاعد یا انتظار خدمت را نخواهند داشت .

ماده ۵۳ -- ترک تبعیت ایران و محکومیت به قیام و اقدام بر علیه حکومت ملی موجب محرومیت از حقوق انتظار خدمت و تقاعدی خواهد بود

ماده ٥٤ -- هرگاه اشخاصیکه بموجب این قانون حقوق تقاعدی می گیرند مرتکب تقصیری شوند که بموجب حکم عدلیه اصالتاً یاتبعاً از حقوق اجتماعی محروم شوند از حقوق تقاعدی شخصاً محروم خواهند بود لیکن باعائله آنها همان رفتاری خواهد شد که باوراث متوفیین متقاعدین ازخدمت می شود .

ماده ۵۵ -- باداشتن حقوق تقاعدی یاوظیفه اخذ هر گونه مواجب و مستمری دیگری از خزانه دولت ممنوع است واگر شخص متقاعد بمقتضیاتی مجددا مرجع خدمت موظفی در ادارات دولتی بشود در مدت تصدی آن خدمت حقوق تقاعدی را دریافت نمی کنند ولی مدت خدمت جدیداومنظور و پس از خروج از خدمت از بابت این مدت بمیزانی که در ماده (٤٥) مقرر است بر حقوق سابق او افزوده میشود :

ماده ٥٦ — بجز موارد استیفای حقوق دولت توقیف حقوق تقاعدی در قبال محکومیت حقوقی یا عناوین دیگر از این قبیل ابدا ممنوع است

ماده ۵۷ ـــ از مقرری مستخدمین موظف دولتی بدون استثناء وجوه ذیل کسر وبصندوق تقاعد روظایف وراث مستخدمین تحویل میشود

۱) صدی پنج از مقرری ماهیانه

۲) مقرری یکماهه مستخدم در موقع ورود بخدمت دولت

۳) مبلغ اضافه مقرریهائیکه بعد ها بمستخدمین داده میشود در ماه اول اخذ آن اضافه

٤) وجوهیکه ممکن است در موقع مرخصی از مقرری مستخدمین کسر شود

۵) وجوه حاصله از محکومیت و جرائم اداری مستخدمین

تبصره ـ غیر از موارد فوق بهیچ عنوان نباید چیزی از مقرری مستخدمین کسر شود

ماده ۵۸ ـــ وجوهیکه مطابق ماده (۵۷) بصندوق حقوق و وظائف متقاعدین و وراث مستخدمین داده میشود منحصرا برای پرداخت حقوق متقاعدین ووظائف وراث مستخدمین تخصیص و بهیچ عنوان نباید از این محل بمصرف دیگری برسد وکسانیکه از وجوه صندوق مزبور بمصرف دیگری برسانند در حکم سارقین اموال عمومی خواهند بود

مادهٔ ۵۹ ـــ در موقعیکه یکی از مستخدمین دولتی مستحق اخذ حقوق تقاعدی میشود وزارتخانه مربوطه باید اسنادی را که بموجب آن اسم و شغل ومسکن و مدت خدمت ومیزان حقوق تقاعدی و استحقاق شخص متقاعد را مطابق مقررات این قانون باخذ حقوق ثابت مینماید جمع آوری نموده

پیشنهاد متقاعد شدن مستخدم مزبور را بامضای وزیر متبوع برساند پس از آن کلیه اسناد و پیشنهاد مزبور بوزارت مالیه ارسال میشود تاپس از تصدیق و امضای وزیر مالیه بشورای دولتی ارسال گردد

وهمین ترتیب در مورد وراث اشخاصی که مطابق این قانون حق اخذ وظیفه دارند رعایت خواهد شد

ماده ۶۰ ــ شورای دولتی اسناد و نوشتجات مذکوره در ماده(۵۹) را با مقررات این قانون مطابقه و موافقت آن را تصدیق مینماید پس از آن کلیه آنها را بوزارت مالیه عودت میدهد تادر دفتر کل حقوق تقاعد ووظایف وراث مستخدمین ثبت نموده بوزارت خانه مربوطه ارسال نماید که آن وزارتخانه سند برقراری آنرا صادر کرده بشخص یا اشخاص ذیحق بدهد

تبصره - مادامی که شورای دولتی تشکیل نشده است هیئت وزراء قائم مقام آن خواهد بود

ماده ۶۱ ــ درصورت عدم کفایت وجوهیکه مطابق این قانون بصندوق تقاعد و وظائف داده میشود وزیر مالیه در موقع تهیه بودجه کل مبلغی را که از عایدات مملکتی باید بصندوق مزبور کمك شود در جزو مصارف آن سال پیش بینی خواهد کرد

ماده ۶۲ ــ وزارت مالیه مکلف است نظامنامه صندوق تقاعد ووظایف وراث را تهیه نماید

ماده ۶۳ ــ هیچ یك از مقررات این قانون شامل وزراء ومعاونین وزراء ومستخدمین دربار ونمایندگان مجلس شورای ملی نخواهد بود لیکن اگر یکی ازمستخدمین وزارت خانه‌ها بیکی ازمشاغل مذکوره نائل شود سابقه خدمتش دروزارت خانه مربوطه محفوظ ومدتی راکه‌در خدمات جدیده خواهد بود جزء خدمت رسمی آن‌ها محسوب میشود مشروط براینکه در مدت مذکور کسورات لازمه را مطابق ماده (۵۷) بتوسط وزارت خانه سابق خود بصندوق عاید دارد وتا موقعیکه برای مشاغل مذکوره فوق قانونی راجع بحقوق انتظار خدمت وتقاعد وضع نشده است مقام و مقرری راکه اخیرا در وزارت خانه مربوطه دارا بوده یاممکن بود دارا شوند اساس حقوق انتظار خدمت وتقاعد آنها خواهد بود

ماده ۶۴ ــ مرجع شکایت مستخدمین ادارات از وزراء در موارد نقض یکی ازمواد این قانون شورای دولتی ودرغیاب آن دیوان عالی‌تمیز خواهدبود

ماده ۶۵ ــ نظامنامه های مذکوره در مواد ۳و۴ و۷ و۱۳ و ۲۰ و ۳۰ و ۴۲ و ۶۲ و ۶۸ این قانون تاتاریخ اول حمل ۱۳۰۲ باید تهیه شده و بتصویب هیئت وزراء رسیده و بموقع اجرا گذارده شود پس از تشکیل شورای دولتی باید نظامنامهای مذکوره بانجا ارجاع شود

# فصل پنجم

## مواد مخصوصه

ماده ٦٦ — مستخدمینی که در تاریخ شروع اجرای این قانون مشغول خدمت هستند ویا با داشتن سابقه خدمت شاغل یکی از مقامات مندرجه در ماده (٦٣) می باشند مستخدم رسمی محسوب وموافق تشکیلات اداری هر وزارتخانه مشاغل آنها بامراتب منظوره در ماده (١٥) این قانون تطبیق و از آن قرار باآنها رفتار خواهد شد مشروط براینکه تاریخ ورود به خدمت آنها قبل از اول میزان ١٢٩٩ بوده باشد .

ماده ٦٧ — اشخاصیکه تاریخ ورود آنهابخدمت بعدازاول میزان١٢٩٩ بوده است و مطابق ماده (٦٦) از خدمت دولت خارج میشوند در صورت احتیاج بقبول مستخدمین جدید وبا داشتن شرایط مقرره بر سایرداوطلبان خدمت مقدم خواهند بود .

ماده ٦٨ — مستخدمین جزء وزارتخانها و ادارات که مشمول ماده (١٥) نیستند موافق نظامنامه داخلی وزارتخانها وادارات مربوطه بدرجاتی تقسیم می شوند و مادام که قانون مخصوص برای حقوق تقاعد و وظایف آنها تصویب نشده است مقررات فصل چهارم در باره آنها رعایت خواهدشد .

ماده ٦٩ — برای اینکه مستخدمین و منتظرین خدمت فعلی بتوانند

نسبت بحقوق تقاعد از مقررات این قانون استفاده کنند باید کسورات مندرجه در فقرات ۳ و ٤ و ۵ ماده (۵۷) این قانون را تادیه نماید وپرداخت کسورات راجعه به مقرری ماهیانه آنها به نسبت ذیل خواهد بود

۱ - برای مستخدمینی که در حین اجرای این قانون کمتر از پنج سال خدمت دارند تا موقع تقاعد صدی پنج و نیم .

۲ - برای مستخدمیکه بیش از پنج و کمتر از ده سال خدمت دارند تا موقع تقاعد شش درصد .

۳ - برای مستخدمینی که بیش از ده و کمتر از پانزده سال خدمت‌دارند تا موقع تقاعد شش و نیم درصد .

٤ - برای مستخدمینی که بیش از پانزده و کمتر از بیست سال خدمت دارند تا موقع تقاعد هفت در صد ،

۵ - برای مستخدمینی که بیش ازبیست سال و کمتر ازبیست و پنج سال خدمت دارند تا موقع تقاعد هفت و نیم درصد .

٦ - برای مستخدمینی که بیش از بیست و پنجسال خدمت دارند تاموقع تقاعد هشت در صد .

ماده ۷۰ ــ مواد این قانون شامل مستخدمین شوروی و ادارات اجتماعی (مانند بلدی) خواهد بود وظایف‌راجع بوزرا را نسبت بمواداین قانون رؤسای هیئت های شوروی و اجتماعی انجام خواهند داد این قانون شامل ادارات مجلس شورای ملی نخواهد بود قانون علیحده نسبت بادارات

مذکور در هیئت رئیسه مجلس تهیه شده و بتصویب مجلس خواهد رسید

ماده ۷۱ ــ اشخاصی که سابقا مشاغل دولتی بعهده داشته و در تاریخ شروع اجرای این قانون خدمتی را متکفل نیستند درصورتی منتظرخدمت محسوب میشوند که از تاریخ ۱۴ جمادی‌الاخره ۱۳۲۴ باینطرف پنج سال متوالی یا هشت سال متناوبا و بموجب فرمان همایونی یا حکم وزارتخانه مصدر شغل رسمی بوده باشد

ماده ۷۲ ــ میزان حقوق تقاعدی نسبت بمستخدمینی که در حین اجرای این قانون با شرایط مقرره ماده (۴۳) بحد تقاعد رسیده اند مساوی است با یکصد وبیستم حد وسط مقرری سه ساله اخیرخدمت ضرب درعده سنوات خدمت

ماده ۷۳ ــ مادام که عده منتظرین خدمت ادارات دولتی بیش ازصدی پنج مقرر درماده ۲۹ میباشد هیچ یك ازوزارتخانها و ادارات حق استخدام عضو جدید ندارند و باید عضو لازم را با رعایت قدمت خدمت ودارابودن شرایط و معلومات لازمه ازمیان منتظرین خدمت وزارتخانها انتخاب نمایند

ماده ۷۴ ــ مادام که مدارس متوسطه در ایالات وولایات تاسیس نشده داوطلبان خدمت رسمی درادارات ایالات و ولایات فقط باید معلومات لازمه وشرایط اختصاصی مقرره درنظامنامه‌های مخصوصه ادارهٔ مربوطه‌را دارا باشند

# قانون

## منع خروج طلا و نقره

### از سرحدات

# قانون

## منع خروج طلا و نقره از سرحدات

مصوبه اول جدی ۱۳۰۱ شمسی

ماده اول ـ از تاریخ تصویب این قانون تا سه سال خروج طلا و نقره اعم از مسکوك و غیر مسکوك بعنوان ( کاپوتاژ ) و غیره از سرحدات ایران بکلی ممنوع است

ماده دوم ـ مسافرین بخارجه درموقع عبور از سرحد تا میزان حد اکثر دوازده تومان حق خروج مسکوك نقره و طلا دارند .

ترتیب اجرای شرایط این استثناء را دولت بموجب نظامنامه مخصوصی مقرر خواهد داشت .

راجع بزینت الات مختصر شخصی و صنایع مملکتی از طرف دولت نظامنامه تهیه و پس از تصویب کمیسیون فوائد عامه بموقع اجرا گذارده خواهد شد .

ماده سوم ـ وزارت مالیه و وزارت پست و تلگراف مامور اجرای این قانون خواهند بود .

# قانون

## اجازه پرداخت مستمریات

# قانون

## اجازه پرداخت مستمریات

مصوبه ۲ جدی ۱۳۰۱ شمسی

ماده واحده ـ وزارت مالیه مجاز است که مستمریات مصوبه که مبنی برمدارك قانونی است موافق شرح ذیل در هذه السنه ایت ئیل ۱۳۰۱ پرداخت نماید

ا ـ مستمریاتی که از قرار تومانی دو ریال پرداخته می شده است از همان قرار پرداخت شود

ب ـ مستمریاتی که سابقا تومان پنجهزار پرداخته میشده در هذه السنه ایت ئیل نیز ازقرار تومان پنجهزار پرداخته شود

ج ـ مستمریات قانونی که سابقا ازقرار تومانی تومان پرداخته می شده به استثناء بیست و سه قلمی که صورت آن ضمیمه این قانون است ( ودر هذه السنه ایت ئیل تومان دوریال باید پرداخته شود) مابقی در هذه السنه ایت ئیل کما فی السابق ازقرار تومان تومان پرداخته شود

د ـ وزارت مالیه مجاز است مستمریات وراث مستخدمین متوفی اداره گمرك راکه یك صدو بیست و نه قلم وبالغ بر یازده هزارو چهارصدوبیست ودو تومان است کما فی السابق تادیه نماید

# قانون

## استعمال البسه وطنی

# قانون

## استعمال البسه وطنی

مصوبه ۲۹ دلو ۱۳۰۱ شمسی

ماده ۱ — دولت مکلف است کلیه لباسهائیکه برای مستخدمین لشکری و کشوری تهیه می نماید از مصنوعات و منسوجات ایران باشد

ماده ۲ — عموم وزراء و نمایندگان مجلس شورای ملی و معاونین و ولات و حکام وقضاة عدلیه وکلیه مستخدمینی که مشمول قانون استخدام می‌باشند ونیز مستخدمینی کهاز طرف دولت بایشان لباس داده شده درموقع اشتغال بخدمت رسمی مکلفند البسه ظاهری خودرا ازمصنوعات ومنسوجات ایران قرار دهند .

ماده ۳ — جزای متخلف ازاین قانون درشش ماه اول ازقرار هر یك روز تخلف کسر صدنیم ۰/۵ ٪ حقوق ماهیانه وپس از آن کسر ۱ ٪ صدیك حقوق ماهانه‌است

ماده ٤ — این‌قانون ازاول برج میزان یکهزارو سیصدودو (۱۳۰۲) بموقع اجرا گذارده خواهد شد

# قانون

## تشکیل اداره خزانه‌داری کل

# قانون

## تشکیل اداره خزانه داری کل

### مصوبه ۵ حوت ۱۳۰۱ شمسی

ماده اول ــ ادارهٔ بعنوان خزانه داری کل در وزارت مالیه تشکیل خواهد یافت

ماده دوم ــ رئیس اداره خزانه داری عنوان خزانه دار کل را خواهد داشت و در مدت کنترات منعقده بین دولت علیه ایران و دکتر ا. ث میلسپو مورخه ٤ اسد ۱۳۰۱ خزانه دار مزبور یکنفر مستخدم مالیه تبعه دول متحده امریکای شمالی خواهد بود که از طرف رئیس کل مالیه تعیین می شود و هرگاه از میان مستخدمین امریکائی فعلی انتخاب شود این سمت بهیچوجه تفاوتی در شرایط مندرجه در کنترات فعلی مشارالیه وارد نخواهد کرد اعم از اینکه بانجام خدمت و وظائف معینه در کنترات شروع کرده یا نکرده باشد

ماده سوم ــ خزانه داری کل مامور دریافت و تمرکز کلیه عایدات نقدی و جنسی دولت و جمع آوری عواید کلیه مامورین صاحب جمع و کلیه وجوهی که بموجب قراردادها و امتیازات باید بدولت برسد خواهد بود.

ماده چهارم ــ کلیه عواید نقدی و جنسی دولت باید پس از امر وزیر مالیه و تصویب رئیس کل مالیه بمصرف برسد هیچگونه مخارج مملکتی اعم از نقدی و یا جنسی تادیه نخواهد شد مگر بموجب ورقه درخواستی که

صحت خرج در آن تصدیق شده و در حدود اعتباراتی که هر ساله مجلس شورای ملی تصویب مینماید صادر گردیده باشد هیچ خرجی تادیه نخواهد شد و هیچگونه اجازه پرداخت جدید صادر نخواهد شد مگر اینکه پس از وضع مبلغ و مقدار حوالجاتیکه قبلا صادر شده است معلوم شود که مبلغ و مقدار لازم برای پرداخت حوالجات جدید موجود است.

ماده پنجم — تصدیق و تطبیق درخواست های مذکوره در ماده قبل از طرف مامور یا مامورینی بعمل خواهد آمد که بر حسب پیشنهاد رئیس کل مالیه و تصویب وزیر مالیه معین میشوند مامورین مزبور باید از اجزاء اداره خزانه داری کل نبوده و در تحت امر و مسؤلیت خزانه دار کل نباشند

ماده ششم — محاسبه جمع و خرج عوائد مملکتی اعم از نقدی یا جنسی در خزانه داری کل نگاهداری شده و تمرکز می یابد و همیشه برای ملاحظه مفتشین که مامور رسیدگی آن میشوند حاضر خواهد بود

ماده هفتم — کلیه مامورین و مستخدمین صاحب جمع که عهده دار وصول و دریافت عوائد مملکتی هستند مکلفند که بر حسب تقاضای خزانه داری کل و موافق دستور مشارالیه هر گونه اطلاعات و توضیحات راجعه بوصول یا مصرف عوائد مزبوره را که برای خزانه داری کل لازم میشود بدهند و در صورت امتناع مطابق قانون استخدام مجازات خواهند شد

ماده هشتم — هر مامور و مستخدم صاحب جمعی که برخلاف مدلول

مادهٔ سوم از تحویل عواید وصولی خود بخزانه داری کل استنکاف و یا در این باب تقصیری نماید بر طبق قانون استخدام از اخذ حقوق انتظار و وظیفه تقاعد محروم بوده و مطابق قوانین جزائی مملکت نیز مجازات خواهد شد

ماده نهم — برای اجرای مدلول مواد فوق احکام و نظامنامه های لازمه از طرف رئیس کل مالیه تهیه شده و پس از تصویب وزیر مالیه لازم‌الاجرا خواهد بود

ماده دهم — کلیه قوانین و نظامنامه ها و احکام راجعه بتشکیلات مالیه که تاکنون وجود داشته و مخالف این قانون باشد از این به بعد ملغی است

مادهٔ یازدهم — این قانون پس از یك هفته از روز تصویب بموقع اجرا گذاشته شده وزیر مالیه مامور اجرای آن است

# قانون

## تمدید قانون موقتی هیئت منصفه

# قانون

## تمدید قانون موقتی هیئت منصفه

مصوبه ۲۸ حوت ۱۳۰۱ شمسی

ماده واحده ـ مدت اعتبار قانون مصوبه دهم برج قوس ۱۳۰۱ تا موقعی خواهد بود که قانون هیئت منصفه بتصویب برسد

# قانون

## استخدام حکام محاکم عدلیه

## و صاحب‌منصبان پارکه

# قانون

## استخدام حکام محاکم عدلیه و صاحبمنصبان پارکه

مصوبه ۲۵ حمل ۱۳۰۲ شمسی

# فصل اول

## ورود بخدمت

ماده ۱ — حکام محاکم عدلیه و صاحبمنصبان پارکه باید دارای شرایط ذیل باشند

۱ - تابعیت ایران

۲ - دین اسلام

۳ - سن که حد اقل آن سی سال است

۴ - دادن امتحان مطابق مقررات قانون یا داشتن تصدیقنامه فراغت تحصیل در علوم قضائی مطابق پروگرامی که قانونا مقرر میشود

اشخاص ذیل نمیتوانند داخل خدمت قضائی شوند

۱ - کسانی که بواسطه قیام یا اقدام بر علیه حکومت ملی (حکومت مشروطه) و یا بواسطه ارتکاب به جنحه و جنایات محکوم شده اند

۲ - کسانی که بواسطه ارتکاب به جنحه و جنایت در تحت محاکمه هستند

۳ - کسانی که معروف به فساد عقیده ویا فساد اخلاق و یا متجاهر به فسق هستند

٤ - کسانی که معتاد به استعمال افیون میباشند

۵ - کسانی که دارای امراض مسریه هستند

ماده ۲ — دخول در خدمت قضائی عرفی باید بطرز مسابقه مطابق نظامنامه مخصوص بعمل آید

ماده ۳ — مدتی راکه مستخدمین از ابتداء ورود بخدمت بعنوان عضو مبتدی کار میکنند جزو خدمت رسمی آنها محسوب نمیشود وابتداء خدمت رسمی قضات وصاحبمنصبان پارکه از روزی است که رسما داخل خدمت شده باشند و مدت خدمت بعنوان عضو مبتدی یك سال خواهد بود

ماده ٤ — هر گاه یکی از قضات وصاحب منصبان پارکه ازخدمت مستعفی شود و در ثانی وزارت عدلیه قبول استخدام او را نماید مدت خدمت اولیه او جزو سنوات خدمت محسوب خواهد شد

ماده ۵ — اعمال نظریات سیاسی در امور قضائی وتبلیغات برضد مذهب رسمی مملکت ویا برعلیه حکومت ملی بکلی ممنوع و موجب انفصال خواهد بود

ماده ٦ — مفاد مواد ۱ - ٦ - ۷ - ١٤ از فصل اول قانون استخدام

کشوری مورخ ٢٢ برج قوس ١٣٠١ شامل قضات و صاحب‌منصبان پارکه خواهد بود

# فصل دوم

## مراتب خدمت و ارتقاء رتبه

ماده ٧ — مراتب قضات و صاحب منصبان پارکه در محاکم عدلیه از قرار ذیل است

مرتبه ١ - عضو علی‌البدل محاکم ابتدائی

امین صلح درجه سوم (صلحیه ناحیه)

مرتبه ٢ - عضو ابتدائی درجه سوم

معاون مدعی العموم بدایت درجه سوم

امین صلح درجه دوم

مرتبه ٣ - عضو ابتدائی درجه دوم

معاون مدعی العموم بدایت درجه دوم

مستنطق درجه سوم

رئیس شعبهٔ ابتدائی درجه سوم

مرتبه ٤ - عضو درجه اول ابتدائی

معاون مدعی العموم بدایت درجه اول

مستنطق درجه دوم

رئیس محکمه ابتدائی درجه سوم

مدعی العموم ابتدائی درجه سوم

رئیس شعبه ابتدائی درجه دوم

رئیس محکمه تجارت

امین صلح درجه اول با صلاحیت غیر محدود

مرتبه ٥ - مستنطق درجه اول

رئیس محکمه ابتدائی و مدعی العموم بدایت درجه دوم

عضو استیناف

رئیس شعبه ابتدائی درجه اول

معاونین و کلاء عمومی استیناف

مرتبه ٦ رئیس شعبه استیناف

رئیس محکمه ومدعی العموم ابتدائی درجه اول و کیل عمومی استیناف

مرتبه ٧ - مستشار دیوان عالی تمیز

وکیل عمومی دیوان تمیز

رئیس کل و مدعی العموم کل استیناف

مرتبه ٨ - رئیس شعبه دیوان تمیز

مرتبه ٩ - رئیس و مدعی العموم کل دیوان عالی تمیز

ماده ۸ — تطبیق قضات محاکم با اعضای پارکه ها بهیچوجه تاثیری در قابل تبدیل بودن آنها نخواهد داشت

ماده ۹ — میزان حد اقل مقرری رتبه اول قضاوت بموجب قانون بودجه در هرسال معین میشود و میزان حد اقل مقرری رتبه های مافوق به تناسب ذیل است

۱ - بموجب قانون بودجه
۲ - مقرری مادون بعلاوه ثلث اصل
۳ - مقرری مادون بعلاوه ربع اصل
٤ - مقرری مادون بعلاوه دوخمس اصل
۵ - مقرری مادون بعلاوه نصف اصل
٦ - مقرری مادون بعلاوه سه خمس اصل
۷ - مقرری مادون بعلاوه چهار خمس اصل
۸ - مقرری مادون بعلاوه تمام مقرری اصل
۹ - مقرری مادون بعلاوه یك برابر و نیم اصل

ماده ۱۰ — کلیه قضات و صاحبمنصبان پارکه با مراعات اصل (۸۳) قانون اساسی بتصویب وزیرعدلیه وبموجب فرمان همایونی منصوب میشوند

ماده ۱۱ — هیچیك از قضات وصاحبمنصبان پارکه نمیتوانند قبل از اینکه اسم آنها دردفتر ترفیع رتبه ثبت شده باشد از مرتبه مادون بمرتبه مافوق ارتقاء یابند قضات وصاحبمنصبانی که از عهده انجام وظائف کاملا

بر آمده و مقررات نظامنامه های اداری را رعایت کرده نائل به ترفیع رتبه خواهند شد مشروط بر اینکه در هر یك از مراتب مندرجه در ماده فوق لا اقل سه سال خدمت کرده باشند ودر هر صورت رعایت احتیاج وزارتخانه طرز خدمت و استعداد قضات و صاحبمنصبان پارکه و قدمت خدمت شرط حتمی است در موقع ارتقاء ازیك رتبه برتبه بالاتر اشخاصی که بامساوی شرایط ازحیث رتبه علمی بالاتر هستند بدیگران حق تقدم خواهند داشت .

ماده ۱۲ قضات وصاحبمنصبانی که به‌تقاضای خود منتظر خدمت‌می شوند جزو صد پنج منتظرین خدمت محسوب نشده وحق هیچگونه مقرری را نخواهند داشت وهمچنین مدت انتظار خدمت این‌قبیل منتظرین خدمت جزو سنوات خدمت آنها محسوب نخواهد شد

ماده ۱۳ ــ اشخاصی که رتبه علمی آنها عالی‌تر از رتبه باشد که‌مطابق ماده اول برای ورود بخدمت قضائی معین گشته است درهر یك از مراتب اول ودویم مذکوره درماده (۷) یکسال ودر هریك ازمراتب سوم وچهارم دو سال و از مرتبه پنجم به بالا مطابق ماده ( ۷ ) باید دورهٔ خدمت را طی نمایند.

ماده ۱۴ ــ دفتر ترفیع رتبه باید درماه آخر هرسال برای سال‌بعد ترتیب داده شود

ماده ۱۵ — کمیسیون ترفیع رتبه مرکب است از رئیس اول دیوان عالی تمیز ومدعی العموم ورئیس شعبه دیوان مزبور ودونفر عضودیگر که یکی از آنهارا وزیرعدلیه ودیگری راهیئت عمومی دیوان عالی تمیز معین مینماید

ماده ۱۶ — مدیر پرسنل سمت منشی گری کمیسیون ترفیع را خواهد داشت ومشارالیه مکلف است پیشنهادهای ترفیع را که ازطرف رؤسای محاکم مختلفه مملکت نسبت بقضات و صاحبمنصبان حوزهٔ خود میرسد به کمیسیون ترفیع تقدیم کند

ماده ۱۷ — کمیسیون ترفیع باید بدوسیه اشخاصی که برای ترفیع پیشنهاد شده اند مراجعه نموده ودر صورتی که پیشنهاد های ترفیع موافق مقررات قانونی باشد اسامی اشخاص پیشنهاد شده را در دفتر ترفیع ثبت خواهد کرد کمیسیون مزبور باید درمورد اشخاصیکه ازیك رتبه برتبه مافوق آن حق ترفیع راپیدا میکنند تقدم و تاخر آنرا نیزقید کنند

ماده ۱۸ — درصورتیکه درظرف سال یکی از مشاغل قضائی بلامتصدی گردد شغل مزبور بکسی داده میشود که مطابق دفتر ترفیع لیاقت آن شغل را دارا باشد - واگر شغل مذکور فوق رتبه اول قضاوت وصاحب منصب پارکه باشد وزارت عدلیه با رعایت مقررات این قانون متصدی آن شغل را معین خواهد نمود

ماده ۱۹ — قضات وصاحب منصبانی که بواسطه حذف مشاغل بیکار

شوند منتظر خدمت محسوب وتا زمانی که مجددا متصدی شغل قضاوتی نشده اند ازمرتبه اول تامرتبه پنجم دوثلث و از مرتبه ششم ببالا نصف آخرین مقرری خودرا دریافت خواهد کرد واوقات انتظار خدمت در جزو مدت تصدی محسوب ودر موقع ترفیع وتقاعد منظور خواهد شد

ماده ٢٠ ــ مفاد مواد ١٧ - ١٨ - ١٩ - ٢٣ - ٢٤ - ٢٥ - ٢٦ - ٢٧ - ٢٩ - ٣٠ - ٣١ - از فصل دوم قانون استخدام کشوری مورخ ٢٢ قوس ١٣٠١ شامل قضات و صاحب منصبان پارکه خواهد بود

# فصل سوم

## طریقه محاکمه و مجازات

ماده ٢١ ــ برای رسیدگی بتقصیرات اداری ( انتظامی )قضات وصاحب منصبان پارکه محکمه خاصی تشکیل میشود .

محکمه مزبور مرکب است ازهیئت شعبه اولی محکمه استیناف طهران و سه نفر از قضات پایتخت که ازمیان کلیه قضات همرتبه وبالاتر ازقاضی مظنون بطریق قرعه معین میشود ، قرعه مزبوره بتوسط رئیس اول محکمه استیناف و در جلسه علنی محکمه مزبوره بعمل خواهد آمد

ماده ٢٢ ــ احکام صادره ازمحکمه مذکور در ماده قبل تامجازات

درجه سوم قطعی واز درجه چهارم ببالا را ممکن است در ظرف یك ماه از تاریخ ابلاغ حکم بمحکوم علیه و یا وزیر عدلیه تجدید نظر بخواهند

ماده ۲۳ — تجدید نظر درهیئت عمومی دیوان تمیز بعمل می آید و حکم صادره از هیئت مزبوره قطعی و حتمی الاجرا است هیئت مزبوره در این صورت موسوم به مجلس عالی قضائی خواهد بود

ماده ۲٤ — انجام وظایف نمایندگی دولت برای تعقیب مظنونین در محکمه مذکوره در ماده (۲۱) بعهده مدعی العموم استیناف خواهد بود و انجام وظایف مزبوره در مجلس عالی قضائی بعهده مدعی العموم دیوان تمیز است

ماده ۲۵ — مستشاران دیوان عالی تمیز و مظنونینکه با مستشاران مزبوره همدرجه یا بالاتر هستند درمجلس عالی قضائی تعقیب وحکم مجلس مزبوره قطعی خواهد بود

ماده ۲٦ — شعبه اول محکمه استیناف ولایات میتواند قضات حوزه خود را در مورد تقصیراتی که مستلزم مجازات تا درجه سوم باشد بنا بتقاضای مدعی العموم استیناف محاکمه نماید

ماده ۲۷ — اگر درضمن رسیدگی مقدماتی بشکایات متظلمین ازقضات عدلیه علت صحیحی برای محاکمه اداری کشف شود محاکمه مزبوره را نمیتوان موقوف نمود واو اینکه متظلم شکایت خود را پس بگیرد و یاقاضی مشتکی عنه از شغل خود استعفا دهد

ماده ۲۸ ــ محکمه رسیدگی انتظامی یا مجلس عالی قضائی بعد از تحصیل اطلاعات و خواستن توضیحات و جمع آوری اسناد و اوراق لازمه شروع برسیدگی مینماید .

ماده ۲۹ ــ هرگاه محکمه رسیدگی انتظامی یامجلس عالی قضائی حضور مشتکی عنه یامتهم رالازم بداند مشارالیه شخصا باید حاضر شودودرصورتیکه بدون عذر موجه درموعد مقرره حاضر نشداین عدم‌حضور مانع ازرسیدگی نخواهد شد

ماده ۳۰ ــ رسیدگی محکمه یا مجلس مزبور غیر علنی است

ماده ۳۱ ــ محکمه ویا مجلس مزبوره قبل ازصدورحکم عقیده نماینده دولت راکه صلاحیت حضور دارند استماع نموده توضیحات آخری متهم راکه حسب‌الاقتضا ممکن است کتبی ویا شفاهی باشد امضا مینماید

ماده ۳۲ ــ حکم‌محکمه یامجلس‌مذکوره پس‌ازصدورفورا بمتهم ابلاغ شده وهرگاه متهم غایب باشد برای ابلاغ حکم بمحکمه حاضر میشود ودر صورتیکه درشهر دیگری باشد بمحکمه محل اقامت ارسال میگردد که درجلسه فوق‌العاده اداری بمشارالیه ابلاغ گردد

ماده ۳۳ ــ هرگاه درحین محاکمه اداری کشف شودکه‌متهم مرتکب جنحه یاجنایت شده محاکمه در محکمه ویا مجلس اداری توقیف ومشارالیه موافق اصول محاکمات جزائی بمحکمه‌که صلاحیت رسیدگی رادارد جلب

میشود و پس از صدور حکم قطعی محکمه ویامجلس رسیدگی اداری تعقیب را مداومت داده حکم مقتضی میدهد وهر گاه مقصر درمورد جنحه یاجنایت در محکمه عمومی محکوم شود محکمه ویامجلس رسیدگی اداری حتما حکم عزل اورا میدهد

ماده ۳۴ — هر گاه قضات ویاصاحبمنصبان پارکه بواسطه اتهام به جنحه یا جنایت جلب بمحکمه جزائی شوند مشارالیهم از شغل خود موقة منفصل خواهند شد و انفصال یاعودت آنها بشغل خودشان منوط به ختم محاکمه جزائی ورای محکمه ویا مجلس رسیدگی اداری است ودر صورتیکه متهم برائت ذمه حاصل کند ایام انفصال جزومدت خدمت رسمی محسوب وحقوق آن مدت را دریافت خواهد داشت

# فصل چهارم

## تقاعد و وظایف

ماده ۳۵ — عموم قضات وصاحبمنصبان پارکه حق دارند پس از سی سال خدمت وشصت سال عمر تقاعد خودرا ازخدمت بخواهند وزارت عدلیه نیز میتواند باموافقت دیوان عالی تمیز ورعایت شرط فوق قضات وصاحبمنصبان مزبوره را متقاعد نماید . هر گاه تحلیل قوا وضعف وپیری مانع نشودومایل باشند تاسن هفتاد نیز میتوانند مشغول خدمت باشند ولی در هفتاد سالگی

حتما از خدمت معاف میشوند

ماده ٣٦ ــ مفاد مواد ٤٤ - ٤٥ - ٤٦ - ٤٧ - ٤٨ - ٤٩ - ٥٠ - ٥١ - ٥٢ - ٥٣ - ٥٤ - ٥٥ - ٥٦ - ٥٧ - ٥٨ - ٥٩ - ٦٠ - ٦١ - ٦٢ - ٦٤ از فصل چهارم قانون استخدام کشوری مورخ ٢٢ قوس ١٣٠١ شامل قضات وصاحبمنصبان خواهد بود

## فصل پنجم

### مواد مخصوصه

ماده ٣٧ ــ مادام که عده منتظرین خدمت قضائی بیش از صدی پنج مقرره درماده ٢٩ قانون استخدام کشوری مورخ ٢٢ قوس ١٣٠١ می باشد وزارت عدلیه حق استخدام قضات وصاحبمنصبان جدیدی رانخواهد داشت

ماده ٣٨ ــ مفاد مواد ٦٦ - ٦٧ - ٦٩ - ٧١ - ٧٢ - ازفصل پنجم قانون استخدام کشوری مورخ ٢٢ قوس ١٣٠١ شامل قضات و صاحبمنصبان پارکه خواهد بود

ماده ٣٩ ــ فصل اول ودوم وسوم وچهارم وششم از باب سوم قانون موقتی اصول تشکیلات عدلیه منسوخ وازدرجه اعتبار ساقط است

ماده ٤٠ ــ این‌قانون بفاصله پانزده روز ازتاریخ‌تصویب بموقع‌اجرا گذاشته خواهد شد

# قانون

## نسخ قانون ثبت اسناد

## مورخه ۱۳۲۹

# قانون

## نسخ قانون ثبت اسناد مورخه ۱۳۲۹

مصوبه ۲۸ جمل ۱۳۰۲ شمسی

ماده واحده — قانون ثبت اسناد مورخه (۱۳۲۹) منسوخ واز درجه اعتبار ساقط است .

# قانون

## تجدید اختیارات کمیسیون

## پارلمانی عدلیه

# قانون

## تجدید اختیارات کمیسیون پارلمانی عدلیه

مصوبه ۲۵ ثور ۱۳۰۲ شمسی

ماده واحده — چون بوزیر عدلیه اجازه داده میشود که کلیه قوانین را که بمجلس شورای ملی پیشنهاد مینماید بعد از تصویب کمیسیون عدلیه مجلس شورای ملی موقتاً بموقع اجرا گذارده و پس از آزمایش آنها درعمل و رفع نقایص قانوناً برای تصویب بمجلس شورای ملی پیشنهاد نماید .

لذا اختیاری که مطابق قانون ۲۵ دلو ۱۳۰۰ بکمیسیون عدلیه مجلس شورای ملی داده شده بود تاآخر دوره چهارم تقنینیه تجدید وتمدید میشود

# قانون

## اجرای ماده ۲۸۵ قانون استخدام

کشوری در مورد حکام محاکم

# قانون

## اجرای ماده ۳۸ قانون استخدام کشوری

## در مورد حکام محاکم

مصوبه ۲۹ جوزا ۱۳۰۲ شمسی

ماده واحده ــ مفاد مادهٔ ۳۸ قانون استخدام کشوری در مورد حکام محاکم عدلیه و صاحب‌منصبان پارکه نیز مجری خواهد بود

# قانون

## اصلاح قانون اول جدی ۱۳۰۱ راجع

### به کاپوتاژ و منع خروج طلا و نقره

# قانون

## اصلاح قانون اول جدی ۱۳۰۱ راجع به کاپوتاژ

## و منع خروج طلا و نقره

مصوبه ۳۰ جوزا ۱۳۰۲ شمسی

ماده اول ـــ از تاریخ تصویب این قانون تا سه سال خروج طلا و نقره اعم از مسکوک و غیر مسکوک به استثنای روپیه از سرحدات ایران بکلی ممنوع است .

ماده دوم ـــ مسافرین بخارجه در موقع عبور از سرحد تا میزان حد اکثر دوازده تومان حق خروج مسکوک نقره وطلا دارند ترتیب اجراء شرایط این استثناء را دولت بموجب نظامنامه مخصوصی مقرر خواهد داشت راجع بزینت آلات مختصر شخصی وصنایع مملکتی از طرف دولت نظامنامهٔ تهیه و پس ازتصویب کمیسیون فوائد عامه بموقع اجرا گذارده خواهد شد

ماده سوم ـــ وزارت مالیه و وزارت پست و تلگراف مامور اجرای این قانون خواهند بود

ماده چهارم ـــ قانون منع صدور طلا ونقره و کاپوتاژ که در جلسه اول جدی ۱۳۰۱ از تصویب مجلس شورای ملی گذشته از درجه اعتبار ساقط است

# قانون

## اجازه استقراض پنج ملیون دلار

### ومذاکره سی وپنج ملیون دیگر از بانکهای امریکائی

# قانون

## اجازه استقراض پنج ملیون دلار ومذاکره استقراض سی و پنج ملیون دیگر از بانکهای امریکائی (اتازونی)

مصوبه ۳۱ جوزا ۱۳۰۲ شمسی

ماده اول — مجلس شورای ملی بوزارت مالیه اجازه میدهد که معادل پنج ملیون دلار از بانکهای امریکائی (اتازونی) استقراض نماید

ماده دوم — قرضه مذکوره درماده اول برای پرداخت مخارجی است که دردوره تقنینیه چهارم تصویب شده و بمصرف خرج دیگری نخواهد رسید،

ماده سوم — ربح قرضه مذکوره درماده اول سالیانه زیاده ازصدی هشت نخواهد بود .

ماده چهارم — مدت پرداخت قرض مزبور ازهشت سال و کمتر ازپانزده سال بیشتر نخواهد بود

ماده پنجم — بوزارت مالیه اجازه داده میشود که برای انجام قرضه دیگری بجهة مصارف مولدهٔ ثروت معادل سی و پنج ملیون دلار با بانکهای امریکائی (اتازونی) داخل در مذاکره شوند ولیکن قبل از آنکه نتیجه مذاکرات با قرض دهندگان بتصویب مجلس برسد دولت تعهدی در این خصوص ننموده و هیچ وجهی ازاین قرضه دریافت نخواهد نمود و مجلس شورای ملی درهر حال حق ردقرضه مندرج دراین ماده را خواهدداشت .

# قانون

## اجازه تشکیل کمیسیون دوازده نفری

برای تهیه و تدوین لایحه موقت جزا و اجرای موقت آن

# قانون

## اجازه تشکیل کمیسیون دوازده نفری برای تهیه وتدوین

## لایحه موقت جزا واجرای موقت ان

مصوبه ۳۱ جوزا ۱۳۰۲ شمسی

ماده واحده — مجلس شورای ملی بدولت اجازه میدهد کمیسیونی مرکب از دوازده نفراز اشخاص بصیر برای تهیه لایحه قانون جزا تشکیل دهد و هر گاه لایحه قانون مزبور قبل از افتتاح مجلس پنجم باکثریت آراء اعضاء کمیسیون مذکور تصویب گردید وزارت عدلیه مجاز است که آنرا موقة برای آزمایش بموقع اجرا گذارده تاپس ازافتتاح مجلس شورای ملی بمقام مقنن پیشنهاد گردد

# قانون

## تعیین تکلیف نرخ پرداخت مستمریاتی که شهریه

بوده است

# قانون

## تعیین تکلیف نرخ مستمریاتی که سابقاً شهریه بوده است

مصوبه ۳۲ جوزا ۱۳۰۲ شمسی

ماده واحده — وزارت مالیه مجاز است که حقوق اشخاصی را که بموجب ماده پنجم قانون شهریه و مستمریات مصوبه ۱۷ برج اسد ایت ئیل ۱۳۰۱ ازشهریه تبدیل بمستمری مینمایند مطابق نرخ موقعی که از مستمری تبدیل بشهریه نموده اند پرداخت نماید

# مادة الحاقيه

## بقانون استقراض

مورخه ٣١ جورا ١٣٠٢

# ماده الحاقیه

## بقانون استقراض مورخه ۳۱ جوزا ۱۳۰۲

مصوبه ۳۲ جوزا ۱۳۰۲ شمسی

ماده الحاقیه — محل پرداخت قرضه پنج ملیون دلار عایدات مملکتی خواهد بود باستثنای عایدات نفط جنوب .

# قسمت دوم

# عهدنامه ها

# عهدنامه

## مودت بین دولتین ایران

## و جمهوری چین

# قانون

## اجازه انعقاد عهد نامه مودت بین دولتین ایران و جمهوری چین

مصوبه ۱٦ عقرب ۱۳۰۰ شمسی

ماده واحده ــ مجلس شورای ملی عهد نامه دوستی منعقده بین‌دولت علیه و دولت جمهوری چین را که شامل هفت فصل و ضمیمه باین لایحه است تصویب مینماید

***

### متن عهد نامه

چون اعلیحضرت اقدس شاهنشاه ایران و جناب رئیس جمهوری چین هر دو بالسویه و از صمیم قلب مایل هستند روابط دوستی و مودت فیمابین دو دولت برقرار داشته و آنرا بوسیله عهد نامهٔ مودت که بالمقابله بجهت اتباع طرفین معاهدتین مفید وسودمند باشد محکم نمایند لهذا وکلاء مختار خود را برای حصول باین مقصود ازقرار ذیل معین نمودند

اعلیحضرت اقدس شاهنشاه ایران جناب میرزا اسحق خان مفخم‌الدوله ایلچی مخصوص و وزیر مختار خودشان در دربار ایطالی را و جناب رئیس جمهوری چین جناب (وان کوان گی) ایلچی مخصوص و وزیرمختار خودشان در دربار ایطالی را بعد از آنکه وکلای مزبور در رم اجلاس نموده و اختیار نامه های خود را مبادله کرده وآنرا موافق قاعده و مرتب بترتیبات شایسته یافته در مفاد فصول ذیل متفق الرای شدند

فصل اول — از امروز به بعد دوستی صادقانه و مناسبات حسنه فیمابین ایران و چین و اتباع دولتین مزبورتین برقرار خواهد بود .

فصل دوم — سفرای کبار و وزرای مختار و شارژدافرها که هریك از دولتین معظمتین معاهدتین بخواهند بدربار یکدیگر مامور نمایند خود وتمام اجزاء سفارتی آنها در ممالك طرفین مثل سفرا و مامورین سیاسی دول متحابه کاملةالوداد پذیرفته شده همان رفتار و کاملا همان احترامات و امتیازات را غیر ازرسیدگی بمرافعات تبعه دولتخودرا دارا خواهند بود .

فصل سوم — اتباع دولتین معظمتین معاهدتین خواه درموقع مسافرت و خواه در موقع اقامت مورد احترام واقع شده و کاملا در حفظ وحمایت مامورین دولت متوقف فیها ومامورین دولت متبوعه خودشان خواهندبود .

فصل چهارم — اتباع دولتین معظمتین معاهدتین مقیم یا مسافر درممالك همدیگر تابع قوانین محلی بوده مرافعه و مناقشه وجنحه وجنایت آنها در محاکم محلی ایران وچین رسیدگی وفیصله خواهد گرفت .

فصل پنجم — دولتین معظمتین معاهدتین حق خواهند داشت قونسول ژنرال و قونسول و ویس قونسول یا وکیل قونسول برای اقامت در شهر های عمده و دربنادر مملکت یکدیگر که این قبیل مامورین مجاز باقامت در آنجا هستند مامور نمایند و مامورین مزبور باستثنای حق رسیدگی بامور مرافعه ومشاجره وجنحه وجنایت تبعه ازتمام حقوق وامتیازات که بمامورین

قونسولگری دول کاملةالوداد داده شده بهره مند خواهند بود .

مامورین مزبور باید قبل از شروع بانجام وظایف ماموریتی خودشان مطابق معمول تصدیقنامه ماموریت را ( اگز کواتور ) ازدولتی که درمملکت او اقامت خواهند داشت تحصیل نمایند .

دولتین متعاهدتین اگر مایل شدند یك نفر از تجار را بسمت جنرال قونسول یا قونسول یاویس‌قونسول یا وکیل قونسولی معین نمایند ماموریت آن افتخاری خواهد بود .

فصل ششم — این عهد نامه در چهار نسخه در هریك از السنه فارسی چینی وفرانسه نوشته خواهد شد اگر اختلافی در تعبیر عبارت فارسی یا چینی روی دهد مطابق نسخه فرانسه که برای طرفین واجب الاجری است قطع خواهد شد

فصل هفتم — این عهد نامه موافق قوانین مملکت ایران و چین به تصدیق اعلیحضرت شاهنشاه ایران ورئیس جمهوری چین رسیده هرچه زودتر مبادله خواهد شد

لهذا وکلای مختار این عهد نامه را امضاء نموده و بمهرخود ممهور داشتند

درشهر رم بتاریخ روز سه شنبه ۱٤ شهررمضان یکهزار و سیصدوسی‌وهشت هجری و غره ژون یکهزار و نهصدو بیست میلادی سال نهم جمهوریت چین

امضاء : میرزا اسحق خان مفخم‌الدوله ( محل مهر) امضای فرانسه

امضاء : وان کوان کی (محل مهر) بخط چینی امضای فرانسه

# عهدنامه

## مودت منعقده بین دولتین
## ایران و افغانستان

# قانون

## اجازه انعقاد عهد نامه مودت بین دولتین ایران وافغانستان

مصوبه ١٤ قوس ١٣٠٠ شمسی

ماده واحده ـ مجلس شورای ملی بدولت اجازه میدهد که عهد نامه مورخه ١٥ شوال المکرم سنه ١٣٣٩ منعقده بین دولتین ایران و افغانستان راکه مشتمل بردوازده فصل و دو فصل الحاقیه و ضمیمه باین قانون است مبادله نماید .

***

## متن عهد نامه

چون جهة جامعه اسلامیه و روابط نژادی و علایق حسن مجاورت و همسایکی دولتین ایران وافغانستان اقتضا داشت که مراودات حسنه وروابط دوستانه بین الدولتین بوسیله انعقاد یك عهد نامه مستحکم کردد .

لهذا برای اجرای این مقصود مقدس اعلیحضرت شاهنشاه ایران جناب حاج میرزا حسن خان محتشم السلطنه وزیر امور خارجه واعلیحضرت امیر افغانستان جناب سردار عبدالعزیز خان وزیر مختار و ایلچی معتمد

خود را و کلای مختار خود تعیین فرموده و مشار الیهما پس از مبادله اختیار نامهای رسمی خود فصول ذیل را منعقد نمودند

فصل اول ـــ از امروز ببعد دوستی صادقانه و مناسبات حسنه فیمابین ایران و افغانستان و اتباع دولتین مزبورتین برقرار خواهد بود :

فصل دوم ـــ سفرای کبار و وزرای مختار و شارژدافر های هریك از دولتین معظمتین متعاهدتین دردربار یکدیگر از کلیه حقوق وامتیازاتی که بموجب عادات ورسوم بین المللی معمول ومقرر شده است بهره مند خواهد بود

فصل سوم ـــ اتباع دولتین معظمتین متعاهدتین خواه درموقع مسافرت وخواه در موقع اقامت مورد احترام واقع شده و کاملا درحمایت مامورین دولت متبوعه خودشان خواهند بود

فصل چهارم ـــ اتباع دولتین متعاهدتین مقیم یامسافر در ممالك همدیگر تابع قوانین محلی بوده مرافعه ومناقشه و جنحه وجنایت آنها در محاکم عدلیه محلی ایران و افغانستان رسیدگی وتسویه خواهد گردید مامورین سیاسی یاقونسولگری طرفین معظمین بهیچوجه حق دخالت درمسائل قضائی اعم از حقوقی وجزائی اتباع خود درخاك یکدیگر نداشته و مرجع کلیه دعاوی اتباع دولتین محاکم داخلی دولت متوقفه فیها خواهد بود

فصل پنجم ـــ دولتین معظمتین متعاهدتین حق خواهند داشت قونسول ژنرال و قونسول وویس قونسول یا وکیل قونسولگری برای اقامت در

شهر های عمده و مراکز تجارتی مملکت یك دیگر ماموور نمایند ولی ماموورین مزبور وقتی شروع بانجام وظایف ماموریت خودشان خواهند نمود که مطابق معمول دولت متوقف فیها تصدیق نامه ماموریت آن ها صادر شده باشد

فصل ششم ــ اتباع دولتین در ممالك یکدیگر از کلیه خدمات نظامی وسایر وظایفی که مخصوص باتباع داخله هر دولت است معاف و مستثنی خواهند بود .

فصل هفتم ــ در صورت تقصیر وفرار یکی از اتباع دولتین متعاهدتین بمملکت دیگری ماموورین دولتین معظمتین حق خواهند داشت که بوسیله مجاری سیاسی اعاده اورا بمملکت خود تقاضا نمایند و از طرف حکومت محلیه از این مساعدت خود داری نخواهد شد ولیکن مقصرین سیاسی از این ترتیب مستثنی خواهند بود

فصل هشتم ــ برای استحکام مناسبات ودادیه و روابط تجارتی طرفین متعاهدتین عهود وقرار دادهای لازمه راجع بمناسبات تجارتی و رسومات گمرکی و مبادلات پستی و تلگرافی باسرع اوقات ترتیب داده و پس از امضاء و تصدیق بموقع اجرا گذارده خواهد شد

فصل نهم ــ وقوع جنك بین یکی ازدولتین متعاهدتین بادولت ثالثی موجب حدوث خلل در روابط دوستی ومودت بین‌الطرفین نبوده وطرف

دیگر ملتزم خواهد بود که از تسهیل موجبات موفقیت دولت دشمن بر طبق قوانین بی‌طرفی احتراز کند

فصل دهم — برای اینکه دوستی و اعتماد صادقانه موجوده بین‌مملکت شاهنشاهی ایران و مملکت پادشاهی افغانستان کاملا مشهود گردد دولتین متعاهدتین مصمم شده اند که کلیه اشکالات مهمه و اختلافات حاصله بین خود را که بطرز مطلوبی ازراه مذاکرات سیاسی خاتمه پذیر نگردد مطابق مقررات و عادات بین المللی مسئله‌را بحکمیت‌رجوع نمایند ونیز طرفین متعهدمیشوند که از روی صمیمیت کامل احکام صادره را بموقع اجرا گذارند

فصل یازدهم — این عهد نامه به نسختین بزبان فارسی نوشته می‌شود

فصل دوازدهم — نمایندگان طرفین متعاهدتین متعهد می‌شوندکه در مدت سه‌ماه از تاریخ امضاء یادر صورت امکان زودتر اسناد لازمه دائر بتصدیق عهد نامه را درطهران یاکابل مبادله نمایند .

بناء علیهذا نمایندگان طرفین متعاهدتین این عهد نامه را امضاء ومهر نمودند طهران بتاریخ ۱۵ شهر شوال المکرم ۱۳۳۹ مطابق اول سرطان ۱۳۰۰ امضاء : وزیر امور خارجه دولت علیه ایران ( حسن محتشم السلطنه ) امضاء : عبدالعزیز سفیر دولت علیه افغانستان

## فصول الحاقیه

فصل اول : مقصود از عبارت فصل سوم این عهدنامه (اتباع، واتین

معظمتین متعاهدتین خواه درموقع مسافرت وخواه درموقع اقامت مورد احترام واقع شده کاملا درحمایت مامورین دولت متبوعه خودشان خواهند بود ) این است که مامورین دولت متبوعه میتوانند درحدود قوانین جاریه مملکت متوقف فیها بامراجعهٔ بمامورین مملکت مزبوره تسهیلاتی برای اتباع خودشان فراهم نمایند .

فصل دوم ــ طوائف و ایلاتی که سابقا از افغانستان بایران آمده اند اعم از بربری وغیره کماقی السابق تبعه ایران میباشند . بربریهائی که قصد مسافرت بخاك افغانستان را داشته باشند بدون آنکه تذکره های خود را بامضای مامورین افغانستان مقیمین ایران برسانند حق ورود بخاك افغانستانرا نخواهند داشت . طوائف سرحد نشین که در خاك دولتین ییلاق و قشلاق می‌نمایند در مدت توقف درخاك ایران باآنها معامله تبعه ایران ودر مدت توقف درافغانستان معامله تبعه افغانستان خواهد شد .

افرادی که از افغانستان قبل از تاسیس سفارت دولت افغانستان در طهران بایران آمده وسکنی اختیار کرده اند کماقی السابق تبعه ایران میباشند تجاری که فقط برای معاملات تجارتی از افغانستان بایران مسافرت نموده و درایران اقامت دائمی اختیار نکرده اند ونیز بموجب اسناد محقق است که دردوائر رسمی ایران باآنها معامله تبعه ایران نشده است تبعه افغانستان شناخته خواهند شد .

# عهدنامه

## مودت بین دولتین ایران وجمهوری شوروی روسیه

# قانون

## اجازه انعقاد عهد نامه مودت بین دولتین ایران و جمهوری شوروی روسیه

مصوبه ۲۳ قوس ۱۳۰۰ شمسی

ماده واحده : — مجلس شورای ملی باستناد مراسله نمره ۱۶۰۰ مورخ ۲۰ قوس ۱۳۰۰ شمسی که از طرف نماینده مختار دولت شوروی روسیه بوزیر امور خارجه ایران نوشته شده است

بدولت اجازه میدهد که عهدنامه دوستی منعقده بین نمایندگان دولت علیه ایران ودولت جمهوری شوروی روسیه را که شامل بر ۲۶ فصل وضمیمه باین ماده میباشد مبادله نماید

***

# متن عهدنامه

چون دولت ایران از یك طرف ودولت جمهوری اتحادی اشتراکی شوروی روسیه از طرف دیگر نهایت درجه مایل بودند که روابط محکم و حسنه همجواری و برادری در آتیه مابین ملتین ایران وروس برقرار باشد لهذا مصمم شدند که داخل مذاکره در اینباب شده وبرای این مقصود اشخاص ذیل را و کلای مختار خود نمودند

از طرف دولت ایران علیقلی خان مشاور الممالك . از طرف دولت جمهوری اتحادی اشتراکی شوروی روسیه گئارکی واسیلیویچ چیچرین واومیخائیلویچ کاراخان

وکلای مختار مزبور پس از ارائه اعتبار نامه های خود که موافق قاعده و ترتیبات مقتضیه بوده در آنچه ذیلا ذکر می شود توافق نظر حاصل نمودند

## فصل اول

دولت شوروی روسیه مطابق بیانیه های خود راجع بمبانی سیاست روسیه نسبت بملت ایران مندرجه در مراسلات ۱٤ یانوار ۱۹۱۸ و ۲٦ ایون ۱۹۱۹ یکمرتبه دیگر رسما اعلان مینماید که از سیاست جابرانه که دولت های مستعمراتی روسیه که باراده کارگران و دهاقین این مملکت سرنگون شدند نسبت بایران تعقیب مینمودند قطعا صرف نظر مینماید

نظر بانچه گفته شد و باشتیاق باین که ملت ایران مستقل و سعادتمند شده و بتواند آزادانه در دارائی خود تصرفات لازمه را بنماید دولت شوروی روسیه تمام معاهدات ومقاولات وقرار دادها را که دولت تزاری روسیه باایران منعقد نموده وحقوق ملت ایران را تضییع می نمود ملغی و از درجه اعتبار ساقط شده اعلان مینماید

## فصل دوم

دولت شوروی روسیه از سیاست دولت های روسیه تزاری که بدون

رضایت ملل آسیا و به بهانه تامین استقلال ملل مزبوره با سائر ممالک اروپا در باب مشرق معاهداتی منعقد می نمودند که بالنتیجه منجر باستملاک آن میگردید اظهار تنفر مینماید

این سیاست جنایت کارانه‌را که نه تنها استقلال ممالک آسیارا منهدم می نمود بلکه ملل زنده مشرق را طعمه حرص غارتگران اروپائی وتعدیات مرتب آنهاقرار میداددولت شوروی روسیه بدون هیچ شرطی نفی می نماید

نظر بانچه گفته شد و مطابق اصول مذکوره درفصل اول وچهارم این معاهده دولت شوروی روسیه استنکاف خودرا ازمشارکت درهر نوع اقدامی که منجر بتضعیف و محفوظ نماندن سیادت ایران بشود اعلام نموده و کلیه معاهدات وقرار داد هائی را که دولت سابق روسیه با ممالک ثالثی بضررایران وراجع بان منعقد نموده‌است ملغی‌وازدرجه اعتبار ساقط‌می‌داند

فصل سوم

دولتین معظمتین متعاهدتین رضایت می دهند که سرحد مابین ایران و روسیه را مطابق تعیین کمیسیون سرحدی ۱۸۸۱ تصدیق و رعایت نمایند ضمنا بواسطه عدم میلی که دولت شوروی روسیه ازاستفاده ازثمره سیاست غاصبانه دولت تزاری سابق روسیه دارد از انتفاع از جزائر عاشوراده و جزائر دیگری که در سواحل ولایت استراباد ایران واقع میباشند صرف نظر کرده وهمچنین قریه فیروزه رابا اراضی مجاوره آن که مطابق قرارداد ۲۸ مای ۱۸۹۳ از طرف ایران بروسیه انتقال داده شده است بایران مسترد میدارد

دولت ایران از طرف خود رضایت می دهد که شهر سرخس معروف بسرخس روس یا سرخس کهنه با اراضی مجاور آن که منتهی برود خانه سرخس میشود در تصرف روسیه باقی بماند

طرفین معظمتین متعاهدتین باحقوق مساوی از رود خانه اترك و سایر رود خانهها وآب های سرحدی بهرهمند خواهند شد و ضمنا برای تنظیم قطعی مسئله انتفاع از آب های سرحدی وبرای حل کلیه مسائل متنازع فیهای سرحدی و ارضی یك کمیسیون مرکب ازنمایندگان ایران و روسیه معین خواهد شد

## فصل چهارم

باتصدیق این که هریك ازملل حق دارد مقدرات سیاسی خود را بلا مانع وآزادانه حل نماید هریك از طرفین معظمتین متعاهدتین از مداخله در امور داخلی طرف مقابل صرف نظر کرده و جدا خود داری خواهد نمود

## فصل پنجم

طرفین معظمتین متعاهدتین تقبل مینمایند که :

۱ ـ از ترکیب و یا توقف تشکیلات و یا دستجات ( کروپ ها ) بهر اسم که نامیده شوند و یا اشخاص منفرد کهمقصود تشکیلات و اشخاص مزبوره مبارزه با ایران و روسیه و همچنین با ممالك متحده با روسیه باشد

درخاك خود ممانعت نمایند

و همچنین از گرفتن افراد قشونی و یا تجهیزات نفرات برای صفوف قشون ویا قواء مسلحه تشکیلات مزبوره درخاك خود ممانعت نمایند

۲ - بکلیه ممالك و یا تشکیلات قطع نظر از اسم آن تشکیلات که مقصودشان مبارزه با متعاهد معظم باشد نباید اجازه داده شود که بخاك هریك ازطرفین معظمتین متعاهدتین تمام آن چه راکه ممکن است برضد متعاهد دیگر استعمال شود وارد نموده ویاعبور دهند

۳ - با تمام وسائلی که بان دست رس باشد از توقف قشون و یا قواء مسلحه مملکت ثالث دیگری در صورتی که احتمال برود توقف قواء مزبوره باعث تهدید سرحدات ویا منافع و یاامنیت متعاهد معظم دیگر می شود باید درخاك خود ومتحدین خود ممانعت نمایند

## فصل ششم

طرفین معظمتین متعاهدتین موافقت حاصل کردند که هر گاه ممالك ثالثی بخواهند بوسیله دخالت مسلحه سیاست غاصبانه رادرخاك ایران مجری دارند یا خاك ایران را مرکز حملات نظامی برضد روسیه قرار دهند و اگر ضمنا خطری سرحدات دولت جمهوری اتحادی شوروی روسیه ویامتحدین آنرا تهدید نماید و اگر حکوت ایران پس از اخطار دولت شوروی روسیه خودش نتواند این خطررا رفع نماید دولت شوروی حق خواهد داشت

قشون خودرا بخاك ایران واردنماید تااینکه برای دفاع ازخود اقدامات لازمه نظامی‌را بعمل آورد دولت‌شوروی‌روسیه متعهداست که پس‌ازرفع‌خطر بلادرنك قشون خودرا ازحدود ایران خارج نماید

## فصل هفتم

نظر باینکه ملاحظات مذکوره در فصل ٦ می توانند همچنین در باب امنیت دربحر خزر موردپیدا نمایند لهذا طرفین معظمتین متعاهدتین موافق هستندکه اگر در جزء افراد بحریه ایران اتباع دولت ثالثی باشند که از بودن خود دربحریه ایران برای تعقیب مقاصد خصمانه نسبت به روسیه استفاده نمایند دولت شوروی روسیه حق خواهد داشت که انفصال عناصر مضره مزبوره را ازدولت ایران بخواهد .

## فصل هشتم

دولت شوروی روسیه انصراف قطعی خودرا از سیاست اقتصادی که حکومت تزاری روسیه در شرق‌تعقیب می‌نمود وبدولت ایران نه از نقطه نظر توسعه اقتصادی وترقی ملت ایران بلکه برای اسارت سیاسی ایران پول می داد اعلان می نماید

بنابراین دولت شوروی روسیه از هرنوع حقوق خود نسبت بقروضی که دولت تزاری بایران داده است صرف نظر کرده واین گونه استقراضی هارا نسخ شده وغیر قابل تادیه می شمارد همچنین دولت شوروی روسیه‌از

تمام تقاضاهای راجع بانتفاع ازعواید مملکتی ایران که وثیقه استقراضهای مذکوره بودند صرف نظر می نماید

## فصل نهم

دولت شوروی روسیه نظر باعلان نفی سیاست مستعمراتی سرمایه‌داری که باعث بد بختیها وخون ریزیهای بی‌شمار بوده و می باشد از انتفاع از کارهای اقتصادی روسیه تزاری که قصد از آنها اسارت اقتصادی ایران بود صرف نظر می نماید

بنا بر این دولت شوروی روسیه تمام نقدینه و اشیاء قیمتی وکلیه مطالبات و بدهی بانك استقراضی ایران را وهمچنین کلیه دارائی منقول وغیر منقول بانك مزبور را درخاك ایران بملکیت کامل ملت ایران واگذار مینماید .

توضیح آنکه درشهرهائی که مقرر است قونسولگری های روسیه تاسیس شوند ودرآنجاها خانهای متعلقه ببانك استقراضی ایران وجودداشته و مطابق همین فصل نه منتقل بدولت ایران میشود دولت ایران رضایت میدهد که یکی از آن خانهارا مجاناً برای استفاده مطابق انتخاب دولت شوروی روسیه برای محل قونسولگری روسیه واگذار نماید

## فصل دهم

دولت شوروی روسیه کوشش سیاست مستعمراتی دنیا را که درساختن راه ها و کشیدن خطوط تلگرافی در ممالك غیر برای تامین نفوذ نظامی

خود بر توسعه تمدن مال ترجیح میدهد نفی کرده ومایل است که وسایل مراودات ومخابرات که برای استقلال وتکمیل تمدن هر ملتی لزوم حیاتی دارد باختیار خود ملت ایران وا گذارده شود وضمنا هم بقدر امکان خسارات وارده بایران بواسطه قشون دولت تزاری جبران شود لهذا دولت شوروی روسیه مؤسسات روسی ذیل رابلاعوض بملکیت قطعی ملت ایران وا گذار مینماید

ا - راههای شسه از انزلی بطهران واز قزوین بهمدان باتمام اراضی وابنیه واثاثیه متعلق براه های مذکوره

ب - خطوط راه آهن از جلفا به تبریز وازصوفیان بدریاچه ارومیه با تمام ابنیه و وسائل نقلیه ومتعلقات دیگر

ت - اسکلها وانبار های مال التجاره و کشتی های بخاری و کرجیها وکلیه وسائل نقلیه در دریاچه ارومی باتمام متعلقات آنها

ث - تمام خطوط تلگرافی و تلفونی باتمام متعلقات وابنیه و اثاثیه که در حدود ایران بتوسط دولت سابق تزاری ساخته شده است

ج - بندر انزلی (پر) باانبار های مال التجاره و کارخانه چراغ برق وسایر ابنیه

## فصل یازدهم

نظر باینکه مطابق اصول بیان شده در فصل اول این عهدنامه عهدنامه منعقده در ۱۰ فورال ۱۸۲۸ مابین ایران وروسیه درترکمان چائی نیز که

فصل ۸ آن حق داشتن بحریه را در بحر خزر از ایران سلب نموده بود از درجه اعتبار ساقط است لهذا طرفین معظمتین متعاهدتین رضایت میدهند که از زمان امضاء این معاهده هر دو بالسویه حق کشتی رانی آزاد را در زیر بیرق های خود در بحر خزر داشته باشند .

## فصل دوازدهم

دولت شوروی روسیه پس از آنکه رسما از استفاده از فواید اقتصادی که مبتنی بر تفوق نظامی بوده صرف نظر نمود اعلان می نماید که علاوه بر آنچه در فصول نه و ده ذکر شد سایر امتیازات نیز که دولت سابق تزاری عنفا برای خود و اتباع خود از دولت ایران گرفته بود ازدرجه اعتبار ساقط می باشند .

دولت شوروی روسیه اززمان امضاء این عهدنامه تمام امتیازات مذکوره را اعم ازآنکه بموقع اجراء گذارده شده باشند ویا گذارده نشده باشند و تمام اراضی را که بواسطهٔ آن امتیازات تحصیل شده اند بدولت ایران که نماینده ملت ایران است واگذار مینماید .

از اراضی و مایملکی که در ایران متعلق بدولت تزاری سابق بوده محوطه سفارت روس درطهران و در زرگنده باتمام ابنیه و اثاثیه موجوده در آنها و همچنین محوطها و ابنیه و اثاثیه جنرال قونسولگری ها و قونسولگری ها وویس قونسولگری های سابق روسیه در ایران درتصرف روسیه باقی میماند

توضیح آنکه دولت شوروی روسیه از حق اداره کردن قریه زر کنده که متعلق بدولت سابق تزاری بود صرف نظر مینماید

## فصل سیزدهم

دولت ایران ازطرف خود وعده میدهد که امتیازات و مایملکی را که مطابق این عهدنامه بایران مسترد شده است بتصرف و اختیار و یا استفاده هیچ دولت ثالث واتباع دولت ثالثی وا گذار ننموده و تمام حقوق مذکوره را برای رفاه ملت ایران محفوظ بدارد ۰

## فصل چهاردهم

با تصدیق اهمیت شیلات سواحل بحرخزر برای اعاشه روسیه دولت ایران پس‌از انقضاء اعتبار قانونی تقبلات فعلی‌خود نسبت‌به‌شیلات مزبوره حاضر است که بااداره ارزاق جمهوریت اتحادی اشتراکی شوروی روسیه قرار دادی درباب صید ماهی با شرایط خاصی که تا آن زمان معین‌خواهد شد منعقد نماید

همچنین دولت ایران حاضر است که با دولت شوروی روسیه داخل مطالعه وسائلی که حالیه نیز تارسیدن موقع شرایط مذکوره در فوق امکان رساندن مواد شیلات مزبوره را بروسیه در نظر ادارات ارزاق جمهوری اشتراکی روسیه تامین بنماید بشود

## فصل پانزدهم

دولت شوروی روسیه نظر باصول اعلام‌شده خود درباب آزادی‌عقاید مذهبی مایل است بتبلیغات مذهبی که مقصود باطنی از آن اعمال نفوذ سیاسی در توده مردم و کمك به دسایس سبعانه تزاری بوده در ممالك اسلامی خاتمه دهد

بنابر این دولت شوروی روسیه انحلال تمام هیئت های روحانی را که در ایران دولت سابق تزاری تاسیس کرده بود اعلان مینماید و اقدام خواهد نمود که بعد ها از روسیه بایران این گونه هیئت ها اعزام نشوند

دولت شوروی روسیه اراضی و ابنیه و دارائی هیئت ارتودکس را در ارومیه و همچنین تمام دارائی سائر مؤسسات سنخ هیئت مزبوره را بلا عوض بملکیت دائمی ملت ایران که دولت ایران نماینده آن است واگذار می نمایند

دولت ایران اراضی وابنیه ودارائی مزبوررا بمصرف ساختن‌مدارس و سائر موسسات معارفی خواهد رسانید

## فصل شانزدهم

نظر بمندرجات مراسله دولت شوروی بتاریخ ۲۵ ایپون ۱۹۱۹ راجع بابطال قضاوت قونسول ها اتباع روسیه ساکن ایران و همچنین اتباع ایران ساکن روسیه از تاریخ امضاء این معاهده دارای حقوق مساوی با

سکنه محلی بوده و محکوم قوانین مملکت متوقف فیها خواهند بود و بتمام کار های قضائی آنها در محاکم محلی رسیدگی خواهد شد .

## فصل هفدهم

اتباع ایران در روسیه وهمچنین اتباع روسیه در ایران از خدمت نظامی وتادیه هرنوع مالیات نظامی یاعوارض نظامی معاف هستند

## فصل هیجدهم

اتباع ایران در روسیه واتباع روسیه در ایران در آزادی مسافرت در داخله مملکت دارای حقوقی می باشند که باتباع دول کاملة الوداد بغیراز دول متحده با روسیه وا گذار میشود

## فصل نوزدهم

طرفین معظمتین متعاهدتین در مدت قلیلی پس از امضاء این عهدنامه اقدام درتجدید روابط تجارتی خواهندنمود

وسائل تنظیم واردات وصادرات مال التجاره وتادیه قیمت آن وهمچنین طرز دریافت ومیزان حق گمرکی که از طرف ایران برمال التجاره روس تعلق می گیرد مطابق قرار داد خاص تجارتی که بوسیله کمیسیون خاص از نمایندکان طرفین تشکیل خواهد شد معین خواهد گردید

## فصل بیستم

طرفین معظمتین متعاهدتین متقابلا بهمدیگر حق ترانزیت میدهند که از طریق ایران ویا طریق روسیه بممالک ثالثی مال‌التجاره حمل نمایند ضمنا بر مال التجاره حمل شده عوارض وبیش از آنچه از مال التجاره دول کاملة الوداد غیر ازممالك متحده یا جمهوری اتحادی شوروی روسیه اخذ میشود نباید تعلق بگیرد.

## فصل بیست ویکم

طرفین معظمتین متعاهدتین در اقل مدت پس از امضاء این عهد نامه اقدام در استقرار روابط تلگرافی وپستی مابین ایران وروسیه خواهند نمود شرایط روابط مذکوره در قرار داد خاص پستی وتلگرافی معین خواهد شد

## فصل بیست ودوم

برای تثبیت روابط ودادیه هم جواری وتهیه موجبات درك حسن نیت همدیگر که پس ازامضاء این عهد نامه فیمابین برقرار میشود هریك ازطرفین معظمتین متعاهدتین در پای تخت طرف مقابل نماینده مختار خواهند داشت که چه در ایران وچه در روسیه دارای حق مصونیت خارج از مملکت (اکستری توریالیته) و سایر امتیازات مطابق قوانین بین المللی و عادات وهمچنین قواعد ومقررات جاریه درمملکتین نسبت بنمایندگان سیاسی خواهندبود

## فصل بیست و سوم

طرفین معظمتین متعاهدتین به نیت توسعه روابط مملکتین متقابلا در نقاطی که برضایت طرفین معین خواهد شد تاسیس قونسولگری ها خواهند نمود حقوق و صلاحیت قونسولها در قرار داد مخصوصی که بلا تاخیر پس از امضاء این عهد نامه منعقد خواهد شد وهمچنین مطابق قواعد ومقررات جاریه در هردو مملکت نسبت بمؤسسه قونسولها معین خواهد شد

## فصل بیست و چهارم

این عهد نامه باید درظرف سه ماه تصدیق شود مبادله تصدیق نامها درشهر طهران حتی الامکان درمدت قلیلی بعمل خواهد آمد

## فصل بیست و پنجم

این عهد نامه بزبان فارسی و روسی در دو نسخه اصلی نوشته شده درموقع تفسیر آنهردو نسخه معتبر میباشند

## فصل بیست و ششم

این عهد نامه فورا پس از امضاء دارای اعتبار خواهد شد

برای تصدیق آنچه گفته شد امضاء کنندکان ذیل این عهد نامه را امضاء کرده وبامهار خود ممهور نمودند

در شهر مسکو در ٢٦ فورال ١٩٢١ تحریر شد امضاء : کهارگی چیچرین - ل. کاراخان - مشاورالممالك

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

# قانون

## تصویب عضویت مملکت ایران

## در جامعه ملل

# قانون

## تصویب عضویت مملکت ایران

## در جامعه ملل

مصوبه ۹ جدی ۱۳۰۰ شمسی

ماده واحده ــ مجلس شورای ملی عضویت مملکت ایران را درجامعه ملل تصویب مینماید

# عهدنامه

# حکومت منعقده دولتین ایران

# و جمهوری اتازونی

# قانون

## اجازه انعقاد عهد نامه حکمیت بین دولتین ایران

## و جمهوری اتازونی

مصوبه ۲ حوت ۱۳۰۰ شمسی

ماده واحده ــ مجلس شورای ملی بدولت اجازه میدهد عهدنامه حکمیت منعقده بین دولت علیه و دولت جمهوری اتازونی مورخه هشتم ربیع الاول ۱۳۳۲ که مشتمل برچهار ماده و منضم باین لایحه است مبادله نماید

***

## متن عهد نامه

چون اعلیحضرت همایونی پادشاه ایران و رئیس جمهوری امریکا به تشیید روابط ودادیه که اسباب اتحاد ایشان است مایل میباشند ونیز برای پیشرفت کار صلح اهتمامی دارند مصمم گردیده اند که برای این مقصود معاهدهٔ منعقد دارند و برای این کار نمایندگان خودرا از این قرار معین داشته اند از طرف اعلیحضرت همایونی پادشاه ایران جناب میرزا حسن خان وثوق الدوله وزیر امور خارجه اندولت از طرف رئیس جمهوری اتازونی مستر چالس ولزرس وزیر مختار و ایلچی مخصوص آن دولت در دربار ایران مشارالیهما بعد ازاینکه وکالت نامهای خود را مبادله کرده وشرایط

صحت را در آن یافتند فصول ذیل را مقرر داشتند

ماده اول ــ طرفین متعاهدتین معظم تقبل می نمایند که کلیه اختلافات حاصله بین خود را از هر قبیل که باشد در صورتیکه وسایل دیپلوماتیکی به حل انها موفق نگردد برای تحقیق وتهیه راپورت بکمیسیون بین المللی که بطریق مذکور در ماده بعد باید تشکیل شود رجوع نمایند و نیز متعهد میشوند در مدتی که کمیسیون مشغول تحقیق و تهیه راپورت است اعلان جنگ ننموده آغاز مخاصمت نکنند

ماده دوم ــ کمیسیون بین الملل باید مرکب از پنج عضو باشد که بطریق ذیل انتخاب خواهند گردید هریك از دولتین یك عضو از مملکت خود معین نموده ویك عضو نیز از مملکت ثالثی تعیین خواهند کرد عضو پنجم بموافقت مشترکه دولتین انتخاب خواهد شد مخارج کمیسیون را دولتین لدی الاقتضاء بطور متساوی خواهند پرداخت کمیسیون بین الملل باید در ظرف چهار ماه پس از مبادله تصدیق نامهای این معاهده تشکیل شود وهر گاه بجهتی یکی از اعضاء کمیسیون از میان برود تکمیل اعضاء به طریق انتخاب اصلی بعمل خواهد آمد

ماده سوم ــ در صورتی که طرفین متعاهدتین معظم نتوانند بطریق دیپلوماتیکی حل اختلاف نمایند بایدبلا تاخیر اختلاف مزبوره را برای تحقیق وتهیه راپورت بکمیسیون بین الملل رجوع نمایند کمیسیون بین الملل نیز می تواند متبادرا اقدام نماید ودر این صورت باید بدولتین اطلاع داده ومعاضدت آنهارا دراین تحقیقات درخواست کند

راپرت کمیسیون بین‌المللی در ظرف یک سال پس از تاریخی که کمیسیون شروع تحقیقات خود را اعلام نموده است باید تهیه و تدارک شود مگر این که طرفین متعاهدتین معظم بالاتفاق مدت مزبوره را توسعه دهند

راپورت مزبوره باید در سه نسخه تهیه شود یک نسخه از آن باید بهر یک از دو لتین تقدیم گردیده و نسخه سیم را خود کمیسیون برای دفتر خویش حفظ خواهد نمود

طرفین متعاهدتین بخویشتن حق میدهند که پس از تقدیم راپورت کمیسیون در مسئله مختلف فیها هر یک موافق نظریات شخصی خود رفتار نمایند

ماده چهارم — این معاهده باید از طرف اعلیحضرت همایونی پادشاه ایران با تصویب مجلس ملی و از طرف رئیس جمهوری ژاپن باموافقت وتصویب سناء آن مملکت تصدیق و امضاء شده تصدیق نامهای راجعه بان هرچه زودتر مبادله گردد این معاهده بلافاصله پس از مبادله تصدیق نامه‌ها اعتبار پیدا نموده تامدت پنج سال باعتبار خود باقی خواهد بود و بعد از انقضاء مدت پنج سال هر گاه یکی از طرفین متعاهدتین بطرف دیگر اعلام نماید که میخواهد باین معاهده خاتمه دهد از تاریخ این اعلام تا مدت دوازده ماه دیگر باز معاهده باعتبار خود باقی خواهد بود تصدیقا لما قبل نمایندگان این معاهده را امضاء نموده وبمهر خود ممهور ساختند

در طهران در هشتم ماه ربیع الاول ۱۳۳۲ هجری مطابق با چهارم فوریه ۱۹۱٤ دردو نسخه نوشته شد

امضاء وثوق‌الدوله — مهر وثوق‌الدوله

امضاء شارل وازرسل — مهر شارل وازرسل

# قانون

## تصویب اصلاحات اصلیه

## قرارداد پستی بین المللی مادرید

# قانون

# تصویب اصلاحات اصلیه

## قرار داد پستی بین المللی مادرید

۳ سرطان ۱۳۰۱ شمسی

مادهٔ واحده — مجلس شورای ملی اصلاحات اصلیه را که دولت ایران در آن ذی نفع و در کنگرهٔ مادرید یکهزار و نهصدو بیست (۱۹۲۰) مسیحی مطابق یکهزار و دویست و نود و نه (۱۲۹۹) شمسی بمعاهدات و قرار داد های رم (۱۹۰٦) با حضور نمایندگان دول علیه بعمل آمده تصویب می نماید .

## متن

اصلاحات اصلیه که ایران در آن ذی نفع و در کنگره مادرید ۱۹۲۰ بمعاهدات و قرارداد های رم ۱۹۰٦ داده شده است

## رم

### معاهده اصلی

ماده ٤ - جمله (١)

آزادی عبور پستی در تمام خاك ممالك متحده پستی ضمانت شده است

ماده ٥ و ٦ ــ نرخها

پاکات ــ ٢٥ سانتیم برای ٢٠ گرم اول و ١٥ سانتیم برای هر ٢٠ گرم اضافی

کارت پستال - ١٠ سانتیم

مطبوعات - ٥ سانتیم برای هر ٥٠ گرم

نرخ سفارشی - ٢٥ سانتیم

نرخ قبض رسید - ٢٥ سانتیم

## مادرید

### معاهده اصلی

ماده ٤ - جمله (١)

کنگره مادرید باین ماده اضافه نموده که ادارت محق‌اند روابط پستی خودرا باهر مملکتی که مراعات این جمله را ننماید مقطوع دارند

ماده ٦ و ٧ - نرخها

پاکات - ٥٠ سانتیم برای ٢٠ گرم اول و ٢٥ سانتیم برای هر ٢٠ گرم اضافی

کارت پستال - ٣٠ سانتیم

مطبوعات - ١٠ سانتیم برای هر ٥٠ گرم

نرخ سفارشی - ٥٠ سانتیم

نرخ قبض رسید - ٥٠ سانتیم

وزن پاکات نباید از دو کیلو گرم تجاوز نماید

اکثر وزن مستورجات تجارتی بدون قیمت ممکن است به ٥٠٠ گرم برسد

## رم

### ماده ۱۰

نرخها درهر مملکت از مقایسه باپول رایج آنجا تعیین میگردد

برای ایران نرخهای ذیل بدست میاید

۲۵ سانتیم معادل است با ۱۲ شاهی
۱۰ سانتیم « « با ۵ شاهی
۵ سانتیم « « با ۳ شاهی

### ماده ۱۱ — کوپن رپنس

فیمابین ممالك اتحاد پستی کوپن رپنس اختیاری است

### ماده ۱۶ — ممنوعات

حمل اشیاء ذیل باپست ممنوع است

## مادرید

### ماده ۱۲

نرخها درهر مملکت از مقایسه پول رایج آنجا باقیمت فرانك طلا که حالیه مظنه آن ازروی دولار طلا محسوب میشودتعیین میگردد بنابراین بایران اجازه میدهدا کثرحد نرخهای خودرا بطریق ذیل استعمال نماید یعنی‌چون نرخ دولار طلاامروز۱۴قران است لذا ۵۰ سانتیم معادل میشود با ۲۷ شاهی

۲۵ سانتیم معادل میشود با ۱۴ شاهی
۳۰ « « « ۱۶ شاهی
۱۰ « « « ۵ شاهی

### ماده ۱۳ — کوپن رپنس

مبادله کوپن رپنس اجباری است

### ماده ۱۸ — ممنوعات

کنگره مادرید ممنوعات ذیل را بصورت مقابل اضافه نموده است

## رم

اولا - مسطورجات تجارتی و اشیائی که برای مستخدمین پست یا مرسولات خطرناک باشند

ثانیاً مواد ملتهبه و غیره

ثالثاً قطعات پول

رابعاً اشیائیکه حقوق گمرکی بآنها تعلق میگیرد

خامساً مواد طلا و نقره - سنگهای قیمتی جواهرات و غیره

سادساً اشیائی که جریان آنها در مملکت مقصد ممنوع است

## مادرید

اولا - مسطورجاتی که یک فرستنده برای یک گیرنده بفرستد و از تعداد آن معلوم گردد که مقصود اجتناب از تادیه حقوق گمرکی مملکت مقصد بوده

ثانیاً - تریاک و مرفین - کوکائین و سایر مواد مخدره

بعلاوه در کنگرهٔ مادرید تصمیم گرفته شده است که ادارات متعاهدین برای ممانعت یا در صورت لزوم سیاست ادخال تریاک و مرفین و کوکائین و مواد مخدر در مرسولات کیسه های پستی اقدامات لازمه را مرعی داشته یا اینکه بقانون گذاران مملکت خودشان پیشنهادات بدهند تصمیم فوق را کنگرهٔ بین‌المللی بامید جلوگیری از استعمال این مواد مضره اتخاذ کرده است معهذا در صورتیکه از نقطهٔ نظر احتیاجات طبی و دوا فروشی حمل آنها لزوم پیدا نماید ممکن است بوسیلهٔ امانات پستی و جعبه های بیمه شده مبادله شوند

## ل — م

ماده ۲۳ - رفع ترافع بوسیله اشخاص ثالث

بموجب این ماده اختلافات بین اعضای اتحاد پستی بوسیلهٔ قضاوت یکنفر ثالث باید خاتمه یابد ولی توسل باین عمل اجباری نیست

## مادرید

مبادله مواد طلا و نقره هم ممکن است توسط وسایل مذکوره بعمل آید

( بقرارداد اصلی راجع بمبادلهٔ پاکات و جعبه های بیمه شده مراجعه شود )

ماده ۲۵ — رفع ترافع بوسیله اشخاص ثالث

قرارداد مادرید توسل باشخاص ثالث را اجباری نموده ودرصورتیکه یکی ازادارات اتحادپستی درمدت یکسال به پیشنهاد راجع به تعیین ثالث عقیده ندهد دفتر بین المللی میتواند از ادارهٔ خاطی تعیین آنرا تقاضا نماید یا اینکه خودش یکنفر را انتخاب کند

ماده ۳۰ - مدت قرارداد و اجرای آن

قرارداد مادرید ازتاریخ اول ماه ژانویه ۱۹۲۲ برای مدت غیر معینی باجرا گذارده میشود معهذا هریك از ممالك متحده مجازند تعرفه نرخها را قبل از تاریخ مذکور مجری دارند مشروط بر اینکه دفتر بین-المللی را اقلا یك ماه قبل و درصورت لزوم تلگرافا مسبوق سازند

# رم

## نظامنامه اجرا

ماده ۳۷ - تفریغ محاسبه مخارجات ترانزیت

مخارجات ترانزیت (حق العبور) از طرف مملکت مدیون به مملکت داین توسط بروات فرانك واقعی تادیه میگردد

ماده ٤٤ - دائره اتحاد پستی

جزء دوائر اتحاد پستی بین الملل شناخته شده اند .

. . . . . . . . . . . . . . . . . . . .

. . . . . . . . . . . . . . . . . . . .

تاسعا مؤسسات پستی هند در خلیج فارس بعنوان توابع اداره پست هند انگلیس

# مادرید

## نظامنامه اجراء

ماده ٣٦ - تفریغ محاسبه مخارجات ترانزیت

مخارجات ترانزیت (حق العبور) از طرف مملکت مدیون بمملکت دائن توسط مسکوك طلا یا بروواتی که بپول مملکت دائن وبنرخ فرانك طلا باشد تادیه میگردد

ماده ٤٣ - دائره اتحاد پستی

جزء دوائر اتحاد پستی بین الملل شناخته شده اند

اولا تمام دفاتر پستی که توسط ممالك اتحاد پستی در ممالك خارج از اتحاد تاسیس شده اند

. . . . . . . . . . . . . . . . . .

. . . . . . . . . . . . . . . . . .

شرط فوق و تاسعا ماده ٤٤ مقابل ایران را مجاز مینمایند که حذف دفاتر هند انگلیس واقعه در خلیج فارس را برای اینکه در اتحاد بین المللی شرکت ندارند و برای اینکه ناقض امتیاز انحصاری پست ایران اند مطالبه کند

# رم مادرید

## معاهده راجع بمبادله امانات

**رم**

ماده (۱)

اکثر وزن هر کلی ۵ کیلو گرم است

ماده (۳)

ادارهٔ مملکت مبدء به هریك از ممالك واسطه برای هر کلی ۵۰ سانتیم حق العبور ارضی مدیون است

**مادرید**

ماده (۱)

اکثر وزن هر کلی ده کیلو گرم است کلی ها از حیث وزن دارای سه مرتبه اند مرتبه اول تا یك کیلو گرم . مرتبه دوم از یك تا ۵ کیلو گرم . مرتبه سوم از ۵ تا ۱۰ کیلو گرم

ماده ۳

ادارهٔ مملکت مبدء به هریك از ممالك واسطه حق العبور ارضی ذیل را مدیون است ۳۰ سانتیم برای هر کلی تا یك کیلو گرم ۵۰ سانتیم برای هر کلی تا ۵ کیلو گرم و ۹۰ سانتیم برای هر کلی تا ۱۰ کیلو گرم حقوق فوق باید به فرانك طلا ادا شود و باین ملاحظه بایران اجازه میدهد تعرفهٔ امانات خارجه را کمی تنزل دهد

## رم

ماده (۷) نرخ حمالی

هریك ازممالك مقصد مجازند برای نرخ حمالی (فاکتاژ) وانجام تکالیف گمرکی هرکلی نرخی که میزان آن از ۲۵ سانتیم تجاوز نکند دریافت دارند

## مادرید

ماده ۵

هریك از ممالك مقصد مختارند برای هر کلی بیمه شده ۵۰ سانتیم باسم نرخ ارسال بنفع خودشان دریافت دارند

ماده ۷ - نرخ حمالی

قرارداد مادرید نرخ مذکور را تا میزان ۵۰ سانتیم اجازه میدهد

ماده ۱۵ — ممنوعات

همانطوری که درقرارداداصلی مذکوراست حمل امانات تریاك ومرفین وسایرموادمخدره ممنوع است مگرآنکه برای احتیاجات طبی باشد

ماده ۲۵ — مدت قرار داد

و اجرای آن

این قرار داد دارای مدت اعتباری است که برای قرار داد اصلی تعیین گردیده و

## رم

قطعنامه اخیر

دولت‌ایران مختار است حمل امانات پستی را بطور ترانزیت ازخاك ایران عهده‌دار نگردد این اختیار بطور موقتی اعطا شده است

## مادرید

ازاول ماه‌ژانویه ۱۹۲۲ بموقع‌عمل گذارده میشود معهذا هرمملکتی مجاز است تعرفه جدید نرخها را ازاول آوریل ۱۹۲۱ یا اول ژویه ۱۹۲۱ یااینکه اول اکتبر ۱۹۲۱ باجرا گذارند بشرطی‌که دفتر اتحاد بین‌المللی را دوماه قبل‌از اجرا مطلع سازند

ماده ۱ — نظامنامه اجرا

جملهٔ جدید - هر مملکتی مجبور است اماناتیرا که درمملکت دیگر برای‌عبور ازخاك او باو تسلیم میشود توسط طرق ووسایلی برای‌امانات خودش بکار میبرد روانه‌نماید

قطعنامه اخیر

قرار دادمقابل حالیه بدون‌تغییر باقی میماند

# رم — مادرید

## قرارداد راجع به پاکات وجعبه های با قیمت اظهار شده

در کنگره بین المللی رم ١٩٠٦ دولت ایران نظر باینکه عملیات پستی او هنوز تکمیل نشده و نمیتوانست صحت انتظام مبادله پاکات و جعبه های بیمه شده و تأمین نماید از شرکت در قرارداد مذکور اجتناب نموده است

در کنگره مادرید نماینده کی ایران بواسطه ترقیاتی که از تاریخ ١٩٠٦ ببعد حاصل شده بموقع دانسته است که دولت ایران را در این قرارداد که فقرات عمدهٔ آن بشرح ذیل است شرکت دهد

مادهٔ ١

ممکن است ازمملکتی بمملکت دیگر پاکاتی که حاوی اوراق قیمتی وجعبه هائیکه محتوی جواهرات و اشیاء گرانبها باشند برطبق قیمت اظهار شده بیمه و ارسال کردند اکثر وزن هرجعبه یك کیلو گرم است

مادهٔ ٥ — نرخها

اولا پاکات - حقوق وشرایطیکه بیك پاکت سفارشی تعلق میگیرد جعبه ها - ٢٠ سانتیم برای ٥٠ گرم بارعایت آنکه اقل میزان کرایه یك قران است بعلاوه نرخ سفارشی

## رم

## مادرید

ثانیا - نرخ بیمه - برای هر ۳۰۰ فرانك بدفعاتی ٥ سانتیم تعلق میگیرد که وسایل مختلفه شرکت درحمل آن نموده اندممکن است نرخ مذکور بشکل دیگرتقاضا گرددولی مشروط براینکه از٥٠ سانتیم برای‌هر٣٠٠ فرانك تجاوز نکند اخذ ٥٠ سانتیم باسم نرخ حمالی ازهر جعبه‌باقیمت اظهارشده مجازاست

ماده ۹ - ممنوعات

حمل تریاك ومرفین وکوکائین وغیره که برای احتیاجات طبی توسط جعبه های بیمه‌شده بعمل میاید ممنوع نیست

ماده ١٤ ـ حذف موقتی سرویس

هر اداره در مواقع فوق العاده که لزوم آنرا تثبیت نماید میتواند موقة سرویس بیمه را معوق دارد

ماده ١٨ - مدت قرار داد

مدت‌اعتبار قرارداد فوق مثل مدت معاهدهٔ اصلی‌است

# شرط الحاقی

## به فصل سوم الحاقیه عهدنامه

## ایران و افغانستان

# قانون

## راجع به فصل سوم الحاقیه بعهدنامه منعقده بین دولتین ایران و افغانستان

مصوبه ۱۵ جدی ۱۳۰۱ شمسی

فصل سوم — همچنین طوایف و ایلاتی که سابقا از ایران بافغانستان رفته اند کمافی السابق تبعه دولت متوقف فیها میباشند و بدون اینکه تذاکر خود را بامضای مامورین ایران برسانند حق ورود بخاک ایران را نخواهند داشت چنانکه همین ترتیب نظیرا موافق فصل دوم الحاقی نسبت بکلیه طوایف و ایلاتی که سابقا ازافغانستان بایران آمده اند مجری خواهد شد افرادی که از ایران قبل از تاسیس سفارت ایران در کابل بافغانستان رفته سکنی اختیار کرده اند کمافی السابق تبعه افغانستان شناخته میشوند تجاری که فقط برای معاملات تجارتی ازایران بافغانستان مسافرت نموده اند و در افغانستان اقامت دائمی اختیار نکرده اند و نیز بموجب اسناد محقق است کهدر دوایر رسمی افغانستان باآنها معامله تبعه افغانستان نشده است تبعه ایران شناخته خواهند شد .

# قرارداد تجارتی موقتی

## بین دولتین ایران و مصر

# قانون

## اجازه انعقاد قرار داد تجارتی موقتی

## بین ایران و مصر

مصوبه ٢٦ دلو ١٣٠١

ماده واحده — مجلس شورای ملی بدولت اجازه میدهد که بوسیله مبادله مراسله بین سفارت ایران و وزارت امور خارجه مصر با دولت مصر قرار داد موقتی تجارتی که مبتنی بر اجرای حقوق دول کاملة الوداد بطور معامله متقابله نسبت بصادرات هریك از طرفین باشد باشرط امکان ابقای آن از طرفین که شش ماه قبل از فسخ اعلام گردد منعقد نماید

# قسمت سوم

# کنتراتها

# قانون

## کنترات استخدام دکتر میلسپو امریکائی

رئیس کل مالیه ایران

# قانون

## کنترات استخدام و حدود اختیارات دکتر

میلسپو رئیس کل Administrateur général مالیه ایران

مصوبه ٤ اسد ١٣٠١ شمسی

ماده ١ — مجلس شورای ملی بدولت اختیار میدهد که دکتر میلسپو تبعه امریکا را بسمت ریاست کل مالیه ایران برای مدت پنج سال مطابق مواد ذیل استخدام نماید

ماده ٢ — ابتداء استخدام از روز حرکت دکتر میلسپو ازواشنگتن محسوب میشود و پس از انقضاء سه سال دولت ایران با دکتر میلسپو مختار خواهند بود که دوسال باقی را قبول یا فسخ نمایند

ماده ٣ — رئیس کل مالیه از بابت حقوق خدمت پانزده هزاردولار سالیانه از دولت علیه دریافت خواهد کرد بعلاوه برای سال اول خانه و اثاثیه که کفایت مشار الیه را بنماید ازطرف دولت برای اوتهیه خواهد شد . و از سال دویم ببعد دولت مخیر خواهد بود که برای مشار الیه تهیه خانه نموده ویا مبلغ سه هزار دولار برحقوق مشار الیه بیفزاید

ماده ٤ — رئیس کل مالیه مسؤل وزیر مالیه است و تعهد می کند در

ایفاء وظایف خود تمام تعلیمات قانونی مشار الیه را اطاعت کند درموقع ظهور اختلاف بین وزیر مالیه و رئیس کل مالیه راجع بمسائلی که درحدود صلاحیت مشارالیه است رئیس کل مالیه حق دارد نظریات خود را شفاها و کتبا بهیئت دولت اظهار نماید

ماده ٥ — در صورتیکه در مدت ١٨ ماه بجهتی از جهات در حدود وظایف رئیس کل مالیه مساعدت و حمایت نشود مشارالیه میتواند بعد از انقضاء مدت مزبور بکنترات خودخاتمه بدهد مشروط بر اینکه دلائل کافیهٔ خود را در اثبات اینکه دیگر بعد ازاین خدمت شخصی او بواسطه عدم تقویت ومساعدت دولت موجب سعادت مالیه ایران نخواهد بود کتبا بوزیر مالیه و کابینه وزراء اظهار دارد وهیئت وزراء مراتب را بمجلس شورای ملی اطلاع خواهد دادوحقوق شش ماه مساعدة با مخارج معاودت بمشارالیه داده خواهد شد .

ماده ٦ — رئیس کل مالیه تحت تعلیمات قانونی ونظارت وزیر مالیه و با مراعات اصول مسؤلیت وزراء کلیه امور مالیه ایران را عهده خواهد داشت مشار الیه تحت هدایت قانونی و تصویب وزیر مالیه اختیار تام خواهد داشت که بودجه را تهیه کرده تشکیلات وزارت مالیه و تمام شعب آن وادارات دیگر دولتی را که مستقیما باجمع و محاسبه و پرداخت وجوه عمومی مربوط است اصلاح نماید دولت ایران قبول می کند مطابق نظریات مشارالیه دائر بترقی و تنزل وانتقال و عزل مستخدمین وزارت مالیه و

تمام شعب تابعه آن وهمچنین مستخدمین ادارات دیگر دولتی که مستقیما با جمع و محاسبه وپرداخت وجوه عمومی مربوط است رفتار نماید . دولت ایران قبل از آنکه راجع بکلیه مسائل مالی ایران اقدام و تصمیمی بکند بارئیس کل مالیه مشورت خواهد کرد ودر هرمجلس یا کمیسیونی که مربوط باداره مالیه یا مسائل مالی منعقد شود مشار الیه بعد از وزیر مالیه مقدم خواهدبود ودر کمیسیون یامجلس بین‌المللی که راجع بامور مالیه تشکیل گردد بعداز وزیر مالیه مقام نمایندگی ایران را خواهد داشت . درباب امتیازات تجارتی و صنعتی رئیس کل مالیه طرف شور بوده می تواند عقاید خود را کتبا یا شفاها بدولت اظهار نماید .

ماده ۷ — رئیس کل مالیه برای ایجاد منابع عایدات تازه وافزودن حسن جریان ادارات یا شعب مختلفه از قبیل نظارت محاسبات و استعمال وجوه عمومی و صرفه جوئی در مخارج عمومی، و بطور کلی بجهة مساعدت بسعادت مالی و اقتصادی ایران لوایح قانونی برای تصویب بدولت ایران پیشنهاد خواهد کرد و بقدری که ممکن است در تزیید و توسیع و جلب و بکار انداختن سرمایه خارجی برای رفع بحران اقتصادی ایران از هر بابت منتهای کوشش را خواهد کرد .

ماده ۸ — دولت ایران بدون تصویب کتبی وزیر مالیه ورئیس کل مالیه مطلقا تعهد مالی نخواهد کرد و همچنین دولت تعهد میکند که هیچ مخارج دولتی یا انتقال وجوه عمومی نخواهد شد مگر بامضای وزیر مالیه

وتصدیق رئیس کل مالیه

ماده ۹ — رئیس کل مالیه یا معاونینی که او معین نماید بتمام اسناد و دفاتر و احکام وفرامین وتمام کتب ودفاتر محاسبات راجع باداره مالیه ایران و بهر یك از شعب آن و راجع بجمع عایدات و محافظت و تادیه وجوه عمومی همه وقت دست رسی نامحدود خواهد داشت .

ماده ۱۰ — رئیس کل مالیه هر سه ماه راپرت عملیات خود را درباب امور مالیه بدولت ایران تقدیم خواهد کرد مکاتبات رسمی و دفاتر حساب باید فارسی باشد

ماده ۱۱ — تمام مستخدمین خارجه برای مالیه من بعد باتصویب رئیس کل مالیه اجیر ومسؤل اوخواهند بود

ماده ۱۲ — رئیس کل مالیه تعهد می کند ازمداخله درامور مذهبی و سیاسی و تصدی کسب شخصی و مکاتبه با مامورین خارجه اجتناب نماید رئیس کل مالیه تعهد می کند در ضمن ایفاء وظایف خود در هر موقعی قانون ایران و اقتدارات قانونی Constitutionnel وزراء را کاملا مراعات واحترام نمایند

ماده ۱۳ — رئیس کل مالیه متعهد است ایرانیان را بتجربیات عملی در شعب مختلفه مالیه واداشته تربیت نماید وهر کدام تجربیات و عملیات لازمه را تکمیل کرده شایستگی حاصل نمودند برخارجه برتری ورجحان

دهد تا بتدریج مشاغل مهمه در ادارات بایرانیان سپرده شود مگر این که رجحان آنها صریحا باصرفه جوئی وحسن اداره مالیه منافی باشد

ماده ۱۴ — برئیس کل مالیه حق داده می شود که در امریکا برای سه سال یا کمتر یک نفر عالم احصائیه ویک نفر منشی امریکائی که زبان فرانسه بداند ویک نفر محرر اجیر کند واین سه نفر منحصرا برای او خواهند بود وحقوق و مخارج آنها را دولت ایران خواهد داد بعلاوه عده کافی مستخدمین ایرانی که قابل و کاملا معتمد باشند برای حوائج ادارات مخصوص رئیس کل مالیه از طرف دولت معین خواهد شد وتحت اطاعت مشار الیه خواهند بود رئیس کل مالیه میتواند در مواقعی که مسائل مالی مطرح است درهیئت وزراء حضور بهمرساند

ماده ۱۵ — حقوق وحدود واختیارات رئیس کل مالیه از قراریست که در چهارده ماده فوق مذکور شده است شرایط فرعیه کنترات رئیس کل مالیه بنظر دولت وا گذار میشود مشروط براینکه شرایط فرعیه خارج از حقوق وحدود واختیارات فوق نبوده بارسوم وعادات وقوانین مملکتی منافاتی نداشته وامتیازاتی که ازحیث رتبه منظور میشود بیش ازآنچه درفوق ذکر شد نباشد

ماده ۱٦ — اختیاراتی که برطبق مواد فوق بدکتر میلسپو داده شده است بدون تصویب مجلس شورای ملی بدیگری وا گذار نخواهد شد

ماده ۱۷ — مواد شش وهشت ویازده پس از ورود رئیس کل مالیه به طهران بموقع اجرا گذارده خواهد شد مگر این که دولت لازم بداند در مسائلی که مشمول مواد مزبوره است قبلا بمشار الیه مراجعه نماید

— ● —

# اصلاح

## قانون کنترات دکتر میلسپو

# اصلاح قانونی

## در ماده ٦ قانون موضوعه ٤ اسد ١٣٠١

## ( راجع باستخدام رئیس کل مالیه ایران )

### مصوبه ٢٣ اسد ١٣٠١ شمسی

ماده (٦) رئیس کل مالیه تحت تعلیمات قانونی و نظارت وزیر مالیه وبا مراعات اصول مسئولیت وزراء کلیه امور مالیه ایران را عهده خواهد داشت مشارالیه تحت هدایت قانونی وتصویب وزیر مالیه اختیار تام خواهد داشت که بودجه را تهیه کرده تشکیلات وزارت مالیه وتمام شعب آن و ادارات دیگر دولتی راکه مستقیماً باجمع و محاسبه وپرداخت وجوه عمومی مربوطاست اصلاح نماید دولت ایران قبول میکند مطابق نظریات مشارالیه دایر به تعیین و ترقی و تنزل و انتقال وعزل مستخدمین وزارت مالیه و تمام شعب تابعه آن و همچنین مستخدمین ادارات دیگر دولتی که مستقیماً با جمع و محاسبه وپرداخت وجوه عمومی مربوط است رفتار نماید . دولت ایران قبل از آنکه راجع بکلیه مسائل مالی ایران اقدام وتصمیمی بکند با رئیس کل مالیه مشورت خواهد کرد ودر هرمجلس یا کمیسیونی که مربوط به اداره مالیه یامسائل مالی منعقدشود مشارالیه بعدازوزیر مالیه مقدم خواهدبود ودر کمیسیون یامجلس بین‌المللی که راجع باموره مالیه تشکیل گردد بعدازوزیرمالیه مقام نمایندگی ایران را خواهدداشت . درباب امتیازات تجارتی وصنعتی رئیس کل مالیه‌طرف شور بوده میتواند عقاید خود را کتباًیاشفاهاً بدولت اظهار نماید

# قانون

## تجديد كنترانلو ازده نفر مستخدم بلژيكى

اداره كمركات

# قانون

## تجدید کنترات ۱۲ نفر مستخدمین بلژیکی اداره کل گمرکات

مصوبه ٤ سنبله ۱۳۰۱ شمسی

ماده واحده — وزارت مالیه مجاز است کنترات دوازده نفر مستخدمین بلژیکی اداره گمرکات مفصلة الاسامی ذیل را برای مدت سه سال از تاریخ تصویب این ماده ودرازاء مبالغ حقوق مشروحه درمقابل اسامی آنها تجدید نماید

| اسامی | سال اول فرانك | سال دوم فرانك | سال سوم فرانك |
|---|---|---|---|
| فورمان | ١٤٠٠٠ | ١٥٠٠٠ | ١٦٠٠٠ |
| کرو | ١٦٠٠٠ | ١٧٠٠٠ | ١٨٠٠٠ |
| کیرم | ١٦٠٠٠ | ١٧٠٠٠ | ١٨٠٠٠ |
| دگرك | ٢٤٠٠٠ | ٢٤٠٠٠ | ٢٤٠٠٠ |
| دلکرد | ٢٠٠٠٠ | ٢١٠٠٠ | ٢٢٠٠٠ |
| دلکروا | ٢٧٠٠٠ | ٢٧٠٠٠ | ٢٧٠٠٠ |
| واندنابل | ٢١٠٠٠ | ٢٢٠٠٠ | ٢٣٠٠٠ |
| پاکه | ١٤٠٠٠ | ١٥٠٠٠ | ١٦٠٠٠ |
| کردونبه | ٢٠٠٠٠ | ٢١٠٠٠ | ٢٢٠٠٠ |
| مورو | ٢٢٠٠٠ | ٢٣٠٠٠ | ٢٤٠٠٠ |
| کورنهو | ٢٣٠٠٠ | ٢٤٠٠٠ | ٢٥٠٠٠ |
| استاس | ٢٢٠٠٠ | ٢٣٠٠٠ | ٢٤٠٠٠ |

# قانون

## استخدام هشت نفر امریکائی متخصص مالیه

# قانون

## استخدام هشت نفر متخصص مالیه تبعه امریکا

مصوبه ۲۰ سنبله ۱۳۰۱

ماده اول — مجلس شورای ملی بدولت اختیار میدهد هشت نفر متخصص مالیه تبعه دول متحده امریکا را که اسامی و حقوق آنها ذیلا شرح داده می شود استخدام نماید

| | | |
|---|---|---|
| (۱) مستر ارلی | M Early | ده هزار (۱۰٫۰۰۰) دلار |
| (۲) مستر مکاسکی | MMecaskey | ده هزار (۱۰٫۰۰۰) دلار |
| (۳) مستر گور | M Goér. | ده هزار (۱۰٫۰۰۰) دلار |
| (٤) مستر بگار | M Bogart | ده هزار (۱۰٫۰۰۰) دلار |
| (٥) مستر میچیل | M. Mitchell | هفت هزار و پانصد (۷۵۰۰) دلار |
| (٦) مستر مور | M. Moore. | هفت هزار و پانصد (۷۵۰۰) دلار |
| (۷) مستر مکورماك | M.Mcormack. | هفت هزار و پانصد (۷۵۰۰) دلار |
| (۸) مستر گارد | M. Gard. | هفت هزار و پانصد (۷۵۰۰) دلار |

ماده دوم — دولت باید خانه واثاثیه برای تمامی مدت کنترات متخصصین مزبور تهیه نماید

ماده سوم — مستخدمین فوق الذکر بر طبق ماده یازده (۱۱) قانون

استخدام رئیس کل مالیه ایران مورخه ٤ اسد ۱۳۰۱ مسؤل رئیس کل مالیه خواهند بود

ماده چهارم ــ سایر شرایط کنترات استخدام متخصصین مزبور از قبیل مدت و غیره باستثنای اختیارات و ماده پنج قانون چهارم اسد ۱۳۰۱ که مخصوص رئیس کل مالیه است مطابق شرایط کنترات دکتر میلسپو است که در آن قانون تصریح شده است فقط مدت استخدام مستر بکار که در امور بانك و اصلاح سکه تخصص دارد یکسال خواهد بود

ماده پنجم ــ برای مخارج مسافرت رئیس کل مالیه و هشت نفر متخصصین فوق الذکر وسه نفر اعضاء مخصوص رئیس کل مالیه که برطبق ماده چهارده قانون مورخه ٤ اسد - ۱۳۰۱ در معیت رئیس کل مالیه میباشند مبلغ سی هزار (۳۰۰۰۰) دلار بعنوان اعتبار تصویب می‌شود که بعد از ورود آنها بطهران موافق اسناد خرج حساب آن پرداخته شود

# قانون

## استخدام مستر هال امریکائی

بجای مستر مور

# قانون

## استخدام مستر هال امریکائی بجای مستر مور

مصوبه ۲۴ میزان ۱۳۰۱ شمسی

ماده واحده — مجلس شورای ملی تصویب مینماید بجای مستر مور Mr. Moure. که در ماده اول قانون مورخه ۲۰ سنبله ۱۳۰۱ قید شده‌است مستر هال Mr. Hall امریکائی مطابق مقررات قانون مزبور و با همان حقوق استخدام شود

# قانون

## استخدام دکتر ریان برای اصلاح

امور بلدیه طهران

# قانون

## استخدام دکتر ریان Dr. Ryan برای اصلاح

## امور بلدیه طهران

مصوبه ٢٤ میزان ١٣٠١ شمسی

ماده اول — بدولت اختیار داده میشود دکتر ریان Dr, Ryan تبعه دولت اتازونی را برای مدت پنج سال با حقوق سالیانه ده هزار ١٠٠٠٠ دلار برای اصلاح امور بلدیه طهران استخدام نماید . خانه واثاثیه متخصص مزبور را دولت تهیه خواهد نمود

ماده دوم — بدولت اختیار داده میشود یك نفر مهندس بلدی که دکتر ریان از اتباع دول متحده امریکا انتخاب می نماید با چهار هزار ٤٠٠٠ دلار حقوق سالیانه و یك نفر عضو که دکتر مشار الیه برای کمك خود معین می کند با سه هزار ٣٠٠٠ دلار حقوق سالیانه از ممالك متحده امریکا برای مدت سه سال استخدام نماید

# قانون

استخدام مستر جونس
امریکائی بجای مستر کار

# قانون

## استخدام مستر جونس امریکائی بجای مستر کار

مصوبه ۷ قوس ۱۳۰۱ شمسی

ماده واحده ــ مجلس شورای ملی تصویب مینماید بجای مستر کار mr. gara که در قسمت هشتم از ماده اول قانون مورخه ۲۰ سنبله ۱۳۰۱ مذکور است مستر جونس mr. jones تبعه امریکا باهمان حقوق و شرایط مقرره درقانون فوق الذکر استخدام شود

# قانون

## کنترات استخدام دکتر ویلهلم

# قانون

## کنترات دکتر ویلهلم

مصوبه ٤ جدی ۱۳۰۱ شمسی

ماده اول — دولت مجاز است دکتر ویلهلم را برای مدت سه سال از تاریخ ٢٤ آوریل ۱۹۲۳ برای معلمی جراحی مدرسه طبی طهران و تصدی اعمال یدی مریضخانه وزیری کنترات نماید .

ماده دوم — حقوق دکتر ویلهلم از قرار سالی چهار هزار و پانصد تومان تعیین خواهد شد .

ماده سوم — برای خرج مراجعت دکتر ویلهلم پس از انقضاء کنترات دوهزار فرانك به نرخ روز تادیه خواهد شد و چنانچه در موقع مراجعت بواسطه اغتشاشات مجبور به عبور از نقاطی شود که اضافه بر مبلغ مقرر احتیاج بخرج مسافرت داشته باشد بتصدیق قونسولهای محلی دولت علیه ایران منظور خواهد شد ولی درهر حال این اضافه ازهزار فرانك تجاوز نخواهد کرد

ماده چهارم — هرگاه دولت بخواهد دکتر ویلهلم را از خدمت منفصل دارد باید بعلاوه مخارج معاودت حقوق ششماه مشارالیه را بپردازد چنانچه خود دکتر ویلهلم بخواهد از خدمت دولت کناره جوئی نماید بهیچوجه حق مخارج مقرره معاودت وحقوق نخواهد داشت و چنانچه مبتلا بمرضی شود که اطباء معاودت اورا برای معالجه ضروری بدانند در این صورت فقط خرج مسافرت باو داده خواهد شد .

# قانون

## کنترات استخدام سه نفر

## معلمین حقوق

# قانون

## کنترات سه نفر معلمین حقوق

### مصوبه ٦ جدی ۱۳۰۱ شمسی

ماده اول — دولت مجاز است که مسیو هس ومسیو فراش و مسیو ریو فرانسوی رابرای معلمی حقوق بمدت سه سال ازتاریخ انعقاد کنترات برای هرنفری سالیانه بمبلغ چهارهزار تومان کنترات نماید

ماده دوم — مخارج مسافرت ازفرانسه تاطهران ودر موقع مراجعت از طهران تاپاریس برای هرنفری از معلمین حداقل دو هزار فرانك و حداکثر سه هزار فرانك تصویب و پرداخت میشود

# قانون

## کنترات استخدام مسیو الژیر

معلم فیزیك و شیمی

# قانون

## کنترات مسیو ادژیر معلم فیزیك و شیمی

### مصوبه ۲۸ حمل ۱۳۰۲ شمسی

ماده اول — دولت مجاز است مسیو ادزیر فرانسوی را برای مدت سه سال از تاریخ ۲۱ قوس ۱۳۰۱ (۲۳ دسامبر ۱۹۲۲) برای معلمی علوم فیزیك و شیمی کنترات نماید

ماده دوم — حقوق مسیو ادزیر فرانسوی از قرار سالی پنج هزار تومان خواهد بود که درمقابل آن هفته پانزده ساعت تدریس نماید

ماده سوم — مخارج مراجعت مسیو ادزیر پس از انقضاء کنترات دو هزار فرانك به نرخ روز تادیه خواهد شد و چنانچه در موقع مراجعت بواسطه اغتشاشات مجبور بعبور از نقاطی شود که اضافه بر مبلغ مقرره احتیاج بخرج مسافرت داشته باشد بتصدیق مامورین و قونسولهای محلی دولت علیه ایران منظور خواهد شد ولی در هر حال این اضافه ازهزار فرانك تجاوز نخواهد کرد

ماده چهارم — هرگاه دولت بخواهد مسیو ادزیر را ازخدمت مستعفی دارد باید علاوه بر مخارج مراجعت حقوق ششماهه مشارالیه را بپردازد چنانچه مسیو ادزیر مبتلا بمرضی شود که اطباء عودت او را برای معالجه ضروری بدانند دراین صورت فقط خرج مسافرت باو داده خواهد شد

# قانون

## استخدام مسیو لاپوژ به‌جای مسیو ریول

معلم حقوق

# قانون

## استخدام مسیو لاپوژ بعوض مسیو ریود

مصوبهٔ ۲۷ برج جوزا ۱۳۰۲ شمسی

ماده واحده ــ دولت مجاز است که بعوض مسیو ریود معلم حقوق مسیو لاپوژ را باین سمت وبا همان شرایطی که از طرف مجلس شورای ملی برای مسیو ریود تصویب شده است استخدام نماید

# قانون

## کنترات استخدام دکتر ژوزف

## منار فرانسوی

# قانون

## استخدام دکتر ژوزف منار فرانسوی برای ریاست مؤسسه پاستور

مصوبه ۳۱ جوزا ۱۳۰۲ شمسی

ماده اول ــ مجلس شورای ملی اجازه میدهد که دولت دکتر ژوزف منار فرانسوی عضو انستیتو پاستور پاریس را برای مدت هفت سال از اول حمل ۱۳۰۲ برای ریاست مؤسسه پاستور دولت علیه ایران استخدام نماید.

ماده دوم ــ حقوق دکتر منار سالیانه پنجهزار تومان است ودر دوازده قسط پرداخته خواهد شد

ماده سوم ــ دولت مجاز است برطبق ماده دوم قانون کنترات مستخدمین خارجه مصوبه ۲۳ برج عقرب ۱۳۰۱ سایر شرایط راتعیین و کنترات دکتر منار را امضا نماید

# قانون

## تجدید کنترات مسیو پرنی

مستشار وزارت عدلیه

# قانون

## تجدید کنترات مسیو پرنی بسمت مستشاری وزارت عدلیه

مصوبه ۳۱ جوزا ۱۳۰۲ شمسی

ماده اول ــ دولت علیه ایران مجاز است مسیو پرنی را بسمت مستشاری وزارت عدلیه استخدام و کنترات مشارالیه را برای مدت سه‌سال از اول حمل ۱۳۰۲ تجدید نماید .

ماده دوم ــ وظایف و حدود اختیارات مسیو پرنی در وزارت‌عدلیه بر طبق ضمیمه کنترات مورخه ۲۳ ژانویه ۱۹۱۷ است .

ماده سوم ــ حقوق مسیو پرنی سالیانه هفتهزار و دویست تومان خواهد بود و این حقوق شامل مدد معاش ریاست مدرسه حقوق و معلمی در آن مدرسه است

ماده چهارم ــ در موقع انقضاء این کنترات مسیو پرنی دو هزار و پانصد فرانك به نرخ روز برای مخارج مراجعت دریافت خواهد داشت .

ماده پنجم ــ دولت مجاز است بر طبق ماده دوم قانون کنترات مستخدمین خارجه مصوبه ۲۳ برج عقرب ۱۳۰۱ سایر شرایط استخدام مسیو پرنی را تعیین و کنترات را امضا نماید .

# قانون

## كنترات استخدام مسيو
## لامبرت مولیتر

رئيس كل گمركات

# قانون

## استخدام مسیو لامبر مولیتر به سمت ریاست کل گمرکات

مصوبه ۳۲ جوزا ۱۳۰۲ شمسی

ماده اول ــ دولت مجاز است مسیو لامبر مولیتر تبعه بلژیک که در تاریخ ۱۴ میزان پیچی ئیل ۱۲۹۹ بریاست کل گمرکات منصوب بوده است از تاریخ اول حمل ۱۳۰۲ شمسی برای مدت سه سال و بهمان سمت سابق استخدام نماید .

ماده دوم ــ مواجب مسیو لامبر مولیتر سالیانه ده هزار تومان خواهد بود

ماده سوم ــ در انقضاء مدت این کنترات یا فسخ ازطرف دولت برای مخارج مراجعت مسیو لامبر مولیتر مبلغ یك هزار تومان تادیه خواهد شد

ماده چهارم ــ مسیو مولیتر در هرسال محق یك ماه مرخصی با اخذ حقوق خواهد بود .

ماده پنجم ــ درموارد مسافرت بجهت انجام ماموریت مخارج مسافرت مسیو لامبر مولیتر تادیه خواهد شد

ماده ششم ــ برای مدت خدمت مسیو مولیتر از تاریخ نصب مشار الیه بریاست کل گمرکات تا تاریخ اول حمل ۱۳۰۲ همان شرائط مقرره بموجب کنترات سابق راجع به مقام مزبور مرعی خواهد شد

ماده هفتم ــ دولت مجاز است بر طبق ماده دوم کنترات مستخدمین خارجه مصوبه ۲۳ برج عقرب ۱۳۰۱ سایرشرائط را تعیین و کنترات مسیو لامبر مولیتر را امضاء نماید

# قانون

## استخدام مستر گلدمان امریکائی

برای بانک ایران

# قانون

## استخدام مستر کلامان امریکائی جهت اداره کردن بانك ایران

مصوبه ۳۲ جوزا ۱۳۰۲ شمسی

ماده اول — مجلس شورای ملی بوزارت مالیه اجازه میدهد که مستر کلامان امریکائی را برای مدت سه سال بجهت اداره کردن بانك ایران با حقوق سالیانه ده‌هزار دلار استخدام نماید

ماده دوم — دولت مجاز است برطبق ماده‌دوم قانون کنترات مستخدمین خارجه مصوبه ۲۲عقرب ۱۳۰۱ سایرشرایط راتعیین وکنترات مستر کلامان را امضاء نماید

# قانون

## استخدام مسیو ترسسکی لهستانی

بسمت مهندسی متخصص راه آهن آذربایجان

# قانون

## استخدام مسیو ترسسکی لهستانی بسمت مهندسی متخصص راه اهن اذربایجان

مصوبه ۳۲ جوزا ۱۳۰۲ شمسی

ماده اول ــ دولت علیه ایران مجاز است مسیو ترسسکی لهستانی را برای استخدام وزارت فوائدعامه بسمت مهندسی متخصص راه آهن آذربایجان کنترات نماید .

ماده دوم ــ دولت علیه ایران قبول می کند که سالیانه مبلغ چهارهزارو هشتصد تومان درمقابل خدمات مشار الیه در دوازده قسط متساوی درآخر هر برج شمسی بمشارالیه بپردازد .

ماده سوم ــ مدت استخدام مسیو ترسنسکی ازتاریخ اول حمل‌تنگوزئیل ۱۳۰۲ برای مدت یکسال خواهد بود .

ماده چهارم ــ دولت مجاز است بر طبق ماده دوم قانون کنترات مستخدمین خارجه مصوبه ۲۲ عقرب ۱۳۰۱ سایر شرایط را تعیین و کنترات مسیو ترسنسکی لهستانی را امضاء نماید .

# قانون

## استخدام مسیو امیل پیر و مسیو شویو بلژیکی

برای خدمات اداره پست

# قانون

## استخدام مسیو امیل پیر و مسیو شویو بلژیکی

## برای خدمات اداره پست

مصوبه ٣٢ جوزا ١٣٠٢ شمسی

ماده اول ــ دولت علیه ایران مجاز است مسیو امیل پیر و مسیو شویو تبعه بلژیك را برای خدمات اداره پست استخدام نماید .

ماده ٢ ــ مدت استخدام مشار الیهما دوسال و ابتدای آن از اول عقرب ١٣٠٢ خواهد بود

ماده ٣ ــ حقوق سالیانه مسیو پیر و مسیو شویو هرکدام ٢٤٠٠ تومان خواهد بود .

ماده ٤ ــ دولت مجاز است برطبق ماده دوم قانون کنترات مستخدمین خارجه مصوبه ٢٣ برج عقرب ١٣٠١ سائر شرائط کنترات را تعیین و کنترات مسیو پیر و مسیو شویو را امضا نماید .

# قانون

## کنترات مسیو وستداهل سوئدی

برای ریاست تشکیلات نظمیه

# قانون

## کنترات مسیو وستداهل برای ریاست تشکیلات نظمیه

مصوبه ۳۲ جوزا ۱۳۰۲ شمسی

ماده اول ــ دولت علیه ایران مجاز است مسیو وستداهل سوئدی را برای ریاست تشکیلات نظمیه از اول حمل ۱۳۰۲ تا اول حمل ۱۳۰۳ با حقوق سالیانه هشت هزار تومان کنترات نماید .

ماده دوم ــ دولت مجاز است بر طبق ماده دوم قانون کنترات مستخدمین خارجه مصوبه ۲۳ عقرب ۱۳۰۱ سایر شرایط را تعیین و کنترات مسیو وستداهل را امضاء نماید .

# قسمت چهارم

# امتیازات

# قانون

## واگذاری امتیاز نفط شمال به کمپانی استاندارد اویل آمریکائی

# قانون

## واگذاری نفط شمال به کمپانی استاندارداویل امریکائی

مصوبه ۳۰ عقرب ۱۳۰۰ شمسی

ماده اول ــ مجلس شورای ملی واگذاردن امتیاز استخراج نفط را درایالات آذربایجان و خراسان و گیلان و استراباد ومازندران بکمپانی استاندارداویل امریکائی بشرایط ذیل تصویب می نماید

ماده دوم ــ مدت این امتیاز بیش از پنجاه سال نخواهد بود

ماده سوم ــ حقوق دولت بیشتر ازصدی ده کلیه نفط و موادنفطی است که کمپانی از چاهها خارج می نماید قبل از آنکه هر گونه خرجی بر آن تعلق گیرد

ماده چهارم ــ شرایط دیگر این امتیاز از قبیل تسعیر سهم دولت درصورتیکه دولت صلاح بداند وطرز تادیه آن وطرز نظارت دولت ایران در عوائد کمپانی وشرایط ابطال کننده امتیاز وسایر شرایط لازم برای حفظ حقوق دولت ومملکت را دولت تهیه و پس از توافق نظر باکمپانی مزبور بمجلس شورای ملی پیشنهاد خواهد نمود

ماده پنجم ــ کمپانی استاندارداویل نمیتواند بهیچوجه این امتیاز رابهیچ دولت یاکمپانی یا شخصی انتقال بدهد وهم چنین شراکت باسرمایه داران دیگر منوط بتصویب مجلس شورای ملی ایران است

عدم رعایت این ماده باعث سقوط امتیاز از اعتبار خواهد بود

# قانون

## اصلاح قانون واگذاری امتیاز نفط شمال

بکمپانی استاندارداویل امریکائی

# اصلاح قانونی

## در مواد ۱ و ۵ قانون ۳۰ عقرب ۱۳۰۰

## راجع بامتیاز نفط شمال

مصوبه ۲۵ جوزا ۱۳۰۱ شمسی

مادهٔ اول ــ مجلس شورای ملی واگذاردن امتیاز استخراج نفط را در ایالات آذربایجان خراسان گیلان استراباد مازندران به کمپانی استاندارداویل یا کمپانی معتبر مستقل امریکائی دیگری بشرایط ذیل تصویب می‌نماید

مادهٔ پنجم ــ کمپانی استاندارداویل یا هریک از کمپانی‌های امریکائی که موردقبول واقع شودنمی‌تواند بهیچوجه این امتیاز را بهیچ دولت یا کمپانی یا شخصی انتقال بدهد وهمچنین شراکت با سرمایه داران دیگرمنوط بتصویب مجلس شورای ملی ایران است

# قانون

## امتیاز کارخانه کبریت سازی آذربایجان

# قانون

## امتیاز ایجاد کارخانه کبریت سازی اذربایجان

مصوبه ١٥ جدی ١٣٠١ شمسی

ماده اول — ازتاریخ امضای این قرارداد لغایت مدت پانزده سال شمسی ساختن کبریت در آذربایجان مختص بحاج محمد رحیم خوئی و حاج محمد باقر خوئی خواهد بود بدیهی است که اشخاص دیگر از وارد کردن کبریت بخاك آذربایجان و خرید و فروش در آن جا ممنوع نخواهند بود

ماده دوم — صاحبان امتیاز متعهد هستند که از این تاریخ در ظرف مدت پنج سال حوائج محلی ایالات آذربایجان را از حیث مصرف کبریت کاملا رفع نمایند هر گاه در عرض این مدت از عهده انجام این امر بر نیایند حق اختصاص بقیه مدت دیگر ملغی خواهد بود جز در مواردی که حوادث فوق العاده (فورس ماژور) مانع انجام امر باشد

ماده سوم — صاحبان امتیاز حق خواهند داشت ماشین آلاتی را که منحصرا برای دائر کردن کارخانه‌های کبریت سازی درآذربایجان لازم‌است بدون تادیه حقوق گمرکی وارد نمایند

ماده چهارم — کار خانجات کبریت سازی ایالات آذربایجان ازتاریخ

تصویب تامدت ده سال از هر گونه عوارض معاف خواهند بود مگراین که در ظرف این مدت قانون مخصوصی از طرف قوهٔ مقننه راجع باخذ مالیات ازاین قبیل مؤسسات وضع گردد

ماده پنجم — صاحبان امتیاز متعهد هستندکه بعـد از تصویب این قرارداد صدی دو عایدات خالص خود را تا پانزده سال برای معارف ایالات آذربایجان بدولت بپردازند .

ماده ششم — پس از انقضاء مدت ده‌سال ومادامی که قانون‌مخصوصی راجع باخذ مالیات از این قبیل مؤسسات وضع نشده است صاحبان امتیاز صدی ده عایدات خالص سالیانه سنه ماضیـه خود را در ظرف برج حمل سال بعد بخزانه دولت عاید خواهد نمود و صاحبان امتیاز متعهد هستندکه در هر یك از کارخانجات خود دفاتر محاسباتی منظمی داشته باشند تا در موقع‌لزوم مامورین دولتی بدفاتر آنها مراجعه کنند توضیح آنکه مقصود از عایدات‌خالص عبارت است ازکلیه منافع بعد ازوضع مخارج اداری ومخارج لازمه برای ساختن کبریت

ماده هفتم — در تمام مدت این امتیاز هر گونه نقل و انتقال و معامله و شرکت با اتباع خارجه نسبت باین کارخانه و امتیاز موجب الغای امتیاز خواهد بود ولی در مورد اتباع داخله کافی است که صاحبان امتیاز در موقع شرکت ونقل وانتقال باتباع ایران وزارت فوائدعامه را مسبوق‌نمایند

ماده هشتم — مادام که قانون شرکت ها به تصویب مجلس شورای

ملی نرسیده است صاحبان امتیاز در موقع تشکیل هر نوع شرکتی بااتباع داخله شرکت نامه خود را بامضای وزارت فوائد عامه خواهند رسانید

ماده نهم — صاحبان امتیاز متعهد هستند که در تاسیس کارخانجات و انتخاب محل و قبول کارگران و استعمال مواد کبریت کمال مراقبت ورعایت حفظ الصحه رابعمل آورده و هرقسم دستوری که از نقطه نظر حفظ الصحه از طرف دولت معین میگردد بموقع اجرا بگذارند .

ماده دهم — هر گاه سوانحی بمستخدمین و کار گران وارد شود و ثابت گردد که نتیجه تقصیر یا غفلت صاحب امتیاز یا عدم رعایت نظامات وقوانین راجعه بکارخانجات بوده‌است ترمیم خسارات آنها برعهده صاحب امتیاز است .

ماده یازدهم — بعد از انقضاء مدت این امتیاز تاسیس کارخانجات کبریت سازی در ایالات آذربایجان آزاد است ولی در صورتیکه دولت بخواهد تاسیس کارخانجات کبریت سازی آذربایجان را امتیاز بدهد باتساوی شرایط صاحبان این امتیاز حق تقدم خواهند داشت

***

ماده واحده — مجلس شورای ملی بوزارت فوائد عامه اجازه میدهد بشرایط فوق که مشتمل بر یازده ماده است این قرار دادرا باخواهندگان امتیاز منعقد نماید .

# قانون

## امتیاز استخراج خاک سرخ

(اکسید دوفر) از جزیره هرمز

# قانون

## امتیاز انحصاری خاك سرخ جزایر هرمز قشم لارك وهنگام

مصوبه ۲۸ حوت ۱۳۰۱ شمسی

ماده اول — امتیاز انحصاری واستخراج وفروش خاك سرخ (اکسید دوفر) واقعه در جزایر هرمز قشم لارك هنگام به آقای حاج معین التجار بوشهری از طرف دولت واگذار میشود وآقای حاج معین التجار ازکلیه دعاوی سابقه خود نسبت بدولت راجع بخاك سرخ جزائر مزبوره واثاثیه وغیره صرف نظر می‌نماید

ماده دوم — مدت این امتیاز از اول حمل تنکوز ئیل ۱۳۰۲ الی مدت پانزده سال شمسی خواهد بود

ماده سوم — صاحب امتیاز ملتزم است حقوق دولت را ازقرارصدی پنجاه از عایدات خالص خاك سرخ جزائر مزبوره بعد از وضع مخارج در سه ماه اول هرسال از بابت سال قبل بخزانه دولت بپردازد

تبصره — مخارج مزبوره درماده سوم عبارت است از مخارج اداری و استخراج و حمل ونقل وفروش

ماده چهارم — صاحب امتیاز قبول می کند که همه ساله مبلغ دو

هزار تومان از سهم مختصی خود بوزارت معارف برای مدارس ابتدائی بنادر وجزائر جنوب بپردازد

ماده پنجم — این امتیاز بهیچ نحوی ازانحاء ولو بعنوان رهن باتباع خارجه واگذار ومنتقل نمیشود

ماده ششم — هر گاه عملیات معادن بواسطه وقوع حوادث فوق العاده عمومی یا محلی (فورس ماژور) تعطیل شود معادل مدتی که معادن بعلل مذکوره معطل مانده و مورد استفاده واقع نشده است برمدت این امتیاز افزوده خواهد شد وباید وجود حوادث فوق العاده (فورس ماژور) رابدولت اطلاع داده ودولت تصدیق کرده باشد

ماده هفتم — تهیه وخریداری کلیه وسائل استخراج و نقلیه وغیره در عهده صاحب امتیاز است ودر انقضای مدت چنانچه دولت بخواهد باید بقیمت عادله بدولت بفروشد

ماده هشتم — صاحب امتیاز باید دفاتر منظمی داشته باشد که هر وقت دولت بخواهد بتواند مراجعه نموده و از مقدار استخراج وحمل وفروش خاك سرخ اطلاعات حاصل کند

ماده نهم — کلیه آلات وادواتی که صاحب امتیاز فقط برای استخراج و حمل مواد مستخرجه وارد نماید از حقوق گمرکی معاف خواهد بود

و نیز حقوق گمرکی به مقدار خاکی که استخراج و حمل میشود تعلق نخواهد گرفت

ماده دهم — تخلف از هریك از مواد از طرف صاحب امتیاز موجب الغاء این امتیاز خواهد بود

ماده یازدهم — در موقع اختلافات حاصله بین دولت و صاحب امتیاز بحکمیت قطع خواهد شد

ماده دوازدهم — در صورتی که پس از تفتیش معلوم شود که دفاتر مرتبی ندارند مطابق تحقیقاتیکه دولت نموده و حقوق دولت را تشخیص داده صاحب امتیاز مکلف است حقوق دولت را از آن قرار تادیه نماید .

*
* *

ماده واحده — مجلس شورای ملی تصویب مینماید که امتیاز انحصاری استخراج و فروش خاك سرخ (اکسید دوفر) واقعه در جزایر هرمز قشم لارك هنگام را وزارت فوائد عامه بآقای حاج معین التجار بوشهری برطبق دوازده ماده و یك تبصره واگذار مینماید

# قانون

## امتیاز نفط شمال

به یک کمپانی مستقل امریکائی

# قانون

## شرایط اساسی امتیاز نفط شمال بیك کمپانی

## معتبر مستقل امریکائی ( اتازونی )

### مصوبه ۲۳ جوزا ۱۳۰۲ شمسی

ماده اول ــ مجلس شورای ملی تصویب می‌نماید که برای استخراج نفط و گاز طبیعی وقیر وموم معدنی در قسمتی از مملکت ایران که عبارتست ازخراسان و آذربایجان (که اردبیل هم جزو آن ایالات محسوب میشود) ودوولایت ازسه‌ولایت شمالی واقعه درسواحل بحر خزر ( گیلان ومازندران و استراباد ) که در ضمن این قانون چهار قطعه نامیده میشود امتیازی در حدود و برطبق اصول ذیل اعطا گردد

تبصره ــ هرگاه درمدت این امتیاز دولت خواست امتیاز قطعه‌استثناء شده را کلا ام بعضا بدولت یا کمپانی یااتباع خارجه واگذار نماید کمپانی امریکائی که دارای امتیاز نفط شمال مطابق شرایط مقرره این قانون خواهد بود حق تقدم خواهد داشت

ماده ۲ ــ امتیاز نفط بیك کمپانی معتبر مستقل‌دول متحده امریکای شمالی ( اتازونی ) داده خواهد شد

ماده ۳ ــ پس از اختتام‌مذاکرات وامضای امتیاز ازطرف‌نمایندگان

ذی‌صلاحیت دولت ایران و کمپانی رسمیت واعتبار امتیاز مزبور منوط بتصویب مجلس شورای ملی خواهد بود

ماده ٤ ــ اعطای امتیاز مقید خواهد بود باینکه صاحب امتیاز لااقل ده ملیون دلار با تصویب مجلس شورای ملی بوسیله بانک های معروف ممالک متحده امریکا بدولت ایران قرض بدهد بترتیبی که از جهات معامله برای دولت ایران مفید بوده واعتبار دولت ایران را در ممالک مزبوره تشیید نماید

ماده ٥ ــ بموجب امتیاز مزبور صاحب امتیاز حق واجازه مخصوص ومانع للغیر استکشاف واستخراج وتصفیه نفط و گاز طبیعی وقیر وموم معدنی را در تمام قطعات چهار گانه دارا خواهد بود وهمچنین حق و اجازه غیر انحصاری بمعرض تجارت رساندن وحمل و فروش وصادر و وارد کردن نفط و گاز طبیعی وقیر وموم معدنی ویا متفرعات آنها را در داخله ایران خواهد داشت

ماده ٦ ــ پس از مذاکره با صاحب امتیاز دولت مدت این امتیاز را صریحا تعیین خواهد نمود حد اقل مدت مزبور چهل وحد اکثر آن پنجاه سال خواهد بود

ابتدای تاریخ امتیاز از تاریخ تصویب آن در مجلس شورای ملی محسوب وفقط از آن تاریخ امتیاز مزبور رسمیت خواهد داشت

ماده ۷ ــ صاحب امتیاز متعهد است که درظرف شش ماه از تاریخ اعطای امتیاز متخصصین خودرا برای تفتیش وتحقیق ومطالعات معرفة‌الارض

و معاینهٔ علایم سطحی در قطعات چهار گانه بایران اعزام نماید

ماده ۸ — صاحب امتیاز متعهد است که در ظرف سه سال از تاریخ تصویب امتیاز نقشه برداری مقدماتی را باتمام رسانیده یك نسخهٔ از آنها را با سواد کامل راپرت های خود دراین موضوع بدولت ایران تقدیم نماید

ماده ۹ — بمحض اختتام نقشه برداری فوق الذکر وبا مراعات این شرط که امتیاز بقانونیت و رسمیت خود باقی باشد صاحب امتیاز بوسیله متخصصین خود برای تعیین اینکه نفط وگاز طبیعی وقیر و موم معدنی بمقدار تجارتی وقابل استخراج یافت میشود یانه در قطعات چهار گانه شروع بعملیات اکتشافیه بمیزان کافی خواهد نمود

ماده ۱۰ — صاحب امتیاز متعهد است از بابت مزد عملجات یاقیمت مصالح کار یا لوازم نقشه برداری و استخراج وتوسعهٔ عملیات وحفر چاه و هر گونه مصارف مربوطه بعملیات این امتیاز در ظرف هشت سال ازتاریخ اعطای امتیاز لااقل معادل مبلغ هشتصد هزار دولار طلا پول رایج ممالك متحده امریکا بترتیب ذیل شخصا یابتوسط دیگری خرج کرده باشد اقلا سیصد هزار دولار طلا در ظرف سه سال ازتاریخ امتیاز اقلا ششصدهزار دولار طلا در ظرف شش سال از تاریخ امتیاز واقلا هشتصد هزار دولار طلا در ظرف مدت هشت سال مذکور در فوق

ماده ۱۱ — صاحب امتیاز در ظرف هشت سال بعداز تاریخ تصویب

امتیاز صورت اراضی راکه برای استخراج عملیات نفطی و عملیات متعلقه بان انتخاب کرده و بعدها دراین قانون موسوم باراضی منتخبه خواهد بود بوزارت فوائد عامه درطهران تسلیم خواهد کرد صاحب امتیاز می تواند اراضی مذکوره را بتدریج در مدت هشت سال انتخاب نمایدولی درمدت انتخاب هرقسمتی از اراضی نقشه یا نقشه جاتی راکه اراضی مزبور با رنك روی آنها ترسیم شده بوزارت فوائد عامه در طهران تسلیم خواهد نمودو پس از تسلیم نقشه‌جات مذکوره اراضی که درآنها ترسیم یافته حقا و عملا جزواراضی منتخبه محسوب وفقط برای تحصیل مواد نفطی درتحت اختیار صاحب امتیاز خواهد بود صاحب‌امتیاز بقیه اراضی‌را بدون هیچگونه دعاوی بدولت‌ایران واگذار ودولت مختارخواهدبوداراضی‌مذکوردرا برای عملیات واستخراج آنها باشخاص یا کمپانی های دیگری‌واگذار نماید اراضی‌منتخبه بطرز ساده و عملی که صاحب امتیاز صلاح بداند مشخص ومحدود خواهد شد مشروط براینکه اراضی‌منتخبه ازهریك‌ازقطعات چهار گانه بیشتر ازصد پانزده آن قطعه نباشد

ماده ۱۲ -- صاحب امتیاز باید در ظرف شش سال از تاریخ تصویب امتیاز شروع بحفر دو چاه نماید وبعداز آن تامدت انقضاء امتیاز عملیات خود را بلا انقطاع تعقیب و در هر دوسال لا اقل یك چاه حفر نماید حفر چاه ها و عملیات واجعه بان را باید با سرعت لازم تعقیب نموده و برضایت دولت به عمقی که کمتر از دو هزار پا نباشد چاه هارا حفر نماید مگر اینکه درعمق کمتری نفط بمقدار تجارتی یافت شود صاحب‌امتیاز بدولت

راپرتها و نقشه های لازمه را تقدیم خواهد کرد که تمام چاههائی را که حفر آنها در نظر گرفته شده نشان دهد ومعلوم نماید ودر هرشش ماه راپرتی ازکلیه عملیات راجعه بحفر چاهها و قطر و میزان محصول آنها بدولت عرضه خواهد داشت .

ماده ۱۳ — در صورتیکه بعد از مدت سه سال عملیات اکتشافیه خبر کان صاحب امتیاز معلوم نمودند که نفط بمقدار کافی وقابل تجارت که مستلزم تعقیب عملیات باشد در قطعات چهار کانه یافت نمیگردد صاحب امتیاز میتواند این امتیاز را بوسیله یادداشت کتبی بدولت واگذار نماید در آن صورت ازآن تاریخ امتیاز بلا عوض و بدون تقاضای خسارت به دولت مسترد ومقررات و حقوق والزامات و امتیازات آن ساقط و بی اعتبار خواهد بود بعلاوه مقرر است که در موقع چنین واگذاری والغاء امتیاز صاحب امتیاز دیگر بهیچوجه حق تعقیب عملیات خود را راجع باستخراج و تحصیل نفط در حدود قطعات چهار کانه مذکور نخواهد داشت .

ماده ۱٤ — امتیاز نامه باید شامل مادهٔ بمضمون ذیل باشد .
این امتیاز بهیچ دولت یاشرکت خارجی یایك یاچند نفر اتباع خارجه بهیچ قسم وترتیبی منتقل نماید بشود مگر بطریق ذیل :

صاحب امتیاز ممکن است یك یاچند کمپانی درتحت قوانین ایران یادر تحت قوانین ممالك متحده امریکا تشکیل داده حقوق معینه را که بموجب این قانون دارا میباشد کلاام بعضا بانها واگذار نماید ولی مشروط باینکه صاحب

امتیاز کنترل واداره کردن کمپانی و کمپانیهای مزبوررا تصدی نموده ودر تمام مدت امتیاز کلیه مشاغل وخدمات راجعه باداره ویابعملیات اجرائیه درایران را از هرقبیل باشد باتباع ایران یاامریکا محول خواهد داشت ودر صورت عدم رعایت این ترتیب امتیاز ملغی خواهد بود و بعلاوه بقید الغای امتیاز در صورت تخلف صاحب امتیاز ملتزم است درتمام مدت امتیاز کلیه سرمایه و هرنوع اسهام کمپانی یا کمپانیهای فوق الذکر را مطلقا مالك و متصرف باشد الااین که دولت یااتباع ایران حق دارد تامیزان صدی سی از تمام سرمایه هائی که برای اجرای این امتیاز بکار میبرد و خریداری نموده مالك بشوند باین ترتیب که هروقت صاحب امتیاز صدور اسهام را بدولت ایران اطلاع داده درظرف مدتی که درامتیاز نامه باید تعیین شود که کمتر ازیك وبیشتر از پانزده سال نخواهد بود حق خریداری صدی‌سی ازاسهام مزبوره برای دولت یااتباع ایران محفوظ باشد در اسهام مزبور کمپانی یا کمپانیها که از طرف دولت یااتباع ایران خریداری میشود باید قید شود که اسهام مزبوره را نمی توان فروخت مگر بدولت ایران و اتباع ایران یابصاحب امتیاز بارعایت تقدمی که ذکر شد هر گونه انتقال حقوق صاحب امتیاز بکمپانی های مذکوره در این ماده باید در وزارت فواید عامه در طهران ثبت شود وکلیه اقدامات هریك از کمپانی یا کمپانی های مزبوره که حقوق صاحب امتیاز کلاام بعضا بانها انتقال یافته چنان تلقی خواهد شد که ازطرف صاحب امتیاز بعمل آمده باشد

ماده ۱۵ ــ دولت باید در امتیاز نامه قید نماید که صاحب امتیاز متعهد است از مقدار نفطی که بموجب این امتیاز درایران تحصیل میشود معادل احتیاجات ومصارف ایران درخود ایران تصفیه نماید دولت وساکنین ایران حق خواهند داشت که مقدار نفط تصفیه شده وبنزینی که برای استعمال و مصرف داخله لازم است ( ولی نه برای صدور از ایران بجهة فروش ) بقیمتی که حقیقة تمام میشود بعلاوه صدی‌ده ازصاحب امتیاز خریداری نماید قیمت هرچلیك نفت‌خارج قسمت مبالغ‌ذیل خواهد بودبعده چلیکهای‌استخراج شده قیمت حقیقی مزبور عبارت است (ا) قیمت نفط تصفیه شده که عبارت است از مزد عملجات و مخارج سوخت و آماده کردن آن (ب) مخارج تصفیه وحمل و حاضر کردن برای فروش در ایران (ج) مخارج اداری و دفتر داری و نظارت درایران (د) استهلاك سرمایهٔ مصروفه برای احداث کار خانجات و ملزوماتی که‌در معرض استعمال و برای تحصیل نفط و تصفیه وفروش آن بموجب این قرار داد لازم است ازقرار سالی ۱۲ ½ تا وقتی کهسرمایه مصروفه بالغ بصدی صد شود (ذ) ربح سرمایه مصروفه از قرار نرخ سالیانه صدی هفت مادام که سرمایه مزبور مستهلك نشده است

بعلاوه دولت وساکنین ایران برای استعمال ومصرف داخلی (نه‌برای صـدور از ایران بجهـه فروش) حق خواهند داشت که از نفط تصفیه نشده و سایر مواد نفطی باندازه احتیاجات داخلی خریداری نمایند دولت برای تعیین نرخ فروش آنها بداخلهٔ ایران باید درامتیاز نامه قیمت‌واقعی

مواد نفطی مزبوره را بعلاوه نفعی برای کمپانی تشخیص و تصریح بنماید در هر حال قیمتی که بترتیب مذکورهٔ درهمین ماده برای فروش درایران تعیین میشود نباید بیشتر ازقیمتی باشد که کمپانی صاحب امتیاز موادنفطی شمال ایران را در بازار دنیا پس از وضع مصارفی که در خارج ایران تاموقع فروش بان تعلق میگیرد خواهد فروخت .

تبصره ۱ — مقصود از جمله ( استعمال و مصرف خصوصی ) مقدار نفط تصفیه شده است که اشخاص یا شرکاء و کمپانی و شرکت ها و تاسیسات دیگر در ایران مصرف مینمایند وبطور کلی مقصود این است که حاجت سکنه ایران ازمحصولات مزبوره درصورتی که موجودشود بر آورده گردد ومشروط براینکه برای مصرف محلی باشد نه برای صدور جهةفروش در خارج از ایران بوسیلهٔ دولت یا اشخاص متفرقه .

تبصرهٔ ۲ — کلمهٔ چلیك واحد کیل وعبارت ازچهل ودو کالن امریکائی است بحرارت شصت درجه فارنهات .

ماده ۱٦ — سهم دولت ازبابت این امتیاز لااقل معادل بیست درصد از عایدات خالص هر کمپانی و کمپانی هائی خواهد بود که برای اجرای عملیات مختلفه این امتیاز در هرمحل وبهر قسم چه درداخله و چه در خارج ایران تشکیل میشوند درامتیاز باید پیش بینی شود کهدولت سهم خودرا بترتیب ذیل دریافت خواهد داشت صاحب امتیاز یا کمپانی یا کمپانی هائیکه بموجب ماده

(۱٤) تشکیل میشوند در ظرف شش ماه اول هر سال مبلغی که کمتر از صدی بیست منافع خالص سال گذشته نخواهد بود از بابت منافع اجرای این امتیاز بموجب صورت حساب خود بدولت ایران خواهند پرداخت برای اینکه دولت ازمنافع اضافی که ممکن است ازاجرای این امتیاز حاصل شود بهره مند گردد سهم دولت از عایدات خالص بموجب تصاعد ذیل معین خواهد گردید .

هرکاه منافع اضافی کمتراز صدی شصت سرمایه مصروفه باشد سهمی دولت عبارت خواهد بود از ٪۲۰ ازمنافع خالص

هرکاه منافع اضافی مابین (۶۰) و (۷۵) در صدازسرمایه مصروفه باشد ٪۲۱ « «

هرکاه منافع اضافی مابین (۷۵) و (۸۵) « « « ٪۲۲ « «

هرکاه منافع اضافی مابین (۸۵) و (۹۵) « « « ٪۲۳ « «

هرکاه منافع اضافی مابین (۹۵) و (۱۰۵) « « « ٪۲۴ « «

هرکاه منافع اضافی مابین (۱۰۵) و (۱۱۵) « « « ٪۲۶ « «

هرکاه منافع اضافی بیشتراز صدی پانزده درصد « « « ٪۲۸ « «

تبصره — دولت باید در امتیاز نامه صریحا تعیین نماید که عایدات خالص و منافع اضافی عبارت ازچه و ترتیب تشخیص آن در محاسبه ازچه قرار است

ماده ۱۷ — دولت باید در امتیاز نامه قید نماید که صاحب امتیاز در موقع تشکیل اولین کمپانی که مطابق مدلول ماده ۱٤ این قانون تاسیس میشود مجانا وبلا عوض یك عده یا صد چندی از اسهام کمپانی مذکوررا بدولت تسلیم نماید عده اسهام یا صد چند مزبور درامتیاز نامه قطعا تصریح

خواهد شد ودر هرحال از معادل سی هزار لیره انگلیسی نباید کمتر باشد

ماده ۱۸ — دولت باید در امتیاز نامه قید نماید که دولت ایران حق خواهد داشت در هیئت مدیره هریك از کمپانیها معادل یك خمس از آراء نماینده داشته باشد واین حق مانع نخواهد بود که دولت ایران به تناسب خریداری اسهام خود و یا اتباع ایران نیز نماینده ویا حق رای در هیئت مدیره داشته باشد

ماده ۱۹ — هرقدر از اراضی غیر مزروع بایر متعلق بدولت را که مهندسین صاحب امتیاز برای ساختن تاسیسات ولوازم کار و همچنین برای بنای کار خالصجات تصفیه وانبار ومخازن لازمه بجهت امتیاز لازم بدانند وبرای تاسیسات دولتی طرف احتیاج نباشد از طرف دولت مجانا بصاحب امتیاز واگذار خواهد شد راجع باراضی مزروعه و دایرهٔ متعلقه بدولت صاحب امتیاز مقدار لازم اراضی مزبوره را بقیمت محل و نرخ معمول خریداری خواهد نمود باستثنای مقداری که برای تاسیسات دولتی لازم است همچنین دولت بصاحب امتیاز حق میدهد که هر گونه اراضی متعلق باشخاصی را که برای مقاصد فوق الذکر لازم بداند با رضایت مالکین وبا شرایط مرضی الطرفین خریداری یا برای تمام مدت امتیاز اجاره نماید ودرصورت اختلاف بین مالکین اراضی و صاحب امتیاز دولت مراقبت خواهد داشت که در فروش یا اجاره اراضی با رعایت خصوصیات محلی اجحاف نشود بعلاوه حقوق هریك از اتباع ایران که از چاههای کوچك و چشمه های نفط در تاریخ تصویب امتیاز تحصیل نفط نمایند بهمان مقداری که در آن تاریخ

استفاده مینموده اند از طرف صاحب امتیاز رعایت خواهد شد مساجد و قبرستان وزیارت گاهها و سایر اماکن متبرکه وکلیه اراضی حول وحوش آنها تا فاصله (۲۵۰) متری از این حق خارج است مشروط بر این که اراضی که بدلایل فوق محفوظ می ماند در هیچ مورد از طرف دولت برای حفر چاه بکار نرود اراضی موقوفه نیز با مساعدت دولت ورعایت مصلحت وقف بطور اجاره بصاحب امتیاز واگذار خواهد شد

ماده ۲۰ ــ کلیه اراضی که مورد حفر چاه ویا برای تاسیسات صنعتی و اداری لازمه برای استخراج مواد نفطی بکاربرده شود وکلیه محصولات نفطی که از مملکت خارج میشود یا برای خروج ذخیره شده از هر گونه عوارض و رسومات ومالیات و گمرك در تمام این مدت امتیاز معاف خواهند بود وهمچنین کلیه ملزومات و ادوات وماشین آلات واشیائی راکه صاحب امتیاز برای اکتشاف وتحصیل وتصفیه نفط یاحمل یاساختن وبکار انداختن لوله ها لازم باشد و بایران وارد نماید مشمول این معافیت از عوارض و رسومات و مالیات و گمرك خواهد بود ولی اسباب شخصی و مواد غذائی متعلق باجزای صاحب امتیاز و کمپانیهای متنوعه آن وآنچه درفوق ذکر نشده مشمول این معافیت نیست کلیه اشیائیکه بتوسط صاحب امتیاز یااجزای آن بایران واردمیشود اعم از اشیائی که بموجب این ماده از تادیهٔعوارض گمرکی ویامالیاتی معاف هستند یاغیر آن باید بترتیب معمول مملکتی وارد شده اظهار نامه آنها بگمرك تسلیم وتفتیش ومعاینه گمرکی در مواد آنها

بطور صحیح مجرا ومعمول گردد .

ماده ۲۱ ــ حق ساختن وبکار انداختن ونگهداری (Entretien) لوله های لازمه وشعب آنها برای نقل نفط برای صاحب امتیاز ملحوظ است که بانتخاب مهندسین خود محل ساختن آنها را ازجائی که یك یاچند فقره از محصولات منظوره در ماده ( ۱ ) یافت شود معین نموده بوسیله آنها آن موادرا در هرنقطه از نقاط ایران یا تاهر نقطه از سرحدات ایران حمل کنند مشروط بر اینکه کشیدن لوله ها مخالف مندرجات امتیاز نفطیکه دولت ایران درتاریخ (۲۸) مارچ (۱۹۰۱) اعطا نموده است نباشد حقوق ذیل نیز برای صاحب امتیاز حاصل خواهد بود :

ساختن وبکار انداختن ونگهداری ( Entretien ) هر گونه چاهها و انبارها و ایستگاه ها و دستگاه های تلمبه برای تحصیل وجمع آوری و حمل و نقل گازهای طبیعی و نفط وقیر وموم معدنی وهمچنین ساختن بنادر واسکله ها وابنیه وخانها و کارخانجات تصفیه وراههای عرابه رو وراه آهن مخصوصی برای حمل اجزاء وملزومات ومحصولات نفط وترامواي وخطوط تلفن ( بشرط استرضای شرکت تلفن ایران ) و تلگراف و دستگاه های الکتریك وسیمهای نقاله وتاسیس هر گونه مؤسساتیکه برای اجرای مقررات امتیاز درقطعات چهار گانه لازم است مشروط بر اینکه اولا بهیچ نوع تاسیساتی جز برای حوائج اقتصادی که مختص اجرای امتیاز باشد مبادرت نشود ثانیا حق تاسیس راههای آهن وشوسه وترامواي که بصاحب امتیاز

داده میشود مزاحم راههای موجوده نبوده واز راههای دیگری که من بعد تاسیس میشوند جلو گیری ننماید ثالثاً طرح و نقشه ابنیه ووضعیت کلی کارخانجات تصفیه وواگنهای راه آهن وخطوط تلگراف وتلفن ولولههای بزرك وبندرها ونقاط انتهائی آنها ووسائل دیگر وسواد نقشه جات و راپورتهای متخصصین معرفةالارض صاحب امتیاز و مهندسین او که مامور نقشه برداری واکتشافات راجعه بامتیاز هستند از طرف صاحب امتیاز باید بدولت تقدیم شود .

تبصره ۱ -- حمل ونقل مواد نفطی درصورتیکه در خارج از راهها وتاسیسات خصوصی صاحب امتیاز باشد از حق العبور قانونی راهها معاف نخواهد بود .

( ب ) تلگراف وتلفون فوق الذکر باید باخطوط تلگراف و تلفون عمومی اتصال نداشته باشد .

( ج ) هر نوع تاسیسات بندری که صاحب امتیاز بنماید تابع مقررات داخلی مملکت ایران خواهد بود .

ماده ۲۲ -- صاحب امتیاز بدولت حق خواهد داد کهمجانا درموارد احتیاج عمومی از تلفن و تلگراف وهر قبیل وسائل ارتباطیه و نقلیه متعلق بصاحب امتیاز موقتا استفاده نماید ولی این استفاده موقتی بطوری خواهد بودکه اساسا مانع تعقیب کار های صاحب امتیاز نبوده وبمنافع او لطمه نرساند

ماده ۲۳ -- در موقع انقضای مدت امتیاز کلیه ملزومات و ابنیه و

اثاثیه و ماشین آلات و هر گونه دارائی دیگر صاحب امتیاز و اراضی که در تصرف یامورد استفاده او است بدولت تعلق خواهد گرفت وصاحب امتیاز از آن بابت حق مطالبه عوض نخواهد داشت ولی در صورتی که صاحب امتیاز عملیات راجعه بامتیاز را در ظرف دوازده سال اول ازتاریخ امتیاز ترک نماید (و در آن صورت امتیاز باطل واز درجه اعتبار ساقط خواهد بود ) صاحب امتیاز کلیه حقوق ارضی و اموال غیر منقول خود را بدولت واگذار نموده وفقط حق خواهد داشت بعضی یاتمامی ملزومات و اثاثیه و ماشین آلات وکلیه اموال منقوله دیگریراکه بمملکت ایران برای اجرای عملیات این امتیاز وارد کرده است از حدود مملکت ایران خارج نماید چه آنها را نصب و در ابنیه استعمال کرده یا نکرده باشد صاحب امتیاز حق دارد اشیاء مزبور را با کشتی بخارجه حمل نماید بدون آنکه دولت ممانعت یاهرقبیل مالیات و گمرك ازآنها مطالبه کند

ماده ۲۴ — صاحب امتیاز متعهد است که برای تعلیم مسائل علمی و عملی راجع به نفط باتباع ایران مساعدت نموده و کار هائی راکه معلومات واطلاعات مخصوصه لازم ندارد اختصاصا باتباع ایرانی رجوع کند واتباع ایرانی راکه برای عملیات فنی مستعد ولایق بداند بسایرین ترجیح دهد

ماده ۲۵ — دولت میتواند تعهد نماید که در موارد فورس ماژر که باعث اختلال اجرای تعهدات صاحب امتیاز میشود مدت بقای فورس ماژور را بمدت معینه امتیاز بیفزاید وهر گاه صاحب امتیاز وقوع موارد فورس

ماژررا مشاهده نماید درظرف سی روز باید وزارت فوائدعامه‌را درطهران مستحضر سازد ودولت درظرف مدت مناسبی نظریات خودرا راجع بوقوع فورس ماژر بصاحب امتیاز اعلام کند و چنانچه بر طبق مقررات فوق از طرف کمپانی وقوع موارد فورس ماژر بدولت اخطار نشود مواردمزبوره ازطرف دولت تصدیق نخواهد شد درصورت حدوث اختلاف مابین صاحب امتیاز ودولت درباب وجود موارد فورس ماژر مراتب مختلف‌فیها بحکمیتی که‌در ماده (۲۶) پیش بینی شده است ارجاع خواهد شد

ماده ۲۶ ـ هرگاه اختلافی درموضوع تفسیر این امتیاز یادرموضوع حقوق و مسئولیت های طرفین متعاهدین حادث شود مراتب مختلف فیها بترتیب ذیل بحکمیت ارجاع میشود

هریك ازطرفین یکنفر حکم تعیین ودر صورت امکان حکمین متفقا حکم ثالثی انتخاب مینماید وهرگاه در موضوع تعیین حکم ثالث موافقت حاصل نشود طرفین ازرئیس دیوان ثابت قضاوت بین المللی یا ازمحاکم شبیه بان که مرضی الطرفین باشد تقاضای حکم ثالث را خواهند نمود وپس از آن محکمه حکمیت در محلی که دولت ایران تعیین میکند شروع بکار میکنند تصمیم اکثریت سه نفر حکم ها معتبر و قطعی بوده و مخارج محاکمه و حقوق حکمها بموجب تصمیم حکمها ماخوذ خواهدشد .

ماده ۲۷ ـ دولت یکنفر کمیسر معین مینماید که در امور راجعه بامتیاز نماینده دولت خواهد بود و صاحب امتیاز یا نمایندگان او همیشه

باو دست رسی خواهند داشت کمیسر مزبور کلیه اطلاعات مربوطه بامتیاز را که دارا باشد هروقت صاحب امتیاز بخواهد باو خواهد داد و اورا راهنمائی خواهد کرد کمیسر مزبور از نماینده که صاحب امتیاز معین میکند کلیه اطلاعات مربوطه بمنافع دولت و اطلاعات راجعه به پیشرفت کار و غیره را مطالبه خواهد کرد که هر زمان دولت بخواهد بدولت اطلاع دهد صاحب امتیاز سالیانه مبلغ پنجهزار دلار طلای رایج امریکا از بابت حقوق کمیسر بدولت خواهد پرداخت :

ماده ۲۸ ــ امتیازی که بموجب این قانون داده میشود در موارد ذیل ملغی اعلام خواهد شد .

۱ - درصورتیکه تخلف صاحب امتیاز از مدلول ماده (۱۴) این قانون محرز گردد :

۲ - در صورتیکه صاحب امتیاز از اجرای سایر تعهداتی که در این قانون مقرر است تخلف ورزد .

۳ - درصورتیکه متصدیان این امتیاز عملیاتی برعلیه استقلال و تمامیت ایران نموده ویادر امورمذهبی وسیاسی ایران مداخله نمایند .

در موارد فقره دوم وسوم موضوع تخلف ازطرف دولت کتبا بصاحب امتیاز اعلام وچهار ماه باو فرجه داده می شود که درصدد اصلاح برآید و چنانچه صاحب امتیاز از اصلاح تخلف نمود مراتب بحکمیت مذکور در ماده (۲۶) مرجوع وپس از صدور حکم الغاء امتیاز اعلام خواهد شد در اینصورت حقوق واموال صاحب امتیاز مثل بعد ازانقضای مدت امتیازمجانا

بدولت تعلق خواهد گرفت

ماده ۲۹ — مجلس شورای ملی ایران اعلام می دارد که هیچ گونه امتیازاتی که بتصویب مجلس شورای ملی ایران رسیده باشد نسبت بمعدنیاتی که در قطعات چهار گانه بصاحب امتیاز اعطا می گردد داده نشده و بنا بر این هیچ گونه دعاوی که قانونا معتبر باشد نسبت بمعدنیات مذکوره وجود ندارد و نیز مجلس شورای ملی اعلام میدارد که این امتیاز یگانه امتیاز مانع الغیر است که برای اعمال و اجرای نیات فوق الذکر در قطعات چهار گانه مزبوره اعطا میشود

ماده ۳۰ — هر قانونی که مخالف مداول این قانون باشد از تاریخ تصویب این امتیاز ملغی اعلام میشود

ماده ۳۱ — باستثنای مقررات ماده (۱٤) دولت مجاز است تغییر کلمات و عبارات امتیاز نامه راکه مستلزم روشن شدن مضمون و تاثیر قانونی امتیاز باشد وهمچنین اضافه کردن موادی راکه توضیح آن مستلزم حفظ منافع ایران است وهمچنین تصریح اصطلاحات فنی راکه درضمن تحریر امتیازنامه استعمال می شود و از نقطهٔ نظر جلو گیری از اختلافات آتیه مفید است قبول نماید .

ماده ۳۲ -- امتیاز نامه نفط شمال نسختین بزبان فارسی وفرانسه تحریر خواهد شدودر موقع ظهور اختلاف نسخه فرانسه معتبر خواهدبود

# قانون

## امتیاز نفط یکی از ولایات
## شمالی به تبعه داخله

# قانون

## شرایط اساسی امتیاز معادن نفط یکی از دو ولایات گیلان یامازندران بکمپانی معتبری از اتباع داخله

مصوبه ۲۰ جوزا ۱۳۰۲ شمسی

ماده اول ــ مجلس شورای ملی بدولت اجازه میدهد که امتیاز مانع الغیر اکتشاف و استخراج نفط و موم وقیر معدنی و گاز طبیعی یکی از دو ولایت مذکوره ذیل‌را (گیلان یا مازندران که تنکابن هم‌ضمیمه آن است) بکمپانی معتبری از اتباع ایران اعطا نماید

ماده دوم ــ شرایط این امتیاز برای دولت از شرایطی که در قانون امتیاز نفط مورخه ۲۳ برج جوزا ۱۳۰۲ مصوبه مجلس شورای ملی مقرر شده نباید کمتر مساعد باشد

ماده سوم ــ امتیاز مذکور باید بتصویب مجلس شورای ملی برسد

# قسمت پنجم

# خلاصه تصویبات مالی

بترتیب تاریخ تصویب

| نمره ترتیبی | خلاصه تصویبات مالی |
|---|---|
| ۱ | اعتبار برای تعمیر سد جاجرود |
| ۲ | اعتبار قرضه بمهاجرین گیلانی برای معاودت باوطان خود |
| ۳ | بودجهٔ خرج سنهٔ تخاقوی ئیل (۱۳۰۰) مجلس |
| ٤ | اجازه تسلیم قراولخانه گذر لوطی صالح به مسجد جنب آن |
| ٥ | بودجهٔ جمع سنهٔ تخاقوی ئیل (۱۳۰۰) مجلس |
| ٦ | تصویب شهریه در بارهٔ ورثهٔ بنان السلطان |
| ۷ | تصویب شهریه در حق ورثهٔ میر موسی خان |
| ۸ | اعتبار برای مصارف انتخابات |
| ۹ | قانون تفریغ بودجهٔ توشقان ئیل ۱۲۹٤ مجلس |

| مبلغ | | | | سالیانه یا ماهیانه | برای چه مدت | تاریخ تصویب |
|---|---|---|---|---|---|---|
| نقد | | | جنس من | | | |
| د | ق | تومان | | | | |
| | | ۱۵۰۰۰ | | | یکدفعه | ۲۳ میزان ۱۳۰۰ |
| | | ۱۵۰۰۰ | | | یکدفعه | ۲۵ میزان « |
| | | ۲۰۷۹۹۵ | | سالیانه | یکساله | ۲۵ عقرب « |
| | | ندارد | | | | ۱۸ عقرب « |
| | | ندارد | | سالیانه | یکساله | ۹ قوس « |
| | | ۲۰ | | ماهیانه | در حق عیال مادام که شوهر اختیار نکرده واولاد تاسن ۲۱ | ۹ جدی « |
| | | ۹۰ | | ماهیانه | پسر تاسن ۲۱ سالگی ـ صبیه وعیال تاوقتی شوهر نکرده‌اند | ٤ دلو « |
| | | ۱۵۰۰ | | | یکدفعه | ۸ دلو « |
| ۹۰ | ۳ | ۸۹۷۱۶ | | سالیانه | یکساله | ۱۸ دلو « |

| خلاصه تصویبات مالی | نمره ترتیبی |
|---|---|
| قانون تفریغ بودجهٔ پنجساله ایام فترت ( بین مجلس سوم وچهارم ) | ۱۰ |
| تصویب شهریه درباره ورثه مرحوم آقا شیخ محمدجواد | ۱۱ |
| تصویب اعتبارات مخارج مملکتی | ۱۲ |
| تصویب مخارج یکساله جامعهٔ ملل ازبابت سهمیه دولت علیه ایران | ۱۳ |
| قانون برقراری شهریه دربارهٔ ورثهٔ مرحوم شاهزاده عماد الدوله | ۱٤ |
| تصویب شهریه دربارهٔ ورثهٔ مرحوم وقار الدوله | ۱۵ |
| تصویب اعتبار برای احداث بنای جدید محل مخزن وشعب گمرك بندر قشم | ۱٦ |
| اعتبار بوزارت فوایدعامه برای تهیهٔ وسایل الحاق آب کوهرنك بزاینده رود | ۱۷ |
| بودجهٔ سنهٔ ایت ئیل ۱۳۰۱ ریاست وزرا و کابینه | ۱۸ |

| تاريخ تصويب | براى چه مدت | ساليانه يا ماهيانه | مبلغ — جنس من | مبلغ — نقد — تومان | ق | د |
|---|---|---|---|---|---|---|
| ۱۸ دلو ۱۳۰۰ | پنجسال | | | ۸٦۳۹۲ | ۱ | ۱۰ |
| ۲۰ دلو » | صبيه و عيال تا زمان اختيار شوهر و اولاد تا سن ۲۱ سالگى | ماهيانه | | ۱۰۰ | | |
| ۲ حوت » | وسنهٔ ايت ئيل ۱۳۰۱ | ساليانه | | ۱۹٤۷۹۸٥٥ فرانك طلا سويس | | |
| ۱۱ حوت » | يكساله | ساليانه | | ۱۲٥۰۰۰ | | |
| ۲۰ حوت » | عيال و پسر صغير و دو صبيه از تاريخ فوت الى آخر حوت ۱۳۰۱ | ماهيانه | | ٦۱ | ۹ | ۷٥ |
| ۲۷ حوت » | عيال مادام الحيوة صبايا تا موقع اختيار كردن شوهر | ماهيانه | | ٥۰ | | |
| ۲۷ حوت » | يك دفعه | | | ۲۱٤۰ | | |
| ۷ حمل ۱۳۰۱ | يك دفعه | | | ۳۰۰۰۰۰ | | |
| ۲۱ حمل » | يك ساله | ساليانه | | ٥٤۱۷۲ | | |

| نمره (ترتیب) | خلاصه تصویبات مالی |
| --- | --- |
| ۱۹ | بودجهٔ سنهٔ ایت ئیل ۱۳۰۱ کابینهٔ سلطنتی |
| ۲۰ | اعتبار مخارج سفر وتحصیل ٦۰ نفر محصل نظامی بپاریس { خرج سفر<br>خرج تحصیل |
| ۲۱ | اعتبار برای تهیهٔ اثاثیهٔ محاکم قضائی رشت |
| ۲۲ | تصویب تخفیف مالیاتی قریهٔ ندوشن یزد |
| ۲۳ | بودجهٔ خرج سنهٔ ایت ئیل ۱۳۰۱ مجلس |
| ۲٤ | اعتبار برای پرداخت غرامات امانات مسروقهٔ پستی |
| ۲۵ | اعتبار سیم کشی ازقم به آوه وساوه و نوبران و از تربت به ترشیز و دایر شدن تلگرافخانهای آنها |
| ۲٦ | اعتبار برای خریدن عمارت ژنرال‌قنسولگری بغداد (علاوه براعتبارسابق) |
| ۲۷ | اجازهٔ پرداخت قرضه در وجه عادلخان زیاد خان اف |

| مبلغ — نقد — د | ق | تومان | جنس من | سالیانه یا ماهیانه | برای چه مدت | تاریخ تصویب |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | ۱٤۷۰۰ | | سالیانه | یکساله | ۲ ثور ۱۳۰۱ |
| | | ۱۸۰۰۰<br>٦۷۱٦۰۰۰ | فرانك | | برای مدت مسافرت<br>برای تحصیل یکساله | ۱۸ جوزا « |
| | | ۱۵۰۰ | | | یکدفعه | ۲۵ جوزا « |
| | ۵ | ۲۳٤ | | سالیانه | تا موقعی که ممیزی نشده | ۳ سرطان « |
| | | ۳۲٤۳۷۲ | | سالیانه | یکساله | ۳ سرطان « |
| ۲۵ | | ٤۳٦۵۵ | | | یکدفعه | ۱۸ سرطان « |
| | | ۱۱٦۰۰ | | | یکدفعه | ۱۸ سرطان « |
| | | ۵۰۰۰۰ | روپیه | | یکدفعه | ۲۰ سرطان « |
| | | ۲٤۰۰ | | | برای ۸ برج آخر سنهٔ اخاقوی ئیل | ۲۲ سنبله « |

| نمره ترتیبی | خلاصهٔ تصویبات مالی |
|---|---|
| ۲۸ | اعتبار جهت مصارف هیئت اعزامیهٔ سواحل بحر خزر برای نقشه کشی و تعیین عواید جنگلی |
| « | اعتبار برای تهیه چهار راس قاطر ومایلزم آنها |
| ۲۹ | تصویب اضافه اعتبار مدرسهٔ صنعتی ایران و آلمان |
| ۳۰ | اجازه انتقال یکدستگاه چراغ برق سلطنت آباد به قم وتخصیص آن برای روشنائی صحن مطهر حضرت معصومه سلام‌الله علیها |
| ۳۱ | تصویب اعتبار مخارج بنائی سه برج اقامتگاه مستحفظین خط دربند تاحوض خان کرمان |
| ۳۲ | بودجه سنه ایت ئیل ۱۳۰۱ وزارت فلاحت و تجارت و فوائدعامه |
| ۳۳ | بر قراری ۲۵ فقره شهریه |
| ۳۴ | تصمیم قانونی مجلس شورای ملی راجع به ۹ فقره شهریه ۷ فقره مقطوعه ۲ فقره مصوبه |
| ۳۵ | اعتبار برای سیم‌کشی از کرندالی قرتو وقصرشیرین ودائر کردن تلگرافخانه دران نقاط |

| مبلغ | | | | سالیانه یا ماهیانه | برای چه مدت | تاریخ تصویب |
|---|---|---|---|---|---|---|
| نقد | | | جنس من | | | |
| د | ق | تومان | | | | |
| | | ٣٤٠ | | ماهیانه | از تاریخ اعزام الی آخر سنهٔ ایت ئیل | ٢٧ سنبله ١٣٠١ |
| | | ٥٠٠ | | | یکدفعه | |
| | | ٨٠٠٠ | | سالیانه | یکساله | « « « |
| | | ندارد | | | ندارد | ١ میزان « |
| | | ٨٠٠ | | | یکدفعه | « « « |
| | | ٥٦٦٤٠ | | سالیانه | یکساله | « « « |
| | ١ | ٣٣٣ | | ماهیانه | متفاوت | ٤ میزان « |
| | | ٤٦٠ | | ماهیانه | متفاوت | ٨ میزان « |
| | ٤ | ١٢٨ | | | | |
| | | ٧٧٩٢ | | | یکدفعه | ١١ میزان « |

| [illegible] | خلاصه تصویبات مالی |
|---|---|
| ۳۶ | اعتبار برای امتداد سیم از گناباد به تون |
| « | » قرضه دروجه وزارت فوائد عامه برای نمایشگاه امتعهٔ وطنی |
| « | » برای مرمت برجهای نظامی نقاط مهمهٔ بروجرد و ایجاد بروج لازم دیگر |
| ۳۷ | اجازه پرداخت حقوق آقای آقامیرزا شهاب الدین |
| ۳۸ | اضافه اعتبار برای مخارج مسافرت متخصصین امریکائی |
| ۳۹ | قانون تفریغ بودجهٔ سنهٔ تخاقوی ئیل ۱۳۰۰ مجلس مخارج عایدات |
| ٤۰ | تصویب شهریه بعنوان تقاعد درحق امام الحکماء |
| ٤۱ | تصویب حقوق تقاعدی درباره ۹ نفر صاحب‌منصبان قدیمی وزارت جنگ |
| ٤۲ | اعتبار برای جلوگیری آفت ملخ |

| مبلغ - نقد - ق | مبلغ - نقد - تومان | جنس من | سالیانه یا ماهیانه | برای چه مدت | تاریخ تصویب |
|---|---|---|---|---|---|
| | ۸۰۰۰ | | | یکدفعه | ۱۲ میزان ۱۳۰۱ |
| | ۵۰۰۰ | | | یک دفعه | |
| | ۱۰۰۰۰ | | | یک دفعه | |
| | ۲۰۰ | | ماهیانه | از ۱۶ حمل ۱۳۰۱ الی تاریخ تعیین تکلیف اعتبارنامه | ۱۸ میزان » |
| | ۱۰۰۰۰ دولار | | | یک دفعه | ۲۴ میزان » |
| ۸۲<br>۴۹ | ۱۸۰۴۱۸<br>۸۸۷۰ | | سالیانه | یکساله تخاقوی ئیل ۱۳۰۰ | ۱ قوس » |
| | ۶۰ | | ماهیانه | از اول حمل ۱۳۰۱ تا زمانیکه داخل خدمت دولتی نشده ( مادام الحیوة ) | ۷ قوس » |
| | ۳۴۱ | | ماهیانه | تا تصویب قانون استخدام | » » » |
| | ۵۰۰۰۰ | | | یک دفعه | ۲۴ قوس » |

| نمره ترتیبی | خلاصه تصویبات مالی |
|---|---|
| ٤٣ | تصویب اعتبار جهة ازدیاد سه الی چهار نفر تند نویس |
| ٤٤ | تصویب اعتبار اضافی برای مطبوعات مجلس |
| ٤٥ | تصویب حقوق تقاعد دربارهٔ شانزده نفر صاحب منصبان قدیمی وزارت جنك |
| ٤٦ | برقراری مستمری دربارهٔ ورثه مرحوم مشیر رسائل |
| ٤٧ | برقراری شهریه دربارهٔ آقای میرزامهدی اشتهاردی |
| ٤٨ | برقراری حقوق تقاعد دربارهٔ عباسقلی خان منتظم الملك |
| ٤٩ | برقراری شهریه دربارهٔ ورثهٔ بهادر السلطنه |
| ٥ | برقراری شهریه دربارهٔ پسر میرزا حسینخان مستخدم سابق مجلس |
| ٥٠ | برقراری شهریه دربارهٔ سیف المجاهدین (علاوه برشش تومان شهریه) |

| مبلغ | | | | سالیانه یا ماهیانه | برای چه مدت | تاریخ تصویب |
|---|---|---|---|---|---|---|
| نقد | | | جنس من | | | |
| د | ق | تومان | | | | |
| | | ۶۰۰ | | | ازاول جدی ۱۳۰۱ الی آخر سنه مزبوره | ۲۸ قوس ۱۳۰۱ |
| | | ۱۲۰۰ | | | یك دفعه | « « « |
| | | ۳۹۰ | | ماهیانه | مادام الحیوة | ۲۹ قوس « |
| | | ۳۰۶ | | سالیانه | ازابتدای حمل ایت ئیل | ۵ جدی « |
| | | ۵۰ | | ماهیانه | از ۱۶ سنبله ۱۳۰۱ الی تصویب قانون استخدام معلمین | « « « |
| | | ۲۵ | | ماهیانه | تاموقع اجرای قانون استخدام | « « « |
| | | ۲۰ | | ماهیانه | ازاول حمل ۱۳۰۱ الی سن بیست سالگی | ۵ جدی « |
| | | ۱۰ | | ماهیانه | ازاول حمل ۱۳۰۱ الی سن بیست سالگی | |
| | | ۴ | | ماهیانه | ازاول سنبله ۱۳۰۱ | ۱۵ جدی « |

| نمره ترتیبی | خلاصه تصویبات مالی |
|---|---|
| ۵۰ | برقراری شهریه در بارهٔ محمد تقی خان مفلوج فشندی (علاوه بر پنج تومان شهریه) |
| | « « « خانم مشرف السلطنه |
| | « « « اقا عبدالله مفتی (علاوه بر ماهی بیست تومان شهریه) |
| | « « « آقایان حجة الاسلام و حجة العلماء |
| ۵۱ | بودجه سنه ایت ئیل ۱۳۰۱ تشکیلات قضائی و اداری وزارت عدلیه |
| ۵۲ | تصویب حقوق اضافی مهندس بلدی |
| ۵۳ | تصویب جیره و علیق ایت ئیل نظمیه مرکز و ولایات |
| | « « |
| | « « |

| مبلغ | | | | ساليانه يا ماهيانه | براى چه مدت | تاريخ تصويب |
|---|---|---|---|---|---|---|
| نقد | | | جنس من | | | |
| ق | د | تومان | | | | |
| | ۳ | ۲ | | ماهيانه | از اول حمل ۱۳۰۱ | ۱۵ جدى ۱۳۰۱ |
| | | ۳۰ | | ماهيانه | از اول ميزان ۱۳۰۱ | ۱۵ جدى « |
| | | ۱۰ | | ماهيانه | از اول اسد ۱۳۰۱ | ۱۵ جدى « |
| | | ۶۰ | | ماهيانه | از اول اسد ۱۳۰۱ | ۱۵ جدى « |
| | ۵ | ۴۹۱۲۱۳ | | ساليانه | يكساله ايت ئيل ۱۳۰۱ | ۱ دلو « |
| | | ۱۰۰۰ دلار | | ساليانه | براى مدت استخدام | ۱۵ دلو « |
| | | | ۱۶۸۶۰ گندم<br>۱۲۶۶۰۰ جو<br>۲۴۹۵۰۰ ک | ساليانه | يكساله ايت ئيل | ۲۴ دلو « |

| نمره ترتیبی | خلاصه تصویبات مالی |
|---|---|
| ۵۳ | تصویب جیره و علیق ایت ئیل نظمیه مرکز و ولایات |
| ۵۴ | اجازه پرداخت مصارف هشتاد و نه شماره روزنامهٔ رسمی |
| ۵۵ | برقراری اضافه شهریه در حق بازماندکان مرحوم آقاسید حسین اردبیلی ذکور و اناث<br>» » » » » » » مرحوم میرزا یوسف خان مستشار الدوله |
| ۵۶ | تصویب اعتبار مصارف روشنائی بقاع متبرکه وغیره واقعهٔ در عراق عرب |
| ۵۷ | تصویب قسمتی از بودجه سنه ایت ئیل ۱۳۰۱ وزارت خارجه راجع بحقوق تقاعد و انتظار خدمت مستخدمین و وراث مستخدمین وزارت خارجه |
| ۵۸ | تصویب اضافه اعتبار بودجه ایت ئیل ۱۳۰۱ دربار سلطنتی |
| ۵۹ | تصویب اعتبار مصارف انتخابات دوره پنجم تقنینیه |
| ۶۰ | تصویب اعتبار جهت مخارج فوق العاده مستخدمین امریکائی |

| تاریخ تصویب | برای چه مدت | سالیانه یا ماهیانه | جنس من | مبلغ — نقد — تومان | ق | د |
|---|---|---|---|---|---|---|
| ۲۴ دلو ۱۳۰۱ | یکساله ایت ئیل | سالیانه | ۱۸۱۸۰ یونجه | | | |
| ۲۸ دلو » | یکدفعه | | | ۳۷۳ | ۲ | |
| ۲۹ دلو » | تا سن بیست سالگی | ماهیانه | | ۸ | | |
| | تاموقعیکه شوهر اختیار کرده | ماهیانه | | ۱۷ | | |
| ۲۹ دلو » | | ماهیانه | | ۱۸ | | |
| ۲ حوت » | یکساله ایت ئیل ۱۳۰۱ | سالیانه | ۵۰۰۰ گندم ۵۰۰۰ جو | ۶۴۸۱ | ۴ | |
| ۳ حوت » | یکساله ایت ئیل ۱۳۰۱ | سالیانه | | ۴۶۸۷۴ | ۴ | |
| ۲۰ حوت » | یکساله ایت ئیل ۱۰۳۱ | سالیانه | | ۱۰۰۰۰ | | |
| ۲۲ حوت » | یك دفعه | | | ۱۰۰۰۰۰ | | |
| ۲۲ حوت » | یکدفعه | | | ۴۸۰۰۰ | | |

| نمره ترتیبی | خلاصه تصویبات مالی |
|---|---|
| ٦١ | ضبط حقوق دیوانی و برقراری خرج تحصیل درباره میرزا سید مرتضی خان کاظمی بمبلغ |
| ٦٢ | بودجه سنه ایت ئیل ۱۳۰۱ وزارت معارف وصحیه واوقاف وصنایع مستظرفه |
| ٦٣ | اجازه پرداخت مستمریات چهار نفر شاهزادکان عظام بالسویه |
| ٦٤ | اعتبار جهت مخارج ضروری وزارت مالیه |
| ٦٥ | اجازه پرداخت شهریه درباره ورثه مرحوم مشار دیوان ٦ نفر { ذکور / اناث } |
| ٦٦ | تصویب اعتبار مقدماتی جهه مخارج اعاشه و اعمار نقاط غارت زده آذربایجان |
| ٦٧ | تصویب اعتبار جهت کمك خرج مجلهٔ معارف |
| ٦٨ | بر قراری خرج تحصیل در بارهٔ پسران آقاسید محمد تقی |
| ٦٩ | اجازه پرداخت مستمری سالار محتشم ازقرار تومانی یك تومان |

| تاریخ تصویب | برای چه مدت | سالیانه یا ماهیانه | مبلغ جنس من | مبلغ نقد تومان | ق | د |
|---|---|---|---|---|---|---|
| ۲۲ حوت ۱۳۰۱ | ازاول حمل ۱۳۰۱ (تا مدت شش سال) | سالیانه | | ۳۸۷ | ۷ | |
| ۲۳ حوت ۱۳۰۱ | یکساله ایت ئیل ۱۳۰۱ | سالیانه | | ٦٥٢٥٣٨ | ۱ | ۲ |
| ۲۸ حوت ۱۳۰۱ | | سالیانه | | ٢٤٠٠٠ | | |
| ۲۸ حوت ۱۳۰۱ | یکساله ایت ئیل ۱۳۰۱ | سالیانه | | ٥٥٠٠٠٠ | | |
| ۱۸ حمل ۱۳۰۲ | تا سن ۲۰ سالگی | | | ۲۰ | | |
| | متفاوت | | | ۲۰ | | |
| ۱۸ حمل ۱۳۰۲ | یکدفعه | | | ۱۰۰۰۰۰ | | |
| ۲۷ حمل ۱۳۰۲ | ازاول میزان ایت ئیل ۱۳۰۱ الی آخر حوت سنه مزبوره | ماهیانه | | ٥٠ | | |
| ۲۷ حمل ۱۳۰۲ | ازاول سنبله ایت ئیل ۱۳۰۱ تاسن ۲۰ سالگی | ماهیانه | | ۳۰ | | |
| ۲۷ حمل ۱۳۰۲ | ازاول حمل ایت ئیل ۱۳۰۱ پس از وضع مدت خدمت در دوایر دولتی | سالیانه | | ۹۳۰ | ۱ | ۳ |

| نمره ترتیبی | خلاصه تصویبات مالی | |
|---|---|---|
| ۷۰ | بودجه اعتباری سنه تنکوز ئیل ۱۳۰۲ وزارت جنگ | |
| ۷۱ | تصویب اعتبارات مخارج مملکتی سنهٔ مالیه تنکوز ئیل ۱۳۰۲ | |
| ۷۲ | بودجه سنهٔ تنکوز ئیل ۱۳۰۲ مجلس (باستثنای مقرری نمایندگان که یازده ماهه است) | |
| ۷۳ | تصویب اعتبار جهة احضار مامورین بختیاری خراسان | |
| ۷۴ | اعتبار مصارف روشنائی بقاع متبرکه و مقابر مختلفه (نقد و جنسی که در دوم حوت ۱۳۰۱ تصویب شده از نقد و جنس مزبور موضوع میشود) | بوقرلدره استرآباد |
| ۷۵ | اجازه پرداخت مستمری یمن الدوله (از قرار تومانی یك تومان) | |
| ۷۶ | تصمیم مجلس راجع به ۲۷ فقره حقوق تقاعد و وظیفه وراث مستخدمین متوفی (بدولت مراجعه شده که با مطالعه قانون استخدام مجددا پیشنهاد کند) | |
| ۷۷ | اجازه پرداخت حقوق تقاعد و مستمری شخصی صاحبمنصبان قدیمی وزارت جنگ و وظیفه وراث متوفیان آنها | تقاعد<br>مستمری<br>وظیفه وراث |
| ۷۸ | قانون تفریغ بودجه سنهٔ ایت ئیل ۱۳۰۱ مجلس | مخارج<br>عایدات |

| مبلغ | | | | سالیانه یا ماهیانه | برای چه مدت | تاریخ تصویب |
|---|---|---|---|---|---|---|
| نقد | | | جنس من | | | |
| د | ق | تومان | | | | |
| | | ۹٤۰۰۰۰۰ | | سالیانه | یکساله | ٤ ثور ۱۳۰۲ |
| | | ۲۲۵۹۲٤٤٤ | | سالیانه | یکساله | ۱٦ ثور ۱۳۰۲ |
| | | ۳٤۵۰٤۸ | | سالیانه | یکساله | ۱٦ ثور ۱۳۰۲ |
| | | ۸۰۰۰ | | | یك دفعه | ۱٦ ثور ۱۳۰۲ |
| | ۳ | ۲٤۸۰۹ | ۵۳٦۱۰ گندم<br>٦۴۴۴۸ جو<br>۳٦۳٦۲ كاه<br>۴۴۲۴ شلتوك | سالیانه | یکساله ایت ئیل ۱۳۰۱ | ۱٦ ثور ۱۳۰۲ |
| | ۲ | ٦۰۰ | | سالیانه | یکساله ایت ئیل ۱۳۰۱ | ۲۲ ثور ۱۳۰۲ |
| | | | | | | ۲۲ ثور ۱۳۰۲ |
| | | ۸۲۸ | | ماهیانه | یکساله تنکوز ئیل ۱۳۰۲ | ۲۳ جوزا ۱۳۰۲ |
| ۴۰ | | ۴۲۰ | | | | |
| ۰۵ | ۸ | ۱۵۲ | | | | |
| ۷ | | ۳۰۴۴۹۷ | | | | |
| ٦ | ۷ | ۱۳۳۵۴ | | سالیانه | یکساله | ۲٤ جوزا ۱۳۰۲ |

| نمره ترتیبی | خلاصه تصویبات مالی |
|---|---|
| ۷۹ | تصویب اضافه اعتبار مطبعه مجلس |
| ۸۰ | اجازه پرداخت مستمری غلامرضاخان میرپنجه (از قرار تومانی یك تومان) |
| ۸۱ | برقراری مستمری دربارهٔ سید موچول |
| ۸۲ | برقراری شهریه دربارهٔ هشت نفر |
| ۸۳ | برقراری شهریه دربارهٔ ورثهٔ مرحوم میر سیدعلی { ٦ نفر اولاد / یك نفر عیال } |
| ۸٤ | اجازهٔ پرداخت ماهی یك‌هزار تومان دربارهٔ هریك از شاهزادگان عضدالسلطان و نصرةالسلطنه |
| ۸۵ | بودجهٔ ایت‌ئیل ۱۳۰۱ وزارت امور خارجه |
| ۸٦ | برقراری مستمری دربارهٔ ورثه مرحوم منوچهر میرزا |
| « | حقوق آقای آقاسید حسن کشفی |

| مبلغ – نقد – د | ق | تومان | جنس من | ساليانه يا ماهيانه | براى چه مدت | تاريخ تصويب |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | ٢٣٠٠٠ | | | يكدفعه | ٢٤ جوزا ١٣٠٢ |
| | | ٤٠٠ | | ساليانه | سنهٔ ايت ئيل ١٣٠١ وتنكوز ئيل ١٣٠٢ | « « « |
| | | ٤١ | | ساليانه | مادام الحيوة | « « « |
| | | ٥٠ | | ماهيانه | متفاوت | « « « |
| | | ١٥ | | ماهيانه | از ابتداى جدى ايت ئيل ١٣٠١ (مادام الحيوة) | ٢٦ جوزا « |
| | | ٢٠٠٠ | | ماهيانه | از ابتداى تنكوز ئيل ١٣٠٢ | « « « |
| | | ٧٥٨٠٢٤ | | ساليانه | يكساله | « « « |
| | | ٢٤٨ | | ساليانه | ارابتداى ايت ئيل ١٣٠٢ | ٢٧ جوزا « |
| | ٧ | ١٤٣ | | ساليانه | | ٢٧ جوزا « |

| (نمره ترتیبی) | خلاصه تصویبات مالی |
|---|---|
| ۸۷ | تصویب مقرری جنسی دربار سلطنتی |
| ۸۸ | تصویب پرداخت بودجهٔ ولایت عهد تامیزان |
| ۸۹ | تصویب مستمری آقا سید محمد باقر صدرالاسلام |
| ۹۰ | اجازه پرداخت ازعایدات کلک رانی شط کارون دروجه سادات کلانتر |
| ۹۱ | برقراری شهریه دربارهٔ ۱۳ نفر اعضای وزارت خارجه که مشمول قانون استخدام نیستند |
| ۹۲ | تصمیم قانونی راجع بمصارف روشنائی و حق الارض وعوض بهر سنهٔ تنکوزئیل ۱۳۰۲ |
| ۹۳ | اضافه اعتبار بودجه ایت ئیل ۱۳۰۱ وزارت معارف بابت حقوق معلمین ژیمناستیک |
| « | « « « « « بابت قیمت ذغال سنک مدارس متوسط |
| ۹۴ | تصویب اضافه اعتبار مصارف انتخابات دوره پنجم تقنینیه |

| مبلغ — نقد — تومان | دق | مبلغ — جنس من | سالیانه یا ماهیانه | برای چه مدت | تاریخ تصویب |
|---|---|---|---|---|---|
| | | ۶۷۵۰ گندم<br>۱۶۳۹۰۰ جو<br>۳۵۶۱۷۵ کاه<br>۱۰۰۶۳۰ قصیل<br>۲۴۲۲۵ یونجه | سالیانه | یکساله | ۲۹ جوزا ۱۳۰۲ |
| ۱۶۸۰۰۰ | | | سالیانه | یکساله ایت ئیل ۱۳۰۱ | « « « |
| ۶۰۰ | | | سالیانه | از ابتدای ایت ئیل ۱۳۰۱ | « « « |
| ۱۵۰ | | | ماهیانه | از اول حمل ایت ئیل ۱۳۰۱ | ۳۰ جوزا « |
| ۵۵۰ | | | ماهیانه | یکساله تنگوز ئیل | « « « |
| مطابق پرداختی ایت ئیل ۱۳۰۱ | | | سالیانه | یک ساله | « « « |
| ۲۰۲ | | | ماهیانه | یکساله ایت ئیل | ۳۱ جوزا « |
| ۳۷۰۰ | | | | یکساله « | « « « |
| ۵۰۰۰۰ | | | | یک دفعه | « « « |

| نمرهٔ تصویبات | خلاصه تصویبات مالی |
|---|---|
| ۹۵ | اجازه پرداخت شهریه ورثهٔ مرحوم آیةالله بهبهانی بدون کسر |
| ۹۶ | تعیین تکلیف بودجه های جزء سنهٔ تنکوز ئیل ۱۳۰۲ وزارت خانها |
| ۹۷ | اضافه بودجهٔ ایت ئیل ۱۳۰۱ نظمیه رشت و انزلی |
| ۹۸ | تعیین تکلیف سی و شش قلم مستمری اتباع خارجه |
| ۹۹ | برقراری شهریه درباره ورثه مرحوم حاجی میرزا علیمحمد دولت آبادی { ذکور اناث |
| ۱۰۰ | تصویب اعتبار برای مصیبت زدگان تربت |
| ۱۰۱ | اجازه پرداخت حقوق مدت خدمت مستخدمین خارجی وزارت فوائد عامه |
| ۱۰۲ | برقراری شهریه درباره بازماندگان میرزا محمد حسین (علاوه بر دهٔ تومان سابق) |
| ۱۰۳ | اجازه پرداخت مستمریات وحقوق اعضاء واجزاء ادارات پست وتلگراف ( مطابق قانون استخدام ) |

| مبلغ نقد د | ق | تومان | جنس من | سالیانه یا ماهیانه | برای چه مدت | تاریخ تصویب |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | ۵۰۰ | | ماهیانه | ازابتدای حمل ایت ئیل ۱۳۰۱ | ۳۱ جوزا۱۳۰۲ |
| | | ندارد | | | یکساله تاآخر تنگوز ئیل ۱۳۰۲ | » |
| | | ۱۰۲۲۹ | | | یکساله | » |
| | | ندارد | | | متفاوت | ۳۲ جوزا |
| | | ۹۰<br>۶۰ | | ماهیانه | تا سن بیست سالگی مادامکه شوهر اختیار نکرده | ۳۲ جوزا ۱۳۰۲ |
| | | ۵۰۰۰۰ | | | یکدفعه | ۳۲ جوزا » |
| | | ۲۵۰۰۰ | | | یکدفعه تا اول سرطان ۱۳۰۲ | ۳۲ جوزا » |
| | | ۵ | | ماهیانه | ندارد | ۳۲ جوزا » |
| | | | | | | ۳۲ جوزا » |

| نمرهٔ ترتیبی | خلاصه تصویبات مالی |
|---|---|
| ۱۰۴ | بر قراری شهریه در باره ولدان آقا میرزا محمدصادق طباطبائی بعنوان خرج تحصیل |
| ۱۰۵ | اجازه پرداخت شلتوک حق الارض ورثه آقا سلیم سنك (بو قر بلده بیست من) |
| ۱۰۶ | اضافه اعتبار بودجه ایت ئیل ۱۳۰۱ وزارت معارف بابت کسری مدارس حومه طهران |
| ۱۰۷ | بر قراری شهریه بعنوان خرج تحصیل دربارهٔ قوام حضور |
| ۱۰۸ | اعتبار پرداخت حقوق کنترات معلمین اروپائی |
| | « « مدرسه آلمانی . |
| | « « خرج سفر مامورین معارف و اوقاف |

| مبلغ | | | | سالیانه یا ماهیانه | برای چه مدت | تاریخ تصویب |
|---|---|---|---|---|---|---|
| نقـــد | | | جنس من | | | |
| د | ق | تومان | | | | |
| | | ۸۰ | | ماهیانه | از تاریخ تصویب تا مدت ده سال | ۳۲جوزا ۱۳۰۲ |
| | | | ۳۰۰۰۰ | | یکساله | ۳۲جوزا ۱۳۰۲ |
| | | ۲۹۲۷ | | | یکساله | ۳۲جوزا ۱۳۰۲ |
| | | ۸۰ | | ماهیانه | از تاریخ عزیمت بخارجه برای تحصیل تامدت ۷ سال | ۳۲جوزا ۱۳۰۲ |
| | | ۲۲۰۰۰ | | | | |
| | | ۱۰۰۰ | | | یکساله ایت ئیل ۱۳۰۱ | ۳۲جوزا ۱۳۰۲ |
| | | ۱۳۳۱ | | | | |

# قسمت ششم

## خلاصه تصمیمات و مطالب متفرقه

بترتیب تاریخ تصویب

| نمره ترتیبی | خلاصه تصمیمات و مطالب متفرقه | تاریخ تصویب |
|---|---|---|
| ۱ | تصویب خطابه افتتاحیه مجلس شورای ملی | ۷ برج سنبله ۱۳۰۰ شمسی |
| ۲ | تصمیم جلسه پانزدهم سنبله راجع باقامه عزاداری خامس آل عبا(ع) درعمارت بهارستان | ۱۵ سنبله ۱۳۰۰ » |
| ۳ | تصویب پروگرام کابینه آقای قوام‌السلطنه | ۲ عقرب ۱۳۰۰ » |
| ٤ | اجازه مشارکت کمیسیون قوانین مالیه بادولت برای مطالعه در اوضاع مالیاتی وعوارض موجوده | ۲۳ عقرب ۱۳۰۰ » |
| ٥ | اجازه مشارکت کمیسیون بودجه با دولت برای تهیه بودجه‌های جمع و خرج مملکتی | ۲۳ عقرب ۱۳۰۰ » |
| ٦ | تصمیم مجلس راجع بانتخاب کمیسیونی مرکب ازنه نفربرای مطالعه درطرق عملی نمودن رسیدگی بعملیات زمامداران دوره فترت | ۲۳ عقرب ۱۳۰۰ » |
| ۷ | تصمیم مجلس راجع بانتخاب کمیسیونی مرکب از نه نفر برای تجدید نظر در قانون انتخابات | ۲۵ عقرب ۱۳۰۰ » |
| ۸ | نظریه جلسه ۱۱ قوس راجع به تفویض اختیار به هیئت رئیسه برای تجدید نظر در نظامنامه داخلی مجلس شورای ملی | ۱۱ قوس ۱۳۰۰ » |

| نمره | خلاصه تصمیمات و مطالب متفرقه | تاریخ تصویب |
| --- | --- | --- |
| ۹ | قطع نامهٔ ۲۳ قوس راجع بعدم اعتبار امتیاز خوشتاریا | ۲۳ قوس ۱۳۰۰ شمسی |
| ۱۰ | تصمیم جلسه ۲۳ قوس راجع بمشارکت کمیسیون داخله با دولت برای تجدید نظر درقانون انجمنهای ایالتی وولایتی وبلدی | ۲۳ قوس ۱۳۰۰ » |
| ۱۱ | تصمیم مجلس راجع به تشکیل کمیسیون پنج نفری برای رسیدگی به نسبتی که یکی از جراید باقای آقاسید فاضل داده است | ۲۸ قوس ۱۳۰۰ » |
| ۱۲ | تصمیم مجلس راجع به تبدیل تاریخ جشن مشروطیت از ۱۴ جمادی الثانیه به ۱۴ اسد | ۱۱ حوت ۱۳۰۰ » |
| ۱۳ | رای جلسه ۳۰ حمل راجع بانتخاب کمیسیونی مرکب از دوازده نفر از نمایندگان برای کمك بدولت در اتخاذ خط مشی آتیه مملکت | ۳۰ حمل ۱۳۰۱ » |
| ۱۴ | اجازهٔ اخذ یك کرور تومان مساعده از بانك شاهنشاهی | ۱۱ جوزا ۱۳۰۱ » |
| ۱۵ | تصویب تادیه مازاد عایدات گمرکات بحواله مدیر کل مالیه از بانك شاهنشاهی | ۲۰ جوزا ۱۳۰۱ » |
| ۱۶ | تصمیم مجلس راجع به تفویض اختیار بکمیسیون اروميه برای وصول وجوه اعانه اروميه بوسیله دولت | ۹ اسد ۱۳۰۱ » |

| نمره ترتیب | خلاصه تصمیمات و مطالب متفرقه | تاریخ تصویب |
|---|---|---|
| ۱۷ | اجازه مشارکت کمیسیون پارلمانی معارف با دولت برای تهیه زمینه اساسی در خصوص پرداخت حقوق معلمین | اول سنبله ۱۳۰۱ شمسی |
| ۱۸ | رای جلسه ۳۱ سنبله راجع به اجازه پرداخت حقوق آقایان سیدالمحققین ومعتمدالتجار وفیوضات در ایام توقف در آذربایجان | ۳۱ سنبله ۱۳۰۱ » |
| ۱۹ | نظر مجلس راجع به تعمیرات ضروری عمارات دولتی | ۱۷ میزان ۱۳۰۱ » |
| ۲۰ | رای جلسه ۵ عقرب راجع به سلب اختیار از کمیسیون بودجه (منتخبه میزان ۱۳۰۱) نسبت ببودجه های سال ایت ئیل ۱۳۰۱ | ۵ عقرب ۱۳۰۱ » |
| ۲۱ | رای جلسه ۸ عقرب راجع بموقوف نمودن عوارض انگور | ۸ عقرب ۱۳۰۱ » |
| ۲۲ | رای جلسه ۱۲ عقرب راجع به تفویض اختیار بکمیسیون بودجه ( منتخبه میزان ۱۳۰۰ ) نسبت ببودجه های سال ایت ئیل ۱۳۰۱ | ۱۲ عقرب ۱۳۰۱ » |
| ۲۳ | رای اعتماد جلسه ۲۰ قوس نسبت بکابینه آقای قوام السلطنه | ۲۰ قوس ۱۳۰۱ » |
| ۲۴ | تصمیم جلسه ۲۲ قوس راجع بحفاظت تمبر های باطله | ۲۲ قوس ۱۳۰۱ » |

| نمره ترتیبی | خلاصه تصمیمات و مطالب متفرقه | تاریخ تصویب |
|---|---|---|
| ۲۵ | تصمیم جلسه ۲۷ قوس راجع بلزوم مراجعه دولت بمجلس در باب منع زراعت تریاك | ۲۷قوس ۱۳۰۱ شمسی |
| ۲۶ | رای جلسه ۲۸ قوس راجع بانتخاب کمیسیون ده نفری از فراکسیون های پارلمانی برای تفسیر اصل هفتم قانون اساسی | ۲۸ قوس ۱۳۰۱ « |
| ۷ | تصمیم جلسه ۱۳ جدی راجع بازاد گذاردن زراعت تریاك | ۱۳ جدی ۱۳۰۱ « |
| ۲۸ | رای جلسه ۲۹ جدی ۱۳۰۱ راجع بانتخاب کمیسیون شش نفری برای طبع اوراق و اسناد مربوط به بین النهرین | ۲۹ جدی ۱۳۰۱ « |
| ۲۹ | تصویب پروگرام مشی کابینه آقای مستوفی الممالك | ۱۷حوت ۱۳۰۱ « |
| ۳۰ | قرار جلسه ۲۷ حمل راجع بحوزه انتخابیه ابرقو و خلجستان برطبق جدول انتخابات | ۲۷ حمل ۱۳۰۲ « |
| ۳۱ | قرار جلسه ۲ ثور راجع بامتداد روشنائی چراغ برق در لیالی رمضان | ۲ ثور ۱۳۰۲ « |
| ۳۲ | تصمیم جلسه ۱۰ جوزا راجع به تفویض کار های کمیسیون بودجه قدیم ( منتخبه میزان ۱۳۰۰ ) بکمیسیون بودجه جدید ( منتخبه میزان ۱۳۰۱ ) | ۱۰جوزا ۱۳۰۲ « |

| | | |
|---|---|---|
| [illegible] | [illegible] | [illegible] |
| [illegible] | [illegible] | [illegible] |

# غلط نامه

| | صفحه | سطر | غلط | صحیح |
|---|---|---|---|---|
| * | ۱۱ | ۱۶ | و چنانکه | و چنانچه |
| * | ۱۲ | ۱۷ | را صلاح | را که صلاح |
| * | ۱۳ | ۲ | می توانند | می تواند |
| | ۱۳ | ۱۷ | سر وقت | هر وقت |
| * | ۱۴ | ۱۸ | موجه بیرون | موجه و بیرون |
| | ۱۴ | ۱۹ | بعهده | بعقده |
| * | ۱۵ | ۱۳ | طهران و | طهران |
| * | ۱۶ | ۱۵ | میشود واگر | میشود اگر |
| * | ۱۷ | ۹ | نوبت بیشتر | نوبت |
| * | ۱۹ | ۱۸ | جزا | جزئا |
| * | ۲۱ | ۱۷ | موجب فتنه | مولد فتنه |
| * | ۲۳ | ۸ | ثلثه مزبوره | ثلاثه مزبوره |
| * | ۲۴ | ۱۲ | شاهنشاه | شاهنشاهی |
| * | ۲۵ | ۳ | مجتمهٔ | مجتمعه |
| * | ۲۶ | ۴ | حیواة | حیوة |
| * | ۳۳ | ۱۶ | نپذیرند | نپذیرد |
| * | ۳۹ | ۴ | و سرقت و | وسرقت ومقصرین و |

| | صفحه | سطر | غلط | صحیح |
|---|---|---|---|---|
| * | ٤٠ | ٧ | و کمره | و کمره و |
| | ٤٠ | ٢٠ | که انتخاب | که انتخابات |
| * | ٤١ | ٣ | جزء ایالت | جزء ایالات |
| | ٤١ | ١٦ | نشر نماید | نشر نمایند |
| | ٤١ | ٢٠ | ایالت باید | ایالات باید |
| * | ٤٤ | ٨ | نهم خواهد | نهم خواهد بود |
| * | ٤٥ | ٧ | از میان | از آن میان |
| | ٤٥ | ١١ | رئیس و چهار | رئیس و دو نفر نایب رئیس و چهار |
| * | ٥١ | ١١ | استعمال | استعمال |
| * | ٥٨ | ١٨ | حضور مذاکره | حضور و مذاکره |
| * | ٦٩ | ١١ | سفید لایقرء | سفید یالایقرء |
| | ٦٩ | ١٧ | انتخاب شده | انتخاب شدگان |
| * | ٧٢ | ٧ | فصل کنند | فصل کند |
| | ٧٢ | ١٦ | عضویت معاف | عضویت انجمن معاف |
| * | ٧٤ | ١٥ | تشبیل | تشکیل |
| * | ٧٩ | ١٥ | حمومتی | حکومتی |
| * | ٨١ | ١٠ | دو قریه | در قریه |

| صحیح | غلط | سطر | صفحه | |
| --- | --- | --- | --- | --- |
| دوم در | سوم در | ۱۸ | ۸۱ | |
| و اتفاقی | و اتفاق | ۱ | ۸٤ | * |
| بود با وظایف | بود وظایف | ۱۷ | ۸۵ | * |
| امور بلدیه | امور بلد | ۷ | ۸۷ | * |
| میدهند | میدهد | ۷ | ۸۷ | |
| ومدعی ومدعی الیه | و مدعی علیه | ۹ | ۸۸ | * |
| طایفه | حایفه | ۱۰ | ۹۰ | * |
| ۱۹ - برای ...... | برای .... | ۲ | ۹۱ | * |
| اعلانی | اعلان | ۱۳ | ۹۱ | |
| مطالب ذیل | مراتب ذیل | ۱۵ | ۹۱ | |
| که میدهد | که میدهند | ۸ | ۹۲ | * |
| انتخاب انجمن اقلا | انتخاب اقلا | ۱۳ | ۹۲ | |
| انتخاب | انلخاب | ۱۶ | ۹۳ | * |
| انتخاب شدکان | انتخاب شده | ۶ | ۹۵ | * |
| آراء | آراء که | ۶ | ۹۵ | |
| از انتخاب | از انتخابات | ۱۵ | ۹۵ | |
| شکایت | شکایات | ۱۶ | ۹۵ | |

| | صفحه | سطر | غلط | صحیح |
|---|---|---|---|---|
| * | ۹۶ | ۳ | نماید حکم | نمایند حکم |
| * | ۹۸ | ۳ | مستقر | مستقر |
| * | ۹۹ | ۳ | ورسیدگی به موادشکایات که در آن اداره | این جمله تکرار شده یکی باید حذف شود |
| | ۹۹ | ۲۰ | در یروز | در یك روز |
| * | ۱۰۰ | ۱۳ | ۸٦ | ۷٦ |
| | ۱۰۰ | ۱٤ | به یکی | بعهدهٔ یکی |
| * | ۱۰۱ | ٤ | ثانما | ثانیا |
| * | ۱۰۲ | ٥ | بلدیه که | بلدیه آنچه که |
| * | ۱۰٤ | ۱-۲ | راپورتهای دوائر جزو را بحاکم | راپورتهای خود را باراپورتهای دوائر جزو بحاکم |
| | ۱۰٤ | ۱٦ | اداه بلدیه | اداره بلدیه |
| * | ۱۰٥ | ۱۳ | مرتب کنند | مرتب کند |
| * | ۱۰٦ | ۱۲ | باداره بلدیه | با اداره بلدیه |
| * | ۱۰۷ | ۱٦ | نماید | می نماید |
| * | ۱۰۸ | ۱٥ | ۱۲۳٥ | ۱۳۲٥ |
| * | ۱۱۰ | ۲ | عدلیه از حبث | عدلیه و از خبث |
| | ۱۱۰ | ٥ | محلیه از | محلیه کلیتا از |

| | صفحه | سطر | غلط | صحیح |
|---|---|---|---|---|
| * | ۱۱۱ | ۲ | اول قواعد عمومی | (اول قواعد عمومی) |
| * | ۱۱۲ | ٤ | کفایت صداقت | کفایت و صداقت |
| * | ۱۱۳ | ۱۷ | بفرسنند | بفرستند |
| | ۱۱۳ | ۱۹ | و حکام | و احکام |
| | ۱۱۳ | ۲۰ | در صورتی | در صورتی که |
| * | ۱۱٤ | ۹ | انکارند | انکار است |
| * | ۱۱٥ | ۱ | آن رفتار | آن ماده رفتار |
| | ۱۱٥ | ۹ | رجوع میشوند | رجوع میشود |
| | ۱۱٥ | ۱۷ | اعطای مناسب | اعطای مناصب |
| | ۱۱٥ | ۲۰ | مناسب و | مناصب و |
| * | ۱۱٦ | ۲ | بارباب | ارباب |
| | ۱۱٦ | ٤ | شخصی باشد | اشخاصی باشد |
| | ۱۱٦ | ۹ | که حدود | که در حدود |
| * | ۱۱۷ | ٦ | یا مقامات | یا بمقامات |
| | ۱۱۷ | ۹ | (۲۲) | (۲٤) |
| | ۱۱۷ | ۱۰ | اداره ولایت | اداره ولایتی |
| * | ۱۱۸ | ۱۱ | داشته | داشته باشد |

| | صفحه | سطر | غلط | صحیح |
|---|---|---|---|---|
| * | ١١٨ | ١٥ | می افتند | می افتد |
| | ١١٨ | ١٨ | ) حاکم | ) حاکم باید |
| * | ١١٩ | ١٥ | از مشاغل | از مشاغل عمده |
| | ١١٩ | ١٩ | داشته باشد | داشته باشند |
| * | ١٢٠ | ١ | نانوس | ناموس |
| | ١٢٠ | ٧ | روانه و | روانه کند و |
| | ١٢٠ | ١٦ | نماید هر کاه | نماید و هر کاه |
| | ١٢٠ | ١٦ | حاکم مامور است | حاکم یا کسیکه از طرف حاکم مامور است |
| | ١٢٠ | ١٧ | می فرستند | می فرستد |
| | ١٢٠ | ١٨ | اشخاصیکه پشیمان | اشخاصی که متنبه شده پشیمان |
| * | ١٢١ | ١١ | می نمایند | می نماید |
| | ١٢١ | ١٨ | انجمنی با | انجمنی یا |
| * | ١٢٢ | ٣ | نمایند تا | نماید تا |
| | ١٢٢ | ٣ | بعمل نماید | بعمل آید |
| | ١٢٢ | ١٠ | تاسیس شود | تاسیس شوند |
| | ١٢٢ | ١١ | وقایع | وقایه |
| | ١٢٢ | ١١ | ولایات | ولایت |

| | صفحه | سطر | غلط | صحیح |
|---|---|---|---|---|
| * | ١٢٤ | ٨ | حفظ الصحه | حافظ الصحه |
| | ١٢٤ | ١٥ | بمریض خانها و | بمریضخانهای شهری و بلوکی و |
| * | ١٢٥ | ٤ | باداره بلدیه | باداره مالیه |
| | ١٢٥ | ٦ | و یا صورت | و یا در صورت |
| | ١٢٥ | ١٢ | مشاهده کنند | مشاهده کند |
| | ١٢٥ | ١٤ | معطوف دارند | معطوف دارد |
| * | ١٢٦ | ٨ | نمایند بدون | نمایند باید بدون |
| | ١٢٦ | ١١ | همیشه خالصجات | همیشه وضع خالصجات |
| | ١٢٦ | ١٨ | در وظایف حکام | در وظایف حاکم |
| * | ١٢٩ | ٣ | اداره بمحاکمه | اداره بمحاکم |
| | ١٢٩ | ١٣ | منظم | منضم |
| * | ١٣٠ | ٦ | مشاهده کند | مشاهده کنند |
| * | ١٣١ | ٦ | حالت اطفائیکه | حالت ادارات اطفائیه |
| * | ١٣٢ | ٢٠ | می فرستند | می فرستد |
| * | ١٣٣ | ٥ | یا موریت | یا ماموریت |
| | ١٣٣ | ٧ | را بنماید | را ننماید |
| | ١٣٣ | ١٤ | تصدی او بامر | تصدی خود بامر |

| | صفحه | سطر | غلط | صحیح |
| --- | --- | --- | --- | --- |
| * | ١٣٤ | ٤ | می کنند | می کند |
| | ١٣٤ | ١٢ | امور دایره | امور دوائر |
| | ١٣٤ | ١٤ | خالصجات و | خالصجات اطلاعات راجعه بجنگلها و |
| | — | — | — | عایدات خالصجات و |
| * | ١٣٥ | ١٤ | نظمی و بی | نظمی و یا به بی |
| | ١٣٥ | ٢١ | هنگام | که هنگام |
| * | ١٣٧ | ١ | عمومی | عمومی را |
| | ١٣٧ | ١٩ | مطرح شود | مصرح شود |
| * | ١٣٨ | ١٩ | وقتی | وقتی که |
| * | ١٣٩ | ١ | حاصل آمده خصوصا ظاهر | حاصل نشده خصوصا اگر ظاهر |
| * | ١٤٠ | ١٠ | در صورتی | در صورتی که |
| * | ١٤١ | ١ | می فرستند | می فرستند |
| | ١٤١ | ٦ | و هیئت | و به هیئت |
| | ١٤١ | ١٩ | مکاتب | مکاتبه |
| * | ١٤٢ | ٧ | کنند اولا | کند اولا |
| | ١٤٢ | ١٠ | مطلب اینست | مطلب نیست |
| | ١٤٢ | ١٢ | مراقبت داشته | مراقبت تامه داشته |

| | صفحه | سطر | غلط | صحیح |
|---|---|---|---|---|
| | ١٤٢ | ١٥ | ولایتی | اداره ولایتی است |
| | ١٤٢ | ١٧ | امور وارتباط | امور و ارتباط |
| | ١٤٢ | ١٩ | ولایتی و | ولایتی |
| * | ١٤٣ | ٢ | حکام باید | حاکم باید |
| * | ١٤٥ | ٨ | در ولایات | در ولایت |
| | ١٤٥ | ١٠ | عمومی مقصود ..... | عمومی (مقصود.... |
| * | ١٤٦ | ٣ | بشرط | بشرط رعایت |
| | ١٤٦ | ٣ | رتبهٔ و عزل | رتبه و مرخصی و عزل |
| * | ١٤٧ | ٦ | وضبطیه در.....سرزده باشد | وضبطیه (در... سرزده باشد) |
| | ١٤٧ | ١٥ | تا ربعیکه | تابعه |
| * | ١٤٨ | ٩ | و یاعدم آن | و یاعدم وصول آن |
| | ١٤٨ | ١٣ | ولایتی است | ولایتی است ) |
| | ١٤٨ | ٢٠ | دفتر خانه اداه | دفتر خانه اداره |
| * | ١٤٩ | ١ | ١٨٨ | ١١٨ |
| * | ١٥٠ | ٥ | شمبهٔ | شعبهٔ |
| | ١٥٠ | ١٠ | دوائر محلیات | دوائر محاسبات |
| * | ١٥١ | ١٩ | و اجراء | و اجزاء |

| صحیح | غلط | سطر | صفحه | |
|---|---|---|---|---|
| حق دارد | حق دار | ٥ | ١٥٤ | * |
| بمجلس وزراء اطلاع میدهد ودرصورت بقای اشتباه بمجلس وزراء رجوع | بمجلس وزراء رجوع | ١٣ | ١٥٥ | * |
| مراقب و مواظب | مراقبت و مواظبت | ١٧ | ١٥٦ | * |
| آن که فقط می توانند موارد | آن فقط می توانند مورد | ١٩ | ١٥٧ | * |
| یکدفعه غایب شوند | یکدفعه شوند | ١٢ | ١٥٨ | * |
| موقتا | مواقتا | ١٤ | ١٥٨ | |
| امور اجرائیه | اجرائیه | ١٩ | ١٥٨ | |
| حاصل میشود و حکم بحقانیت . سوم امور راجعه بشك وشبهه که در معنی قانون حاصل میشود رجوع | حاصل میشود رجوع | ٤ | ١٥٩ | * |
| نه پسندید | پسندیده | ١ | ١٦١ | * |
| که رای حاکم | که رای | ٦ | ١٦١ | |
| درج نمایند | درج نماید | ٩ | ١٦١ | |
| و بامضاء | و امضاء | ٥ | ١٦٢ | * |
| مجلس حکم قرار | مجلس قرار | ٦ | ١٦٢ | |

| | صفحه | سطر | غلط | صحیح |
| --- | --- | --- | --- | --- |
| * | ۱۶۳ | ۲ | را در باب | در باب |
| * | ۱۶٤ | ۱ | حضور ودر | حضور را و در |
| | ۱۶٤ | ۹ | در این موقع | در این مواقع |
| | ۱۶٤ | ۱۳ | تصدیق فرمانفرما در | تصدیق فرمانفرما نزد او بفرستد و فرمانفرما در |
| * | ۱۶۵ | ۱۷ | ولایتی می تواند | ولایتی می توانند |
| | ۱۶۵ | ۱۹ | ولایتی می توانند | ولایتی می تواند |
| * | ۱۶۶ | ۹ | حاکم حکم جدیدی | حاکم اظهار جدیدی |
| * | ۱۶۷ | ۱۶ | ورود آن بشعبه | ورود آن امور بشعبه |
| | ۱۶۷ | ۱۷ | هر شعبه | هر شعبه باید |
| * | ۱۶۸ | ۱۲ | هر سالی | هر سال |
| * | ۱۶۹ | | سطر چهارم زائد است | |
| | ۱۶۹ | ۵ | لازمه در این | در این |
| | ۱۶۹ | ۸ | و دفاتر | و دفاتر آن |
| | ۱۶۹ | ۱٤ | کلیه نظم داخله | وکلیه نظم داخلی |
| * | ۱۷۲ | ۱۸ | هرقصبه اداره | هرقصبه بلوکی اداره |
| * | ۱۷۵ | ۲ | یا کرسی | با کرسی |
| * | ۱۷۶ | ۱۳ | بتقسیم | تقسیم |

| | صفحه | سطر | غلط | صحیح |
|---|---|---|---|---|
| | ۱۷۶ | ۱۷ | ۲۱۳ | (۲۱۳ |
| * | ۱۷۷ | ۱٤ | قوانین وقایه | قوانین و وقایه |
| * | ۱۷۹ | ۳ | مواد می‌نماید | مواد می نمایند |
| * | ۱۸۰ | ۷ | مساعدات | مساعدت |
| * | ۱۸۱ | ۱ | بمزاید | بمزایده |
| | ۱۸۱ | ۸ | نظم بری | نظام بری |
| * | ۱۸۳ | ۸ | تا ورو | که تا ورود |
| | ۱۸۳ | ۱۰ | دویم در | سوم در |
| | ۱۸۳ | ۱٦ | و منطم | و منضم |
| * | ۱۸٤ | ۱٦ | سیم در | چهارم در |
| * | ۱۸۵ | ۱۲ | یا موویت | یا ماموریت |
| * | ۱۸٦ | ۸ | چهارم در | پنجم در |
| * | ۱۸۷ | ۱۱ | و مسلك | و مسالمت |
| * | ۱۸۸ | ۱۲ | راپررت | راپورت |
| * | ۱۸۹ | ۱۰ | نرسیده | نرسید |
| * | ۱۹۱ | ۱۵ | و مواقبت | و مراقبت |
| * | ۱۹۳ | ۱۱ | و شرب و | و شرب |

| | صفحه | سطر | غلط | صحیح |
|---|---|---|---|---|
| * | ۱۹٤ | ۱ | اسباب برای | اسباب باید برای |
| * | ۱۹۵ | ٤ | نرسیده | نرسید |
| * | ۱۹۷ | ٤ | بنماید | بنمایند |
| | ۱۹۷ | ۹ | خط جنگلها | حفظ جنگلها |
| | ۱۹۷ | ۱٦ | هر گاه | و هر گاه |
| * | ۱۹۸ | ۹ | حاصل و | حاصل |
| | ۱۹۸ | ۹ | ضبطیه بوده | ضبطیه برای مدیرهای ضبطیه بوده |
| * | ۲۰۰ | ۳ | محلات مختلفه | محلات بمحلات مختلفه |
| | ۲۰۰ | ۱۱ | خواهد بود | خواهند بود |
| * | ۲۰۱ | ۱۳ | و اعضای | و امضای |
| * | ۲۰۲ | ۱۰ | در ماده | دو ماده |
| | ۲۰۲ | ۱۳ | ثبوت | به ثبوت |
| | ۲۰۲ | ۱٦ | با مدیر | یا مدیر |
| * | ۲۰۳ | ۱٤ | سه شال | سه سال |
| * | ۲۰٤ | ۱ | ارتفاء | ارتقاء |
| * | ۲۰۵ | ۱۲ | مواخذ از پلیس | مؤاخذه از پلیس |
| * | ۲۰٦ | ۲ | نظمیه در اداره | نظمیه در محبسهائیکه در اداره |

| | صفحه | سطر | غلط | صحیح |
| --- | --- | --- | --- | --- |
| | ۲۰۶ | ۱۱ | ملامت باقیه | ملامت باقید |
| * | ۲۰۸ | ۱ | بقراول هائیکه | بقراول خانهائیکه |
| | ۲۰۸ | ۵ | داره نظمیه | اداره نظمیه |
| | ۲۰۸ | ۵ | در تحت | در تحت نظارت |
| | ۲۰۸ | ۱۵ | اجرای محبس | اجزای محبس |
| | ۲۰۸ | ۱۹ | برای | برای اینکه |
| * | ۲۰۹ | ۳ | بنمایند | نمایند |
| | ۲۰۹ | ۵ | وزیر ادخله | وزیر داخله |
| | ۲۰۹ | ۱۱ | می نمایند و در | می نماید و در |
| | ۲۰۹ | ۲۰ | اشخاصیه | اشخاصی که |
| * | ۲۱۲ | ۲ | مناسب | مناصب |
| * | ۲۱٤ | ۵ | تابع مدعی | تابع مدعی عمومی |
| | ۲۱٤ | ۱۰ | در مواد | در موارد |
| * | ۲۱۵ | ۱۸ | مباشر | ( مباشر ) |
| * | ۲۱۷ | ۲۰ | از روی | از روز |
| * | ۲۱۸ | ۷ | یاتفاق | باتفاق |
| | ۲۱۸ | ۱۱ | می نمایند | می نماید |

| صحیح | غلط | سطر | صفحه | |
|---|---|---|---|---|
| میشود و | شود و | ۲ | ۲۱۹ | * |
| یا قیمتا | یا قیمت | ۵ | ۲۱۹ | |
| صحیح باشد ( نه تقلبی ) | صحیح نه تقلبی | ٦ | ۲۱۹ | |
| محلیه‌چهارم‌کلیتااخبارمامورین ضبطیه محلی از وقوع | محلی از و قوع | ۲-۱ | ۲۲۱ | * |
| مالکند | سالکند | ۱۱ | ۲۲۱ | |
| باادارات عدلیه | با دارات عدلیه | ٦ | ۲۲۳ | * |
| وزارتخانهای مختلفند) | وزارتخانهای) مختلفند | ۱٤ | ۲۲۳ | |
| حادث شود یا | حادث یا | ۱٦ | ۲۲۳ | |
| قبل از ارجاع | قبل ارجاع | ۱ | ۲۲٦ | * |
| و مامورین | مامورین | ٤ | ۲۲٦ | |
| در موارد | در مواد | ۱۱ | ۲۲٦ | |
| و اختیاراتی | و اختیاری | ۱۰ | ۲۲۷ | * |
| دولت | دولت و | ۱۵ | ۲۲۷ | |
| در موارد | در مواد | ۹ | ۲۲۸ | * |
| از دوائر | از دایره | ۱۲ | ۲۲۹ | * |
| تهمت آمیز | تهمت شکایات آمیز | ۱۵ | ۲۲۹ | |

| صفحه | سطر | غلط | صحیح | |
|---|---|---|---|---|
| * | ۲۳۲ | ۹ | امروریکه | اموریکه |
| * | ۲۳۳ | ۶ | عدم فوت | عدم فوت وقت |
| * | ۲۳۴ | ۱۰ | محابه که ... | محلبه ( که ... |
| * | ۲۳۶ | ۱۳ | برای ادار | برای اداره |
| * | ۲۳۷ | ۶ | است بشود | است بشوند |
| * | ۲۴۰ | ۶ | منتظر مامورین | منتظر تصویب مامورین |
| * | ۲۴۳ | ۷ | که بدون اسلحه مدافعه | که بدون اسلحه حمله‌میاورند ولی اوضاع و احوال طوری باشد که بدون استعمال اسلحه مدافعه |
| | ۲۴۳ | ۹ | یا مصریرا | یا مقصریرا |
| * | ۲۵۲ | ۱۳ | و آشوب و | و آشوب |
| * | ۲۵۶ | ۲۰ | اداره با | با اداره |
| * | ۲۵۷ | ۱۲ | کنده | کننده |
| | ۲۵۷ | ۱۳ | القای و | القاء و |
| * | ۲۶۱ | ۸ | مخالف میشود | مخالفت می نمود |
| | ۲۶۱ | ۱۴ | ملاحظات | ملاحظه |
| * | ۲۶۳ | ۶ | داشته باشد و | داشته و |
| * | ۲۶۴ | ۴ | ۲ - متدین .... | ۱ - متدین .... |

| | صفحه | سطر | غلط | صحیح |
|---|---|---|---|---|
| * | ۲۶۵ | ۱۶ | تجار در هر جا ..... | تجار (در هر جا ... |
| * | ۲۶۶ | ۱ | دو نفر | دو نفر منشی |
| * | ۲۶۸ | ۱ | خوشان | خودشان |
| * | ۲۷۲ | ۱۰ | مجلس انتخاب | مجلس انتخابات |
| * | ۲۷۳ | ۳ | بامضای | باید بامضای |
| | ۲۷۳ | ۸ | راجع بانتخاب | راجع بانتخابات |
| | ۲۷۳ | ۱۲ | بدهد و ضمیمهٔ | بدهد و نتیجه‌را ضمیمه |
| * | ۲۷۷ | ۵ | (در ستون ٤) ۲۰ | ۲٤ |
| | ۲۷۷ | ۲۰ | (درستون ٥) تبریز | تبریز |
| * | ۲۸۰ | ۱٥ | ( درستون ٦ ) ٦ | ۲ |
| * | ۲۸۱ | ۸ | ( درستون اول ) یزد توابع | یزد وتوابع |
| * | ۲۸٤ | ۱۸ | اسب دو قران ٤ - | اسب یکقران ۳- چهار چرخه بارکش بدون ملاحظه عده اسب دو قران ۴- |
| * | ۲۸٦ | ۱۸ | مقصود آنست که مالهائیکه | نه مقصود آنست که از مالهائیکه |
| | ۲۸٦ | ۲۱ | از مالیات | از مالهای |
| * | صفحه مقابل | ۲۸٦ | قانون حمل اسلحه | قانون منع حمل اسلحه |
| * | ۲۸۷ | ۱ | قانون حمل اسلحه | قانون منع حمل اسلحه |

| | صفحه | سطر | غلط | صحیح |
|---|---|---|---|---|
| * | ۲۹۱ | ۱۲ | میشود و | شده و |
| * | ۲۹۳ | ٦ | برات را قبول | برات را نکول |
| | ۲۹۳ | ۹ | مبلغ حواله | مبلغ |
| * | ۲۹٥ | ٤ | ۱۲۳۸ | ۱۳۲۸ |
| * | ۲۹۷ | ٤ | تحدید تکلیف | تحدید تکالیف |
| | ۲۹۷ | ۱۲ | ثلثه | ثلاثه |
| * | ۲۹۸ | ۹ | ممالك | مملکت |
| | ۲۹۸ | ۲۲ | اوقاف و رجوع | اوقاف وخدمه وموظفین موقوفات ۲- تحقیق نوشتجات واسناد راجعه به اوقاف و رجوع |
| * | ۲۹۹ | ۱۸ | ثلثه از | ثلاثه از |
| * | ۳۰۳ | ۸ | دئنین | دائنین |
| | ۳۰۳ | ۱٥ | ثابته خللی | ثاتبه آنها خللی |
| | ۳۰۳ | ۱۹ | تشخیض | تشخیص |
| * | ۳۰٥ | ۱۳ | می توانند | نمی توانند |
| | ۳۰٥ | ۱۸ | اداه خود | اداره خود |
| | ۳۰٥ | ۱۹ | اعتبارات | اعتبارات هر |

| | صفحه | سطر | غلط | صحیح |
|---|---|---|---|---|
| * | ۳۰۶ | ۱۵ | بدفتر محاسبات | بدفتر محاسبات کل و دیوان محاسبات |
| * | ۳۰۷ | ۱ | مقاضعه | مقاطعه |
| | ۳۰۷ | ۲ | قانون می کند | قانون معین می کند |
| | ۳۰۷ | ۳ | اطلاع | اطلاع عموم |
| * | ۳۰۹ | ٦ | شده | شده |
| | ۳۰۹ | ۲۱ | مستمیم | مستقیم |
| * | ۳۱۰ | ١٤ | اجراء از | اجزاء از |
| * | ۳١٤ | ۹ | و دیوان | ودیون |
| * | ۳۱۵ | ۳ | ماده قیل | ماده قبل (٤٦) |
| * | ۳۱۷ | ۲ | صررتی که | صورتی که |
| * | ۳۱۸ | ۱۵ | دفایر | دفاتر |
| | ۳۱۸ | ١٦ | راجمه | راجعه |
| * | صفحه مقابل ۳۲۰ بالای صفحه | | ۲۲۱ | ۳۲۱ |
| * | ۳۲۳ | ۱۰ | نماید | نمایند |
| | ۳۲۳ | ۱۰ | یاز | یا از |
| | ۳۲۳ | ۲۱ | در جلسات | درجات |
| * | ۳۲٤ | ۸ | ندارد | ندارند |

| | صفحه | سطر | غلط | صحیح |
|---|---|---|---|---|
| | بین سطر | ۱۴ و ۱۵ | این جمله باید اضافه شود : | ماده ۳٦ ـ اجازه مرخصی به بیش از یك ثلث اعضاء دیوان محاسبات داده نخواهد شد |
| * | ۳۲۹ | ۱۷ | حسابهای | صاحبان |
| * | ۳۳۰ | ۱۲ | بجرم این امر | بجرم این تاخیر امر |
| * | ۳۳۱ | ۱ | دیوان محاسبات | محاسبات |
| * | ۳۳۲ | ٦ | توفق | فوق |
| | ۳۳۲ | ۱۹ | و حم | و حکم |
| * | ۳۳۳ | ۱۷ | عمل است | عمل است منتج |
| * | ۳۳۵ | ۸ | موقع قراری | موقع موقتا قراری |
| | ۳۳۵ | ۱۷ | برای احکام | بر احکام |
| * | ۳۳۸ | ۱ | محسوب میشود و همچنین | محسوب میشود و نیز ازبابت خرج اگر بعضی وجوه قلمدادی نباید قبول شود و همچنین |
| | ۳۳۸ | ۱۵ | قی | باقی |
| | ۳۳۸ | ۱٦ | و با میزان | و یا میزان |
| * | ۳۳۹ | ۱۴ | و یتمام | و بتمام |

| | صفحه | سطر | غلط | صحیح |
|---|---|---|---|---|
| | ۳۳۹ | ۲۰ | ندارند | ندارد |
| * | ۳۴۱ | ۱۶ | اصول | وصول |
| * | ۳۴۴ | ۷ | روز محاکمه | روز محکمه |
| | ۳۴۴ | ۱۰ـ۹ | ماده(۶۳) حساب صاحب | ماده(۶۳) صاحب جمع را بیک جزای نقدی محکوم ساخته وحکم میدهند که مدعی العموم حساب صاحب |
| * | ۳۴۶ | ۱۷ | بنقود در | بنقود و |
| * | ۳۴۷ | ۶ | مذکوره | مذکوره در |
| * | ۳۴۸ | بالای صفحه | قسمت سوم بند | بند سوم |
| | ۳۴۸ | ۶ | تفریق | تفریغ |
| * | ۳۵۰ | ۵ | خواهد شد | خواهد بود |
| * | ۳۵۱ | ۱۶ | قراز داد | قرارداد استقراض |
| * | ۳۵۴ | ۱۲ | محمه | محکمه |
| * | ۳۵۸ | ۱۶ | تمدید | تجدید |
| * | ۳۶۲ | ۴ | یا منشی | با منشی |
| | ۳۶۲ | ۱۵ | ایان | این |
| * | ۳۶۴ | ۹ | ۳۱ | ۳۹ |

| | صفحه | سطر | غلط | صحیح |
| --- | --- | --- | --- | --- |
| * | سر صفحه مقابل | ۳۶۹ | ۲۶۸ | ۳۶۸ |
| * | ۳۶۸ | ۷ | هر کاه از | هر کاه در |
| * | ۳۶۹ | ۱۰ | اصحاب معامله یا | اصحاب معامله و همچنین اسنادی که اصحاب معامله یا |
| | ۳۶۹ | ۲۰ | بعد از سطر ۲۰ این جمله باید اضافه بشود: | بان زبان یا خط رسیده ترجمه مصدقه را مباشر ثبت قبول و ثبت نماید و اگر فقط امضاء سند بغیر خط فارسی باشد باید بتصدیق عالم |
| * | ۳۷۰ | ۷ | هر خاکه | هر جاکه |
| | ۳۷۰ | ۱۹ | بهر نهوی | بهر نحوی |
| | ۳۷۰ | ۱۹ | دو دفتر | در دفتر |
| * | ۳۷۱ | ۸ | برائت | قرائت |
| * | ۳۷۲ | ۱۱ | اصحاب معاملین | اصحاب معامله |
| * | ۳۷۳ | ۲ | می نمایند | می نماید |
| * | ۳۷۷ | ۵ | او اقرار خود | او اقرار نموده اقرار خود |
| * | ۳۷۸ | ۵ | بلا غدر | یا بلا عذر |
| * | ۳۷۹ | ۹ | و رسید کی را | و رسیده را |
| * | ۳۷۹ | ۱۲ | شده سند | شده تمام سند |

| | صفحه | سطر | غلط | صحیح |
|---|---|---|---|---|
| * | ۳۸٤ | ٥ | ماده ۲۲٤ | ماده ۱۲٤ |
| * | ۳۸۸ | ۷ | با یك | یا یك |
| * | ۳۸۹ | ۹ | مزبور را از | مزبور از |
| * | ۳۹۲ | ۳ | استقراض | استقراضی |
| * | ۳۹٥ | ۱ | اطبای مریضخانه امریکائی | اطبای مریضخانه دولتی. ثالثاً از یکنفر از اطبای مریضخانه امریکائی |
| * | ٤۰۲ | ۱٤ | تمام مملکت مطابق | مطابق |
| * | صفحه قبل از ٤۰۳ | | معارف واوقات | معارف واوقاف |
| * | ٤۰٤ بالای صفحه | | تفسیر ماده هفتم قانون | تفسیر ماده هفتم متمم قانون |
| * | ٤۰٥ بالای صفحه | | حکومت نضامی | حکومت نظامی |
| * | صفحه مقابل ٤۰۷ | | حقوق وراث متوفیات کمتراز دوتومان | حقوق کمتراز دوتومان وراث متوفیات |
| * | ٤۰۸ | ۱ | قانون حقوق وراث متوفیات کمتر از دوتومان | قانون حقوق کمتر از دوتومان وراث متوفیات |
| * | ٤۰۹ | ۱۸ | ابتدئیه | ابتدائیه |
| * | ٤۱٤ | ۱۲ | با کثریات | با کثریت |
| | ٤۱٤ | ۱٤ | قرعه میشود | قرعه معین میشود |
| * | ٤۱٦ | ۲۰ | شروع برفتن | شروع بگرفتن |
| * | ٤۱۹ | ٥ | خودرا | حوزه را |

| صحیح | غلط | سطر | صفحه | |
|---|---|---|---|---|
| ولی اگر اهل | ولی اهل | ٤ | ٤٢٢ | * |
| جدید | جدیده | ٨ | ٤٢٢ | |
| مها آباد | (در ستون ٢) بها آباد | ٦ | ٤٢٤ | * |
| بیوه ران | (در ستون ٢) بیوه ژن | ٢ | ٤٢٥ | * |
| ارامه | (در ستون ٢) اردمه | ٣ | ٤٢٥ | |
| باخرز | (در ستون ٢) باخزر | ٥ | ٤٢٥ | |
| خوافین | (در ستون ٢) خواقین | ١١ | ٤٢٥ | |
| ساوه و زرند یك نفر : ساوه زرند خلجستان مزلقانچای وتوابع ( ١ نفر ساوه ) | ٥و٦ باید اضافه شود : - | بین سطر | ٤٢٦ | * |
| شاهرود بسطام نردین و توابع | (در ستون ٢) ساوه زرند خلجستان مزلقانچای وتوابع | ٦ | ٤٢٦ | |
| کاورود | (در ستون ٢) کاورويد | ٣ | ٤٢٩ | * |
| امیر آباد | (در ستون ٢) استراباد | ٤ | ٤٢٩ | |
| درو فرامان | (در ستون ٢) دفرامان | ٨ | ٤٢٩ | |
| کلپایکان و خوانسار کمره و محلات ٢ نفر | (در ستون اول) کلپایکان و خوانسار کمره ومحلات ١ نفر | ٥ | ٤٣٠ | * |

| صحیح | غلط | سطر | صفحه | |
|---|---|---|---|---|
| ندوشن | (در ستون ۲) ندوسن | ۸ | ٤۳۲ | * |
| مخصوص | مخصوصی | ۱۲ | ٤۳٦ | * |
| رسمی محلی | وسمی محل | ۱٥ | ٤۳۷ | * |
| مسیوزوئن | مسیو ژوئن | ۷ | ٤۳۹ | * |
| گرویده | گردید | ۳ | ٤٤۱ | * |
| مسیو هازه | مسیو هارر | ۸ | ٤٤٥ | * |
| ارنس کن | (در ستون اول) درفس کن | ۸ | ٤٤۸ | * |
| تفتیشیه داده | تقتیتیه داده | ٦ | ٤٥۰ | * |
| ادارهٔ مباشرت | (درستون اول)اداوه مباشرت | ۹ | ٤٥۳ | * |
| موعد به تجارت | موعد تجارت | ۱۹ | ٤٥۷ | * |
| نسخ قرارداد پوست بره | قرارداد پوست بره | بالای صفحه | ٤٥۸ | * |
| فوق الذکر | فوق الذکور | ۱۷ | ٤٥۸ | |
| نسخ قرارداد پوست بره | قرارداد پوست بره | بالای صفحه | ٤٥۹ | * |
| بخواهدهر سال یکماه بمناسبات | بخواهد یکماه بمناسبت | ٦ | ٤٥۹ | |
| قرار داد که | قراردادد و | ۱۰ | ٤٥۹ | |
| پاموسی | پاموس | ۹ | ٤٦۰ | * |
| پاموسی | پاموس | ۹ | ٤٦۰ | |

| | صفحه | سطر | غلط | صحیح |
|---|---|---|---|---|
| | ٤٦٠ | ١٢ | بعلامت ( و ) | بعلامت ( د ) |
| | ٤٦٠ | ١٣ | میشود و بقریه | میشود بقریه |
| * | ٤٦١ | ٥ | وارث | وراث |
| * | ٤٦٥ | ١ | قرار داد نقره | قرار داد خرید نقره |
| | ٤٦٥ | ٩ | پیشی | پیشکی |
| * | ٤٦٦ | ٣ | نمایند و | نماید و |
| * | ٤٧٠ | ٦ | رمسان المبارك | رمضان المبارك |
| * | ٤٧٣ | ١٢ | اطلاع | با اطلاع |
| * | ٤٧٤ | ٢ | جزءبا | جزئاً یا |
| | ٤٧٤ | ٥ | و یا تعهد | و با تعهد |
| | ٤٧٤ | ٧ | بعد انقضاء | بعد از انقضاء |
| | ٤٧٤ | ١١ | خواهد داشت خواهد داشت | خواهد داشت |
| | ٤٧٤ | ١٦ | مدت امتیاز | مدت این امتیاز |
| | ٤٧٤ | ١٨ | جدی | جدیدی |
| | ٤٧٤ | ٢١ | گردد | گردید |
| * | ٤٧٥ | ٧ | فصول این | فصول آن |
| * | ٤٧٦ | ٩ | اسقخراج | استخراج |

| | صفحه | سطر | غلط | صحیح |
|---|---|---|---|---|
| * | ٤٧٧ | ١١ | (درستون مبلغ فقره نهم) ٢٥٠ | ٢٥١ |
| * | ٤٧٩ | ٦ | (درفقره بیست وسوم) حقوق مشهدی محمد ژاندارم .... | حقوق و رثه مشهدی محمد ژاندارم ... |
| * | ٤٨١ | ١٠ | (درفقرهٔ ٥٣ ستون تاریخ) ١٩ شعبان | ٢١ شعبان |
| * | ٤٨٢ | ١١ | ( درفقرهٔ ٥٤ ) کنویه | کسنویه |
| * | ٤٨٣ | ١٢ | (درفقرهٔ ٦١) پستخانه در جلفا | پستخانه درسرحد جلفا |
| * | ٤٨٤ | ٦ | (درفقرهٔ ٦٥) اعزام پنجاه نفر شاگرد ..... | اعزام سی نفر شاگرد .... |
| | ٤٨٤ | ٦ | (درفقره ٦٥ ستون مبلغ) ٣٠٥٠٠ | ١٩٥٠٠ |
| * | ٤٨٥ | ٩ | (درستون مبلغ فقرهٔ ٧٦) ٢٠ | ١٢ |
| * | ٤٨٦ | ٣ | ( درستون مدت فقرهٔ ٨١ ) برای استخدام در گمرك | برای مدت استخدام در گمرك |
| * | ٤٨٧ | ٤ | (درفقره ٩١) کنویه ومعز آباد | کسنویه و معز آباد |
| * | ٤٩٢ | ١٥ | کمیسیون مزبور | کمیسیون مذکور |
| * | ٤٩٣ | ٥ | ترتیبات وظایفی | ترتیبات و وظایفی |
| * | ٤٩٧ | ١ | ٢٩ شهر رجب ١٣٣٣ | زائد است باید حذف شود |
| * | ٤٩٨ | ١ | مشکوره | مذکوره |
| * | ٤٩٩ | ١ | جزء و جمعهای | جزو جمعهای |

| | صفحه | سطر | غلط | صحیح |
|---|---|---|---|---|
| | ٤۹۹ | ٥ | رارپورتهای | راپورتهای |
| * | ٥٠٠ | ٢ | می نماید | مینمایند |
| | ٥٠٠ | ١٠ | اصول وسایل | اصول وظایف |
| * | ٥٠١ | ٧ | دیوان | دیون |
| * | ٥٠٢ | ٥ | خواهد بود | خواهند بود |
| * | ٥٠٥ | ١ | ١)داشتن لااقل .... | ٢) داشتن لااقل .... |
| * | ٥٠٦ | ١٢ | رسیدق | رسیدن |
| * | ٥١٤ | ٢٠ | مینماید | مینمایند |
| | ٥١٤ | ٢٠ | پاکتها با | پاکتها یا |
| * | ٥١٥ | ٣ | مردم پستخانه | مردم به پستخانه |
| | ٥١٥ | ۹ | خارخه | خارجه |
| * | ٥١٦ | ١٧ | کشف | کثیف |
| * | ٥١٧ | ٧ | یاطریق | یا طریقه |
| | ٥١٧ | ٢٠ | بفرستد | بفرستنده |
| * | ٥١٨ | ١٠ | بصاحبش | بصاحبانش |
| * | ٥١۹ | ٧ | اشخاصی | اشخاص |
| * | ٥٢٢ | ٢ | بستهها از | بستهها |

| | صفحه | سطر | غلط | صحیح |
|---|---|---|---|---|
| | ۵۲۲ | ۵ | تعین | تعیین |
| | ۵۲۲ | ۱۰ | (۱۹ و ۳۰ و ..... | (۱۹ و ۲۰ و ..... |
| | ۵۲۲ | ۱۳ | در زمستان | در زمان |
| | ۵۲۲ | ۱۸ | حنوق | حقوق |
| * | ۵۲۵ | ۹ | اولین | اولا |
| * | ۵۲۷ | ۷ | تهسهیل | تسهیل |
| | ۵۲۷ | ۱۲ | ( ٤۲۱ ) | و ( ٤۲ ) |
| | ۵۲۷ | ۱۲ | برای امانت | برای امانات |
| | ۵۲۷ | ۱۳ | سفارش | سفارشی |
| * | ۵۲۸ | ۹ | سبلبل | یا سبل |
| * | ۵۳۰ | ۱٤ | ضبط و توقیف | ضبط نمایند در اینصورت ضبط و توقیف |
| * | ۵۳۱ | ۲ | نمایند که | نماید که |
| | ۵۳۱ | ۳ | از خاجه | از خارجه |
| * | ۵۳۲ | ۳ | کندکان | کنندکان |
| | ۵۳۲ | ٤ | فیصل نماید | فیصله نمایند |
| | ۵۳۲ | ۱۱ | و یا دستگاههای | و با دستگاههای |
| * | ۵۳٤ | ۱ | مورخه ۲۴ شهرشوال مطابق۱۳ سنبله ۱۳۳۳ | زائد است باید حذف شود |

| | صفحه | سطر | غلط | صحیح |
| --- | --- | --- | --- | --- |
| * | ٥٣٥ | ٥ | و امسال | و امثال |
| | ٥٣٥ | ١٦ | تعلق از | تعلق میگیرد از |
| * | ٥٣٧ | ٨ | نظام‌منامه | نظامنامه |
| * | ٥٣٨ | ٢ | گذشته | گذاشته |
| * | ٥٣٩ | ١ | مورخه ٢١ شهر ذیقعده الحرام مطابق ٩ برج میزان ١٣٣٣ | زائد است باید حذف شود |
| | ٥٣٩ | ١٠ | دولت می تواند دولت میتواند | دولت می تواند |
| * | ٥٤١ | ١ | ٢٣ ذی قعده الحرام ١٣٣٣ | زائد است باید حذف شود |
| | ٥٤١ | ٧ | میشود به یکشاهی | میشود تبدیل به یکشاهی |
| * | ٥٤٢ | ١ | ٢٢ شهرذی‌قعده الحرام١٣٣٣ | زائد است باید حذف شود |
| * | ٥٤٣ | ١ | مورخه٢٤ شهر ذی‌القعده‌الحرام سنه ١٣٣٣ | زائد است باید حذف شود |
| * | ٥٤٥ | ٦ | و ایالاتی که | و ایلاتی که |
| * | ٥٤٦ | ٩ | باشد حاضر می نماید | باشند حاضر می نمایند |
| * | ٥٤٧ | ١١ | خانواری مستمری | خانواری (مستمری) |
| * | صفحه قبل از | ٥٥١ | نسخ تشکیلات وزارت مالیه | نسخ تشکیلات ادارات وزارت مالیه |
| * | ٥٥٣ | ٤ | کلیه قوانین را | کلیه قوانینی را |
| * | ٥٥٤ | ٢ | مورخه شعبان | مورخه شعبان ١٣٢٩ |
| | ٥٥٤ | ٧ | خواهد بود | خواهند بود |

| | صفحه | سطر | غلط | صحیح |
|---|---|---|---|---|
| * | ٥٥٥ | ١٥ | مذاکرات را | مذاکرات |
| * | ٥٥٦ | ٤ | و جنایات | و جنایت |
| * | ٥٥٨ | ١٤ | نظامنامه مخصوصی | نظامنامه مخصوص |
| | ٥٥٨ | ١٥ | رسیدگی بشکایت | رسیدگی بشکایات |
| | ٥٥٨ | ١٧ | محصلینی که | محصلین که |
| * | صفحه مقابل | ٥٥٩ | اقامت مامورین و قونسولی | اقامت مامورین سیاسی وقنسولی |
| * | ٥٦١ | ٩ | می نماید | می نمایند |
| * | ٥٦٦ | ٩ | استخراج می کند | استخراج می کنند |
| | ٥٦٦ | ١٥ | تصویب سواد | تصویب مواد |
| * | ٥٧٤ | ٥ | مضره بدین اسلام ممنوع نیست | مضره بدین اسلام آزادو ممیزی فقط در مورد کتب ضلال و مواد مضره بدین اسلام ممنوع نیست .. |
| | ٥٧٤ | ٧ | و یا فروعا | و فروعا |
| | ٥٧٤ | ٧ | و یا نقلا | یا نقلا |
| * | ٥٧٧ | ٤ | که اشخاص | که عده اشخاص |
| * | ٥٧٩ | ٤ | مقرر در | مقرره در |
| | ٥٧٩ | ٩ | جزو خدمت | جزو مدت خدمت |

| صحیح | غلط | سطر | صفحه | |
|---|---|---|---|---|
| ماده ۱۵ | ماده ۲۵ | ۱۴ | ۵۸۱ | * |
| ماده ۳۳ | ماده ۲۳ | ۱۱ | ۵۸۷ | * |
| قسمت اولی | قسمت اول | ۳ | ۵۹۲ | * |
| نخواهد داشت | نخواهند داشت | ۳ | ۵۹۳ | * |
| خدمت ومیزان مقرری و میزان | خدمت و میزان | ۱۸ | ۵۹۴ | * |
| باید کلیه نظامنامهای | باید نظامنامهای | ۱۷ | ۵۹۶ | * |
| اجرا و شرایط | اجرای شرایط | ۹ | ۶۰۰ | * |
| تومانی پنجهزار | تومان پنجهزار | ۹ | ۶۰۱ | * |
| بموجب قرار داد | بموجب قراردادها | ۱۴ | ۶۰۳ | * |
| مامور یا ماموریتی | ماموز با ماموریتی | ۷ | ۶۰۴ | * |
| مفتشینی که | مفتشین که | ۱۲ | ۶۰۴ | |
| داز کل | داری کل | ۱۵ | ۶۰۴ | |
| وجود داشته است و | وجود داشته و | ۹ | ۶۰۵ | * |
| قیام و یا اقدام | قیام و اقدام | ۱۴ | ۶۰۷ | * |
| قید کند | قید کنند | ۱۲ | ۶۱۳ | * |
| منصبی یا وکه | منصب یارکه | ۱۶ | ۶۱۳ | |
| خواهند کرد | خواهد کرد | ۳ | ۶۱۴ | * |

| صحیح | غلط | سطر | صفحه | |
|---|---|---|---|---|
| حکم صادر | حکم صادره | ٤ | ٦١٥ | * |
| حضور دارد | حضور دارند | ١٠ | ٦١٦ | * |
| اصغاء می نماید | امضا میفماید | ١١ | ٦١٦ | |
| یا جنایتی شده | یا جنانت شده] | ١٧ | ٦١٦ | |
| جنایتی جلب | جنانت جلب | ٦ | ٦١٧ | * |
| ومذاکره استقراض سی و پنج ملیون | و مذاکره سی و پنج ملیون | صفحه مقابل ٦٢٢ | | * |
| از هشت سال کمتر و از | از هشت سال و کمتر از | ١١ | ٦٢٣ | * |
| اجرا گذارده | اجرا گذارده | ٩ | ٦٢٤ | * |
| مستمریاتی که سابقا شهریه | مستمریاتی که شهریه | صفحه مقابل ٦٢٤ | | * |
| نرخ پرداخت مستمریاتی | نرخ مستمریاتی | ٢ | ٦٢٥ | * |
| دولت خود دارا | دولت خود رادارا | ٧ | ٦٢٨ | * |
| خواهند بود | خواهدبود | ٧ | ٦٣١ | * |
| برای آنکه | برای اینکه | ٣ | ٦٣٣ | * |
| اینگونه استقراض | اینگونه استقراضی | ١٧ | ٦٤٠ | * |
| متحده با جمهوری | متحده یا جمهوری | ٥ | ٦٤٧ | * |
| و در موقع | در موقع | ١٢ | ٦٤٨ | * |
| ایشان گردیده است | ایشان است | ١٠ | ٦٥٠ | * |

| | صفحه | سطر | غلط | صحیح |
|---|---|---|---|---|
| | ٦٥٠ | ١٥ | چالس وازرس | چارلس وازرسل |
| * | ٦٥١ | ١٠ | خواهند کرد | خواهد کرد |
| * | ٦٥٢ | ١٥ | لما قبل | اما قبل |
| | ٦٥٢ | ١٨ | ١٩١٤ در | ١٩١٤مسیحی در |
| * | ٦٥٣ | ٤ | ٣ سرطان | مصوبه ٣ سرطان |
| * | ٦٦١ | ١٠ | در مملکت دیگر | از مملکت دیگر |
| * | ٦٦٥ | ٨ | امکان ابقای | امکان القای |
| * | ٦٦٦ | ٩ | باد کنر ملیو | یاد کنر میلسیو |
| * | ٦٧١ | ١١ | انتقال وعرل | انتقال وعزل |
| * | ٦٧٢ | ١٠ | گیرم | گیوم |
| | ٦٧٢ | ١١ | دگرك | دکرکر |
| * | ٦٧٣ | ٢ | تبعه امریکا | تبعه دول متحد امریکا |
| | ٦٧٣ | ١١ | مستر میچیل | مستر میچل |
| * | صفحه ما قبل ٦٨٠ | | به‌جای مسیو ریود معلم | به‌جای مسیو ریوو معلم |
| * | ٦٨١ | ٢ | مسیو ریود | مسیو ریوو |
| | ٦٨١ | ٤ | مسیو ریود | مسیو ریوو |
| | ٦٨١ | ٦ | مسیو ریود | مسیو ریوو |

| | صفحه | سطر | غلط | صحیح |
|---|---|---|---|---|
| * | صفحه مقابل ۶۸۳ | | لامبرت مو امپترور ثبس کل ... | لامبر مو امپترور ثبس کل ..... |
| * | ۶۸۵ | ۹ | ۲۲ عقرب | ۲۳ عقرب |
| * | صفحه مقابل ۶۸۵ | | مسیو اترسکی | مسیو ترسنسکی |
| * | ۶۸۶ | ۲ | مسیو ترسسکی | مسیو ترسنسکی |
| | ۶۸۶ | ۵ | مسیو ترسسکی | مسیو ترسنسکی |
| | ۶۸۶ | ۱۴ | ۲۲ عقرب | ۲۳ عقرب |
| * | ۶۸۷ | ۱۲ | سایر شرایط کنترات را تعیین | سایر شرایط را تعیین |
| * | ۶۸۹ | ۱۹ | امتیاز از اعتبار | امتیاز ازدرجه اعتبار |
| * | ۶۹۲ | ۱۰ | عاید خواهد نمود | عاید خواهند نمود |
| | ۶۹۲ | ۱۶ | الغای امتیاز | الغای این امتیاز |
| * | صفحه مقابل ۶۹۳ | | ازجزیره هرمز | ازجزیره هرمز و غیره |
| * | ۶۹۵ | ۱۴ | استخراج و حمل | استخراج ومخارج و حمل |
| * | صفحه مقابل ۶۹۶ | | به یك کمپانی مستغل | به یك کمپانی مستقل |
| * | ۷۰۰ | ۲ | موسوم بارضی | موسوم باراضی |
| | ۷۰۰ | ٤ | درمدت | در موقع |
| * | ۷۰۲ | ۹ | مالك بشوند | مالك شوند |
| * | ۷۰٤ | ۳ | نباید بیشتر از | نباید بیشتر |

| | صفحه | سطر | غلط | صحیح |
|---|---|---|---|---|
| | ٧٠٤ | ٦ | مقصود از جعله | مقصود از جمله |
| * | ٧٠٦ | ٩ | کارخاصجات تصفیه | کارخانجات تصفیه |
| * | ٧٠٩ | ١٦ | متعلق بصاحب | متعلقه بصاحب |
| * | ٧١١ | ١٤ | و بس از آن | و پس از آن |
| * | ٧١٣ | ٥ | هیچگونه دعاوی | هیچگونه امتیاز و دعاوی |
| * | ٧١٤ | ٥ | مصوبه ٢٠ جوزا | مصوبه ٣٠ جوزا |
| * | ٧١٥ | ٧ | (درفقره ٦ ستون مدت) اولاد تا سن ٢١ | اولاد تا سن ٢١ سالگی |
| * | ٧١٦ | ٤ | (درفقره ١٢) مخارج مملـتی | مخارج مملکتی |
| | ٧١٦ | ٥ | (درفقره١٣)مخارج یبساله جامعه ملل | مخارج یکساله جامعه ملل |
| * | ٧١٧ | ٦ | (درفقره ٢٠ستون مبلغ) ٦٧١٦٠٠٠ | ٦٧١٦٠٠ |
| * | ٧٢٥ | ١١ | ( درستون مدت ) از ابتدای ایت ئیل ١٣٠٢ | از ابتدای ایت ئیل ١٣٠١ |
| * | ٧٢٨ | ٩ | (جزء دوم فقره٣٧) مدرسه آلمانی | اعتبار برای مدرسه آلمانی |